ŞER'İYE SİCİLLERİ

II

TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI

ŞER'İYE SİCİLLERİ

İSTANBUL,1989

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları: 63

MİLLİ NU:89-34-Y-147-63
ISBN NO:975-498-022-05

BU ESER

Bakanlar Kurulunun 20.7.1980 tarih ve 8/1307 sayılı kararıyla kamu yararına hizmet verdiği kabul edilerek vergi muafiyeti tanınmış olan TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI tarafından hazırlanmıştır.

Her hakkı mahfuzdur.
TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI'nın müsaadesi olmaksızın tamamen, kısmen veya her hangi bir değişiklik yapılarak iktibas edilemez.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın
YULUĞ TEKİN DİZGİ MERKEZİ'nde dizilmiş
KUTLUĞ HAN TASARLAMA MERKEZİ'nde
baskıya hazır hale getirilmiştir.

Özyılmaz Matbaasında Basılmıştır.

Haberleşme : TDAV PK. 94 AKSARAY-İSTANBUL
Tel : 511 18 33 511 10 06

ŞER'İYE SİCİLLERİ

SEÇME HÜKÜMLER

II. CİLD

Bu Cild ve I. Cildin II.Kısmı Türk
Dünyası Vakfı İlim Heyeti
Tarafından Hazırlanmıştır.

Ön söz

XV. asrın yarısından XX. asrın ilk çeyreği arasındaki 472 yıllık Türk tarihinin, Türk kültürünün, Türk hukukunun ve Türk siyâsî, sosyal ve hukukî hayatının birinci elden kaynakları şer'iye sicilleridir. Şer'iye sicilleri, sadece yargı yetkisine değil,ayrıca günümüzdeki bir çok kamu hizmetlerini ifa yetkisine de sâhip olan kadıların,verdikleri kararları, tuttukları zabıtları, yaptıkları yazışmaları ve devletin yüksek makamlarının böylesine geniş yetkilere sâhip kadılık makamıyla idarî, hukukî ve siyasî münâsebetlerine ait kayıtları da ihtiva eden tarihî vesikalar ve defterlerdir. Genel tarihçi bu sicillere mürâcaat etmeden, özellikle mahallî olayları ayrıntılarıyla ortaya koyamaz. Hukuk tarihçisi, eski mahkeme kararları ve akdî mevzûât demek olan sicilleri görmeden, eski hukukumuz hakkında sağlıklı tesbitler yapamaz. İktisat tarihçisi, Türk halkının ve özellikle de Anadolu insanının hayat ve geçim tarzını, ticarî hayatını, makro ve mikro iktisâdını, bu ayrıntılı mahkeme kararlarını görmeden doğru analizlere girişemez. Türk devletinin beş asırlık sosyal yapı ve idarî teşkilâtının doğru olarak tesbiti de, şer'iye sicillerinin tetkikine bağlıdır.

Son zamanlarda yapılan bazı araştırmalar, askerî tarihimizin en ince meselelerinin de, şer'iye veya kadı sicilleri denen bu tarihi belgelerde saklı olduğunu göstermektedir.

İşte Türk kültürümün çeşitli yönlerini böylesine doğrudan ve yakından ilgilendiren şer'iye sicillerinin ilmî bir şekilde tetkiki, Türk kültüründen sorumlu ilim adamlarının ve ilgili devlet makamlarının zarurî bir görevidir. Maalesef bu görev, münferit ba'zı ilim adamlarının gayretleri dışında, ne konuyla ilgilenen ilim adamları ve ne de devletin ilgili kuruluşları tarafından ifa edilmiştir. Günümüz Türkiye'sinde şer'iye sicilleri ile ilgili ciddî araştırmalar, bir elin parmaklarından daha azdır ve derli toplu bir çalışma da yoktur. Herkes meselenin öneminde ittifâk etmektedir; ancak mes'eleyi çözme gayretleri, son zamanlardaki gayretler bir tarafa bırakılırsa, istenen seviyede değildir.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı konunun önemini idrâk etmiş ve Türkiye'de bulunan şer'iye sicilleri ile alâkalı ilmî bir eser hazırlığına girişmiştir. Türkiye'de ciddî eserlerin karşılaştığı zorluklarla vakfın da hemen karşı karşıya geldiğini tekrar etmeye gerek yoktur. Bu zorlukların başında kahr-ı ricâl gelmektedir. Yani bu tip araştırmaları hazırlayacak ilmî heyet teşkili zordur ve heyetin bu işi sonuna kadar devam ettirmesi de ayrı bir zorluktur. Peki ne yapılmıştır?

Neler Yapılmıştır?

Bu eserin bu hale gelmesi için neler yapıldığını kısaca özetlemek gerekmektedir.

1) Önce vakıf içinde bir ilmî heyet teşkil olunmuştur. Bu heyetin çoğunluğunu konunun uzmanı olan ilim adamları ve üniversite öğretim üyeleri oluşturmuştur.

2) Başta İstanbul, Gaziantep, Kayseri, Bursa ve Konya şer'iye sicilleri olmak üzere, çeşitli şer'iye sicillerinden çok sayıda örnek defterlerin fotokopisi alınmış ve transkripsiyonu yapılmak üzere, ilgili uzmanlara tevdi edilmiştir. Sicillerden seçim yapılırken, alınan örneklerin ilk dönemlere ait olmasına dikkat edilmiştir.

3) 10.000 civârında şer'iye sicil ve kaydının transkripsiyonu yapılmış ve sıra, bu çok sayıdaki sicil kayıtları arasından, eseri teşkil edecek örnek kararları seçmeye gelmiştir.

4) Eserde görüleceği üzere, zikredilen karar ve kayıtların sadece transkripsiyonları değil, sadeleştirilmiş me-

tinleri de kitâba konmuştur. Osmanlıca böylesine ağır metinlerin ve özellikle de hukukî metinlerin, istenen tarzda sadeleştirilmesi, gerçekten ayrı bir ihtisâs isteyen iştir. Bu sebeple bu sahâ eserin en zor safhasını teşkil etmiştir denebilir.

5) Hem transkripsiyon ve hem de sadeleştirme işinin tek elden çıkmayışı ve muhtelif ellerin konuyla ilgilenmesi, sonradan yapılan gerekli redaksiyonlara ve tashihlere rağmen, bazı mahzûrları da beraberinde getirmiştir.

6) Bütün bu zorluklar yenildikten sonra, elimizdeki eser bu hâle gelmiş ve üç kısım hâlinde, konuyla ilgilenenlerin hizmetine sunulmuştur.

Kitabın Planı ve Mâhiyeti

Şer'iye sicilleri, Türk kültürünün bütün vechelerini yakından ilgilendirmekle beraber, temelde hukukî ve adlî belge özelliğini taşımaktadır. Bu sebeple kitâbın planında, günümüzdeki hukukî disiplinlerin tesiri önemli ölçüde etkili olmuştur. Kısaca özetlersek:

Birinci Kısım; Türkiye'de ve diğer yerlerde bulunan şer'iye sicillerinin, orijinalleriyle beraber, tanıtımına ve mâhiyetini izâha ayrılmıştır. Şer'iye sicillerinin Türk kültürü açısından önemi anlatıldıktan sonra, şer'iye sicilleri ve kadı sicilleri denen defterlerde yer alan kayıtların hukukî mâhiyeti ve belge çeşitleri, ayrı ayrı tanıtılmıştır. Daha sonra, şer'iye sicillerini kaleme alan Osmanlı Adliye teşkilâtının yapısı ve işleyişi ilmî bir şekilde, sicillerden de yaralanılarak incelenmiştir. En önemlisi de, Türkiye'de mevcut şer'iye sicillerinin % 95'inin yani tamamına yakınının toplu kataloğu yayınlanmıştır. Bunun için Anadolu'nun önemli merkezleri teker teker dolaşılmıştır. Birinci kısım, Selçuk Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Ahmet Akgündüz tarafından hazırlanmıştır.

İkinci Kısım; Özel hukukla ilgili şer'iye sicillerine tahsis edilmiştir. Şahsın hukuku, âile hukuku miras hukuku, eşya-borçlar ve ticâret hukuku ile ilgili kararlar, ana başlıklar ve ayrı ayrı bölümler hâlinde takdim edilmiştir. Bu kısım, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'ilim araştırma heyeti tarafından hazırlanmış ve hukukçu Doç. Dr. Ahmet Akgündüz tarafından tasnif ve redakte edilmiştir.

Üçüncü Kısım; Kamu hukuku ile ilgili şer'iye sicillerine ayrılmış ve Ceza hukuku, İdare ve Anayasa hukuku, Usul hukuku ve Yabancılar hukuku ile ilgili sicil örnekleri ayrı ayrı bölümler hâlinde verilmiştir. Bu kısmın da telif ve redaksiyonu, II. Kısım gibi gerçekleştirilmiştir.

Muhtevâsının ana hatlarını kısaca açıkladığımız bu eser üç cilt olacaktır.

I. cild, I. kısım ve II. kısmın ilk iki bölümüne tahsis edilmiştir.

II. cild, II. kısmın son bölümü, III. kısım şahıs, yer ve kavram fihristlerine tahsis edilecektir.

III. cild ise, bu eserin Arapça ve İngilizce olarak özetini teşkil edecektir.

Metodoloji

Hukukun değişik dallarına ait muhtelif müze ve arşivlerdeki şer'iye sicillerinden seçilmiş bulunan hükümlerin kaynağı ve alındığı yerlerin gösterilmesinde şu metodolojiye uyulmuştur:

Evvela, hangi yer şer'iye sicillerinden alınmış ise, o yerin ilk bir veya icabına göre iki-üç harfi zikredilmiştir. Sonra o şer'iye sicillerindeki defterin numarası yer almaktadır. Bazan genel numara ile yetinilmiş, bazan özel numara zikredilmiş ve bazan ikisi de kaydedilmiştir. Bunu takiben bir (/) işareti kullanılmıştır. Taksimden sonraki rakam parantez içinde değilse, defterin sayfa numarası demektir. Eğer parantez içinde ise, defterdeki hüküm sırasını bildiren rakam anlamına gelir. Eğer önce bir rakam, sonra da parantez içinde bir başka rakam zikredilmiş ise, ilk zikredilen rakam defterin sayfa numarası ve parantez içindeki rakam ise; hüküm sıra numarasıdır. Mesela, KON53-D17 kodu,

Konya şer'iye sicillerinin 53 genel ve D 17 özel numaralı defterin 59. sayfasında yer alan hüküm demektir. G1/101 (317) kodu ise, Gaziantep şer'iye sicillerinin 1 nolu defterinde ve 101. sayfasında yer alan 317 nolu hüküm anlamına gelir.

Böylece araştırmacı, orijinali verilemeyen hükümlerin orijinallerine de kolaylıkla ulaşabilecektir.

Sonuç olarak, arşivlerimizdeki bu tip eserleri genç ilim adamlarımıza sunmadıkça, onların sosyal bilim sahalarındaki ders kitapları, on-onbeş Batılı'nın kitabının bir kompozisyonu olmaya devam edecek. Türk maliye, Türk iktisad, Türk sosyal siyaset ve benzeri disiplinlerinden hiç bir zaman söz edilemeyecek ve ilim adamlarımız kadar gençlerimiz de aşağılık duygusundan kurtulamayacaktır. Köksüz ve Batılılara kurdurulan sosyal müesseselerle cemiyetimiz çelişkiler içinde az gelişmişlik damgasını yemeye devam edecektir. Bu samimi kanaatlan hareket ederek sunduğumuz bu eserlerin meydana gelmesinde önce projemizi mâlî ve idarî olarak destekleyen Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Tanıtma Fonu Başkanlığı yöneticilerine, çalışmada büyük emeği geçen Doç. Dr. Ahmet AKGÜNDÜZ, Doç. Dr. Refet YİNANÇ, Doç. Dr. Reşat GENÇ, Doç. Dr. Kâzım Yaşar KOPRAMAN, Dr. Atilla ÇETİN ve Cemil Cahit GÜZELBEY'e, bize daima müşavirlik yaparak çalışmalarımızda doğruyu bulmamıza yardım etmekle kalmayarak aynı zamanda bize hız kazandıran Prof. Dr. Faruk SÜMER'e, Doç. Dr. Mertol TULUM'a, bu güç eseri sabırla dizen Vakfımızın kıymetli elemanları Kerim YAVAN, Candan TATLI, Ayten DİKBAŞ'a ve sabırla tashihlerini yapanlara, film ve montaj işlerini yapan Atilla KARA ve Çetin DOĞAN ve başlarındaki sabırlı sanatkâr Ömer ONAY'a teşekkür etmeyi vazife sayıyorum.

Şüphesiz bu eserin ortaya çıkmasında daha pek çok kimsenin şükranla yad edilmeye değer ve zikrettiklerimizden hiç de az olmayan emekleri geçmiştir. Her işte olduğu gibi bunları da isimsiz kahraman olarak yad ediyorum.

Bu büyük çalışmanın ortaya çıkmasından son derece mutluyum.

Prof. Dr. Turan YAZGAN
Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Başkanı

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

Metodoloji ve Kararların Kaynaklarını Gösterir Rehber Tablo

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BORÇLAR EŞYÂ VE TİCÂRET HUKUKUNA AİT ŞER'İYE SİCİLLERİ

1. Borçlar Hukukuna Dair Şer'iye Sicilleri

I. BORÇLARIN GENEL HÜKÜMLERİ (AKİD ALACAK, BORÇ, TAKAS, İBRA, İFA VE BENZERİ KAVRAMLAR) 1
II. SATIM AKDİ VE HÜKÜMLERİ 18
III. VEFÂEN, İSTİGLÂLEN SATIM AKDİ VE ESER (İSTİSNÂ') SÖZLEŞMESİ 30
IV. KİRA AKDİ ÇEŞİTLERİ VE HÜKÜMLERİ 34
V. BAĞIŞLAMA AKDİ VE HÜKÜMLERİ 37
VI. ÖDÜNÇ (KARZ) VE VEDİ A AKİDLERİ 41
VII. KEFÂLET VE VEKÂLET AKİDLERİ 48

2. Eşya Hukukuna Âid Şer'iye Sicilleri

I. MÜLKİYET HAKKI, KAZANILMASI VE HÜKÜMLERİ 52
II. KOMŞULUK HUKUKU VE BULUNTU MALLAR (LUKATA) 64
III. İRTİFAK HAKLARI VE ŞÜF'A HAKKI 69
IV. REHİN AKDİ VE HÜKÜMLERİ 74

3. Ticaret Hukuku ve Şirketler

ÜÇÜNCÜ KISIM

KAMU HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM
CEZA HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

1. Had Suçları ve Cezaları

I. İFFETE İFTİRA SUÇU VE CEZASI (HADD-İ KAZF) 91
II. İÇKİ İÇME SUÇU VE CEZASI (HADD-İ ŞİRB) 93
III. HIRSIZLIK SUÇU VE CEZASI (HADD-İ SİRKAT) 96

IV. ZİNA SUÇU VE CEZASI (HADD-İ ZİNÂ) 104
V. EŞKİYALIK VE GASP SUÇU (HADD-İ HİRÂBE) 107

2. Şahsa Karşı İşlenen Suçlar (Cinâyât)

I. ADAM ÖLDÜRME SUÇU (KATL) VE KISAS CEZASI 109
II. CENİNE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR 118
III. VÜCUD BÜTÜNLÜĞÜNE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR VE MÜESSİR FİİLLER 121
IV. KAVGA SUÇU VE NETİCELERİ 131

3. Ta'zir Suçları ve Cezaları

I. GENEL OLARAK TA'ZİR SUÇLARI 135
II. SÖVME-HAKARET SUÇLARI 136
III. ÇEŞİTLİ TA'ZİR CEZALARI 137
IV. ÇEŞİTLİ TA'ZİR SUÇLARI 139

İKİNCİ BÖLÜM
ANAYASA, İDÂRE VE VERGİ HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

1. Anayasa ve İdâre Hukukuyla İlgili Tanzimî Tasarruflar

I. PADİŞAHLARIN YAZILI EMİR VE FERMANLARI 145
II. SADRAZAM, VEZİR, BEYLERBEYİ VE BENZERİ MAKAMLARIN BUYURULDULARI 155
III. KADILARIN ÇEŞİTLİ KAMU GÖREVLİLERİNE GÖNDERDİKLERİ MÜRÂSELELER 161
IV. ÇEŞİTLİ MAKAMLARDAN YAZILAN TEMESSÜKLER 169
V. TEZKİRELER VE DİĞER YAZILI EMİRLER 170

2. Çeşitli Kamu Görevlileri, Tayin ve Sorumlulukları

I. SORUMLULUK 172
II. İHRAC 173
III. TAYİN 174

3. Belediye Teşkilâtı (İhtisab Müessesesi) Ve Narh Kâideleri

I. İHTİSAB VERGİSİ 177
II. ZABITA KONTROLLARI 177
III. NARH 179

4. Kamu Düzenini İlgilendiren Çeşitli İdârî Tedbir ve Kararlar

I. MAHALLEYİ RAHATSIZ ETME 182
II. KANDİL YAPTIRILMASI 183

5. Çeşitli Tanzîmî Tasarruf Örnekleri

I. FERMANLAR 185
II. BUYURULDULAR 189
III. TEZKİRELER 191

IV. MÜRÂSELELER 192

6. Vergi Hukuku İle Alâkalı Hükümler

I. VERGİ ÇEŞİTLERİ 193
II. ÖŞÜR VERGİSİ VE TAHSİLİ 196
III. VERGİ TARH VE TAHSİLİYLE ALÂKALI ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER 196
IV. TIMAR SİSTEMİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER 201

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
USUL VE İCRÂ HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

1. Dava Hakkı ve Kullanılması

I. DAVA HAKKININ DEVAMI 207
II. VEKÂLET 208

2. Dava Çeşitli Safhaları

I. MEHİL 209
II. DEFİ 210
III. İTHAM VE İHTİLAF 212

3. Adli Organlar Ve Görevleri

I. NÂİBLER 214
II. MÜBÂŞİR VE SUBAŞILAR 216

4. Yargılama Hukukunda Deliller

I. ŞAHİTLER VE TEZKİYELERİ 219
II. YEMİN VE YEMİNDEN KAÇINMA (NÜKÛL) 222
III. İKRAR DELİLİ 225
IV. BİLİRKİŞİ RAPORU VE KEŞİF 226

5. Yargılama Hukuku İle İlgili Çeşitli Meseleler

I. DAVANIN REDDİ 230
II. DELİLLER 230
III. KEFÂLET 231
IV. MAHKEME GELİRLERİ .....

6. Suçluların Ta'kib Ve Tahliyesi

I. TAHKİK 233
II. KEFÂLETLE TAHLİYE 234

7. İcra Hukukuna İlişkin Bazı Şer'iye Sicilleri

I. SULH AKDİ 236
II. MÜZÂYEDELİ SATIŞ 237
III. ACİZ BELGESİ 239
IV. İNKÂR VE İSBAT 240

V. İSTİHKAK 241

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
AZINLIKLAR HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

1. Şahsın Hukuku İle İlgili Siciller 245

2. Aile ve Miras Hukuku İle İlgili Siciller 247

3. Borçlar ve Eşya Hukuku İle Alâkalı Siciller 251

4. Ceza, Us ûl Ve Vergi Hukuku İle Alâkalı Örnek Siciller 265

İNDEKS 271

METODOLOJİ VE KARARLARIN KAYNAKLARINI GÖSTEREN REHBER TABLO

Hukukun değişik dallarına âit muhtelif müze ve arşivlerdeki şer'iye sicillerinden seçilmiş bulunan hükümlerin kaynağı ve alındığı yer şu usûl ile gösterilmiştir.

Evvelâ hangi yer şer'iye sicillerinden alınmış ise, o yerin ilk bir veyâ icabına göre iki üç harfi zikredilmiştir. Sonra o şer'iye sicillerindeki defterin numarası yer alacaktır. Ba'zan genel numara ile yetinilmiş, ba'zan özel numara zikredilmiş ve ba'zan da ikisi de kaydedilmiştir. Bunu ta'kiben bir (/) işareti kullanılmıştır. Taksimden sonraki rakam parantez içinde değilse, defterin sayfa numarası demektir eğer parantez içinde ise defterdeki hüküm sırasını bildiren rakam anlamına gelir. Eğer önce bir rakam sonra da parantez içinde bir başka rakam zikredilmişse, ilk zikredilen rakam defterin sayfa numarası ve parantez içindeki rakam ise hüküm sıra numarasıdır.

Şimdi üç örnek zikredelim:

1- KON 53-D17/59	Konya şer'iye sicillerinin 53 genel ve 59. sayfasında yer alan hüküm demektir.
2- RU 20-6/16 b	İstanbul şer'iye sicillerinde bulunan Rumeli Sadâreti Mahkemesine âit 20 genel nolu serinin içinde yer alan 6 nolu defterin 16.varağının b sayfasında yer alan hüküm demektir.
3- G1/101 (317)	Gaziantep şer'iye sicillerinin 1 nolu defterinde ve 101. sayfada yer alan 317 nolu hüküm demektir.

Bu metodolojiyi daha da kolaylaştırmak için, iktibas yapılan kısaltmaları açıklayan bir rehber tablo takdim edelim:

KON 53-D17	:	Konya Şer'iye Sicilleri, 53 genel ve D17 özel nolu sicil defteri
RU 20-6	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden Rumeli Sadâreti Mahkemesine âit 20 genel nolu serinin 6 nolu defteri.
B 23-12	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden Beşiktaş Mahkemesine âit 23 genel nolu serinin 12. defteri
G1	:	Gaziantep şer'iye sicillerinden 1 nolu defter
Ü6-136	:	İstanbul şer'iye sicillerinden Üsküdar Mahkemesine âit 6 genel nolu serinin 136. defteri.
G2	:	Gaziantep Şer'iye Sicillerinden 2. nolu defter
İS1	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden İstanbul Kadılığına âit 1 nolu defter
K1	:	Kayseri Şer'iye Sicillerinden 1 nolu defter
K4	:	Kayseri Şer'iye Sicillerinden 4 nolu defter.
H181	:	Harput Şer'iye Sicillerinden 181 nolu defter.
K3	:	Kayseri Şer'iye Sicillerinden 3 nolu defter.
B23-127	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden 23 genel nolu Beşiktaş Mahkemesine âit 127 nolu defter.
Ü6-147	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden 6 genel nolu Üsküdar Mahkemesine âit 147 nolu defter
Ü6-131	:	İstanbul Şer'iye Sicillerinden 6 genel nolu Üsküdar Mahkemesine âit 131 nolu defter.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BORÇLAR-EŞYÂ VE TİCÂRET HUKUKUNA ÂİT ŞER'İYE SİCİLLERİ

§.1. Borçlar Hukukuna Dair Şer'iye Sicilleri

I- BORÇLARIN GENEL HÜKÜMLERİ (Akid, Alacak, Borç, Takas, İbra, İfa ve Benzeri Kavramlar)

B23-127/34

Hüccet-i Mübâya'a

Husûs-ı âtîl beyânun mahallinde kelb ve tahrîri iltimâs olunmağın sebb-ı şer'-i enverden me'zûnen irsâl olunan *Mevlânâ kâtib Mehmed Efendi ibn-i 'Ömer, Kasaba-i Besiktaş*'a tâbi' *Kuru Çesme* nâm karyede mütemekkine ve şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ta'rîfleriyle mu'arrefe olan *Maryon bint-i Mihalaki* nâm *Nasrâniyye*'nün menziline varub akd-i meclis-i ser'-i nebevî eyledükde karye-i mezbûre mütemekkinlerinden *Manol veled-i Varako* nâm zimmî ile li-ebeveyn kız kardaşı *Anistasiye bintü'l-meslûrVarako* nâm *Nasrâniyye* şahsî ba'de't-ta'rîfi'ş-şer'î meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda isbu bâisetü's-sifr mersûme *Maryon binti'l-meslûr Mihalaki* nâm *Nasrâniyye* muvâcehesinde her biri bi'l-asale ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin irsen ve siraeen ber vech-i istirâk yedümüzde mülk ve hakkımız olub karye-i mezbûrede vâki bir taraftan akd-i meclis olunan müşteriye-i mersûme *Maryon Nasrâniyye* menzili ve bir taraftan *Fecuci Tanaş* zımmî menzili ve bir taraftan *Raliha* nâm *Nasrâniyye* bağçesi ve bir taraftan tarîk-i hâs ile mahdûd tûlen ve arzen bi-hesâb-ı terbî'î iki yüz kırk dörd zira' arsa üzerinde mebnî fevkânî iki bâb oda ve bir sofa ve tahtında bir mahzen ve bi'r-i mâî ve bir kenîf ve bir mikdâr havlu ve sokak kapusunu müştemil mülk menzilümüz meslûr *Fücuci Tanaş* tarafından yirmi zira' cebhesiyle mean cemî'-i müştemilâtıyla taraleynden icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı mûsideden âri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile bin beş yüz gurûşa mersûme *Maryon Nasrâniyye*'ye bey' ve temlîk ve teslîm eyledüğümüzde ol dahi ber vech-i muharrer istirâ ve temellük ve teselüm ve kabûl eyledükden sonra semenî olan meblağ-ı mezkûr bin beş yüz gurûşu yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledük fimâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mersûme *Maryon*'un mülk-i müş-

terâsı ve hakk-ı sırfı olub bizüm kat'a alâka ve medhalümüz kalmamışdır didiklerinde gıbbe't-tasdîk mevlânâ-yı mezbûr mahallinde kelb ve tahrîr ve mean ba's olunan ümenâ-yı şer'le meclis-i şer'e gelûb alâ vukûihî inhâ ve takrîr ilmegin mâ vaka'a bi'l-taleb kelb olundı.

Fî'l-yevmi's-sâdis min Muharremi'l-harâm senet-i tis'în ve sittine ve mieîn ve elf.

Şuhûd

Karye-i mezbûre imâmı Es-Seyyid Hüseyin Efendi.

sâbit olmağın mûcebince meblag-ı mezkûr yüz yirmi sekiz buçuk gurûşun edâsıyla mezbûre *Şerîfe Hatice Hatun*'a ilzâm olunduğı huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. Ferman Hazreti men lehü'l-emrindür.

Fî 15 min Muharremi'l-Harâm

B23-/127/35

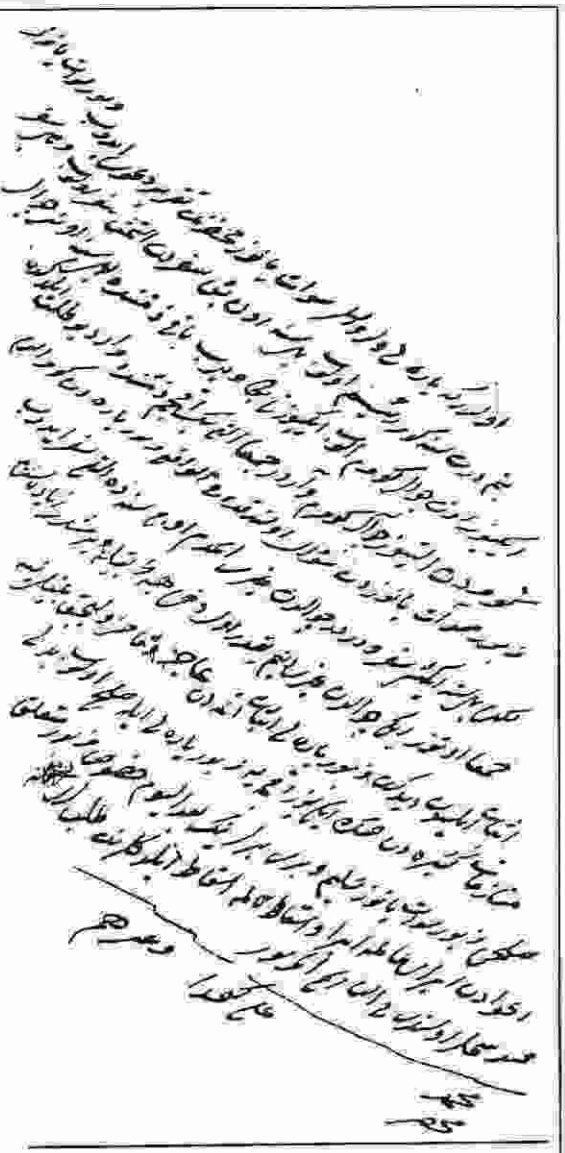
Yüce Devletlerine arzolunur ki;

Şahsı hukuken tanınan bu arzuhal sâhibi Âmire adlı kadın, *Beşiktaş* kasabası mahkemesine getirttiği arzuhal içinde ismi zikredilen *Şerîfe Hatice Hatun* zimmetinde, elindeki temessûk ile sâbit olan bez ve böricek bedellerinden 160 kuruştan geriye kalan 128.5 kuruş hakkım vardır diye iddia etmiştir.

Davacının bu iddiası davalı *Şerîfe Hatun*'un ikrarı ile hukuken sâbit olunca, zikredilen 128.5 kuruşu ifa etmek üzere *Şerîfe Hatice Hatun*'a ilzâm olunduğu yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

Ferman, yetki elinde olan makamındır.

15 Muharrem 1169/1755

Fî'l-târîh el-mezbûr.

Şuhûd

Mehmed muhzır,
'Ali Kethüdâ
ve gayruhum.

Ü6-147/12

Alacak Davasında Davalının Def'i ve Sulh Sözleşmesi

Oldur ki, *Yareli veled-i Vasil Suvat Yanoz* mahzarında takrîr-i da'vâ idüb ve mezbûr *Suvat Yanoz* benim dört sene kömür reisim olup beher sene on beş seferden altmış sefer olup ve her sefer iki yüz on çuval kömür alub iki yüzü bana virüb bâkî zimmetinde beher sene onar çuval kömürden altı yüz çuval kömürüm vardı cem'ân altı bin akçem zimmetinde var deyü taleb eyledikde mezbûr *Suvat Yanoz*'dan su'âl olundukda fi'l-vâki' mezbûr *Yare*'den kömür aldım lâkin beher sene ikişer sefer dörder çuvaldan gayri almadım üç senede altı sefer idüb cem'ân otuz iki çuvaldan gayri benim yokdur ol dahi hibe tarîkiyle vermişdir ziyâdesin isbât eylesün didikde mezbûr *Yareli* isbât itmeden 'âciz ve kâsır olıcak beynlerine mûnâza'â-ı kesîreden sonra iki yüz akçeye mezbûr *Yareli* ile sulh olub bedel-i sulh-ı mezbûr *Suvat Yanoz* teslîm ve birbirlerinin ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr(a) müte'allik da'vâdan ibrâ-yı âmmile ibrâ ve iskât-ı tâmla iskât eylediklerinde talebleri kayd-ı sicil olundı.

Ü6-147/12

Oldur ki;

Vasil oğlu Yareli, Suvat Yanoz huzurunda şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Adı geçen *Suvat* benim dört sene kömür ortağım olmuş ve beher sene 15 seferden 60 sefer ve her seferde de 210 çuval kömür alıp 200'ünü bana vermiş ve gerisi zimmetinde 600 çuval kömür kalmıştır. Bedeli olan 6 000 akçem zimmetindedir. Talep ederim.

Davacının bu talebi üzerine durum davalı *Suvat Yanoz*'dan sorulduğunda şu cevabı vermiştir:

Gerçekten davacı *Yareli*'den kömür aldım. Ancak beher sene ikişer sefer dörder çuvaldan başka almadım. Üç senede altı sefer eder. Toplam 32 çuvaldan başka benim yoktur. Bunları da bağışlama yoluyla vermiştir. İddia ettiği fazlalığı isbat etsin.

Davalının bu def'i karşısında davacı isbattan âciz kalınca aralarında uzun tartışmalar geçtikten sonra 200 akçeye adı geçen *Yareli* ile sulh olmuşlar, söz konusu sulh bedelini *Suvat Yanoz* teslim etmiştir. Bu günden sonra bu konuya dair bütün davalardan birbirinin zimmetlerini ibrâ eylediklerinde, durum, talepleri üzerine sicile kaydedilmiştir.

Zikredilen tarihte (1032/1622)

Şahitler:
Muhzır Mehmet,
Ali Kethüdâ ve
diğerleri.

İS1/64 (450)

Akdin Mahiyetinde İhtilaf

Mahmiyye-i Kostantıniyye'de Abdi Subaşı mahallesinde *Nikola veled-i Dimitri* karındaşı *Yorgi veled-i Dimitri* nâm zimmî ile meclis-i şer'i şerîfde işbu sâhib-i hâzel-kitâb *Menâhim veled-i Mayko* nâm Yahûdî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mahalle-i merkûmede vâkî' bir tarafı *Rali veled-i Sofyani* mülkü ve bir tarafı *Manol veled-i Yani* mülkü ve bir tarafı sâhil-i bahr ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olan mülk-i müşterekimizi mesfûr *Menâhim* yirmi yedi bin yedi yüz nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bât ile bey' ve teslîm idüb el-dahi mirvâl-i muharrer üzere iştirâ' ve kabz ve teselllüm etmişken hâlen bir bey' itmedük icâreye vermişdük deyü da'vâya şürû' eylediğinde mezbûr *Menâhim* dahi sene-i selâse ve 'aşere ve elf Ramazânı'nın evâsıtıyla müverrah hüccet ibrâz etmekle beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' olmuşdu el-hâletühâzihi aramıza muslihûn tavassut bizi iki bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt karz akçeye sulh eylediklerinde biz dahi sulh-i mezbûru kabûl idüb bedel-i sulh ta'yîn olunan meblağ-ı merkûm iki bin akçeyi mezbûr *Menâhim* yedinden alub kabz idüb mirvâl-i muharrer üzere itdüği da'vâdan mezkûr *Menâhim*'in karındaşı *İsrâil*'in zimmetlerin ibrâ-i 'âm ile ibrâ' ve iskât-ı lâm ile iskât eyledik ba'de'l-yevm menzil-i mesfûr vech-i meşrûh üzere mülk-i müşterâsıdır keyfe mâyeşâ mutasarrıf ola bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ dahi sâdır olursa lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a olmaya didiklerinde mukırrân-ı merkûmânın ikrâr-ı meşrûhlarının mesfûr *Menâhim* vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm el-'işrîn min Zilka'detü'ş-şerîfe sene 1021.

Şuhûdü'l-hâl:
El-Hâc Hüseyin bin Ca'fer,
Hüseyin bin 'Abdullah,
İbrâhim Halîfe bin Kurd el-imâm,
'Abdurrahman Efendi bin Hamza el-müderris,
'Abdi bin Mehmed el-attâr,
İbrâhim bin Mûsâ,
Tâhir bin Sinan,
Papule ve ... ,
Hristoveled-i Moltiye,
Mûsâ veled-i Yinâmiz,
Kolma veled-i York,
Almak veled-i Semuhal,
Menâhim, Yovak, Harun, İlya.

İS1/64 (450)

İstanbul Şehri Abdi Subaşı Mahallesi'nde Dimitri oğlu Nikola, kardesi *Dimitri oğlu Yorgi* adlı zimmî ile şer'î meclisde bu bölgenin sahibi *Mayko oğlu Menahim* adlı yahudi hazır bulunduğu sırada şöyle bir ikrarda bulundular: "Daha önce adı geçen mahallede bulunan bir tarafı *Sofyani oğlu Rali* mülkü, bir tarafı *Yani oğlu Manol* mülkü, bir tarafı deniz sahili, bir diğer tarafı da umumî yol ile çevrili ortak mülkümüzü, *Menahim*'e gürdük rayiç üzerinden yedi bin yedi yüz nakid akçeye kesin olarak satarak teslim ettik. O da açıklandığı tarzda satın aldı ve mülkü teselllüm etti. Ortada satım değil icarenin olduğu iddia edilince, *Menahim* 10-20 Ramazan 1013 tarihli delil gösterince aramızda bir çok tartışma çıkmıştı. Bu durumda aracılar devreye girmiş ve bizi günlük rayiç üzerinden iki bin

nakid akçeye anlaştırdılar. Anlaşmayı kabul ederek karşılığı olan iki bin akçeyi, *Menahim*'den aldık. Bu günden sonra söz konusu mülk onun satın aldığı maldır. İstediği gibi kullanabilir. Her hangi bir şekilde asalet ve vekâlete dayalı bir da'vâ ortaya çıkarsa mahkemece itibâre alınmasın." Adı geçen iki kişinin ikrarını *Menahim* vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik edince duruşma istek üzerine kayıtlara geçildi, yazıldı.

20 Zilkâde 1021/1612

Şahitler

Ca'fer oğlu Hacı Hüseyin,
Abdullah oğlu Hüseyin,
İmam Kurd oğlu İbrahim Halîfe,
Müderris Hamza oğlu Abdurrahman Efendi,
Aktar Mehmed oğlu Abdi,
Musa oğlu İbrahim,
Sinan oğlu Tahir,
Papule ve...
Molliye oğlu Hiristo

Yinamiz oğlu Musa,
York oğlu Kolma,
Semuhat oğlu Almak,
Menahim, Yuvak, Harun, İlya.

Şahitler

Müderris Mehmet Efendi,
Osman Çelebi Gülabi,
Hacı Cafer oğlu Ömer Çelebi,
Hacı Osman oğlu Ahmet Beşe,
Abdullah oğlu Piyale ve
diğerleri.

H181/31 (1)

Kadınların Ev Satın Alışı (Kocasının izni şart değil)

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *Hâcı bint-i Mehmed* ve kızı *'Aişe* nâm hatunlar meclis-i şer'de *Fâtıma* nâm hatun tarafından müseccel vekili olan *Veli Bey* ve mezbûre *Fâtıma*'nın zevci *Murâd Bey* mahzarlarında ikrâr idüb didiler ki; "*Sârâ Hatun mahallesinde* vâki' olub hudûdu ma'lûm olan bi'l-cümle evleri yüz otuz riyâl gurûşa kabûl eyledik mezbûre *Fâtıma*'nın zikr olunan yüz otuz gurûşdan (kendine) 'âid olan hissesin virecek olduk" didiklerinde mezbûrâtân *Hâcı Beşe* ve *'Aişe*'nün ikrârlarını mezkûrân *Veli Bey* ve *Murâd Bey* dahi tasdîk idüb ve zikr olunan evleri yüz otuz gurûşa bey' eyledüklerine mukayyed ve mutasarrıf olmağın mâ-vaka'a bit'l-taleb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi müderris,
'Osmân Çelebi Gülâbî,
'Ömer Çelebi b. Hâcı Ca'fer,
Ahmed Beşe b. Hâcı 'Osmân,
Piyâle b. 'Abdullah ve
gayruhum.

H181/31 (1)

Harput Kasabası sakinlerinden *Mehmed kızı Hacı Beşe* ve kızı *Ayşe* adındaki hatunlar şer'î meclisde *Fatma* adındaki kadının müseccel vekili olan *Veli Bey* ve *Fatma*'nın kocası *Murad Bey* huzurlarında söz alarak şöyle ikrar eylediler: "*Sârâ Hatun mahallesinde* olan ve sınırları belli bulunan bütün evleri yüz otuz riyal kuruşa kabul eyledik. Adı geçen *Fatma*'nın zikrolunan yüz otuz kuruştan kendine ait olan hissesini verdik" dediler. *Veli Bey* ve *Murad Bey* dahi *Ayşe* ile *Hacı Beşe* hatunların bu ikrârlarını kabûl ve tasdik eylediler. Talep üzerine sicile kaydolundu.

Şevvâl Ayı sonu 1041/1631

GI/5 (18)

Borçlanma Zabtı

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki mezbûr *Yûsuf* meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "mezbûr *Hurrem Subaşı*'ya bin beş yüz 'Osmânî akçe deynüm vardur. Bin iki yüz 'Osmânî akçesi çuka bahâsı ve üç yüz 'Osmânî nakid" deyü mezbûr *Yûsuf*'un ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 3 Safer fî sene 938.

GI/5 (18)

Sicilin yazılış sebebi odur ki; söz konusu *Yusuf*, şer'î meclisde ikrar ve itiraf edip dedi ki; "*Hurrem Subaşı*'ya bin beş yüz Osmanlı akçesi borcum vardur. Bin iki yüz Osmanlı akçesi kumaş bedeli ve üç yüz Osmanlı akçesi nakit". Adı geçen *Yusuf*'un ikrarı sicile kaydolundu.

3 Safer 938/1531

İS1/50 (340)

Hayvanın Verdiği Zararların Tazmini

Mahmiye-i Kostantıniyye sınırı civârından *Hazret-i Ebu Eyyûbü'l-Ensârî* kapısı dâhilinde *Mustafâ Paşa* mahallesinde sâkin işbu hâlizü'l-kitâb *Murâd veled-i Danor* nâm mecrûh tarafından husûs-ı âtiü'l-beyân Vekîdonob vekâleti nefs-i şer'î üzere sâbite olan *Agob veled-i Avanos Etermu*, meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüb; "târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem müvekkilüm ba'de'l-'asr mahalle-i mezbûrede kendü hâlinde gider iken *Balat* çarsusunda vâki kasâb tâifesinden üç nefer *Yahûdî* bir öküzü boynuzundan bağlayub yedüb gider iken boşanub boynuzu ile mezbûr *Murâd*'un karnını urub mecrûh eylemişdür.

Kıbel-i şer'den üzerine varılub keşf olunmasın taleb itmeğin" mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden *Mevlânâ Halîl* irsâl olunub zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi olan müslümânlar ile varduklarında mezbûr *Murâd*'un sol böğründen mecrûh olduğunu müşâhede eyleyüb "seni kim mecrûh eyledi" deyü su'âl eyledüklerinde merkûm *Murâd*: "ben kendü hâlümde evüme gelür idüm. Üç nefer *Yahûdî* kasâbı bir öküzü bağlayub sürüb gider iken öküz boşanub beni boynuzu ile öteberi mecrûh eyledi" deyü cevâb virdüğüni mevlânâ-yı mezbûr taḥrîr idüb ba'dehu gelüb meclis-i şer'-i şerîfde haber virmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kelb olundı.

Taḥrîren fi'l-yevm el-hâmis şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene iḥdâ ve 'işrîn ve elf.

Ş u ḥ û d ü' l- ḥ â l

Piyâle Beg bin 'Abdullah,
Hasan bin Bahşî,
İbrâhim bin Şa'bân,
Keyvân bin 'Abdullah,
Bekir Beşe bin 'Osmân er-recûl,
Veli bin Maḥmûd,
'Ali bin Yûsuf,
Mehmed bin 'Abdullah,
Muṣṭafâ bin 'Abdullah ve
gayruhüm.

İS1/50 (340)

Büyükşehir İstanbul sur kapılarından *Hz. Ebu Eyyubü'l-Ensârî* kapısı dahilinde *Mustafa Paşa* mahallesinde oturan ve bu yazının sahibi *Danor oğlu Murad* adındaki yaralının aşağıda açıklanan hususta vekaleti kanuna uygun olan *Avanos Etermi oğlu Agop*, şer'î meclisde ifade vererek: " dilekçede bir gün önce müvekkilim, ikindiden sonra adı geçen mahallede kendi halinde gittiği sırada, *Balat* çarşısı kasaplarından üç *Yahudî* bir öküzü boynuzundan bağlayıp yedip giderken, boşanarak adı geçen *Murad*'ın karnına toslayıp yaralamıştır. Şer'î mahkemeden üzerine gidilip keşfini talep ederim" demiş, bunun üzerine şer'î mahkeme katiplerinden *Molla Halil* gönderilerek yazının altında isimleri yazılı bulunan müslümanlarla vardıklarında *Murad*'ın sol böğründen yaralı olduğunu gözleriyle görüp, "seni kim yaraladı" diye sorduklarında *Murad*: "kendi halimde evime gelirken üç *Yahudî* kasab bir öküzü bağlamış sürüp giderken öküz boşanarak beni boynuzu ile öteberi yaraladı" diye cevap vermiş. Bu olayı *Molla Halil* kaydederek, şer'î meclise bilgi verince, vaka

istek üzerine sicile kaydedilmiştir.

5 Şevval 1021/1612.

Şahitler:

Abdullah oğlu Piyale Beğ,
Bahşi oğlu Hasan,
Şaban oğlu İbrahim,
Abdullah oğlu Keyvan,
Osman recül oğlu Bekir Beşe,
Mahmud oğlu Veli,
Yusuf oğlu Ali,
Abdullah oğlu Mehmed,
Abdullah oğlu Mustafa ve
diğerleri.

Tâife-i Nasârâ'dan sâhib-i hâze'l-kitâb *Yablinoz veled-i Tranoz* nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde *Yani veled-i Kiryazi* nâm zimmî mahzarında takrîr-i da'vâ idüb târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem mezbûr Yanî'ye beş bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçe ikrâz ve teslîm eyledim ol dahi istikrâz ve tesellüm itmişdi ve iki yüz elli akçe dahi çuha bahâsından cem'ân beş bin iki yüz elli akçe hakkım vardır vâki' hâl suâl olunub alı verilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr *Yani* fi'l-vâki' merkûm *Yablinoz*'dan iki bin dokuz yüz nakd akçe istikrâz ve tesellüm eyledim ziyâde almadım deyücek müdde'i-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda bin on dokuz Muharremü'l-Harâmı'nın günü altıncı ile mü-verrah merkûm *Yani*'nin ikrârını hâvî târîh-i mezbûrda *Balat* mahkemesinde nâibü's-ser' olan *Mevlânâ Mehmed bin Ahmed* imzâsıyla mümzâ ve hatmi ile mahtûm hüccet ib-râz idüb hüccet-i merkûme mezbûr *Yani* muvâcehesinde ikrâr olundukda mezkûr *Yani* fi'l-hakika târîh-i mezbûrda mînvâl-i muharrer üzere beş bin akçe karzdan ve iki yüz

İS1/56 (389)
Alacak Davası

elli akçe çuha bahâsından deynim vardır deyü ikrâr itdüm idi iki bin dokuz yüz akçe alub kabz eyledim iki bin yüz akçesin bana edâ ve teslîm itmedi ikrârımda kâzibim deyüb mezbûr *Yablinoz*'u istihlâf itmeğin mezbûr *Yablinoz* dahi 'alâ velki's-su'al yemîn-i billâhi'l-lezi enzele'l-incil 'alâ *Mûsâ 'Aleyhi's-selâm* idicek vâki' hâl bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm el-'işrîn min şevvâl sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Çelebi bin Şa'bân,
Bekir Beşe bin 'Osmân,
Keyvân bin 'Abdullah,
'Ali Bin Yûsuf ve gayruhum.

İS1/56 (389)

Hıristiyan taifesinden bu belgenin sahibi *Tranoz oğlu Yablinoz* adlı zımmî şer'î meclisde *Kiryazi oğlu Yani* huzurunda davacı olarak şöyle dedi; "Belgenin düzenlenmiş tarihinden iki yıl önce günlük rayiç üzerinden beş bin nakid akçe borç verdim ve teslim ettim. O da borcu alarak kabul etti. Ayrıca iki yüz elli akçesi çuha fiatından olmak üzere toplam beş bin iki yüz elli akçe borç vermiş bulunmaktayım. Bu durumun sorularak verdiğim borçların tahsil edilmesini istiyorum." *Yani*'ye sorulunca, *Yablinoz*'dan sadece iki bin dokuz yüz nakit akçe borç teslim aldığını söyledi. Davacıdan delil istendi. O da *Balat* mahkemesinin, şer'î nâibi *Ahmed oğlu Mevlana Mehmed* imza ve mührünü taşıyan altı Muharrem bin on dokuz tarihli *Yani*'nin ikrarını ihtiva eden belgesini gösterdi. Belge *Yani* karşısında okununca, "söz konusu tarihde beş bin akçe nakit ve iki yüz elli akçe ise çuha fiyatı üzerinden borcum olduğu doğrudur. Ama iki bin yüz akçesini aldım, geri kalan iki yüz bin akçesini ise bana teslim etmedi. İkrarım yalandır" dedi. Böylece *Yablinoz*'un ifadesine baş vuruldu. Bu kişi ise "*İsa(A.S.)*'ya İncil'i indiren *Allah(C.C.)* adına yemin ederim" dedi. Duruşma istek üzerine ayrıyla belge haline getirildi.

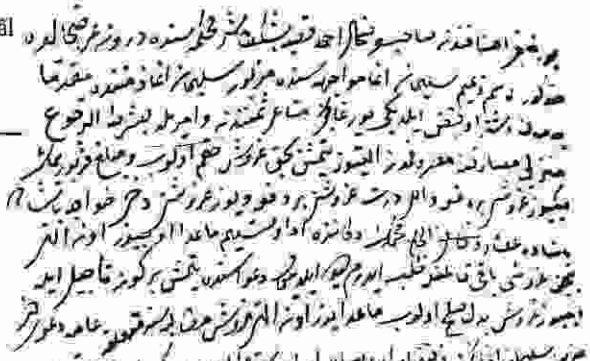
20 Şevvâl 1021/1612.

Şahitler

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Osman oğlu Bekir Beşe,
Abdullah oğlu Keyvan,
Yusuf oğlu Ali ve diğerleri.

B23-127/146

Alacak Davası ve Sulh

Ma'rûz;

Yorgancı esnâfından sâhib-i arz-ı hâl *Ahmed, Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesinde derûn-ı arz-ı hâlde mezkûru'l-ism zaîm *Süleymân Ağa* nuvâcehesinde mezbûr *Süleymân Ağa* zimmetinde mukaddemâ yedimden istirâ ve kabz eyledüği yorgancı meta'ı semenünden bi-şarnı'r-rucû menzili masârifine masrûfundan altı yüz yetmiş bucuk kuruş hakkum olub ve meblağ-ı mezbûrumun iki yüz kurusunu bir defa ve elli dört kuruşunu bir defa ve yüz kuruşunu dahi *Hoca Paşa*'da *Attâr el-hâc Mehmed*'ün dükkânında edâ ve teslîm ma'ada üç yüz on altı bucuk kuruşu bâkî kalmağla taleb iderüm deyü eyledüği da'vâsından yetmiş bir gün te'cîl ile iki yüz kuruş bedel-i sulh olub ma'ada yüz on altı kuruş mütebâkisine müteallika âmme-i deâvide mezbûr *Süleymân Ağa*'nun zimmetini ibrâ-i umûmî ile ibrâ ve iskât eyledüm didikde ol dahi tasdîk ve kabûl eyledüği mahkeme-i mezbûrda ba'de't-tescîl mübâşirlerden *Mehter Ahmed* kulları ilâmâsıyla huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. El-emr limen lehü'l-emr.

Fî Saferi'l-hayr sene 1170.

B23-127/146

Arz olunur;

Yorgancı esnafından dilekçe sahibi *Ahmed, Be-*

şiktaş Kasabası mahkemesinde dilekçede adı geçen *Süleyman Ağa* huzurunda adı geçen *Süleyman Ağa*'da yorgan malzemesinden altı yüz yetmiş buçuk kuruş alacağım olup bu meblağın iki yüz kuruşunu bir defa, elli dört kuruşunu bir defa, yüz kuruşunu da *Hoca Paşa*'da *Attar Mehmed*'in dükkanında aldım. Ancak geriye üç yüz on altı buçuk kuruş kaldı. Aliverilmesini isterim, diye iddia etti. Davası yetmiş bir tecil ile iki yüz kuruş sulh bedeli olup geri kalan yüz on altı kuruş istemesine bağlı amme davasında adı geçen *Süleyman Ağa*'nın vereceğini umumî ibra ile ibra eyledim. O da tasdik ve kabul ettiğini adı geçen mahkeme sicile işledikten sonra mübaşirlerden *Mehter Ahmed* kulları vasıtasıyla yüksek huzurlarınıza ilam olundu. Emir, yetki elinde bulunan makamındır.

Saferü'l-hayr sene 1170/1756

B23-12/51

Alacağın, Aracı Vasıtasıyla Gönderilmesi ve Alacaklının İnkârı (Alacaklının Temerrüdü)

Oldur ki; *Yorgaki* nâm zımmî meclis-i şer'de *Hasan bin 'Abdullah* mahzarında takrîr-i da'vâ kılub *Burgaz* sâkinlerinden *Yuvat* nâm zımmîye bin altı yüz akçe deyni irsâl eyledüm, teselllüm itmeyüb ta'addî eylemiş taleb iderüm deyü da'vâ eyledükde ba'de's-su'âl inkârile cevâb virmeğin sıdk-ı da'vâsına beyyine taleb olundukda 'âciz olmağın mezbûr *Hasan*'a bi-hakkın yemîn teklîf olunub nükûl itmeğin kayd olundı.

Tahrîren fî'l-mezbûr.

Şuhûd

Mehmed Halîfe el-imâm,
Hasan bin 'Abdullah,
Mustafâ bin Ferhâd,
Yûsuf bin Hüseyin ve
gayruhum.

B23-12/51

Yorgaki adlı zımmî, şer'î meclisde *Abdullah oğlu Hasan* hazır bulunduğu sırada davacı olarak dedi ki: "*Burgaz* sakinlerinden *Yuvat* adlı zımmîye bin altı yüz akçe borç gönderdi. Teslim almayıp geciştirmiş. Bu meblağı kendisinden isterim. Sanığa sorulunca inkar etti. Bu kez davacıdan delil istendi. Delil gösteremeyince yukarıda adı geçen *Hasan*'a yemin teklif edildi. O da yeminden kaçındı ve duruşma kayıtlara geçildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahitler

İmam Mehmed Halife,
Abdullah oğlu Hasan,
Ferhad oğlu Mustafa,
Hüseyin oğlu Yusuf ve
diğerleri.

B23-12/53

Alacak Davası

Oldur ki; bi'l-fi'l *Bağlar Kâtibi* olan *Mehmed Çelebi* meclis-i şer'de *Manol Nikola* nâm zımmî mahzarında da'vâ idüb merkûm zımmî zimmetinde iki yıllık bağ hakkı vardur virmeden 'inâd ider didikde ba'de's-su'âl fi'l-vâki' ikiyüz kırk akçe vardır lâkin ben bağı *Kara İstimad* nâm kimesneye bey' eyledüm didikde kayd olundı.

Şuhûd

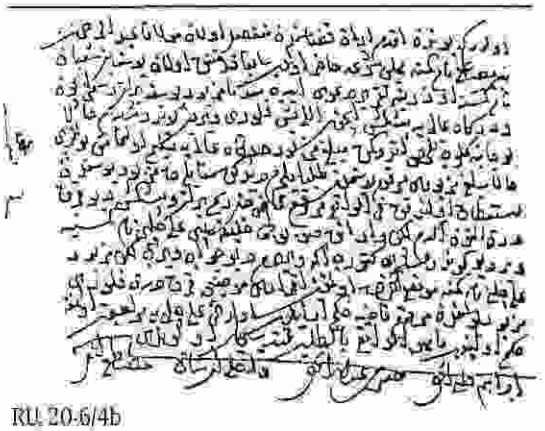
Mustafâ bin Da'vûd ve
gayruhum.

B23-12/53

Budur ki; halen *Bağlar Kâtibi* olan *Mehmed Çelebi*, şer'î meclisde *Manol Nikola* adlı zımmî hazır bulunduğu sırada davacı olarak dedi ki; "adı geçen zımmîde iki yıllık bağ hakkı vardır. Vermekten kaçınır." Sanığa sorulduğunda dedi ki; "gerçekten de iki yüz kırk akçe alacağı vardır. Ancak ben bağı *Kara İstimad* adlı kişiye satım". Duruşma aynen kayıtlara geçildi.

Şahitler

Davud oğlu Mustafa ve
diğerleri.

RÛ 20-6/4b

Alacağın Tahsili

Oldur ki,bundan akdem *Aran Kazası*'ndan munfasıl olan *Mevlânâ 'Abdurrahmân bin Mustafâ* nâm kimesne meclis-i şer'e hâzır olup sâbıka hizmetinde olan *Yûsuf bin Şa'bân* nâm kimesne üzerine takrîr-i da'vâ edip mukaddemâ mezbûr *Yûsuf*'a berat resmi için ve *Dergâh-ı âlî*'ye peşkeş için elli beş florî verip göndermiş idim. Hâlâ bu câniibe gelip tefahhus ettiğimde meblağ-ı mezbûr *Dergâh-ı âlî*'ye teslîm olunmamış bulundu. Hâlâ meblağ-ı mezbûru merkûm *Yûsuf*'dan taleb eylerim, dedikde mukâbelede mezbûr *Yûsuf*'dan istintâk olundukda "fi'l-vâki' merkûm kadıdan resm-i berat ve peşkeş deyü kırk dört altın aldım. Lâkin *Varan*'da su yolcu halîfesi *'Ali Çelebi* nâm kimesneye ver deyü göndermiş idi. Götürüp ona verdim" deyü cevâb verip lâkin mezbûr *'Ali Çelebi* nâm kimesne mevzi'-i âharda olmağın, ikrâr mûcebince kırk dört florî mezbûr *Yûsuf*'dan merkûm kadıya hükm olup ol dahi *'Ali Çelebi*'ye mürâcaat olunmağa hükmolunup mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Çelebi,
Ca'fer bin 'Abdullah,
Veli Çelebi bin Sin'ân,
Mustafâ

RÛ 20-6/4b

Durum şudur ki;

Bundan bir müddet önce *Aran Kazası* kadılığından ayrılmış bulunan *Mustafa oğlu Mevlânâ Abdurrahman* mahkeme huzurunda daha önce hizmetinde bulunmuş olan *Şaban oğlu Yusuf* hakkında şöyle iddiada bulunmuştur:

"Adı geçen *Yusuf*'a berat resmi olarak ve *Dergâh-ı âli*'ye verilmek üzere elli beş florî verip göndermiş idim. Hâlâ bu tarafa gelip araştırdığımda bu meblağın *Dergâh-ı âli*'ye teslim edilmemiş olduğunu öğrendim. Bu meblağı adı geçen *Yusuf*'dan talep ederim."

Bunun üzerine durum adı geçen *Yusuf*'dan sorulduğunda: "Gerçekten adı geçen kadıdan berat resmi olarak ve *Dergâh-ı âli*'ye verilmek üzere kırk dört altın aldım. Lâkin *Varan*'da su yolcu halifesi *Ali Çelebi* adlı şahsa ver, diye göndermişti. Götürüp ona verdim" diye cevap vermiştir. Ancak *Ali Çelebi* adlı şahıs başka bir yerde olduğundan davalının ikrarı gereğince kırk dört florinin kendisinden alınıp zikri geçen kadıya verilmesine ve davalı *Şaban oğlu Yusuf*'un da *Ali Çelebi*'ye müracaatına karar verilmiş olup durum bu şekilde istek üzerine sicile kaydedilmiştir.

Şahitler

İbrahim Çelebi,
Abdullah oğlu Cafer,
Sinan oğlu Veli Çelebi,
Mustafa

G2/315 (1034)

Borçlunun Hapsedilmesi

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki, *Derviş Hasan bin Tâcî*'nin sicilli sâbıkda *Halîl bin Elvel*'zimmetinde sâbit olan katır bahâsından iki bin Halebî akçesini edâ itmek için hapsolunmasını taleb itdüğü sebebden hapsolundu.

3 Cemâziye'l-âhir 948.

G2/315 (1034)

Sicilin yazılış sebebi şudur; *Tacî oğlu Derviş Hasan, Elvel oğlu Halil*'in zimmetinde sabit olan katır bedelinden iki bin Halebî akçesini ödemesi için hapsolunmasını taleb eyledi. Talep ettiği sebepten adı geçen hapsolundu.

3 Cemâziyelâhir 948/1541.

G2/55 (178)

Borcunu Ödemeyenin Hapsi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki, *Nefs-i Ayntâb*'dan *Receb bin 'Ali* nâm kimesnenün *El-Hâc Hasan* nâm kimesne zimmetinde irs ile sâbit olan iki yüz yetmiş beş paranun edâsı için *El-Hâc Hasan*'un habsolunmasın taleb etdükde mezbûr *Hasan* habsolundu.

Tahrîren fî yevm-i 3 Rebu'ü'l-evvel 948.

G2/55 (178)

Yazının yazılış sebebi şudur. *Antep*'ten *Ali oğlu Receb* adındaki kimsenin *Hacı Hasan* adındaki kimsenin zimmetinde miras ile sabit olan iki yüz yetmiş beş paranın ödenmesi için adı geçen *Hacı Hasan*'ın hapsolunmasını talep ettiğinden mezkur Hasan hapsolundu.

3 Rebiül-evvel 948/1541.

H181/59 (4)

Borca Karşılık Çayır Satışı

Budur ki:

Kasaba-i Harput sâkinlerinden fahrü'l-eşbâh *Halîl b. Küçük İbrâhim Bey* meclis-i şer'de diğer *Halîl Bey b. Küçük el-Hâc Mustafâ Beşe* nâm cündînin tarafından hâlâ kethüdâ yeri olan *Piyâle Bey* muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idüb didi ki; "babam mezbûrun *Arapkir*'li *Hamza Bey*'e yüz elli riyâl gurûş virecek deyni olub mukâbelesinde karye-i merkûmun 'akârında vâki' olub ma'lûmü'l-hudûd olan *Karamanlı Çayırı* dimekle ma'rûf çayırı mûmâ-ileyh *Halîl Bey*'e yüz riyâl gurûşa bey'-i bâ'tı-ı sahîh ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr olan yüz riyâl gurûşu mezbûr *Hamza Bey*'in deynine mahsûb eyledik didikde mukarrr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûr *Piyâle Bey* dahi vicâhen tasdik u kabûl idüb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr (1041).

Şuhûdü'l-hâl

Mustafâ Beşe Serdâr,
Kâbil Çelebi b. Hâcı Hüseyin,
İbrâhim Çelebi b. Büyük el-Hâc,
'Ömer Çelebi b. 'Ali
Kara Mustafâ b. merdûm-ı Çavuş karındası,
Allahvirdi Ağa Pertekli ve
gayruhum.

H181/59 (4)

Harput Kasabası sakinlerinden *Küçük İbrahim Bey* oğlu *Halil*, şer'î meclisde, diğer *Halil Bey* ve *Piyale Bey* huzurunda şöyle ikrar eyledi; "babamın *Arapkir*'li *Hamza Bey*'e yüz elli riyâl kuruş verecek borcu vardı. Mukabilinde adı geçen köyün akarında bulunan ve hudutları belli olan *Karamanlı Çayırı* diye tanınan çayırı, adı geçen *Halil Bey*'e yüz riyal kuruşa kesin satış ile sattım. Bedeli olan yüz riyal kuruşu, *Hamza Bey*'in borcuna mahsup eyledim" dedi.

Küçük İbrahim Bey oğlu Halil'in bu ikrarını *Piyâle Bey* dahi tasdik ve kabul eyledi. Sicile kaydolundu.

Zilkade Ayı Sonu (1041/1631).

Şahitler

Serdar Mustafa Beşe,
Hacı Hüseyin oğlu Kâbil Çelebi,
Hacı Büyük oğlu İbrahim Çelebi,
Ali oğlu Ömer Çelebi. D

H181/40 (1)

Borcu Tahsil, Senedi İade

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden olub hâlâ dergâh-ı 'âlî Yeniçerileri serdârı olan *Mustafâ Beşe*, meclis-i şer'de *Dâvûd Beşe b. 'Abdullah* nâm recûl muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idüb didi ki, "bundan akdem işbu mezbûr *Dâvûd Beşe Diyârbekir*'de kırk altıncı Ağa bölüğünden *'Ömer Beşe*'den bin yüz elli riyâl gurûş deyn alub yedine memhûr deyn temessükü virmiş idi. Mezbûr *'Ömer* Beşe meblağ-ı mezbûr olan bin yüz elli riyâl gurûş merkûm *Dâvûd Beşe*'den alub kazb dahi kendüye göndermeğe beni vekîl idüb ve benüm temessükûm dahi göndérüb hâlâ ben dahi sâlifü'z-zikr olunan bin yüz elli riyâl gurûşu yine merkûm *Dâvûd Beşe*' den vekâletüm hasebiyle bi't-

tamâm ben alub kabz idûb ve yedimde olan Mezkûr *'Ömer Beşe*'nin merkûm *Dâvûd Beşe*'den bir akçe ve bir habbe alâkası kalmadı didikde müşârün-ileyh *Mustafâ Beşe*'nin vech-i meşrûh üzre vâki' olan vekâleten ikrârını mukarrun-lehi'l-mezbûr *Dâvûd Beşe* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk u kabûl idûb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr (1041).

Şuhûdü'l-hâl
Es-sâbikûn.

H181/40 (1)

Harput Kasabası sakinlerinden olup halen Dergâh-ı âlî yeniçerileri serdarı olan *Mustafa Beşe* şer'î meclisde *Abdullah oğlu Davud Beşe* adındaki kimse huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "bundan önce *Davud Beşe Diyarbekir*'de kırk altıncı Ağa bölüğünden *Ömer Beşe*'den bin yüz elli riyal kuruş borç alıp eline mühürlü borç senedi vermiş idi. *Ömer Beşe* zikrolunan bin yüz elli kuruşu *Davut Beşe*'den alıp kendisine göndermek üzere beni vekil tayin etmişti. Bana vekalet için vesika dahi göndermişti. Şimdi zikrolunan bin yüz elli kuruşu vekaletim hasebiyle *Davud Beşe*'den aldım ve kendisine borç senedini teslim eyledim. Böylece *Ömer Beşe*'nin adı geçen *Davud Beşe*'de bir akçe ve bir habbe hakkı kalmadı" dedi.

Mustafa Beşe'nin bu ikrarı *Davud Beşe* tarafından kabul ve tasdik olundu. Sicile kaydolundu.

Şevval Ayı sonu (1041/1631).

Şahitler
Yukarıda ismi geçenler

İS1/44 (291)

Borç İkrarı

Sâhib-i hâze'l-kitâb *'Abdülkerim bin Mehmed Beg* meclis-i şer'-i şerîfde *Melik bint-i Haydar* nâm hatun mahzarında takrîr-i kelâm idûb mezbûre Melik'de beynimizde ma'lûm deyn-i şer'iden bin üç yüz yetmiş akçe ve beş vukiyye ketân bahasından yüz akçe cem'ân bin dört yüz yetmiş akçe hakkım vâriddir taleb iderim didikde gıbbe'l-istıtâk merkûme Melik cevâbında fi'l-hakika merkûm *'Abdülkerim*'den bi'd-defa'ât bin üç yüz yetmiş akçe nakd ve yüz akçelik beş vukiyye ketân alıb kızım *'Aişe bint-i Hamza*'nın nafakasına harc ve masraf eldim meblağ-ı merkûm minvâl-i muharrer üzere lâzımü'l-edâ deyndir deyü ikrâr ile cevâb viricek teslimi ile mezbûreye tenbîh olunub vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâni 'aşer min Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

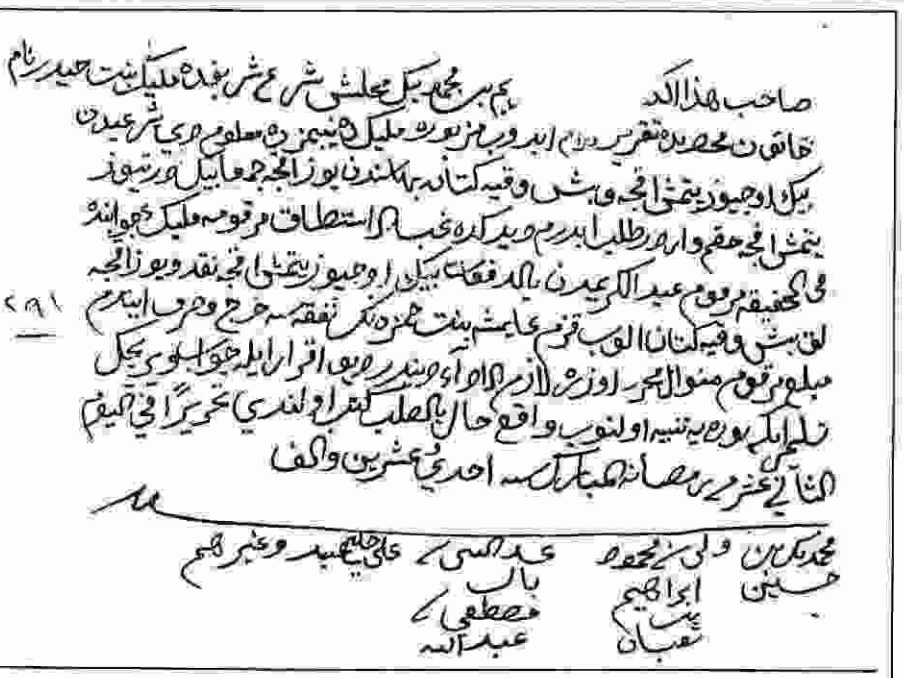
Şuhûdü'l-hâl
Mehmed Beg bin Hüseyin,
Veli bin Mahmûd,
'Abdullah bin Bâlî,
'Ali Çelebi bin 'Ubeyd,
İbrâhim bin Şa'bân,
Mustafâ bin 'Abdullah ve
gayruhum.

İS1/44 (291)

Bu belgenin sahibi *Mehmed Beğ oğlu Abdülkerim*, şer'î meclisde *Haydar kızı Melik* adlı kadın huzûrunda davacı olarak şöyle dedi; " *Melik*'te şer'î usûlle verilmiş bin üç yüz yetmiş akçe ve beş vukiyye keten pahasından olmak üzere toplam bin dört yüz yetmiş akçe alacağım vardır. Talep ediyorum. " Sorgulaması yapılan *Melik* ise cevabında; "Gerçekten de *Abdülkerim*'den bir kaç kerre de bin üç yüz yetmiş akçe nakid ve yüz akçe karşılığı beş vukiyye keten alarak kızım *Hamza kızı Aişe*'nin nafakasına harcadım. Mezkur meblağ açıklandığı tarzda üzerimde ödenmesi gereken borç olarak bulunmaktadır " iyordu. Bunun üzerine ödenmesi konusunda *Melik*'e uyarıda bulunuldu ve duruşma tutanak haline getirildi.

12 Ramazan 1021/1612

Şahitler
Hüseyin oğlu Mehmed Bey,
Mahmud oğlu Veli,
Bâlî oğlu Abdullah,
Ubeyd oğlu Ali Çelebi,
Şaban oğlu İbrahim,

Abdullah oğlu Mustafa ve diğerleri.

İS1/13 (83)

Borcun İfası

Kastamonu Sancağı'na *Kin Ulu Kazası*'na tâbi' *Yanya* nâm karye sâkinlerinden *Mevlânâ Edib İlyas Mustafâ bin Bayram* mahzarında takrîr-i da'vâ idüb mukaddema mezbûr *Mustafâ*'ya her kıt'ası otuz iki zirâ' ve bir kıt'ası yirmi dokuz zirâ' cem'an altmış bir zirâ' keten bezi beher zirâ' on ikişer akçe ve akçe baş cem'an yedi yüz kırk iki akçeye bey' ve teselllüm-i mebî' idüb semen-i mezbûr zimmetinde kalmışdır sual olunub alıverilmesi mahlûbumdur didikde gıbbe's-sual mezbûr *Mustafâ* cevâbında fi'l-vâki' zikr olunan iki kıt'a ketân bezini Mevlânâ-yı mezbûreden aldım lâkin ahara bey' idüvermek için aldım deyü beyân bey' târîfi üzere olduğun münkir olıcak müdde'i-i mezbûrdan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *'Ali bin Korkut* ve *Mehmed bin Mustafâ* Mevlânâ-yı mezbûrdan zikr olunan iki kıt'a ketân bezi cem'an altmış bir zirâ' beher zirâ' ikişer akçe ve on akçeyi baş vermek üzere bizüm huzûrumuzda beyân-ı iştirâ' eyledi, bu husûsa şâhidleriz şahâdet-i şer'iyye dahi ideriz didiklerinde şahâdetleri ba'de'l-ta'dîl ve't-tezkiye hîn-i kabûlde vâki'a olub mucibiyle hükmüm birle mâ hüve'l-vâki'

bi't-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî es-sâbi' 'aşer min Cemâzi-ye'l-âhire sene ihdâ ve işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Çelebî bin Şa'bân,
Mehmed bin Mustafâ,
Velî bin Bâyezid,
Velî bin Mahmûd ve
gayruhum.

İS1/13 (83)

Kastamonu Sancağı Kin Ulu Kazası'na bağlı *Yanya Köyü* sakinlerinden *Mevlana Edip İlyas, Bayram oğlu Mustafa* hazır bulunduğu sırada davacı olarak şöyle dedi; mezkur *Mustafa*'ya her kıtası otuz iki zira ve bir kıtası yirmi dokuz zira olmak üzere toplam altmış bir zira keten bezini her zira on ikişer akçe ve her akçe başına toplam yedi yüz kırk iki akçeye satarak malı teslim ettim. Ancak alacağım bu şahsın zimmetinde kalmıştır. Sorgulanıp alınmasını talep ediyorum. İfadesine baş vurulan *Mustafa* ise cevabında; doğrusu söz konusu olan iki kıta keten bezini mezkûr Mevlana'dan aldım. Ancak başkasına satmak için almıştım, kesin olarak değil dedi. Bu durumda davacının ifadesindeki iddialara ters düşüyordu. Davacıdan bu kez iddiasını takviye eden bir delil istendi. Adil olduğu bilinen

müslümanlardan *Korkut oğlu Ali* ve *Mustafa oğlu Mehmed*, adı geçen Mevlana'dan söz konusu iki kıta keten bezi toplam altmış bir zira her zira ikişer akçe ve on akçe baş vermek üzere bizim yanımızda kesin olarak satın alındı. Bu hususa şer'î şahadetle bulunuruz dediler. Şahitlikleri sabit olunca, kabule şayan görüldü ve hüküm bu paralelde verildi. İstek üzerine de kayıtlara geçildi.

17 Cemâziye'l-âhire 1021/1612.

Şahitler

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Mustafa oğlu Mehmed,
Bayezid oğlu Veli,
Mahmud oğlu Veli ve diğerleri.

Ü6-136/8

Takas ve Görme Muhayyerliği Sebebiyle Red Talebi

Mahmiye-i Üsküdâr'da Mahalle-i Cedîde'de *Kazasker Mahallesi* sâkinlerinden *Murâd Beg ibn-i 'Abdullah*, meclis-i şer'-i şerîfde bâ'isü'l-kitâb *Hasan Halîfe ibn-i Yûsuf* mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem merkûm *Hasan Halîfe* zimmetinde karz-ı şer'iden beş bin akçe alacağum olub merkûm *Hasan Halîfe Beg* dükkânında olan esbâbının cümlesi müslümânlar huzûrunda görülüb ale'l-infirâd bahâ takdîr olundukda zikr olunan esbâbun kıymeti cem'an beş bin akçe olub zimmetinde olan beş bin akçeye takas olunub ben dahi kabz ve kabûl eylemiş idüm. Lâkin zikr olunan esbâbdan üç ledre ipeğini her ledresi üçer yüz yirmiser akçeye olmak hesâbı üzere bile virilmiş idi. Zikr olunan ipeği açub görmedüm. Ziyâde bahâ ile virilmişdür. Su'âl olunub red olunmasını taleb iderüm didükde gıbbe's-su'âl merkûm *Hasan Halîfe* cevâb virüb minvâl-i meşrûh üzere değer olunan esbâbun cümlesi müslümânlar huzûrunda görülüb ale'l-infirâd bahâları takdîr olundukdan sonra zikr olunan ipeklerün mu'ayeneten görülüb vezn olunub üç yüz yirmi beşer akçe hesâbı üzere cem'an beş bin akçe idâb zimmetümde olan mebâlığ-ı mezkûru beş bin akçeye takas eyledüm. Ol dahi kabûl ve kabz eylemişdür didüğünde merkûm *Murâd Beg* zikr olunan ipekleri açub görmedüm deyü inkâr idicek mezbûr *Hasan Halîfe*'den beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden *Muhammed bin Mustafâ* ve *Dede bin Hüseyin* li-eclî's-sahâdemeclis-i ser dehâzırûnolubedâ-yı sahâdet idüb fi'l-vâki' vech-i meşrûh üzere zikr olunan esbâbları ve ipeği bizüm yanımızda mu'ayeneten merkûm *Murâd Beg* görüb merkûm *Hasan Halîfe* zimmetinde olan beş bin akçeyi edâ eylemişdür. Biz bu husûsa sâhidlerüz şahâdet iderüz didüklerinde şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub mâ vaka'a bi'l-taleb kayd olundı.

Fî 14 min Ramazân elmübârek li-seneti seb'in ve 'işrîne ve elfin.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Efendi el-müderris,
Hasan Dede bin Hüseyin,
Ahmed Halîfe bin Süleymân,
Mustafâ ...

Ü6-136/8

Takas ve Görme Muhayyerliği Sebebiyle Red Talebi

Üsküdar'da *Yenimahalle* semtinde *Kazasker Mahallesi* sâkinlerinden *Abdullah oğlu Murat Bey*, yüce şer'î meclisde, bu yazılı belgenin düzenlenmesine sebep olan Yusuf olan Hasan Halife huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Bundan önce adı geçen *Hasan Halife* zimmetinde ödünç akdinden dolayı 5 000 akçe alacağım vardı. Adı geçen *Hasan Halife*'nin dükkânında bulunan eşyanın hepsi, Müslümanlar huzurunda görülerek teker teker değer takdirinde bulunulduğunda bütün eşyaların kıymetinin toplam 5 000 akçe olduğu görüldü ve zimmetindeki 5 000 akçe ile takas yapıldı. Ben de bu takası kabûl ederek eşyayı teslim aldım. Ancak zikredilen eşyadan üç ledre ipeğin her ledresi 320'ser akçe olarak kabûl edilmişti. Zikrolunan ipeği açıp görmemiştim. Fazla değer takdir edilmiştir. Durumun araştırılarak eksik kısmın iade edilmesini talep ediyorum.

Davacının bu talebi üzerine, durum davalıya sorulmuş ve o da cevabında şöyle demiştir:

Zikredilen eşyanın tamamı Müslümanlar huzurunda görülmüş ve teker teker değerleri takdir olunmuştur. Sonra da ipekler gözle görülerek tartılmış ve 325'er akçe hesabı üzerine toplam 5 000 akçe tutmuştur. Böylece sâbit olan eşya pahası ile zimmetimdeki 5 000 akçe takas edilmiştir. O da bunu kabûl ve eşyayı da teslim almıştır.

Davalının bu cevabına rağmen adı geçen *Murat Bey* zikrolunan ipekleri görmedim diye inkâr edince, *Ha-*

san Halife'den kesin delil talep olunmuştur. Bunun üzerine dürüst Müslümanlar'dan *Mustafa oğlu Mehmet* ve *Hüseyin oğlu* Dede şahitlik etmek üzere şer'î yargı meclisine gelmişler ve şöyle beyanda bulunmuşlardır:

Gerçekten zikredilen eşyayı davacı *Murat Bey* bizim yanımızda gözü ile görmüş ve bunun üzerine takas yapılmıştır. Biz bu hususa şahidleriz, şahadet ederiz.

Şâhitlerin beyanları kabûl edilerek durum talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

14 Ramazan 1027/1618

Şahitler

Müderris İbrahim Efendi,
Hüseyin oğlu Hasan Dede
Süleyman oğlu Ahmet Halife,
Mustafa.

Ü6-136/36

Yetkisiz Tasarruf İddiası ve Sulh Sözleşmesi

Mahrûse-i Üsküdâr'da mahalle-i ma'mûredevâki' *El-Hâc Murâd Bey* mahallesinde sâkin olub bundan akdem vefât iden *Ahmed Bey ibn-i* nâm cündînûn verâseti sulbî kebîr oğlu *Muhammed Çelebi*'ye ve zevce-i metrûkesi *Fâtımâ Hatun bint-i İbrâhim*'e münhâsır olduğu mütehakkık oldukdan sonra merkûm *Muhammed Çelebi* meclis-i şer'î şerîfî enver ve mahfel-i dîn-i münîf-i ezherde işbu râîatü'l-kitâb mezbûre *Fâtıma Hâtun* muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idûb babam mütevellâ-yı merhûmdan bi-hasebi'l-irsi'ş-şer'î bana intikâl idûb mahalle-i mezbûrede bir tarafı *Hüseyin Çelebi ibn-i Molla Halîl mülkü ve bir cânib Yagob Voldovak* mülkü ve iki tarafı tarîk-i umûmî ile mahdûd olan menzilini vâlidem mezbûre *Fâtımâ Hatun*'un babam mütevellâ-yı merkûm zimmetinde deyn olan yedi bin akçe mihr-i müeccel ve semene-i hisse-i şer'iyyesinden ziyâde ahz idûb fuzûlî tasarruf ider deyü menzil-i mezbûru vâlidem mezbûreden da'vâ ve taleb idûb beynimüzde münâza'ât-ı kesîre ve mühâsamat-ı sedîde vâki' olmuş idi. El-hâletü hâzihi beynümüzde müslimîn ve müslihûn tavassut idûb husûs-ı mezbûru mukaddema vâlidem mezbûreden istikrâz itdüğüm beş bin beş yüz akçe ve hâlâ nakîd on bir bin akce ki cem'ân on altı bin beş yüz akçe üzerine akd-i sulh inşâ itdüklerinde ben dahi sulh-ı mezbûru kabûl ve bedel-i sullıdan meblağ-ı mezbûrdan nakid olan on bir bin akçe dahi vâlidem mezbûre yedinden bi't-tamâm ahz ve kabz itdüm. Ba'de'l-yevm menzil-i mezbûrda da'vâ ve nizâ'um yoktur. Eğer da'vâ dahi sâdır olur ise lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû' olmasun didikde mukırr-ı merkûm *Mehmed Çelebi*'nün ikrârını mukarrun lehe'l-merkûme *Fâtımâ Hatun* bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ lûve'l-vâki' ketb olundı.

Hurrire fî evâlür-i Rebi'ü'l-evvel li-sene

Şuhûd

Hasan bin Mehmed,
Hüseyin Çelebi ibn-i Mollâ Halîl
Hasan Çelebi ibn-i Mehmed Ağa,
El-Hâc Mehmed ibn-i Hüseyin,
'Ali Bey ibn-i Oruc,
'Ali Çelebi ibn-i Kâsım,
El-müderris İbrâhim ibn-i Mollâ Halîl,
Mehmed ibn-i Hasan.

Ü6-136/36

Üsküdar'da *Hacı Murat Bey Mahallesi*'nde oturup bundan önce vefat eden *Ahmet Bey* isimli askerî şahsın mirası öz ve büyük oğlu *Mehmet Çelebi*'ye ve geride bıraktığı eşi *İbrahim kızı Fatma Hatun*'a münhasır kalmış olduğu kesinleştikten sonra, adı geçen *Mehmet Çelebi*, şerîatlı şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgeyi mahkemeye takdim eden *Fatma Hatun*'un huzurunda şöyle ikrar ve itirafda bulunmuştur:

Mütevelliâ babamdan şer'î miras payı olarak bana intikâl eden ve adı geçen mahallede bir tarafı *Molla Halil oğlu Hüseyin Çelebi* mülkü, bir tarafı *Yagob Voldovak* mülkü ve iki tarafı da umumî yol ile sınırlı bulunan evi, annem *Fatma Hatun*, babam mütevellîdan alacağı olan müeccel mehir ve şer'î miras payından fazla olarak ve yetkisiz temsilci şeklinde tasarruf etmektedir. Dava konusu evi, adı geçen annemden talep ve dava eyledim. Aramızda uzun tartışmalar ve çok çekişmeler oldu. Şu anda aramıza Müslüman ıslahçılar girerek çekişme konusu, daha önce annemden ödünç aldığım 5 500 akçe ve şu anda da 11 000 akçe nakit yani toplam 16 500 akçe üzerine bizi sulh akdi inşa etmeye davet ettiler. Ben de söz konusu sulh akdini kabûl ettim ve sulh bedeli olan meblâğdan 11000 akçeyi de nakit olarak annemden bizzat teslim aldım. Bu gün-

den sonra söz konusu evde dava ve nizaın yoktur. Eğer dava söz konusu olursa, değerli hâkimler katında makbûl addedilmesin.

İkrarcı *Mehmet Çelebi*'nin bu ikrarını, lehinde ikrar yapılan *Fatma Hatun* da aynı mecliste yüz yüze tasdik edince, durum sicile kaydolundu.

20-30 Rebiülâhir 1028/1618

Şahitler

Mehmet oğlu Hasan,
Molla Halil oğlu Hüseyin Çelebi,
Mehmet Ağa oğlu Hasan Çelebi,
Hüseyin oğlu Hacı Mehmet,
Oruç oğlu Ali Bey,
Kasım oğlu Ali Bey,
Molla Halil oğlu Müderris İbrahim,
Hasan oğlu Mehmet.

Gİ/12 (39)

Yetkisiz Temsilcinin Satım Akdine İtirazı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki,mezbûr *Ali* meclis-i şer'e merkûm *Murâd*'ı ihzâr idüb didi ki: "bir çift nakırı mülkümden mezbûr *Murâd* ki fuzûlî bey' idü. Mülkü değildür" didikde mezbûr *Murâd*'dan su'âl olundukda cevâbında "benüm mülkümdür" deyü da'vâ idecek mezbûr *Murâd*'ın mülkü olduğuna beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden *Hâcı Hüseyin bin İlyâs* ve *Mahmûd bin Ahmed* edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb didiler ki "şâhidlerüz bu zikrolunan bir çift nakır, kadîmden Murâd'un mülküdür" deyü şahâdet itdükleri sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 8 şehr-i Sefer fî sene 938

Gİ/12 (39)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; davacı *Ali* davalı *Murad*'ı şer'î meclise getirip dedi ki; "*Murad* kendi mülkü olmadığı halde benim mülkümden bir çift nakırı satıı". Davalı *Murad*'dan sorulduğunda; "benüm mülkümdür" diye cevap verip iddia eyledi. Adı geçen *Murad*'dan kendi mülkü olduğuna dair delil istendi. Şahâdeti kabul olunan müslümanl dan *İlyas oğlu Hacı Hüseyin* ve *Ahmet oğlu Mehmet* şahitlik yaparak dediler ki; "bu zikrolunan bir çift nakırın, eskiden beri *Murad*'ın olduğuna dair şahitlik ederiz" demeleri sicile kaydolundu.

8 Safer 938/1531.

(Nakır: Kesilecek hayvan; Koyun, keçi sığır vb).

Gİ/61 (193)

Alacağın Başkasına Havalesi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Mahmûd* meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "mezbûr *Yûsuf*'un karındaşı *Hâcı Yahyâ*'nun on dört bin Halebî akçe mezbûr *Yahyâ* bu zikrolunan meblağı karındaşı *Yûsuf*'a havâle idüb havâleyi kabûl aldûm deyü bu mezbûr *Mahmûd*'un ikrârı sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 30 Evveli'l-Rebi' fî sene 938.

Gİ/61 (193)

Yazının yazılış sebebi şudur; davacı *Mahmud* şer'î meclise gelip şöyle ikrar ve itiraf etti; " *Yahya*'da on dört bin Halebî akçe alacağım vardı. *Yahya* bu mikdar alacağını kardeşi *Yusuf*'a havale eyledi. Ben de bu havaleyi kabul ettim" dedi. *Mahmud*'un ikrarı sicile yazıldı.

30 Rebiülevvel 938/1531.

K4 (252)

İbra

Veçh-i tezkere oldur ki; *İsa bin Piri*' nin vekâlet *Meryem bint-i cânibden Pir Veli bin Mehmed* ve *Mehmed bin Yûsuf* şahâdetleri ile sâbit oldukdan sonra meclis-i şer'de *Satu bint-i merhûm 'Ali* ile murâfa'a olub dediler ki "merhûm *'Ali* koca nzkla ve merhûm *Zeynel'* in nzkla müşâ ve müşterek oğlu olduğu ecilden da'vâ ve nizâ' eylemisdik. Şimdiki hâlde da'vâmız ve nizâ'ımız yokdur. Eğer da'vâ edersevüz inde'ş-şer'i da'vâmız mesmû olunmaya deyü ikrâr eyledüklerinde sıhhat-i ikrâra ve ibrâya hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâsil-i Zilka'de min şuhûr-ı sene 954.

Şuhûd-ı muhzır

Mehmed bin Hamza ve
'Abdullah bin İsmâ'îl ve
Sa'dullah Fakîh bin 'Ali Fakîh ve
Hüseyin Ağa bin 'Abdullah.

K4 (252)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur:

Piri oğlu İsa'nın *Zeynel kızı Meryem* adına vekâleti, *Mehmed oğlu Pir Veli* ve *Yusuf oğlu Mehmed*'in şahitliği ile sabit olunca, şer'î meclisde *Rahmetli Ali kızı Satu*.., şeklinde dava etmişdik. Şimdi bu davadan vaz geçmiş bulunuyoruz. Şayet dava edersek mahkeme itibare almasın diyerek ibrâ ve ikrarda bulundular. Böylece ikrarın doğruluğu ve dava sebebinin ortadan kalktığına hükme dildi. İstek üzerine sicile kaydedildi.

1-10 Zilkade 954/1547.

Şahitler

Hamza oğlu Mehmed,
İsmail oğlu Abdullah,
Ali Fakih oğlu Sadullah Fakih,
Abdullah oğlu Hüseyin Ağa.

GI/4 (13)

Altın Bilezik Davası ve Karşılıklı İbrâlaşma

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki: mezkûr *Kâsım* vekâlet an kıbel-i bint-i *Zelîhâ* meclis-i şer'e mezbûr *Hâcı Muhammed*'i ihzâr idüb üzerine takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "Kızım *Zelîhâ*'nun kalan bir kılâde ve bir çift altun bilâzik ve yastık ve bohça ve sâir kızımun esbâbı vardur. Taleb iderüm" didikde, merkûm *Hâcı Mahmûd* dahı bi'l-mukâbele inkâr ile cevâb virüb muslihûn mutavassıfûn olub es-sulh-ı hayrun fetvâsıyla 'amel olunub bedel-i sulh mezbûr *Hâcı Mahmûd Kâsım*'a elden yüz 'Osmânî akçe virüb mâbeynlerinde kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet olub mezbûr *Kâsım* elden yüz 'Osmanî akçeyi alub kabzıdıkden sonra şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "kızım *Zelîhâ*'nun bu zikrolunan esbâblar husûsunda ve gayriden merkûm *Hâcı Mahmûd* ile mın ba'd da'vâm ve nizâ'ım kalmadı. Eğer da'vâ ve idersemînde'l-hükkâm mesmû' olmaya" didikde ve merkûm *Hâcı Mahmûd* ve *Kâsım* bu husûsda mın ba'd benüm dahi da'vâm ve nizâ'ım kalmadı. Eğer da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm mesmû' olmaya" didikde tarafeynden ibrâya hükmolunub sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 13 Zi'l-hicce fî sene 937.

GI/4 (13)

Sicilin yazılış sebebi şudur ki; davacı *Kasım*, kızı *Zeliha*'nın vekili olarak, şer'î meclise, davalı *Hacı Mehmed*'i getirip ve üzerine dava ederek dedi ki; "*Zeliha*'nın geri kalan bir gerdanlık, bir çift altın bilezik, yastık, bohça ve kızımın diğer elbiseleri vardır, talep ederiz." dedi. *Hacı Mahmud*, inkar ile cevap verdi. Müslümanlar aralarını bulup, sulh hayırlıdır, hükmüne uyuldu. Sulh bedeli olarak adı geçen *Kasım*'a elden yüz Osmanlı akçesi verildi. Aralarında çekişmeye son verildi. Husumet giderildi. Adı geçen *Kasım*, elden yüz Osmanlı akçesini aldıktan sonra söz alıp şöyle dedi; "kızım *Zeliha*'nın bu zikrolunan elbiseler hususunda ve diğer şeylerden, adı geçen *Hacı Mahmud* ile bundan sonra bir davam ve çekişmem kalmamıştır. Eğer dava ve niza edersem hakimler tarafından dinlenilmesin". Adı geçen *Mahmud* da; "bu hususda bundan sonra benim da davam ve nizam kalmadı. Eğer dava ve niza edersem hakimler katından dinlenmesin" dedi. İki taraftan ibraya hükmolundu. Sicile kaydedildi.

13 Zilhicce 937/1530.

II- SATIM AKDİ VE HÜKÜMLERİ

B23-127/29

Alım-Satım Akdi

Husûs-ı âtü'l-beyânun mahallinde kelb ve tahrîr iltimâs olunmağın *Kasaba-i Beşiktaş mahkemesi*'nden irsâl olunan *Mevlânâ Kâtib Mehmed Efendi ibn-i 'Ömer Efendi*,kasaba-i mezbûrede *Sinan Paşa-yı Cedîd*'de vâkı' *Hâce Medine bint-i Mustafâ* nâm hatunun menziline varub zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i nebevî eyledükde zâtı târîf-i şer'î ile mu'arrefe olan *Fâtımâ bint-i Mehmed Efendi* nâm hatunu meclis-i me'kûd-ı mezbûrda işbu bâisetü'l-vesîka mezbûre *Hâce Medine Hatun* mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb eşyâ-yı memlûkeminden on dört kadîfe memlû

ahz ve kabz eyleyüb zimmetini ibrâ ve iskât eyledüm. Bâde'l-yevm eşyâ-yı muharre-i mezkûre mezbûre *Hâce Hatun*'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benüm kat'a alâka ve medhalüm kalmamışdur didükde gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i yine mezbûre *Fâtımâ Hatun* meclis-i mezbûrda takrîr-i kelâm idüb bundan akdem bin yüz altmış sekiz senesi mâh-ı Cemâziye'l-âhir'inün evâ'linde *Hâce Hatun*'a ferâgat eyledüğüm vakıf menzilümün bedeli olan ma'lûmu'l-mikdârı mümâileyh hânımyedinden ahz ve kabz eyleyüb zimmetini ibrâ ve iskât eyledüm. El-hâletü hâzihi semen-i merkûmeyi kendi masrafuma sarf idüb ancak iki yüz gurûş nükud akçe ve bir baş yasdığı ve bir yüz yastığı ve bir yorgan ve bir minderden gayri mâl ıtlak olunur bir nesnem dahi yokdur deyü takrîr-i müstagrî-i an ji-l-beyâni mevlânâ-yı mezbûr mahallinde kayd ve tahrîr ve mean ba'solunan ümenâ-yı şer'le meclis-i şer'e gelüb alâ vukûfihi inhâ ve takrîr ümeğin mâ vaka'a bi'l-talep kayd olundı.

Fi'l-yevmi'r-rabi've'l-işrîyne min Zil'l-hicceti'ş-şerîfe li-senet-i semaniye ve sittine ve miete ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Şeyh El-hâc İbrâhim Efendi bin 'Abdullah,
Mahalle-i mezbûre imâmı Ahmed Efendi bin Mustafâ,
'Abdullah Efendi
El-müderrisîn-i kirâm bin Ahmed Efendi,
Es-Seyyid Mumi Efendi bin Es-Seyyid İbrâhim Efendi,
Süleymân Ağa bin 'Abdullah,
İbrâhim Ağa bin 'Abdullah,
Müezzin Mollâ Mahmûd bin Ahmed,
'Abdullah bin Ahmed Efendi,
Çuhâdâr Mustafâ bin Abdullah Efendi
Muhzır 'Abdullah Çelebi bin 'Ali.

köhne yasdık ve iki memlû minder ve üç yemeni köhne yorgan ve beş sagîr tencere mealu kapak ve sekiz adet sahan ve iki sagîr tepsi ve kırbaya ve iki çorba tası ve iki gügüm tarafından icâb ve kabûlü hâvî şurût-ı mûfsideden ârî bey'-i bâtı-ı sahîh-i şer'î ve saîka-i vahîde ile mezbûre *Hâce Medine Hatun*'a yetmiş beş kuruşa bey' ve temlîk ve teslîm eyledüğümde ol dâhi her vech-i muharrer üzere ve temellük ve teselüm eyledükden sonra semeni olan meblağ-ı mezkûr yetmiş beş kurusu yedinden tamâmen

B23-127/29

Aşağıdaki hususun yerinde yazılarak tesbit edilmesi istenildiğinden, *Beşiktaş Kasabası Mahkemesi*'nden gönderilen *Mevlânâ Kâtip Ömer Efendi oğlu Mehmet Efendi*, adı geçen kasabada *Sinan Paşa-yı Cedîd Mahallesi*'nde bulunan *Mustafa kızı Hoca Medine* adlı kadının evine varmış ve isimleri belgenin altında yazılı Müslümanlar'ın hu-

zurunda şer'î yargılama meclisi akdettikten sonra şu hususları tesbit eylemiştir:

Şahsı şer'î usule göre tanınan *Mehmet Efendi kızı Fatma* adlı kadını kurun şer'î yargılama meclisinde, işbu yazılı belgenin tanzimine sebep teşkil eden *Hoca Medine* adlı kadın huzurunda, tam bir ihtiyar ve arzu ile şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Mülk eşyamdan 14 kadife dolu eski yastık, iki dolu minder, üç yemeni eski yorgan, kapağı ile birlikte boş küçük tencere, sekiz adet sahan, iki küçük tepsi ve kırba, iki çorba tası ve iki güğüm taraflarından icap ve kabûl beyanlarını ihtiva eden, bozucu şartlardan ârî kesin, geçerli bir satım akdi ile ve tek akit içinde, adı geçen Hoca Medine kadına sattım, temlik ve teslim eyledim. O da yukarıda yazıldığı şekilde satın aldı ve teselllüm etti. Sonra da bedeli olan 75 kuruşluk meblâğı elinden tam olarak aldım ve zimmetini ibrâ eyledim. Bu günden sonra yukarıda zikredilen eşya, Hoca Hatun'un satın aldığı mülk ve hakkıdır, artık benim alâkam kalmamıştır.

İkrarcının bu beyanı hükmen tasdik edildikten sonra, yine adı geçen Hoca Hatun, huzurunda aynı meclisde şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Bundan önce 1168 senesi Cemâziyelâhir ayının başlarında Hoca Hatun'a teraget eylediğim vakf evimin bedeli olan mikdarı belli meblâğı, söz konusu kadının elinden aldım ve zimmetini de ibrâ eyledim. Şu anda zikredilen seneyi kendi masrafımca harcayıp ancak 200 kuruş nakit akçe, bir baş yastığı, bir yüz yastığı, bir yorgan ve bir minderden başka mal denilir bir şeyim dahi yoktur.

Bütün bu takrir ve beyanları, adı geçen Mevlânâ yazı ile tesbit etmiş ve şer'î fetva ile beraber durumu şer'î meclisimize olduğu gibi haber verince, durum, talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

24 Zilhicce 1168/1754

Şahitler

Abdullah oğlu Şeyh Hacı İbrahim Efendi,
Mustafa oğlu Mahalle İmamı Ahmet Efendi,
Abdullah Efendi,
Müderris Ahmet Efendi,
Seyyid İbrahim Efendi oğlu Seyyid Mumi Efendi,
Abdullah oğlu Süleyman Ağa,
Abdullah oğlu İbrahim Ağa,
Ahmet oğlu Müezzin Molla Mahmud,
Ahmet Efendi oğlu Abdullah,
Abdullah Efendi oğlu Çuhadar Mustafa,
Ali oğlu Muhzır Abdullah Çelebi, ve

B23-127/37
Satım Akdi Hücceti (Müşterek Malların Satımı)

Hüccet-i Mübâyaa-i Yorgi Zimmî

Mahrûse-i Galata'ya muzâfe *Kasaba-i Tophâne*'de merhûm *Şeyh Muharrem El-hâc Hüseyin Ağa Mahalle-si*'nde mütemekkine *Alyani bint-i Yani* nâm *Nasrâniye*, meclis-i şer'î şerîf-i enverde işbu hâmilu'r-rakîm *Yorgi veled-i Yinagi* nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-asâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb akd-ı atiyyü'z-zikrin sudûruna değin ber vech-i âtî ale'l-iştirâkyedûmde mülk-i hakkum olub mahrûse-i mezbûreye muzâfe *Kasaba-i Beşiktaş*'da *Sin'ân*

Paşa-yı Atik Mahallesi nde vâki' bir tarafdan kasâb *Varako* zimmî veresesi mülkü ve bir tarafdan *Tito Yahûdî* veresesi mülkü ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî üç bâb oda ve bir sofa ve bir matbah ve kerîf ve tahtânî bir mahzen ve bir bakkâl dükkânı ve bi'r-i mâ ve havlu ve iki zukâk kapusını müştemil mülk menzil dört sehm itibâriyle iki sehm-i şâyi'î benüm ve iki sehm-i şâyi'î-i âheri *Mariye bint-i Nikolayye*'nün olmağla nâm *Nasrânî* den bundan akdem menzil-i mezkûrdan olan bir sehim hisse-i şâyi'âm semen-i ma'lûmeye zevcüm mesfûr *Yorgi veled-i Yinagi*'ye bey' ve teslîm ve kabz-ı semen itdüb bâkî bir sehim hisse-i şâyi'âm dahi akd-ı atîyü'z-zikrin sudûrüna değin yedimde mülk ve hakkum olmağla sâlifü'z-zikr bir sehim hisse-i şâyi'âmı dahi bi'l-cümle et-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffe-i hukûk ve'l-merâfik tarafeynden îcâb ve kabûl hâvî sürût-ı mûsîdeden âri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î ile zevcüm mesfûr zevciyete ve sâgire-i mezbûrenün nafakasına ve sâir lâzıh-ı kilâba gelince beynlerinde ma'lûm ahz ve i'tâ ve mu'amelât-ı şettâ ve hukûk-ı ma'lûme ve mechûliye müte'allıka âmme-i de'avî ve kâffe-i mutâbbât ve eymân-ı muhâsamâtdan her birimüz bi'l-asâle ve bi'l-vekâle âharun zimmetini ibrâ ve iskât eyledi didükde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ vaka'a bi'l-taleb ketb olundı.

Fî'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîne min Muharrem el-harâm sene tis'a ve sittîne ve mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mü'ezzin Mollâ Ebu Bekir bin Mustafâ,
Muhammed Beşe bin Ahmed,
Es-Seyyîd Ahmed Hilmî bin Es-Seyyîd Muhammed,
Es-Seyyîd Muhammed Çelebi bin el-hâc Muhsin.
'Alî Beşe ibn-i 'Abdullah,
Halîl Beşe ibn-i Dervîş İbrâhim,
Muhzır 'Abdullah Çelebi.

B23-127/37

Yorgi Zımmînin Satım Akdi Hüccetî.

Galata'ya bağlı *Tophane Kasabası*'nda *Şeyh Muharrem Hacı Hüseyin Ağa Mahallesi*'nde oturan *Yani kızı Alyani* adlı Hıristiyan kadın, şerefli şer'î yargı meclisinde, bu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Yinagi oğlu Yorgi* adlı gayrı müslim huzurunda asâleten şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Aşağıda zikredilecek akdin kurulmasına kadar müşterek olarak zilyetliğimde ve mülkiyetim altında bulunan *Galata*'ya bağlı *Beşiktaş kasabasında Sinan Paşa-yı Atik Mahallesi*'nde vâki', bir taraftan *Kasap Varako*'nun mirasçıları mülkü, bir taraftan *Tito Yahudi*'nin mirasçıları mülkü ve iki tarafı da umumî yol ile sınırlı olan ve üst katta üç kapı oda, bir sofa, bir mutfak ve tuvalet, alt katta ise bir mahzen, bir bakkal dükkânı, bir su kuyusu, havlu ve iki sokak kapısını ihtiva eden mülk ev dört pay itibariyle iki şâyi hisesi benim ve iki şâyi' hissesi de *Nikola kızı Mariye* adlı Hıristiyan kadınındır. Ben bundan önce adı geçen evden bir şâyi' hissemi belirli bir bedel karşılığında kocam *Yiragi oğlu Yorgi*'ye satıp teslim ettim, bedelini de teslim aldım. Geriye kalan hissem de aşağıdaki akdin kurulmasına kadar zilyetliğimde mülk ve hakkım olarak kalmıştır. Zikri geçen bir pay şâyi' hissemi de tamamen irtifak hakları ve bütün cüzleriyle taraflardan icap ve kabûl beyanlarını ihtiva eden, bozucu şartlardan âri, kesin, geçerli ve şer'î bir satım akdi ile kocama satım. Artık aramızda karı-koca münâsebetlerine, küçük kızın nafakasına ve bu yazılı belge tarihine gelinceye kadar aramızda bilinen ve bilinmeyen alış-veriş çeşitli muameleler ve her çeşit haklarla ilgili bir dava kalmamıştır. Bunlara ait her çeşit dava ve nizalardan birbirimizin zimmetini ibrâ eyledik.

İkrarcının bu beyanları hukuken tasdik edildikten sonra durum talep üzerine sicile kaydedildi.

23 Muharrem 1169/1755

Şahitler

Mustafa oğlu Müezzin Molla Ebubekir,
Ahmet oğlu Mehmet Beşe,
Seyyit Mehmet oğlu Seyyit Ahmet Hilmi,
Hacı Muhsin oğlu Seyyit Mehmet Çelebi,
Abdullah oğlu Ali Beşe,
Derviş İbrahim oğlu Halil Beşe,
Muhzır Abdullah Çelebi.

Ü6-147/1
Satım Akdi

Oldur ki, *Mahmiye-i Üsküdâr* kazâsına tâbi' *Şile* sâkinlerinden *Kâmile bint-i Nasuh* nâm hatun tarafından

Hasan bin 'Abdullah ve *Perviz bin 'Abdullah* nâm kimseneler şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan *Ca'fer Beşe ibn 'Osmân* recûl meclis-i şer'î şerîf-i *Ahmedî*'de hâlen *Kandıra*'da sâkin *Nasuh bin Mehmed* nâm recûl mahzarında bi tav'ihî ikrâr ve i'tirâf idûb kasaba-i mezbûrede vâki' bir tarafı *Eskici oğlu Mehmed* ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı *Mehmed bin Bâlî* ve bir tarafı hadd-ı deryâya müntehî olan müvekkilemin mezbûr vâlidemün mülk-i mevrûsu olan bir bâb sûflî evinin mezbûr *Nasuh Beşe*'ye üç bin beş yüz nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' idûb kıymet-i semen-i ma'dûdı teslîm-i mebî'-i mahdûd kıldum el-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didüği kayd şûd.

El-vâki' fî evâhir-i Şehr-i Rebî'ü'l-âhir.

Şuhûdü'l-hâl

..... bin 'Abdullah,
'Abdi Beşe ibn Mustafâ,
Murâd bin Kâsım,
Mehmed bin İnebây,
Mehmed bin .....
Mehmed bin Mustafâ,
Perviz bin 'Abdullah,
Dâ'vûd bin 'Abdullâh,
Mehmed bin Müstak,
'Abdi bin Hamza
ve gayruhum mine'l-hâzirîn.

Ü6-147/1

Oldur ki,

Üsküdar Kazası'na bağlı *Şile* sâkinlerinden *Nasuh kızı Kâmile* adlı kadın tarafından vekil tayin edildiği *Abdullah oğlu Hasan* ve *Abdullah oğlu Perviz* adlı kimselerin şahitlikleriyle sâbit olan *Osman oğlu Câfer Beşe* adlı şahıs, şerefli şer'î yargı meclisinde ve hâlen *Kandıra*'da oturan *Mehmet oğlu Nasuh* huzurunda, kendi rıza ve irâdesiyle şöyle ikrar ve itirafda bulundu:

Adı geçen kasabada bulunan bir tarafı *Eskici oğlu Mehmet*, bir tarafı umumî yol, bir tarafı *Bâli oğlu Mehmet* ve bir tarafı deniz kenarına varan, müvekkilem ve annem olan adı geçen kadının mirasla intikal eden mülkü olan bir tane alt kat evini, alıcı *Nasuh Bey*'e akdin yapıldığı günde râyiçte olan 3 500 akçe bedel karşılığında, kesin ve geçerli bir satım akdi ile satım. Miktarı belirtilen semeni aldım ve sınırları belirtilen mebii teslim ettim. Bu gün artık satın aldığı mülküdür. Dilediği ve istediği şekilde tasarruf etsin.

İkrarcının bu ikrarı sicile kaydedildi.

20-30 Rebiülâhir 1032/1622.

Şahitler

Abdullah oğlu...
Mustafa oğlu Abdi Beşe,
Kasım oğlu Murat,
İnebey oğlu Mehmet,
... oğlu Mehmet,
Mustafa oğlu Mehmet,
Abdullah oğlu Perviz,
Abdullah oğlu Davûd,
Müstak oğlu Mehmet,
Hamza oğlu Abdi ve
hazır bulunanlardan diğerleri.

Satım Akdi

Medine-i Konya'da *Karacaoğlan Mahallesi*'nde sâkin *el-hâc Ahmed bin Eyyub* meclis-i şer'-i şerîf-i enverde sulbî kebîr oğlu işbu râfiü'l-kitâb *Seyyid Mehmed* mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idûb *Araplar Mahallesi* basında *Zincirli Kuyu* kurbünde vâki' illâ hâzel-ân yedinde mülk ve hakkun olub etrâf-ı erba'adan *Mustafâ* ve *Arab Ahmed oğlu* ve *Emine Hatun* mülkleri ve tarîk-i 'umûmî ile mahdûd dokuz boşta bağumu cemî'i tevâbi' ve levâhıkıyla taraf-eynden i'câb ve kabûlü hâvi şurût-ı mûfsideden ârî bey'-i bâtt-ı sahîh-i şer'î ile oğlum merkûm *Seyyid Mehmed*'e yetmiş kuruşa bey' ve temlîk ve teslîm eyledüm. Ol dahi ber vech-i muharrer iştirâ' ve temellük ve teselüm ve kabûl eyledükden sonra semeni olan mebla̓g-ı mezkûru bi'r-rızâ kendüye hibe ve teslîm ol dahi ba'de'l-kabûl sâlifu'z-zikr bağ-ı mezkûrda benüm alâkam kalmayub oğlum merkûmun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarîhi olmuşdur. Keyfe mâ-yeşâ zabt ve mutasarrıf olsun didikde ğıbbe't-tasdiki's-ser'-i mâ vaka'a bi'l-taleb ketb olundı.

Fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-'işrîyne min Rebi'-ü'l-âhir li-senet-i sitte ve lis'iyne ve miete ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İmâm Es-Seyyid 'Abdulkadir Halîfe,
Seyyid Hasan,
Cebecioğlu Mehmed,
Yedelioğlu Mustafâ,
Karındaşı 'Ömer.

Konya'da *Karacaoğlan Mahallesi*'nde oturan *Eyyub oğlu Hacı Ahmet* öz oğlu işbu dilekçe sahibi *Seyyid Mehmet* huzurunda açıkladı ki *Araplar Mahallesi* başında *Zincirli Kuyu*'ya yakın halen elimde mülküm olan dört taraftan *Mustafa* ve *Arap Ahmed oğlu* ve *Emine Hatun* mülkleri ve umumî yolla hududlu dokuz boşta bağımı bütün ağaçlarıyla ilki tarafın îcap ve kabulü ve fasıl şartlardan ârî doğru şer'î satım akdiyle oğlum adı yazılı *Seyyid Mehmed*'e yetmiş kuruşa satım ve teslim ettim. O da yazıldığı gibi kabul ettikten sonra adı geçen meblağı kendi isteğimle hibe ettim. O da kabul edince adı geçen bağda benim alakam kalmamıştır. Adı yazılı oğlumun satın aldığı bağ, onun mülkü ve açık hakkıdır. İstediği gibi tasarruf eder dedikde şer'î mahkemece tasdik edilip durum istek üzerine kaydedildi.

Rebiülahir 27 sene 1196/1781.

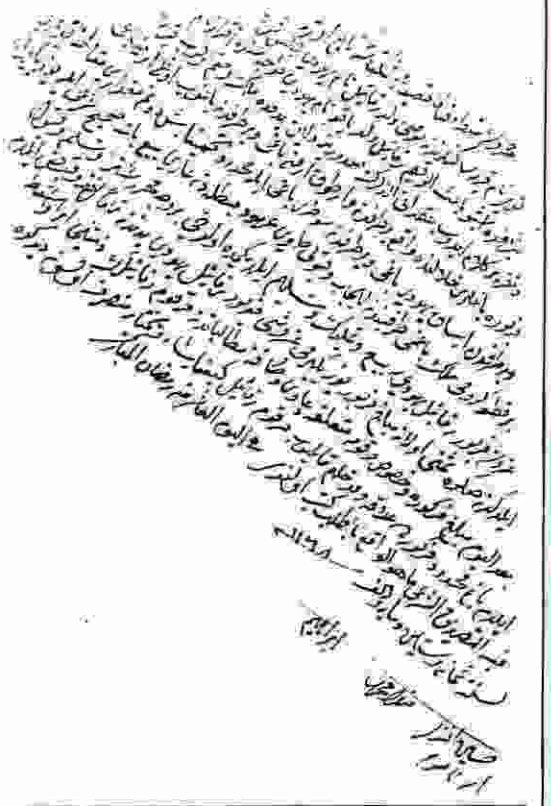
Şahitler

İmam Es-Seyyid Abdulkadir Halife,
Seyyid Hasan,
Cebecioğlu Mehmed,
Yedelioğlu Musa,
Kardeşi Ömer.

B23-127/8

Satım Akdi Hücceti

Mahrûse-i Galata muzâfâtından *Kasaba-i Beşiktaş*'a tâbi' *Ortaköy* nâm karye sakinlerinden *Musî veled-i Rafael* nâm Yahudi meclis-i şer'i şerîfde işbu bâisü'r-rakîm *Rafael veled-i Yaku* nâm Yahudi muvâcehesinde ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm edüp akd-i âtiü'z-zikrin sudûruna değin yedimde mülk ve hakkım olup karye-i mezbûre bağları hilalinde vâki' bir taraftan *Vartok Ermeni* bağı ve bir taraftan *Yagop oğlu Ermeni* bağı, ve bir taraftan *İzak Yahudi*

bağı, ve bir taraftan *Satri* bağı ile mahdûd, tahminen beş dönüm miktarı mukâta'a-ı kadîmeli bir kıt'a kürûmî mülk bağımı tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvi uhûd-ı mublideden ârî bey'-i bâtıl-ı sahîh-i şer'î ile yüz yirmi kuruşa mezbûr *Rafael Yahudi*'ye bey' ve temlîk ve teslîm eylediğinde ol dahi ber vech-i muharrer iştirâ' ve teselüm ve kabûl eyledikten sonra semeni olan meblâğ-ı mezbûr yüz yirmi kuruşu mezbûr *Rafael Yahudi* yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledim. Ba'de'l-yevm meblâğ-ı mezkûra ve husûs-ı merkûma müte'allika de'avî ve kâffe-i mutâlebâttan merkûm Rafael'in zimmetini 'ibrâ ve iskât eyledim. Bağ-ı mahdûd-ı mezkûrda alâka ve medhalim kalmayup merkûm Rafael keyfemâyeşâ ve yehtâr mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mahûve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundu.

Fi'l-yevmi'l-âşir min Ramazâni'l-mübârek li senet-i seman ve siltiyne ve mie ve elf. 1168.

Şuhûdü'l-hâl

Hüseyin Efendi b. Nasuhî,
Mollâ Mehmed İbrahim.

B 23-127/8

Galata'ya bağlı *Beşiktaş Kasabası*'na tâbi' *Ortaköy* sâkinlerinden *Rafael oğlu Mûsi* adlı Yahudi şer'î mahkemede, bu yazılı belgenin tutulmasına sebep olan *Yako oğlu Rafael*'in huzurunda şu ihtarda bulundu: Zikredilecek akdin oluşmasına kadar mülkiyetinde bulunan *Ortaköy* bağları arasında yer alan *Artuk Ermeni* bağı, *Yako oğlu Ermeni* bağı, *İzak Yahudi* bağı ve bir taraftan Satri bağı ile sınır; tahminen beş dönüm tutan eskiden mukâtaalı bir parça üzüm bağını tarafların 'icâb ve kabûlü ile kesin bir şekilde 120 kuruşa adı geçen *Rafael Yahudi*'ye satım. O da zikredildiği şekilde kabûl eyledikten sonra bedeli olan 120 kuruşu *Rafael*'den aldım. Bu günden sonra bu akdi ilgilendiren bütün dava ve taleplerden zimmetini ibra ettim. Sınırları belirlenen bağda artık hakkım yoktur. *Rafael* dilediği gibi tasarrufta bulunabilir, dedikten sonra şer'an tasdik edildi ve yapılan işlemler talep üzerine sicile kaydolundu.

10 Ramazân 1168/1754

Şahitler

Nasuhî oğlu Hüseyin Efendi,
Molla Mehmed İbrahim.

K4 (307)

Vâdeli Satım Akdi İ'lâmı

Fasl-ı İne Hoca ve Hâcı Bekir;

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki, *Hâcı Bekir bin Karagöz İne Hoca ibni Murâd*'la meclis-i ser'de murâfa'a olunub dedi ki, "işbu katırı, mezbûr *Murâd*'a yigirmi altına bey' eyleyüb altı altının alub kabz eyleyüb ve on dört altınım târîh-i kitâbdan iki ayına vâ'de eyledik" deyücek, mezbûr *İne Hoca* dahi mezbûr *Hâcı Bekir*'in cevâbını bi'l-muvâcehe tasdik eyledikde sıhhat-ı bey'e şürâya hükm olunub bi'l-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem min suhûr-ı sene sitte ve hamsîn ve tis'a mie.

Şühûd-ı mühzır

Hâcı 'Ali ibni İbrâhim ve
Murâd Fakîh bin Kâsım ve
'Arab bin Hakkı ve
Ahmed bin Mahmûd ve
gayruhum.

K4 (307)

İne Hoca ve Hacı Bekir Bölümü;

Karagöz oğlu Hacı Bekir, Murad oğlu İne Hoca ile beraber şer'î meclisde yargılanarak şöyle dedi; "söz konusu katırı *Murad*'a yirmi altına satım. Altı altını teslim aldım, on dört altın da bu belgenin tanzîminden itibaren iki ay vâdeye kaldı" deyince *İne Hoca* da *Bekir*'in verdiği cevabı huzurunda tasdik eyledi. Bunun üzerine satım akdinin geçerliliğine karar verilerek, mahkemenin kararı talep üzerine sicile kaydedildi.

10-20 Muharrem 956/1549.

Şahitler

İbrahim oğlu Hacı Ali,
Hakkı oğlu Arap
Kasım oğlu Murad Fakih,
Mahmud oğlu Ahmed ve
diğerleri.

G2/46 (143)

Bez ve Keten Satışı

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki, *Nefs-i Ayntâb*'dan *El-Hâc bin Yûsuf* karye-i *Tilbaşar*'dan *'Ali Kethûdâ bin El-Hâc Ahmed* nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzırûn olduklarından mezbûr *El-Hâc 'Ali* ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "sene semân ve erbâ'în tis'a ve miete Rebi'ü'l-evvel'inün gurresinden yüz yirmi gün vâde ile yirmi top mağsûl bez ve dört top *Belde-i Şâm* ketenümü bin elli para akçeye işbu *'Ali Kethûdâ*'ya bey'-i sahîh ile bey' itdüm" diyücek mezbûr *'Ali Kethûdâ* dahi mukırr-ı mezbûr *El-Hâc 'Ali*'nün veçh-i mesrûh üzere kelâmını tasdik ve tahkîk idüb "zikrolan yirmi top bez ve dört top keteni meblag-ı mezbûr ile alub şuf'a itdüm" deyücek sâlifü'z-zikr iki cânibden icâb ve kabûl bulundukdan sonra sıhhat-i bey'-i şuf'aya hükmolunub bi'l-taleb sebt-i sicil olundu.

Fî yevm-i sene 29 Safer'i'l-Muzaffer sene 948.

G2/46 (143)

Sicilin yazılış sebebi budur ki,

Antep'ten *Yusuf oğlu Hacı* ve *Tilbaşar köyünden Hacı Ahmed oğlu Kethüda Ali* adındaki kimseler şer'î mec-

lisde hazır oldular. *Hacı Ali* söz alarak şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "948 senesi Rebiü'l-evvel Ayı'nın başından itibaren 120 gün vade ile yirmi top yıkanmış bez ve dört top *Şam* ketenini bin elli para akçeye işbu *Ali Kethüda*'ya sahih satış ile sattım" dedi. *Ali Kehüda* dahi *Hacı Ali*'nin bu ikrar ve itirafını tasdik ve tahkik ederek "zikrolunan yirmi top bez ve dört top keteni mezkur meblağ ile satın aldım" dedi.

İki tarafın teklif ve kabûlü sağlıklı olduğundan satışa hükmolundu, talep ile sicile kaydedildi.

29 Safer 948 / 1541

H181/6 (2)

Konusu Menkul Mal Olan Satım Akdi

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *'Ali Çelebi b. Hâcı Halîl* meclis-i şer'de *İbrâhîm Çelebi b. Murtâzâ Beşe* nuvâcehesinde ikrâr idüb didi ki; *"Hacı Ca'fer oğlu 'Abdurrahman* evleri dimekle ma'rûf evlerüm ki bir tarafı *Mustafâ* ve bir tarafı *Meteris* ve bir tarafı *İbrâhîm* bu hudûd ile mahdûd olan evlerümü iki havlusuyla ve tevâbi'iyle bi'l-cümle işbu merkûm İbrâhîm Çelebi'ye altmış riyâl gurûş ile bir gümüşlü hançer ve bir nalçe ve dülbend ve bir marpuçu ve bir mikdâr keyli nâ-ma'lûm buğday ve arpaya bey'-i bâtı-ı sahîh ve bey' idüb mebliğ-i mezbûr olan altmış riyâl gurûş ile dülbendi ve hançeri ve marpuçu ve buğday ve arpayı merkûm *İbrâhîm Çelebi* dahi bi'l-tamâm alub kabz idüb ve meblağı kendüye teslîm eyledüm ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfâ-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun diyücek mukırr-ı mezbûrun *Ali Çelebi* vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehû'l-mezbûr *İbrâhîm Çelebi* dahi tasdîk idüb kayd olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-mükerrem, sene ihdâ ve erbâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Osmân Çelebi (b.) Bekir 'Alî,
Mustafâ Çelebi Bevvâb,
Mevlûd Bey (b.) Mehmed Bey,
'Alî Bey 'Attâr,
Hasan b. Murâd,
Allahkulu Mehmed,
Ahmed b. Bakar ve
gayruhum.

H181/6 (2)

Harput Kasabası halkından *Hacı Halil oğlu Ali Çelebi* ser'i meclisde *Murtaza Beşe oğlu İbrahim Çelebi* huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "*Hacı Caferoğlu Abddurrahman* evleri diye bilinen evlerim, bir tarafı *Mustafa* ve bir tarafı *Meteris* ve bir tarafı *İbrahim* evleri ile sınırlı iki avlusu ile ve müştemilatı ile *İbrahim Çelebi*'ye altmış riyal kuruş ile bir gümüşlü hançer ve bir nalça, bir dülbend, bir marpuçu, bir miktar tartısı belli olmayan buğday ve arpa karşılığında kesin satış ile sattım. Söz konusu parayı ve eşyaları aldım. Bundan sonra ev onun malıdır. Dilediği gibi kullansın" deyince adı geçen *Ali Çelebi*'nin ikrarını *İbrahim Çelebi* dahi tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

Şevval Ayı ortası 1041/1631.

Şahitler

Bekir Ali oğlu Osman Çelebi,
Bevvab, Mustafa Çelebi
Mehmed Bey oğlu Mevlid Bey,
Aktar Ali Bey,
Murad oğlu Hasan,
Allahkulu Mehmed,
Bakar oğlu Ahmed ve
diğerleri

H181/27 (1)

Konusu Dükkân Olan Satım Akdi

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *'Ömer b. el-Hâc Nevmî-zâde Mustafâ Bey* meclis-i şer'de *Mevlûd b. Allahvirdi* nuvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idüb didi ki; "işbu *Necîd çarşusunda* vâki' bir tarafı *Mustafâ* dükkânına ve bir tarafı *Kesik* bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb dükkânımı işbu mezbûr *Mevlid*'e on iki riyâl gurûşa bey'i bâtı-ı sahîh ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' kıldım ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukarrun lehû'l-mezbûr *Mevlid*

dahi bi'l-mevâcehu tasdîk u kabul idûb kayd-ı sicil olundu.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr (1041).

Şuhûdû'l-hâl
'Osmân Çelebi b. Gülâbî,
Mollâ Hızır b. Bârı zâde,
Kâsım b. Sübhân-virdi,
'Ömer b. Velicân ve
diğerleri.

H181/27 (1)

Harput kasabası sakinlerinden *Hacı Nevrûzâde Mustafa Bey oğlu Ömer*, şer'î meclisde *Allahverdi oğlu Mevlid* huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "İşbu *Necîd* carsısında bulunan bir tarafı Mustafa dükkânına ve bir tarafı *Kesik dükkân* ile sınırlı olan bir kapı dükkânımı adı geçen *Mevlid*'e on iki riyal kuruşa kesin satış ile satım. Bedelini aldığım dükkanı teslim eyledim. Bu günden ilibaren dükkan onun malıdır. Dilediği gibi tasarruf eylesin" dedi. *Ömer*'in bu ikrarını Mevlid dahi huzurunda kabul ve tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

(Şevval Ayı Başı 1041/1631).

Şahitler
Gülabî oğlu Osman Çelebi,
Barî zâde oğlu Molla Hızır,
Sübhânverdi oğlu Kasım,
Velican oğlu Seyyid *Ömer* ve
diğerleri.

H181/23 (2)

Gayri Menkûl Satım İkrarı

Budur ki:

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *Halîl b. 'Ömer* meclis-i şer'de *'Osmân Çelebi b. Pîrî* Gayb muvâcehesinde bi'l-tav' ve'r-rızâ ikrâr u takrîr-i da'vâ idûb didi ki; "*Mûrûdû Nâhiyesi*'nde vâki' bir tarafı *Ducadan* ve bir tarafı dere ve bir tarafı *Balaşçı Dede* bağına ve bir tarafı Mehmed Çelebi bağına ve bir tarafı tarîk-i 'amm bu hudûd ile mahdûd olan *Hâcer Hatun* bağı dimekle ma'rûf bağumu bundan akdem vefât iden babam mezbûr hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde işbu mezbûr *'Osmân Çelebi*'ye eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ve tarlasıyla ve teğek ile yirmi beş riyâl gurûşa bey'-i bâtıl-ı sahîh ile bey' idûb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' itmişdür. Zikr olunan bağda min-ba'd 'alâkam yokdur" didikde mukırr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrûnlehû'l-mezbûr *'Osmân* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk u kabûl idûb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr (1041).

Şuhûdû'l-hâl
Mollâ 'Osmân b. Bayrâm,
Hüseyin Cân Papuççu,
Ahmed Derân Papuççu,
Dervis b. Hân 'Alî ve
gayruhum.

H181/23 (2)

Harput Kasabası halkından *Ömer oğlu Halil*, şer'î meclisde *Pîrî Gayb oğlu Osman Çelebi* huzurunda söz alarak kendi istek ve rızası ile şöyle ikrar eyledi; "*Mürûdû Nahiyesi*'nde bulunan, bir tarafı *Ducadan* ve bir tarafı dere ve bir tarafı *Balaşçı Dede* bağına ve bir tarafı *Mehmed Çelebi* bağına ve bir tarafı umumî yol ile sınırlı olan *Hacer Hatun* bağı adıyla tanınan bağımı bundan önce vefat eden babam hayatta iken ve tam sıhhatinde iken işbu *Osman Çelebi*'ye meyveli ve meyvesiz ağaçlarıyla ve tarlasıyla ve teğek ile yirmi beş riyal kuruşa kesin satışla satmış ve bedelini teslim almış bağı da adi geçene teslim eylemişti. Zikrolunan bağda bundan sonra bir alâkam yokdur" dedi.

Osman dahi *Halil*'in bu ikrarını tasdik ve kabûl eyledi. Sicile kaydolundu.

(Şevval 1041/1631).

Şahitler
Bayrâm oğlu Molla Osman,
Hüseyin Can Papuççu,
Ahmed Deran Papuççu,
Han Ali oğlu Derviş ve
diğerleri.

H181/24 (2)

Şarlı Satım Akdi

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *Hâcı İlyâs* meclis-i şer' de *Hamza b. Yûsuf* muvâcehesinde ikrâr u i'tirâf idüb didi ki; "Câmi'-i Kebîr kurbünde vâki' bir tarafı *Hüseyin Beşe Boşnak* ve bir tarafı *Katırcı Veli* evine ve bir tarafı müşteri-i mezbûr ve bir tarafı yol bu hudûd ile mahdûd olan iki bâb evlerimi havlusuyla ve örtmesiyle ve tevâbi' ve mevâhiki ile işbu mezbûr *Hamza*'ya otuz riyâl gurûşa bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' idüb meblâğ-ı mezbûrdan on beş riyâl gurûş alub kabz u kabûl idüb ve on beş gurûş mukâbelesinde mezbûr *Hamza* beni ölene dek saklayacak oldu. Şöyle ki; beni saklamayub kapudan taşra idecek olursa, zikr olunan evler yine benüm olub ve on beş gurûş dahi virmeyecek oldum ve eğer kazâ ve kader mezbûr *Hamza* benden mukaddem vefât iderse oğlu ve uşakları beni saklayacak oldular. Şöyle ki, mezbûrun vefâtından sonra beni ölene dek saklayacak olurlar ise febihâ ve âlâ saklamayub kapudan taşra idecek olursa yine evlerüm benüm, olacak oldı" didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûr Hamza dahi bi'l-cümle tasdîk u kabûl idüb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr. (1041).

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid 'Ali b. Satılmış,
'Abdurrahman Çavuş b. Börekçi Pir Baba,
Ahmed b. Türkmân İbrâhim,
Mustafâ b. Budak b. Hamza,
Mollâ İsmâ'îl b. Ahmed Telmûhî,
Hâcı 'Osman b. dayı,
Mustafâ Ağa Dizdâr ve
gayruhum.

H181/24 (2)

Harput Kasabası sakinlerden *İlyas oğlu Hacı* ser'î meclisde *Yusuf oğlu Hamza* huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "*Büyük Câmii* yakınında bulunan bir tarafı *Hüseyin Beşe Boşnak* ve bir tarafı *Katırcı Veli* evine ve bir tarafı *Müşteri* ve bir tarafı yol olan, bu sınırla çevrili iki kapı evimi havlusuyla ve örtmesiyle işbu *Hamza*'ya otuz riyal kuruşa kesin satış ile satım. Bedelinden on beş riyal kuruş alıp kabul ettim ve on beş kuruş karşılığında da adı geçen *Hamza* beni ölene dek saklayacak (koruyacak). Şöyle ki; eğer beni saklamayıp kapı dışarı edecek olursa zikrolunan evler yine benim olacak ve on beş kuruşu dahi geri vermeyeceğim. Eğer kaza ve kader icabı adı geçen *Hamza* benden önce vefat ederse oğlu ve uşakları beni saklayacaklar. Şöyle ki; Adı geçenin vefatından sonra beni ölene dek saklamayacak olurlarsa yine evlerim benim olacak" dedi.

Hamza dahi adı geçenin bu ikrarını kabul ve tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

(Şevval Ayı'nın başı 1041/1631).

Şahitler

Satılmış oğlu Seyyid Ali,
Börekçi Pir Baba oğlu Abdurrahman Çavuş,
Türkmen İbrahim oğlu Ahmed,
Hamza oğlu Budak oğlu Mustafa,
Ahmed Telmuhî oğlu Molla İsmail,
Dayı oğlu Hacı Osman,
Mustafa Ağa Dizdar ve
diğerleri.

GI/7 (24)

Ev Satış Muamelesi

Veçh-i tahrîr-i hurûf budur ki, mezbûrân *Tanrıverdi* ve *Ahmed*'i ve *Yûsuf* vesâye an kıbel-i *Emîne*, *İsmâil* şöyle takrîr-i kelâm idüb didiler ki; "*Mahalle-i Kayacık*'da örtü ev mutbah ile hayatla mahdûd ki kıble tarîk-i âm şarken *Sıdıka* evine ve şimâlen *Şa'bân* evine, garben *'Ali bin Fatma* bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd ve mensûl olan evler harâbe müteveccih olduğu ecilden merkûm *Ahmed Ağa*'ya bey'-i sahîh ile bin Osmânî akçe ve bir abâ ve on kile buğdaya bey' itdük. Semen-i mezkûru bi't-tamâm alub kabzitdük" dediklerinde ve merkûm *Ahmed Ağa* dahi bi'l-muvâcehe "bu zikrolunan evleri hudûd-ı erba'asıyla bu meblâğ-ı mezbûre şirâ-i sahîh ile satın alub kabûl itdüm" didikde tarafeynden bey' ve şirâya hükmolunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 3 Şehr-i Safer fî sene 938.

GI/7 (24)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Tanrıverdi*, *Yusuf* ve *Ahmed*, ser'î meclisde hazır oldular. *Tanrıverdi* ve *Emi-*

ne ile *İsmail*'in vasîsi olan *Yusuf* söz alıp şöyle dediler; "*Kayacık Mahallesi*'nde, önü ev, mutfak bahçesiyle sınırlı, güneyi umumî yol, doğuda *Sıdıka* evi, kuzeyde *Şaban* evi, batıda *Ali* ve *Fatma* evi. Bu dört sınırla sınırlanmış ve vasıflanmış evler, yıkılmaya yüz tutması sebebiyle sözü edilen *Ahmed Ağa*'ya, geçerli bir satım akdiyle bin Osmanlı akçesine ve bir aba ve on kile buğdaya sattık. Anılan bedeli tamamen aldık" dediler. Adı geçen *Ahmed Ağa* dahi karşılık olarak; "bu zikrolunan evleri dört sınırı ile bu anılan bedel ile geçerli bir satım akdiyle satın alıp kabûl ettim" dedi. İki taraftan satma ve satın almaya hükmolunup sicile kaydolundu.

3 Safer 938/1531.

G1/31 (98)

Çiftlik Satın Alma

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki, mezbûr *Süleymân* meclis-i şer'e hâzır olub şöyle takrîr-i kelâm idûb didi ki:

"*Livâ-yı Amasya*'da *tâbi'-i Ermak*' da bir çiftlik ki mahdûddur kible *Gül Köyü* ve şarken *Yeni Köy*, şimâlen *karye-i Çakal* ve garben *karye-i Mendeksi* bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd ve mevsûf olan çiftliği fahrü'l-ümerâ'l-kirâm *Muhammed Bey*'e-dâme uluvvuhû-otuz beş bin Osmânî akçe ile bir kaftana bey'-i sahîh ile bey' idûm ve semen-i mezkûrû bi'l-tamâm ve'l-kemâl alub kabzîdûm" didikde mezbûr *Muhammed Bey* dahi "*Livâ-yı Amasya*'da bu zikrolunan çiftliği bu meblâğ-ı mezbûrâ şirâ-i sahîh ile alub kabûl itdûm, mezbûr *Süleymân Bey* aldum kabûl itdûm" didikde taraleynden bey' ve sirâya hükmolunub sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 4 Şehr-i Rebi'ü'l-evvel fî sene 938.

G1/31 (98)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Süleyman Bey* şer'î meclisde söz alarak şöyle dedi; "*Amasya Sancağı*'na bağlı *Ermak*'da güneyi *Gül Köyü*, doğusu *Yeni Köy*, kuzeyi *Çakal* Köyü ve batısı *Mendeksi Köyü* ile sınırlı olan çiftliği *Emirler*'in iltihanı olan *Mehmed Bey*'e -ki yüceliği daim olsun- otuz beş bin Osmanlı akçesi ile bir kaftana geçerli satım akdi ile sattım. Mezkûr bedeli tamamen aldım". Anılan *Mehmed Bey* dahi; "*Amasya Sancağı*'nda bu zikrolunan Çiftliği bu meblağ ile geçerli bir satım akdi ile satın aldım, kabul ettim" dedi. Taraflardan satım ve alıma hükmedilip sicile yazıldı.

4 Rebiülevvel 938/1531.

B23-12/44

Satım Akdini İkrar

Oldur ki; *Mahrûse-i İzmir*'de *Hisâr* içinde sâkin olan *Hasan bin 'Abdullah* nâm kimesne meclis-i şer'de işbu hâmilü'l-kitâb Fahrü'l-a'yân *Mustafâ Kethûdâ ibn 'Abdullah* mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm idûb mahrûse-i mezbûre kurbünde *Kapudan Pınarı* dimekle ma'rûf mevki'de bir cânibi *'Osmân Bölükbaşı* mezra'asıyla ve bir tarafı *Mustafâ bin Mecsârî* mezra'asıyla ve bir tarafı *Yapucı 'Ömer* ve *Mehmed* mülkleriyle on iki kıtar çayırları içinde vâki' pınarı ve sâhib-i 'arz ma'rifetiyle sâbıkü'z-zikr *Mustafâ Kethûdâ* iki bin yedi yüz akçe ve zikr olan hudûd ile mahdûd bir kıt'a kermi iki bin akçe râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtı-ı sahîh ile bey' idûb kabz ve tesellüm-i mebî' eyledüm didikde bi'l-mukâbele mezbûr *Mustafâ Kethûdâ* mukırr-ı mezbûr cemî mâ akarrede tasdîk ve kabûl eyledükden sonra mâ-hüve'l-vâki' ketb olunub yed-i tâlibe vaz' olundı ki lede'lhâce müzekkire-i mâ-cerâ ola.

Tahrîren fi'l-mezbûr (1169).

Şuhûd

Fahrü'l-'âyân Mehmed Ağa,
'Ali bin Hasan,
Ca'fer bin Mehmed,
Mehmed bin Mürâyin,
Sin'ân bin Hüdâ 'Ali,
Mehmed Hüseyin ibn Ahmed,
Hüseyin bin Ferrûh,
Mustafâ bin Hâcı,
Mehmed bin Hâc.

B23-12/44

İzmir Şehri'nde *Hisar* içinde oturmakta olan *Abdullah oğlu Hasan* adlı kişi, şer'î meclisde bu belgenin sahibi *Abdullah oğlu Mustafa Kethüda* hazır bulunduğu sırada derdini açıklayarak dedi ki; "adı geçen şehir ya-

kanlarında *Kapudan Pınarı* diye bilinen bir yerde bir tarafı *Osman Bölükbaşı* mezrası, bir tarafı *Yapıcı Ömer* ve *Mehmed* mülkleri ile on iki katar çayırları içinde bulunan pınarın sahibinin bilgisi dahilinde adı geçen *Mustafa Kethüda* iki bin yedi yüz akçe ve sınırları belli olan bağı günlük rayic üzerinden iki bin akçeye kesin ve doğru bir şekilde satın. Ben de malı teslim aldım." Bu ikrarı olduğu gibi *Mustafa Kethüda* tasdik ve kabûl ettikten sonra duruşma tutanak haline getirildi. Gerektiğinde bu belgeyi kullanmak üzere istekte bulunan kişiye verildi.

Yukarıda geçen tarih (1168/1754).

Şahidler

Fahrü'l-Ayân Mehmed Ağa,
Hasan oğlu Ali,
Mehmed oğlu Caferi,
Münâyin oğlu Mehmed,
Hûda Ali oğlu Sinan,
Ahmed oğlu Mehmed Hüseyin,
Ferruh oğlu Hüseyin,
Hacı oğlu Mustafa,
Hacı oğlu Mehmed.

B23-12/15

Şâyi Hissenin Satımı

(30 Receb sene 986);

Ece Re'is ibn 'Abdullah mahfil-i kazâda ikrâr-ı âtînin tasdikine *Zâhide bint-i Sa'di* nâm hatun cânibinden *Mevlânâ Mustafâ bin Mansûr* ve *Hayreddîn bin Mehmed* şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan *Hızır bin İsmâ'îl* mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb *Kasaba-i Beşiktaş* mahallâtından *Mahalle-i Cedîd*'de vâki' iki bâb tahtânî evimizi ve bir fırın ve bir müşterek su kuyusunu ve kenifi ve mahûtayı müştemil olub bir cânibi *Şa'bân Re'is* ve bir cânibi *Süleymân Hoca* ve ... *bin Mehmed Çelebi* mülkleri ve bir cânibi tarîk-i 'âm ile mahdûd olan menzilin nısf-ı şâyi'i benüm ve nısf-ı âharı mezbûre *Zâhide*'nün anası zevcem merhûme *Cennet*'ün idi. Fevt olub rub'u bana ve sülûsden erba'a mezbûre *Zâhide*'ye intikâl eylemiş idi. El-hâletü'l-hâzihi menzil-i mezbûrdan nısfı veraset-işer'iyle intikâl iden rub'u hissemi mezbûre *Zâhide*'ye dört bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt *'Osmânî* akçeye bey'-i bâtıl-abey' idüb kabz-ı semen ve kabz-ı teslîm-i müsemmen eyledim mezbûre dahi teselüm-i semen ve kabz-ı müsemmen eyledi didikde mukırr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere ikrârının cem'inde vekîl-i mezbûr vicâhen ve şifâhen tasdîk itdükden sonra mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl

Hayreddîn bin Mehmed el-imâm,
Bahşî bin Şa'bân,
El-hâc Bayram bin 'Abdullah,
Hüseyin bin 'Abdullah,
El-hâc Mehmed bin 'Abdullah,
El-hâc Hürrem bin 'Abdullah elmütevelli,
Mustafâ bin Mansûr,
Pervâne bin 'Abdullah,
Mehmed bin Veli el-imâm,
Mehmed bin Mahmûd,
Şa'bân Re'is,
Kadri Re'is.

B23-12/15

(30 Receb 986/1578)

Abdullah oğlu Ece Reis mahkemede gelecek ikrarın tasdiki için *Sadi kızı Zâhide* adlı kadın tarafından *Mansur oğlu Mevlana Mustafa* ve *Mehmed oğlu Hayreddin*'in şahitlikleri ile vekilliği gerçekleşen *İsmail oğlu Hızır* meclisde olduğu halde ikrar ve itiraf ederek şöyle dedi: "*Beşiktaş Kasabası* mahallelerinden *Yeni Mahalle*'de bulunan bir alt kat evimizi, bir fırın, bir ortak su kuyusu, bir tuvalet ve salondan meydana gelen bir tarafı *Şaban Reis*, bir tarafı *Süleyman Hoca*, bir tarafı *Mehmed Çelebi*'nin evleri, bir diğer tarafı da umumî yolla çevrili iki kapılı ahşap evimizin büyük kısmı benim, geri kalan kısmı da *Zahide*'nin annesi, rahmetli eşim *Cennet*'in idi. Eşim ölünce dörtte biri bana, geri kalan kısmı da *Zahide*'ye intikal etmişti. Bu durumda kanunen dörtte biri bana kalan evin hissesini, evdeki hissemi *Zahide*'ye günlük rayiç üzerinden 4000 akça karşılığı kesin olarak satım, parayı aldım ve malı teslim ettim. O da malı aldı." Yukarıda açıklanan ikrarı adı geçen vekil vicahen ve şifahen tasdik ettikten sonra duruşma istek üzerine kayıtlara geçildi.

Şahitler

İmam Mehmed oğlu Hayreddin,
Şaban oğlu Bahşi,
Abdullah oğlu Hacı Bayram,
Abdullah oğlu Hüseyin,

Abdullah oğlu Hacı Mehmed,
Mütevellî Abdullah oğlu Hacı Hürrem,
Mansur oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Pervane,
İmam Veli oğlu Mehmed,
Şaban Reis,
Kadri Reis.

Fi'l-hâdi ve'l-'işrîne min Saferi'l-hayr.
Seneti seb'in ve sittine ve mietin ve elf.

Şuhûdû'l-hâl

Es-Seyyid İsmâ'îl Çelebi,
'Abdullah muhzır,
Çabkunoğlu Çiçekçi Ahmed Beşe,
Sirac Süleymân Ağa,
Ahmed Beşe ibn-i Mehmed,
Mollâ Mehmed ibn-i Mustafâ.

III- VEFÂEN, İSTİGLÂLEN SATIM AKDİ VE ESER (İSTİSNÂ') SÖZLEŞMESİ

B23-127/50

Kira Akdi Hücceti (Vefâen Kirâ Akdi)

Hüccet-i İstiglâl

Mahrûse-i Galata'ya muzâfe *Kasaba-i Tophâne*'de vâki' *Sellime Hatun Mahallesi* sâkinlerinden *Mustafâ Beşe ibn-i Ahmed* nâm kimesne, meclis-i şer'-i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sâkinlerinden zâtı ta'rîf-i şer'iyye ile mu'arrefe olan işbu bâisetü'l-vesîkâ *Fâtımâ bint-i Ahmed* nâm Hatun muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb sâlifü'z-zikr mahalle-i mezkûrede vâki' bir taraftan *Ahmed Ağa*'nun aher mülkü ve bir taraftan kendi mülkûm ve bir taraftan tarîk-i hâs vebir taraftan tarîk-i'âmm ile mahdûd bir bâb fevkânî oda ve bir sofa ve kenîf ve bir bâb tahtânî oda ve bi'r mâ ve bir mikdâr havluyı müştemil mülk menzil işbu bir kıt'a hüccet-i şer'iyye mantûkunca yedümde mülk ve hakkum olub, mârru'z-zikr menzil-i mahdûd-ı mezkûrûn nısf-ı şâyi'i cemî' tevâbî ve levâhıkıyla bi-tarîki'l-istiglâl mezbûre *Fâtımâ Hatun*'a yüz gurûşa bey' ve teslîm eyledüğümde ol dahi ber-vech-i muharrer iştirâ ve tesellüm ve kabûl idüb semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz gurûşu yedinden tamâmen alız ve kabz eyledüm. Fî mâ ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nısf-ı şâyi'î bi-tarîki'l-istiglâl mezbûre *Fâtımâ Hatun*'un mülk-i müşterâsı oldukdan sonra mezbûre *Fâtımâ Hatun* ba'de't-tahliye's-şer'iyye ve'l-tekâbudü'l-mer'î tarîh-i kitâbdan iki sene tamâmına değin beher mah ellişer paraya bana îcâr ve teslîm ben dahi mînvâl-i meşrû' üzere isticâr tesellüm ve kabûl eyledüm didükde gıbbe't-tasdiki'ş-şer'î mâ vaka'a bi'l-taleb ketb olundı.

B23-127/50

İstiglâlen *(Vefâen)* Kira Akdi.

Galata'ya bağlı *Tophane Kasabası*'nda bulunan *Sellime Hatun* mahallesi sakinlerinden *Ahmet oğlu Mustafa Beşe* adlı şahıs, yüce şer'î yargı meclisinde, yine aynı mahalle sâkinlerinden ve şahsı şer'î usûlle tanınan, bu yazılı belgenin düzenlenmesine sebep teşkil eden *Ahmet kızı Fatma Hatun* huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Zikri geçen mahallede bulunan; bir tarafı *Ahmet Ağa*'nın bir başka mülkü, bir tarafı kendi mülkünün, bir tarafı özel yol ve bir tarafı da umumî yol ile sınırlı olan; bir bab üst katta oda, bir sofa, tuvalet; bir bab da alt katta oda, su kuyusu ve bir miktar havluyu ihtiva eden mülk ev, işbu resmî ve şer'î hüccet gereğince, zilyetliğimde mülkümün ve hakkımdır. Adı geçen ve sınırları belirten mülk evimin yarı şâyi' hissesini, bütün irtifak haklarıyla ve cüzleriyle, vefâen istiglâl yoluyla adı geçen *Fatma Hatun*'a 100 kuruşa sattım ve teslim eyledim. O da yazıldığı şekilde kabûl etti ve teslim aldı. Semeni olan 100 kuruşluk meblağı elinden tamamen aldım. Bundan sonra sınırları ve vasıfları zikredilen evin şâyi' yarım hissesi, istiglâl yolu ile Fatma Hanım ev tahliye edildikten ve kendisi de kabzettikten sonra bu belgenin tarihinden iki sene tamamına kadar her ay ellişer paraya bana tekrar kiraya verdi ve teslim eyledi. Ben de zikredildiği şekilde kira akdini kabûl ettim.

Yapılan bu ikrar hukuken tasdik edildikten sonra durum talep üzerine sicile kaydedildi.

21 Safer 1167/1753

Şahitler

Seyyid İsmail Çelebi,
Muhzır Abdullah,
Çapkunoğlu Çiçekçi Ahmet Beşe,

Sirac Süleyman Ağa,
Mehmet oğlu Ahmet Beşe,
Mustafa oğlu Molla Mehmet,

H181/38 (4)

Vefâen Satım Akdi

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *'Ömer Çelebi b. Bayram Ağa* meclis-i şer'de *Dâvûd Beşe b. 'Abdullah* muvâcehesinde ve *Deve Hakkı oğlu 'Abdurrahman Çelebi* mahzarında ikrâr idüb didi ki; "bin kırk Zi'l-ka'de'sinin gurresinden bir seneye varıncaya dek işbu merkûm *Dâvûd Beşe*'ye yüz batmân pembe bahâsından üç yüz altmış beş riyâl gurûş zimmetimde virecek deynim olub meblâğ-ı mezbûr üç yüz altmış beş riyâl gurûş mukâbelesinde *Câmi'-i Kebîr mahallesinde* vâki' olu[r] *Ahmed Ağa* ile müşterek olan bi'l-cümle evlerden ba[ğ]id olan nısf hakkımı ve *Şa'r nâhiyesinde* vâki' olub h[ud]ûdu ma'lûme olan bi'l-cümle bağımı ve bir altun bi[l]« ve bir incili burç ve bir koğan ve bir kebîr çalu v[e] tencere ve üç hoşâb-tası ve üç sahan ve bir kebâm tavası ve altı tôlbeki ve iki yatak ve bir ıbrık zikr olunan bi'l-cümle merkûm *Dâvûd Beşe*'ye teslîm itmeyecek olursam zikr olunan bi'l-cümle merkûm *Dâvûd Beşe*'ye bey'-i bi'l-vefâ ile bey' eyledim ki va'de temâmından meblâğ-ı mezbûr olan üç yüz altmış beş riyâl gurûşu merkûm *Dâvûd Beşe*'ye teslîm itmeyecek olursam zikr olunan evlerin nısfı ve bağım ve bilezûk ve burç ve defter mûcebince çıkarulub tecemmülât-ı bi'l-cümlesi olub aslâ 'alâkam olmayacak oldu" didikde mukırr-ı mezbûr *'Ömer Çelebi*'nin veçh-i meşrûh üzre vâki' olan ikrârına mukarrun-lehi'l-mezbûr *Dâvûd Beşe* dahi tasdik u kabûl itmeğin mâ-vaka'a kayd olundı.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem, sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Halil Beşe b. Hâcı Mehmed,
Hasan Çelebi b. 'Abdurrahman Çelebi,
Bazarbaşı Hasan,
'Abdurrahman Çelebi b. Deve Hakkı,
Mehmed b. Hâcı Hüseyin ve
gayruhum.

H181/38 (4)

Harput Kasabası sakinlerinden *Bayram Ağa oğlu Ömer Çelebi* şer'î meclisde *Abdullah oğlu Davud Beşe* huzurunda ve *Deve Hakkı oğlu Abdurrahman Çelebi* karşısında söz alarak şöyle ikrar eyledi; "bin kırk yılı Zilkade Ayı'nın başından itibaren bir seneye varıncaya dek işbu *Davud Beşe*'ye yüz batman pembe -pamuk- bedelinden üç yüz altmış beş riyal kuruş zimmetimde verecek borcum vardır. Bu meblâğ mukabilinde *Büyük Cami mahallesinde* olan *Ahmed Ağa* ile müşterek olan bil cümle evlerden bana ait olan yeri hakkımı ve *Şa'r Nahiyesi*'nde bulanan sınırı belli olan bütün bağımı ve bir altın bilezik ve bir incili burç ve bir kovan, büyük bir çaklı, bir tencere, üç hoşaf tası, altı tôlbeki, iki yatak ve bir ibrik. Sayılan bütün bu malları adı geçen *Davud Beşe*'ye Bey'-i bi'l-vefâ (geri alma şartlı satım akdi ile) ile satım. Vâde bitiminde zikrolunan meblağ üç yüz altmış beş riyal guruşu *Davud Beşe*'ye teslim etmeyecek olursam zikrolunan evlerin yarısı ve bağım ve bilezik, burç ve defter gereğince çıkarılıp ve defterde yazılı bil-cümle mallar ile hiç bir alâkam olmayacak" dedi. *Davud Beşe* dahi *Ömer Çelebi*'nin bu ikrarını kabul ve tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

Şevval Ayı sonu 1041/1631.

Şahitler

Hacı Mehmed oğlu Halil Beşe,
Abdurrahman Çelebi oğlu Hasan Çelebi,
Pazarbaşı Hasan
Deve hakkı oğlu Abdurrahman Çelebi,
Hacı Hüseyin oğlu Mehmet ve
diğerleri.

H181/46 (3)

Vefâen Satım Akdi

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden *'Osmân* nâm kimesnenin kebîr oğlu *Halîl* asâleten ve sağîr karındaşı *Süleymân* tarafından müseccel vesâyeten meclis-i şer'de *'Osmân b. Zekeriyyâ* muvâcehesinde asâleten ve vesâyeten ikrâr u takrîr-i kelâm idüb didi ki; "babamızın âharlara deyni olub edâsı lâzım gelmekle yukarı kapu kurbunda olub babamızdan intikâl eden evlerimizi ki bir tarafı *Mustafâ*'nın ve bir tarafı *Mehmed*

ve bir tarafı yol ve bir tarafı dahi metriś bu hudûd ile mahdûd olan bir bâb sofa ve bir kış evi ve iki örime ve iki hazine evi ve bir oda havlusıyle bi'l-cümle işbu mezbûr *'Osmân*'a altmış riyâl guruşa bey'-i bi'l-vefâ ile bey' eyledim ki meblâğ-ı mezbûr *'Osmân*'a edâ itmeyecek olursam zikr olunan bi'l-cümle evlerimiz kendûnûn olub aslâ bizim 'alâkamız olmayacak oldu" didükde mukırr-ı mezbûr'un vech-i mesrûh üzre vâki' olan asâleten ve vesâyeten ikrârını mukarrun leh'i'l-mezbûr *'Osmân* dahi tasdîk idüb kaydolundu.

Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Bey (b) 'Abdullah el-cündî,
'Ömer b. Mehmed,
Mollâ İsmâ'îl,
Usta Ahmed Kahveci,
Veli Bey Kazâz,
Kürd Ahmed Kasâb ve
gayruhum.

H181/46 (3)

Harpıt Kasabası sakinlerinden olan ve bundan önce vefat eden *Osman* adındaki kimsenin büyük oğlu *Halil* kendisine asaleten ve küçük kardeşi *Süleyman* tarafından vekaleten *Zekeriya* oğlu *Osman* huzurunda söz alarak söyle ikrar eyledi: "babamızın başkalarına borcu olup ödenmesi lazım geldiğinden yukarı kapı yakınında bulunan babamızdan bize intikal eden ve evlerimizi ki bir tarafı *Mustafa*'nın bir tarafı *Mehmed* ve bir taraft yol ve bir tarafı dahi *Metris* olan bir kapı sofa ve bir kış evi ve iki örime ve iki hazine evi ve bir oda bütün havlusuyla birlikte işbu *Osman*'a altmış riyal kuruşa bey'-i bi'l-vefa (geri alma hakkı bulunan bir satım akdiyle) ile satım. Eğer söz konusu meblağı *Osman*'a ödemeyecek olur isem bütün evlerimiz kendisinin olacak bizim aslâ alakamız kalmayacak."

Adı geçen *Halil*'in bu ikrarını *Osman* dahi kabul ve tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

Zilkade Ayı başı 1041/1631

Şahitler

Asker Abdullah oğlu Ahmed Bey,
Mehmed oğlu Ömer,
Molla İsmail,
Usta Ahmed Kahveci,
Veli Bey Kazzaz,
Kürd Ahmed Kasab ve
diğerleri.

İS1/46 (309)

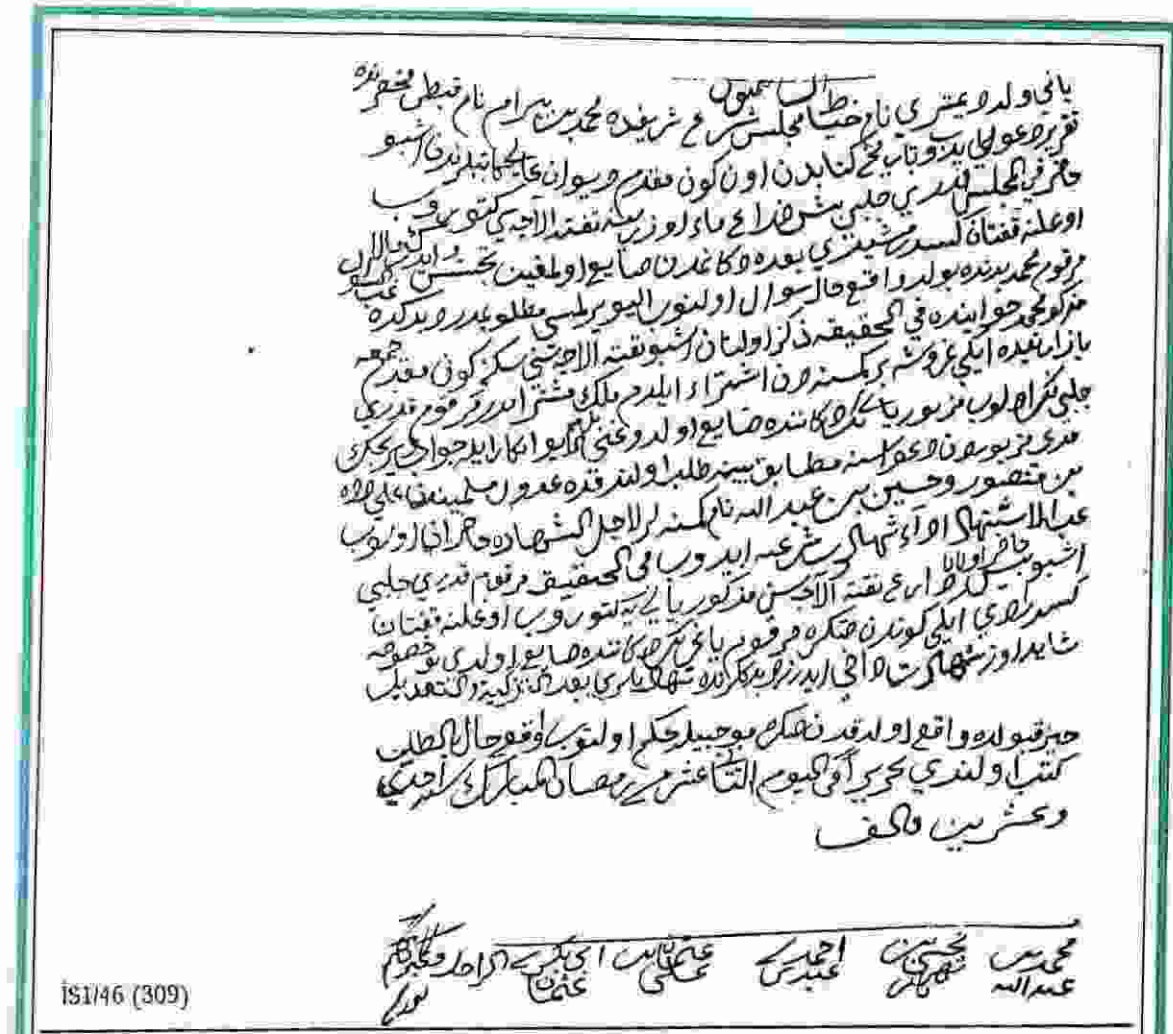
İstisna' (Eser) Akdi

Yani veled-i Dimitri nâm hayyâl meclis-i şer'-i şerîfde *Mehmed bin Bayram* nâm kubtî mahzarında takrîr-i da'vâ idüb ve târîh-i kitâbdan on gün mukaddem Dîvân Ağası kâtiblerinden işbu hâzır-ı fi'l-meclis *Kadri Çelebi* beş zirâ' mâi üzerine tafta alacası getürüb oğluna kaftan kesdirmişdi ba'dehu dükkânından zâyi' olmağın tecessüs idüb hâlen merkûm Mehmed yedinde bulub vâki' hâl suâl olunub alı verilmesi mallûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr Mehmed cevâbında fi'l-hakika zikr olunan iş bu tafta alacasını sekiz gün mukaddem cum'a pazarında iki guruşa bir kimesneden iştirâ eyledim mülk-i müşterâmdır merkûm *Kadri Çelebi*'nin olub mezbûr *Yani*'nin dükkânında zâyi' olduğunu bilmem deyü inkâr ile cevâb viricek *Kadri* mezbûrdan da'vâsına mutabık beyyine taleb olundukda 'udûl-i müslimînden *'Ali Dede bin Mansûr ve Hüseyin bin 'Abdullah* nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde hâzırân olub gıbbe'ş-şahâde edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb fi'l-hakika merkûm *Kadri Çelebi* işbu beş zirâ' tafta alacasını mezkûr *Yani*'ye götürüb oğluna kaftan kesdirdi iki günden sonra merkûm *Yani* dükkânında zâyi' oldu bu husûsa şâhidleriz şahâdet dahi ideriz didiklerinde şahâdetleri ba'de't-tezkiye ve't-ta'dîl hayyız-ı kabûlde vâki' oldukdan sonra mûcebiyle hükm olunub vâki' hâl bi't-taleb kayd olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâni 'aşer min Ramazâni 'l-mübârek sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed bin 'Abdullah,
Bahşî bin Şehriyâr,
Ahmed bin 'Abdi,
'Osmân bin 'Ali,
Ebu Bekir bin 'Osmân er-recûl ve
gayruhum.

İS1/46 (309)

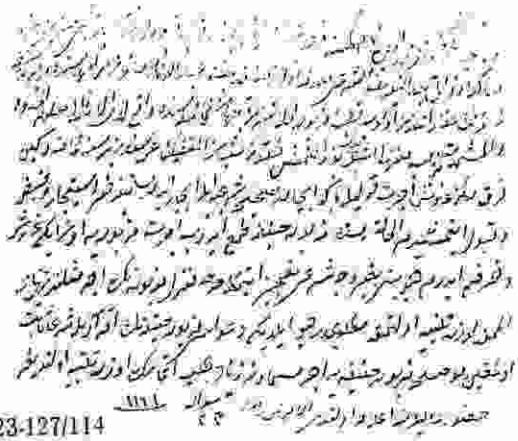
Şahitler

Abdullah oğlu Mehmet.
Şehriyar oğlu Bahsi.
Abdi oğlu Ahmet.
Ali oğlu Osman.
Osman oğlu Ebubekir ve diğerleri.

Üveys oğlu Yunus adlı terzi şer'i meclisde *Bayram oğlu Mehmet* adlı kişinin huzurunda davacı olarak şöyle dedi: "Belgenin düzenlenis tarihinden ungün önce Divan Yğası kâtiplerinden bu meclisde bulunan *Kadri Çelebi* beş arşın iki tafta ve üreek oğlunu kaftan kesürmüşti. Daha sonra dükkanından kaybolduğu. Arayanlara sorduğumda *Mehmet*'in aldığını söylediler. Sorusturup almmasını talep ederim". İfadesine bas vurulan *Mehmet* ise, mezkûr tafta alacasını sekiz gün önce Cuma pazarında iki kurusa bir sahıstan satın aldım. Satın aldığım mülkümdür. Bunun üzerine adı geçen *Kadri*'den iddiasını doğrulayacak delil istendi. Adil oldukları bilinen *Mansur oğlu Ali Dede* ve *Abdullah oğlu Hüseyin* adlı şahıslar şer'i esaslara uygun şahadette bulunup *Kadri Çelebi*'nin beş arşın tafta alacasını *Yani*'ye gömlek oğlunu kaftan kestirdiğini ifade ettiler. Şahadetleri sabit olduktan sonra davacı lehine karar verildi ve talep üzerine bu hüccet hazırlandı.

12 Ramazan 1021/1612.

IV- KİRA AKDİ ÇEŞİTLERİ VE HÜKÜMLERİ

B23-127/114

Kira Akdi (Ev Kirası) Ve Kira Bedelinin Arttırılması

Ma'rûz;

Sâhib-i arz-ı hâl *Mehmed Emîn* nâm kimesne *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesinde kasaba-i mezbûrda *Sin'ân Paşa-yı Atîk* mahallesinde sâkine ve zâtı ba'de't-tarîfi's-ser'î muarrefe olan *Hanife bint-i 'Abdullah* nâm hatun muvâcehesinde mezbûre *Hanife Hatun*'un akaratından olub kasaba-i mezbûr mahallâtından *Cihân-nümâ* mahallesinde vâki' lede'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müstemilât bir bâb menzili işbu bin yüz altmış dokuz Şa'bâni'l-mu'azzam'un gurresinden bir sene tamâmına değin kırk sekiz kuruş ücret kavliyle bana îcâr-ı sahîh-i ser'î ile îcâr idûb ben dahi isticâr ve kabz ve kabûl itmiş idûm. El-hâletü'l-hâzihi mezbûre *Hanife* tama' idûb ücret-i mezbûreye on iki kuruş dahi zam îderûm deyü beni bi-gayr-ı vech-i şer'î ta'cîz itmekle menzil-i mezbûrenin ecr-i müsemmâsından ziyâde almamak üzere tenbîh olunmak matlûbumdur deyü eyledüği da'vâda mezbûr *Hanife*'nün ikrârıyla şer'an sâbit olmağın mûcebince mezbûr *Hanife*'ye ecr-i müsemmâdan ziyâde taleb itmemek üzere tehbîh olunduğu huzûr-ı âlilerine ilâm olundı. El-emru limen lehü'l-emr.

Şevvâl 23 Sene 1169.

B23-127/114

Arz olunur;

Dilekçe sahibi *Mehmed Emin* adlı şahıs *Beşiktaş* kasabası mahkemesinde ayrı kasabada *Sinan Paşa-yı Atik* mahallesinde oturan kira bedelini *Abdullah kızı Hanife* adlı hatunun karşısında adı geçen *Hanife Hatun*'un akarlarından olup adı geçen kasaba mahallelerinden *Cihan-nüma* mahallesinde ahali yanında hududu ve müstemilatı belli bir ev. işbu 1169 Şaban ayının başında bir sene tamamına kadar kırk sekiz kuruş kira bedeliyle bana sahih ve şer'î kira akdiyle icar edip ben de kabul etmiştim. Şimdi adı geçen *Hanife* tamâ edip kira bedeline on iki kuruş daha zam ederim diyerek kanunsuz beni aciz etliği için adı geçen evin ilk tesbit edilen kira bedeline bir şey ilave edilmemesi yolunda sahibine ihtar edilmesini istiyorum diye iddiada bulundu. İddiası *Hanife Hatun*'un ikrarıyla hukuken sabit olmakla adı geçen *Hanife Hatun*'a konuşulan miktardan arttırmaması için mahkemece ihtar olunduğu yüksek huzurlarına i'lâm olundu. Emir yetki elinde bulunan makamındır.

23 Şevval sene 1169/1755

İS1/67 (466)

Kira Akdinin Feshi

Mahmiyye-i Kostantıniyye'de *Hoca Kâsımel-Künâbî* mahallesinde sâkine olan *Fatma Hatun bint-i Karagöz Sûfî* meclis-i şer'-i şerîfde *Vilâyet-i Anadolu*'da *Hoşalay* kazasına tâbi' *Ağrak* karyesinden *Mevlânâ Nûrullah Efendi bin el-merhûm Mehmed Efendi* tarafından husûs-ı âtîü'z-zikre vekil olub vekâleti hasm-ı câhid mahzarında *'Îsa bin Abdülkadir* ve Mevlânâ İshâk bin İsmâil şahâdetleri ile vekâleti sâbite olan sulbî oğlu fahri'l-emâcid *Mevlânâ Mehmed* ile yine mezbûr *Nûrullah Efendi*'nin li-ebeveyn karındaşı olan *Mûsâ bin Mehmed Efendi* tarafından kezâlik kaziyye-i âtîü'l-beyâna vekîl olub vekâleti *Şa'bân bin Binâl ve Mevlânâ Mehmed bin Halil* şahâdetleri ile sâbite olan *Ya'kûb bin Mûsâ* mahzarlarında tâifan ikrâr ve takrîr-i kelâm idûb mezbûrânın müvekkilleri olan mesfûrân *Nûrullah Efendi ile Mûsâ*'ya babaları merhûm *Mehmed Efendi*'den irsle intikâl idûb mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı *Hasan bin 'Abdullah* mülkü ve bir tarafı *Cemîle Hatun* vakfı ve bir tarafı *Mûsâ Beg* vakfı ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan menzili yine mezbûrlardan 'işrîn ve

elf senesi Rebi'ü'l-evveli gurresinden on beş yıl tamamına ayda kırkar akçeye isticâr idüb sâkine olurdum hâlen vekîlân-ı merkûmân menzil-i mezbûrun târîh-i kitâba gelince icâresini benden bi't-tamam alub kabz etdiklerinden sonra fesh-i icâre idüb menzil-i mezbûrdan beni ihrâc murâd itmeğin ben dahi müvekkillerimiz rızâ ve ma'rifetleri ile menzil-i merkûma kendi mâlım ile on beş bin akçe harc ve sarf idüb şâh-nişînli oda ve kemeriye binâ idüb harâbesin ta'mîr eyledim ve bu da'vâya şürû' eylediğümde mezbûrân dahi ihdâs itdiğüm binâ ve ta'mîrin meblâg-ı merkûma tahammülünü inkâr itmekle beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki'a olub âhirü'l-emr kubel-i şer'den nâibü'ş-şer' ve Hassa mi'mârlarından 'üstâd *Yûsuf* ve sâir ehl-i vukuf ile üzerine varılub itdiğüm harcın tahammülü tahmîn-i sahîh ile tahmîn olunmak sadedinde iken beynimizde muslihûn tavassut idüb altı bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeye beni sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezbûru kabûl idüb bedel-i sulh ta'yîn olunan meblâg-ı merkûm altı bin akçeyi bi't-tamâm ve'l-kemâl nakden mezbûrân yedlerinden alub kabz eyledüm ve mînvâl-i muharrer üzere itdiğüm da'vâdan müvekkillerinin zimmetini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ ve iskât eyledim ba'de'l-yevm bir tarîk ile husûs-ı mezbûre müte'allik asâleten ve vekâleten da'vâ sâdır olursa lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı mezbûrenin ikrâr-ı meşrûhun mesfûrân *Mehmed Efendi ve Ya'kûb* bi'l-vekâle vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-talep ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm el-hâmis 'aşer min Zilka'detü'ş-şerîfe sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ 'Abdurrahman Efendi ibn Hamza,
Mevlânâ Mahmûd Efendi el-kadı,
Mehmed Beg bin Mehmed el-hammâl ?,
Ebu Bekir bin 'Osmân er-recul,
Mustafâ Halîfe bin Sinan,
Mehmed bin Mustafâ,
Mustafâ bin 'Abdullah ve gayruhum.

İS 1/67 (466)

Kira Akdinin Feshi

İstanbul'da Hoca Kasım Künabî mahallesinde oturan Karagöz Sufî kızı Fadora Hatun, yüce şer'î yargı meclisinde, Anadolu Vilâyeti'nde Hoşalay Kazası'na bağlı Ağrak köyünden merhum Mehmed Efendi oğlu Mevlânâ Nurullah Efendi tarafından aşağıdaki hususun takibi için vekil tayin olunan ve vekilliği karşı hasım huzurunda Abdülkadir oğlu İsa ve İsmail oğlu Mevlânâ İshak'ın şâhitlikleriyle sâbit olan öz oğlu Mevlânâ Mehmet ile yine adı geçen Nurullah Efendi'nin ana baba bir kardeşi olan Mehmet Efendi oğlu Musa tarafından yine aşağıdaki mesele için vekil tayin edilen ve vekâleti Bilâl oğlu Şa'ban ve Halil oğlu Yakub huzurunda kendi rızasıyla şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Adı geçen şahısların mütevekkileri olan Nurullah Efendi ile Musa'ya, babaları merhum Mehmet Efendi'den miras yoluyla intikal eden ve adı geçen mahallede bulunan; bir tarafı Abdullah oğlu Hasan mülkü, bir tarafı Cemile Hatun Vakfı, bir tarafı Musa Bey Vakfı ve bir tarafı da umumî yol ile sınırlı olan evi, yine adı geçen şahıslardan 1020 senesi Rebiülevvel ayının başından 15 yıla kadar ayda 40'ar akçeye kiraladım içinde otururdum. Şu anda adı geçen vekiller, söz konusu evin bu yazılı belge tarihine gelinceye kadar kira bedelini benden tam olarak alıp kabzettikten sonra, kira akdini feshederek beni evden çıkarmak istemektedirler. Ben de müvekkillerin rızası ile bilgileri altında söz konusu eve kendi malımdan 15 000 akçe sarfederek balkonlu bir oda ve kemer inşa eyledim ve yıkık taraflarını tamir ettim. Bu davaya başladığımda, adı geçenler de yeni inşa ettiğim bina ve tamirin söz konusu meblâğa ulaştığını inkâr edince, aramızda çok çekişmeler oldu. Neticede mahkemeden şer'î nâib, hâssa mimarlarından Yusuf Usta ve diğer bilir kişiler ile beraber eve geldiler ve yaptığım masraflar doğru bir şekilde takdir edilecekken, aramıza sulh yaptırmak isteyenler girdi ve akid anında geçerli olan 6 000 akçeye sulh olmak üzere beni razı ettiler. Ben de sulh akdini kabûl ettim ve sulh bedeli olarak tesbit edilen 6 000 akçeyi tam olarak nakden adı geçen şahısların ellerinden aldım. Yukarıda yazıldığı şekilde açılan davadan müvekkillerinin zimmetini ibrâ eyledim. Bu günden sonra hiç bir şekilde bu konuya dâir asâleten ve vekâleten dava sâdır olursa, değerli hâkimler katında makbûl sayılmaya...

İkrarcının bu beyanlarını, vekiller Mehmet Efendi ile

Yakub da şifâhen tasdik edince, durum, talep üzerine sicile kaydedildi.

15 Zilka'de 1021/1612

Şahitler

Hamza oğlu Mevlânâ Abdurrahman Efendi,
Kadı Mevlânâ Mahmut Efendi,
Hamal Mehmet oğlu Mehmet Bey,
Osman oğlu Ebubekir,
Sinan oğlu Mustafa Halife,
Mustafa oğlu Mehmet,
Abdullah oğlu Mustafa ve
diğerleri.

B23-12/9

Kira Akdi

Merhûm mağfûrunleh *Sin'ân* (üstte *Piyâle Paşa*) *Paşa Sarayı*'na îl'l-âhire *Paşa Hazretleri*'nün oğlu fahrü'l-emâsil ve'l-â'yân hazretinin cânib-i şerîflerinden nehc-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan *Mutafâ Beğ ibn 'Abdullah Hüsrev bin 'Abdullah* mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb müşârünileyh hazretlerinün *Karye-i Ortaköy*'de vâki' ma'lûmü'l-hudûd mülk bağçeyi târîh-i kitâbdan senesemân mie tamâmına değin ücret-i mü'eccele ile beş bin iki yüz nakd-i râyic-i îl'l-vakd farzî akçeye mezbûr *Hüsrev*'e icâreye verdüm, mezbûr dahi kabûl idüb yevmü'l-kisleyn üç ayda bir virecek oldı didikde mukırr-ı mezbûrı müstecir-i merkûm vicâhen ve şifâhen tasdîkden sonra ücret-i mezbûrenün zanânına *Ustayka veled-i Dimitri* emriyle kefîl-i bi'l-mâl oldukda mâ vaka'a kayd olundı.

Şuhûdü'l-hâl

Hürrem 'Abdullah,
Hasan 'Abdullah,
Mehmed Abdullah,
Pervâne 'Abdullah,
Mustafâ Da'vûd ve
gayruhum.

B23-12/9

Rahmetli *Sinan Paşa Sarayı*'na sonraları *Paşa Hazretleri*'nin oğlu adına vekil olan *Abdullah oğlu Mustafa Bey, Abdullah oğlu Hüsrev* hazır bulunduğu sırada ikrar ve i'tiraf ederek şöyle dedi: "*Paşa Hazretleri*'nin *Ortaköy*'de bulunan sınırları tartışmalı mülk bahçesini belgenin düzenleniş tarihinden 800 yıl tamamına kadar sonradan ödenmek şartıyla günlük rayiç üzerinden iki bin yüz nakid akçe karşılığında *Hüsrev*'e kiraya verdim. Adı geçen şahıs bunu kabul ederek belirlenen miktarı üç ayda bir verecek" deyince bu ikrarı, kiralayan şahıs vicahen ve şifahen tasdik etikden sonra, söz konusu ücretin tazmini ne *Dimitri oğlu Ustayko* emriyle mal karşılığı kefil oldu ve duruşma kayıtlara geçildi.

Şahitler

Hürrem Abdullah,
Hasan Abdullah,
Mehmed Abdullah,
Pervane Abdullah,
Mustafa Davud ve
diğerleri.

KI (58)

Hayvan Kirası

Fî gurre-i Şa'ban sene 896.

Sebeb-i tahrîr budur ki, halefü'l-ekâbiri'l-izâm muhyi'l-mille ve'd-dîn *Mehmed Çelebi b. Mevlânâ Bedrüddîn el-Kâdî-i Ankara* fî 'asrihi sübûlâ *Çoban b. Tayyib Kara*'nın dört devesin icâreye tutdu ki iki devesine mehâre urala iki devesine çuval ura on beş güne Halep tarafına on altı *Eşrefiyye Çoban-ı* mezkûr dahi şartı mezkûr üzerine kabûl itdi.

Bi-mahzar-ı

El-Hâc Sinan b.el-Hâc Ahmed
'Abdurrahman Çelebi b. Hâce Mehmed
El-Hâc Kâsım b. el-Hâc Mezid.

KI (58)

Belgenin yazılış sebebi şudur;

Büyük atalarını halefi, din ve milletin himayeci *Ankara Kadı'sı Mevlana Bedrüddin*'in oğlu *Mehmed Çelebi* döneminde *Tayyib Kara oğlu Çoban*'ın dört devesini kira-

ladı. İki deveye yolla ilgili eşyalar, geri kalan iki deveye ise çuval yüklenecekti. On beş günde *Habel*'', on altı gün sonra *Eşrefiyye*'ye ulaşılacaktı. Adı geçen *Çoban* bu kira akdini, söz konusu şartlarla beraber kabul etti.

1 Şa'ban 896/1490.

Şahitler

Hacı Ahmed oğlu Hacı Sinan,
Hoca Mehmed oğlu Abdurrahman Çelebi,
Hacı Mezid oğlu Hacı Kasım.

Gİ/29 (92)

Hamam Kiralama Zabtı

Veçh-i tahrîre hurûf oldur ki; mezbûr *Hâcı Serhân* ve *Muhammed* meclis-i şer'e hâzirân olduklarında mezbûr *Serhân* şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "mahalle-i *Eyyûboğlu*'ndâ *Beşbaşar (Beşbeşer) Hamamı*'nun rub' kıraına fî yevm-i târih ilâ sene-i kâmile beş yüz Halebî akçeye mezbûr *Muhammed*'e icâreye virdüm ve semen-i mezkûru alub kabzitdüm ve küll'l-el meûne ale'l-müs'tecir didikde mezbûr *Muhammed* dahi bu zikir olunan hamamun rub' kıraın bu meblâğ-ı mezbûre icâreye alub kabûl itdüm" didikde taraleynden mücir ve müste'cirlerün ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 5 Şehr-i Rebu'ü'l-evvel fî sene 938.

Gİ/29 (92)

Sicilin yazılış sebebi şudur:

Hacı Serhan ve *Mehmed*, şer'î meclisde hazır oldular. *Serhan* söz alarak şöyle dedi; " *Eyyuboğlu mahallesinde Başbaşar (Beşbeşer) Hamamı*'nındörtte birini bu günkü tarihden tam bir sene boyunca beş yüz Halebî akçeye *Mehmed*'e kiraya verdim ve bedelini alıp kabzettim. Bütün masraflar kiracıya aittir. Bedel ile kiraya alıp kabûl ettim" dedi.

Taraflardan kiracı ve kiralayanın ikrarları sicile kaydolundu.

5 Rebiülevvel 938/1531.

Gİ/8 (26)

Arazi Kirası

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur kî; mezbûr *Derviş* ve *Muhammed* meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "*Hengâme* ağzından *Hâcı Tonbul* mâseresi dimekle ma'rûf mâserenün nıne'l-yevm ilâ sene-i kâmil'e bin beş yüz Halebî akçe icâreye mezbûr *Ahmed Kethûdâ* dahi bu zikrolunan semen-i mezbûru bi't-tamâm alub kabz idüb didiklerinde ve mezbûr *Ahmed Kethüdâ* dahi bu zikrolunan mâserenün bu meblâğ-ı mezbûre ile sene-i kâmile icâreye alub kabûl kıldım" dedikde taraleynün mücir ve müsteciriin ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 4 Safer fî sene 938.

Gİ/8 (26)

Sicilin yazılış sebebi odur ki; *Derviş* ve *Muhammed* şer'î meclise gelip söz alıp şöyle dediler; "*Hengâme* ağzında *Hacı Tonbul* maseresi diye bilinen mesarenin tamamını tam bir yıl boyunca bin beş yüz Halebî akçeye kiraya verdim". Anılan *Ahmed Kethüda* dahi "bu zikrolunan masereyi söz konusu bedel ile bir tam sene kiraya alıp kabul ettim" dedi. Kiracı ve kiralayanın ikrarları sicile kaydolundu.

4 Sefer 938/1531.

V- BAĞIŞLAMA AKDİ VE HÜKÜMLERİ

ÛG-136/24

Bağışlama Akdi

Mahrûse-i Üsküdâr'da mahalle-i ma'mûrede vâki' merhûme ve mağfûre *Vâlide Sultân Câmi'-i Şerîfi* mahallesinde sâkine lahrû'l- muhadderât *Cemîle Hatun bint-i İshâk* mahfel-i kazâda işbu sâhibü'l-kitâb *Hüseyin Çelebi bin Mollâ Halîl* muvâcehesinde bi't-tav'i's-sâf ikrar ve itiraf idüb *El-Hâc Murâd Beg mahallesi*'nde bir tarafı *Mehmed Çelebi bin Ahmed Beg*'ün mülkü ve bir tarafı *Kâsım Çavuş Beg*'ün mülkü ve iki tarafı tarîk-i umûmî ile mahdûde olub bi'ri mâî ve eşcâr ı müsmire ve gayr-ı müsmire müştemil mülk bağı bundan akdem vefât iden zevcüm *Malkoç Beg* hâl-i hayât ve kemâl-i sıhhatinde bana hibe-i

sâhîha-i şer'iyye ile hibe ve temlîk idûb ben dahi ittihâb ve kabz ve kabûl itdûm. İlâ hazalân mutasarrıf olmağın mârru'l-vasf bağı merkûm *Hüseyin Çelebi*'ye sekiz bin nakd-i râyici fi'l-vakt *'Osmânî* akçeye bey' sahîh-i şer'î ile bey' ve teslîm idûb ol dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve teslîm itdükden sonra semeni merkûme ve mâhûd sekiz bin akçeyi merkûm *Hüseyin Çelebi* yedinden bi'ı-tamâm ve'l-kemâl ahz ve kabz itdûm. Ba'de'hû sâlifü'z-zikr bağ müsteri merkûm *Hüseyin Çelebi*'nün mülk-i mahz ve hakk-ı sarîhdur. Keyfe mâ yeşâ mutasarrıf olsun deyû cek mukırr-ı merkûme *Cemile Hatun*'un vech-i meşrûh üzere sudûr iden ikrârını mukarrun lehû'l-merkûm *Hüseyin Çelebi* bi'l-muvâcehe tasdîk ve bi'l-müşâfehe tahkîk itmeğin mâ hüve'l-vâki' gıbbe't-talebi kelb ve imâle olundı.

Hurrire fî evâsıtı şehri'l-Muharremi'l-harâm semânîn ve 'işrîne ve elfi sene.

Şuhûdü'l-Hâl

İbrâhim Ağa ibn-i Kâsım,
Hüseyin Çelebi ibn-i Malkoç,
Es-Seyyid Veli ibn-i Seyyid Hasan,
El-Hâc Mehmed Mustafâ bin Mahmûd,
El-mezbûr Fazlullah Elendi bin Ramazân,
Murâd bin 'Abdullah,
İbrâhim Çelebi bin Halîl,
Es-Seyyid Mustafa bin Es-Seyyid Mehmed,
Da'vûd Beg bin 'Ali,
İbrâhim Çelebi bin Malkoç,

Mezbûr Hüseyin Çelebi muvacehesinde ikrâr ederek zikr olunan menzille alâkam yokdur dediği gıbbe't-tasdîk.

akdiyle temlik etmiş ve ben de bu bağışlamayı kabûl ederek akit konusu malı teslim almıştım. Bu ana kadar tasarruf ettiğim ve vasıfları yukarıda zikredilen bağı, yukarıda adı geçen *Hüseyin Çelebi*'ye 8 000 Osmanlı akçesine meşru ve geçerli bir satım akdi ile sattım ve teslim ettim. Alıcı *Hüseyin Çelebi* de zikredildiği şekilde satın aldı, semeni olan 8 000 akçeyi de kendisinden bizzat tam olarak teslim aldım. Bundan sonra zikri geçen bağ, alıcı *Hüseyin Çelebi*'nin mutlak mülkûdür ve hakkıdır. Dilediği şekilde tasarruf etsin.

İkrarcı *Cemile Hatun*'un zikredilen bu ikrarını, lehine ikrarda bulunulan *Hüseyin Çelebi*, aynı mecliste tasdik ve şifahî olarak ikrarcıyı doğrulamıştır. Bunun üzerine durum tarafların talebi ile sicile kaydedilmiştir.

10-20 Muharrem 1028/1618

Şahitler

Kasımoğlu İbrahim Ağa,
Malkoçoğlu Hüseyin Çelebi,
Seyyid Hasan oğlu Seyyid Veli,
Mahmut oğlu Hacı Mehmet Mustafa,
Ramazan oğlu Fazlullah Elendi,
Abdullah oğlu Murat,
Halil oğlu İbrahim Çelebi,
Seyyid Mehmet oğlu Seyyit Mustafa,
Ali oğlu Davut Bey,
Malkoç oğlu İbrahim Çelebi.

Adı geçen Hüseyin Çelebi'nin karşısında ikrar ederek zikrolunan ev ile ilgim yoktur dediği tasdik edilmiştir.

Ü6-126/24

Üsküdar'da bulunan rahmetli *Vâlide Sultan Câmi-i Şerîfi Mahallesi*'nde oturan *İshak kızı Cemile Hatun*, yargılama meclisinde, bu yazılı belgenin sâhibi *Molla Halil oğlu Hüseyin Çelebi* huzurunda kendi rıza ve irâdesiyle şöyle itiraf ve ikrarda bulundu:

Hacı Murat Bey mahallesinde, bir tarafı *Ahmet Bey oğlu Mehmet Çelebi* mülkü, bir tarafı *Kasım Çavuş Bey*'in mülkü ve iki tarafı da umumî yol ile sınırlı olan, su kuyusu, meyveli meyvesiz ağaçları bulunan mülk bağı, bundan kısa zaman önce vefat eden kocam *Malkoç Bey*, hayatında ve sıhhatli halinde bana, şer'î ve geçerli bir bağışlama

H181/55 (2)

Şartlı Mal Hibesi

Budur ki;

Karye-i 'Alişam'dan *'Osmân b. Maksûd* meclis-i şer'de *Halîl b. Mehmed* muvâcehesinde bi'ı-tav' ve'r-rızâ ikrâr u i'tirâf idûb didi ki; "işbu mezbûr *Halîl*'i ve karındaşı *'Ömer*'i oğlu mesâbesinde kabûl idûb ve sulbîye kızım *Emine*'yi mezbûr *Halîl*'e nâmzed idûb 'akd-i nikâh idecek oldum ve hem cümle mâlıma bir şart ile müşâ' ve müşterek eyledüm ki mâdem ki ben hayâtda oldukça ikisi ma'an yanumda durub beni besleyecek oldılar vefatumdan sonra cümle mâlımı ve eğer at ve merkeb ve öküz ve câmus

ve inek ve toprak ve bağ ve bağçe ve tecemmülât-ı hânem ve nükûd ve zimem ve ism-i mâl ıllâk olunan her şeylerimi 'ale-s-seviye taksîm oluna ve bundan böyle evlâdıma oluna şöyle ki, vefâtımdan evvel yanımda durmayub gidecek olurlar ise cümle zikr olunan mâlum dahi itmeyüb böyle boş gidecek oldılar" didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûrun vech-i meşrûh üzere karındaşı *'Ömer* tarafından vekâleten tasdîk u kabûl edüb kayd-ı sicil oltındu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mollâ 'Osmân b. Bayram,
Bekir Bey b. Yedekçi Mehmed Efendi,
'Ali Çelebi b. Bayram,
'Ömer b. Mollâ Hüseyin,
Sûfî Pîrî b. Mustafâ,
'Ali b. Hüseyin ve
gayruhum.

H181/55 (2)

Alişam köyünden *Maksud oğlu Osman*, şer'î meclisde *Mehmed oğlu Halil* huzurunda kendi istek ve rızasıyla söz alarak şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "işbu *Halil*'i ve kardesi *Ömer*'i oğlum yerinde kabûl edip öz kızım *Emine*'yi adı geçen *Halil*'e nişanladım ve sonra nikahladım ve bütün malıma kendisini ortak eyledim. Şu şartla ki, ben hayatta olduğum müddetçe ikisi birden yanımda durup beni besleyecekler, vefatımdan sonra bütün mallarım, eğer at ve merkep, öküz, camus, inek, toprak, bağ, bahçe ve ev eşyalarım ile param ve mal adı verilen her şeyimi usulüne göre taksim edecekler ve vefatımdan evvel yanımdan ayrılıp gidecek olurlarsa zikrolunan bütün malım bana ait olacak, kendileri boş gidecekler" dedi.

Maksud oğlu Osman'ın bu ikrar ve itirafını adı geçen *Halil* kendine asaleten ve karındaşı *Ömer* tarafından vekaleten tasdik ve kabûl eyledi. Sicile kaydolundu.

Zilkade Âyı sonu 1041/1631

Şahitler

Bayram oğlu Molla Osman,
Yedekçi Mehmed Efendi oğlu Bekir Bey,
Bayram oğlu Ali Çelebi,
Molla Hüseyin oğlu Ömer,
Mustafa oğlu Sufi Piri,
Hüseyin oğlu Ali ve
diğerleri.

H181/16 (3)

Şartlı Bağışlama

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *Şâhbike bint-i* (isim yok) meclis-i şer'de *'Abdullah* oğulları olan *'Ali* ve *Veli* muvâcehelerinde bi'l-tav' ve'r-rızâ ikrâr u i'tirâf idüb didi ki; "Meydan ağzında vâki' bir tarafı Allah verdi ve bir tarafı *Saka Mehmed* ve bir tarafı tarîk-i 'âmm bu hudûd ile mahdûd olan evlerümü havlusuyla kirâlık (?) inek ve bir koğan ve bir sanduku ve bir çift alıun küpe ve esbâb ve tecemmülât-ı hâne ve bir çift gümüş bilezük ve sâir ziynetlerümüzün bi'l-cümleişbu oğullarum mezbûrân *'Ali* ve *Veli*'ye bu şart ile hibe ve temlîk teslîm idüb mezbûrân dahi alub kabz u kabûl itdiler mâdemki ben hayâtda oldukça beni besleyüb vefât itdükden sonra beni eyüce kalduracak oldılar. Şöyle ki; ben vefât itmeden yine mezbûrân beni beslemeyüb kapudan taşra idecek olurlar ise zikr olunan evlerüm ve tecemmülât-ı hâne ve ziynetler ve küpe ve bilezük cümlesi benüm olub mezbûrân *'Ali* ve *Veli* dahi itmeyecek oldılar" didikde mukırr-ı mezbûre Şâhbike'nin vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûr *'Ali* ve *Veli* dahi tasdîk ve hibe-i merkûmeyi kabûl itmeğin mâ-hüve'l-vâki' kayd olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem, sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Şeyhî Safâ,
'Ali b. Şeyhî,
Mûsâ b. Habîbullahverdi,
Yûsuf b. Timurhân,
'Osmân b. Yûsuf,
Halîl b. Mûsâ,
Ahmed b. Mehmed,
Seyyid Yahyâ,
Mustafâ b. Hasan.

H181/16 (3)

Harput Kasabası sakinlerinden *Şahbike Hatun* şer'î meclise gelip *Abdullah* oğulları olan *Ali* ve *Veli* huzurunda kendi istek ve rızası ile şöyle ikrar eyledi; "*Meydan Ağzı*'nda bulunan bir tarafı *Allahverdi* ve bir tarafı *Saka Mehmet* ve bir tarafı umumî yol ile hudud kirada olan evlerimi inek ve bir koyun, bir sandık, bir çift altın küpe, elbiseler, ev eşyaları, bir çifti gümüş bilezik ve sair ziynetlerimin hepsini işbu oğullarım olan *Ali* ve *Veli*'ye, şu şartlar ile hibe, temlik ve teslim eyledim. Onlar dahi alıp kabûl ettiler. Şartı ise şudur: Ben hayatta olduğum sürece beni besleyecekler. Öldüğüm zaman beni iyice kaldıracaklar. Eğer ben vefat etmeden önce adı geçenler beni besleyip kapı dışarı edecek olurlar ise zikrolunan evlerin ve ev eşyalarım, ziynetlerim, küpe, bilezik ve cümlesi benim olacaktır. *Ali* ve *Veli* karışmayacak" dedi.

Şahbike Hatun'un bu ikrarını, oğulları *Ali* ve *Veli* dahi tasdik eylediler. Sicile kaydolundu.

Şevval Ayı 1041/1631.

Şahitler

Şeyhî Safâ,
Şeyhî oğlu Ali,
Habibullahverdi oğlu Musa,
Timurhan oğlu Yusuf,
Yusuf oğlu Osman,
Musa oğlu Halil,
Mehmed oğlu Ahmed,
Seyyid Yahya,
Hasan oğlu Mustafa.

H181/57 (3)

Babanın Mal Bağışı

Budur ki;

Kasaba-i Harput muzâfâtından *karye-i Birvân* sâkinlerinden *Ca'fer b. Kulu*, meclis-i şer'de sulbî oğlu olan *Hasan Hüseyin Beşe* nâm cebeci mahzarında bi'l-tav' ve'r-rızâ ikrâr u i'tirâf idüb dîdi ki; "sılk-i mülkümde olan âvâk tavarlarımı ve inek ve öküz ve merkeb ve at ve sâir hayvânât nâminda olub bağ ve bağçe, sulu ve susuz topraklarımdan mâ-adâ işbu mezbûr oğlum *Hüseyin Beşe*'ye hibe ve temlîk ve teslîm eyledüm ve ol dahi alub kabz u kabûl idüb 'alâkam kalmadı ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdur keyfâ-mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârın ve hibesini mukarrun-lehü'l-mezbûr *Hüseyin Beşe* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk ve hibesin kabûl idüb kayd-ı sicil olundu.

Fî evâhir-i Zi'l-ka'de sene 1041.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Çelebi b. Pîrî Beşe,
Halîl Çelebi b. karındaşı,
Kara 'Osmân b. mütevellâ,
Hâcı Bâlî Kürd,
Mustafâ b. Hasan ve
gayruhum.

H181/57 (3)

Harput Kasabası'na bağlı, *Birvan Köyü* sakinlerinden *Kulu oğlu Cafer*, şer'î meclisde öz oğlu *Hasan Hüseyin Beşe* adındaki cebeci huzurunda kendi istek ve rızasıyla, şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "üzerimde bulunan bütün mallarımı, tarlalarımı, inek, öküz, merkep, at ve diğer hayvanları, bahçe ve bağ ile sulu ve susuz topraklarımı, işbu oğlum *Hüseyin Beşe*'ye, hibe ve temlik eyledim, bağışladım ve teslim eyledim. O dahi alıp kabûl eyledi. Benim alakam kalmadı. Bu günden sonra mallar, onun mülküdür. Dilediği gibi tasarruf eder" dedi.

Adı geçen *Cafer*'in bu ikrarını, *Hüseyin Beşe* dahi huzurunda kabûl ve tasdik eyledi. Sicile kaydolundu.

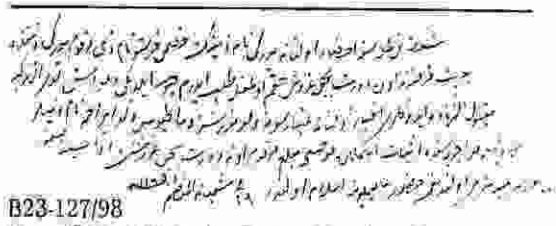
Zilkade Ayı Sonu 1041/1631

Şahitler

Pîrî Beşe oğlu İbrahim Çelebi,
Kardeşi oğlu Halil Çelebi,
Mütevellâ oğlu Kara Osman,
Hacı Bâli Kürd,
Hasan oğlu Mustafa ve
diğerleri.

VI- ÖDÜNÇ (KARZ) VE VEDÎA AKİDLERİ

B23-127/98
Karz (Ödünç)Akdinden Doğan Alacak Hakkı

Ma'rûz,

Beşiktaş mahkemesine ihzâr olunan *Yorgi* nâm zimmînin hasmı *Hristo* nâm zimmî, merkûm *Yorgi* zimmetinde cihet-i karzdan on dört buçuk kuruş hakkım olmağla taleb ederim deyü eylediği da'vâsını led'et-tezkiye makbûlü'ş-şahâdet idükleri ihbâr olunan *Habbaz Sone veled-i Norsez ve Matyos veled-i Abraham* nâm zimmîler şahâdetleriyle muvâcehesinde isbât etmeğin mu'cebince meblâg-ı merkûm on dört buçuk kuruşun edâsına mezbûr *Yorgi*'ye tenbîh-i şer'î olunduğu huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu.

Fî 19 Şa'bani'l-Mu'azzam 1169

B23-127/98

Arz olunur,

Beşiktaş mahkemesine getirilen *Yorgi* adlı zimminin hasmı *Hristo* adlı zimmî, *Yorgi* 'den karz (ödünç)akdine dayanan 14,5 kuruş alacağı bulunduğunu dava ve talep eyledi. Davasına soruşturmadan sonra şahitlikleri kabul edilen *Norsez oğlu Habbaz Sone ve Abraham oğlu Matyos* şahitlik etiler. Davasını isbat sonucu 14,5 kuruşluk meblâğın ifası için *Yorgi*'ye mahkemece ihtar yapıldığı yüksek huzurlarınıza ilam olunur.

19 Şaban 1169/1755

B23-127/98
Karz Akdinden Doğan Alacak Hakkı

Ma'rûz-ı dâi-i *Devlet-i Aliyyeleri*'dir ki;

Tüccâr tâifesinden el-hâc *'Ali ibn-i Muhammed, Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesine ihzâr ettirdiği *Nikola veled-i Yorgi* nâm zımmî muvâcehesinde işbu temessük mûcibince bundan akdem yedimde kendi malımdan istikraz eylediği yüz otuz kuruş hakkım olmakla taleb ederim deyü eylediği da'vâsı led'et-tezkiye makbûlü'ş-şahâdet idükleri ihbâr olunan *Galata* sâkinlerinden *Şerbetçi Mahmûd ibn-i Hüseyin* ve *Berber İbrâhim Çelebi ibn-i el-hâc Mustafâ* nâm kimesnelerin şahâdetleriyle vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mûcebince meblag-ı mezbûr yüz otuz kuruşun edâsına mezbûr *Nikola* zımmî ilzâm olunmuşdur.

Fi'l-yevmi's-sâmine aşera min Şa'bâni'l-Mu'azzam li-seneti tis'in ve sittîne ve mietin ve elf.

B23-127/98

Devlet-i Aliyye'ye arzolunur ki;

Tüccar *Muhammed oğlu Hacı Ali, Beşiktaş Kasabası* mahkemesine getirdiği *Yorgi oğlu Nikola* adlı zımmînin huzurunda *Nikola*'nın zimmetinde elimdeki bu yazılı belge gereğince bundan önce kendi malımdan ödünç aldığı 130 kuruş alacağım vardır. Onu talep ediyorum şeklindeki iddiası, gerekli soruşturmadan sonra şahitlikleri kabul edilen *Galata* sakinlerinden *Hüseyin oğlu Şerbetçi Mahmud* ve *Hacı Mustafa oğlu Berber İbrahim Çelebi* adlı şahitlerin şahitlik etmeleriyle hukuken isbât edince zikredilen 130 kuruşluk meblagın ifasına *Nikola* adlı zımmî aleyhine karar verilmiştir.

18 Şaban 1169/1755.

Ü6-136/47

Ödünç Akdinden Doğan Alacak Hakkı

Mahrûse-i Üsküdar'da *Mahalle-i Cedîde*'de vâki' *Debbâğlar Mahallesi*'nde sâkin iken vefât iden *El-hâc Halîl bin Hüseyin Bey*'ün sulbî sağîr-oğlu *'Alî*'ye hilye-i kibel-i şer'-i mergûbdan mansûba vasi'-i şer'îsi olan vâlidesi *Fâtımâ Hatun bint-i Mustafâ mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb sağîr-i mezbûr mâlı olub karz-ı şer'iden sekiz bin akçe ve kadr ü vasfı beynümüzde 'ilm-i şer'î ile mu'arref çuka bahasından bin akçe cem'an dokuz bin akçe olur. Meblâğ-ı mezbûr târîh-i kitâbdan sene-i kâmile tamâmına değin gıbbe'l-karz mü'eccel olmak üzere zimmetinde lâzımü'l-edâ ve vâcibü'l-kazâ deynümdür ve meblâğ-ı mezbûr dokuz bin akçeyi El-hâc 'Abdurrahman bin Hasan* emr-i kabûlü hâviye kefâlet ile kefîl oldı didükden sonra mukırr-ı merkûm *İbrâhim Bey*'ün vech-i muharrer üzere sudûr iden ikrârını vasî-i merkûme *Fâtımâ Hatun* bi'l-muvâcehe tasdîk itmeğin mâ hüve'l-vâki' gıbbe'l-talep ketb olundı.

Hurrire fi'l-yevmi't-tasi' min şehr-i Ramazâni'l-mübârek. Li-senet-i semân ve 'işrîyne ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali Bey bin 'Abdullah,
Behrâm bin 'Abdullah el cündî,
El-hâc 'Ömer bin Mehmed,
Mehmed Çelebi ibn Bayram bakkâl,
El-hâc 'Abdurrahman bin Hasan,
Mustafâ Halîfe el-imâm,
Süleymân ibn-i Bayram ve
gayruhum.

Ü6-136/47

Ödünç Akdinden Doğan Alacak Akdi

Üsküdar'da *Yenimahalle*'de bulunan *Debbağlar Mahallesi*'nde oturmakta iken vefat eden *Hüseyin Bey* oğlu *Hacı Halil*'in öz ve büyük oğlu *Ali*'ye şer'î mahkeme tarafından tayin edilmiş vasisi bulunan annesi *Mustafa kızı Fatma Hatun* huzurunda *İbrahim Bey* şöyle itirafta bulundu:

Adı geçen küçüğün malı iken şer'î ödünç akdi (karz) yoluyla kendisine 8 000 akçe ve miktarı ile vasfı aramızda malûm çuka bahasından 1 000 akçe ki toplam 9 000 akçe borcum vardır. Söz konusu meblâğ, bu yazılı belge tarihinden tam bir seneye kadar karz akdi ile müeccel olmak üzere zimmetimde ödenmesi gereken borcumdur. Söz konusu 9 000 akçeye, kabûl beyanını hâvi bir yazılı belge ile *Hasan oğlu Hacı Abdurrahman* kefil olunmuştur.

İkrarcının bu beyanından sonra söz konusu ikrarı üzerine, çocuğun şer'î vasisi *Fatma Hatun* aynı meclis-te tasdik edince, durum talep üzerine sicile kaydedildi.

9 Ramazan 1028

Şahitler

Abdullah oğlu Ali Bey,
Asker Abdullah oğlu Behram,
Mehmet oğlu Hacı Ömer,
Bakkal Bayram oğlu Mehmet Çelebi,
Hasan oğlu Hacı Abdurrahman,
İmam Mustafa Halife,
Bayram oğlu Süleyman ve
diğerleri.

İS1/25 (162)

Karz(Ödünç) Akdi

Mahmiyye-i Üsküdar'a tâbi' *Karamürsel* muzâfâtından *Hâli Dere* dimekle ma'rûf karye sâkinlerinden *Habîb bin Muharrem* meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde hassa unculardan işbu hâlız-ı hâze'l-kitâb uncu başı olan El-Hâc *Hüseyin bin Aydın* mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr el-*Hâc Hüseyin* nâm kimesneye cihet-i karz-ı şer'iden râyic-i fi'l-vakt on dört bin akçe deynim olub kadr ve cinsi ve vaz' beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm çuha bahâsından dahi bin altı yüz seksen akçe olur târîh-i kitâbdan beş ay tamâmına varınca edâsı üzerime lâzım olan meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde karye-i mezbûrede vâki' bir tarafı *Oruç oğlu* bağı ve bir tarafı *Emrullah* ve bir tarafı *Emrullah Dede* mülkü ve bir tarafı *Köse 'Osmân* mülkü ve bir tarafı *Ada Mustafâ* mülkü ile mahdûd ve mümtaz olan bir kıt'a *Büyük Dere* dimekle ma'rûf mülk bağımı mezbûr *El-Hâc Hüseyin* yedinde rehn vaz' idüb ba'de't-tahliye teslîm eyledim didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun mukarrun lehû'l-mezbûr Hüseyin dahi bi'l-muvâcehe tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi'l-talep ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâlis 'aşer min şehr-i Recebi'l-mücerreb sene ihdâ ve

'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli Beg bin 'Abdullah,
El-Hâc İbrâhim bin Mustafâ,
Halîl Beg bin Mustafâ,
Mustafâ Çelebî bin Ahmed er-recul,
El-Hâc Ca'fer bin 'Abdullah,
Behram bin 'Abdullah,
Mûsâ bin 'Abdullah,
Hasan el-ma'rûf Basarî.

Şahitler

Abdullah oğlu Veli Bey,
Mustafa oğlu Hacı İbrahim,
Mustafa oğlu Halil Bey,
Recul Ahmet oğlu Mustafa Çelebi,
Abdullah oğlu Hacı Cafer,
Abdullah oğlu Behram,
Abdullah oğlu Musa,
Hasan el-maruf Basari.

İS1/25 (162)

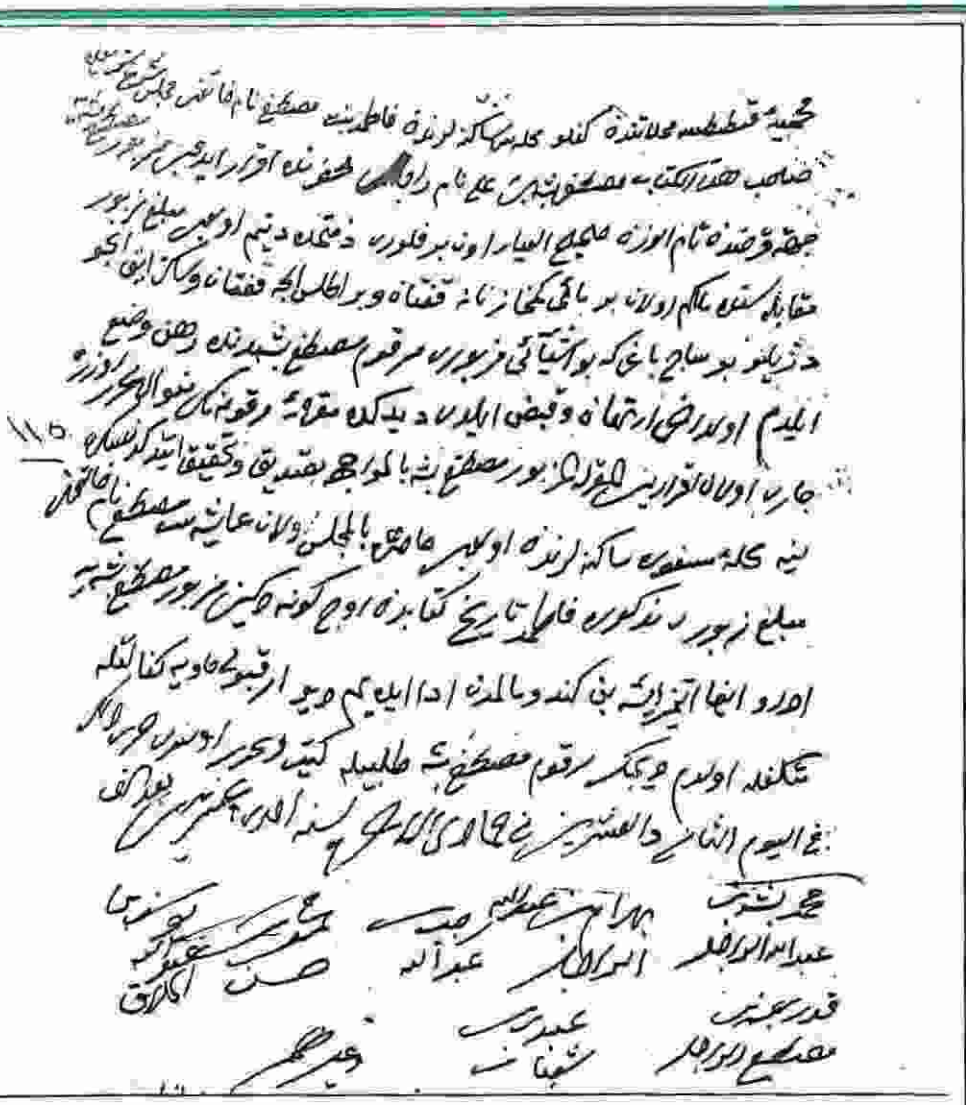
Üsküdar şehrine bağlı *Karamürsel* kazası köylerinden *Hâlı Dere*'de oturmakda olan *Muharrem oğlu Habib*, ileri gelen unculardan bu belgenin sahibi *Uncu başı Aydın oğlu el-Hac Hüseyin*'den davacı olarak söyle ikrarda bulundu; "Daha önce *el-Hac Hüseyin* adlı şahsa günlük rayic üzerinden şer'î usûlle aldığım on dört bin akçe ve yine çuhaliyatıüzerinden bin altı yüz seksen akçe borcum vardı. Belgenin düzenleniş tarihinden beş ay sonra ödeyeceğim bu borç karşılığında yukarıda adı geçen köyde bulunan bir tarafı *Oruç oğlu* bağı, bir tarafı *Emrullah Dede* mülkü, bir tarafı *Köse Osman* mülkü ve bir diğer tarafı da *Ada Mustafa* mülkü ile sınırlı *Büyük Dere* mevkiindeki bağımı *el-Hac Hüseyin*'e rehin bıraktım. Tahliye ve teslim ettim. Adı geçenin ikrarını *el-Hac Hüseyin*'de tasdik edince duruşma istek üzerine kayıtlara geçildi.

13 Receb 1021/1612

İS1/18 (115)

Karz(Ödünç) Akdi ve Rehin

Mahmiyye-i Kostantiniyye mahallâtından *Kefîlû* mahallesi sâkinlerinden *Fâtımâ bint-i Mustafâ* nâm hatun meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb *Mustafâ Beşe bin 'Ali* nâm recûl mahzarında ikrâr idüb mezbûr *Mustafâ Beşe*'ye cihet-i karzdan tammü'l-vezn sahîhü'l-âyâr on bir florî zimmetimde deynim olub meblag-ı mezbûr mukâbelesinde mülküm olan bir mâi kemha-i zennâne kaftan ve bir atlas alaca kaftan ve sekiz atîk incû dizilû bir saç bağı ki bu eşyâ-yı mezbûru merkûm *Mustafâ Beşe* yedinde rehin vaz' eyledim. Ol dahi irtihân ve kabz eyledi didikde mukırra-ı merkûmenin minval-i muharrer üzere câri olan ikrârın mukarrun lehü'l-mezbûr *Mustafâ Beşe* bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkîk itdikden sonra yine mahalle-i mesfûre sâkinelerinden olub hâzırûn-ı bi'l-meclis olan *'Aişe bint-i Mustafâ* nâm hatun meblâg-ı mezbûr *Mustafâ Be-*

ğe'ye edâ ve ilâ itmez ise ben kendü mâlımdan edâ ideyüm deyü er kabûli hâviye kefâletle mütekeffile oldum diyicek merkûm *Mustafâ Beşe* talebiyle kelb ve tahrîr olundu...

fi'l-yevm ıs-sânî ve'l'işrîn min Cemâzi ye'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdû'l-hâl

Mehmed Beşe bin 'Abdullah er-recûl,
Behram bin 'Abdullah er-recûl,
Receb bin 'Abdullah,
Mehmed bin Hasan,
Yûsuf bin 'Abdullah,
Kadrî bin Mustafâ er-recûl,
'Abdî bin Şa'bân ve gayruhum.

İS1/18 (115)

İstanbul Şehrî mahallelerinden *Kelfû*'de oturmakta olan *Mustafa kızı Fatma* adlı hanım şer'î meclisde, bu belgeyi elinde bulunduran *Ali oğlu Mustafa Beşe* adlı kişi karşısında şöyle bir ikrarda bulundu; "*Mustafa Beşe*'den ölçü ve ayarı doğru on bir flori borç almış ve zimmetime geçirmiş bulunuyorum. Bu meblâğ mukabilinde kendi malım ipekli kadın kumaşından yapılmış kaftan, bir atlas alaca kaftan ve sekiz atik inci dizili bir saç bağından oluşan eşyalarımı *Mustafa Beşe*'ye rehin olarak bırakıyorum. O da aldı ve kabul etti". *Mustafa Beşe* adı geçen kadının ikrarını dinledi ve tasdik etti. Ayrıca aynı mahallede oturan ve halen durusmada bulunan *Mustafa kızı Aişe*; "söz konu-

su meblağ Fatıma tarafından üç güne kadar ödenemezse ben kendi malımdan ödeyeceğim" dedi ve kefil olduğunu söyledi. *Mustafa Beşe*'nin isteği ile duruşma tutanaklara geçildi.

21 Cemâziyelâhire 1021/1612.

Şahitler

Er-Recul Abdullah oğlu Mehmed Beşe,
Er-Recul Abdullah oğlu Behram,
Abdullah oğlu Receb,
Hasan oğlu Mehmed,
Abdullah oğlu Yusuf,
Er-Recul Mustafa oğlu Kadri,
Şaban oğlu Abdi ve
diğerleri.

H181/7 (3)

Faizsiz Ödünç Akdı

Sağman'dan olub hâlâ *Depreş*' de sâkin olan *'Osmân Çelebi b. Dede* meclis-i şer'de *İsmâ'îl Çelebi b. Bayezid* nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idûb didi ki; "bin kırk Zi'l-ka'desi'nin gurresinden altı aya varınca merkûm *İsmâ'îl Çelebi* üç yüz elli riyâl gurûş karz-ı hasen zimmetümde virecek deynüm olub va'de tamâmından meblağ-ı mezhûr olan üç yüz elli riyâl gurûş edâ idücek oldum" diyücek merkûm *İsmâ'îl Çelebi* dahi mezkûr *'Osmân Çelebi*'nün ikrârını tasdîk idûb kayd olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Şevvâlü'l-Mükerrem, sene ihdâ ve erba'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Yağmur Mehmed Çelebi Erzincanlı,
Hâcı Bâlî Yalnıztoroslu,
Yûsuf b. İnâyet,
Esseyyid 'Osmân Beşe,
Mustafâ Beşe ve
gayruhum.

H181/7 (3)

Sağmanlı olup, halen *Depreş*' de oturan *Dede oğlu Osman Çelebi* ser'î meclisde *Bayezid oğlu İsmail Çelebi* adındaki kimse huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "Bin kırk senesi Zilkade Ayı'nın ilk günlerinden altı aya varıncaya kadar, *İsmail Çelebi* bana üç yüz elli riyâl kuruş karz-ı hasen -faizsiz borç- verdi. Vade tamam olduğunda üç yüz elli riyal kuruş borcumu eda edeceğim (ödeyeceğim)" dedi.

İsmail Çelebi dahi adı geçen *Osman Çelebi*'nin ikrarını tasdik eyledi, sicile kaydolundu.

Şevval Ayı ortası 1041/1631.

Şahitler

Erzincanlı Yağmur Mehmed Çelebi,
Hacı Bali Yalnıztoroslu
İnayet oğlu Yusuf,
Esseyyid Osman Beşe,
Mustafa Beşe ve
diğerleri.

K1 (21)

Karz-ı Hasen (Faizsiz Ödünç Verme)

Sebebi tahrîr budur ki, *Hamza b. 'Ali* meclis-i ser'e hâzır olub şöyle ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh eyledi ki: "benüm *Hâcı Hamza b. el-Hâc Ahmed*'e bin üç yüz akçe borcum vardur. Bin akçe meblâğ-ı mezkûr dan karz-ı hasen tarîkiyle ve üç yüz akçe kumaş bahâsından gurre-i Rebî'ü'l-âhirden sitte yılıdır yıl tamâm oluncaya, mezkûr Hâcı dahi tasdîk itdi, mesfûrînün ilâmâslarıyla deftere sebt olundı.

(956).

Bi-mazhar-ı

Şeyh İbrâhim b. Mehmed ve
Mehmed b. Şeyh İbrâhim ve
Hâcı Pîr Ahmed b. Ahî ve
Hâcı Seyyid Ahmed b. İshâk.

K1 (21)

Yazılış sebebi şudur;

Ali oğlu Hamza, şer'î meclise gelerek açık ve doğru bir ikrarla şöyle dedi; "benim *Hacı Ahmed oğlu Hacı Hamza*'ya bin üç yüz akçe borcum vardır. Mezkur meblağın bin akçesini faizsiz borç yoluyla, üç yüz akçesini ise kumaş fiyatı üzerinden almış oldum. Borcun süresi 1 Rebü'ül-âhir'den ..... yıl sonuna kadardı." Adı geçen *Hacı* anlaşmayı tasdik etti. Tarafların ilâmaları ile deftere kayıt

düşüldü. (956/1549).

Şahitler

Mehmed oğlu Şeyh İbrahim,
Şeyh İbrahim oğlu Mehmed,
Ahî oğlu Hacı Pîr Ahmed,
Ishak oğlu Hacı Seyid Ahmed.

K4 (145)

Faizsiz Ödünç (Karz) Akdi

Veçh-i tezkere oldur ki;

Târîh-i mezbûreden sene tamamına *Asumânî Zendeme* yüz seksen karz-ı hasen ve elli akçe esbâb bahâsından gıbbe't-taleb sicil olundu.

Tahrîren fî gurre-i Ramazân min şuhûr-ı sene 954.

K4 (145)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Söz konusu tarihten sene sonuna kadar bir süre için yüz sekseni faizsiz ödünç (karz-ı hasen) elli altı akçesi ise eşya fiyatı üzerinden *Asumanî Zendeme* borç verdim. İstek üzerine sicil kayıt düşüldü.

1 Ramazan 954/1547.

K4 (146)

Faizsiz Ödünç Akdi

Veçh-i tezkere oldur ki,târîh-i kitâbdan sene tamamına altı yüz akçe karz-ı hasen ve yüz yigirmi akçe esbâb bahâsından verilüb gıbbe't-taleb defter olundı.

Tahrîren fî gurre-i Ramazân min şuhûr-ı sene 954.

K4 (146)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Belgenin düzenlendiği tarihten, sene sonuna kadar, bir süre için altı yüz akçesi faizsiz, yüz yirmi akçesi ise esbab fiyatı üzerinden borç verildi ve istek üzerine sicile kayıt düşüldü.

1 Ramazan 954/1547.

K4 (147)

Faizsiz Ödünç Akdi

Veçh-i tezkere oldur ki, târîh-i kitâbdan sene tamamına *Karataş Ahmed*'e ve *Sarı Şeyhoğlu*'na müşterek olmak üzere *Ahmed Ahî* kefîl bi'l-mâl olmak üzere on iki bin nakid akçe ve iki bin akçe çuha bahâsından verilüb gıbbe't-taleb kayd-ı defter olundı.

Tahrîren fî gurre-i Receb min şuhûr-ı sene 954.

K4 (147)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Belgenin düzenlenmiş tarihinden sene sonuna kadar bir süre için *Karataş Ahmed* ve *Sarı Şeyh* oğluna ortak olarak, *Ahmed Ahî*'nin mal ile kefil olması üzerine on iki bin nakit akçe ve iki bin akçe çuha fiyatı üzerinden borç verildi ve istek üzerine deftere kayıt düşüldü.

1 Receb 954/1547.

İS1/48 (327)

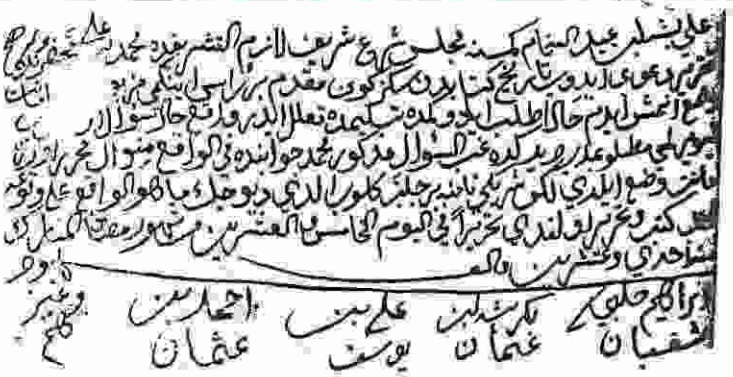
Vedia Akdi

Ali Beşe bin 'Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde *Mehmed bin 'Ali* mahzarında takrîr-i da'vâ idüb târîh-i kitâbdan sekiz gün mukaddem bir re's ineğimi mezbûr *Mehmed*'e emânet vaz' etmiş idim hâlen taleb itdüğümde teslîmde ta'allûl ider vâki' hâl suâl olunup alı verilmesi matlûmdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr *Mehmed* cevâbında fi'l-vâki' minvâl-i muharrer üzere emânet vaz' eyledi lâkin şeriki nâmına bir celeb gelüb aldı deyücek mâ-hüvel'l-vâki' 'ala-vukû'ihî bi't-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî'l-yevm el-hâmis ve'l-'işrîn min şühûr-ı Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim Çelebî bin Şa'bân,
Bekir Beşe bin 'Osmân,
'Ali bin Yûsuf,
Ahmed bin 'Osmân ve
gayruhum.

İS1/48 (327)

Abdullah oğlu Ali Beşe adlı şahıs şer'î meclisde *Ali oğlu Mehmed* huzurunda davacı olarak şöyle dedi; belgenin düzenleniş tarihinden sekiz gün önce bir baş ineğimi *Mehmed*'e bırakmıştım. Şimdi geri istiyorum bahane ortaya atıyor. Gerekli sorgulamanın yapılarak emanetin geri alınmasını istiyorum. İfadesine baş vurulan *Mehmet* ise şöyle dedi; "Gerçekten de söylendiği gibi emanet bıraktı. Ancak ortağı adına bir uşak gelip benden aldı." İstek üzerine duruşma bir tutanak haline getirildi.

25 Ramazan 1021/1612.

Şahitler

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Osman oğlu Bekir Beşe,
Yusuf oğlu Ali,
Osman oğlu Ahmet ve
diğerleri.

B23-127/137

Vedia Akdi ve Malların İadesi

Ma'rûz;

İşbu ba'isu'l-i'lâm *Bağcı Ahmed, Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesinde zâtu ta'rîf-i şer'î ile muarrefe olan *Şerîfe Hanîfe bint-i Feyzullah Hatun* muvâcehesinde mezbûr *Şerîfe Hanîfe* târîh-i i'lâmdan on ay mukaddem, zevc-i muttallıkı *Halîl Beşe* kendi mâlından sekiz adet bakır sahan ve altı aded kapak ve bir lenger ma'a ibrik ve bir kefkir ve bir kepçe ve bir bakır mangal, bir bakraç ve bir sağîr tepsi ve bir kebîr tencere ve bir memlû minder ve iki yemeni baş yastığı ve bilek çukası bana îda' ve teslîm ben dahi isti'da' ve ahz ve kabz ve menzilde hıfz üzere iken mezbûr *Hanîfe* talebe sülûk olub benüm menzilüme gelüb zevcüm mezbûr *Halîl Beşe*'eşyâ-yı muharrere-i mezkûreyi taleb ediyor diyerekeşyâ-yımezkûrları benden taleb ediyor. Mezkûr *Hanîfe*'den alıvermek mutlûbumdur deyü eyledüği da'vâsını mezbûr *Hanîfe*'nün ikrârıyla ve i'tirâfıyla şer'an sâbit olmağın mûcebinceeşyâ-yı muharrere-i mezbûr *Hanîfe*'ye tenbîh olunduğı bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. El-emr limen lehü'l-emrindür.

Fî Muharremi'l-harâm 3 lisenet-i sebiyye ve miete ve elf.

B23-127/137

Arz olunur;

İşbu ilamın yazılmasına sebep olan *Bağcı Ahmed, Beşiktaş* mahallesinde, şahsî hüviyeti ile bilinen *Feyzullah kızı Şerife Hanife Hatun*'un huzurunda, adı geçen *Şerife Hanife* ilam tarihinden on ay önce kendisini boşayan eski kocası, *Halil Beşe*'nin kendi malından 8 tane sahan, altı tane kapak, bir lenger ve ibrik, bir kevgir, bir kepçe, bir bakır mangal, bir bakraç, bir küçük tepsi, bir büyük tencere, bir dolu minder, iki yemeni baş sandığı ve bir iplik çukasını bana vedia olarak verdi ben de aldım dedi. Evinde korurken adı geçen *Hanife* bana gelerek söz konusu *Halil Beşe*'ye ait, vedia eşyayı kocasının istediğini ileri sürerek kendisine vermemi talep etti ve aldı. Şu anda vedia veren *Halil Beşe* vedia verdiği eşyayı benden istiyor. *Hanife*'den alınarak kendisine verilmesini talep ediyorum diye iddiada bulundu. İddiası *Hanife Hatun*'un ikrarıyla hukuken sabit olduğundan, karar gereği söz konusu eşyayı *Ahmed*'e teslimi için adı geçen *Hanife*'ye mahkemece ihtar olunduğu yüksek huzurlarına ilamı olunur. Emir; yetki elinde bulunan makamındır.

3 Muharrem 1170/1756

VII- KEFÂLET VE VEKÂLET AKİDLERİ

B23-12/39
Şahsa Kefalet

Oldur ki; *Murâd* nâm *Ermeni*'nün nefsine ve hîn-i mutâlebede ihzârına kefil taleb olundukda *Dergâh-ı 'Ali* yeniçerilerinden *Hamza Beşe* nâm yeniçeri vech-i meşrûh (üzere) kefil olmağın kayd-ı sicil olundı.

Şuhûd
'Ali Beşe ibn 'Abdullah,
Mustafâ bin Da'vûd,
Pervâne bin 'Abdullah ve
gayruhum.

B23-12/39

Murad adlı *Ermeni*'nin kendisine dâva sırasında kefil istendiğinde mahkemeye celbine saray yeniçerilerinden *Hamza Beşe* adlı kişi istenilen şekilde kefil olmayı kabul etti ve durum kayda geçildi.

Şahitler
Davud oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Pervane ve
diğerleri.

Ü6-136/26
Nefse Kefâlet

Mahrûse-i Üsküdâr'da sâkin olub yedinde vâki' sûret-i re'is ile *Mahmiye-i İstanbul*'da olan *Saka Tâifesi*'ne kethüdâ olub zümre-i sipâhiyândan fahrü'l-akran *'Ali Bey ibn-i Turhân* ve saka yiğit başısı olan *Hâcı bin Mehmed* nâm kimesneler, meclis-i şer'-i hafîr-i lâzımü't-tevkîrde *Kazasker Mahallesi*'nde sâkin *Mehmed ibn-i İbrâhim* nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm edüp *Mehmed* hâlâ mahrûse-i merkûmede saka ta'yîn olunmuşdur. Merkûm *Mehmed*'ün nefsine ve hîn-i mutâlebede meclis-i şer'a ihzârına kefil taleb iderüm didüklerinde merkûm *Mehmed*'ün vech-i muharrer üzere nefsine ve hîn-i mutâlebede şer'a ihzârına merkûmun birâderi kayyim *Hasan bin İbrâhim* kefil olmağın mâ hüve'l-vâki' inde't-taleb kelb ve imlâ olunub yed-itâlibe vaz' ve def' olundı.

Hurrire fi'l-yevmi 28 mine'l-Muharremi'l-harâm sene 1028.

Meşhûd
Saka yiğit başı Hâcı bin Mehmed,
Mehmed bin 'Osmân,
Murâd bin 'Abdullah,
Mehmed Çelebi bin Bayram,
Mehmed bin Resûl.

Ü6-136/26

Üsküdar'da oturan ve elinde bulunan belge suretine göre *İstanbul*'da bulunan saka tâifesinin kethüdâsı ve sipahiler zümresinden olan *Turhan oğlu Ali Bey* ve saka *yiğit başısı Mehmet oğlu Hacı* adlı şahıslar, değerli şer'î yargı meclisinde, *Kazasker* mahallesinde oturan *İbrahim oğlu Mehmet* huzurunda şöyle beyanda bulundu:

Mehmet, şu anda *Üsküdar*'a saka tayin olunmuştur. *Mehmed*'in nefsine ve mahkemece talep olursa şer'î meclise celbine kefil talep ederim.

Bunun üzerine *Mehmed*'in nefsine ve icabettiği zaman mahkemeye celbine birâderi *Kayyım İbrahim oğlu Hasan* kefil olunca, durum talep üzerine sicile kaydedildikten sonra tâlibinin eline de aslı teslim edilmiştir.

28 Muharrem 1028/1618

Şahitler
Saka Yiğitbaşı Mehmet oğlu Hacı,
Osman oğlu Mehmet,
Abdullah oğlu Murat,
Bayram oğlu Mehmet Çelebi,
Resûl oğlu Mehmet ve
diğerleri.

GI/33 (104)
Şahsa Kefâlet

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Hâcı Muhammed*, meclis-i şer'e gelüb merkûm sofi *Muhammed*'ün nefsine kefil oldı. "Her ne vakit ki mezbûr sofi *Muham-*

med taleb olunsa merkûm *Hâcı Muhammed* ihzâr iderüm" dediğü sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 11 Şehr-i Evvel-Rebi' fi sene 938.

Gl/33 (104)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Hacı Mehmed*, şer'î meclise gelip, soñ *Mehmed*'in nefsine -kendine- kefil oldu. Adı geçen *Hacı Mehmed*'in "*Soñ Mehmed* ne zaman talep olunursa hazır edeceğim" dediği sicile kaydolundu.

11 Rebiûl-evvel 938/1531.

B23-12/40
Mala Kefalet

Oldur ki; *Kuru Çeşme* nâm karye sâkinlerinden *Çinilü Yorgi* nâm zımmî, meclis-i şer'îde *Kamer Hatun ibnete Ca'fer* mahzarında ikrâr ve i'tirâf kılub mezbûre *Kamer Hatun* yedinden bin akçe istikrâz eyledüm şol şartla ki, mezbûre *Kamer Hatun* on iki mahûta kumaş dokuyub her mahûta ağaç başına beş akçesin ben kabz idüb mâ-bâlüsin mezbûre *Kamer Hatun*'a teslîm idüb ve meblâg-ı merkûmun zamânına zevcüm *Kristina* nâm zımmî kefil birle mâl virdüm didikde, mezbûre zımmîye dahi kefâlet-i merkûma kabûl idüb zamân-ı mâla kefîl-i bi'l-mâl oldum diyücek gıbbe't-tasdîk ve't-taleb kayd olundı.

Tahrîren fi'l-mezbûr.

Şuhûd

El-Hâc Hurrem 'Abdullah,
Mesih Kethüdâ 'Abdullah,
Ferhâd bin 'Abdullah,
Mehmed bin 'Abdullah,
Memi bin 'Abdullah,
Ramazân bin 'Abdullah,
Mustafâ bin ...,
Pervâne bin 'Abdullah ve
gayruhum.

B23-12/40

Kuruçeşme Köyü'nde oturmakta olan *Çinili Yorgi* adlı zımmî, şer'î meclisde *Ca'fer kızı Kamer Hatun* hazır bulunduğu sırada ikrâr ve itiraf ederek dedi ki; "*Kamer Hatun*'dan bin akçe borç aldı. Borçlanmada şöyle bir şart koşulmuştu; *Kamer Hatun* on iki ölçek kumaş dokuyarak her ölçeğin beş akçesini ben alacağım, geri kalanı *Kamer Hatun*'a kalacak. Yukarıda geçen meblâğın tazminine eşim *Kristina* adlı zımmîye kefil olacak."*Kristina*, söz konusu malın tazminine kefil olmayı kabûl ettim deyince, tasdik edilen kefâlet sözleşmesi istek üzerine kayda geçildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahidler

Hacı Hürrem Abdullah,
Mesih Kethüda Abdullah,
Abdullah oğlu Ferhad,
Abdullah oğlu Mehmed,
Abdullah oğlu Memi,
... oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Pervane ve
diğerleri.

Gl/10 (33)
Malen Kefâlet İkrarı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki;mezbûr *Bekir* meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; " *Hasan Fakîh*'un beş bin altı yüz Osmânî akçesinün nısfına mâlen kefîl oldum. Nısfına dahi *Hâcı Hamza bin Kuşçu* mâlen kefildir. İlümüz mütezâminen mütekâfil olubdur verürüz" deyü mezbûr *Bekir*' ün ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî Şehr-i Safer fî sene 938.

Gl/10 (33)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; söz konusu *Bekir* şer'î meclisde ikrar ve itiraf edip dedi ki; "*Hasan Fakih*'in beş bin altı yüz Osmanlı akçesi borcunun yarısına mâlen ben kefil oldum. Yarısına da *Kuşçu oğlu Hacı Hamza* mâlen kefil olmuştur. İkimiz borcu zimmetimize aldık, kefil olduk, öderiz" dediler. İkrarları sicile kaydolundu.

10 Safer 938/1531.

Gl/95 (295)
Mâlen Kefâlet (Kefâlet Bi'l-Mal)

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *İsmâ'îl* meclis-i şer'e *El-Hacı 'Alâeddîn*'i ihzâr idüb didi ki; "mez-

..bûr *El-Hac 'Alaeddin*'de olan on bir bin dört yüz Osmânî akçe mûvekkilim olan *Ya'kûb Beğ*'in vardur deyü bir nakli'ş-şahâde irsâd idûb taleb itlikde mezbûr mühlet taleb idûb mezbûr *İsmâ'îl Hâcı* "Târîh-i kitâbdan otuz güne değin vâde idûb eğer müddet-i ma'lûmda babam *'Alâeddîn* bu zikrolunan meblağı virmez ise ben vireyûm" deyü iltizâm ittüği sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 8 Şehr-i Cemâziye'l-evvel 938.

GI/95 (295)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; davacı *İsmail*, şer'î meclise *Hacı Alaeddin*'i getirip şöyle dedi; "davalı *Alaeddin*'de mûvekkilim olan *Yakub Bey*'in on dört bin dört yüz Osmanlı akçesi alacağı vardır" dedi ve bir şahadet nakli yaparak alacağını isbatladı ve "alacağı talep ederim" diye ilave eyledi. Oğlu *Bekir*'i kefil verdi. *Bekir* şöyle ikrar etti; "bu sicil yazıldığı tar ihten otuz güne kadar, eğer babam ödemez ise, zikrolunan meblağdaki borcu ben ödeyeceğim" diye iltizam etti, üstüne aldı. İfadeler sicile yazıldı.

8 Cemâziyel-evvel 938/1531.

GI/12 (36)

Umumî Vekâlet Verme

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Hasan* meclis-i şer'e gelûb didi ki; "merkûm *Mahmûd*'u vekîl nasbetdûm. Kazâen giyâbında olan musâlahâ ve da'vâya ve alub kabzetmeğe deyü mezbûr *Mahmûd*'un vekâleti sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî Safer fî sene 938.

GI/12 (36)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; davacı *Hasan*, şer'î meclise gelip dedi ki; "mahkemede giyabında sulh yapmaya ve dava açmaya ve alıp vermeye söz konusu *Mahmud*'u kendime vekil tayin ettim". *Mahmud*'un vekâleti sicile kaydolundu.

11 Sefer 938/1531.

K4 (14)

Karının Kocasını Tevkili (Husûmete Vekâlet)

Vech-i tezkere oldur ki, cemâ'at-ı *Kır-Beşe*'den *Havass bint-i 'Ali* meclis-i şer'ide ikrâr ve i'tirâf eyleyûb didi ki; "benüm babam *'Ali*'de olan takrîr-i da'vâsına zevcem *Oruc*'u vekîl eyledüm didikde mezbûre *Havass*'ın vekâlete ikrâr gibbe't-taleb defter olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâzie'l-âhir min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Mehmed bin Nebi ve
Ahmed bin Budak ve
Hâcı Bilâl bin Hâcı Yûsuf ve
Mustafâ bin Halîl.

K4 (14)

Tezkerenin düzenlenme sebebi şudur;

Kır-Beşe cemaalînden Ali kızı Havass, şer'î meclisle ikrar ve itiraf ederek şöyle dedi; "babam *Ali* ile devam etmekte olan dava için eşim *Oruç*'u vekil ettim." Adı geçen *Havass*'ın vekâlet için yapığı ikrâr istek üzerine deftere yazıldı.

20-10 Cemazie'l-âhir 953/1546.

Şahitler

Nebi oğlu Mehmet,
Budak oğlu Ahmet,
Hacı Yusuf oğlu Hacı Bilal,
Halil oğlu Mustafa.

K4 (76)

Alım-Satım ve Vekâlet Akdi

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;*Karataş Kazası*'ndan *Çelebi bin Hasan Beg* bi nefsihi ve vekâletihi ân kıbel-i karındaşı *İlat Beg* meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf eyleyûb didi ki; "mezkûr mûvekkilim olan *İlat Beg* ile müşterek olduğumuz *Bozot* demekle ma'rûf mezra'anın târîh-i kitâbdan sene-i âtiyeden bi'l-cümle bize müteallik olan mahsûlâtın külliyen işbu mezbûr *Süleymân Çavuş bin Hamza*'ya üç bin altı yüz râyicü'l-vakt 'Osmânî akçesi olmak üzere bey' eyleyûb beş yüz kıymetli bir altın alub ve yedi yüz nakid akçesin alub meblâğ-ı mezkûreden bin

iki yüz lâkin alub kabz eyleyüb iki bin dört yüzüne zikr olan sene-i âtiyeden bir sene va'de eyledik ve hem mezbûr *Süleymân Çavuş* zikr olan *Bozot* nam mezra'nın zikr olan senede vekîlimiz olub mahsûlâtın zabt eyleye deyü ikrâr eyledikde sihhat-i bey' ve sihhat-i vekâlete hükm olunub gibbe't-talep sicil olundı.

Tahrîren fî gurre-i Recebi'l-müreccab min şuhûr-ı sene selâse hamsin ve tis'a miete.

Şuhûdü'l-muhzır

Sinan Çavuş bin Karagöz ve
Bahadır bin Veli Beg ve
İsmâ'îl bin Enbiyâ ve
Mustafâ bin İbrâhim ve
Mirzâ Çavuş bin İskender.

K4 (76)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Karataş Kazası'ndan *Hasan Bey oğlu Çelebi*, kendisi ve vekili olduğu kardeşi *İlad Bey* adına ikrar ve itiraf ederek şöyle dedi; "müvekkilim *İlad Bey*'le ortak olduğumuz *Bozot* denen mezrânın bütün ürünü belgenin düzenleniş tarihinden gelecek seneye kadarki süre için bu günkü rayiç üzerinden üç bin altı yüz Osmanlı akçesine satmak suretiyle, kendisinden beş yüz akçe değerinde bir altın ve yedi yüz akçe nakit aldık.Böylece söz konusu meblâgdan sadece bin iki yüz akçeli bölümü alınmış bulunuyor, geri kalan iki bin dört yüz akçelik bölümüne de gelecek seneye kadar bir yıl için vekilimiz olarak alacak." Bu ikrar esas alınarak satım ve vekâletin sıhhatine hükmedildi. İstek üzerine de sicile kayıt düşüldü.

1 Receb 953/1546.

Şahitler

Karagöz oğlu Sinan Çavuş,
Veli Bey oğlu Bahadır,
Enbiya oğlu İsmail,
İbrahim oğlu Mustafa,
İskender oğlu Mirza Çavuş.

G1/4 (13)

Vekâleten İbrâ

(Kâsım bin 'Ömer vekâleteran kibel-i bint-i Zelîhâ mâa Hâcı Mahmûd bin Hamza ân kibel-i bin Hamza)

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki, mezkûr *Kâsım* vekâleteân kibel-i bint-i *Zelîhâ* meclis-i şer'e, mezbûr *Hacı Mehmed*'i ihzâr idüb üzerine da'vâ idüb dedi ki; "*Zelîhâ*'nın kocasından kalan bir kılade ve bir çifi altun bilezik ve yastık ve bohça ve sâir kızının esbâbı vardır taleb iderüz" dedikde, merkûm *Hâcı Mahmûd* bi'l-mukâbele inkâr ile cevâb virüb müslihûn mutavassıtûn olup es-sulh-ı hayr fehvâsıyla 'amel olunub bedel-i sulh mezbûr *Kasım*'a elden yüz 'Osmânî verüb mâbeynlerinde kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet olub mezbûr *Kâsım* elden yüz 'Osmânî akçeyi alub kabzettikden sonra şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "kızım *Zelîhâ*'nın bu zikrolunan esbâb husûsunda ve gayrdan merkûm *Hâcı Mahmûd* ile mînba'd da'vam ve nizâ'ım kalmamışdır Eğer da'vâ ve nizâ' edersem, inde'l-hükkâm mesmûa olmaya" didikde ve merkûm *Hâcı Mahmûd* ve *Kâsım*, bu husûsda min ba'd idersem, inde'l-hükkâm mesmûa' olmaya didikde tarafeynden bir ibrâya hükmolunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîr-i fî 13 Zilhicce fî sene 937.

G1/4 (13)

(Ömer oğlu Kasım kızı Zeliha, Hamza oğlu Hacı Mahmud oğlu adına)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Ömer oğlu Kasım kızı Zeliha adına vekâleten *Hacı Mehmed*'i ser'î meclise getirerek davacı oldu ve dedi ki; "*Zeliha*'nın bir çifi altın bilezik, yastık, bohça ve elbiseleri koca tarafında kalmıştır, isteriz". Mezkur *Hacı Mahmud* ise başka bir istekte mukabele etti. Araya barıştırmak isteyen kimseler girdi. Sulh bedeli olarak *Kasım*'a elden yüz Osmanlı akçesi verildi. Böylece aralarından tartışma ve düşmanlık kalktı. *Kasım* yüz Osmanlı akçesini alarak şöyle dedi; "kızım *Zeliha*'nın söz konusu eşyası veya başka bir sebeple bundan böyle *Hacı Mahmud*'la kavgam kalmamıştır. Şayet dâva edecek olursam mahkemece ve itibare alınmasın". *Hacı Mahmud* da *Kasım*'la alınmaması gerektiğini" ifade etti. Böylece tarafların karşılıklı olarak hakkını aldığına ve birbirini ibrâ ettiklerine hükmedildi ve sicile kayıt düşüldü.

13 Zilhicce 937/1530.

§.2. Eşyâ Hukukuna Âit Şer'iye Sicilleri

I- MÜLKİYET HAKKI, KAZANILMASI VE HÜKÜMLERİ

B23-127/21

Mülkiyet Hakkına Tecâvüzün Men'i

İ'lâm mûcibiyle amel olunmak üzere buyruldu.

Ma'rûz-ı Dâi-i Devlet-i Aliyyeleridûr ki;

Sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen bu fakîr *li-nefsihi Galata*'ya tâbi' *Kasaba-i Beşiktaş* tevâbi'inden *Kuru Çeşme Karyesi*'nde has mi'mâr hulefâsından *'Abdullah Halîfe* ve *'Ali Halîfe* nâm kimesneler ile derûn-ı arz-ı hâlde mezkûr mahall-i nizâ'ın üzerine varılub zeyl-i sâhîfede mezkûrü'l-esâmî müslimînden nebe' olundukda sâhib-i arz-ı hâl *Mehmed*'ün *Emin ibn-i 'Ömer* meclis-i mezbûrda akd-i meclis-i nebevî olunan cemâ'at-ı müslimîn ve câr-ı mülâhiki olub derûn-ı arz-ı hâlde mezkûrü'l-ism fücûr tâifesinden *Tanîan veled-i Yorsek* nâm zımmî muvâcehesinde kırk sekiz seneden berü mülkiyet üzere taht-ı tasarrufumda olan menzile mülâhık arsanun taht-a havlısını hedm ve fuzûlî arsa-i mezkûrı zabt murâd etmekliğin mesfûrdan su'âl olunub te'addîleri men'vedel'olunması matlûbumdur dîdükde vekîl-i mersûm cevâbında kırk altı sene mukaddem arsa nizâ ve kat'î olunub mûvekkilûm mesfûr *Tınas* yedine i'lâm virildi. İşbu yedinde olan bir kıt'a i'lâm ibrâz ve mazmûn-i i'lâm arsa; tûlen on bir buçuk ve arzen iki zira' on sekiz parmak olub mi'mârân-ı merkûmânı ve karye-i mezbûr bâde'l-mu'ayene ve'l-mesâhe hâlâ mezbûr *Mehmed Emin*'ün tasarrufunda olan arsa-i mezkûr tûlen on iki zira' ve arzen on zira' olmağla mi'mârân-ı merkûmânı ve cemâ'at-ı müslimîn hâlâ bu iddi'a olunan arsa-i mezkûr i'lâmda zikr olunan arsa değildür. Bir âher arsa olduğunu haber vermeleriyle mûcibince mûvekkil-i mersûm *Tınas* bi-vech-i mu'arazada bâde'l-men' *'Ali Çavuş* mübâşereetiyle huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu. Fermân hazret-i men lehü'l-emrindür.

Fî ... min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene 1168.

B23-127/21

Mülkiyet Hakkına Tecâvüzün Men'i İ'lâm Gereği Amel Olunmak Üzere Buyruldu

Yüce Devletlerine Arzolunur ki;

Sâdır olan yüce fermanlarına uyarak bu fakir bizzat, *Galata*'ya bağlı *Beşiktaş* kasabası köylerinden *Kuruçeşme* köyünde has mimar kalfalarından *Abdullah Halife* ve *Ali Halife* adlı şahıslar ile beraber arzuhalin içinde zikredilen nizâ' yerine vardık ve vesikanın altında isimleri yazılı Müslümanlar'dan durumu soruşturduk. Netice şudur:

Arzuhal sahibi *Ömer oğlu Mehmet Emin*'in huzurunda şer'î yargı meclisi kuruldu. Arzuhal içinde isimleri

bulunan çok sayıda Müslümanlar ve komşuların verdiği habere göre, gayrı müslim olan *Yorsek oğlu Tanas* isimli zımmî, 48 yıldan beri mülk olarak tasarrufu altında bulunan eve bitişik arsanın alt tarafını yıkmış ve yetkisiz olarak söz konusu arsayı zabtetmek istemiştir. Durumun soruşturularak, arsaya olan tecâvüzün kaldırılmasını talep etmiştir. Bunun üzerine davalının vekili de verdiği cevapta şöyle demiştir:

46 sene önce arsa çekişme konusu olmuş ve neticede adı geçen *Tınaş* eline mahkeme i'lâmı verilmiştir. İşbu elinde bulunan i'lâm gereği arsanın uzunluğu 11.5 ve genişliği ise 2 zirâ, 18 parmaktır. Getirilen iki mimar, durumu keşif ve ölçümleme yaptıktan sonra, hâlâ *Mehmet Emin*'in tasarrufunda bulunan söz konusu arsanın, uzunluğu 12 zirâ' ve genişliği 10 zirâ' olmakla, adı geçen mimarlar ve çok sayıda Müslüman şahıslar, şu anda iddia olunan arsa, i'lâmdaki arsa değildir. Bir başka arsa olacağını haber vermişlerdir. Bu sebeple *Tınaş*, sebepsiz ve haksız tecâvüzünden men' edildikten sonra durum *Ali Çavuş* aracılığıyla yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

Ferman, yetki elinde bulunan makamındır.

Zilkâde 1168/1754.

alâka ve medhalûm kalmamışdur didükde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundı.

Fî yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'de-i şerîf li-sene-i semâniye ve sittiyne ve mieteve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Berber Süleymân Çelebi bin 'Abdullah,
Kasab Süleymân Efendi ibn-i El-hâc Ahmed,
Muhzır 'Abdullah Çelebi,
Kirâsbeci Davîn veled-i Erkin ve gayruhum.

B23-127/11
Mülkiyet Hücceti

Mahrûse-i Galata muzâfâtından *Kasaba-i Beşiktaş* mahallâtından *Sin'ân Paşa Mahallesi*'nde mütemekkin *Nikola veled-i Yorgi* nâm zımmî, meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu hâmilü'r-rakîm *Minyas veled-i Evakil, Ermeni* muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb akd-i atî'z-zikrin sudûruna değin yedümde mülk ve hakkum olub kasaba-i mezbûre bağları hilâlinde vâki' bir taraftan *Zorakçı* bağı ve bir taraftan sağîr *Kalpakçı* bağı ve bir taraftan *Fitirine Nasrâniyye* bağı ve bir taraftan dere ile mahdûd tahmînen altı dönüm mikdârı mülk bağumı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı mülsidedenârî bey'-i bâtıl-ı sahîh-i şer'î ile mersûm *Minyas*'a otuz gurûşa bey' ve temlîk ve teslîm eyledüğümde ol dahi ber veçh-i muharrer iştirâ ve temellük ve teselüm ve kabûl eyledükden sonra semenî olan mezbûr otuz gurûşu yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledüm. Fî mâ ba'd bağ-ı mahdûd mezkûr mersûm *Minyas*'un mülkü müşterâsı olub benüm kat'a

B23-127/11
Mülkiyet Hücceti

Galata'ya bağlı *Beşiktaş Kasabası* mahallelerinden *Sinan Paşa Mahallesi*'nde oturan *Yorgi oğlu Nikola* adlı gayrı müslim, yüce şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgeyi elinde bulunduran Ermeni *Evakil oğlu Minyas* huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Aşağıda zikredilecek akdin kurulması anına kadar zilyetliğimde bulunan ve mülküm olan, adı geçen kasaba bağları arasında bulunan, bir taraftan küçük *Kalpakçı Bağı*, bir taraftan *Fitirine Nasrâniye Bağı*, bir taraftan *Zorakçı Bağı* ve bir taraftan da dere ile sınırlı tahminen altı dönüm miktarı mülk bağımı, taraflardan icap ve kabûl be-

yanların ihtiva eden, bozucu şartlardan âri olan, kesin ve geçerli bir satım akdi ile adı geçen *Minyas*'a 30 kuruşa satıp temlik ve teslim eyledim. O da yazıldığı şekilde kabul, temellük ve teselüm eyledi. Sonra semeni olan 30 kuruşu elinden tam olarak teslim aldım. Bundan sonra sınırları belli olan bu bağ, adı geçen *Minyas*'ın mülküdür, benim asla ilgim kalmamıştır.

İkrarcının bu beyanı, hukuken tasdik edildikten sonra, durum talep üzerine sicile kaydedildi.

3 Zilkade 1186/1772.

Şahitler
Abdullah oğlu Berber Süleyman Çelebi,
Hacı Ahmet oğlu Kasap Süleyman Efendi,
Muhzır Abdullah Çelebi,
Eşkin oğlu Kirasbeci Davin ve
diğerleri.

G2/13 (43)

Mülkiyet İddiası ve Sübûtu

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki, bundan akdem *Ayntâb* hâslarında ber veçh-i iltizâm emîn ve kâtip olanlar *Mehmed bin Tancak* ve *'Ali bin Sekkâk* nâm âmillerdeki bekâyaları tahsîl için tezkûre-i şerîle ile havale olunan *Gulam Şâhin Ahmed Bey* meclis-i şerîfe gelüb bilesince nefs-i *Ayntâb*'dan *el-Hâc Mehmed bin Kamer* nâm kimesneyi ihzâr idüb ve kâtib-i mezbûr dahi bile hâzır olub mezbûr *Ahmed Bey* merkûm *Mehmed Bey* üzerine takrîr-i merâm kılub dedi ki; "elan senin tasarrufunda olan nısıf *Şirik* mesâresi ve bir beygir ki mezbûr *'Ali*'nin mülkûdür. Mezat virüb bey' itdürüb mîri için deyne mukâbil zabt iderim" deyücek, mezbûr *Mehmed*'den suâl olundukda "nısıf mesârede ve beygirde *'Ali*'nin iştirâki ve taalluku yoktur. Elan benüm mülk-i meşrû'umdur, tasarrufumdadır" deyücek mezkûr *Ahmed Bey* mülkü idüğünü isbât eyleye dedükde udûl-ı müslimînden *Mevlânâ Mehmed bin Halil* ve *Mahmûd bin Mehmed* ve *El-Hâc Mehmed bin Kulak* nâm dediler ki; "zikrolan nısıf mesâre ve beygir mezbûr *Mehmed*'in mülk-i meşrû'dur. Mülkiyet üzerine tasarruf ider" didiklerinde şahâdetleri ba'de riâyet-i şerâ'iti'l-kabûl hâyyîz-i kabûlde vâki' olub zikrolan nısıf mesâre ve beygir mezbûr *Mehmed*'in mülkü idüğüne hükmolunub bi'ttaleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevmi 6 Saferü'l-Muzaffer sene 948.

G2/13 (43)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Bundan sonra Antep hasılarına gerektiği şekilde emin ve kâtip olanlar *Tancak oğlu Mehmed* ve *Sekkâk oğlu Ali* adlı âmillerdeki kalanları tahsil için resmî yazı ile gönderilen *Gulam Şahin Ahmed Bey*, şer'î meclise gelerek *Antep*'ten *Kamer oğlu Hacı Mehmet* adlı kişiyi huzura çıkardı. Adı geçen kâtip de orada hazır bulunuyordu. *Ahmed Bey* yukarıda adı geçen *Mehmet Bey*'e meramını açarak şöyle dedi; "halen tasarrufunda bulunan yarım *Şirik mesaresi* ve bir beygir, *Ali*'nin mülküdür. Satışa çıkartarak devlete ait borçtan keserim". Adı geçen *Mehmed*, ifadesine baş vurulduğunda şöyle dedi; "yarı mesarede ve beygirde *Ali*'nin payı ve ilgisi yoktur. Şimdi benim kanunî malımdır, Tasarrufumdadır". Bunun üzerine *Ahmed Bey*, mülkü olduğuna dair delil istedi. Adil müslümanlardan *Halil oğlu Mevlana Mehmed, Mehmed oğlu Mahmud, Kulak oğlu Hacı Mehmet , Hacı Mehmet oğlu Hacı Ahmet Kulak oğlu Hacı Mehmet* adlı müslümanlar mezkûr konuda şahadette bulundular ve dediler ki; "yarı mesare ve beygir *Mehmed*'in mülkûdür, dilediği gibi tasarruf eder." Şahadeti kabûl şartlarını haiz görülünce söz konusu yarı mesare ve beygirin mezkûr *Mehmed*'in mülkü olduğuna hükmedildi. İstek üzerine sicile kayıt düşüldü.

6 Seferi'l-muzaffer 948/1541.

K4 (274)

Mülkiyet Davası

Veçh-i tezkere oldur ki; mezkûr *Küçük Avrat İmilik bin Bahtiyâr Köyü*'ndeki bağ ki mahdûddur *Kara Beğ* bağla taraf-ı *Yûnus* bağla ve taraf-ı Aher Bula taraf-ı *Aher Çayla* mahdûd olan bağın nısfı benüm mülkümdür deyü yemîn eyledikde yemîn ile hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâhir.

Şuhûd-ı muhzır
Karabeg bin Abûd ve
Nurcân bin Karagöz ve
Kösedil bin Murâd.

K4 (274)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Bahtiyar kızı Küçük Avrat İmilik, adı geçen köy

önünde bir tarafı *Kara Beğ* bağıyla, bir başka tarafı *Yunus* bağıyla, bir tarafı Bula, bir diğer tarafı ise *Çayla* çevrili bağın yarısı benimdir diyerek yemin edince, yeminle hükmedilerek istek üzerine sicile kaydedildi.

bir önceki tarihte

Şahitler
Abûd oğlu Karabey
Karagöz oğlu Nurcan ve
Murad oğlu Kösdendil,

GI/10 (32)

Mülkiyetten Ferâgat

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *karye-i Atabek* yerinde iki bin beş yüz tiyek bağ ki *Hıdır*'un mülkünü ferağat idüb *İbrâhim Emin Beg*'e teslîm eyledüğine nice tasarruf iderse ide min ba'd mezbûr *Hıdır*'un medhali kalmadı bundan âhir taleb etmeyeler.

12 Sefer sene semân ve tisa mie.

GI/10 (32)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Atabek köyünde, Hıdır* mülkü olan iki bin beş yüz tiyek -kök- bağdan ferağat edip *Emin İbrahim Bey*'e teslim etmiştir. Nasıl tasarruf ederse etsin. Bundan sonra anılan *Hıdır*'ın ilgisi kalmadı. Bundan sonra talep etmeyeler.

12 Sefer 938/1531.

İS1/64 (451)

Mülkiyet Senedi

Mahmiye-i Kostantıniyye mahallâtından Âşık Paşa mahallesinde sâkin fahrü'l-cüyûş *'Osmân bin Mahmûd* nâm kimesne mahfel-i kazâda işbu hâfız-ı hâze'l-kitâb Şa'bân bin... muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm kılub mahrûsa-i *Üsküdar*'a tâbi' *Karamürsel* nâhiyesinde *Hâlîdere* nâm karye sınırı dâhilinde *Yayla* dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' olub hudûdunun bir tarafı *Hasan bin Hamza* ve bir tarafı *Ramazân bin 'Ali, Veli Beşe bin 'Abdullah* errecûl ve bir tarafı *Emrullah bin 'Abdullah* bağlarına mühtehî olan tahminen yüz çabalık mülk bağını mezbûr *Şa'bân'a* kırk bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt farzî akçeye bey'i bâtı ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' etdim. Zikr olunan bağ, mezbûr *Şa'bân* ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk itdikten sonra mâ-hüve'l-vâki' bi'l-taleb kayd olunub yed-i tâlibe vaz' olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâni 'aşer min Zilka'delü'ş-şerîfe sene 1021.

Şuhûdü'l-hâl
Fahrü'l- cüyûş Yûsuf bin Hûdâverdi,
Ahmed Kubur bin 'Ali,
Veli bin 'Abdullah,
Hasan bin Ahmed,
Hâcı Hasan bin Mehmed,
El-Hâc Hüseyin bin 'Abdullah,
Mustafa bin Hâcı 'Ali,
İskender bin Reis 'İsa,
El-Hâc Receb bin Mehmed,
Mustafâ bin el-Hâc Receb,
Cihân bin Yûsuf,
Süleymân bin Yûsuf,
Hasan bin el-Hâc Mahmûd,
'Ali Çelebi bin Ahmed Çavuş ve
gayruhum.

İS1/64 (451)

Büyük şehir *İstanbul*'da *Aşık Paşa Mahallesi*'nde oturan (fahrü'l-cüyûş) *Mahmud oğlu Osman Çavuş* adıyla bilinen şahıs, şer'î mahkemede bu yazıyı elinde bulunduran ... *oğlu Şaban* karşısında ikrarda bulunarak şöyle dedi; "*Üsküdar* şehrine bağlı *Karamürsel* sınırları içinde yer alan *Hâlîdere* adlı köyde bulunan ve yayla diye bilinen yerde; bir tarafı *Hamza oğlu Hasan*, diğer tarafı *Ali oğlu Ramazan*, bir tarafı *Abdullah oğlu Veli Beşe* ve bir diğer tarafı da *Abdullah oğlu Emrullah*'ın bağlarıyla çevrili tahminen yüz çapalık mülk bağını, adı geçen *Şaban*'a günlük rayiç üzerinden olmak üzere tahmine dayalı akçe karşılığı kesin satım akdiyle satarak bedelini aldım ve malı teslim ettim. Adı geçen mal bu günden itibaren *Şaban*'ındır. Dilediği gibi tasarruf edebilir." Satıcının söylediklerini alıcı ayrıyla yüz yüze ve ağzıyla tasdik edip

doğruladıktan sonra, satım akdi talep üzerine yazıya geçirilip alıcının eline verildi.

12 Zilka'de 1021/1612.

Şahitler

Hüdaverdi oğlu Fahrü'l-Cüyûş Yusuf,
Ali oğlu Ahmed Kubur,
Abdullah oğlu Veli,
Ahmed oğlu Hasan,
Mehmed oğlu Hacı Hasan,
Abdullah oğlu Hacı Hüseyin,
Hacı Ali oğlu Mustafa,
Reis İsa oğlu İskender,
Mehmed oğlu Hacı Receb,
Hacı Recep oğlu Mustafa
Yusuf oğlu Cihan,
Yusuf oğlu Süleyman,
Hacı Mahmud oğlu Hasan,
Ali Çelebi oğlu Ahmed Çavuş ve diğerleri.

B23-127/13

Müşterek Mülkdeki Şâyi Hissenin Satımı

Mahrûse-i Galata muzâlâtından *Kasaba-i Beşiktaş*'a tâbi' *Arnavut Karyesi*'nde *Nikola veled-i Yozgaki* zimmî, meclis-i şer'-i hâlir-i lâzımü't-tevkîrde işbu hâmilü'r-rakîm *Vasili veled-i Yoslum* zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin yedümde mülk ve hakkım olub karye-i mezbûrede vâki' bir tarafdan *Sohorne* nâm *Nasrâniye* menzili ve bir tarafdan *Sakızlı Dimitri Bahçesi* ve bir taraf'dan tarîk-i umûmî ile mahdûd ulyâî bir bâb oda ve dehliz ve vustaî bir bâb oda ve dehliz ve sûflaî bir mahzen ve bir mutbak ve bir kenef ve bir mikdâr arsa-i hâliye ve sokak kapusını müştemil mülk menzilümü dört sehm itibârıyla bir sehmini yedümde ibkâ ve üç sehmin dahi cemi'-i tevâbi ve levâhıkıyla taraf'eynden icâb ve kabûlü hâvî şurût-i mülsideden ârî bey'-i bâtt-ı sahîh ile yüz elli gurûşa mezbûr *Vasili* zimmîye bey' ve temlîk ve teslîm eyledüğümde ol dahi ber vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl eyledüğinden sonra semeni olan meblâğ-ı mezkûr yüz elli gurûşu yedinden tamâmen ahz ve kabz eyledüm. Kiyemen üç sehm hisse ba'de'l-yevm mezkûr *Vasili* zimmînün mülkü müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benüm üç sehm hisseden kat'a alâka ve medhalüm kalmamışdur, didük-

de gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundi.

Fi'l-yemni's-sâlis 'aşer min Şevvâli'l-mükerrem. Li-senet-i semânîn ve sittîyne ve mi'ete ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Berber Mehmed Çelebi ibn-i Hasan,
'Ali bin Mehmed,
Mustafâ bin Ahmed,
Mehmed bin Ahmed,
İdrîs bin el-hâc Mustafâ,
Berber İsmâ'îl bin 'Ali,
Todor veled-i Doke,
Astori veled-i Todori Eskoli,
Dimitri veled-i Baî,
Dimitri veled-i Yankoli.

B23-127/13

Galata'ya bağlı *Beşiktaş* kasâbasının *Arnavut* köyünde *Yozgaki oğlu Nikola* adlı gayrı müslim, yüce şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Yoslum oğlu Vasili* adlı zımmînin huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Aşağıda zikredilecek akdin kurulmasına kadar, kendi zilyetliğinde mülk ve hakkım olan ve adı geçen köyde bulunan; bir taraftan *Sohorne* adlı Hıristiyan kadının evi, bir taraftan *Sakızlı Dimitri Bahçesi*, bir taraftan umumî yol ile çevrili bir üst kat kapılı oda, dehliz, orta katta bir kapı oda, dehliz ve alt katta bir mahzen, bir mutfak, bir tuvalet, bir miktar boş arsa ve sokak kapısını ihtiva eden mülk evimi, dört pay itibariyle bir payını elimde bırakıp geriye kalan üç payı dahi bütün irtifa hakları ve cüzleriyle, taraflardan îcap ve kabûl beyanlarını ihtiva eden, bozucu şartlardan ârî olan kesin ve geçerli bir satım akdi ile 150 kuruşa adı geçen *Vasili* adlı gayrı müslime satıp temlik ve teslim eyledim. O da yazıldığı şekilde satın alıp kabzetti ve sonra da semeni olan 150 kuruşu elinden tam olarak teslim aldım. Kıymet itibariyle üç pay hisse, bu günden sonra adı geçen Vasili'nin satın aldığı mülküdür. Benim bu üç payda hiç hakkım kalmamıştır.

İkrarcının bu beyanı hukuken de tasdik edildikten sonra, durum, talep üzerine sicile kaydedildi.

13 Şevval 1168/1754.

Şahitler

Hasan oğlu Berber Mehmet Çelebi,
Mehmet oğlu Ali,
Ahmet oğlu Mustafa,
Ahmet oğlu Mehmet,
Hacı Mustafa oğlu İdris,
Ali oğlu Berber İsmail,
Doke oğlu Todor,
Todori Eskoli oğlu Astori,
Bai oğlu Dimitri,
Yankoli oğlu Dimitri.

İS1/7 (47)

Müşterek Mülkiyet

Mahmiyye-i Kostantîniyye'de *Oruç Bey* mahallesi sâkinlerinden *Yorgi veled-i Kirya* nâm zımmî, meclis-i şer'-i

şerîfde sâhib-i hâze'l-kitab *Sigyanoz veled-i Komyanoz* nâm zımmî mahzarında ikrâr idüb "merkûm *Sigyanoz* ile sâkin olduğumuz menzilimizde beynimizde bir mülk su kuyusu müşterek olub mezbûr kuyunun nısfı benüm olub ve nısf-ı âharı merkûm *Sigyanoz*'un olub kendi nısf hissemi mezbûr *Siyanoz*'a yüz elli akçeye bey'-i bâtt ile bey' ve kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' idüb ol dahi iştirâ ve tesellüm itdikden sonra zikri sebk iden su kuyusu cem'î tevâbi' ve levâhıkıyle mezkûr *Sigyanoz*'un mülk-i müşterâsıdır. Keyle mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde ikrâr-ı merkûmi mukarrunlehû'l mezbûr *Sigyanoz* bi'l-muvâcehe tasdîk ve tahkik idicek mâ'veka'abi't-taleb ketb ve tahrîr olundı.

Ceret zâlike ve hurire Fî el-yevm es-sânî Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl
Mustafâ bin Hasan el-imâm,
Mehmed bin Arslan el-müezzin,
Perviz bin 'Abdullah er-re'cül,
Mehmed bin 'Ali li-müstefîd,
Papa Antanos veled-i
Yorgi Yani
Simo Yorgi.

İS1/7 (41)

İstanbul şehri Oruç Bey mahallesi sakinlerinden *Kirya oğlu Yorgi* adlı zimmî, şer'î meclisde bu belgenin sahibi *Komyanoz oğlu Sigyanoz* ile oturmakta olduğumuz sırada davacı olarak şöyle dedi; "*Sigyanoz* ile oturmakta olduğumuz evde, bize ait müşterek bir su kuyusu bulunmaktadır. Kuyunun yarısı benim, yarısı *Sigyanoz*'undur. Kendi yarı hissesin *Sigyanoz*'a yüz elli akçe karşılığı kesin olarak satım. Parayı aldım, malı teslim ettim. O da satın aldı ve malı tesellüm etti. Artık söz konusu su kuyusu gibi kullanılır. *Sigyanoz*'da söylenenleri tastik edince, duruşma tutanak haline getirildi.

2 Cemâziyel âhire 1021/1612.

Şahitler
İmam Hasan oğlu Mustafa,
Müezzin Arslan oğlu Mehmet
Er-recül Abdullah oğlu Perviz,
Ali oğlu Mehmet
Papa Antanos
Yorgi Yani
Simo Yorgi

H181/30 (4)

Müşterek Mülkiyet ve Ortaklık Sözleşmesi

Budur ki;

Karye-i Kinederiç sâkinlerinden olan 'Ömer b. Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'de *Ergani Sancağı*'na tâbi *'Mansûrlu* nâm karyeden *Şâhin b. Baba* nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idüb didi ki; "karye-i mezbûrede benüm evlerüm ve tarlalarum ve öküz ve inek ve camus ve merkeb ve tecemmülât-ı hânem olub ve mezbûrun dahi bir mikdâr akçesi olub virüb benüm mâluma zabt idüb müşâ u müşterek olduk ki, bir yerde olub her (ne) kâr u kesb idersüz ikimizin olub ne zamân mâbeynimizde tefrîk lâzım gelürse tefâvüz-ü emvâl ve emlâk ve erzâk ve topraklar ve öküz ve merkeb ve tecemmülât-ı hâne ve nükûd ve zımem her (ne) mâlımız var ise bi'l-cümlesin mürâsafe üzre taksîm idecek olduk didikde mukarr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun lehi'l-mezbûr *Şâhin* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk u kabûl itmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl
'Osman Bey Kal'acı,
Hasan b. Veli,
Hasan b. Helke (?),
'Osman b. Sübhân virdi,
Habîl b. Hâcı Ahmed,
Mûsâ b. Baytar ve
gayruhüm.

H181/30 (4)

Kinederiç Köyü halkından *Hacı Ahmed oğlu Ömer* şer'î meclisde *Ergani sancağına* bağlı *Mansurlu köyünden Baba oğlu Şahin* adındaki kimse huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "benim evlerim ve öküz ve inek ve camus ve merkep ve ev eşyaları ile adı geçen *Şahin*'in bir miktar akçesini birleştirip ortak olduk. Şöyle ki bir yerde olup her ne kazanç eder isek ikimizin olacak, ne zaman aramızda ayrılmak gerekirse biriken mallar ve emlâk, erzak ve topraklar, öküz, merkep, ev eşyaları, nakit para ve her ne malımız var ise hepsini yarı yarıya olmak üzere taksim edeceğiz" dedi.

Şahin dahi adı geçen *Ömer*'in bu ikrarını kabûl

ve tasdik eyledi, sicile kaydolundu.

Şevval Ayı sonu 1041.

Şahitler
Osman Bey Kal'acı,
Veli oğlu Hasan,
Halke oğlu Hasan,
Sübhan verdi oğlu Osman,
Hacı Ahmed oğlu Habil,
Baytar oğlu Musa ve
diğerleri.

B23-12/39

Müşterek Malda Tasarruf ve Bağış Akdi

Oldur ki; *Beşiktaş Mahallâtı*'ndan *Arablı Mahallesi*'nde sâkine olan *'Abid bint-i Halîl* nâm hatun, meclis-i şer'-i şerîfde hâzır olub işbu hâmilü'l-kitâb *İlyâs bin Hızır* mahzarında ikrâr ve i'tirâf kılub mahalle-i mezbûrede taht-ı tasarrufunda olan *Fermânî Mehmed bin Hızır* mülküne ve bir cânibi *Mirsala* nâm hatun mülkine ve bir tarafı tarîk-ı 'âmme mülâhık mahdûd olan iki kıt'a menzil-i müşterek divanı ve bir matbahı ahırı ve cem'î tevâbi'i merkûm *İlyâs* nâm kimesneye ba'de't-tahliye hibe-i sahîha ile tasarruf eyledüm deyücek mukırra-i vicâhen tasdîk idüb zikr olan emlâki alub kabz itdüm didikde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundı.

Tahrîren fi'l-mezbûr.

Şuhûd
Ahmed Beg 'Abdullah,
Ferhâd Ağa 'Abdullah,
'Osmân bin Ahmed,
'Ali Çelebi Ahmed,
İskender Beg 'Abdullah,
Ahmed bin Mahmûd,
Mehmed Beg 'Abdullah,
Mehmed bin 'Ali el-imâm,
Rıdvân el-mü'ezzin,
'Abdurrahman el-imâm,
... bin 'Abdurrahman ve
gayruhum.

B23-12/39

Beşiktaş Mahalleleri'nden *Arablı*'da oturmakta olan *Halil kızı Abid* adlı kadın, şer'î meclise gelerek bu belgenin sahibi *Hızır oğlu İlyas* orada bulunduğu sırada ikrâr ve itiraf edip şöyle dedi; "adı geçen mahallede elimde olan bir tarafı *Hızır oğlu Fermanî Mehmed* mülkü, bir tarafı *Mirsala* adlı kadının mülkü, bir diğer tarafı da umumî yolla çevrili iki ortak duvarı, bir mutfağı, bir ahırı ve diğer eklentileri bulunan evimin adı geçen *İlyas*'a, boşaltarak şartlarına uygun bir şekilde hibe ettim. Bu ikrârı dinleyen *İlyas* vicahen tasdik etti. Malı aldım dedi. Duruşma olduğu gibi kayıtlara geçildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahidler
Ahmed Bey Abdullah,
Ferhad Ağa Abdullah,
Ahmed oğlu Osman,
Ali Çelebi Ahmed,
İskender Bey Abdullah,
Mahmud oğlu Ahmet,
Mehmed Bey Abdullah,
İmam Ali oğlu Mehmet,
Müezzin Rıdvan,
İmam Abdurrahman,
Abdurrahman oğlu ... ve
diğerleri.

K4 (62)

Menkul Mal Davası

Veçh-i tezkere oldur ki;

Karye-i Forsuna'dan *Yûnus bin Hamza* meclis-i şer'e karye'-i mezbûreden *Mustafâ bin İhtiyâr*'ı ihzâr eyleyüb didi ki; "benüm hasbî mütevelli olduğum sof vakf eylediği kazanum altmış yıldan berü benüm elümden tasarruf olurken mezbûr *Mustafâ* üç yılda devr aldı vermez vakfa zarardur" deyücek mezbûr *Mustafâ*'ya bi'l-muvâcehe suâl olundukda bi't-tav've'r-rızâ ikrâr eyledikde zikr olan kazan hükm olundu.

K4 (62)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Forsuna Köyü'nden *Hamza oğlu Yunus*, ayrı köy-

den *İhtiyar oğlu Mustafa*'yı şer'î meclis huzuruna getirerek şöyle dedi; "kazanım altmış yıldır benim tasarrufumda bulunuyorken adı geçen *Mustafa*, üç yıldır devraldı. Ancak geri vermiyor." Bunun üzerine *Mustafa* adlı şahısa bu yaptığının vakfa zarar olduğu sorulunca, zorlama olmaksızın kendi rızasıyla suçunu itiraf etti. Böylece mezkur *kazanı da'vacı lehine hükmedildi.*

H181/46 (4)

Taksim İddiası ve İşbatı

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden *'Osmân b. 'Abdulkadir* meclis-i şer'de dayısı *Mahmûd b. Hasan* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idûb dîdi ki, "*Müridî Nâhiyesi*'nde vâki' hudûdu ma'lûm olub vâlidem *Sâfiye*'nin babası mezbûrdan kendüye intikâl iden buğdan hissesin müslûmanlar taksîm idûb dört beş senedir tasarrufumda iken işbu mezbûr mâni' olur su'âl olunub men' olunmasın taleb idürüm" deyücek gıbbe's-su'âl mezbûr *Mahmûd* cevâbında "benüm huzûrumda taksîm olunmamışdır" deyü inkâr idücek 'udûl-i müslimînden *Hamza b. Mollâ Mehmed, Mollâ Mûsâ, Mollâ Uzamış* nâm hayyiz-i kabûlde vâki' olub kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî tarîhi'l-mezbûr.

Şuhûdû'l-hâl

Molla Ebubekir El-Hatib,
Mustafa bin Hasan,
Hüseyin bin Gökçegöz ve
gayruhum.

H181/46 (4)

Yazılış sebebi şudur;

Harput Kasabası sakinlerinden *Abdulkadir oğlu Osman* şer'î meclisde dayısı *Hasan oğlu Mahmud* aleyhinde davacı olarak şöyle dedi; "*Müridî Nahiyesi*'nde bulunan, sınırları belli, validem *Sâfiye*'nin yukarıda adı geçenin babasından kendine intikal etmiş bağdan müslümanlarca yapılan taksim sonucu hissesine düşen kısım, beş senedir tasarrufumdaydı. Ama adı geçen dayım, tasarrufuma mani olmaktadır. Kendisinden hesap sorulmasını talep ederim." Sorulduğunda adı geçen *Mahmud*, cevap olarak "benim huzurumda taksim edilmemiştir" dedi ve ikrarda bulundu. Bunun üzerine âdil oldukları bilinen müslümanlardan *Molla Mehmed oğlu Hamza, Molla Uzamış* ve *Molla Musa* adlı şahıslar konu ile ilgili kanunî şahitlik yapınca, şahadetleri kabul edildi ve sicile kaydedildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahitler

Hatip Molla Ebubekir
Hasan oğlu Mustafa,
Gökçegöz oğlu Hüseyin ve
diğerleri.

RU 20-6/10b

Tasarruf Hakkının Ferağı

Fahrü'z-zuemâ *Hamza bin 'Ali* meclis-i şer'e hâzır olup *Rumeli Beylerbeyisi* emîrü'l-a'zâm *Hüseyin Paşa bin 'Abdüsselâm* cânibinden vekâleti şer'le sâbit olan kethüdâları *Mehmed Beg bin 'Abdullah* nâm zâtın mahzarında ikrâr ve i'tirâf edip mûrisim merhûm *Bâlî Paşa*'dan bana şer'le intikâl eden *Edirne* kadılığından *Yancılı*'da vâki' olan iki karşılı evleri ve ortası hayât önü sundurmalı ve bir kileri ve bir matbahı ve bir hamamı ve dört odayı ve iki karşılı divânhâne ve dört anbarı ve bir ahırı ve bir samanlığı ve ahır yanında üç odayı ve irili ufaklı altmış beş davarı ve on iki kısrağı ve iki çift su sığırı ve üç çift kara sığırı levâzımıyla müştemil menzilini ki hudûdu lede'l-ahâli ma'rûfdur *Van*'da olan merhûmun mutasarrıf olduğu koruların ve çayırların ve tarlaların hakk-ı karârından müşârun ileyh paşa hazretlerinden yirmi bin akçeye zikr olan mülklerimi ferağat ettim ve bey' ettim deyip dahi bi'l-müşâfehe tasdîk edip ve ekilmiş ekinden dahi ferâğat ettim deyip vâki' bi't-talep tahrîr olundı.

Şuhûdû'l-hâl

Mehmed Beg Miralay,
İlyâs Kethüdâ,
Ahmed Çelebi bin el-Emin,
İbrâhim Çavuş,
Hüsrev Çavuş bin 'Ali,
Ahmed en-Nüvvâb,
Sin'ân el-Cerrâh,
Mustafâ el-Halvalı,
Sefer bin 'Ali es-Silâhî

RU 20-6/10b

Zaîm Hamza Bey mahkeme huzûrunda *Abdüsselâm oğlu Rumeli Beylerbeyi Hüseyin Paşa*'nın vekili *Abdullah oğlu Mehmed Bey* karşısında şöyle ikrarda bulunmuştur:

"Mûrisim merhûm *Bali Paşa*'dan bana intikâl eden *Edirne kadılığından, Yanculi*'da, ortası hayat, örü sundurmalı, bir kileri, bir mutfağı, bir hamamı, dört odayı ve iki karşılı divanhaneyi, dört anbarı, bir ahırı ve bir samanlığı ihtiva eden iki karşılı evleri yanında üç odayı ve irili ufaklı altmış baş davarı ve on iki kısrağı, iki çift su sığırı, üç çift kara sığırı bulunan evini -ki hududları halk tarafından bilinmektedir- ve merhumun mutasarrıf olduğu koruları, çayırları ve tarlaları yirmi bin akçe karşılığında adı geçen *Paşa Hazretleri*'ne satım. Hatta ekilmiş ekinden dahi feragat ettim."

Hüseyin Paşa'nın vekili Mehmed Bey'in bu ikrarı şifâhen tasdik etmesi üzerine durum kaydedilmiştir.

Şahitler

Mehmed Bey Miralay,
İlyas Kethüda,
Emîn oğlu Ahmet Çelebi,
İbrahim Çavuş,
Ali oğlu Hüsrev Çavuş,
Nüvvab Ahmet,
Cerrah Sinan,
Halvalı Mustafa,
Silahî Ali oğlu Sefer.

GI/231 (733)

Mirî Taşınmazların Köylüye Dağıtılıp Tapu Verildiği Hakkında

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki, Cenâb-ı Emâretmeâb ve Devlet nisâb *Hüseyin Bey dâme uluvvühû Hazretleri*, canib-i şerîflerinden *Hasan Ağa* meclis-i şer'e gelüb mezbûr *Bey hazretleri* hâsından *karye-i Rumevlek* ahâlisinden *Ahmed bin Ümmet* ve *Mehmed bin Ümmet* ve *İbrâhim bin Çelebi* ve *Eyyûb bin Şa'bân* ve *Turak bin Bekmiş* ve *Mustafâ bin Şa'bân* ve *Hıdır bin Mehmed* ve gayruhum ahâli-i mezbûr hâzır olduklarında mezbûr *Hasan Ağa* şöyle takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub dedi ki; "Müşârünileyh *Bey hazretleri* hâsından karye-i mezbûrun cânib-i şarkîsinden tahmînen otuz bin tekâiklik? bir kıt'a yer ki mustahakk-ı tapudur. Hadd-i kıblesi *karye-i Şahmelik* yoluna ve şarken tarlasına muttasıldır. Bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd olan bir tapuya müstehak olub kânûn-ı kadîm üzere zikr olan kimesnelere tapu verüb resm-i tapu otuz altun alub *Bey hazretleri* kabzetti deyücek mezkûrlardan suâl olundukda: Mukırr-ı mezbûr *Hasan Bey*' in veçh-i mesrûhu üzere kelâmen tasdik ve tahkîk edüb zikr olunan mahdûd yere, her birinin bir florîye tapu alup kabûl idüb, ikrâr ve i'tirâf itdükleri sebebden âlâ mu'teb-i kânûn tapuya hükm olundı, Mezkûr *Hasan Bey* talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 29 Rebi'ü'l-âhir sene 948/1541.

G2/231 (733)

Sicilin yazılma sebebi şudur,

Devletlü Hüseyin Bey Hazretleri adına *Hasan Ağa*, şer'î meclise geldi. *Bey Hazretleri*'nin yönetimindeki *Rumevlek Köyü* ahalisinden *Ümmet oğlu Ahmet Ümmet oğlu Mehmet Çelebî oğlu İbrahim, Şaban oğlu Eyyub Bekmiş oğlu Turak, Şaban oğlu Mustafa, Mehmed oğlu Hıdır* ve diğerleri de huzura geldiler. *Hasan Ağa* meclisde meramını anlatarak şöyle dedi, "*mezkûr Bey Hazretleri* yönetimindeki söz konusu köyün doğu tarafında yer alan otuz bin birim arazi için tapu verilecektir. Kible tarafından *Şahmelik Köyü* yolu, doğu tarafından *Şahmelik Köyü* sınırı ve kuzey tarafından *Çardak*, Batı yakasından *Mamik* tarlası ile çevrili arazi, eski kanun gereğince yukarıda adı geçen şahıslara tapulanmış ve karşılığında otuz altun, *Bey* tarafından alınmıştır." Adı geçen şahısların konuyla ilgili ifadelerine baş vurulduğunda, *Hasan Bey*' in açıkladığı hususları tasdik ettiler ve mezkûr arazinin her birine bir florî karşılığı tapulandığını ikrar ve itiraf ettiler. Kanun gereğince tapuya hükm edildi ve *Hasan Bey*'in isteği ile sicile kayıt düşüldü.

29 Rebi'ül-âhir 948/1541.

K4 (235)

Mera Davası

Veçh-i tezkere oldur ki, cemâ'at-i *Bozca Halk*

meclis-i şer'e hâzırûn olub dediler ki; "bizim kadîmden mer'amız olan yerleri şimdiki hâlde cemâ'atimizden nice kimseler zirâ'at eyleyüb mer'amız bozulur elimizde emr-i *Pâdişâhî* dahi vardur" deyücek cemâ'at-i mezkûre ahâlilerinden *Seydî Gâzi Hâcı ibn-i Sülmân* ve *Hızır bin Hâcı Ahmed* ve *Pîr 'Ali bin Süleymân* ve *Arslan bin Hoca Ahmed* ve *Yûsuf bin Yeni Beg* ve *Hızır Hâcı bin Hüseyin* ve *Şeyh Dede bin Hüseyin Hâcı* ve *Pîr Hasan bin Mahmûd* ve *'Ali bin Mahmûd* ve *'İsâ bin Mûsâ* ve *Ahmed bin 'Ali* ve *'Ali bin Süleymân* ve *'Abdurrahman bin Mûsâ* ve *Seydi Hasan bin İlyâs* ve *Hasan bin Hüseyin* ve *Seydî Gâzi bin 'Ömer* ve *İbrâhim ibn Mehmed* ve *İlyâs bin Mehmed Soli* ve *Himmet bin İskender* ve *İne Hoca bin Yeni Beg* ve *Yûsuf bin İskender* ve *gayruhum*, hüsn-i ihtiyâr ile alâ hayrihi ala hayrih ikrâr ve i'tirâf eyleyüb dediler ki, "*Kışkacuk*'dan *Hilavik*'e giden iç yolun taraf-ı garbîsinden zikr olan kışlamız ortasından olan yerlerden yeniden yer sorrcak olursavuz sancak subaşısı elinden fukâraya beşer yüz akçe ... alsız" didiklerinde mezbûrlarun ikrârları gibbe't-talebsicil olundı.

Tahrîren fî evâil-i Zilkâ'de min şuhûr-ı sene 954

Şuhûd-ı muhzır
Çelebi bin Sıddık Beg ve
Cihânşeh bin Ahmed ve
Hüseyin bin Mehmed ve
Hamza bin Orhan ve
gayruhum.

K4 (235)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur:

Bozca cemaati halkı şer'i meclise gelerek şöyle dediler; "Eskiden beri bize ait meralarda şu an cemaatten bazıları ziraat yaparak meramızı bozmaktadırlar. Elimizde *Padişah Fermanı* dahi vardır". Bunu üzerine cemaatten *Sülman oğlu Seydî Gazi Hoca, Hacı Ahmet oğlu Hızır, Süleyman oğlu Pir Ali, Hoca Ahmet oğlu Aslan, Yeni Bey oğlu Yusuf, Hüseyin oğlu Hızır Hacı, Hüseyin Hacı oğlu Şeyh Dede, Mahmut oğlu Pîr Hasan, Mahmut oğlu Ali, Musa oğlu İsa, Ali oğlu Ahmet , Sülman oğlu Ali, Musa oğlu Abdurrahman, İlyas oğlu Seydî Hasan, Hüseyin oğlu Hasan, Ömer oğlu Seydî Gazi, Mehmed oğlu İbrahim, Mehmed Soli oğlu İlyas, İskender oğlu Himmet, Yeni Bey oğlu İne Hoca, İskender oğlu Yusuf* ve diğerleri, kendi istekleriyle ikrar ve itiraf ederek şöyle dediler; "*Kışlacık*'tan *Hilavik*'e giden iç yolun batı tarafında bulunan yerlerden yeniden yer sorarsanız, sancak subaşısı eliyle sancak beyine beşer yüz akçe ceza vermeyi taahhüt ederiz." Daha sonra, *Seyyit Hüseyin* eliyle fakirlere beşer yüz akçe yerdik, demeleri üzerine geçen şahısların isteği paralelinden sicile kayıt düşüldü.

1-10 Zilka'de 954/1547.

Şahitler
Sıddık Bey oğlu Çelebi,
Ahmet oğlu Cihanşah,
Mehmet oğlu Hüseyin,
Orhan oğlu Hamza ve
diğerleri.

H181/20 (2)

Mîrî Arazide 10 Yıllık Zamanaşımı Davası

Budur ki;

Karye-i Seli sâkinlerinden *Hüseyin b. İbrâhîm* meclis-i şer'de *Mustafâ b. Mehmed* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "karye-i mezbûre 'akârında vâki' *Çulik* tarla dimekle (ma'rûf) tarlamı yirmi beş senedir karındasum oğlu *İsmâ'îl* işbu mezbur *Mustafâ*'ya iki gurûşa fuzûlî bey' eylemişdür. Su'âl olunub alıvirilmesin taleb iderüm" diyücek gıbbe's-su'âl mezbûr *Mehmed* cevâb virüb didi ki; "fi'l-vâki' yirmi beş senedir zikr olunan *Çulik Tarlası* mezbûr karındaş oğlu *İsmâ'îl* bana iki gurûşa bey' idüb ve mezbûr *Hüseyin* karye-i mezbûrede hem civârum olub ve âhar diyârda dahi mülküm olmamağın arz-ı mîrî bilâ-mâni' on itdükde da'vâsı mesmû' olmamağla mezbûr Mustafâ'ya hükûm birle kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl
Mustafâ b. Hasan,
Mustafâ b. Veli,
Piyâle b. 'Abdullah,
Halîl Çelebi b. Hâcı Mehmed,
Dursun Bey b. Ahmed,
İsmâ'îl b. Bayezid ve
gayruhum.

H181/20 (2)

Seli Köyü halkından *İbrahim oğlu Hüseyin* şer'î meclisde *Mehmet oğlu Mustafa* huzurunda söz alarak şöyle dava eyledi; "adı geçen köy akarında bulunan *Çulik Tarla* adıyla tanınan tarlamı yirmi beş senedir kardeşim oğlu *İsmail* işbu *Mustafa*'ya iki kuruşa fuzulî olarak satmışsır. Sual olunup tarlamın alıverilmesini talep ederim" dedi.

Mehmed'e sorulduğunda şöyle cevap verdi; "gerçekten yirmi beş senedir zikr olunan *Çulik* tarlasını kardeşi oğlu İsmail bana iki kuruşa satmıştır. Fakat davacı *Hüseyin* köyde komşumdur ve başka memlekette de değildir. Bu güne kadar dava etmedi. Bu durumu bilen müslümanlar vardır" dedi.

Devlet toprağı bir engel olmadan on sene geçtiğinde davası dinlenmez olduğundan tarlanın adı geçen *Mustafa*'ya ait olduğuna hükûm olundı. Sicile yazıldı.

Şevval Ayı 1041/1631.

Şahitler

Hasan oğlu Mustafa,
Veli oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Piyale,
Hacı Mehmet oğlu Halil Çelebi,
Ahmet oğlu Dursun Bey,
Bayezid oğlu İsmail ve
diğerleri.

Gİ/38 (121)

Mirî Arazînin Terki

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Hüseyin* meclis-i şer'e gelüb; "karye-i Burç yerinde *Çakmak*'da bin altı yüz bağ ki mahdûddur kıble *Türkmen* kürümü, şarken *Hoca Mûsâ* bağı, şimâlen *'Ali* bağı ve garben arz-ı hâlî ve *Kaya Pınar* önünde bin dört yüz bağ ki mahdûddur kıble tarîk-i 'âmm şarken *Mahmûd* şimâlen vâdî garben *Eyyûb Çiçek*'ün bağı. Bu hudûdû erba'a ile mahdûd olan üç bin tiyek bağı bırakdım ve mülkümden çıkdı. Karye-i mezbûr sipâhîsi kime verürse versin min ba'd dahlüm yokdur" dediği sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 Evvel-i Rebu' sene 938.

Gİ/38 (121)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; adı geçen *Hüseyin* şer'î meclise gelib şöyle dedi; "*Burç Köyü*'nde *Çakmak*'ta, güneyi *Türkmen* bağı, şarkı *Hoca Musa*'nın bağı, kuzeyi *Ali*'nin bağı ve batısı boş arazi. Bu dört sınırla sınırlanmış olan bin altı yüz tiyek kök bağı ve *Kaya Pınar* önünde, güneyi umumî yol, doğusu *Mahmud*'un bağı, kuzeyi dere, batısı *Eyyub Çicek*'in bağı. Bu dört sınırla sınırlanmış olan bin dört yüz tiyek -kök- üzüm bağının tasarruf hakkını toplam üç bin kök -tiyek- bağı bıraktım. Tasarrufumdan çıkardım. Adı geçen köyün sipahisi, kime verirse versin, bundan sonra bir alâkam kalmadı.

Hüseyin'in ikrarı sicile yazıldı.

18 Rebiül-evvel 938/1531.

Gİ/84 (259)

Arazî Anlaşmazlığı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûrân *Hasan Çelebî* ve ahâli-i *karye-i Seger*, meclis-i şer'de hâzır olduklarından merkûm *Hasan Çelebî*, şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "karye-i *Seger* ile karye-i *Kastan Beyi* Mâbeyninde zirâ olunub ol zikrolunan yer kasabeye hükmolunub o yerin nısıf mikdârını ben zirâ'at etdüm ve nısıf mikdârını dahi *karye-i Seger* ahâlisi zirâ'at itsinler *karye-i Seger* ahâlisi da'vâ ve nizâ' iderse geçmiş üç yıllık hâsılı anlardan taleb iderüm didikde ve mezbûre *karye-i Seger* ahâlisi bu kavle râzı olub tarafeynden rızâ ve irtizâ olduğu sebebden sebt-i sicil olundu.

27 Rebi'ü'l-âhir 938.

Gİ/84 (259)

Sicilin yazılma sebebi budur ki; *Hasan Çelebi* ve *Seger Köyü* halkı, şer'î meclisde hazır oldular. *Hasan Çelebi* söz alarak şöyle dedi; "*Seger Köyü* ile *Kastan Köyü Beyi* arasında arazi ölçümü yapıldı. Herkesin yerinin belli olmasına hükmolundu. O yerin yarısını ben ziraat edeceğim -ekeceğim- ve diğer yarısını da *Seger Köyü* ahalisi ziraat edecekler. *Seger Köyü* halkı eğer dava ve niza ederse, geçmiş üç yıllık mahsulü de onlardan taleb ederim" dedi.

Bunun üzerine *Seger Köyü* ahalisi de bu söze razı oldu. Tarafların karşılıklı rıza beyanları sonucu durum sicile yazıldı.

27 Rebiülâhir 938/1531.

II- KOMŞULUK HUKUKU VE BULUNTU MALLAR (LUKATA)

B23-127/105

Komşuluk Hukuku ve Taşkın İnşaat

Ma'rûz;

Sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen bu fakîr hassa mi'mâr hulefâlarından *Yûsuf ibn-i Mustafâ* ve *Ah-*

med ibn-i 'Osmân nâm kimesneler ile mahrûse-i *Galata* nevâhisinden *Kasaba-i Beşiktaş*'a tâbi *Arnavut Karyesi*'nde lede 'l-ahâlî ve 'l-eirân ma'lûmu' l-hudûd ve'l-müştemilât mülk menzile cemâ'at-ı müslimîn ileqidilüb akd-i meclis-i şer'î-i nebevî olundukda zâtu ta'rîf-i şer'î ile muarrefe olan işbu sâhibe-i arz-ı hâl *Aliha bint-i Yamandan* nâm *Nasrâniye* meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda merkûmenûn hem-civârları olan tâife-i *Nasara*'dan *Baba Yorgi* ve *Yamaki* ve *Zafraki* ve *Acî Yorgi* ve *Acî Kiryaki* nâm zımmîler ve cemî'de ferdi yirmi adamdan mülecâviz mazbûlü'l-esamî ve ma'lûmü'l-eşhâs muvâcehelerinde işbu muâyene ve müşâhede olunan menzil sağîr ve kâbil-i süknâ olmayub ben menzil-i mezkûrda bundan akdem sâdır olan evâmir-i âliyyenün mazmûn-ı şerîfeye göre hey'et-i asliyyesinde ve bir kimesneye zarâr isâbet etmemek üzere hem-civârum olanlar mezbûrûna bi-gayr-ı vech-i şer'î men' ve ref' ve taarruzdan hâli olmayub menzil-i mahdûd-ı mezkûrda keşf ve mesâhe ve merkûmların ta'dilleri men' ve ref' olunmak matlûbumdur didikde merkûmların bir dürlü muhâlefetleri olmayub mi'mârân-ı mezbûrân menzil-i mahdûd-ı mezkûrda mesâhe-i şer'iyye eyledüklerinde tûlen on zirâ' ve arzen on dört zirâ' ve cevânib-i erba'asının her bir tarafından kadden yedi zirâ' olduğı ba'de'l-muayene ve'l-müşâhede tarafeynün rızâlarıyla menzil-i mahdûd-ı mezbûr bulunduğu hey'et-i kadîmesi üzre zikr olunan yedi zirâ' kaddine her bir tarafına üçer zirâ' zam ve ilhâk ve bir kimesneye zarâr isâbet etmemek üzere müddeiye-i mezbûre *Alince* işbu meclis-i şer'de bi'l-ieradi takrîr ve iltizâm itmeğin tarafeynün takrîrleri ba'de'l-tesdîl bi'l-iltimâs taraf-ı âlîlerine i'lâm olundı. El-emr limen lehû'l-emr.

Fî 6 Ramazân sene 1169.

B23-127/105

Arzolunur; yüksek fermanlarınıza uyularak bu takrir hassa mimar hulefalarından *Mustafa oğlu Yusuf* ve *Osman oğlu Ahmet* adlı kimselerle *Galata* nevahisinden *Beşiktaş Kasabası*'na bağlı *Arnavut Köyü*'nde ahali ve komşularınca hududu belli mülk menzile müslüman cemaatle gidilip mahkeme olundukda şahsî hüviyeti ile bilinen işbu dilekçe sahibi *Yaman kızı Aliha* adlı *Nasraniyye* adı geçen mahkemede komşuları olan *Nasara* tailesinden *Baba Yorgi, Yanaki, Zafraki, Aci Yorgi* ve *Aci Kiryaki* adlı zımmîler ve yirmi adamdan fazla adları yazılı ve şahısları belli kişilerin huzurunda işbu görülen küçük evin oturmaya müsait olmadığı için asluna uygun olarak kimseye zarar vermemek üzere komşularım tarafından yapılacak şikâyetler nazara alınmaması için keşfi ve ölçülmesi matlubumdur dedikde, anlan komşulardan muhalefet eden olmadığı için mimarlar evde şer'i ölçümleriyle uzunluk on zirâ, genişlik on dört zirâ ve dört tarafında her bir tarafında ayakla yedi zirâ olduğu tarafların rızalarıyla eski statüsüne uygun, ancak yedi zirâ her bir tarafından üç zirâ ekleyerek ve hiç kimseye zarar vermemek üzere dava sahibi *Aliha* işbu şer'î mahkemede karar verildiği için tarafların takrirleri sicile

geçirilip bil-ihtimas yüksek huzurlarınıza ilam olundu. Emir yerki elinde bulunan makamındır.

6 Ramazan sene 1169/1755.

İS1/25 (166)

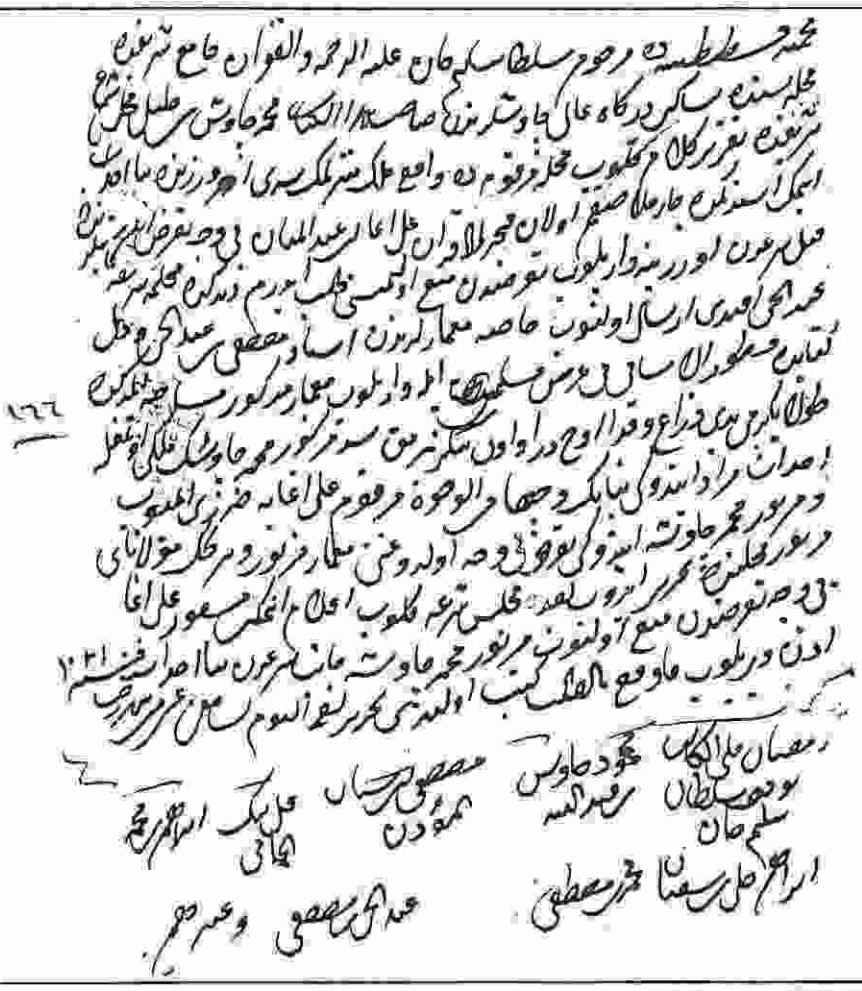
Taşkın İnşaat

Mahmiye-i Kostantıniyye'de merhûm *Sultân Selim Han* 'aleyhü'r-rahmete ve'r-ridvan câmi'-i şerîfi mahallesinde sâkin Dergâh-ı âli çavuşlarından sâhib-i haze'l-kitâb *Mehmed Çavuş bin Halil* meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm kılub mahalle-i merkûmede vâki' mülk menzilimin seddi üzerinde binâ ihdâs istediğimde câr-ı mülâsıkım olan fahrü'l-akrân *'Ali Ağa bin 'Abdülmennân* bi-vech ta'arruz ider kıbel-i ser'den üzerine varılub ta'arruzundan men' olunmasını taleb iderim didikde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden *'Abdülhayy Efendi* irsâl olunub hassa mi'mârlarından üstâd *Mustalâ bin 'Abdülhayy* ve zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi 'udûl-ı müslimîn ile varılub mi'mâr-ı mezkûr mesâha eyledikde tûlen yirmi yedi zirâ' ve kadden üç zirâ' ve onsekiz parmak sedd-i mezkûr *Mehmed Çavuş*'un mülki olmağla ihdâs murâd itdüği binânın vechen mine'l-vücûh merkûm *'Ali Ağa*'ya zarârı olmayub ve mezbûr *Mehmed Çavuş*'a itdüği ta'arruzı bi-vech olduğını mi'mâr-ı mezbûr ve ..... kâtib-i mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idûb ba'dehu meclis-i şer'e gelûb i'lâm itmeğin mesfûr 'Ali Ağa bi-vech ta'arruzdan men' olunub mezbûr *Mehmed Çavuş*'a cânib-i şer'den binâ ihdâsına izin verilûb mâ-vaka'a bi'l-talep kelb olundı.

Tahriren fi'l-yevm sâmin 'aşer min şehr-i Receb sene 1021

Şuhûdü'l-hâl

Ramazân Çelebî el-kâtib be-vakf-ı Sultân Selib Han,

Mahmûd Çavuş bin 'Abdullah,
Mustafâ bin Sinan el-Müezzin,
'Ali Beg .....,
İbrâhim bin Mehmed,
İbrâhim Çelebî bin Şa'bân,
Mehmed bin Mustafâ,
'Abdülhayy bin Mustafâ el-kâtib ve gayruhum.

İS1/25 (166)

Büyük şehir *İstanbul*'a bağlı *Sultan Selim Han Câmii* mahallesinde oturan *Büyük Dergâh* çavuşlarından bu belgenin sahibi *Halil oğlu Mehmed Çavuş* şer'î meclisde davacı olarak şöyle dedi; " Adı geçen mahallede bulunan evimin nihtımında bir bina yapma isterim, ancak bitişik komşum olan *Abdülmennan oğlu Ali Ağa* (Fahrü'l-Ahrân) manî olmaktadır. Mahkeme tarafından söz konusu taarruza engel olunmasını isterim." Bunun üzerine mahkeme katiplerinden *Abdulhayy Efendi* saray mimarlarından *Abdülhayy oğlu Üstad Mustafa* ve belgenin son kısımlarında isimleri yazılı müslümanlarla beraber davaya konu olan yere gönderildiler. Adı geçen mimar alanı ölçtü. Uzunluk olarak yedi zira, genişlik olarak da üç zira on sekiz parmaklık kısım *Mehmed Çavuş*'a ait bulunuyordu. Burada istediği şekilde bina kurabilirdi. *Ali Ağa*'ya zararı olmazdı. Halbuki *Mehmed Çavuş*'a vicahen karşı çıkmıştı. Mimar ve katip olanları yerinde görüp daha sonra şer'î meclise bildirdiler. *Ali Ağa* taarruzdan men edildi. *Mehmed Çavuş*'a mahkeme tarafından bina izni verildi. Duruşma istek üzerine olduğu gibi tutanaklara geçildi.

18 Receb 1021/1612.

Şahitler

Ramazan Çelebi (Sultan Selim Han'ın Vakfiyesini yazan),
Abdullah oğlu Mahmut Çavuş,
Müezzin Sinan oğlu Mustafa,
Ali Bey....
Mehmet oğlu İbrahim,
Şahan oğlu İbrahim Çelebi
Mustafa oğlu Mehmet
Katip Mustafa oğlu Abdülhayy ve diğerleri.

K4 (95)

Taşkın İnşaat

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki, *Mustafâ bin Mahmûd* meclis-i şer'e *'Abdî bin İbrâhim*'i ihzâr eyleyüb üzerine takrîr-i da'vâ kılub didi ki;"işbu tasarrufumda olan evlerün kırk yıldan berü ilâ yevmina hâzâ kızılığına ve suluğuna alur binâ eyleyüb zikr olan evlerün karlığına ve suyuna mânî' oldu" deyücek mezbûr *'Abdî*'ye bi'l-muvâcehe suâl olundukda ba'de'l-inkâr mezbûr *Mustafâ*'nın sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukdaudûl-ı müslimînden *Mehmed Fakîh bin İbrâhim* ve *'Ali Demirci bin Yûsuf* şahâdet-i şer'iyye kılub didiler ki; "İşbu *Mustafâ*'nın zikr olan evlerinün kırk yıldan berü ilâ yevmina hâzâ kızılluğudur" deyü şahâdet eylediklerinde şâhidân-ı mezbûrânın şahâdetleri ba'de't-tezkiye ve't-tahlîf kabûl kılınub gıbbe't-taleb sicil olundu.

Fî evâhir-i Ramazân min şuhûr-ı sene selâse hamsîn ve tis'a miete.

Şuhûd-ı muhzır

Pîr Veli bin Mehmed ve
'Osmân bin Hamza ve
Mehmed bin Hamza ve
Hızır bin 'Ali ve
gayruhum mine'l-hâzırîn.

K4 (95)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Mahmut oğlu Mustafa, şer'î meclisteİ*brahim oğlu Abdi*'yi dava ederek şöyle dedi;"kırk yıldan beri tasarrufumda olan evlerin kızıflık ve suluğuna alur yaparak söz konusu evlerin hem karlığı, hem de suluğunu kapatmış durumdadır." Dava olunan *Abdi*'nin ifadesine baş vurulduğunda, sanık iddiayı reddetti. Bu kez davacı *Mustafa*'dan iddiasını doğrulayan delil istendi. Adil olduğu bilinen müslümanlardan *İbrahim oğlu Mehmet Fakih* ve *Yusuf oğlu Ali Demirci*, şer'î esaslara uygun bir şekilde şahitlik yaparak, söz konusu yerlerin gerçekten de kırk yıldan beri *Mustafa*'ya ait evlerin kızılığı olduğunu ifade ettiler. Şahitlik yaparak, söz esas alınarak, istek üzerine sicile kayıt düşüldü.

1 Ramazan 953/1546.

Şahitler

Mehmed oğlu Pir Veli,
Hamza oğlu Osman,
Hamza oğlu Mehmed,

Ali oğlu Hızır ve
diğerleri.

İS1/37 (246)

Komşuluk Hukuku

Merhûm 'İvaz Efendi mahallesinde sâkin kıdvetü'l-suleha-i's-sâlikîn *es-Seyh Seyyid 'Abdüssamed Efendizâde hazretleri* kıbelinden husûs-ı âtiü'z -zikre netic-i şer'î üzere vekâleti sâbite olan *es-Seyyid Mehmed Çelebi bin Hüseyin Efendi* meclis-i şer'e takrîr-i kelâm idüb müvekkilim mumâ-ileyh *'Abdussamed Efendi*'nin mülk-i menzilinin havlusu pâyesi beyninde *Kalune bint-i Mihal* nâm zımmiyye kenef ihdâs itmekle divarı zarâr itmiş deyü kıbe'l-i ser'den üzerine varılup keşf olunmasını taleb itmeğin mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden *Mevlânâ Ebu Bekir Efendi* irsâl olunub Hassa mi'mârlarından üstâd *Ahmed bin 'Ömer* ve zeyl-i kitâbda mastûrü'l-esâmi müslimîn ile varılup nazar eylediklerinde mesfûr *Kalune*'nin müşârün-ileyh hazretlerinin menzilinin havlusu duvarının iki pâyesi beyninde ihdâs itdüği kenefin zarâr olduğunu müşâhede idüb ref'i lâzım olduğunu mi'mâr-ı mezbûr ve bi garaz müslimânlar haber verdiklerini Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüb ba'dehu meclis-i şer'e gelüb i'lâm itmeğin kenifin ref'ine mezbûre *Kalune*'ye tenbîh olunduğu kelb olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali Beg bin ..... ,
'Ali Beg er-recul,
Mevlânâ Şa'bân bin 'Abdülvahat,
Muzaffer Dede ve
gayruhum.

İS1/37 (246)

Merhum *İvaz Efendi* mahallesinde oturan *Şeyh Abdussamed Efendi Hazretleri* adına vekaleti şer'î yollâ sabit olan *Hüseyin Efendi oğlu Seyyid Mehmet Çelebi* şer'î meclisde davacı olarak şöyle dedi; " müvekkilim *Abdussamed Efendi*'nin evine ait avlu kısmına *Mihail kızı Kalune* adlı zımmiye bir tuvalet yaparak duvara zarar vermiştir. Mahkemece keşif yapılmasını isterim." Bunun üzerine mahkeme katiplerinden *Mevlana Ebu Bekir Efendi* olay yerine gönderildi. Beraberinde saray mimarlarından *Ömer oğlu Üstad Ahmed* ve aşağıda adları yazılı müslümanlar bulunuyordu. Heyet; davaya konu olan yerde keşif yaptı ve gerçekten de adı geçen *Kalune*' nin *Şeyh Hazretleri*'ne ait evin avlu duvarlarının iki parçası arasına tuvalet kurduğu, bunun ise zararlı olduğu ve kaldırılması gerektiği yolunda ard niyetsiz olarak bilgi veren müslümanların görüşünü mahkemeye intikal ettirdi. Mahkemenin tuvaletin kaldırılması için Kalune'ye uyarıda bulunduğu tutanaklara geçildi.

20-30 Şaban 1021/1612.

Şahitler

..... oğlu Ali Bey.
Recül Ali Beg,
Abdülvahat oğlu Mevlana Şaban,
Muzaffer Dede ve
diğerleri.

G1/230 (862)

Komşuluk Hukuku

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki, *Muhammed bin Cuma'* ve *Hâcı Receb bin 'Ali* meclis-i şer'i şerîfe *Cuma' bin Hayırlu*'yu ihzâr idüb kapusın avlu içinden idüb bana zarâr ider diyü da'vâ idüb mezkûr *Hamza*'dan su'âl olunduklda evinden olduğunu ikrâr idüb def olundı.

Fî 26 Safer sene 946

G1/230 (862)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Cumâ oğlu Mehmet* ve *Ali oğlu Hacı Recep*, şer'î meclise *Hayırlı oğlu Cumâ*'yı getirdi ve şöyle dava eyledi; "kapısını avlu içinden yaptı. Bana zarar veriyor" dedi.

Adı geçen *Hamza*'dan soruldu. Havlunun kendi evinden olduğunu ikrar eyledi. Dava reddolundu.

26 Sefer 946/1539.

GI/710 (782)

Bulunan ineğin Sahibine Teslimi

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki; *Ahmed bin Seyyid*

Meclis-i şer'e hâzır gelûb şöyle takrîr-i kelâm idûb dîdi ki; "Karye-i *Barna* da *Hasan* nâm kimesnenûn damında bir inek bağlu buldum. *Zemin Karı*'nın imiş. Vekil olan *Bedir bin Muhammed* teslim alub sebt-i sicil olundı.

Hurrira fî evâhir-i Muharremi'l-Harâm 946.

GI/170 (782)

Seyyid oğlu Ahmet, şer'î mahkemeye geldi. Söz alarak şöyle dedi; "*Barna Köyü*'nde *Hasan* adındaki kişinin tamında (damında) bağlı bir inek buldum. *Zemin Karı*'nın imiş. O'na vekil olan *Mehmet oğlu Bedir* teslim aldı". İkrar ve teslim sicile kaydolundu.

Muharrem'in sonu 946/1539.

K1 (106)

Lukata Deve (Buluntu Deve)

Sebeb-i tahrîr-i hurûf budur ki, *Taşgun hamâmında* sâkin olanlardan *Çelebi* nâm bir kimesne bir buğra deve bulub getürüb meclis-i şer'de şehir nâibi *Pîrî*'ye teslim eyledi. Hâkimü'l-vakîn hükmiyle Şevvâl Ayı'nın sekizinci gününden yevmî yarım akçe takdîr eyledi. Min ba'd issi zâhir olursa issinden yarım akçesin hesâbile ala. Kaziyye bu minvâl üzre cârî oldı, deftere kayd olundı.

Bi-mahzar-ı

Mevlânâ Muhyiddîn b. Şeyh Hüsâm ve
Emir Hâcı b. Celâl ve
Süleymân Kethüdâ b. İslâm ve
Kara Hamza b. Midhat.

K1 (106)

Belgenin düzenleniş sebebi şudur;

Taşgun hamamında kalmakta olan *Çelebi* adlı bir kişi, buğra deve bulup şer'î meclise getirerek şehir naibi *Pîrî*'ye teslim etti. Zamanın hakiminin verdiği kararla Şevval ayının sekizinci gününden itibaren deve içinde günlük yarım akçe belirlendi. Şayet daha sonra sahibi ortaya çıkarsa yarım akçenin ondan tahsil edilmesi karara bağlandı ve hüküm böylece yürürlüğe girdi ve deftere kayıt düşüldü.

Şahitler

Şeyh Hüsam oğlu Mevlana Muhiddin,
Celal oğlu Emir Hacı,
İslam oğlu Süleyman Kethüda,
Midhat oğlu Kara Hamza.

K1 (118)

Buluntu Mal (At)

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki *Miracav oğlu Ahmed* nâm bir kimesne meclis-i şer'e hâzır olub şöyle takrîr-i kelâm eyledi ki; "Beyle nahiyesinde *Çardak kasabasında* iki ak ve boz atı *Harâmî* elinden bir nice yoldaşla bırakturdum, hâkimü'l-vakt izniyle *Subaşı* olan kimesnenûn katında Şevvâl Ayı'nun yigirmi birinci gününden yevmî ikisine üç akçe takdîr olundı. Eğer sâhibi zâhir olursa sâhibinden ala ve illâ gelmezse *Beğlerbeği*'ne teslîm ideler, bu ecilden deftere sebt olundı.

Bi-mazhar-ı Cerâ zâlike fî evâhir-i Şevvâl min şuhûr-ı sene sitte ve tis'în ve semâne mi'e.

Şuhûd

Mevlânâ Muhyiddîn b. Mevlânâ Kaya ve
Mevlânâ Hasan b. İlyâs ve
Mevlânâ Seyyid Ahmed b. Pîr Hasan.

K1 (118)

Belgenin düzenleniş sebebi sudur;

Miracav oğlu Ahmed adlı şahıs, şer'î meclis huzuruna çıkarak şöyle dedi; "*Beyle Nahiyesi*'ne bağlı *Çardak Kasabası*'nda iki ak ve boz atı, bir kaç arkadaşla eşkıyanın elinden kurtardım. Zamanın hâkiminden izin alınarak *Subaşı*'nın huzurunda Şevval ayının yirmi birinci gününden itibaren her ikisine 3 akçe *Beylerbeyi*'ne teslim etsinler." Ayn ile deftere geçildi.

20-30 Şevval 896/1490.

Şahitler

Mevlana Kaya oğlu Mevlana Muhittin,
İlyas oğlu Mevlana Hasan,
Pir Hasan oğlu Mevlaan Seyyid Ahmed.

K1 (122)

Lukata At (Buluntu at)

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki, *Cırlavuk Sipâhisi Derzî Hızır köyü* cânibinde köyün çobanı bir toru at bulup ayağını ve çenesini ve dilini bağlamışlardır, getürdi bana teslîm eyledi,ben dahi *Sancak Begi*'ne getürdümdü. *Sancak Begi* meclis-i şer'e salmış, mezkûr *Hızır* aldı geldi. Elle alsa hâkimü'l-vakt olan kimesne *Sancak Begi* ma'rifetiyle hâkimü'l-vakt ma'rifetiyle mezkûr Derzî *Hızır*'a emânet konuldı, yevmî iki akçe takdîr olundu. Şevvâl Ayı'nın yigirmi beşi gününde, ne vakt issi zâhir olursa takdîr olunan akçeyi issinden hakkı ala ve illâ gezmezse müddet-i 'örfiyye tamâm olunca Beglik ola, eyle olsa mesfûr *Hızır*'un iltimâsıyla defdere sebt olundu.

B i- m â h z â r-ı

Mevlânâ Hasan b. İlyâs ve
Mevlânâ Çelebi b. Mahmûd Çelebi ve
Selmân b. Kara.

K1 (122)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Cırlavuk Sipahisi Derzi Hızır köyü tarafından köy çobanı, ayağı, çenesi ve dili bağlanmış bir toru at bulmuş. Getirip bana teslim etti. Ben de *Sancak Beyi*'ne götürdüm. *Sancak Beyi* şer'î meclise göndermiş *Hızır* alıp geldi. Zamanın hakimi ve *Sancak Beyi*'ne bilgi verilerek mezkûr *Derzi Hızır*'a emanet olarak bırakıldı ve günlüğü iki akçe olarak belirlendi. Şevval Ayı'nın yirmi beşinci gününe kadar sahibi ortaya çıkarsa belirlenen iki akçe ondan alınacak ve at geri verilecek, aksi taktirde *Beylik* malı haline gelecek. Bu şekilde adı geçen *Hızır*'ın iltiması ile deftere kayıt düşüldü.

Ş a h i t l e r

İlyas oğlu Mevlana Hasan,
Mahmud Çelebi oğlu Mevlana Çelebi,
Kara oğlu Selman.

III- İRTİFAK HAKLARI VE ŞÜF'A HAKKI

İS/46 (302)

Mecra İrtifakı

Mahmiye-i İstanbul'da *el-Hâc 'İsa* mahallesinde sâkin sâhib-i hâze'l-kitâb *Mustafâ bin Halil Dede* meclis-i şer'îde takrîr-i kelâm idüb mahalle-i merkûmede vâki' sâkin olduğum mülk menzilimin damlalığından ve havlusundan câri olan yağmur suyu câr-ı mülâsıkum *'Ali Beşe ibn 'Abdullah*'ın damlalığı suyu ile yine mezbûr *'Ali Beşe*'nin mülk menzilinden künk ile sokağa akagelmiş iken mezbûr *'Ali Beşe* künkün yolunu toprak ile dolmadır ..... ile zikr olunan su benim ahurun içine câri olmağın bana küllî zarâr vardır deyüb kabel-i şer'-i şerîfden üzerine varılıb keşf olundukdan sonra kadîmden câri olduğu üzere câri olmasına mezbûr *'Ali Beşe*'ye tenbîh olunmasını taleb iderim didikde mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden *Mehmed Efendi* irsâl olunub ol dahi zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi müslimîn ile varduklarında mezbûr menzilin yağmurun suyu mesfûr *'Ali Beşe*'nin mülk menzilinden künk ile sokağa câri ola geldiğini müşâhade idüb vâki' hâli mezbûr *'Ali Beşe*'den suâl eylediklerinde mezkûr *'Ali* dahi minvâl-i muharrer üzere câri olduğunu ikrâr ile cevâb verdikden sonra vâki' hâli mezbûr efendi tahrîr idüb ba'dehu gelüb meclis-i şer'e i'lâm itmeğin üslûb-ı sâbık üzere câri olmak üzere mezbûr *'Ali Beşe*'ye kabel-i şer'iden tenbîh olunub vâki' hâl bi'l-talep kelb olundı.

Tahrîren fi'l-yevmi es-sâlis min şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Ş u h û d ü' l- h â l

Mehmed Çelebî bin Hüseyin el-imâm,
Mehmed Çelebî bin Hüsrevü'l-Yesâri?,
Mehmed bin Şa'bân,
Mehmed Çelebî bin el-Hâc Ahmed,
Bahşî bin Şehriyâr.

İS1/46 (302)

İstanbul şehrine bağlı *Hacı İsa* mahallesinde oturan bu belge sahibi *Halil Dede oğlu Mustafa*,şer'î meclisde davacı olarak şöyle dedi; "Adı geçen mahallede oturmakda olduğum evin damlalık ve avlusundan akan yağmur su-

yu, bitişik komşum *Abdullah oğlu Ali Beşe*'nin damlalığından akan su ile beraber aynı şahsın evinden künk ile sokağa akıyordu. *Ali Beşe* künk yolu toprakla kapatınca söz konusu su şimdi benim ahıra akmakta ve büyük zarara sebep olmaktadır. Mahkemece durumun yerinde keşfedilerek eski usûlün tekrar işlerlik kazanması için *Ali Beşe*'ye uyarıda bulunulmasını isterim." Bunun üzerine şer'î mahkeme kâtiplerinden *Mehmed Efendi* durumu yerinde gözlemek amacıyla gönderildi. Bu şahıs ise adları belgenin sonunda yazılı şahıslarla olay yerine gitti. Gerçekten de söz konusu evin yağmur sularının *Ali Beşe*'ye ait evden künk ile sokağa akacak tertibat bulunuyordu. Daha sonra ortaya çıkan yeni durumla ilgili olarak *Ali Beşe*'nin ifadesine baş vurdular. *Ali* de söz konusu tertibatın eskiden beri bulunduğu ve suyun bu yolla sokağa aktığını ikrar etti. Keşifle ilgili intibalarını yazılı bir şekilde kalip mahkemeye intikal ettirince mahkeme *Ali Beşe*'ye eski metoda tekrar işlerlik kazandırılması yolunda uyarıda bulundu. Duruşma istek üzerine tutanak haline getirildi.

3 Ramazan 1021/1612.

Şahitler

Hüseyin İmam oğlu Mehmet Çelebi,
Hüsrevü'l-Yesarî oğlu Mehmet Çelebi,
Şaban oğlu Mehmet,
Hacı Mehmet, oğlu Mehmet Çelebî,
Şehriyâr oğlu Bahşî.

G2/26 (85)

Mecra İrtifakı

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki; *Nefs-i Ayntâb*'da *Mihaloğlu Medresesi* evkâfına mütevelli olan *Sefer bin 'Ali* meclis-i şer'ate gelüb ve *Şehreküstü Mahallesi*'nden *Bekir bin Mehmed* ve *Hüseyin bin Mahmûd* kimesneler dahi bilesince hâzır olub mezbûr *Sefer* merkûm *Bekir* üzerine takrîr-i merâm kılub didi ki, " işbu *Bekir* evkâf-ı mezbûreye cârî olan suyu benüm evüm havlusundan geçer sudur, habsiderüm deyü suyun gözünü keçe ile tutub ve keçe depüb suyu habsidip vakfa zarâr eder. Maa hâzâ zikrolan mâyi'i ihrâç itmegin kendinün medhali yokdur. Mâ- mecra' havlusu içinden geçmek ile suyu habsitmişdür" deyücek mezbûr *Bekir*'den su'âl olundukda "zikrolan suyu benüm evüm havlusu içinden ihrâç itmesine mezbûr *Hüseyin*'e babam merhûm *Mehmet* icâzet

ve izin dahi virmişdür. Mezbûr *Hüseyin* suyu ihrâç itdikde benüm ve babamun hasârâtum çıkmamış. Suda dahlüm yokdur. Zikrolan suyun gözün tutmadum. Nizâ'ım yokdur. Kuyumu arıtmakdan ötürü tuttum. Zikrolan sudan da'vâm ve nizâ'ım yokdur. Bundan gayrı benüm bir kuyum dahi vardur. Hakk-ı şer'î anındur. Mâ-i mezbûra medhalim yokdur. Eğer da'vâ idecek olursam inde'l-hâkim mesmû' olmasın" didikden sonra mezbûr kuyu zübdetü'l-'ulemâ ve'l-müteverrin hâliyâ *İstanbul* müftüsü olan *Çivizâde Efendi* hazretlerinün fetvâ-i şerîfelerini ibrâz idüb merkûm mezbûr *Bekir* muvâcehesinde tamâm ma'lûm oldukdan sonra mezbûr mütevelli fetvâ-i şerîfe muktezâsınca zikrolan suda hakkı yok idüğüne hükmolunub bi't-taleb sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 19 Şehr-i Sefer 948.

G2/26 (85)

Antep'te *Mihaloğlu Medresesi* vakıflarına müvevelli olan *Ali oğlu Sefer* şer'î meclise geldi ve *Şehrekûsü mahallesinden Mehmet oğlu Bekir* ile *Mahmud oğlu Hüseyin* adındaki kimseleri dahi beraberinde hazır eyledi. *Sefer*, adı geçen *Bekir*'e karşı söz alarak şöyle dava eyledi; "işbu *Bekir*, adı geçen vakfa akmakta olan suyu, benim evim havlusundan geçen sudur, alıkoyarım, diye suyun gözünü keçe ile tuttu ve keçe tepti. Suyu hapsedip vakfa zarar eyledi. Bununla beraber zikrolunan suyun çıkarılmasında kendisinin bir ilgisi yoktur. Sadece suyu havlusu içinden geçtiği için alıkoymuştur" dedi. Adı geçen *Bekir*'den soruldu. Cevaben; "zikrolunan suyu benim evim havlusu içinden çıkarılmasına adı geçen *Hüseyin*'e merhum babam *Mehmet* izin vermiştir. *Hüseyin* suyu çıkardığında benim ve babamın zararı olmamış. Su ile bir ilgim yoktur. Suyun gözünü de tutmadım. Nizâ'ım yoktur. Kuyumu -su gözünü- arıtmaktan ötürü tuttum. Zikrolunan sudan davam ve nizâ'ım yoktur. Bundan başka benim bir kuyum daha vardır. Hukuken onundur. Söz konusu suda bir hakkım yoktur. Eğer dava edecek olursam hakimler katında dinlenmesin" dedi.

Söz konusu kuyu âlemlerin ve takva sahiplerinin seçkini hâlen *İstanbul* müftüsü olan *Çivi zâde Efendi* hazretlerinin fetva-yı şeriflerini ibraz eyledi. Fetvanın manası *Bekir* karşısında açıklandıktan sonra adı geçen fetva gereğince zikrolunan suda hakkının bulunmadığına hükmolundu.

19 Safer 948/1541.

G2/21 (68)

Kaynak İrtifakı

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki, merhûm ve mağfûr *Mihaloğlu* evkâfına mütevelli olan *Sefer bin 'Ali*, meclis-i şer'e gelüb ve bilesince nefs-i *Ayntâb*'dan *El-Hâc Ahmed Sabbağ ve Bozoğlan* ve *El-Hâc Muhiddîn bin Hâcı Mezid ve debbâğlar şeyhi olan 'Ali* ve *Hâcı Baba* zâviyesi şeyhi olan *Seyyid İsmâ'îl* ve *Mevlânâ 'Abdullah bin Hâcı Receb* ve *Şekeroğlu Hâcı Hüseyin* nâm kimesneler dahi bile hâzır olub, mezbûr *Sefer* hükm-i şerîf-i cihân muta ibrâz idüb mefhûm-ı âlişânından mahrûse-i *Ayntâb'da dârende-i fermân-ı şerîf-i Ahmed* nâm kimesne, dergâh-ı mu'allâya arz-ı hâl idüb mütevellisi olduğu *Mihaloğlu* medresesi vakfının değirmeninin suyunu bâzı bostancılar zulmen alub bostânlarına salub gâyetle hayfettiler ve bir yıldır bi husamayı da berâber idüb şer' ile girdük deyü fermân olmağın imtisâlen li-emr zikrolan eşhâslar mezbûr su ile muvâcehe olunub suâl olundukda ikrâr idüb tahun-ı mezbûrun suyundan bizim bostânlarımuzun hakk-ı şirbi yokdur. Bizüm bostânlarımuz hâdis bostânlarıdır. Değirmenimiz kadimdir.Su değirmenidir dediklerinde ehl-i 'ilimden *Mevlânâ Hüsâm bin Mehmed* ve *Seyyid İsmâ'îl* şahâdet idüb dediler ki; "Bundan sâbıka *Ayntâb* kadısı olan merhûm ve mağfûr *Gökçek 'Ali Efendi* dahi ehl-i vukuf ile mahall-i mezbûrun üzerine varub zikr olan suyu Tahun-ı mezbûra hükm itmişdür deyi şahâdet ittiklerinden "el-kadîm *Yûtraku Alâ Kademihi*" muktezâsınca zikr olan su Tahun-ı mezbûrun suyu olduğuna hükm olunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 14 Safer sene 948.

G2/21 (68)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Rahmetli Mihaloğlu vakıflarına mütevelli olan *Ali oğlu Sefer* şer'î meclise gelerek, *Antep*'ten *El-Hac Ahmed Bozoğlan, Hacı Mezid oğlu El-Hac Muhiddin, Bağlar Şeyhi Ali, Hacı Baba Zaviyesi şeyhi Seyyit İsmail, Hacı Receb oğlu Mevlana Abdullah ve Şeker oğlu Hacı Hüseyin* adlı şahısların hazır bulunduğu sırada yüksek makamdan aldığı kararı gösterdi. Kararda *Ahmed* adlı şahsın yüce makama baş vurıda bulunduğu mütevellisi olduğu *Mihaloğlu Medresesi Vakfı*'nın değirmen suyunun bazı bostancılar tarafından zorla alındığı ve bir yıldır bostanlarına bağlanmak suretiyle boşa verildiği buna kanunla müdahale edildiği fermanda yer almaktadır. Emir gereği mezkûr şahıs-

lar su hakkında sorguya çekildi. Bunlar ikrârda bulunarak söz konusu değirmen suyundan bostanlarına su verme hakkına sahip olmadıklarını itiraf ettiler. Bostanlarının henüz yeni olduğunu söylediler. Değirmen ise eskiydi. Bunlar üzerine ilim ehlinden *Mehmet oğlu Mevlana Hüsam* ve *Seyyid İsmail* şahadet ederek; daha önce *Antep kadısı* olan rahmetli *Gökçek Ali Efendi* de bilir kişilerle söz konusu mahalle giderek mezkûr değirmen suyunun değirmene ait olduğuna hükmetmişti dediler. Daha sonra eskiden olduğu gibi söz konusu suyun değirmene ait olduğuna hükmedildi ve sicile kayıt düşüldü.

14 Safer 948/1541.

H181/48 (2)

Kaynak İrtifakı

Karye-i Müridi sâkinlerinden *Durmuş b. Mustafâ Ağa* meclis-i şer'de karındaşı oğlu olub sipâhî tâifesinden *'Ömer Bey b. İsmâ'îl Bey* muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idûb dedi ki: "karındaşım olub mütevellâ-yı mezbûr *İsmâ'îl Bey*'in hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde *Büyük Göl*'den dokuz günde iki gün suyu bana virûb ve ben dahi aşağı gölden *'Ömer Bey* suyundan haftada iki gün suyu mütevellâ-yı mezbûrun zamânında gitdüği yerden câri olmak üzre virûb istibdâl itmiş idük lâkin muvâl-i mesrûh üzre istibdâlimiz bize zarârdur deyi da'vâ ider. Muslihûn şart idûb yine mu'tâd-ı kadîm üzre dokuz günde iki gün *Büyük Göl*'den bana gelûb ve Aşağı *'Ömer Bey gölünden* yine haftada iki gün mütevellâ-yı mezbûr *İsmâ'îl Bey* zamânında câri olduğu hardan mezbûr *'Ömer Bey*'in kapusına câri olmak üzre bizi islâh idûb ben dahi Es-Sulhu hayr fetvâsı üzre âmil olub dahi ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûr içün tarafeynden birimiz da'va ve nizâ' idecek olursa da'vâmız 'inde'l-hükkâmi'l-kirâm meşmû'a ve makbûle olmaya didikde mukırr-ı mebûrun vech-i meşrûh üzre vâki' olan ikrârını mukarrun-lehû'l-mezbûr *'Ömer Bey* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk u kabûl idûb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Seyyid Mahmûd b. Mollâ Hasan,
Mollâ Süleymân b. Bayram,
Mollâ Mûsâ b. Mollâ Uzamış,
Hâcı Bekir ibn-i Mustafâ Ağa,
Da'vûd b. Timurhân,
Zâhî b. İbrâhim Bese ve
gayruhum.

H181/48 (2)

Budur ki;

Müridî Köyü sakinlerinden *Mustafa Ağa oğlu Durmuş*, ser'î meclisde kardeşi oğlu *Sipahî* taifesinden *İsmail Bey oğlu Ömer Bey* karşısında olduğu halde, şöyle ikrarda bulundu: "vefat etmiş olan kardeşim *İsmail Bey* hayatta ve sağlıklı iken, *Büyük Göl*'den dokuz günde iki gün bana su verirdi. Ben de aşağı gölden *Ömer Bey* suyundan, haftada iki gün, vefat eden kardeşim zamanında gittiği yerden cari olmak üzere vermek suretiyle değiştirirdik (ödeşmiş olurduk). Ancak açıklanan tarzda değişiklik isteğimiz bize zarar getirir der ve dava ederim. Arabulucular, bir hal çaresine bakarak, yine eskiden olduğu gibi su dokuz günde iki gün *Büyük Göl*'den bana gelecek, *Aşağı Ömer Bey gölünden* ise haftada iki gün vefat eden kardeşim *İsmail Bey* zamanında cari olan kanaldan adı geçen *Ömer Bey*'in kapısına akacak şekilde anlaşmamızı sağlasınlar. Güvenilir kimselerin fetvası yönünde hareket edelim. Bu günden sonra taraflardan bir anlaşmanın aksine bir dava eder ve tartışmaya yol açarsa bu iddia yetkililer nezdinde itibare alınmasın." *Mustafa Ağa oğlu Durmuş*'un açıklanan ikrarını dinleyen muhatap durumundaki *Ömer Bey*, söylenenleri aynıyla kabul etti ve sicile kayıt düşüldü.

Şahitler

Molla Hasan oğlu Seyyid Mahmud,
Bayram oğlu Molla Süleyman,
Molla Uzamış oğlu Molla Musa,
Mustafa Ağa oğlu Hacı Bekir,
Timurhan oğlu Davud,
İbrâhim Bese oğlu Zahi ve
diğerleri.

İS1/9 (57)

Şüf'a Hakkı

Mahmiye-i Kostantiniyye'de *Nesl-i Şâh Sultân* mahallesinde sâhib-i hâze'l-kitâb *el-Hâc Receb bin 'Abdul-*

lah nâm recûl meclis-i şer'-işerîfe hâzır olub takrîr-i kelâm idûb mahalle-i mezbûre sâkinlerinden *Fatma Hatun* nâm kimesne mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı benüm mülkûme mülâhık ve bir tarafı *el-Hac Ahmed* mülküne ve bir tarafı tarîk-i 'âmme münteht olan mülk menzilini *el-Hâc Kalender Beşe bin 'Abdullah* nâm recûle yirmi bin akçeye bey' itdüğün istimâ' itdüğümde 'ale'l-fevr alız-ı şüf'a ve taleb-i müvâsebe itdüğüm tahrîr olunmak matlûbumdur deyûb şerâ'it-i şüf'ayı nehc-i şer'î üzere ri'âyet eldüği zâhir olmağın vâki' hâl bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fî el-yevm es-sâmin fî Cemâziyel'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

Muharrirü'l- ..... Mahmûd Efendi,
İbrâhim ..... bin Sinan,
Fahri bin 'Abdullah,
'Osmân bin 'Ali,
'Ali bin Yûsuf,
Veli bin Bâyezid ve
gayruhum min el-hâzırîn.

İS1/9 (57)

İstanbul şehri Nesl-i Şah Sultan mahallesinde bu belgenin sahibi *Abdullah oğlu Hacı Receb* adlı kişi, şer'î meclise gelerek davacı oldu ve dedi ki: "adı geçen mahalle sakinlerinden *Fatma Hatun* adlı kimsenin bir tarafı benim mülküme bitişik, bir tarafı *Hacı Ahmet* mülküne, bir tarafı ise, umumî yolla çevrili evini *Abdullah oğlu Hacı Kalender Beşe* adlı kişiye yirmi bin akçeye sattığını duyunca, süratle şuf'a hakkının bulunduğunu ve talep-i müvâsebede bulundum. Şüf'anın şartlarına şer'î usûle uygun bir şekilde riayet ettiğim için şüf'a hakkım sâbit olmuştur. Söz konusu durum istek üzerine yazıldı.

7 Cemâziyelâhire 1021/1612.

Şahitler

Muharrirü'l- ..... Mahmut, Efendi,
Sinan oğlu İbrahim....,
Abdullah oğlu Fahri,
Ali oğlu Osman,
Yusuf oğlu Ali,
Bayezid oğlu Veli ve
diğerleri.

H181/32 (3)

Şuf'ada Taleb-i Takrîr

(Metnin aslı Arapçadır.
Sadece sadeleştirmiş şeklini aldık.)

H181/32 (3)

Dursun Bey ve *Davud Beşe*, şer'i meclise gelerek şöyle dediler; *"Hurûk Köyü* arazisinde bahçemize bitişik değirmen, başkasına satılmış, duyurur ve üç defa şüf'a hakkımızın bulunduğunu talep ve takrir eyler ve sicile kayıt düşülmesini isteriz." Bunun üzerine mezkûr tarih itibariyle adı geçen şahısların şahitlikleri ile kayıt yapıldı.

H181/60 (3)

Şuf'ada Taleb-i Takrîr

Budur ki,

Kasaba-i Harput sâkinlerinden olup sipâhî tâifesinden *Bekir Bey* nâm el-cündî meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idûb *"Demürcü Şeyhî* karye-i *Pekinlik nâhiyesinde* vâki' sınuru benüm bağum sınuruna muttasıl olan bağını ahâra bey' idüb ve ben ahâr diyârda olmağla hâlâ gelüb istimâ' eyledüğümde bilâ-tehir şuf'a döndüm sicil olunmasın taleb iderüm" diyücek mezbûrun şuf'alığı kayd-sicil olundu.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Zilhicce, sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

Mahmûd b. Hasan Kulu,
'Osmân Çelebi b. el-Hâc Veli,
Ebubekir b. 'Ali,
Pîrî Ahmed b. Sarrâf Mustafâ ve
gayruhum.

H181/60 (3)

Yazılış sebebi şudur;

Harput Kasabası sakinlerinden sipahî taifesine mensup *El-Cündî* lakabıyla tanınan *Bekir Bey*, şer'î meclise gelerek şöyle dedi; "*Demirci Şeyhi, Pekinik Köyü Nahiyesi*'nde benim bağımla bitişik olan bağını başka birine satmış. Ben başka yerde bulunuyordum. Gelip durumu öğrenince geciktirmeden şuf'a hakkımın sicile kayd olunmasını talep ettim." Bunun üzerine adı geçenin şuf'a hakkı sicile kaydedildi.

20-30 Zilhicce 1041/1631.

Şahitler

Hasan Kulu oğlu Mahmut
Hacı Veli oğlu Osman Çelebi,
Ali oğlu Ebubekir
Sarraf Mustafa oğlu Pirî Ahmet, ve diğerleri.

H181/60 (3)

Şuf'a Talebi

Budur ki:

Kasaba-i Harput sâkinlerinden olup sipâhî tâifesinden *Bekir Bey* nâm el-cündî meclis-i şer'e gelüb takrîr-i kelâm idüb "*Demircü Şeyhî* karye-i *Pekinik nâhiyesinde* vâki' sınuru benüm bağum sınuruna muttasıl olan bağını ahâra bey' idüb ve ben ahâr diyârda olmağla hâlâ gelüb istimâ' eyledüğümde bilâ-tehir şuf'a döndüm sicil olunmasın taleb iderüm" diyücek mezbûrun şuf'aluğı kayd-ı erbâ'în ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

Mahmûd b. Hasan Kulu,
'Osmân Çelebi b. el-Hâc Veli,
Ebubekir b. 'Ali,
Pîrî Ahmed b. Sarrâf Mustafâ ve gayruhum.

H181/60 (3)

Harput Kasabası sâkinlerinden olup sipahi taifesinden *Bekir Bey* adındaki asker şer'î meclise gelip söz alarak şöyle dava eyledi; "*Demirci Şeyhî* -başkanı- *Pekinik Köyü* 'nde bulunan sınırı benim bağım sınırına bitişik olan bağını başkasına satmış. Ben başka memlekette idim. Şimdi geldim. Bu satışı duyduğumda gecikmeksizin şuf'a davası açtım. Sicile kaydolunmasını talep ederim" dedi. Adı geçenin şuf'alığı sicile kaydolundu.

Zil hicce Ayı Sonu 1041.

Şahitler

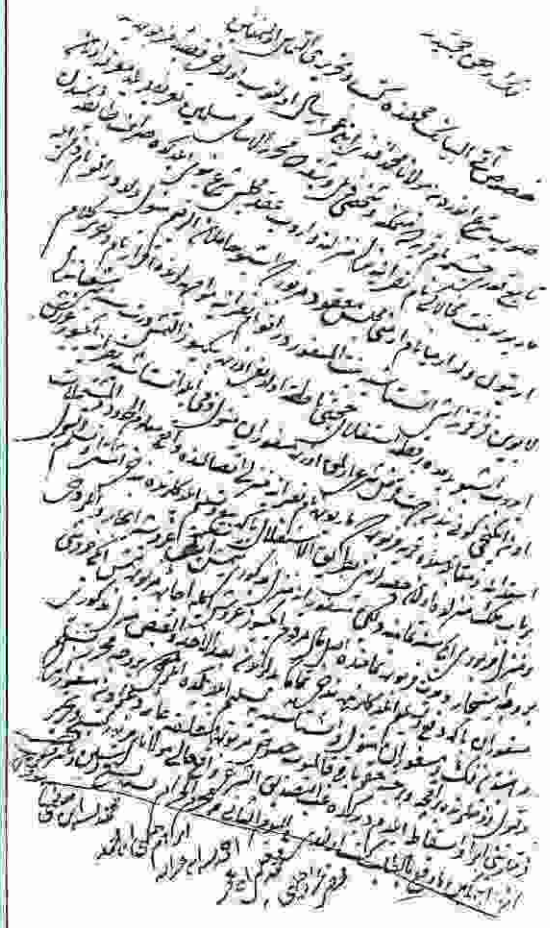
Hasan Kulu oğlu Mahmud,
Hacı Veli oğlu Osman Çelebi,
Ali oğlu Ebubekir,
Sarraf Mustafa oğlu Pirî Ahmet ve diğerleri.

IV- REHİN AKDİ VE HÜKÜMLERİ

B23-127/33B (1)

Fekk-i Rehin (Rehnin Çözülmesi) Hüccetidir

Husûs-ı âti'l-beyânun mahallinde kelb ve tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı şer'î-i enverden *Mevlânâ Mehmed Efendi ibn-i 'Ömer* irsâl olunub ol dahi kasaba-i mezbûreye tâbi' *Kuruçeşme* nâm karyede mütemekkine ve şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ta'rîfleriyle mu'arrefe olan *Maryon bint-i Mihâlâki* nâm *Nasrâniyye*'nün menziline varub akd-ı meclis-i şer'-i nebevî eyledükde sarrâf tâifesinden *Ariton veled-i Ermiya* nâm *Ermeni*, meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda işbu hâmilü'r-rakîm *Manol veled-i Varako* nâm zımmî ile li-ebeveyn kız kardaşı *Enistâşiyebiru'l-mesfûr Varako* nâm *Nasrâniyye* muvâcehelerinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb işbu yedûmde bir kıt'a istiglâl hüccetü nâtıka olduğu üzre bin yüz altmış dört senesi Şa'bân'ının on ikinci gürü bünden cihet-i karz-ı şer' olmak üzere mesfûrân *Manol* zımmî ile *Enistâşiye Nasrâniyye* iki yüz gurûş istidâne ve mukâbelesinde karye-i mezbûreden *Maryon* nâm *Nasrâniyye* menzili itlisâlinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk menzilde olan hisselerini bi-tarîki'l-istiglâl bana bey' ve teslîm eyledüklerinde ben dahi işlirâ ve teselüm ve kabûl ve menzil-i mezbûru iki sene tamâmına değin mesfûrâna menzil-i mezkûru yetmiş iki gurûşa icâr ve anlar dahi ber vech-i isticâr ve müddet-i mezbûre yetmiş iki gurûşu mesfûrân bana def' ve teslîm eyledüklerinden ben dahi tamâmen yedlerinden ba'de'l-ahz ve'l-kabz menzil-i mezkûru rehniyyetten fekk ve mesfûrân ve *Manol* ve *Enistâşiye*'ye teslîm eyledüğümde anlar dahi ber vech-i mu-

harrer tesellüm ve kabûl ve zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe hakkum bâkî kalmayub husûs-ı mezbûra mütealliklâ amme-i deâvîden mesfûrânun zimmetlerini ibrâ ve iskât eyledüm didükde gıbbe't-tasdiki's-şer'î vâki' hâl-i mevlânâ-yı mezbûr ketb ve tahrîr inha itmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundı.

Fi'l-yevmi's-sânî min Muharremi'l-harâm li-senet-i tis'a ve sittîne ve mieîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Muhzır 'Abdullah Çelebi
Mehmed Çelebi ibn-i 'Ömer,
Ahmed Beşe ibn-i 'Abdullah,
İbrâhîm Hilmî ibn-i Mehmed,
Mehmed Beşe ibn-i Mustafâ.

B23-127/33B (1)

Aşağıda zikredilecek hususun yerinde yazılıp tesbit edilebilmesi için şer'î mahkeme tarafından *Ömer oğlu Mevlânâ Mehmed Efendi* gönderilmiş ve o da adı geçen kasabaya bağlı *Kuruçeşme* adlı köyde oturan ve şahsı vesikanın sonunda isimleri yazılı Müslümanlar'ın tarifiyle bilinen *Mihalaki kızı Maryon* adlı Hıristiyan kadının evine varmış ve orada şer'î yargılama meclisi kurmuştur. Bu meclisde, sarraflardan *Ermiya çocuğu Arîton* adlı Ermeni, kurulan yargı meclisinde, işbu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Varako oğlu Manol* adlı zımmî ile ana baba bir kız kardeşi *Varako kızı Enistaşiye* adlı Hıristiyan huzurlarında şöyle ikrar ve beyanda bulunmuştur:

İşbu elimdeki bir parça istiglâl hücceti gereğince, 1164 senesi Şa'banı'nın 12. günü benden ödünç akdi yoluyla akdi geçen *Manol* ve kız kardeşi *Enistaşiye* 200 kuruş borç istemişler ve karşılığında yine adı geçen köyden *Maryon* adlı Hıristiyan kadının evi bitişiğinde bulunan sınırları ve müştemilâtı bilinen bir kapı mülk evde olan hisselerini istiglâl yolu ile bana satıp teslim eylemişlerdir. Ben de satın alıp teselüm ve kabz eyledim ve söz konusu evi iki sene tamamına kadar yine kendilerine 72 kuruşa kiraya verdim. Onlar da söz konusu süre ve şartlarla 72 kuruşu bana teslim edince, ben de tam olarak teslim aldım ve evin rehnini de çözdüm; *Manol* ve *Enistaşiye*'ye teslim ettim. Onlar da tesellüm ve kabûl eylediler. Zimmetlerinde bir habbe ve bir akçe hakkım kalmadı. Bu hususa dâir bütün davalardan zimmetlerini ibrâ eyledim.

İkrarcının bu beyanı, hukuken tasdik edildikten sonra durumu *mevlânâ-yı mezbûr* yazı ile tesbit eylediğinden sicile de talep üzerine kaydedildi.

2 Muharrem 1169/1755

Şahitler

Muhzır Abdullah Çelebi,
Ömer Çelebi oğlu Mehmet Çelebi,
Abdullah oğlu Ahmet Beşe,
Mehmet oğlu İbrahim Hilmi,
Mustafa oğlu Mehmet Beşe,

Ü6-131/14B

Rehin Akdi

Karye-i Çenkâr (Çengel) sâkinlerinden *Andriya veled-i Yanı* nâm zimmî, meclis-i şer'de *mahmiye-i İstan-*

bul'da vâki' Mehmed Bey vakfına bi'l-fi'l mütevellî olan *Rüstem Bey b. 'Abdullah* nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idüb mezbûr *Rüstem Bey*'e mâl-ı vakıfdan bi-tarîki'l-karz alınmış yirmi bin nakd-i râyicü'l-vakt akçe ve iki bin akçe çûha bahâsından deynim olub târîh-i kitâbdan sene tamâmına dek va'demiz olub deyn-i mezbûre *mahmiyye-i Kostantıniyye*'de vâki' hudûdu inde'l-ahâli ma'lûm bir dükkânımı rehin vaz' eyledim dediği mezbûr mütevellî bi'l-muvâcehe tasdîk eyledikde mâ vaka'a kayd-ı sicil olundu.

Hurrire fî 15 Zilhicce li-sene 1006.

Şuhûdü'l-hâl

(Es-sâbıkûn) Mehmed Çelebi Mustafa,
Sinan 'Abdullah,
Mehmed b. Behram,
'İsa b. 'Abdullah el-Bevvâbü's-Sultân,
Ahmed b. 'Ali,
Mustafâ 'Abdullah,
Hasan 'Abdullah,
Mehmed Çelebi 'Abdullah.

Ü6-131/14B

Çengelköy sakinlerinden *Yani oğlu Andriyo*; mahkemede, *İstanbul*'da bulunan *Mehmet Bey* vakfı mütevellisi *Abdullah oğlu Rüstem Bey* huzurunda; "adı geçen *Rüstem Bey*'e mütevellisi olduğu vakfın malından ödünç olarak almış bulunduğum bu günün râyiç değeri ile yirmi bin akçe ve iki bin akçe çuha bahasından borcum olup bu borca karşılık *İstanbul*'da bulunan ve hududu civarındaki halk tarafından bilinen dükkanımı rehin koydum" diye beyanda bulunduğunda adı geçen mütevellînin de bunu tastik etmesi üzerine durum sicile kaydedildi.

15 Zilhicce 1006/1597.

Şahitler

(Evvelkiler) Mehmed Çelebi Mustafa,
Sinan Abdullah,
Behram oğlu Mehmet,
El-Behvâbü's-Sultan Abdullah oğlu İsa,
Ali oğlu Ahmet,
Mustafa Abdullah,
Hasan Abdullah,
Mehmet Çelebi Abdullah.

K1 (84)

Rehin Akdi

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki, *Hâce İbrâhim b. el-Hâc Mahmûd* meclis-i şer'e hâzır olub *Seyyid Ahmed b. Hızır*'ı ihzar eyleyüb şöyle takrîr-i kelâm eyledi ki benüm mezkûr *Seyyid Ahmed*'de ki üzerinde üç bin akçem vardur didi. Mesfûr *Seyyid Ahmed* dahi tasdîk idüb şöyle ikrâr eyledi ki; "*Hâce İbrâhim*'e üç bin akçe borcum vardır" didi ve ba'dehû mesfûr *Seyyid Ahmet* kendü idindiğim bir hakdur ve bir müstehakdur ve bir mahzen ve bir istabl üstünde bir odam vardır ve muhavvadur, temekkün meyândur. Mezkûr *Hâce İbrâhim*'in katında rehîn olsun didi. Şol vakt ki borcumu edâ idem, hos eylesin, borcum ve illâ edâ idinceye katında rehin ola didiği ecilden mezkûrînin iltimâslarıyla deftere kayd olundı.

Bi-mazhar-ı

'Abdurrahman Çelebi b.Hâce Mehmed ve
Şeyh İbrâhim b. Mehmed ve
Mehmed Fakîh b. Ebubekir Hâcı ve
Mevlânâ Mehmed Çelebi b. Yûsuf ve
'Ali Çelebi b. Mehmed ve
Hoşkadem b. Sadaka.

K1 (84)

Belgenin düzenleniş sebebi şudur;

Hacı Mahmut oğlu Hoca İbrahim, şer'î meclise geldi , beraberinde *Hızır oğlu Seyyid Ahmed*'i de getirdi. Daha sonra şöyle dedi; "benim *Seyyid Ahmet*'e üç bin akçem vardır." *Seyyid Ahmet* söyleneni kabul ederek şöyle ikrarda bulundu; "*Hoca İbrahim*'e gerçekten de üç bin akçe borcum vardır. Boynumun borcudur. Bir mahzenin üzerinde kullanılabilir genişlikte odam vardır. Bu mülkü *Hoca İbrahim*'in eline rehin olarak bırakıyorum. Borcumu ödediğimde boşalırım. Ödeyene kadar elinde rehin kalsın." Taraflar rıza gösterince deftere kayıt düşüldü.

Şahitler

Hoca Mehmet oğlu Abdurrahman Çelebi,
Mehmet oğlu Şeyh İbrahim,
Ebubekir Hacı oğlu Mehmet Fakih,
Yusuf oğlu Mevlana Mehmet Çelebi,
Mehmet oğlu Ali Çelebi,
Sadaka oğlu Hoşkadem.

G2/46 (144)

Borca Karşılık Rehin ve Kefalet

Veçh-i tahrîr-i hurûf budur ki, *karye-i Tilbaşar*'dan *'Ali Kethüdâ bin El-Hâc Ahmed* ve *İvez bin 'Ulvî* nâm kimesneler meclis-i şerî'atde hâzır olduklarında mezbûr *'Ali Kethüdâ* ikrâr ve i'tirâf idûb didi ki; *"El-Hâc 'Ali bin Yûsuf* nâm kimesneye bez bahâsından dört ay müddet ile ve benüm olan bin elli para akçenün mukâbelesinde rehin kodum. Bir altun kasablu mendile ve iki altun tirazu va'desi bitdikden sonra bey' idûb mezbûr *Hâcı 'Ali*'ye virûb edâ itmesine işbu *İvez*'i vekîl kıldım. Eğer rehinün kıymeti deyne vefâ etmezse bâkî kalanun edâsına mezbûr *İvez* kefîl-i bi'l-mâl ola" deyücek mezbûr *İvez* dahi veçh-i meşrûh üzere vekâleti ve kefâlet-i mezbûreyi kabûl itdikden sonra mâ hüve'l-vâki' iki cânibün rızâlarıyla sebt-i sicil olundı. Mukırr-ı mezbûrlar ikrârların tasdîk idûb

Tahrîren fî yevm-i sene 29 Safer sene 948.

G2/46 (144)

Yazının yazılış sebebi budur; *Tilbaşar köyünden Hacı Ahmet oğlu Ali Kethüda* ile *Ulvi oğlu İvez* adındaki kimseler şer'î meclisde hazır oldular. *Ali Kethüda* söz alarak şöyle ikrar ve itiraf etti: "*Yusuf oğlu Hacı Ali* adındaki kimseye bin elli para borcuma karşılık bez bedelinden dört ay müddet ile bir altun kasablı mendile ve iki altun tirazu işbu *İvez*'e rehin kodum. Vade bittikten sonra *İvez* bu altunları satıp borcumu ödeyecek. Eğer rehin kıymeti borca kâfi gelmezse geri kalanın edasına adı geçen *İvez* malı ile kefil olacak" dedi.

İvez dahi açıklandığı üzere vekaleti ve malı ile kefaleti kabûl etti. İkrar ve kabûller iki tarafın rızasıyla sicile kaydolundu.

29 Safer 948/1541.

H181/7 (1)

Borca Karşılık Gayri Menkul Rehini

Budur ki;

Sağman'dan *'Ömer Ağa b. Ahmed Ağa* meclis-i şer'de *'Osmân Çelebi b. Mirzâ* nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idûb didi ki; "işbu mezkûr *'Osmân Çelebi*'ye üç yüz elli riyal gurûş zimmetümde virecek deynüm olub meblâğ-ı mezbûr mukâbelesinde *Sağman*'da olan karındaşum ile ve benüm iki kıt'a bağçelerüm ve iki evlerüm ve iki çiftliklerüm ve zimmetümde deynüm mûcebince olan bi'l-cümle alacaklarum rehin vaz' eyledüğüm meblâğ-ı mezbûr bin kırk birZi'l-ka'desi'nin gurresinde ilh ay va'de ile zikr olunan üç yüz elli riyâl gurûşunu edâ itdiğümde ve fekk-i rehin idecek oldum" diyücek merkûm *'Osmân Çelebi* dahi mezkûr *Ahmet Ağa*'nun ikrârını tasdîk idûb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Yûsuf b. 'İnâyet,
Birâderi Yağmur,
Mustafâ Beşe Serdâr,
Halîl Çavuş (b.) Latîf,
Mehmed Çelebi Erzincanlı
'Osmân Efendi ve
gayruhum.

H181/7 (1)

Sağman'dan *Ahmet Ağa oğlu Ömer Ağa*, şer'î meclisde *Mirza oğlu Osman Çelebi* huzurunda söz olarak şöyle ikrar eyledi; "*Osman Çelebi*"ye üç yüz elli riyal kuruş verecek borcum var. Bu borç karşılığında *Sağman*'da kardeşim ve benim malımız olan iki bahçemizi, iki evimizi ve iki çiftliğimizi *Osman Çelebi*'ye rehin olarak koydum. 1041 yılının Zilkade Ayı'nın başından itibaren altı ay içinde zikrolunan borcumu ödediğim zaman, mallarım üzerindeki rehinin kaldırılmasını talep ederim" dedi.

Adı geçen *Osman Çelebi* dahi *Ahmet Ağa*'nın bu ikrarını tasdik eyledi.

Şevval Ayı 1041/1631.

Şâhitler

İnayet oğlu Yusuf,
Biraderi Yağmur,
Mustafa Beşe Serdar,
Latif oğlu Halil Çavuş,
Erzincanlı Mehmet Çelebi,
Osman Efendi ve
diğerleri.

H181/22 (5)

Borca Karşılık Gayri Menkul Rehin Edilmesi

Budur ki;

El-Hâc Bekir b. Hasân meclis-i şer'de *İbrâhim b. Mehmed* Kethüdâ muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idüb dedi ki, işbu mezbûr *İbrâhim*'e sekiz riyâl gurûş târîh-i kitâbdan sene tamâmına değin virecek deynim olub mukâbelesinde *Şenca Deresi*'nde vâki' hudûdu ma'lûm olan bağımı yanında rehin vaz' eyledüm ve hem *Telvezâde Mustafâ* nâm kimesneyi devr-i vekîl eyledüm meblâğ-ı mezbûru va'de tamâmında virüb edâ itmeyecek olursam mezbûr zikr olunan bağımı bey' idüb edâ eyleye" didikde mukırr-ı mezbûrun veçh-i mesrûh üzere vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûr *İbrahim* dahi tasdik u kabûl idüb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Mahmûd b. Hâcı İbrâhim,
Ebü'l-Kâsım b. Câni'Ali,
Hâcı İbrâhim Bakkâl ve
gayruhum.

H181/22 (5)

Hasan oğlu Hacı Bekir şer'î meclisde *Kethüda Mehmet oğlu İbrahim* huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "İşbu *İbrahim*'e sekiz riyal kuruş bu sicil tarihinden bir yıl tamamına değin verecek borcum vardır. Karşılığında kendisine *Şenca Deresi*'nde bulunan ve sınırları bilinen bağımı rehin koydum ve ayrıca *Telvezâde Mustafa* adındaki kimseyi devr-i vekil eyledim. Borcumu zamanında ödemeyecek olursam adı geçen vekil zikrolunan bağımı satıp borcumu ödeyecek" dedi.

Hacı Bekir'in bu ikrarını adı geçen *İbrahim* dahi tasdik eyledi sicile kaydolundu.

Şevval 1041/1631.

Şahitler

Hacı İbrahim oğlu Mahmut
Can Ali oğlu Ebu'l-Kasım,
Hacı İbrahim Bakkal ve
diğerleri.

GI/22 (71)

Borca Karşılık Rehin Verme

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki, mezbûr *Hâcı Muhammed* meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf idüb "kumaş bahâsından merkûm *'Abdulkadir*'e on dört bin dört yüz Halebî akçe deynüm vardur. Târîh-i kitâbdan on sekiz ay vâde ile bu meblâğı mezbûr meblâğ mukâbelesinde medîne-i *Haleb*'de ve *Arz-ı Diğarı* dimekle ma'rûf bostân ve bâğ eşcâr-ı muhtelife mahdûddur; kible nehr-i cân', şarken *Ahmed* bostânı şimâlen *Burhân* bostânı *Geldük Nehri* bu hudûd-ı erba'a ile mahdûd olan bâğ ve bostânı mezbûr *'Abdülkadir*'e rehin kodum" didikde mezbûr *'Abdülkadir* dahi mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı sâbıkasını tasdîk ittiği sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahriren fî 23 Şehr-i Safer 938.

GI/22 (71)

Sicilin yazılış sebebi budur ki; *Hacı Mehmet* şer'î meclisde ikrar ve itiraf edip şöyle dedi; "kumaş bedelinden alacaklı *Abdülkadir*'e on dört bin dört yüz Halebî akçe borcum vardır. Bu sicilin -senedin- yazılması tarihinden itibaren on sekiz ay vâde ile, sözü edilen borcum karşılığında, *Haleb Şehri*'nde *Arz-ı Diğarı* adıyla tanınan yerde, güneyi akar su, doğusu *Ahmed*'in bostanı, kuzeyi *Burhan*'ın bostanı, batısı *Geldik Suyu* ile sınırlı olan, çeşitli ağaçlardan meydana gelen bostan ve bağı adı geçen *Abdülkadir*'e rehin verdim.

Alacaklı *Abdülkadir* dahi adı geçen ikrarcının yukarıdaki ikrarını tasdik ettiği, sicile kaydolundu.

23 Safer 938/1531.

§.3. Ticâret Hukuku ve Şirketler

İS1/33 (224)

Ticarî Örf ve Âdetler

Budur ki, merhûm *Ahmed Paşa Câmii* kurbunda *el-Hâc Muhyiddîn* mahallesinde vâki' olan dekâkin eshâbından *Yani veled-i Nikola ve Mirvidek veled-i Budro ve Yorgi veled-i .....* ve sâirleri hâzırûn olub takrîr-i kelâm ve basıt-ı merâm idüb 'âdet-i kadîmemiz yevme'l-ihdâ dükkân açub bey' ü şirâ olunmamak üzere iken içlerimizden ba'zı üstâdlar bizim yiğit başımızın ve sâir üstâdlarımızın rızâları yok iken bazar günü dükkân açup bey' ve şirâ eylemek ile beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' olmağın min ba'd bazar günü dükkân açub bey'ü şirâ idenlerimizin hâkim hakkından geldikden sonra subaşıdan vermesin olsun deyü ittifâk ve ta'ahhûd eyledik minvâl-i mesrûh üzere olan ta'ahhüdümüz tahrîr olunup sûreti yedimize verilmek taleb ideriz dediklerinde vech-i muharrer üzere olan ittifâk ve ta'ahhüdleri talebleriyle ketb olundı.

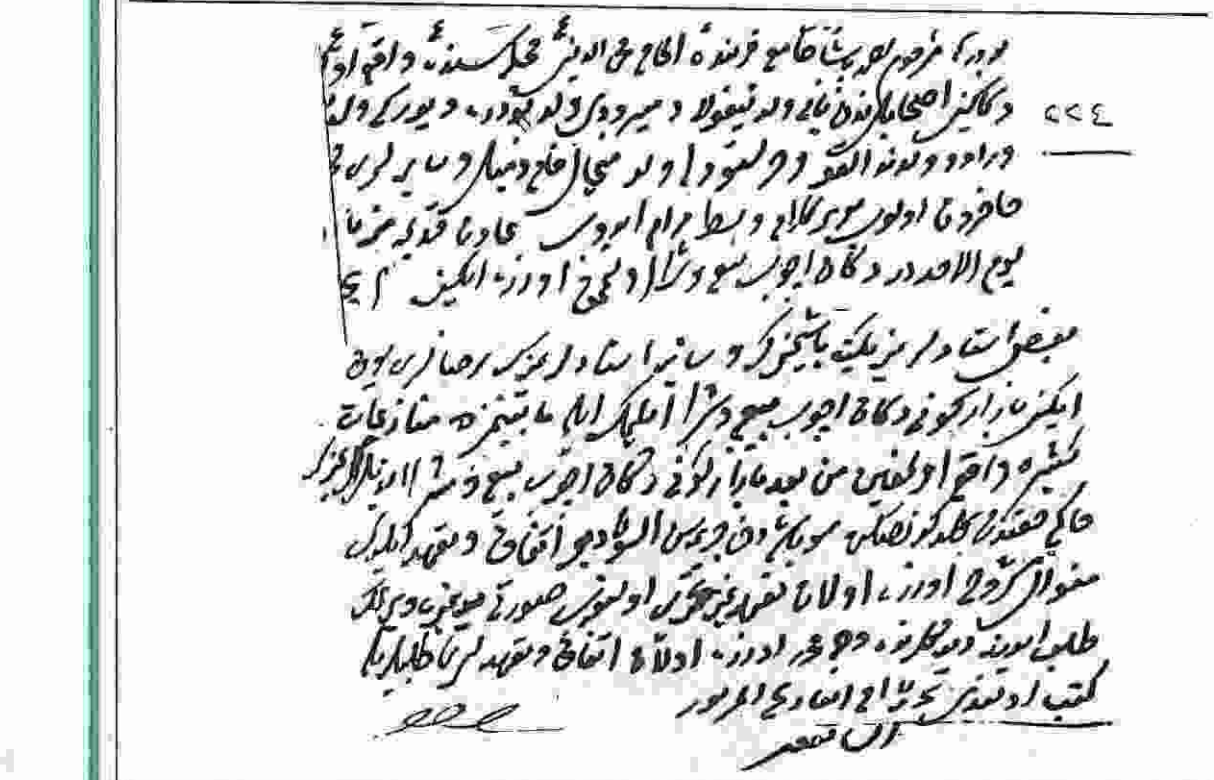
Tahrîren fi't-târîh el-mezbûr.

İS1/33 (224)

Tutanağın düzenlenme sebebi şudur;

Rahmetli *Ahmet Paşa Camii* yakınındaki *Hacı Muhyiddin* mahallesinde bulunan dükkân sahiplerinden *Nikola oğlu Yani, Budro oğlu Mirvidek ve .... oğlu Yorgi*, ve diğerleri hep beraber şöyle bir problemleri olduğunu beyan ettiler; "eski adetimiz pazar günü dükkân açmamak ve alış veriş yapmamak olduğu halde bazı üstadlar, yiğit başımız ve diğer üstadlarımızın rızası olmamasına rağmen pazar günü dükkân açıp alış veriş yapmak suretiyle aramızda büyük tartışma ve çekişmelere sebep olmaktadırlar. Bundan böyle pazar günü dükkân açıp alış veriş yapanlarımıza engel olunması hususunda anlaşılmış bulunuyoruz." İstek üzerine anlaşma tutanak haline getirildi.

Zikredilen târihde.

Ü6-136/27

İltizam Ortaklığı ve Tasfiyesi

Vilâyet-i Anadolu'da vâki havass-ı Hümâyûndan *Koca İli* ve *Şile* nâm hâsların mukâta'asında bin yirmi dört ve bin yirmi beş senelerinde ber vech-i iltizâm emîn olan *Yasef veled-i İshak* nâm *Yahûdî*, meclis-i şer'de işbu râ'î'ü'l-kitâb *Behrâm Bey ibn-i 'Abdulvehhâb* muvâcehesinde bi'l-tav'i's-saf ikrâr ve i'tirâf târîh-i mezbûrda mukâta'a ile merkûmun üç yüz otuz üç bin üç yüz otuz üç akçeye mumâileyh *Behrâm Bey* ile beynümüzde ber vech-i istirâk iltizâm idüb ba'dehû iltizâmumuz olan meblâğ-ı mezbûru, cânib-i mîriye bi'l-tamâm edâ ve teslîm itmişdük. El-hâletü hâzihi beynümüzde bâkî kalan meblâğı dahi hesâb ve kitâb idüb birbirümüzün hissesine lâzım gelen akçeyi alız ve kabz itdük. Ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûre müte'allik birbirümüzden da'vâ ve nizâ'umuz yokdur. Eğer da'vâ sâdır olur ise lede'l-hükkâmi'l-kirâm makbûle ve mesmû'a olmasın didük makrem-i kavmünakram mukarrun lehû'l-merkûm *Behrâm Bey* bi'l-muvâcehe tasdik idücek mâ hâze'l-vâki' ketb olundı.

Hurrire fî 12 min Saferi'l-hayr sene 1028.

Şuhûdü'l-hâl

El-hâc 'Abdurrahman Bey bin Has,
Zeynel Bey bin 'Abdullah,
El-hâc Sin'ân Bey bin 'Abdullah,
Hasan bin Mehmed bakkal,
Mehmed Çelebi bin Bayram bakkal,
Da'vûd bin 'Ali el-muhzır.

Ü6-136/27

Anadolu Vilâyeti'nde bulunan padişah haslarından *Kocaili* ve *Şile* hasları mukâtaasında, 1024 ve 1025 senelerinde, iltizam usulü ile emin olan *İshak oğlu Yasef* adlı *Yahudi*, şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgeyi mahkemeye takdim eden *Abdülvehhâb oğlu Behram Bey* huzurunda, tamamen kendi arzu ve irâdesiyle şöyle ikrar ve itirafda bulunmuştur:

Zikredilen tarihte mukâtaa yoluyla adı geçen şahsın 333 333 akçeye *Behram Bey* ile aramızda ortak olarak iltizâm usulü ile anlaşma yaptık. Sonra iltizâmımız olan ve miktarı zikredilen meblâğı, devlet hazinesine tam olarak edâ ve teslim eyledik. Şu anda aramızda geriye kalan meblâğı da hesap-kitap yaparak her birimizin payına düşen akçeyi aldık. Bu günden sonra, bu hususla ilgili olarak birbirimizden dava ve nizâmız yoktur. Eğer dava sâdır olursa değerli hâkimler katında makbûl addedilmeye dedik.

Lehinde ikrar yapılan *Behram Bey* de söz konusu ikrarı tasdik edince durum sicile kaydedildi.

12 Safer 1028/1618.

Şahitler

Has oğlu Hacı Abdurrahman Bey,
Abdullah oğlu Zeynel Bey,
Abdullah oğlu Hacı Sinan Bey,
Bakkal Mehmet oğlu Hasan,
Bakkal Bayram oğlu Mehmet Çelebi,
Muhzır Ali oğlu Davud.

Ü6-147/15

Mudârebe (Emek-Sermaye) Şirketi

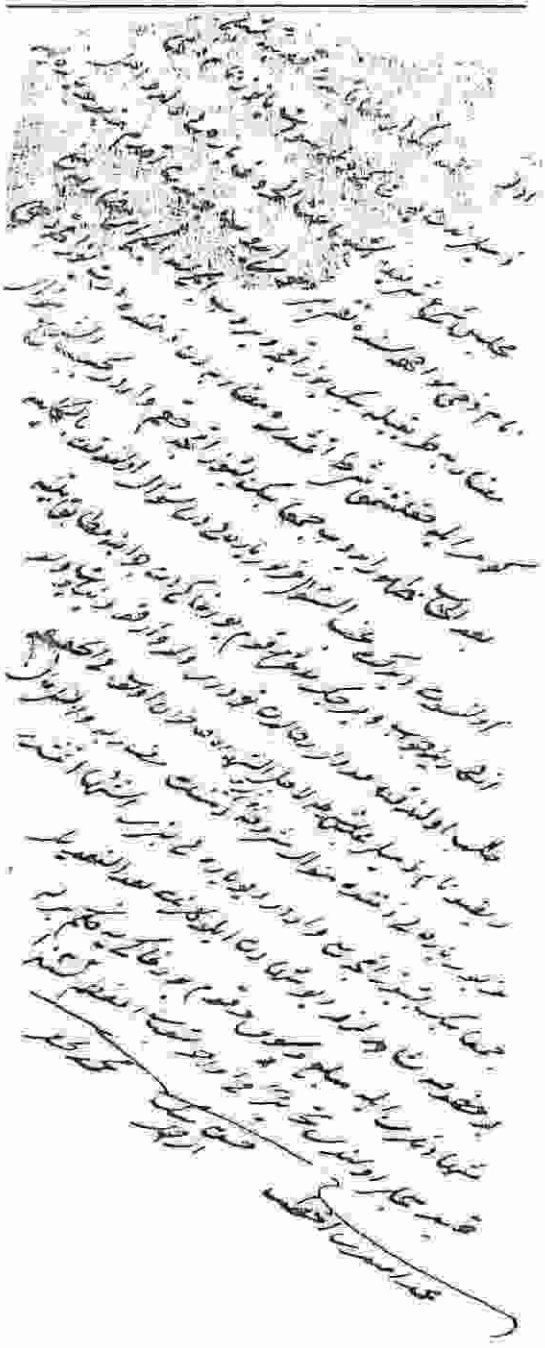
Oldur ki *Mahmiye-i Üsküdâr* muzâfâtından *Kasaba-i Şile* zimmîlerinden *Yorgaki veled-i Suvat Yanoz* nâm zımmî meclis-i şer'-i şerîfde işbu bâ'isü'l-hurûf *Yareli veled-i Vasil* nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem mezbûr *Yareli*'ye mudârebe tarîkiyle bin yüz akçe virüb iki sene iki ay mudârebesini kömür ile haklaşmak şart etmişdi ve mudârebeden zimmetinde dört yüz akçe dahi ba'de'l-hesâb zuhûr idüb cem'ân bin beş yüz akçe hakkım vardır bi-hasebi'ş-şer' suâl olunsun didikde gıbbe'ş-suâl mezbûr *Yareli*'den suâl olundukda bi'l-külliye inkâr ile cevab viricek müdde'i-i merkûm *Yorgaki*'den cevâbına mutâlık beyyine taleb olundukda 'udûl-u ricâlden *Todori veled-i Varko* ve *Panayot veled-i Rizo* nâm zımmîler meclis-i şer'e li-ecli'ş-şahâde hâzirân olub fi'l-hakîka mezbûr *Yareli* zimmetinde mînvâl-i mesrûha üzere zimmetinde mudârebe ve asıl mâl cem'ân bin beş yüz akçesi vardır deyü *Yareli* bizi işhâd etmişdir bu hususa şâhidleriz deyü şahâdet eylediklerinde ba'de't-tа'dîl şahâdetleri ile meblâğ-ı mersûm merkûm *Yorgaki*'ye hükm-i birle kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene 1032.

Şuhûd

Mehmed Efendi el-hatîb,
Hüseyin Beg er-recûl

Mehmed muhzır.

Ü6-147/15

Mudâreke (Emek-Sermaye) Şirketi

Oldur ki:

Üsküdar'a bağlı *Şile* kasabası zımmîlerinden *Suvat Yanuz oğlu Yorgaki* adlı gayrı müslim, serelli şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgenin tanzimine sebep olan *Vasil oğlu Yâreli* adlı zımmî huzurunda şöyle iddiâ ve beyanda bulundu:

Bundan önce adı geçen *Yâreli*'ye mûdâreke *(emek-sermaye ortaklığı)* yoluyla 1100 akçe verdim. İki sene iki ay bu mûdâreke şirketini kömür satın alarak baklaşmayı şart koşmuştu. Netîcede mûdâreke ortaklığının hesabı yapıldıktan sonra 400 akça hesaplan zimmetinde kaldığı ortaya çıktı. Toplam kendisinden 1 500 akçe hakkım vardır. Şer'î usule göre sorularak alınmasını talep ederim.

Davacının bu iddiası üzerine durum *Yâreli*'den sorulunca tamamen inkâr ile cevap vermiş ve dolayısıyla adı geçen davacı *Yorgaki*'den iddiasına uygun kesin delil *(beyyine)* talep edilmiştir. Dâvacı da dürüst erkeklerden *Yarko oğlu Todori* ve *Rizo oğlu Panayot* adlı zımmîleri şer'î yargılama meclisine şahit olarak getirmiş ve şahitler de *"gerçekten o davalı Yareli zimmetinde, davacının açıkladığı şekilde mûdâreke kân ve asıl sermaye olarak toplam 1 500 akçesi vardır"* diye *Yâreli* hizi şahit göstermiştir. Bu hususa şahitleriz.

Şahitlerin bu beyanları üzerine şahitlik beyanları, kendileri tezkiye edildikten sonra kabûl edilmiş ve söz konusu meblâğın *Yorgaki*'ye verilmesine karar verilerek sicile kaydolunmuştur.

20-30 Şaban 1032/1622.

Ş a h i t l e r

Hatip Mehmet Efendi,
Hüseyin Bey,
Mehmet ve
diğerleri. İlya veled-i Pedro

Ü6-147/9-10

Ortağın Şirket Malına Tecâvüzü ve Sorumluluğu

Kasaba-i Şile sâkinlerinden *'Ali Beşe* nâm recûl meclis-i şer'e *İlya veled-i Pedro* nam zımmîyi ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüb işbu gâib-i 'ani'l-meclis olan *Mechud Dimo* nâm zımmî ile mezbûr *İlya*'dan bir sene mukaddem şirket üzere ve sun' ve 'adedi ma'lûm yüz 'aded koyunun işterâ' ve kabz eyledikden sonra mezbûr *İlya* benden yedi bin beş y[illik] akçesini ahz ve kabz idüb bâkî beş bin yüz akçesinin şerikim *Dimo*'dan ahz ve kabz idüb bi'l-tamâm ve'l-kemâl ikimizden baklasdıkdan son-

ra mezbûr *İlya* sılasına gitmek ile mezbûr *Dimo* dahi ben seferde iken şirketden elli beş kuzumuz bey' ve ekl etdikden gayri kanâ'at etmeyüb zikr olunan yüz 'aded koyunun semeni olan iki bin altı yüz nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeyi benden aldı *İlya*'ya bu siddet ve hileye sâlik olub bana küllî gadr itmek murâdı olmağın mezbûr *İlya* ile *Dimo* hâlen şer'-i şerîfe ihzâr ve haklumuz ihkâk-ı hak olmasıyçun da'vet eyledikde şer'den firâr itmeğin ben dahi bi-hasebi'ş-şer'-i şerîf mezbûr *İlya*'dan suâl olunub ne mikdar benden koyunun semenini almışdır didikde mezbûr *İlya* dahi fi'l-hakîka mezbûr *'Ali Beşe* yedinden şirket üzere iştirâ etdikleri koyunumun semeninden yedi bin beş yüzünü *Mechud Dimo*'dan beş bin yüz akçesinin aldım bi't-tamâm ahz ve kabz (eyledim) didikde ma-vaka' bi't-taleb ketb ve tahrîr olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene isneteyn ve selâsîn ve elf.

Ş u h û d

Muslı Çelebi serdâr,
Hüseyin Halîfe el-imâm,
'Ali Beşe er-recûl,
Mehmed İbrâhîm .....,
Muslı bin Şemseddîn,
Kurd Beşe er-recûl
ve gayruhum.

Ü6-147/9-10

Şile Kasabası sâkinlerinden *Ali Beşe* adlı erkek, şer'î meclise *Pedro oğlu İlya adlı* gayrı müslimi ihzar ettirmiştir ve huzurunda şu iddiayı ileri sürmüştür:

Şu anda şer'î yargılama meclisinde bulunmayan *Mechud Dimo* adlı gayrı müslim ile adı geçen *İlya*'dan bir sene önce ortak olarak, vasıflarını ve sayısı aramızda ma'lum olan yüz adet koyunu satın alıp teslim aldıktan sonra adı geçen *İlya*, benden 7 500 akçesini aldı. Geriye kalan 5 100 akçesini ortağım *Dimo*'dan alıp kabzettikten sonra tamamen ikimizden de haklaştı. Durum bu merhalede iken *İlya*, alacağını alarak akraba ziyaretine gitmiş ve ben ise yolculuğa çıkmıştım. Bundan yararlanan *Dimo* da 55 kuzumuzu satıp yemekle kanaat etmeyerek zikredilen 100 adet koyunun semeni olan o zamanda geçerli 2 600 akçeyi benden aldı. *İlya*'ya tehdit ederek ve hile yaparak bana da tamamen gadr ederek niyeti fesad olan *Dimo*, şu anda şer'î yargı meclisine ihzar etmeyi ve hakkımızı almayı istediğimizde, şeriatden kaçmıştır. Ben de şeriatın bana verdiği hakka dayanarak, adı geçen *İlya*'dan benden satın alınan koyunun bedeli olarak ne kadar semen aldığının sorulmasını talep ediyorum.

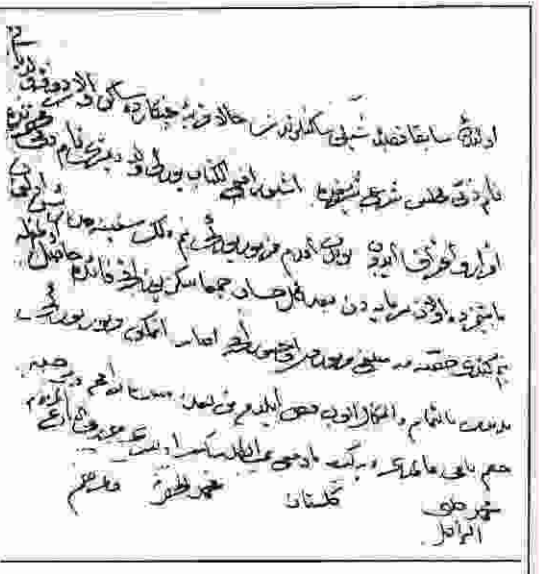
Davacının bu iddiası üzerine durum *İlya*'ya sorulmuş ve gerçekten *İlya*'nın *Ali Beşe* elinden ortak olarak

satın aldıkları koyunun semeni olarak 7 500'ünü, *Mechud Dimo*'dan ise 5 100 akçesini tam olarak aldığı ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine durum tarafların talebi ile sicile kaydedilmiştir.

20-30 Şaban 1032/1622.

Şahitler

Serdâr Musli Çelebi,
İmam Hüseyin Halife,
Ali Beşe,
Mehmet İbrahim,
Şemseddin oğlu Musli,
Kurd Beşe ve
diğerleri.

Ü6-147/5

Şirketin Tasfiyesi

Öldur ki, sâbıka *Kasaba-i Şile* sâkinlerinden hâlen *Karye-i Çungar*'da sâkin olan *Duka veled-i Yâni* nâm zımmî meclis-i şer'-i şerîfde işbu râfi'ü'l-kitâb *Yorgi veled-i Dimitri* nâm zımmî mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem mezbûr *Yorgi* benim mülk safînemde re'is olub mâbeynimizde olan sermâyeden ba'de külli-i hesâb cem'ân sekiz yüz akçe fâide hâsıl olmağla benim kendi hisseme meblağ-ı mezbûrdan üç yüz akçe isâbet itmeğin mezbûr *Yorgi* yedinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alub kabz eyledüm. Min ba'd zimmetümde bir akçe ve bir habbe hakkum bâkî kalmadı didikde mâ-vâka' gıbbe't-taleb ketb olundı.

Hurrire fi't-târîh el-mezbûr 1032.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi er-recûl,
Gülistân,
Mehmed el-.....
ve gayruhum.

Ü6-147/5

Öldur ki;

Eski *Şile Kasabası*, sâkinlerinden ve şu anda *Çungar Köyü*'nde oturan *Yani oğlu Duka* adlı gayrı müslim, şerîfli şer'î yargı meclisinde işbu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Dimitri oğlu Yorgi* huzurunda şöyle itiraf ve ikrar da bulunur;

Bundan önce adı geçen *Yorgi*, mülk gemimde ortak idi. Aramızda olan sermayeden, bütün hesaplardan sonra toplam 800 akçe kâr elde edilmekle, benim kendi payıma 300 akçe düştü ve adı geçen *Yorgi*'den payımı tam olarak teslim aldım. Bundan sonra zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı.

İkrarcının bu ikrarı olduğu gibi tarafların talebi üzerine sicile kaydedildi.

Zikredilen tarihde (1032/1622)

Şahitler

Mehmet Çelebi,
Gülistan,
Mehmet ve
diğerleri.

Ü6-131/24B

Ortaklığın Tasfiyesi

Karye-i Çenkâr sâkinlerinden olub bundan mukaddem hatîfe-i nâfihâ helâk olan *Rizo veled-i Yani*'nin sağiresi Sultâne(ye) kıbel-i şer'den vasî-i şer'î *Zebih bini-i Yani* meclis-i şer'de *Andriye veled-i Yani* nâm zımmî muvâcehesinde da'vâ idüb, "zevcim merkûm *Rizo, İstanbul*'da Balıkpâzarı'nda olan balık dükkânında mezbûr *Andriye* ile şerîk olub ba'de külli hisâb zimmetinde dokuz yüz akçe kalmışdır. Verâsetim ve vesâyetim hasebiyle taleb eylerüm" didikde gıbbe's-su'al zimmetinde meblağ-ı merkûm bâkî kaldığın inkâr idicek müdde'iye-i mezbûreden

da'vâsına mutabık beyyine taleb olundukda *Andriye*'nin yemîn-i şer'î virildikden sonra müdde'iye-i mesfûre da'vâ-yı mezkûreden men'olunub mâ cerâ bi'l-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şuhûdü'l-hâl

(Es-sâbikûn)Mustafâ Bey b. 'Abdullah,
'Ali Çelebi b. Mahmûd,
'Abdurrahman b. Gaybî,
Mehmed b. Habîb,
Mustafâ b. Mehmed,
Ca'fer b. 'Abdullah,
Mehmed b. 'Abdullah,
'Ömer b. Veli,
Mehmed b. Ahmed,
Mustafâ b. Mustafâ,
Mehmed Bey b. Mustafâ,
Mehmed Çelebi b. 'Abdullah ve
gayruhum mine'l-hâzırîn .

Ü6-13.1/24 B

Çengelköy sakinlerinden olup bundan bir müddet önce eceliyle ölmüş bulunan *Yani oğlu Rizo*'nun, *Sultâne* adlı küçük kızının vasîsi olan *Yani kızı Zebih*, şer'î mahkeme huzurunda *Yani oğlu Andriye* hakkında davacı olup şu iddiada bulunmuştur; "adı geçen kocam *Rizo* ile *Andriye*'nin *İstanbul*'da *Balıkpazarı*'nda ortak balık dükkânları var idi. Hesap görüldüğünde *Andriye*'nin dokuz yüz akçe borcu kalmıştır. *Rizo*'nun mirasçısı ve küçük kızın vasîsi olmam dolasıyla zikri geçen meblâğın kendisinden alınmasın talep ederim". Bunun üzerine mesele *Andriye*'den sorulduğunda zikri geçen meblâğın her hangi bir delil (şahit) getirmesi istenmiştir. Delil getirmeyince davalı *Andriye*'ye yemin verdirildikten sonra adı geçen *Zebi*'nin davası red olunub durum olduğu gibi sicile kaydedilmiştir.

Şahitler

(Evvelkiler) Abdullah oğlu Mustafa Bey,
Mahmut oğlu Ali Çelebi,
Gaybî oğlu Abdurrahman,
Habib oğlu Mehmet ,
Mehmet oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Câfer,
Abdullah oğlu Mehmet ,
Veli oğlu Ömer,
Ahmet oğlu Mehmet,
Mustafa oğlu Mustafa,
Mustafa oğlu Mehmet Bey,
Abdullah oğlu Mehmet Çelebi ve
diğer hazır olanlar.

H181/3 (1)

Ortaklık Sözleşmesi

Budur ki;

Karye-i Yalnızıoros sâkinlerinden *'İsâ Ağa* tarafından bu husûsûn müseccel vekîli olan oğlu *'Osmân* kendü asâleten ve karındaşları *'Ali ve Mustafâ* taraflarından müseccel vekâleten meclis-i şer'de *'Osman b. Sarcan* mahzarında asâleten ve vekâleten ikrâr u takrîr-i kelâm idûb didi ki; "babam mezbûr isbu merkûm *'Osman*'ın sulu ve susuz topraklarında ve bahçesinde hânesi ve evlerinde ism-i mâl ulâk olunan bi'l-cümle şeylerden hâsılı kendü mâlına halt idûb mezbûr *'Osman*'ı bana ve karındaşlarım *'Ali ve Mustafâ*'ya bu şart ile müşâ' ve müşterek eylediği on seneden sonra mezbûr *'Osmân* bizden tefrîk olursa cümle mâlumuz ve topraklarımız ve nükûd ve zimem ve öküz ve inek ve evlerümüzü tımardan mâ'adâ 'ale's-seviyye dört hisse idûb bir karındaş hissesi mezbûr *'Osmân* alub gidecek oldı. Şöyle ki, on sene tamâm olmazdan mâ'adâ bizüm rızâmuz olmayub bizden tefrîk ola dirsevüz mâlumuzdan kırk riyâl gurûş ile bir karındaş hissesi virecek olduk. Şöyle ki, on sene tamâm olmazdan mukaddem mezbûr *'Osmân* yanumuzda durmayub tefrîk olursa kırk gurûş almayub yine bir karındaş hissesi alub gidicek oldı" didikde mukırr-ı mezbûrun veçh-i meşrûh üzere vâki' olan asâleten ve vekâleten ikrârında mukarrun-lehû'l-mezbûr *'Osman* dahi bi'l-muvâcehe tasdîk u kabûl idûb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîh-i mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Celîl b. Bâkî,
Murtâzâ Çelebi b. Hüseyin Hân Ağa,
Mustafâ Çelebi b. Gümüşzâde,
Emin Çelebi b. Mahmûd Ağa,
Mehmed Çelebi b. Dâmâd,
Mustâfâ Çavuş,
'Ali b. Osmân Çelebi,
Hüseyin b. Mehmed Çelebi,
Nalband b. Mehmed ve gayruhum.

H181/3 (1)

Yalnızıoros Köyü halkından *İsa Ağa* tarafından bu husus için vekili olan *Osman* kendisine asaleten ve kardeşleri *Ali* ve *Mustafa* tarafından da vekaleten şer'î mecliste hazır bulundu ve *Sarcalı oğlu Osman*'ın huzurunda söz alarak şöyle dedi: "babam işbu *Osman*'ın sulu ve suyuz topraklarını, bahçesini ve evlerini ve mal adı verilen bütün şeylerini kendi malına katıp *Osman*'ı bana ve kardeşlerim *Ali* ve *Mustafa*'ya şu şartla ortak etti. *Osman* on seneye varıncaya dek yanımızda olacak, birbirimizden ayrılmayacağız, on seneden sonra *Osman* bizden ayrılır ise, bütün malımız ve topraklarımız, nakit paralarımız, öküz, inek ve evlerimizi tımardan başka dört eşit hisse edeceğiz. Bir kardeş hissesini adı geçen *Osman* alıp gidebilir. On sene tamam olmazdan önce bizim rızamız olmadan bizden ayrılırsa malımızdan kırk kuruş olmayıp yine bir kardeş hissesi alıp gidecek.

İsa Ağa'nın oğlu *Osman*'ın bu ikrarı üzerine ortaklığa alınan (diğer) *Osman* dahi onun sözünü tekdik eyledi. Sicile kaydolundu.

Şevval Ayı 1041/1631

Şahitler:

Bakî oğlu Celîl.
Hüseyin Han Ağa oğlu Murtaza Çelebi.
Gümüşzade oğlu Mustafa Çelebi.
Mahmur Ağa oğlu Emin Çelebi.
Damad oğlu Mehmet Çelebi.
Mustafa Çavuş.
Osman Çelebi oğlu Ali
Mehmet Çelebi oğlu Hüseyin.
Mehmet oğlu Nalband ve
diğerleri.

İS1/22 (145)

Şirket Akdi ve Feshi

Vilâyet-i Anadolu'da *İnepazarı* kazasına tâbi' *Köşktemür* karyesinden *Mehmed bin Ebubekir* meclis-i ser'-i serîfde *Sonya* kazasına tâbi' *Tarama* karyesinden *Hüseyin bin Şehsüvâr* nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr *Hüseyin* ile şerik olup şirket üzere ticâret murâd idüğümüzde kırk bin akçe nakd benim ve yirmi dört bin beş yüz akçe merkûm *Hüseyin*'in cem'an altmış dört bin beş yüz akçe sermâye ile olub bir beşce yıl ticâret itmişdik imdi ayrılmak murâd eylediğimizde târîh-i kitâb senesi Rebî'ü'l-evvelî'nin evâhirinde birbirimiz ile hesâb ve kitâb eyleyüp ba'de küll-i hesâb ben kırk bin akçe asl mâl..... alub kabz idüb mezkûr Hüseyin yirmi dört bin beş yüz akçe asl mâl alub kabz idüb beynimizde..... vâki' oldukdan sonra husûs-ı mestûre müteallik mütâlebât ve eymân ve muhâsemâtdan birbirimizin zimmetini ibrâ-i 'âmm ile ibrâ ve iskât-ı tam ile iskât eyledik ba'de'l-yevm bir tarîk ile tarafeynden asâleten ve vekâleten da'vâ sâdır olursa lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'â olunmaya didikde gıbbe't-tasdîk kayd olunub

Tahrîren fî't-târîh el-mezbûr.

Şuhûdu'l-hâl:

Mûsâ bin Şa'bân.
Mahmûd bin 'Ali.
El-Hâc Bayram bin 'Ali.
El-Hâc Mehmed bin Mustafâ.
'Ali bin Mustafâ.
Mehmed bin Mustafâ.
İbrâhim bin Hasan Bâli.
Hüseyin bin Ahmed ve
gayruhum mine'l-hâzırîn.

İS1/22 (145)

Anadolu vilayeti İnepazarı kazasına bağlı *Köşktemür köyünden Ebubekir oğlu Mehmet* şer'î meclisde, *Sonya* kazasına bağlı *Tarama köyünden Şehsuvar oğlu Hüseyin* adlı şahsın huzurunda ikrarda bulunarak şöyle dedi; *Hüseyin* ile ortak olup ticaret yapmak istediğimizde kırk bin akçe nakit benden, yirmi dört bin beş yüz akçe merkûr *Hüseyin*'den olmak üzere toplam altmış dört bin beş yüz akçe sermaye ile beş yıl ticarette bulunmuştuk. Şimdi bu belgenin tarihi Rebiülevvel ayının sonları itibariyle hesapları çıkarmış bulunuyoruz. Ben kırk bin akçe karşılığı asıl mal aldım. *Hüseyin* ise yirmi dört bin beş yüz akçelik mal aldı böylece aramızda ..... paylaştık. Bu konuyla ilgili olarak taraflar zimmetini temize çıkarmış bulunuyor. Bu günden sonra konuyla ilgili her hangi bir dava ortaya çıkarsa mahkeme nezarında itibara alınmasın. Tasdik edilmesiyle beraber duruşma kayıtlara geçildi.

Zikredilen târihde

Şahitler:

Şaban oğlu Musa,

Ali oğlu Mahmut,
Ali oğlu Hacı Bayram,
Mustafa oğlu Hacı Ahmet
Mustafa oğlu Ali,
Mustafa oğlu Mehmet,
Hasan Bali oğlu İbrahim,
Ahmet oğlu Hüseyin ve
diğerleri.

İS1/23 (150)

Şirket-i Ebdan

Gemici tâifesinden *Ahmed bin Hüseyin* işbu sâhibü hâze'l-kitâb *Mehmed Reis bin Habîb*-i fî mahlil-i kazâ ihzâr ve mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem yedi bin akçe sermâye ortaya koyub on beş nefer kimesne şerik olub ben ta'âmların tabh eyleyüb bir sehm dahi bana vermek üzere *Tekfur Dağı*'na kendü sefînesiyle ticârete gidüb zarâr oldu deyü bana 'âid olan beş yüz akçeyi vermekden ta'allül ider suâl olunub hakkım al-

verilmesini taleb iderüm didikde gıbbe's-suâl mezbûr ..... fi'l-vâki' merkûm Ahmed ile minval-i muharrer üzere ticâret idüb as..dan ve nıhdan i.. le kül-i hesâb merkûm *Ahmed*'e yüz akçe virilüb nice Müslümânlar huzûrunda edâ idüb islâh olundı tahrîr-i hâlî kalmadı didikde merkûm *Ahmed* vech-i meşrûh üzere olan ıslâhı inkâr idicek mezbûr reis *Mehmed*'in sıdk-ı makâlına muvâfık beyyine taleb olundukda 'udûl-ı müslimîn'den *Mehmed bin Ya'kûb* ve *Habîb bin Muharrem* nâm kimesneler meclis-i şer' şerîfe hâzırân olub fi'l-vâki' mezkûr *Mehmed* mezbûr *Ahmed*'e ba'de kül-i hesâb yüz akçe verüb ..... biz bu husûsa şâhidleriz, şahâdet dahi ederiz dediklerinde ba'de't-ta'dîl şahâdetleri hayyız-ı kabûlde vâki' olub mezbûr *Ahmed* da'vâdan men' olunub mâ vaka' bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî-yevm es-sânî 'aşer min şehr-i Recebi'l mücerrebsene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali bin Yûsuf,
İbrâhim bin Şa'bân,
'Osmân bin 'Ali,
Memi bin 'Abdullah,
Ebubekir Beşe, Ebubekir

İS1/23 (150)

Gemici taifesinden bu belgenin sahibi *Hüseyin oğlu Ahmet Habib oğlu Mehmet Reis*'in de hazır bulunduğu mahkemede davacı olarak şöyle dedi; " Daha önce yedi bin akçe sermaye ortaya koymuş on beş kişiyi yanına almıştı. Ben de yemeklerini pişirecektim. Karşılığında bana da bir hisse verecekti. Bu şekilde *Tekfur Dağı*'na ticaret gayesiyle kendisinden davacı olduğum şahsın gemisiyle gittik. Bu seyahatte zarar ettiği gerekçesiyle hakkım olan beş yüz akçeyi vermekten kaçınır. Sorgulanıp alınmasını isterim." İfadesine baş vurulan *Mehmet Reis* ise şöyle dedi: "Doğrusu mezkûr *Ahmet* ile açıkladığı tarzda ticaret yaptık.Ancak sonuçta bütünüyle hesapları ortaya çıkarmış ve bir çok Müslüman'ın gözleri önünde yüz akçe vermiştim. Haliyle bende hesabı kalmadı." Ancak *Ahmet* böyle bir şeyin olmadığını söyledi. Bu kez *Mehmet Reis*'den söylediklerini isbat edecek delil istendi. Bunun üzerine 'âdil oldukları bilinen Müslümanlar'dan *Yakup oğlu Mehmet, Muharrem oğlu Habib* şer'î meclise gelip; *Mehmed*'in *Ahmed*'e hesapların görülmesinden sonra yüz akçe vererek zimmetini temizlediğine şahadet ederiz, deyince doğruluğu kesinleştirilen şahadet kabûl edildi. *Hüseyin oğlu Ahmed*'in davası düşürüldü. İstek üzerine bu duruşma tutanak haline getirildi.

12 Receb 1021/1612.

Şahitler

Yusuf oğlu Ali,
Şaban oğlu İbrahim,
Ali oğlu Osman,
Abdullah oğlu Memi,
Ebubekir Beşe.

Ü Ç Ü N C Ü K I S I M

KAMU HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

CEZA HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

§.1. Had Suçları ve Cezaları

I- İFFETE İFTİRA SUÇU VE CEZASI (HADD-i KAZF)

İS1-25/142

Hadd-i Kazf (iffete iftirâ)Cezâsı

Ma'rûz,

Da'ûd Paşa kurbünde *Bâyezid-i Cedîd* mahallesinde sâkin zu'amâdan *Ahmed Ağa b. 'Abdullah*, meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr ettirdiği konşusu sipâhî *El-Hac Mustafâ b. Ahmed* mahzarında mezbûr *Mustafâ* bir gece mukaddem kubeyl-i işâda menzili kapusı önünde bana bi'l-muvâcehe kâfir ve kızılbaş ve zâni ve 'avret kapadursun deyü şetm ve kazf edüp ve bana ar lâhık olmağla muceb-i şer'îsini taleb ederim deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müddei-i mezbûr müdde'asına mahalle-i mezbûrede sâkin *El-Hac Bekir b. Ahmed* ve *Ahmed b. Muhammed* nâm kimesneleri ikâmet, onlar dahi edâ-yı şahâdet etmeleriyle mahallelerinden tezkiye içün kubel-i şer'-i şerîfden *Muhammed Emîn Efendi* irsâl ol dahi mahalle-i mezbûreye varup tezkiye ettikde yirmi dokuz nefer mazbûtü'l-esâmî müslimîn şâhidân-ı mezbûrânın kizb ile ma'rûf olmayup 'udûlden olduklarını ihbâr etmeleriyle şahâdetleri şer'an makbûle olduktan sonra mahalle-i mezbûre ahâlisinden *İmâm Süleymân Efendi ve Kasap İlyâs vâ'izi Eş-Şeyh Hasan Efendi* ve *Nâ'ili Paşa Câmi'i* vâ'izi diğer *Eş-Şeyh Hasan ve Bâyezid-i Cedîd Câmi'i hatîbi Es-Seyyid 'Abdurrahmân Efendi ve El-Hac Süleymân ve El-Hac İbrahîm ve yemişçi Es-Seyyid Mûsâ ve sipâhî El-Hac 'Ömer ve kayyım el-Hâc Muhammed ve 'Ömer Ağa* nâm on bir nefer-i sikâtan müslimîn meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olup mezbûr *Ahmed Ağa* içün muhsan ve zînâdan afîf olduğunu alâ tarîki'ş-şahâdet haber vermeleriyle mu'cebiyle mezbûr sipâhî *El-Hac Mustafâ*'ya mezbûr *Ahmed Ağa*'nın talebiyle şer'an hadd-i kazf olan seksen değneğin darbı lâzım geldiği huzûr-ı âlilerine i'lâm olundu.

Fî 24 Rebi'ü'l-evvel 1180.

İS1-25/142

Arz olunur

Davut Paşa yakınlarında *Bâyezid-i Cedid* mahallesinde oturan zeâmet sahiplerinden iltizam müteahhidi *Abdullah oğlu Ahmed Ağa*, şer'î mahkemeye getirdiği komşusu sipahi *Ahmed oğlu Hacı Mustafa* huzurunda adı geçen *Mustafa* bir gece önce yatsı namazından az evvel evinin kapısı önünde bana yüzüme karşı kâfir, kızılbaş, zinacı ve kadın kapatırsın diye sövmüş ve namusuma iftira etmiştir. Bunun beni rahatsız etmesi sebebiyle hukuken gerekenin yapılmasını isterim dedi ve dâva eyledi. İddiasına da yine aynı yerde oturan *Ahmed oğlu Hacı Bekir* ve *Mehmed oğlu Ahmed*'i şahit gösterdi. Onlar şahitlik edince oturdukları mahalleden tezkiye edilmeleri için şer'î mahkeme tarafından *Muhammed Emîn Efendi* gönderildi. O'nun da tezkiye için yaptığı soruşturmada 29 tane isimleri yazılı müslümanın, şahitlerin yalancılıkla tanınmadıklarını ve dürüst kimseler olduklarını haber vermeleriyle şahitlikleri hukuken geçerli kabul edildikden sonra mezkûr mahalle ahalisinden *İmam Süleyman Efendi, Kasap İlyas Câmii vâizi Şeyh Hasan Efendi, Halil Paşa Câmii vâizi Şeyh Hasan, Bâyezid Câmii İmam Hatibi Seyyid Abdurrahman oğlu Musa, Hacı Ahmed, Hacı Süleyman, Hacı İbrahim, yemişçi Seyyid Musa, Sipahi Hacı Ömer, Kayyım Hacı Mehmed ve Ömer Ağa* adlarında 11 güvenilir ve müslüman şahıs mahkemede hazır bulunup davacı Ahmed Ağa'nın evli ve zinadan uzak bir şahıs olduğuna şahitlik edince, bunun gereği olarak adı geçen *Hacı Mustafa*'ya *Ahmed Ağa*'nın isteği üzerine hukuken hadd-i kazif (iffete iftira) olan 80 değnek vurulması gerektiği, yüksek huzurlarına ilam olundu.

24 Rebiülevvel 1180/1766

K4 (179)

Kazf (İffete İftira) İddiası

Vech-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-ı Dadeğî'den *Aişe bint-i Hüseyin*, meclis-i şer'e *Mehmed bin 'Ali Pîrî*'yi ihzâr eyleyüb didi ki, "mezbûr *Mehmed* bana orospu deyü kazf eyledi" deyücek mezbûr *Mehmed*'e bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ba'de'l-inkâr mezbûre *Aişe*'nün da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Veli bin Hamza* ve *Hüseyin bin İbrâhim* da'vâsına muvâfık şahâdet eyledükde, şahâdetleri gibbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân min şuhûr-ı sene 954.

Şuhûd-ı muhzır

Mustafâ bin Ya'kûb ve
Halîl bin Pîrî.

K4 (179)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Dadeği Cemaati'nden *Hüseyin kızı Ayşe, Ali Pîrî oğlu Mehmed*'i yargı meclisine getirerek, "adı geçen *Mehmed* bana orospu diye iftira etti" demiş, bunun üzerine adı geçen *Mehmed*'e şifahen sorulmuş, inkar etmiş, adı geçen *Ayşe*'nin davasına uygun delil getirmesi istenmiş, bunun üzerine şahitliği kabul edilir bir müslüman olan *Hamza oğlu Veli* ve *İbrahim oğlu Hüseyin*, iddiasına uygun şahitlik yaptıklarından talep üzerine şahitlikleri sicile kaydedilmiştir.

10-20 Ramazan 954/1547

Şahitler

Yakub oğlu Mustafa,
Piri oğlu Halil.

İS1-25/137

İffete iftirâ (kazf) davasında mağdur hakkında beliren bir şüphe üzerine hadd cezası yerine ta'zir cezası verilmesi yolunda bir Ma'rûz:

Zât-ı ta'rîfî şer'î ile mu'arefe olan sâhibe-i arzuhâl *'Aişe bint-i el Hâc İsmâil* nâm hâtun meclis-i şer'-i hatîrde derûn-ı arzuhâlde mezkûrü'l-isim el-hâc *Sâlih ibni'l-Hâc 'Ali* mahzarında mezbûr el-hâc *Sâlih* târîh-i 'ilâmdan bir gün mukaddem kendi menzilinde bî-gayr-ı hakkın bana kârhâneci ve rosbi ve vilâyetinde fi'l-şenî' iderek geldin deyu bi'l-muvâcehe şetm itmekle mûcib-i ser'îsin taleb iderum deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müddeiye-i mezbûre *'Aişe Hâtun* ber vech-i muharrer müdde'asın ledele-tezkiye 'udûldan idükleri ihbâr olunan *Mehmed Efendi ibn-i Ebû-*

bekr ve kömürcü Mehmed Efendi ibn-i Mustafâ nâm kimesneler şahâdetleriyle isbât lâkin mezbûre 'Aişe, afîfe olduğu müteyakkin olmayub hadd-i kazif münderi olmağla mûcebince merkûm el-hâc *Sâlih*'e ta'zîr lâzım geldiği tescîl ve huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundu.

Fî 20 RA, 80 (20 Rebi'ü'l-evvel 1180)

İS-25/137

Arz olunur.

Şahsı hüviyeti ile bilinen bu dilekçe sahibi *Hacı İsmail kızı Ayşe* ser'î mahkemede, ismi dilekçede yazılı *Hacı Ali oğlu Hacı Salih* huzurunda şöyle iddia etti: Adı geçen Hacı *Salih* ilam tarihinden bir gün önce kendi evinde bana haksız yere kârhâneci, orospu, memleketinde zina ettin de geldin diye yüzüme söydü. Hukuken gerekli olan cezanın verilmesini talep ederim dedi. Karşı tarafın inkarı üzerine *Ayşe Hanım*'ın iddiası dürüst şahitlerden olan *Ebubekir oğlu Mehmed Efendi ve Mustafa oğlu kömürcü Mehmed Efendi*'nin şahadet beyanıyla isbat edildi. Ancak adı geçen *Ayşe*'nin iffetli bir kadın olduğu kesin olmadığından şüphe ile kazif cezası (haddi) ortadan kalkmış olup, adı geçen *Salih*'e tâzir cezası uygulanmasına karar verildi ve durum yüksek huzurlarına arz edildi.

20 Rebiülevvel 1180/1766.

II- İÇKİ İÇME SUÇU VE CEZASI (HADD-İ ŞİRB)

B23-1/3

İçki İçme Suçunun Tesbiti

Sefer bin Ahmed nâm kimesne *el-Hâc Mehmed* nâm kimesneler şahâdetleriyle ağzından şemm idüb râyihâ-i hamr bulunduğu kayd şüd ve ahâli-i mahalleden ve câr-ı mülâsıkı *Mahmûd İbrâhim* ve *Mustafâ İbrâhim* nâm kimesneler, "dâimâ mezbûr sürb-i hamr ider, hakkından gelinmesi matlûbumuzdur" didikleri kayd şüd.

Şuhûdü'l-hâl

Ahmed Efendi (el-kadı),
'Ali Çelebi bin Mahmûd Efendi,
Mehmed Çavuş bin 'Abdullah,
Ebûbekir el-hâc Mustafâ,
Es-Seyyid Mehmed bin Mehmed.

B23-1/3

El-Hac Mehmed ve sâir kimselerin şahâdetleriyle *Ahmed oğlu Sefer* adlı kişinin ağzının içki koktuğu beyan edilmesi üzerine durum kaydedilmiştir. Ayrıca mahalle halkından bitişik komşuları, *Mahmud İbrahim* ve *Mustafa İbrahim* adlı kimselerin de, "adı geçenin daima içki içtiğini" bildirmeleri ve cezalandırılmasını istemeleri üzerine durum kaydedilmiştir.

960/1552

Şahitler

Kadı Ahmed Efendi,
Mahmud Efendi oğlu Ali Çelebi,
Abdullah oğlu Mehmed Çavuş,
Ebu Bekir el-hac Mustafa,
Mehmed oğlu Es-Seyyid Mehmed.

K4 (231)

Hadd-i Şirb İkrârı

Cemâ'at-i Demürcülü'den

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki, hâric-i *Kayseriye Subaşısı Sinân Subaşı* adamlarından *'Abdulkerim Ağa*, meclis-i şer'e *Mehmed bin Sülmân*'ı ve *Pîr Nefes bin Mûsâ*'yı ve *Ca'fer bin Hamza*'yı ve *Hasan 'Ali bin Minnetşeh*'i ihzâr eyleyüb didi ki, "mezbûrlar ...eyleyüb cıklar ile şarâb içüb nice fesad eylemişler" deyücek, mezbûrlara ala haberihi ala hayrih su'âl olundukda ikrâr eyleyüb didiler ki, "*Süleymân* oğlanları şarâb getürdiler, bizi da'vet eylediler, biz dahi varub gördük, oturub içerler, gelüm bile içelüm didiler, bile otunub içdik" deyü ikrâr eylediklerinde, ikrârları bi't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıl-ı Muharrem min şuhûr-ı sene 954

Şuhûd-ı muhzır

Nasuh Fakîh bin Nebi ve
Hâcı Mestân bin Yûsuf ve
Erkul bin Nesîb ve
Hâcı bin diğer Mestân ve
gayruhum.

K4 (231)

Demircili Cemaatinden;

Sicile yazılış sebebi şudur, *Kayseri* harici zabıta amiri *Sinan*'ın adamlarından *Abdulkerim Ağa*'nın, yargı meclisine, *Sülmân oğlu Mehmed*'i, *Musa oğlu Pûr Neles*'i, *Hamza oğlu Cafer*'i ve *Minnetşeh oğlu Hasan Ali*'yi getirerek, "bunların... eyleyib cıklar ile şarap içerek sayısız bozgunculuk yapmışlar" demesi üzerine, adı geçenlere suçlarının haberi sorulmuş, suçu kabul etmişler ve şöyle demişlerdir; "*Süleyman* oğulları şarap getirdiler, bizi davet ettiler, biz de gidip gördük, oturmuşlar içiyorlardı, gelin beraber içelim dediler, beraberce oturup içtik" diyerek ikrar ettiklerinde, istek üzerine ikrarları sicile kaydedilmiştir.

15 Muharrem 954/1547

Şahitler

Nebi oğlu Nasuh Fakih,
Yusuf oğlu Hacı Mestan,
Nesib oğlu Erkul,
Mestan oğlu Hacı ve
diğerleri.

Ü6-136/24

İçki İçme ve Yasak Fiilleri İşleme Suçunu Tesbit Zabtı

Mahmiye-i Üsküdar'da *mahalle-i Cedide*'de bil-fiil suhaşı olan fahrü'l-akrân *Mehmed Beğ bin Hasan*, meclis-i şer'e gelûb takrîr-i kelâm idûb, işbu sene semân-ı 'işrîne ve elf-i Muharremi'l-harâm'un 21. günü gicesi mahalle-i mezbûre mahallâtından Re'is mahallesinde *Yûsuf bin 'Abdullah* nâm kimesne, kendü menzilinde zevcesi olan *Marziyye bint-i Ramazân* nâm hatunu yanına kendüye nâ mahrem olan *Yorgi veled-i Tatori* nâm zımmîyi getürüb, "hâlâ bu beytûn içinde şirb-i hamr iderler deyü istimâ' ildüm. Savb-ı şer'iden üzerine varılub vâki' hâl keşf ve tahrîr olunması matlubumdur" didikde kabel-i şer'den *Mevlânâ 'Abdurrahman Efendi* irsâl olunub zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi olan müslimûn ile nısfu'l-leylde merkûm *Yûsuf*'un menzilinün üzerine varılub keşf olundukda fi'l-vâki' merkûm *Yûsuf*'un menzilünde zevcesi olan mezbûre *Marziyye*'nün yanına kendüye nâ mahremolan zımmî-i mezbûr *Yorgi*'yi getürüb bir beytün içinde oturub yanlarında bir şarab destisi mevcûd olub *Mevlânâ*-yı mezbûr mahallinde keşf ve tahrîr idûb bâdehû meclis-i şer'e gelûb haber virmeğin vâki' hâl mezbûr subası talebi ile ketb ve tahrîr olundı.

Hurrira fi'l-yevmi 21 Muharremi'l-harâm sene 1028.

Şuhûdü'l-hâl

'İsâ Çelebi bin Bayram (el-mü'ezzin),
Ahmed Çelebi (el-mü'ezzin),
İbrâhim Çelebi ibn-i Hamza,
Ahmed Çelebi ibn-i Mustafâ,
Murâd bin 'Abdullah.

Ü6-136/24

Üsküdar'da *Yenimahalle*'de bilfiil subaşı olan akranının övünç vesilesi *Hasan oğlu Mehmed Bey*, şer'î meclise, gelerek şöyle beyanda bulundu:

İşbu 1028 senesinin Muharrem ayının 21. günü gecesi adı geçen semtin mahallelerinden *Reis mahallesinde Abdullah oğlu Yusuf* adlı şahıs, kendi evinde eşi olan *Ramazan kızı Marziyye* adlı kadın yanına kendisine nâmahrem alan *Tatori oğlu Yorgi* adlı gayrı-i müslimi getirmiş ve *"hâlâ şu evin içinde içki içerler diye duydum. Şer'î mahkemece tetkik edilerek durumun araştırılmasını talep ediyorum"* demiştir.

Bunun üzerine şer'î mahkeme tarafından *Mevlâna Abdurrahman Efendi* gönderilerek belgenin alında isimleri yazılı olan müslümanlarla gece yarısı *Yusuf*'un evinin üzerine varılmış ve yapılan araştırma sonucu gerçekten *Yusuf*'un evinde eşi *Marziye*'nin yanında ona nâmahrem *(yasak)* olan zımmî *Yorgi*'nin de bulunduğu ve bir evin içinde otururak yanlarında bir şarap testisi bulundurdukları *Mevlânâ Abdurrahman Efendi* tarafından tesbit edilmiştir.

Bütün bunlardan sonra adı geçen *Mevlânâ* durumu şer'î meclise gelerek haber vermiş ve durum subaşının talebi üzerine sicile kaydedilmiştir.

21 Muharrem 1028/1618

Şahitler:
Müezzin Bayram oğlu İsa Çelebi,
Müezzin Ahmet Çelebi
Hamza oğlu İbrahim Çelebi
Mustafa oğlu Ahmet Çelebi
Abdullah oğlu Murat

G1/90 (278)

Evine Şarap Götürüp İçme İtirafı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; gice ile şarhoş evine şarâb getürüb ecnebî *Yağmur* ile avretle içmege didikde mezbûr *İvez* ikrâr idüb didi ki; "bir desti ile evûme şarâb getürdüm içmege" deyü ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fi 4 Şehr-i Evveli'l-Cemâzî 938.

G1/90 (278)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Şer'î meclisde *Yağmur* ile İvez, şöyle itiraf ettiler; "bir desti ile şarabı, kadın ile içmek üzere eve götürdük" dediler

4 Cemaziyel evvel 938/1531

G1/90 (277)

Şarab İçme İtirafı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *İvez* ve *Yağmur*, meclis-i şer'ide ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "biz meyhânede şarâb içdük" deyü ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fi 4 Şehr-i Evvel-i Cemâzî 938.

G1/90 (277)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davalı *İvez* ve *Yağmur*, şerî meclise gelip şöyle ikrar ve itiraf eylediler; "biz meyhanede şarap içtik" dediler. İkrarları sicile kaydolundu.

4 Cemaziyel-evvel 938/1531

G1/3 (10)

Sarhoş İken Adam Dövme

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Ramazân, meclis-i şer'e ihzâr idüb didi ki; "ben bi-gûnâh, dükkân önünde otururken, beni mezbûr Yûsuf Hasan* sarhoş benüm başuma vurub beni döğdü" didikde mezbûr *Hasan* bi'l-mukâbele inkâr ile cevâb viricek müddeî-i mezbûrdan beyyine taleb olundukda, udûl-i müslimînden ve sikât-ı mü'minînden *Hâcı Mahmûd bin Muhammed* ve *İbrâhîm Halîl*, edâ-ı şahâdet-i şer'iyye idüb didiler ki; "mezkûr *Hasan*, merkûm *Ramazân* dükkânı önünde sarhoşlu başına vurub döğdü" deyü şahâdet eyledükleri sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 13 Şehr-i Zi'l-hicce fi sene 934.

G1/3 (10)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Ramazan*, şer'îmeclise gelip dedi ki; "ben suçsuz olarak dükkan önünde otururken, sarhoş olan *Yusuf Hasan* başıma vurup beni dövdü." Adı geçen *Hasan* karşılık olarak inkar ile cevap verince, adı geçen iddia sahibinden delil istendi. Şahadeti kabul olan müslümanlardan ve sikat-ı müminînden *Muhammed oğlu Hacı Mahmud* ve *İbrahim Halil*, şer'e göre şahadet edip dediler ki; "adı geçen *Hasan* sarhoşlukla, dükkan önünde oturan *Ramazan*'ın başına vurup dövdü" diye şahadet ettikleri sebebiyle sicile kaydolundu.

13 Zilhicce 934/1527

G1/3 (12)

Ağanın İçki Cezasını Engellemesi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Muhammed*, meclis-i şer'e *Hasan bin Muhammed*'e hadd-i şirb lâzım olub hadd urulurken *Ağa* hadde mâni' olub, "bu nice şeri'atdür" deyüb mezbûr *Hasan* ve birâderi dahi hadde mâni' olub mezbûrân *Muhammed* ve *Hasan* hadde mâni' olunduğuna beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Hâcı Hüseyin bin 'Ali* ve *Hâcı 'Ömer bin Zeyneddîn* edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb didiler ki; "mezbûrân *Muhammed* ve *Hasan merkûm Ramazân, hadd icra eder iken hadde mâni' oldular*" deyü *şahâdet* eyledükleri sebebden sebt-i

sicil olundı.

Tahrîren fî 13 Şehr-i Zi'l-hicce 937.

G1/3 (12)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Mehmed*, şer'î meclise gelip söyle dedi; "*Mehmed oğlu Hasan*'a içki içme cezası gerekip değnek cezası vurulurken, Ağa hadde-cezaya-engel olup, bu nasıl şeriattır dedi. Adı geçen *Hasan* ve kardeşi dahi cezaya engel oldu." *Mehmed ve Hasan*'ın cezaya engel olduklarına dâir delil istenildi. Şahadeti kabul edilen müslümanlardan *Ali oğlu Hacı Hüseyin* ve *Zeyneddin oğlu Hacı Ömer* şer'î şahadeti yerine getirip " adı geçen *Mehmed* ve *Hasan*, cezaya engel oldular" diye şahitlik yaptıkları sebepten sicile kaydolundu.

13 Zilhicce 937/1530

III- HIRSIZLIK SUÇU VE CEZASI (HADD-İ SİRKAT)

İS1-25/193

Çalınan Malı İade Etmeleri Sebebiyle Hırsızlara El Kesme Cezası Yerine Tazir Cezası Verilmesi

Ma'rûz;

'İsâ Kapusı kurbünde vâki' menzile duhûl iden sârikler;

İsâ Kapusı kurbünde *Sancakdar Hayreddin Mahallesi*'nde sâkin sipâh kalemi şakirdlerinden *El-Hâc Süleymân* nâm kimesnenün geçen Çarşanba gicesi mahalle-i mezbûrede vâki' menzilinde mâbeyn odasında makfûl dolabda çekmece içinde mahfûz dört buçuk kise akçesi zâyi' olmağla mazanneleri olub *Üsküdâr*'da ahz ve işbu Çarşanba günü 'arz odasında huzûr-ı âlîlerine ihzâr olunan mukaddemen hizmetkârı *Süleymân bin 'Abdullah* mezbûr *El-Hâc Süleymân* muvâcehesinde istintâk olundukda işbu hâzırlar olan cüllâh kalfası *Hasan* ve *Horhor*'da handa sâkî sipâhî *'Ali* ile ittifâk idüb vakt-i mezkûrda üçümüz ma'an menzil-i mezkûra varub işbu cüllâh *Hasan* bana arka virmekle ben dahi divar tamma çıkub ve dehlizin direk başına ip bağlayub ve ipi zukaka salıvirüb mezbûr *Hasan* dahi tama çıkub ve sipâhî *'Ali* geri gidüb ve ben bağçede olan nerdibânı getürüb ve dehlize dayayub ve dehlize çıkub ve ora penceresin bıçak ile açub mâbeyn odasına girüb ve kerpeten ile dolabın kilidini ve çekmeceyi dahi kırub mezbûr *El-Hâc Süleymân*'a reddeylediğimiz ben beş yüz kuruşluk mikdârı altun ve beyaz akçeyi alıb *Hasan*'ın dükkânında üçümüz taksîm eyledik, deyü takrîr ve mezbûr *Hasan* dahi husûs-ı mezkûr, minvâl-i mesrûh üzre olduğunu tasdîk idüb lâkin sipâhî *'Ali* cevâbında mebâğ-ı mezbûr kendi sandığı içinde çıkan beş yüz kuruş mikdârı akçe içün mezbûr *Hasan* yetüsüb içine koyub bana hıfzeyle deyü virmekle ben dahi sanduka koyub içinde akçe oldığum bilmez idüm deyü husûs-ı mezkûrda ittifâkı olduğunu inkâr lâkin ol mikdâr akçenün sikkesinden mahsûs olması emr-i mukarrer iken zâhir olmağla ol dahi mazânnâ-i töhmet olmağın mezbûrün *Süleymân* ve *Hasan*ve *'Ali*'den her biri müstahlik oldukları ta'zîrleri husûsunda emir ve fermân hazret-i men lehü'l-emrindür.

Cemâziye'l-âhire, 1180.

İS1-25/193

Arzolunur;

İsâ Kapısı yakınında *Sancaktar Hayreddin mahallesinde* oturan sipahi kalem şâkirtlerinden *Hâcı Süleyman* adlı şahsın geçen Çarşamba gecesi adı geçen mahalleden bulunan evinin mâbeyn odasında kilitli dolapda çekmece içinde saklı olan dört kese akçesi zayi' olmuştur. Sanıkları olarak *Üsküdar*'da tutuklanan ve işbu Çarşamba günü arz odasında yüksek huzurlarına getirilen eski hizmetkârı *Abdullah oğlu Süleymân, Hâcı Süleyman* karşısında sorgulanmış ve huzurda bulunan *Kalfa Hasan* ve *Horhor*'da handa oturan *Sipahi Ali* ile ittifak ederek söyle beyanda bulunmuşlardır:

Anılan vakitte üçümüz beraber zikredilen eve vardık. *Hasan* bana arka verdi.Ben de duvar damına çıktım, dehlizin direk başına ip bağladım ve ipi sokağa salıverip *Hasan* da dama çıktı. *Sipahi Ali* geri gitti ve ben de bahçede bulunan merdiveni getirdim, dehlize dayayıp üstüne çıktım. Oda penceresini bıçak ile açıp mâbeyn odasına girdim. Kerpeten ile dolabın kilidini ve çekmeceyi kırarak *Hacı Süleyman*'a iade ettiğimiz 1500 kuruşluk altın ve beyaz akçeyi alıp *Hasan*'ın dükkânında üçümüz taksim eyledik.

Bu ikrarı *Hasan* ad olduğu gibi tasdik eyledi. An-

cak *Sipahi Ali* cevabında, zikredilen meblâğı kendi sandığından çıkan 500 kuruş kadar akçe için *Hasan*'ın yetişerek içine koyduğunu ve kendisine korumasını söylediğini, kendisinin de sandık içine akçe olduğunu bilmeden koyduğunu belirtmiştir. İttifakı inkâr etmekle beraber, en azından ağırlığından akçe olduğunu anlaması kesindir. Bu sebeple o da sanıklar arasına sokuldu. Böylece *Süleyman*, *Hasan* ve *Ali*'den her biri layık oldukları ta'zir cezasıyla cezalandırılmaları hususunda emir ve ferman yetkisi elinde olan makamındır.

2 Cemâziyelâhire 1180/1766

İBAB 2-96/37a

Hırsızlık Suçu ve Çalınan Malların İâdesi

Mahmiye-i İstanbul'da *Halilpaşa Mahallesi*'nde sakin işbu rafiü'l-vesika *İbrahim Efendi b. Abdullah* nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i enverde *Kırlangıçoğlu* demekle maruf *Ahmed b. Mehmed* nâm kimesne mahzarında üzerine dava ve takrîr-i kelâm idüb...

"... Ben binyüzyirmiki senesinde *Vilâyet-i Anadolu*'da *Devrek Kazası*'nda nâib iken mezbûr *Ahmed*, sene-i mezbûre Saferü'l-hayr'ın onuncu gicesi salât-ı işâdan sonra kaza-i mezbûra tabi *Bazaryeri* nâm karyede mahkeme olmak üzere sâkin olduğum menzil-i muhrezimin mukaffel kapusun kırub içinde mevcut on kuruş kıymetli bir sîm kılıç ve on beş kuruş kıymetli bir boylu tüfenk, otuz kuruş kıymetli laciverdî çukaya kaplı bir sincap kürk ve yirmi beş kuruş yeşil çukaya kaplı bir nâfe kürk ve on kuruş kıymetli bir nimten kürkü anhz ve menzil-i mezbur penceresin kırub taşra bıragub ba'dehu menzil-i mezbûrun mahfûz ahurunda merbût otuz kuruş kıymetli bir re's kıratını ahz ve eşya-yı mezbûreyi ana tahmil velhasıl zikri sebk eden eşya ve atımı bigayr-i hakkin ahzetmekle hâlâ suai olunub zikrolunan eşya ve atımın ayânı mevcut ise ayânını, müstehlek ise ba'de'ssübût kıymet-i şer'iyyelerini bi tariki'z-zaman bana red ve teslîme mezbûr *Ahmed*'e tenbih olunmak matlubumdur dedikte..."

"... Gıbbe'ş-sual ve akîbe'l-inkâr..."

"... Müddeî-i mezbûrdan müddeasına mülâbık beyyine talebolundukda udûl-i ahrâr-i ricâl-i müslimînden ve karye-i mezbûre ahalisinden ve mahkeme-i mezbûra câri mulâsık olan *Hüseyin Beşe b. Mehmet* ve *el-Hac Beşe b. Abdullah* nâm kimesneler liecli'ş-şehade meslis-i şer'a hâzirân olup isre'l-istişhad," filvâki işbu *Kırlangıçoğlu* den-

mekte maruf *Ahmed*, sene-i mezbûre Saferü'l-hayri'nin onuncu gecesi salât-ı işâdan sonra mârrü'z-zikr *Bazaryeri* nâm karyede müddeî-i mezbûr *İbrahim Efendi*'nin mahkeme olmak üzere sakin olduğu menzil-i muhrezinin mukaffel kapusunu kırub içerü girüb eşya-yı memlukesinden on kuruş kıymetli bir nîmten (20) sincab kürkünü mahkeme-i mezburenin penceresini kırub taşra biragub ve Efendi-i mezburun malıfuz ahurunda otuz kuruş kıymetli bir re's kıratına eşyâ-yı mezkûreyi tahmîl edüb bi gayr-i hakkın ahz ve kabzeyledi. Bizbu hususa bu vech üzre şâhitleriz,şehâdet dahî ederiz,deyü her biri edâ-yı şehadet-i şer'iyye eylediklerinde..."

"Ba'de'l-ta'dil ve'l-tezkiye şehâdetleri makbûle olmağın mucebince zikrolunan eşya ve atın a'yânı mevcud ise a'yânını, müstehlek ise kıymet-i şer'iyyeleri olan cem'an yüzyirmi kuruşu mezbûr *İbrahim Efendi*'ye red ve teslime mezbûr *Ahmed*'e ba'de'l-hükûm ve'l-tenbih mâ vaka bi't-taleb ketbolundu."

Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min şehr-i Rebîülevvel sene 1123

Şühûdü'l-hâl

Osman Efendi b. Hüseyin,
Ahmet b. Muhammed,
Mehmed Şaban b. Abdurrahman,
Ahmed b. Mehmed,
İbrahim b. Ramazan,
Ahmed b. Mehmed,
Ahmed b. Ali

İBAB 2-96/37a

Hırsızlık Suçu ve Çalınan Malların İâdesi

İstanbul şehrinde *Halil Paşa Mahallesi*nde oturan bu yazılı belge sahibi *Abdullah oğlu İbrahim Efendi* adlı şahıs, şerefli şer'î yargı meclisinde *Kırlangıçoğlu* demekle bilinen *Mehmetoğlu Ahmet* adlı şahsın huzurunda onun aleyhine şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Ben 1122 senesinde *Anadolu Vilâyeti*'nin *Divriği kazasında* nâib iken, adı geçen *Ahmet* aynı senenin Safer Ayı'nın onuncu gecesiyatsı namazından sonra, adı geçen kazaya bağlı *Pazaryeri* köyünde oturduğum evin kilitli kapısını kırarak evin içinde bulunan on kuruş kıymetinde bir gümüş kılıç, 15 kuruş kıymetinde bir boylu tüfek 30 kuruş kıymetinde çukayla kaplı bir sincap kürkü, 25 kuruş kıymetinde bir başka kürk ve 10 kuruş kıymetinde bir başka kürk ve 10 kuruş kıymetinde bir diğer kürkümü aldı ve evimin penceresini kırarak dışarıya bıraktı. Sonra da evin ahurunda bağlı bulunan 30 kuruş kıymetinde bir baş kır atımı da aldı ve zikredilen eşyayı ata yükledi. Kısaca bu adam zikredilen eşyamı ve atımı, haksız yere almıştır. Şu anda kendisinin sorguya çekilerek, zikredilen eşya ve atımın kendileri bizzat mevcut ise aynısını, istihlâk edilmiş ise tazmin yoluyla tesbit edilecek şer'î kıymetini bana iâde ve teslimi için adı geçen *Ahmed* 'e tenbih olunmasını talep ediyorum.

Davanın bu iddiasını müteâkip durum sanıktan sorulup o da inkâr etlikden sonra, davacıdan iddiasını isbat

edecek delil *(beyyine)* istendi. O da âdil, hür, erkek ve müslüman sahıslardan, adı geçen köy ahalisinden ve yakın komşulardan *Mehmet oğlu Hüseyin Beşe* ve *Abdullah oğlu Hacı Beşe'yi* şahitlik yapmaları için şer'î meclise getirdi. kendilerine durum sorulunca gerçekten *Koçoğlu* diye meshur olan *Ahmed*'in zikredilen senenin Safer ayının onuncu gecesi yatsı namazından sonra zikri geçen *Pazaryeri* adlı köyde da'vacı *İbrahim Efendi*'nin mahkeme olmak üzere oturduğu kapalı evin kilitli kapısını kırarak içeri girdiğini; zikredilen eşyalardan 10 kuruşluk gümüş kılıç, 15 kuruşluk lacivert çukalı sincap kürkü, 25 kuruşluk çukalı kürk, 10 kuruşluk kıymetli bir sincap kürkünü mahkeme olarak kullanılan evin penceresini kırıp dışarı attığını; sonra da evin ahırında bağlı olan 30 kuruş değerindeki bir baş kır ata söz konusu eşyaları yükleyerek kaçtığını ve bu hususa şahit olduklarını beyan ettiler. Şahadet ederiz diye şer'î şahitliği ifa ettiler.

Şahitler gerekli soruşturma ve tezkiyeden geçirildikten sonra, şahitlik beyanları kabul edildi ve zikredilen eşya ve atın aynısı mevcut ise aynısını, mevcut değil ise toplam şer'i kıymetleri olan 120 kuruşu, da'vacı *İbrahim Efendi*'ye iâde ve teslim eylemesi için *Ahmed* aleyhine karar verildi ve kendisine tenbih olundu.

Bütün bunlardan sonra karar, taraflarının talebi üzerine sicile kaydedildi.

28 Rebiülevvel 1123/1711

Şahitler

Hüseyin oğlu Osmân Efendi
Muhammed oğlu Ahmed
Abdurrahman oğlu Şaban
Mehmed oğlu Ahmed
Ramazan oğlu İbrahim
Mehmed oğlu Ahmed
Ali oğlu Ahmed

K4 (49)

Çalınan Malların Sahibine İadesi

Veçh-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-i Öbek'den *Mehmed bin 'Ali*, meclis-i şer'e il subaşısı *Tâhir Beğ* mahzarında *karye-i Mancusun*'dan *Cinnî bin Tatar*'u ihzâr eyleyüb didi ki; "benüm târîh-i kitâbdan elli gün mikdâr evvelden gice ile çuvallığa işleyecek evüm açılub, dört ip ve bir ip-i merkaş ve yiğirmi arşun boz bez, dört nüğî iplik ve elli yedi arşun sıfılmış iplik ve otuz beş yün, ba'zı tokunmuş ve ba'zı tokunmamış bez ve iki çuka sahın ve sündüs ve yedi yumak ip ve bir köhne çuval ve bu cümle altı gün mikdâr vardur ki sirkat olub bulunmadı, alan zikr olan esbâbdan işbu ... ipinün birisi zikr olan bir merkaş ve üç yumak ip ve zikr olan çuvalı mezbûr *Cinni*' nün elinde bulundı. Bâkîsini taleb iderüm" deyücek mezbûr *Cinni*" den bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ipi virdi ve didi ki; "benüm karındaşum *Hatır*'ün evi açılub nice esbâbı alınub gitmiş 'avratı ...evümüz açılub nice esbâbumuz alındı deyü feryâd eyledi biz dahi varub *Emire* nâm zimmîle elinden sorub ... taşrada bir in kapusına vardı. Zikr olan köye gelüb müslümânlardan ve zimmîlerden nice kimesneler alub, zikr olan inün kapusını açub inün içerüsüne girüb gördüm zikr olan esbâbları taşra virdüm. Bir köhne çuval karındaşum esbâbından mülâhaza eyleyüb taşra virdüm. Mezbûre *Döndü* esbâblarını *Gerbul* nâm zimmîye emânete virdük" deyücek, müslümânlardan ve zimmîlerden mezbûr *Cinni*'nün takrîrine mutâbık şahâdet eyledükden sonra mezbûr *Mehmed*'ün sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Pîrî bin Tece* ve *Yûsuf bin Pîr Gâib* şahâdet eyleyüb didiler ki; "esbâblar mezbûr *Mehmed*'ün evleri esbâblarıdur. Satmadılar ve kimesneye virmedüler. Altı gün mikdâr evvel gice üzere serika olundu" deyü şahâdet eyledüklerinde şahâdetleri ba'de't-tezkiye ve't tahlîf hayyız-i kabûlde görünüb zikr olan esbâb mezbûr *Mehmed*'e hükm olunub gıbbe't-taleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr-ı sene selâse ve tis'a mi'e.

Şuhûd-ı muhzır

... bin Seydî ve
Süleymân bin Hamza ve
'Ali bin Murâd ve
Murâd bin Mansûr ve
Halîl bin 'Abdullah ve
İslâm bin Mustalâ.

Veçh-i tezkere budur ki, *karye-i Muncusun*'dan *Hamza*'nun kalan esbâbını beyân ider deyü.

K4 (49)

Tezkere yazılmasının sebebi şudur;

Öbek cemaatinden Ali oğlu Mehmed, yargı meclisine il emniyet amiri *Tâhir Bey*'in nezaretinde, *Muncusun köyünden Tatar oğlu Cinni*'yi getirerek şöyle demiştir; "dilekçenin tarihinden 50 gün kadar önce, geceleyin çuvallığa işleyince, evim açılarak dört ip, bir merkaş ipi, yirmi arşın boz bez, dörtmüğü iplik, elli yedi arşın sıtılmış iplik, otuz beş yün, bir kısmı dokunmuş bir kısmı dokunmamış bez, iki çuha sahın ve sündüs, yedi yumak ip, bir eski çuval ve bunlar altı gün kadar önce çalınmış olup hâlâ bulunamamıştır. Şimdi ise belirtilen eşyalardan işbu... ipinin bir daha önce söylenen bir merkaş, üç yumak ip ve adı geçen çuval yine yukarda adı geçen *Cinni*'ni elinde bulundu. Geri kalanı da isterim" deyince *Cinni*'ye şifahen sorulmuş, ipi vermiş ve şöyle demiştir; "kardeşim *Hatır*'ın evi açılarak nice elbiseleri alınıp gitmiş. Karısı evimiz açılıp nice elbisemiz çalındı diye feryad etmiş, biz de varıp *Emire* adlı bir gayrı müslimle elinden sorduk. Köyün dışında bir inin kapısı vardı, inin kapısı tasla örülmüş bulundu. Görmedik. Zikredilen köye gelerek müslümanlardan ve zımmîlerden bir çok kimseler alarak inin kapısını açıp içine girdiğimde, söylenen elbiseleri gördüm ve dışarı taşıdım. Bir eski çuval, kardeşimin eşyasıdır diye düşünerek dışarı çıkarttım. Adı geçen *Döndü* eşyasını *Garabet* adlı zımmîye emanete vermiştik" deyince, müslümanlar ve zımmîler adı geçen *Cinni*'nin ifadesine uygun olarak şahitlik etmişler, sonra *Mehmed*'in iddiasının doğruluğuna uygun belge istenmiş, bunun üzerine güvenilir müslümanlardan *Tece oğlu Pîrî* ve *Pîr Gâib oğlu Yusuf* şahitlik ederek" bu elbiseler *Mehmed*'in evinin elbiseleridir, satmamışlar, kimseye vermemişlerdir 6 gün kadar önce bir gece çalınmıştır" diye şahitlik etmişlerdir. Şahitlikleri tezkiye ve yemin ettirildikten sonra kabul edilmiş, adı geçen eşyanın, *Mehmed*'e ait olduğuna karar verilmiş ve istek üzerine sicile geçirilmiştir.

1 Cemaziyelahir 903/1497

Şahitler

Seydi oğlu...,
Hamza oğlu Süleyman,
Murad oğlu Ali,
Mansur oğlu Murad,
Abdullah oğlu Halil,
Mustafa oğlu İslam.

Tezkere yazılmasının sebebi şudur; *Muncusun köyünden Hamza*'nın kalan eşyasını beyan eder diye.

K4 (39)

Hırsızlık Suçu

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Cemâ'at-i Tağar'dan *Şâdımân bin Tokalı*, meclis-i şer'e hâric-i *Kayseri ye Subaşısı Pîrî Beğ* ihzâr eyleyüb dîdî ki; "mezbûr *Şâdımân*'un ondan yiğirmi altını serika olunub gitmiş, nice gün cemâ'at-ı mezbûre ahâlilerine sılayub gezmiş, zikr olan altını yine bulmuş her kimden aldınsa bana vir" deyücek mezbûr *Şâdımân*'a bi'l-muvâcehe su'âl olundukda cevâb virib dîdi ki; "benüm iki 'avradum vardır. Zikr olan altınlar geldükde 'avratlardan *Honti*'ye virmiş idüm. Sakladuğı pulu sehv eylemiş, bulub bana virdi" deyücek, mezbûr *Şâdımân* zikr olan altın uğruladub sonra ve hem zikr olan altını bulub da mürâfa'a eylemedüğine *Kelâmullah*'a yemîn billah eyledükde *Şâdımân*'un halâs olmasına hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûdü'l-muhzır

Çalabvirdi Fakih bin Hamza ve
Hâcı Ahmed bin 'İsâ ve
Hâcı Mehmed bin Ahmed ve
Hasan bin Yûsuf.

K4 (39)

Sicilin yazılmasının sebebi şudur;

Tağar Cemaati'nden *Tokalı oğlu Şadıman*'ı, yargı meclisine, *Kayseri* harici subaşısı *Pîrî Bey*, hazır ederek; "*Şadıman*'ın 20 altını çalınmış, günlerce adı geçen cemaatin halkına sızlanıp gezmiş, sonra altınları bulmuş, kimden aldınsa bana bildir demiş". *Şadıman*'a şifahen sorulmuş, *Şadıman* ise; "benim iki karım vardır. Adı geçen altınlar gelince karılarımdan *Honti*'ye vermiştim, nereye sakladığını bilmemiş, sonra bulup bana verdi" demiş. Bunun üzerine *Şadıman*'ın adı geçen altınları çalınıp da bul-

duktan sonra murafaa etmediğine *Allah Kelâmı* üzerine yemin ettirilmiş, yemin etmesi üzerine *Şadıman*'ın serbest bırakılmasına hükûm verilmiş, istek üzerine sicile kaydedilmiştir.

Cemaziyelahir sonu 953/1546

Şahitler

Hamza oğlu Çalab verdi Fakih,
İsa oğlu Hacı Ahmed,
Yusuf oğlu Hasan,
Ahmed oğlu Hacı Mehmed.

K4 (16)

Hırsızlık Suçunun Tesbiti

Veçh-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-i Hamırkesen'den *Hâcı 'Ali bin Hâcı Ulya*'yı meclis-i şer'e hariç-i *Kayseriye* subaşısı *Pîrî Beğ* ihzâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *Ulya*'nun kırk beş altunu serîka olunmuş bir yıldan sonra mezkûr altunun ba'zısın bulmuş almış hırsızı kimse bilüvirsek" deyücek mezbûr *Hâcı 'Ali*' ye bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ikrâr eyleyüb didi ki "benüm babam *Hâcı Ulya* fevt oldukda kırk beş nakid altun vardı. Babam fevt oldukda gâib oldu bir yıl mikdâr isteyüb gezdüm bir yıldan sonra onu anam *Aişe* zikr olan altunun on yedisini virdi aldum, bâkisini virmedi" deyü ikrâr eyledükde mesfûr *Hâcı 'Ali*'nün on yedisini aldum didiği ikrârı gıbbe't-taleb sebt-i sicil olundu.

Tahrîren Fî evâhir-i Cemâziye'l-âhir min şuhûr-ı sene 953

Şuhûd-muhzır

Budak bin Çelebi ve
Togay bin Esin ve
Yusûf bin 'Ali ve
Mehmed bin Şa'bân ve
Ümmet bin Sıddık.

K4 (16)

Tezkere yazılmasının sebebi şudur;

Hamırkesen cemaatinden Hacı Ulya oğlu Hacı Ali'yi *Kayseri* çevresi *Subaşısı Pirî Bey*, yargı meclisine getirerek, şöyle demiştir; "adı geçen *Ulya*'nın 45 altını çalınmış, bir yıl sonra zikredilen altının bir kısmını bulmuş, almış, hırsızın kim olduğunu bilivirsek" deyince *Hacı Ali*'ye şifahen sorulmuş, "45 altın vardı, babam ölünce kayboldu, bir yıl kadar arayıp gezdim, bir yıldan sonra onu anam *Ayşe*, altınların 17'sini verdi. Aldım, gerisinivermedi" diye ifade vermiş, bunun üzerine *Hacı Ali*'nin 17 altın aldım dediği ikrarı, istek üzerine sicile geçirilmiştir.

30 Cemaziyelahir 953/1546

Şahitler

Çelebi oğlu Budak,
Esin oğlu Togay,
Ali oğlu Yusuf.
Şaban oğlu Mehmed,
Sıddık oğlu Ümmet,

K1 (308)

Hırsızlık Suçu ve Para Cezası

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki; "*Devlet Hoca b. 'Ömer*, meclis-i şer'e ihzâr idüb *Süleymân* ve *Kara Keleşli* oğlunu da'vâ idüb ve bulardan gayri beş hırsuz bana tama' idüb yapmışlar" didi, tohmet üzerlerine sâbit olub iki yüz akçe cerîme virdiler. Vaktâ ki kaziyye bu minvâl üzre câri olduysa deftere sebt olundı ki vakt-i hâcetde hüccet oluna.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Hasan b. İlyâs Fakîh ve
Hoşkadem b. Sadaka.

K1 (308)

Yazının metninin yazılış sebebi şudur;

Ömer oğlu Devlet Hoca, Süleyman ve *Kara Keleşlioğlu*'nu, şer'î yargı meclisine çağırarak davacı olmuş ve bunlardan başka; "beş hırsız bana tama ederek hırsızlık yapmışlardır" demiştir. Bu suçlama haklarında sabit olduğundan 200 akçe para cezası vermişler, hüküm bu şekilde cari olduğu için deftere kaydolunmuştur. (İhtiyaç halinde belge olmak üzere).

Şahitler

İlyas Fakih oğlu Mevlana Hasan ve
Sadaka oğlu Hoşkadem.

K1 (51)

Hırsızlık Suçu İtirafı

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki: *Mürüvvet b. Mûsâ* ve *Gündüz b. Kerem*, meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olub ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh itdiler ki; "bilâ-icbâr ve ikrâh *Serkiz b. Zâhir*'e ve nizâ'lısıyla ağzına çalduk iki dişi çıkub bir madımak bıçağı ve bir oklava bıçağı ve bir çakmağı harâmlık tarîkiyle aldık" didikleri sebebden deftere sebt olundı.

Ş u h û d

Kâsım b. Mehmed ve
Bahşâyiş b. Hamza ve
Mevlânâ Seydî Ahmed b. Zekeriyyâ Fakîh ve
Selmân Fakîh b. Dede.

Min ba'd *Mürüvvet b. Mûsâ* ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh itdi ki; "*Sâdık Solu*'nun bir semerli alun gice yoldaşum *'Ali*'yle aldum" diyü deftere sebt olundı.

Ş u h û d

Hâcı Seydî Ahmed b. İshâk ve
Mevlânâ Muhyiddîn b. Mevlânâ Kaya ve
Süleymân Fakîh b. Selmân.

K1 (51)

Yazının yazılış sebebi;

Musa oğlu Mürüvvet ve Kerem oğlu Gündüz, yüksek yargı meclisine gelerek doğru ikrar ve açık itiraf ederek; "*Zâhir oğlu Serkiz*'le her hangi bir zorlama ve tehdid altında kalmaksızın çekişerek ağzına çaldık, iki dişi çıktı, bir madımak bıçağı ve bir oklava bıçağı ve bir çakmağı haram yol ile aldık" dedikleri için deftere kaydolunmuştur.

Ş a h i t l e r

Mehmed oğlu Kasım,
Hamza oğlu Bahşayiş,
Zekeriya Fakih oğlu Mevlana Seydi Ahmed
Selman Fakih oğlu Dede

Bundan sonra *Musa oğlu* Mürüvvet, *sahih ikrar ve sarih itirafla*; "*Sadık Solu*'nun bir semerli alıru gece arkadaşım Ali ile birlikte aldım" demiş, durum deftere kaydedilmiştir.

Ş a h i t l e r

İshak oğlu Hacı Seydi Ahmed,
Mevlana Kaya oğlu Mevlana Muhyiddin ve
Selman oğlu Süleyman Fakih.

K3 (4)

Deve Hırsızlığı ve Tazminata Hüküm

Kaziyye-i ikrâr-ı Mustafâ bin Halîl sirkatü'l-cemel.

Sebeb-i tezkere budur ki, *Mustafâ ibn-i Halîl* meclis-i şer'e hâzır gelüb ikrâr ve i'tirâf kılub didi ki; "işbu *Mehmed bin Hamza*'nun kara konur devesini *Haleb*'de handan çıkardum aldum, gitdüm, elümde zâyi' oldu" diyücek kıymeti hükm olunub deftere sebt olundu.

Hurrire fî evâhiri Cemâziye'l-evvel min şuhûri sene sitte aşera ve tis'a mi'e.

Ş u h û d ü' l - h â l

'Abdurrahman bin 'Abdülcelil ve
İmirze bin Sarum Beğ ve
İskender bin 'Ali.

K3 (4)

Halil oğlu Mustafa'nın, deve çalma fiilini ikrarı hadisesi;

Tezkere yazılmasının sebebi budur ki; *Halil oğlu Mustafa*, ser'i meclisine gelerek; "*Mehmed oğlu Hamza*'nın kara konur devesini, *Haleb*'de, handan çıkardım,aldım, gittim. Elimde zayi oldu" diye ikrar ve itiraf etmiş, bunun üzerine kıymetinin ödenmesine karar verilerek, deftere kaydedilmiştir.

Cemaziyelevvel Ayı Son günü 916/1510

Ş a h i t l e r

Abdulcelil oğlu Abdurrahman,
Sarum Bey oğlu İmirza ve
Ali oğlu İskender.

K4 (318)

Hırsızlık İddiası

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Hâric-i Kayseriye subaşısı *'Ali subaşı*, cemâ'at-ı *Amel*'den *Seyyid 'Ali bin 'Abdurrahman*'ı, meclis-i şer'e ihzâr eyleyüb didi ki; "cemâ'at-ı mezbûreden sâbıkan *Karacaoğlu Halil*'ün giceleyin bir koyun serika olunub bizi sinûn kapuna geldü deyü şahâdet eylediler. Senden kânûn

üzre cerîme taleb eylerûm" deyücek mezbûr *Seyyid 'Ali*'ye bi'l-muvâcehe su'âl olundukda inkârla cevâb virücek mezbûr *Seyyid 'Ali* zikr olan koyun almadığın ve izin görüb kapuna vardıklarında orada yoğduğuna *Kelâmu'llah*'a yemîn billah eyledükde gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem min şuhûr-ı sene erba'a ve hamsîn ve tis'e mie.

Şuhûd-ı muhzır——————
Emir bin Hamza ve
'Ali Kürekçi bin Yûsuf ve
Mehmed bin Ahmed ve
Çalabvirdi bin Mirza ve
gayruhum.

K4 (318)

Sicile yazılış sebebi şudur;

Kayseri harici zabıta amiri *Ali Subaşı*, Amel cemaatinden *Abdurrahman oğlu Seyyid Ali*'yi, yargı meclisine getirerek, aynı kesimden *Karaca oğlu Halil*'in gece bir koyununun çalındığını, izi sürüldüğünde onun kapısına geldiğini şahitlerin ifadeleriyle tesbit ettiğini bildirmiş ve kanuna uygun ceza talep etmiş, *Seyyid Ali*'ye bizzat sorulduğunda inkar ederek, adı geçen koyunu almadığını ve izini sürüp kapıya vardıklarında orada olmadığına *Kur'ân* üzerine *Allah*'a yemin etmiş, istek üzerine sicile kaydolunmuştur.

15 Muharrem 945/1538

Şahitler——————
Hamza oğlu Emir,
Yusuf oğlu Ali Kürekçi,
Ahmed oğlu Mehmed,
Mirza oğlu Çalabverdi ve
diğerleri.

G1/211 (789)

Çalınan Kaftanın Tazmini

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki; *Sıddık bin Haşhaş*, meclis-i şer'e hâzır gelüb, bilesince *Hasan bin Hâcı Hıdır*, ihzâr idüb üzerine şöyle takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "dükkânımda *Hâcı Ahmed bin Hâcı Mahmûd*'un ak kaftanı vardı. Gice dükkânım açılıp alınış kaftanı almışlar. İşbu *Hâcı Hıdır* dükkânındadır, taleb iderûn" deyücek mezkûr *Hâcı Hıdır*'dan su'âl olundukda inkârla cevâb virüb, mezkûr *Sıddık*'ın takrîrine muvâfık beyyine lâzım oldukda *Seyyid Ahmed bin Hüseyin* ve *'Ali bin Tanrıverdi* nâm kimesne mezkûrun takrîrine muvâfık şahâdet idüb şâhidân-ı mezkûrânun şahâdetleri hayyız-ı kabûlde vâki' olub zikrolan dükkândan giden kaftanın tazmîni *Sıddık*'a lâzım olub, bi'l-taleb sebt-i sicil olundı.

Fî evâhir-i Şehr-i Muharremi'l-harâm, sene 946.

G1/211 (789)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Haşhaş oğlu Sıddık beraberinde *Hacı Hıdır oğlu Hasan*'ı şerî mahkemeye getirdi. Söz alarak şöyle dava eyledi; dükkânımda *Hacı Mahmud oğlu Hacı Ahmed*'e ait bir ak kaftan vardı. Geceleyin dükkanımı açmışlar ve ak kaftanı almışlar. İşbu *Hacı Hıdır*'ın dükkanındadır. Taleb ederim" dedi. Adı geçen *Hacı Hıdır*'dan soruldu, "inkar" ile cevap verdi. Anılan *Sıddık*'ın iddiasına uygun delil lâzım oldu. *Hüseyin oğlu Seyyid Ahmed* ve *Tanrıverdi oğlu Ali* adındaki kimseler iddia sahibinin sözüne uygun şahitlik yaptılar. Şahitlerin şahadetleri kabule uygun bulundu. Zikrolunan dükkandan giden kaftanın tazmini *Sıddık*'a lazım oldu. Taleb üzerine sicile kaydolundu.

Muharrem Ayı sonu 946 (1539).

G1/45 (141)

Çalınan Kır Tayın Sahibine Verilmesi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Halîl* meclis-şer'e merkûm *Ahmed*'i ihzâr idüb didi ki; "gök kır tayum sirkat olundı. Merkûm *Ahmed*'ün ellinde buldum, taleb iderûm." Mezbûr müddeiden beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Hamza Fakîh bin Emîn* ve *Mûsâ bin Muhammed* ve *Hüseyin bin Sâdık*, edâ-yı şahâdet idüb didiler kî; "gök kır tay gice sirkat olundı. Bu zikrolunan tay *Halîl*'ün mülküdür" deyü şahâdet itdükleri sebebden mâ vaka'a kelb olunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 19 Şehr-i Evveli'r-rebî' fî sene 938.

G1/45 (141)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı Halil, şerî meclise, davalı *Ahmed*'i getirip şöyle dedi; "gök kır tayım çalındı. Davalı *Ahmed*'in elinde buldum, isterim." Davacıdan delil istendi. Şahadeti kabul olan müslümanlardan *Emin oğlu Fakih Hamza* ve *Mehmed oğlu Musa* ve *Sadık oğlu Hüseyin*, şahitlik yaparak dediler ki; "gök kır tay geceleyin çalındı. Bu zikrolunan tay *Halil*'in mülküdür." İfadeler sicile kaydolundu.

19 Rebiülevvel 938/1531

G1/15 (51)

Hırsızlık ve Kulak Kesme İtirafı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Husrev Subaşı*, meclis-i şer'e, *Karacalu*'dan *Hasan bin Ramazân*'ı ihzâr idüb karye-i *Dülük*'de *Beşir Fakîh*'ün bir sahan ve bir kazanun ve bir kaftânun bir yatak sirkat idüb, zevcesi Heves'ün kulağın kestün mazannem sensün" didikde, bi't-tav' ve'r-rızâ mezbûr *Hasan* ikrâr idüb didi ki;"karye-i *Karadinek*'de *Beşir Fakîh*'un bir sahan bir kazan bir kaftan bir yatak sirkat idüb sattum ve zevcesi Heves'ün kulağın kestüm" didiği sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî Safer fî sene 938.

G1/15 (51)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Subaşı *Hüsrev*,şer'î meclise, *Karacalı*'dan, *Ramazan oğlu Hasan*'ı getirip; "sen, *Dülük* köyünden *Fakîh Beşir*'in bir sahan, bir kazan, bir kaftan ve bir yatağını çaldın ve karısı *Heves*'in de kulağını kestin. Şüphen sendedir" dedi. Davalı *Hasan* isteği ve rızası ile ikrar edip dedi ki; "*Karadinek köyünde Fakîh Beşir*'in bir sahan, bir kazan, bir kaftan ve bir yatağını çaldım, sattım ve karısı *Heves*'in kulağını kestim" dediği sicile kaydolundu.

Safer 938/1531

IV- ZİNA SUÇU VE CEZASI (HADD-İ ZİNÂ)

G2/1 (2)

Zina Davası Ve İkrar İle Sübûtu

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki, şehir subaşısı olan *'Ali Subaşı*'sı cânibinden *Asesbaşı El-Hâc Mehmed*, meclis-i şerîfe gelûb bilesince *Nefs-i Ayntâb*'dan *'Ali bin Mehmed* nâm kimesne ile *Hûri bint-i 'Ali* nâm 'avreti ihzâr etdükde, mezbûr *Hâcı Mehmed* takrîr-i merâm kılub didi ki; "işbu *'Ali*'nün evvelden mezbûre *Hûri* ile mâbeynlerinde alâkaları olub birbirlerine varub gelürler imiş ve mezkûr Hûri'ye zinâ dahi etmiş" deyücek mezkûr *'Ali*'den su'âl olundukda an tav'ın ve ihtiyârın ve bilâ ikrâh ve'l-icbâr ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "mezbûre *Hûri* ile evvelden beri âşinâ idüm. Varur gelür idüm ve hem kendüye zinâ dahi itdüm" didi ve bu mecâlis-i erba' ada ikrâr itdüği sebebden mukırr-ı mezbûrlar ikrârı ve Hâcı Mehmed talebi ile sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 3 Şehr-i Muharremi'l-harâm sene semâniye ve erba'a ve tis'a mi'ete.

G2/1 (2)

Sicilin yazılma sebebi şudur;

Şehir subaşısı olan *Ali Subaşı* tarafından, gece zabitleri âmiri *Hacı Mehmed*, yargı meclisine gelerek, beraberinde *Antep*'in içinde oturan *Mehmed oğlu Ali* ile *Ali kızı Huri* isimli kadını da yanında gelirerek şöyle söze başladı; "bu *Ali*'nin önceden *Huri* ile ilişkisi olup birbirlerine gidip gelirlermiş ve *Huri* ile zina bile etmiştir" demiş, *Ali*'ye sorulduğunda, isteğiyle ve zorlanmaksızın ikrar ve itiraf ederek, "bu *Huri* ile öteden beri tanışırdım, gider gelirdim. Onunla zina da ettim" demiş ve bunu dört ayrı mecliste ikrar ettiği sebepten, adı geçen ikrarcıların ikrarı ve *Hacı Mehmed*'in isteği ile sicile tesbit etildi.

3 Muharrem 948/1541

G2/2 (4)

Bir Önceki Da'vâda (G2/1 (2)) Zinası Tesbit Edilen Huri'nin Kocası Tarafından Boşanması

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki; *Nefs-i Ayntâb*'dan *Hûri bint-i 'Ali hatun* kişi, meclis-i şerîfe gelüb zevci olan *Mehmed bin Hamza* mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb, "*Ali bin Mehmed* nâm kimesne ile zinâ itdüm" deyücek, mezbûr *Mehmed* dahi didi ki; "çünkü benüm helâlüm olub bana mutâbık değüldür. Benüm rızıma halel getürdi. Bâkî kalan mehrinden nafaka ve iddetinden ve sâir kendüye müte'allik olan esbâbından yorgan döşek ve gayrıdan ne var ise vaz geçüb ferâgat itsin, kucağında olan sağîrece kızcağızı dahi madem kendi bir zevc-i âhara varmadukça kendi yanında besleyüb benden nafaka taleb itmesin. Kendüye tal'ak virirüm" didikde mezbûre *Hûriye* dahi bâkî kalan mehrinden nafaka ve iddetinden ve sâir kendüye âit ve müte'allik olan malından külliyen geçüb ferâgat idüb ve zikrolan sağîrece kızcağızı dahi meccânen nafaka ve kisvet idüb beslemege râziye olub min ba'd mehir husûsunda gayrıdan *Mehmed*'den da'vâm ve talebüm yokdur, cem'i da'vâdan ibrâ ve iskât itdüm deyüb ve kalumda olan kızcağızı dahi kendi malumdan beslerüm didikde mezbûr *Mehmed* tal'ak-ı selâse ile tal'ak virdüği sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 3 Şehr-i Muharremi'l harâm sene 948.

G2/2 (4)

Sicilin yazılma sebebi şudur;

Anteb'in merkezinden *Ali kızı Huri*, yargı meclisine gelerek, kocası *Hamza oğlu Mehmed*'in huzurunda ikrar ve itiraf ederek, "*Mehmed oğlu Ali* ile zina ettim" deyince, *Mehmed* de; "mademki bu benim eşim olarak bana uygun değildir, benim rızıma halel getirmiştir, bundan sonra kalan mehrinden, nafaka ve iddetinden ve diğer kendine ait esbabından, yorgan,döşek ve saireden ne varsa vaz geçip feragat etsin. Kucağında olan küçük kızı da kendisi bir başka kocaya varmadıkça, kendi yanında besleyip benden nafaka istemesin, kendini boşarım demiş" *Huri* de geri kalan mehrinden nafaka ve iddetinden ve diğer kendine ait ve alakalı olan malından tamamen vaz geçip, zikrolunan kızcağızı da bedavadan yedirip giydirmeye razı olup, "bundan sonra mehir hususunda başkasından *Mehmed*'den, dava ve talebim yoktur, her türlü davadan ibra ve iskat ettim" diyerek ve "yanımda olan kızcağızı da kendi malımdan beslerim deyince adı geçen *Mehmed*, 3 talakla boşadığı için sicile tesbit edildi.

3 Muharrem 948/1541

K4 (169)

Zîna İtihamı

Veçh-i tezkere oldur ki;

Karye-i Kara Öyük'den *Mehmed bin Mûsâ, avreti Hasene bint-i Mahmûd Şeyh* cânibinden *İne Hoca bin Çırak* ve *Hâcı bin Hôca 'Ali* sahâdetleriyle vekâleti sâbit oldukdan sonra meclis-i şer'e ihzâr eyleyüb didi ki; " sen benüm zîna kasdına avraduma varmışsun, senden hakk-ı cerîme taleb iderüm" deyücek mezbûr ba'de'l-inkâr mezbûr Mehmed şâhidden âciz ve kâsır oldukda mezbûr Veyise yemîn müteveccih olub yemînden nükûl eyledükde nükûlü gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i Ramazân min şuhûr-ı sene 955.

Şuhûd-ı muhzır—

Mevlânâ 'Abdi bin Ya'kûb ve
Ya'kûb bin Mehmed ve
'Abdurrahman bin Şeyh Turak Fakîh ve
Bahşayış bin Kâsım ve
gayruhum mine'l-hâzırîn.

K4 (169)

Tezkere yazılmasının sebebi;

Kara Öyük köyünden Musa oğlu Mehmed'in karısı *Mahmud Şeyh kızı Hasene*'nin, *Çırak oğlu İne Hoca* ve *Hoca Ali oğlu Hacı*'nın şahitlikleriyle vekâleti sabit oldukdan sonra, yargı meclisine getirerek didi ki; "sen benim karıma, zina kasdıyla varmışsın, senden cerime hakkı isterim" deyince adı geçen inkar ettikden sonra, adı geçen *Mehmed* şahit getirmekten aciz kalmış,Veyis'e yemin teklif edilmiş, yemin etmekten kaçınmış, bu yeminden kaçınması, istek üzerine sicile kaydedilmiştir.

1 Ramazan 955/1548

Şahitler—

Yakub oğlu Molla Abdi,
Mehmed oğlu Yakub,

Şeyh Turak Fakih oğlu Abdurrahman,
Kasım oğlu Bahşayış ve
diğer hazır bulunanlar.

Şahitler
Halil oğlu Alpu,
Hacı Oğlu Karaman,
İsa oğlu Kutlu,
Kadı oğlu Habib ve
diğer hazır bulunanlar.

K4 (90)

Irza Tecâvûz

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Hâric-i Kayseriye subaşısı *Pîrî Beğ*, meclis-i şer'e cemâ'at-ı *Sarı Dânişmendli*'den *Cennet bint-i Bayramlı* ve *Sevündük bin Mirzâ*'yı ihzâr eyleyüb didi ki; "mezbûre *Cennet*, mezbûr *Sevündük*'le baş hoş olub zînâdan bi'l-fi'il hâmiledür" deyücek mezbûre *Cennet*'e bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ikrâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *Sevündük* bana seni alıyom deyüb yasdık eyledi, andan hâmile oldum" deyü ikrâr eyledükde mezbûr *Sevündük* "benden hâmiledür" deyü mezbûre *Cennet*'ün ikrârını bi'l-muvâcehe tasdîk eyledükde mezbûrânun ikrârları gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî gurre-i Ramazânı'l-mübârek mîn şuhûr-ı sene selâse hamsîn ve tis'a miete.

Şuhûd-ı muhzır
Alpu bin Halîl ve
Karaman bin Hâcı ve
Kutlu bin 'Îsâ ve
Habîb bin Kadı ve
gayruhum mine'l-hâzırîn

K4 (90)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Kayseri harici zabıta amiri *Pirî Beğ*, *Sarı Dânişmendli* cemaatinden *Bayram kızı Cennet*'i ve *Mirza oğlu Sevindik*'i yargı meclisine getirerek, "bu *Cennet*, şu *Sevindik*'le anlaşıp zinadan bil fiil hamile kalmıştır" demiş, *Cennet*'e sifahen sorulduğunda ikrar ederek, "bu *Sevindik* bana, seni alacağım deyip yasık eyledi, ondan hamile oldum" demiş bu ikrar üzerine *Sevindik* de, "benden hamiledir" diyerek *Cennet*'in ikrarını şifahen tasdik edince adı geçenlerin ikrarları istek üzerine sicile kaydolundu.

1 Ramazan 953/1546

G1/63 (197)

Zina İtham

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Muhammed Ağa*, *Bayezid*'i *meclis-i şer'e ihzâr idûb didi ki; "mezbûr Bayezid Şehzâde*'nün evinden sabâh ile çıkarken gördük" didikde mezbûr *Muhammed*'den beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Murâd bin Yûsuf* ve *Bahşi bin İbrâhim*, edâ-yı şahâdet idûb didiler ki; "mezbûr *Bayezid*, mezbûr *Şehzâde*'nün evinden sabâhla çıkub gitdi" deyü şahâdet itdikleri sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 2 Şehr-i Ahiri'r-rebi' fî sene 938.

G1/63 (197)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Mehmed Ağa, şerî meclise, *Bayezid*'i hazır edip şöyle dedi; "Davalı *Bayezid*, sabahleyin, *Şehzade (Hatun)*'nin, evinden çıkarken gördük." *Mehmed Ağa*'dan delil istendi. Şahadeti kabul olunan müslümanlardan *Yusuf oğlu Murad* ve *İbrahim oğlu Bahşi*, şahitlik yaparak şöyle dediler; "Adı geçen *Bayezid*, sabahleyin, adı geçen *Şehzade (Hatun)*'nin evinden çıkıp gitti. Şahadet ederiz." İfadeler, sicile yazıldı.

2 Rebiülahir 938/1531

İS1/19 (118)

İstanbul büyükşehir, *Câfer Subaşı mahallesinde Mustafa oğlu Mehmed Çelebi*, büyükşehir emniyet âmiri emsâlinin ve akranının övüncü *Hacı Mehmed Çavuş*'un

kanunî vekili olup yapı işleri nâibi olan *Murad*'la yüksek yargı meclisine gelerek şöyle söze başlamıştır: "aynı mahallede oturan *Kazgancı Hatunu* demekle bilinen *Ayşe* adlı kadın, devamlı olarak oturduğu ev içinde zampara ve edebsizleri getirerek, bozgunculuk yapmakta, teftiş edilmesini emrediyorum" demiş, yüce divan tarafından, buyruklu ibraz ederek, yüce mahkeme tarafından üzerine varılıp, talep etmekle, yüce mahkeme kalîplerinden *Molla Mahmud Efendi* gönderilmiş, adı geçen mahalleye varılınca, namusluluğu kabul edilenlerden *Ahmed, Mustafa, Mehmed* isimli kimselerle kanunî davet yapılmak için gönderildiklerinde, adı geçen *Ayşe* saklanmış, bu yüzden durumu gözetledilerinde *Mehmed* ..., imam *Mehmed, Hızır oğlu İlyas Çelebi, Mehmed oğlu Mustafa Bey,* müezzin *Hüseyin oğlu Hasan, Süleyman oğlu Ali Bey, Mehmed* ve *Nişancı mahallesinde* imam *Musa oğlu Mehmed Halife, Mahmud oğlu Mustafa, Ali oğlu Mahmud, Mustafa oğlu Hüseyin adlı kimseler, adı geçen Ayşe*'nin, fuhuş halinde olup, daima evine zamparalar alarak çirkin işler yaptığını, şahit olarak haber verdiklerinden sonra mahalle halkı ileri gelenleriyle adı geçenin kapısı mühürlenerek sonra gelip mahkemede ilam etmekle olay istek üzerine zapta geçildi.

29 Cemaziyel-ahir 1021/1612

Şahitler

Mehmed oğlu Kurd Çelebi,
Abdullah oğlu Mehmed,
Abdi oğlu Ahmed,
Mehmed oğlu Mustafa,
Şaban oğlu Abdi,
Mehmed oğlu Süleyman,
..... oğlu Ahmed Çelebi,
Abdullah oğlu Sahvane,
Abdullah oğlu Murad,
Ali oğlu Mehmed.

V- EŞKIYALIK VE GASP SUÇU (HADD-İ HİRÂBE)

K1 (327)

Eşkiyalık Suçunun Tesbiti

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki; *fahri'l-ümerâ Mustâfâ Beğ* kethüdâsı *Hasan Kethüdâ*, meclis-i şer'e hâzır olub *Aydoğan* nâm bir hırsızı ihzâr idüb aleyhine şöyle müşâfehe-i şahâdet eylediler ki; "işbu kimesne hırsızdur ve uğrudur ve harâmîdür" didiler. Mezkûr *Aydoğan* nefyen ve isbâten cevâb virmeyüb başın aşağı tutub sâkit-i mahz oldı ve ba'dehû şahâdet idenlerün esâmîsi budur ki zikr olunur:

Burhân Kethüdâ ve *Eyne Hâce* ve cemâ'at-i kesîre mine'l-müslimîn. Vaktâ ki kaziyye bu minvâl üzre cârî olduysa deftere sebt olundı.

Cerâ zâlike fî selm şehr-i Muharremi'l-harâm min şuhûri sene semâne ve tis'în ve semâne mi'e.

K1 (327)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Fâhrü'l-umerâ Mustafa Bey'in kethüdâsı *Hasan Kethüdâ*, yargı meclisine gelerek, *Aydoğan* adlı bir hırsızı huzura çıkarmış ve aleyhinde şöyle şahitlik etmiştir;

"Bu şahıs hırsızdır, uğrudur, haramîdir". Bu şâhâdet üzerine *Aydoğan*, müsbet veya menfî bir cevap verememeyerek başını öne eğmiş, susmuştur. Sonra şahitlik edenlerin isimleri şöyle sıralanmıştır:

Şahitler

Burhan Kethüda,
Eyne Hoca,
Sultan Ahmed oğlu Şeyh Mehmed,
Gündüz oğlu Mansur,
Hamza oğlu Mahmud ve
müslümanlardan büyük bir topluluk.

30 Muharrem 898/1492

K4 (69)

Gasb Davası

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Kaza-i Silifke'den *'Ali bin Taşkın*, meclis-i şer'e erbâb-ı umardan *Seyyîd Ahmed bin Kunkî Hazret-i Mehmed Paşa -yessarallahu-* cânibinden mübâşir ta'yîn olan *Arslan Çavuş* mübâşeretle ihzâr eyleyûb üzerine takrîr-i da'vâ kılub didi ki; "mezbûr *Seyyîd Ahmed Ağa, Çarşanba bazarında* benüm nâ-hak yere benüm yalagum yedürdün deyü bir yük bez kotanum çıkarub cebren aldı" deyücek mezbûr *Seyyid Ahmed*'e bi'l-muvâcehe su'âl olundukda, "cebren almadum" deyü inkârla cevâb viricek, mezbûr *'Ali*'nün sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Mahmûd bin Mûsâ* ve *Mûsâ bin Halîl* şahâdet-i şer'iyye kılub didiler ki; "biz şâhidüz, şahâdet iderüz ki mezbûr *Seyyid Ahmed Ağa* mesfûr *'Ali*'nün gök kotanını *Çarşanba bazarında* cebren çıkardub aldı" deyü şahâdet eyledüklerinde şâhidân-ı mezbûrânun şahâdetleri ba'de't- tezkiye ve't-tahlîf kabûl olunub zikr olan kotan mezbûr *Seyyid Ahmed* üzere hükmolunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî gurre-i Recebi'l-mürecceb min şuhûr-ı sene selâse hamsin ve tis'a mieteyn.

Şuhûd-ı muhzır

Evliyâ Çavuş bin Elbeğim ve
Mehmed Çavuş bin Cice ve
'Abdulkadir bin Ahmed ve
Mehmed bin Mûsâ.

K4 (69)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Silifke kazasından *Taşkın oğlu Ali*, yargı meclisine, umar sahiplerinden *Kunkî oğlu Seyyid Ahmed, Mehmed Paşa* hazretleri (*Allah* kolaylaştırsın) tarafından mübaşir tayin olunan *Arslan Çavuş*'un teşebbüsüyle, hazır ederek hakkında dava takrir ederek, "şu *Seyyid Ahmed Ağa, Çarşamba pazarında* haksız yere benim yalağımı yedirdin diye bir yük bez kotasını çıkararak cebren aldı" demiş, bunun üzerine *Seyyid Ahmed*'e şifahen sorulmuş, O da, "cebren almadım" diye inkar etmiş. Bunun üzerine adı geçen *Ali*'den, davasının doğruluğuna kesin delil gelirmesi istenmiş, güvenilir müslümanlardan *Musa oğlu Mahmud* ve *Halil oğlu Musa*, şerî şahitlik yaparak, "biz şahitiz, *Seyyid Ahmed Ağa*, adı geçen *Ali*'nin mavi kotanını, *Çarşamba pazarında* zorla çıkartıp aldı diye şahitlik ederiz" diye ifade verince, adı geçenlerin şahillikleri tezkiye ve yemin ettirildikden sonra kabul edilerek, adı geçen kotanın *Seyyid Ahmed*'e ödetilmesine karar verilip, istek üzerine sicile geçirildi.

1 Receb 953/1546

Şahitler

Elbeğim oğlu Evliya Çavuş,
Cice oğlu Mehmed Çavuş,
Ahmed oğlu Abdulkadir,
Musa oğlu Mehmed.

§.2. Şahsa Karşı İşlenen Suçlar (Cinâyât)

I- ADAM ÖLDÜRME SUÇU (KATL) VE KISAS CEZASI

KONYA D-17/60

Kısas Da'vası Ve Sulh

"Medîne-yi Konya'da *Hacı Emir Mahallesi* sükkânından *El-Hac Bostan Ağa İbn-i Abdullah* nâm kimesne meclis-i şer'-i hatîr-i lâzimü't-tevkîrde râûî'l-kitâb *Mehmed Çelebi İbn-i İbrahim* mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idûb benim abd-i memlûkûm olub bundan akdem mecrûhan vefat eden *Hüseyin* nâm acem şâbb-ı emred gulamımı merkum *Mehmed*'in abd-i memlûkü olan işbu hâzır bil-meclis *Süleyman* nâm acem gulamı târih-i kitabdan on dört gün mukaddem Gazazlar sûkunda vâki' merkum *Mehmed*'in berber dükkânında âlet-i câriha olan bıçak ile amden darb ve cerh idûb müteessiren iki gün mürûrunda gulam-ı mezbûr *Hüseyin* vefat idûb ve vech-i muharrer üzre gulam-ı mezbûr *Hüseyn*'i târih-i mezkûrda ve mevzi-i mezbûrda amden darb ve cerhini ve müteessiren vefatını gulam-ı merkum *Süleyman* meclis-i şer'de kirâren ve mirâren ikrar idûb merkum *Süleyman*'ın kısasını afv idûb dem ve diyeti mukabelesinde merkum *Mehmed* bana yüz yetmiş beş guruş vermek üzre beynimize müslimûn-ı muslihûn tavassut idûb inşâ-ı akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezbûn kabul ve mezbûr *Mehmed*'in abd-i memlûkü olan merkum *Süleyman*'ın kısasını afv ve dem ve diyeti mukabelesinde bedel-i sulh olan meblağ-ı merkum yüz yetmiş guruşu mezbûr *Mehmed* yedinden bit-temam ahz ve kabz idûb dem ve diyele müteallik âmme-i deâvîden mezbûrân *Süleyman* ve *Mehmed*'in zimmetlerini ibrâ-i memlûkü merkum *Süleyman*'ın cinâyeti içün bana verdiği yüz yetmiş guruşdan benim zimmetimi ibrâ-i âmm ile ibrâ ve iskat eyledi dedikde mukirr-ı mezbûr *Hacı Bostan Ağa*'yı mukarrûn lehûmâ el-merkumân *Mehmed* ve *Süleyman* cemî-i kelimât-ı meşrûhasında bil-müvâcehe tasdik ve bil-

muşâfehe tahkik etmeğin mâ hüve'l-vâki' bit-taleb ketb olundı.

Fî'l-yevmi'it-tâsi' min Zilhicce li seneti semânin ve erbaîne ve mielin ve elf.

Şuhûd-i hâl

Umdet-ül-ulemâil-muhakkıkîn İsa Efendi
El-Müftî hâlâ Fahr'ül-müderrisîn Ahmed Efendi

Kadızâde Mustafa Efendi
Maylı Molla Osman bin Hacı Ali
El-Hac Süleyman Ağa İbn-i Mehmed Bey
Mehmet Ağa Çukadar-zâde
Mehmed bin Hasan Efendi
Mehmed bin Hacı Ebubekir
Kazaz Dede Mustafa
Ahmed bin Abdullah
Mehmed bin Ali

KONYA D-17/60

Konya şehrinde *Hacı Emir Mahallesi* sâkinlerinden *Abdullah Ağa oğlu Hacı Bostan Ağa* adlı şahıs saygı değer şer'î yargı meclisinde, bu yazılı bölgenin sâhibi *İbrahim oğlu Mehmet Çelebi* huzurunda tam bir ikrar ile şöyle beyanda bulundu:

Benim mülk kölem olup daha önce yaralı olarak vefat eden *Hüseyin* adlı *Türk* olmayan tüysüz ve genç kölemi adı geçen *Mehmed*'in mülk kölesi olan ve şu anda meclisde hazır bulunan *Süleyman* adlı *Türk* olmayan kölesi bu yazılı belge tarihinden 14 gün önce *Gazazlar Çarşısındaki Mehmed*'in berber dükkânında yaralayıcı âlet olan bıçak ile kasden vurmuş ve yaralamıştır. İki gün sonra kölem *Hüseyin* yaradan etkilenerek vefat etmiştir. Anlatıldığı şekilde bahsedilen yer ve zamanda kasden verduğunu ve yaraladığını bu yaralamadan etkilenerek öldüğünü adı geçen köle şer'î meclisde defalarca ikrar eylediğinden adı geçen *Süleyman*'ın serran kısas olunması gerekmiştir. Bu durumda *Süleyman*'ın kısas edilerek öldürülmesi cezasını affedip kanlık tazminatı (diyeti) karşılığında efendisi *Mehmet* bana 170 kuruş vermek üzere aramıza uzlaşırıcı müslümanlar girmiş ve bizi sulh akdi yapmaya razı etmişlerdir. Ben de sulh akdini kabul ederek *Mehmed*'in kölesi *Süleyman*'ın kısas cezasını affettim ve kanlık tazminatı (diyeti) karşılığında sulh bedeli alan 170 kuruşu *Mehmed*'ten bizzat tam olarak teslim aldım. Diyet'e ait bütün da'valardan *Süleyman* ve *Mehmed*'in zimmetlerini tam olarak ibrâ ettim. Adı geçen *Mehmet* de kölesi *Süleyman*'ın işlediği cinâyet için verdiği 170 kuruştan benim zimmetimi ibrâ eyledi.

Bu ikrar beyanında bulunan *Hacı Bostan Ağa*'yı, lehlerinde ikrar yapılan *Süleyman* ve *Mehmet* de bütün kelimelerinde yüzyüze şer'î meclisde tasdik ettiler. Bunun üzerinde durum tarafların talebiyle sicile kaydedildi.

9 Zilhicce 1148/1735

Şahitler

Âlimlerin Direği Müftü İsa Efendi,
Müderrislerin Medar-ı İftiharı Ahmed Efendi,
Kadızâde Mustafa Efendi
Hacı Ali oğlu Maylı Molla Osman
Mehmet Bey oğlu Hacı Süleyman Ağa
Çukadar zâde Mehmed Ağa
Hasan Efendi oğlu Mehmet
Hacı Ebubekir oğlu Mehmet
Kazaz Dede Mustafa
Abdullah oğlu Ahmet
Ali oğlu Mehmet

İBAB 2-192/78

Kısas Cezası

Mahrûse-i Galata'ya tâbi *Kasaba-i Beşiktaş*'da *Sinanpaşa-yı Atik Mahallesi* ahalisinden olub *Ahiçelebi Mahkemesi*'nden olan kesîf ilâmı mâlûkunca *İstanbul*'da *Süleymaniye Tabhanesi*'nde cerîhan vefat eden *Dergâh-ı Âlî* yeniçerilerinin yirmi beş bölüğe mahsus oda neferâtından *İbrahim Beşe b. el-Hâc Hüseyin b. Abdullah*'ın veraseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi sâhibe-i arzuhal *Ayişe bint-i Abdülkadir* ile mezbûre *Ayişe*'nin batnındaki hamle ba'de tahakkuki'l-inhisari'l-şer'î zâlu, katl-i mütevellâ-yı mezbûrun liebeveyn er karındaşı *Ali* ve lîfm er karındaşı *Süleyman b. Mehmed* tarîfleriyle muarrefe olan zevce-i mezbûre *Ayişe hatun*, meclis-i şer'i enverde ehâ-i mezkûrân *Ali* ve *Süleyman* dahî hazır oldukları halde yine *Dergâh-ı Âlî* yeniçerilerinin yirmi beş cemaat yoldaşlarından olub derûn-i arzuhalde mezkûrü'l-isim olan *İsmail Beşe b. Hasan* müvâcehesinde işbu ilâm tarihi senesi Zilkadeti'ş-şerîfesinin onikinci ki çarşanba günü ba'de salâti'z

zuhr mahrûse-i mezkûrede *Vâlide Cami-i Şerîfi Sûku'nda* vâki' etmekci lirını önünde, tarîk-i 'âmda işbu mezbûr *İsmail Beşe*, bir siyah kabzalı, şiş tabir olunur âlet-i cârîha ile bigayr-i hakkin 'amden, kesf illâmı nâtık olduğu üzre zevcim mezbûr *İbrahim Beşe*'nin arkasından, sağ tarafından bir yerinden darb ve cerh-i müshin *(gücünü kaybettiren yara)* ile mecrûh ve sâhib-i fîraş etmekle zevcim mezbûr *İbrahim Beşe* dahî mahall-i cerhden tezkire ile *Ağakapusu* kurbundaki mârrü'z-zikr tâbhâneye nakl olunduk-ta yevm-i mezkûrda kubeyl-i mağribde cerh-i mezkûrdan müteessiren vefât etmeğin hâlâ mezbûr *İsmail Beşe*'ye sual olunub mûceb-i şer'îsini bi'l-verâse taleb iderim deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr zevce-i müddeiye-i mezbûre *Ayişe hatun*, evvela mezbûr *İsmail Beşe*, zevci ve mûsir-i mezkûr *İbrahim Beşe*' yi bâlâda mezkûr olduğu üzre cerh-i müshin ile mecrûh ve sahib-i fîraş eylediğini ahrâr-ı ricâl-i müslimînden mârrü'z-zikr *Sinanpaşa Mahallesi* sâkinlerinden *el-Hâc Ali b. Muhammed* ve yine mahrûse-i mezkûre-ye tâbi *Tophane'de Firuzağa Mahallesi*'nde sâkin *Bıçakcı Halil Beşe b. Muhammed* nâm kimesneler şehâdetleriyle mezbûr *İsmail Beşe* muvacehesinde vech-i şer'î üzre ta'dîl ve tezkiye olunmağın şehâdetleri kabul olunub cerîh-i mezkûr *İbrahim Beşe*'nin cerh-i mezkûrdan müteessiren yevm-i mezkûrda kubeyl-i mağribde vefât eylediğini dahî sâniyen tabhâne-i mezkûre sakinlerinden *Ede'i-tezkiye* adaletleri zâhir olan *Molla Osman b. İbrahim* ve *Muhammed b. Şa-*

ban nâm kimesneler şehâdetleriyle yine mezbûr *İsmail* muvacehesinde vech-i şer'î üzre ba'de'l-isbat ve'l-kabûl katl-i mezbûrun mûcib-i kısas olmağla mûcebiyle zevce-i mezbûre kebire olub haml-i mezkûrun validesi olmağla talebiyle ve ehâ-ı mezkûran dahî bi'l-velâye talebleriyle kâtil mezbûr *İsmail Beşe*'ye kısasen kaved iktiza eylediği sekiz gün mukaddem Mahkeme-i Bâb'da zabt ve tescil olunmuştur. Ferman-ı 'âlîlerine imtisalen huzûr-u 'âyîlerine ilâm olunur.

Fî 16 Zilhicce 1116.

İBAB 2-192/78

Kısas Cezası

Arzolunur;

Galata'ya bağlı *Beşiktaş kasabası*'nın *Sinan Paşa-yı Atik Mahallesi* ahalisinden olup da *Ahi Çelebi* mahkemesinden alınan keşif i'lâmı gereğince *İstanbul*'da *Süleymaniye Tabhânesi*'nde yaralı olarak vefat eden *Dergah-ı Âli* yeniçerilerinin 25. bölüğe ait oda neferlerinden *Abdullah oğlu Hacı Hüseyin oğlu İbrahim Beşe*'nin mirasçılığı geride bıraktığı nikâhlı eşi bu arzuhalin sahibi *Abdülkadir kızı Ayşe* ile *Ayşe*'nin gebe olduğu cenine ait olduğu hukuken kesinleştikten sonra, öldürülen mütevellânın ana-baba bir erkek kardeşi *Ali* ve ana bir erkek kardeşi *Mehmet oğlu Süleyman* tarifleriyle hüviyeti tesbit edilen mütevellânın eşi *Ayşe Hatun*, şer'î yargı meclisinde mütevellânın kardeşleri *Ali* ve *Süleyman* hazır oldukları halde şöyle iddiada bulundu;

Yine *Dergâh-ı Âli* yeniçerilerinin 75. cemaat yoldaşlarından olup arzuhalin içinde ismi zikredilen *Hasan oğlu İsmail Beşe* huzurunda, işbu ilâm tarihi olan 1160 senesinin Zilka'de ayının 12. günü olan Çarşamba günü, öğle namazından sonra, *İstanbul*'un *Vâlide camii* çevresindeki çarşıda vâki' ekmekçi fırını önünde umumi yolda, işbu *İsmail Beşe'nin* bir siyah kabzalı şiş ta'bir edilen yaralayıcı alet ile haksız olarak kasden, keşif i'lâmı gereği, kocam *İbrahim Beşe*'nin arkasının sağ tarafından bir yerinden vurmuş ve öldürücü bir yaralama ile yaralayarak döşeğe düşürmüştür. Kocam *İbrahim Beşe* tezkere ile yaralandığı yerden *Ağa Kapısı* yanındaki Tabhâneye naklonulduğunda, aynı günde akşam namazından az bir zaman önce söz konusu yaradan etkilenerek vefat etmiştir. Durum hakkında *İsmail Beşe*'nin sorgulanarak, şer'an sâbit olacak cezasının tatbik edilmesini, mirasçısı olarak talep ediyorum.

Davacının bu iddiasını davalı inkâr edince davacı eş *Ayşe Hatun* önce davalı *İsmail Beşe*'yi yukarıda açıklandığı şekilde öldürücü yara ile yaralayıp döşeğe düşürdüğünü müslüman, hür ve erkeklerden ve adı geçen *Sinan Paşa Mahallesi* sâkinlerinden *Mehmet oğlu Hacı Ali*, yine *Galata*'ya tâbi *Tophane*'de *Firuz Ağa Mahallesi*'nde oturan *Bıçakçı Mehmet oğlu Halil Beşe*'nin şahadetleriyle *İsmail Beşe*' nin huzurunda hukuka uygun bir şekilde isbat edince, adı geçen şahitler mahallerinde şer'î usule göre tezkiye edilmiş ve şahadetleri kabul edilerek yaralı *İbrahim*'in söz konusu yaradan etkilenerek aynı gün akşam namazından az önce vefat eylediği; ikinci olarak ise, *Tabhâne* sâkinlerinden tezkiye adaletleri sonucu ortaya çıkan *İbrahim oğlu Molla Osman* ve *Şa'ban oğlu Mehmet* adlı şahısların şahadetleriyle yine *İsmail Beşe* huzurunda şer'î usule uygun olarak isbat edildikten sonra şu şekilde karar verildi :

Söz konusu katlin *(adam öldürmenin)* cezası kısas olduğundan ve eşi reşit ve çocuğunun vâlidesi bulunduğundan onun talebi ve adı geçen kardeşlerinin veli olarak istemeleri sonucu, kâtil *İsmail Beşe*'ye kısas cezası olarak ölüm cezasının verilmesi gerektiği, sekiz gün önce *Bab Mahkemesi*'nde kayıt ve tescil olunmuştur. Yüce fermanlarına uyarak yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

16 Zilhicce 1160/1747

İBAB 2-192/73a

Diyet Cezası

Ma'rûz,

"*Dergâh-ı Âli* yeniçerileri neferâtından *Mehmed Beşe b. Ahmed* nâm kimesnenin sağ elinin bileğinin üst tarafından bir yerden cerhi, bür-i tâm hâsıl olmağla zikrolunan elinin vasatı ve hınsır ve hınsır barmakları bi'l-külliye amel-mânde ve muattal ve ibhâm ve sebbâbe barmakları sell ve batşlarına halel târi olduğu hâlâ ser-i cerrahîn fahrü'l-müderrisi'l-kirâm *Hayyazâde Ahmed Efendi*'nin ve bâ fermân-ı Âlîşan ehl-i hibre tayin olunan *Osman Efendi* ve *es-Seyyid Muhammed Efendi*'nin haberleriyle ba'de't-tahakkuk merkûm *Muhammed Beşe* meclis-i ser'de mumcu *Muhammed Beşe* mübaşeretiyle, *Ahicelebi Mahkemesi*'nde ihzar olunan *Feyzullah Beşe b. Ömer* nâm kimesne mahzarında, "*İşbu tarîh-i ilâmdan dokuz ay mukaddem vilâyet-i Anadolu*'da mahrûse-i *Erzurum*'da *Gürcükapusu* nâm mahalde vâki' meydan yerin önünde bigayr-ı hakkın

'amden kalıç ile merkum *Feyzullah Beşe* sağ elimin bileğinin üst tarafından bir yerden darb ve cerh edüb bür'i tâm hasıl olmağla zikrolunan elimin vasatı ve hınsır ve binsır barmakları bi'l-külliye amel mânde ve muattal ve mârrü'z-zikr ibham ve sebbâbe barmaklarını şell ve baisların halel-târi olmağla mûceb-i şer'îsin taleb iderim" deyü da'vâ, oldahi inkâr idüb müddei-i merkûm ber minvâl-i muharrer müddeasını lede't-tezkiye adaletleri zâhir olan *es-Seyyid İsmail b. es-Seyyid Yusuf* ve *es-Seyyid Ali b. Osman* nâm kimesneler şehâdetleriyle ber neheci şer'î b'il-müvacehe isbat itmeğin mûcebince zikrolunan üç aded esabi-i muattalanın diyet-i şer'iyyeleri olan cem'an gümüşten üç bin dirhem ve sâlifü'l-beyân ibhâm ve sebbâbe barmakları içün hükûmet-i adli iktiza etmekle merkûm, abd farz olunub zikrolunan ibhâm ve sebbâbe barmaklarında olan eser-i mezkûr ile adem-i beyninde kıymetinden sûdûs tefavütü olmağla gümüşten sûdûs-i diyet-i recûl olan bin altı yüz altmış altı dirhem ve sülüsân dirhem ki min haysü'l-mecmu şer'an dört bin altı yüz altmış altı dirhem ve sülüsân dirhem iktiza eylediği huzûr-i 'âlîlerine îlâm olundu el-emr limen lehü'l-emr.

Fî min Cemâziyelâhire 1160."

İBAB 2-192/73a

Diyet Cezası

Arzolunur,

Dergâh-ı Âli yeniçeri neferlerinden *Ahmet oğlu Mehmet Beşe* adlı şahsın sağ elinin bileğinin üst tarafından bir yerden yarası tam olarak iyileşmekle beraber zikredilen elinin orta, küçük ve ortanın yanındaki parmaklarının tamamen iş yapamaz hale geldiği, baş parmak ve şahadet parmaklarının ise çolak bir hal aldığı, baş cerrâhlardan *Hayyar-zâde Ahmet Efendi*'nin ve yüce fermanla birlikte tayin olunan *Osman Efendi* ve *Mehmet Efendi*'nin

verdikleri raporlarla sâbit olmuştur. Adı geçen *Mehmet Beşe*, şer'î yargı meclisinde *Ömer oğlu Feyzullah Beşe* huzurunda şöyle beyanda bulunmuştur:

İ'lâm tarihinden dokuz ay önce *Anadolu Vilâyeti*'nde *Erzurum şehrinde Gürci Kapı mahallesinde* bulunan bedesten önünde haksız olarak kasden kılıç ile, adı geçen *Feyzullah Beşe* sağ elimin bileğinin üst tarafına bir yerden vurup yaralamış ve tam olarak iyileştikten sonra zikrolunan elimin orta, yanındaki ve küçük parmakları tamamen iş yapamaz hale gelmiş ve baş parmakla şahâdet parmağı ise çolaklaşmıştır. Şer'î olarak gereğinin yapılmasını talep ediyorum.

Davacının bu iddiasını davalı inkâr edince, davacı iddiasını, tezkiye sonucu dürüst oldukları ortaya çıkan *Seyyid Yusuf oğlu Seyyid İsmail* ve *Osman oğlu Seyyid Ali*'nin şahâdetleriyle şer'î usule uygun olarak yüzyüze isbat eyledi. Bütün bunların sonucu olarak, tamamen işe yaramaz hale gelen üç parmağın şer'î diyetleri olan toplam 3000 dirhem gümüş ve adı geçen baş ve şahâdet parmaklar için de gereken hükûmet-i adl *(takdîrî tazminât)* ise davacı köle farz olunarak söz konusu parmaklarındaki ayıb ile ondan âri olan kıymeti arasında bir fark olmakla gümüşden altıda bir erkek diyeti olan 666 dirhem ve 2/3 dirhem eder. Toplam 4666 + 2/3 dirhem diyet tazminâtı gerektiği yüksek huzurlarına i'lâm olundu. Emir, yetki elinde olan makamındır.

9 Cemaziyelahir 1160/1747

G1/97 (302)

Cinâyet Şikâyeti, Kısas Talebi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Muhammed*, meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr ve iltizâm idüb dedi ki; karındaşum *Ahmed*'i *Süleymân* katlidübdür. Ma zanımum *Süleymân*'dur. Ehl-i örf işkence itsünler, cânına cânum ve azâsına azâm olsun" didüği sebt-i sicil olundu.

Tahriren fî 10 Şehr-i Evveli'l-Cemâzi fî sene 938.

G1/97 (302)

Yazının yazılış sebebi şudur:

Davacı Mehmed, şer'î meclise gelip, şöyle ikrar ve iltizam eyledi; "karındaşım *Ahmed*'i *Süleyman* öldürdü. Şübhem *Süleyman*'dadır. Usule uygun işkence etsinler, cânına canım, azasına azam bedel olsun (sağlığa işkencede bir zarar gelirse, aynısı bana yapılsın)." İkrar ve iltizamı sicile kaydedildi.

10 Cemaziyel evvel 938/1531

B23-127/103

Keşif Raporu

Ma'rûz

Mısır Kâhire tüccârından *El-Hac Hasan* nâm kimesne *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesinden irsâl olunan kâtib *Hüseyin Efendi ibnü'l-Hac Nâsûh*, kasaba-i mezbûrede *Sinân Paşa-yı Cedîd* mahallesinde müceddeden binâ ve ihdâs eylediği binâdan sâkut olan dülger tâifesinden *Tudurs veled-i Yâne* nâm zimminin a'zâsına huzûr-ı müslimînde keşf ve mu'âyene olundukta asla cerh ve darb ve katlin alâkası bulunmamağla hatfe-enfihî hâlik olduğu ba'de'l-müşâhede ve'l-mu'âyene mevlânâ-yı mezbûr hâlik olan lâşeyi hufreye ilkâ etmek üzere mahallinden izin verülmeğin *Bostancı Yemin Ağa*'nın *Haseki Muhammed* iltimâsıyla huzûr-ı âlilerine i'lâm olundu. El-emrü li-men lehü'l-emr.

Fî Ramazân senete 1169

B23-127/103

Arz olunur,

Mısır Kahire tüccarlarından *Hacı Hasan, Beşiktaş* mahkemesinden gönderilen *Hacı Nasuh oğlu Katip Hüseyin Efendi*'nin, *Sinan Paşa-yı Cedid* mahallesinde yeni yaptırdığı binadan düşen dülger *Yane oğlu Tudurs* adlı zimminin organları müslümanların huzurunda incelendi ve muayene edildi. Sonuçta yaralama, dövme ve öldürme izi bulunmadığı, adı geçen zimminin eceliyle öldüğü tesbit edildi. Cesedinin gömülmesine *Bostancı Yemin Ağa ve Haseki Muhammed*'in bilgileri dahilinde izin verildiği yüksek huzurlarına arz olunur. Emir yetki sahibinindir.

Ramazan 1169/1755

İS1-25/53
Siyâseten Katl

Ma'rûz

Terkos Nahiyesi kurasından *Arnavud* nâm karyeden olup sâdır olan fermân-ı âliye imtisâlen dâ'îler dâ'îhânesinde meclis-i şer'-i şerîfe ihzâr olunan *Kostantin Desbu veled-i Foti*'nin keyfiyeti nahiye-i mezbûrun *Dursun* nâm karyeden *Mustafâ bin 'Osman* ve *Süleymân bin Muhammed* ve *Şâ'ir* karyesinden *Hüseyin bin İsmâ'îl* ve *Halîl bin Muhammed* ve *Hacı Başlı* karyesinden *Ahmed bin Mehmed* ve *Yassı Viran* karyesinden *Süleymân bin Ahmed* ve *Kalyos* karyesinden *'Osman bin Numan* ile *Mahmiye-i İslâmbol*'da kârhâne yoğurtçularından ashâb-ı arz-ı hâl *Mustafâ Beşe* ve *Ahmed Ağa* ve *el-Hac İsmâ'îl* ve *Hüseyin Beşe* nâm kimesneler merkûm *Kostantin Desbu* için kendi halinde olmayup âlet-i harbiyle zikr olunan *Kurâ* havalisinde geşt ü güzâr ve katl-i nüfûs 'âdet-i müstemirresi olup hattâ bundan akdem anasını tüfenk ile katl eylediğinden ma'ada yoğurtçular kethüdâsı *Mustafâ*'nın yanaşması olan *Es-Seyyid Mehmed*'i dahi bir ay mukaddem *Terkos Nahiyesi*'nde çamurlu derede tüfenk ile darb ve katl ve yine yanaşması *Dimo* nâm zımmîyi on beş gün mukaddem yine çamurlu derede bıçak ile kolundan darb ve cerh eyledi deyü sû'-i hâlini ihbâr ve yedlerinde olup *Terkos Naibi İsmâ'îl Efendi* imzâ ve mühürüyle ibrâz eyledikleri i'lâmda *Desbu* için nâhiye-i mezbûre ahâlileri âlet-i harbiyle geşt ü güzâr ve katl-i nüfûs âdetidir deyü haber verdikleri tahrîr ve merkûm *Desbu* ibadullaha muzır ve sâî bi'l-fesâd olduğu ihbâr olunmağla bu makûlelerin emri veliyyü'l-emr ile katli meşrû' olduğu ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda emir ve ferman hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 6 Zi'l-hicce 1179.

İS1-25/53

Terkos Nahiyesi köylerinden *Arnavud* adlı köyden olup yüce emre uyularak sorusturma mahkemesine getirilen *Foti*'nin oğlu *Kostantin Desbu*'nun durumu adı geçen nahiyenin *Dursun* köyünden *Osman* oğlu *Mustafa* ve *Mehmed* oğlu *Süleyman* ve *Şair Köyü*'nden *İsmâil* oğlu *Hüseyin* ve *Mehmed* oğlu *Halil* ve *Hacı Başlı Köyü*'nden *Mehmed* oğlu *Ahmed* ve *Yassıviran Köyü*'nden *Ahmed* oğlu *Süleyman* ve *Kalyos Köyü*'nden *Numan* oğlu *Osman* ile *İstanbul Şehri*'nde kârhane yoğurtçularından dilekçe sahibi *Mustafa Beşe* ve *Ahmed Ağa* ve *Hacı İsmail* ve *Hüseyin Beşe* isimli kimseler mezkûr *Kostantin Desbu* için olmadığını ifade etmektedirler. Bu adam kavga âletiyle beraber zikrolunan köy havalisinde dolaşmak ve adam öldürmek devamlı adetidir. Hatta bundan önce anasını tüfek ile öldürmüş bundan başka yoğurtçular kethüdası *Mustafa*'nın işçisi olan *es-Seyyid Mehmed*'i dahi bir ay önce *Terkos Nahiyesi*' nde *Çamurlu Dere*'de tüfek ile vurup öldürmüştür. Yine işçisi *Dimo* isimli adamı da on beş gün önce *Çamurlu Dere*' de bıçak ile kolundan vurup yaralamıştır. İşte bu şekilde kötü halini haber verip ellerinde *Terkos Naibi İsmail Efendi* imzâ ve mührünü taşıyan dilekçelerini ibraz edip bildirmişlerdir. Mezkûr *Desbu* için mezkûr nahiye ahâlileri kavga âletiyle serkeşlik ve kâtillik âdetidir diye verdikleri haber kaydedilmiş ve bu *Desbu* halka muzır ve kötü işler peşinde olduğu ihbar edilmiştir. Bu mâlum şahsın söylenilen bu şikâyetler sebebiyle ulü'l-emrin (ta'zir cezası olarak) emriyle öldürülmesi meşru olduğundan durumma'lûmu devletlerinizindir. Emir ve ferman sizlerindir.

6 Zilhicce 1179/1765

G2/193 (621)

Cinâyet Davasında, Dem ve Diyet Ödenerek Sulh

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *karye-i Orul*'dan Der-

vîş *Mahmûd bin kasâb Ahmed* anası *Sitti bint-i 'Abdulkadir* kıbelinden vekâlet-i mutlakâsı sâbit oldukdan sonra, meclis-i şer'-i şerîfe gelûb ve karye-i mezbûrdan *Dede bin Hasan* bile hâzır olub mezkûr *Derviş Mahmûd* ikrâr ve i'tirâf idûb didi ki; "bundan akdem işbu *Dede*, benüm evlâd-ı ümmden karındaşum *Çerkes Mehmed*'i katletmiş idi. Maktûl-ı mezbûrun diyet-i şer'iyyesinden, mezkûr anaya âit olan hisse-i şer'iyyesi mukâbilinde mezkûrdan karye-i mezbûr yerinde vâki' olan bir kıt'a incirlik ki hadd-i kıblesi *Habîbe* tarlasına ve şarken *Hâcı Mehmed* mülküne, şimâlen tarîk-i âm gedükde cuba yerine ve bir ev ki hadd-i kıblesi tarîk-i sâlik ve şarken *Hâcı Ya'kûb* dârına ve şimâlen *Tanrıvirdi* dârına ve garben *Eşrefoğlu* evine muttasıldur. Bu hudûdu olan evi incirliği, karındaşum maktûl-ı mezbûrun diyet-i şer'iyyesinden mezkûre anama âit olan hakk-ı şer'iyyesi mukâbelesinde alub kabz ve kabûl itdüm ve üç yüz pâre akçe dahi virecek oldu. Min ba'd maktûl-ı mezbûrun dem-i husûsunda mezkûre anamun vechin mine'l-vücuh ve sebebün mine'l-esbâb da'vâsı ve talebi yokdur. Cemi'i da'vâdan mezbûr *Dede*'nün zimmetini ibrâ-ı külli ile ibrâ ve iskât itmişdür" didikde mezkûr *Dede* dahi mezbûru veçh-i meşrûh üzere tasdîk ve tahkîk idûb tarafeynün kat'-ı niza' ve fasl-ı husûmet bulunub sıhhat-i ibrâ'ya hükmolundukdan sonra mâ hüve'l-vâki' mezbur *Dede* talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 20 Rebi'i's-sâni 948.

G2/193 (621)

Sicilin yazılma sebebi şudur;

Orul köyünden Kasap Ahmed'in oğlu Derviş Mahmud'un anası *Abdulkadir kızı Sitti* tarafından umumi vekâleti sâbit olduktan sonra, yüce yargı meclisine gelerek ve aynı köyden *Hasan oğlu Dede* de hazır olup, adı geçen *Derviş Mahmud* ikrar ve itiraf ederek; "bundan önce bu Dede benim ana bir kardeşim *Çerkez Mehmed*'i öldürmüştü. Adı geçenin kanunî diyetinden anaya aid olan kanunî hissesi karşılığında adı geçenden aynı köyde bulunan ve kıblesi *Habibe* tarlasına, doğusu *Hacı Mehmed* mülküne, kuzeyi umumî yola gedikçe cenuba bağlı bir parça incirlikle, kıblesi adı geçen yol, doğusu *Hacı Yakub* evine, kuzeyi *Tanrıverdi* evine, batısı *Eşrefoğlu* evine bitişik bu evi, merhum ölü kardeşimin kanunî diyetinden adı geçen anama ait olan kanunî hakka karşılığında kabul edip teslim aldım. 300 para akçe de verecek oldu. Bundan sonra adı geçen ölünün kan davası hususunda hiç bir şekilde ve hiç bir sebeble davası ve talebi yokdur. Bütün davadan adı geçen Dede'nin zimmetini tamamen ibra ve iskat etmiştir" demiştir. *Dede* de bu ifadeyi arzedildiği şekilde tasdik ve tahkik edip tarafların niza'ı kesip, husumeti ayırd ederek ibranın doğruluğuna hükmolundukdan sonra bu olay, *Dede*'nin isteği üzerine sicile kaydolundu.

20 Rebiülahir 948/1541

K1 (323)

Katil Davası ve Sulh

Sebeb-i tahrîr-i hurûf budur ki; *Kızıl Çukur*'da İsfendiyâr b. 'Abdullah Şehbâli b. Gazâl ile değirmende ceng idûb *İsfendiyâr* mecrûh olub âhirü'l-emr fevt olub üç yetîmi kalub eytâm-ı mezkûrenün velîsi *Pîr Üveys* ve *Fîrûz velâyeten 'ankıbeli'l-eytâm fahrü'l-emsâl Üveys Çelebî b. Seyyid Ahmed*'i vekîl itdiler ki her ne tarîk ile ıslâh iderse ide, eyle olsa cemâ'atin mine'l-müslimîn mutavassıt olub iki bin akçeye sulh itdiler ki ba'de'l-yevm mezbûr maktûlün *Şehbâli* ile da'vâsı tamâm olub meblağ-ı mezkûru edâ itmeğe *Hüdâvirdi b. Celo* ve *Çenekçi b. Karabid* kefîl-i bi'l-mâl oldular ki bin akçesin *Şeyh Mahmûd*'a vire bir aya değin edâ idûb bin akçesin iki ayda edâ ideler.

Tahrîren fi'l-sâlis ve'l-'işrîn min Muharrem sene 898.

Şuhûdü'l-hâl

M. Mevlânâ Muhyiddîn b. Mevlânâ Kaya ve

İbrâhim Bahşâyîş ve

'Ali b. Mustalâ.

K1 (323)

Yazılış sebebi şudur;

Kızıl Çukur'da *Abdullah oğlu İsfendiyar, Gazal oğlu Şehbali* ile değirmende dövüşmüş, *İsfendiyar* yaralanmış, sonunda ölmüş ve üç yetimi kalmıştır. Adı geçen yetimlerin velisi *Pir Üveys* ve *Firuz*, yetimler tarafından velayetleri itibarıyla fahrü'l-emâsil *Seyyid Ahmed oğlu Üveys Çelebi*'yi istediği şekilde sulh etmesi için vekil tayin etmişlerdir. Müslümanlardan bir gurup araya girerek iki bin ak-

ceye sulh etmişler ve artık o günden sonra adı geçen maktûlün *Şehbali* ile davası tamam olmuş, kararlaştırılan parayı vermeye *Celo oğlu Hüdaverdi* ve *Karabet oğlu Çenekçi Molla* kefil olmuşlar, 1000 akçesini *Şeyh Mahmud*'a verip, bir aya kadar ödeyecek, 1000 akçesinide iki ay içinde ödeyecek.

23 Muharrem 898/1492

Şahitler:

Mevlana Kaya oğlu M. Meylana Muhyiddin,
Bahşayiş oğlu İbrahim ve
Mustafa oğlu Ali
hazır bulunmuşlardır.

G1/210 (787)

Katilden Vaz Geçme

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Da'vûd bin Yûsuf* ve *Süleymân bin Yahyâ Bey*, bilesince *'Ali bin Ahmed* ve *Nâci bin Saîd* ve *'Ömer, Hâcı Muhammed* ve *Cum'a bin Hâcr Ahmed*, meclis-i şer'e ihzâr idüb didi ki; "mezkûr *Da'vûd* ve *Süleymân* şöyle takrîr-i kelâm idüb didiler, karındaşum firaşda maktûl bulunub işbu mezkûrûndan *Yahyâ bin Ahmed*'de ve *Nâci bin Saîd*'de ve *'Ömer bin Hâcı Muhammed*'de min ba'd, da'vâm ve nizâ'um yokdur" deyü ikrâr idüb ikrâr-ı mezkûrûnlarun talebiyle sebt-i sicil olundı.

Fî sene fî evâhiri'l-Şehr-i Muharremi'l-harâm 946.

G1/210 (787)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Yusuf oğlu Davud ve *Yahya Bey oğlu Süleyman*, beraberlerinde *Ahmed oğlu Ali, Said oğlu Naci, Hacı Ahmed oğlu Ömer, Hacı Mehmed* ve *Cuma*'yı,şer'î mahkemeye getirdiler. Adı geçen *Davud* ve *Süleyman* söz alarak şöyle ikrar eylediler; "kardeşimiz döşekte öldürülmüş bulundu. İşbu adı geçenlerden *Ahmed oğlu Yahya, Said oğlu Naci* ve *Hacı Mehmed oğlu Ömer*' le, bundan sonra davamız ve nizâmız yoktur." Bu ikrarları adı geçenlerin talebiyle sicile kaydolundu.

Muharrem ayı 946/1539

G1/100 (313)

Cinâyeti Af ve Davayı Terk

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki, mezbûr *Muhammed* meclis-i şer'e gelüb, "zevcem olan *Emine*, merhûm babası *Halil*'ün demi husûsunda terk-i da'vâya ve afv etmesine beni vekîl nasbildi" didikde mezbûr *Muhammed*'ün vekâlete beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Mahli bin Hamza* ve *Halil Kara* edâ-yı şahâdet idüb didiler ki, "mezbûre *Emine* zevci *Muhammed*'i merhûm *Halil*'ün demi husûsunda terk-i da'vâ ve afv etmesine vekîl nasbildi" deyü şahâdet itdikleri sebebden bi'l-taleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 21 Şehr-i Şevvâl fî sene 938.

G1/100 (313)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Mehmed* şerî meclise gelip söz alarak şöyle dedi; "karım *Emine*, merhum babası *Halil*'in kanı hususunda davayı terk etmeye ve af etmeye dair beni vekil tayin etti." Davacı *Mehmet*'ten delil istendi. Şahadeti kabul olan müslümanlardan *Hamza oğlu Mahli* ve *Halil*, şahitlik yaparak şöyle dediler; "anılan *Emine* kocası *Mehmet*'i, merhum *Halil*'inkanıhususunda davayı terk eylemeye ve kâtili- af etmeye vekil tayin eyledi." İlâde ve şahitler taleb üzerine sicile yazıldı.

21 Şevval 938/1531

K4 (10)

Tesebbüben Katil İddiası ve Reddi

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur kî;

Cemâ'at-i Yüregir'den *Halil bin Hıdır*, meclis-i şer'e, *Kâsım bin Mehmed'i, Pîr Beğ* mahzarında ihzâr eyleyüb didi ki;"mezbûr *Kâsım* benüm evüm üzerine yol eyleyüb tavarlarun sürüb bir ineği evüm tamundan aşağa düşüb bir ma'sûm kızum helâk eyledi"deyücek mezbûr *Kâsım*'a bi'l-muvâcehe su'âl olunub inkârla cevâb virdükde mesfûr *Halil*'ün sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda beyyineden âciz ve kâsir oldukda mezbûr *Kâsım*'a yemîn tevcîh olundukda yemîne şur'u eyledükde mesfûr Halil yeminden ve da'vâsından min ba'd ferâgat eyleyüb "geçdüm" deyü ikrâr ve i'tirâf eyledükde mesfûr *Halil*' ün ikrârı gıbbe'l-taleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Cemâziye'l-evvel min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûdü'l-hâl

'Alî Ca'fer bin Emir ve
Ya'kûb bin Derviş Dede ve
Hasan bin 'Ali ve
Kadîr bin Hüdâverdi ve
gayruhum mine'l-hâzirîn

K4 (10)

Sicilin yazılmasının sebebi şudur ki,

Yüregir cemaatinden *Hıdır oğlu Halil, Pirî Bey*'in nezaretinde *Mehmed oğlu Kasım*'ı, yargı meclisine getirerek şöyle demiştir; "adı geçen *Kasım*, evimin üzerini yol ederek davarlarını sürüp, bir ineği evimin damından aşağı düşmüş ve bir zavallı kızımı helak etmiştir" bunu deyince *Kâsım*'a şifahen soruldu. O da inkâr etti. Bunun üzerine *Halil*'e iddiasını isbat eden kesin delil getirmesi söylenmiş, delil getiremeyince *Kasım*'a yemin teklif edilmiş, yemine başlayınca, *Halil*, yeminden ve davasından o andan itibaren feragat ederek "vaz geçtim" demiş, bu ikrar ve itirafı üzerine Halil'in ikrarı istek üzerine sicile tesbil edilmiştir.

15 Cemaziyelevvel 953/1546

Şahitler

Emir oğlu Ali Cafer,
Deviş Dede oğlu Yakub,
Ali oğlu Hasan,
Hüdaverdi oğlu Kadir ve
diğer hazır bulunanlar.

K1 (195)

Diyet Borcunun İfası

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kütâb oldur ki: *Dervis Süleymân Rüstem*, meclis-i şer'-i şerîfe hâzir olub; "karındaşum *Emir* ve *Ümmet, Salur* cemâ'atından öldürdüğüm adam için kan kaziyyesinden ötürü *Mustafâ Beğ* hizmetlerine bir toru bargir virdük. Kan cürmünden beriyyeü'z-zimmet olduk" didüği sebebden defâtere sebt olundı.

Şuhûd

Mevlânâ Mehmed Çelebi b. Mevlânâ Kaya ve
Hâcı Seydî Ahmed b. İshâk ve
Câbir b. Rüstem.

K1 (195)

Yazının yazılış sebebi odur ki:

Derviş Süleyman Rüstem, yüksek yargı meclisine gelerek; "kardeşim *Emir* ve *Ümmet, Salur* cemaatinden öldürdüğüm adam için diyet (kanlık borcun)dan ötürü *Mustafa Bey* hizmetlerine bir doru beygir verdik. Kanlık tazminatından (diyet) kurtulduk" demiş ve durum defetere kaydedilmiştir.

Şahitler

Mevlana Kaya oğlu Mevlana Çelebi,
İshak oğlu Hacı Seydi Ahmed ve
Rüstem oğlu Cabir.

II- CENİNE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR

Konya E7/29

Cenine karşı İşlenen Suç (Müessir Fiil Sebebiyle Çocuğun Düşmesi)

Husûs-ı âti'l-beyânun mahallinde istimâ içün savb-ı şer'-i şerîf-i enverden irsâl olunan *Es-Seyyid Halil Efendi, Medine-i Konya*'da *Kurb-ı Cedid mahallesi* sâkinlerinden işbu râfi'etü'l-kitâb *'Aişe bint-i İbrâhim nâm hatunun menziline varub akd-i meclis-i nebevî eyledükde mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Sâlihâ bint-i 'Ali Beşe* nâm hatun târîh-i kitâbdan üç gün mukaddem vakt-ı duhada demir deynekle eli ve ayağıyla batnına bi-gayr-ı hak darb-ı şedîd ile darb ve eser-i darbından iki aylık bir çocuğum meyten sıkıt vâki' olmağla su'âl olunub mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur didükde gıbbe's-su'âl mezbûre *Sâlihâ* cevâbında fi'l-hakîka müddeiye-i mezbûre *'Aişe*'yi târîh-i mezkûrda ber minval-i mesrûh darb ve eser-i darbumdan sıkıt vâki' oldı deyü i'tirâf eyledüğini kâtib-i merkûm mahallinde kelb ve tahrîr ve mean bâs olu-

nan inâ-yı şer'le meclis-i şer'e gelûb alâ vukuihi inhâ ve ihbâr itmeğin mûcibince mezbûre *Sâlihâ*'ya ta'zîr iktizâ itmekle mâ vaka'a bi'l-taleb ketb olundı.

Fî Şevvâli'l-Mükerrem 3 li-senet-i seb' ve sebiyne ve miete ve elf.

Şuhûd

Hâcı Mustafâ bin Mehmed,
Mehmed Hoca bin 'Osmân,
Seyyid Hâcı Halîl bin Hâcı Mahmûd,
'Osmân bin 'Abdullah,
Seyyid 'Abdurrahim bin Seyyid Ahmed.

Konya E7/29

Aşağıda açıklanan hususu yerinde dinlemek için şer'î mahkemece gönderilen *Es-Seyyid Halil Efendi, Konya*'da *Kurb-i Cedîd Mahallesi*'nde oturan dilekçe sahibi *İbrahim kızı Aişe Hatun*'un evine gidip araştırma yaptığında adı geçen mahallede oturan *Ali kızı Saliha Beşe* adlı hanım, dilekçe tarihinden üç gün önce kuşluk vakti, haksız yere demir değnekle, eli ve ayağıyla karnına vurup iki aylık çocuğunun ölü olarak düşmesine sebep olmuştur. Sorulup şer'an gereğinin yapılmasını istiyorum deyince sorgulamasından sonra adı geçen *Sâlihâ*'ya tazir cezası icap ettiği istek üzerine yazıldı.

Şevvâl-i Mükerrem 3 sene1177/1763

Şahitler

Mehmed oğlu Hacı Mustafa,
Osman oğlu Mehmed Hoca,
Hacı Mahmud oğlu Seyyid Hacı Halil,
Abdullah oğlu Osman,
Seyyid Ahmed oğlu Seyyid Abdurrahim.

G1/23 (74)

Çocuğu Düşürülen Kadına 8000 Akçe Diyet Verilmesi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûrân *Bayram Beg* ve *'Abdi*, meclis-i ser'e, *Mahmûd bin Halîl* ve *Muhammed bin Halil* ve *Nebikul bin 'Osmân* ve *Muhammed bin 'Osmân* ve *İsmâ'îl bin Hasan* ve *Mezîd bin Muhammed* ve *Muhammed bin Kâsım*'ı ihzâr idûb üzerine takrîr-i merâm kılub didi kî; "mezbûrân evimüz üzerine gelûb savaş idûb, zevcem olan *Fâtımâ*'nun diri oğlı düşdi. Mezbûrân düşmeğe sebeb oldı" deyü da'vâ itdüklerinde ve mezbûrân dahi bi'l-mukâbele şöyle takrîr-i kelâm idûb didiler kî; "mezbûr *Bayram* bi külli evi üzerine varub savaş itdük. Mezbûr *Bayram Bey*'ün avreli olan *Fâtımâ*'nun bir meyit oğlanı düşdi. Biz sebeb olduk" didüklerinde, mâbeynlerinde münâza'at-ı kesîre ve muhâsamat-ı şedîde vâki' olub bu zikrolunan cenîn diri olduğın mezbûrân inkâr itdüklerinde müslihûne mutavassıtûne olub es-sulh-i hayrun hadîsi ile amel olunub bedel-i sulh mezbûrân *Bayram Bey* ve *'Abdi Bey*'e kat'-ı nizâ' ve fasl-ı husûmet içün sekiz bin *'Osmânî* akçe virilûb ve mezbûr *Bayram Bey* meclis-i şer'îde şöyle ikrâr ve i'tirâf idûb didi kî; "bu zikrolunan düşük husûsunda min ba'd mezbûrân *Mahmûd* ve *Nebikul* ve *Muhammed* ve *İsmâ'îl* ve *Muhammed* ve *Mezîd* ve *Muhammed*'e da'vâm ve nizâ'um kalmadı. Eğer da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm mesmû' olmaya" didükde ve merkûm *'Abdi* dahi şöyle ikrâr ve i'tirâf idûb; "bu zikrolunan cenîn husûsunda min ba'd da'vâm ve nizâ'um kalmadı. Eğer da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm mesmû' olmaya" didükde tarafeynden ibrâya hükmolunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 23 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/23 (74)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Bayram Bey ve *Abdi*, şer'î meclise, *Halil oğlu Mahmud*'u, *Halil oğlu Mehmed*'i, *Osman oğlu Nebikul*'u, *Osman oğlu Mehmed*'i, *Hasan oğlu İsmail*'i, *Mehmed oğlu Mezid*'i ve *Kasım oğlu Mehmed*'i hazır edip, meseleyi izah ederek şöyle dedi; "davalılar, *Fatma*'nın evinin üzerine gelip savaş ettiler. *Fatma*'nın bir diri oğlu düştü. Davalılar düşmeye sebep oldular" diyerek dava eyledi. Davalılar, karşılık olarak söz alarak şöyle dediler; "davacı *Bayram*'ın evi üzerine hepimiz varıp savaş ettik. *Bayram Bey*'in karısı olan *Fatma*'nın bir ölü oğlanı düştü, biz sebeb olduk." Aralarında çok çekişme ve sert tartışmalar oldu. Bu zikrolunan cenînin diri olduğunu davalılar inkar ettiklerinden, arabulucular aralarına girdiler. Sulh hayırlıdır, hadisi ile amel ettiler. Sulh bedeli olarak, *Bayram Bey* ve *Abdi Bey*'e, çekişmeyi kesmek ve tartışmayı bitirmek için sekiz

bin *Osmanlı* akçesi verildi. *Bayram Bey*, meclisde ikrar ve itiraf edip şöyle dedi; "bu zikrolunan düşük hususunda bundan sonra davalı *Mahmud, Nebikulu, Mehmed, İsmail, Mehmed, Mezid* ve *Mahmud*'a davam ve nizam kalmadı. Eğer dava ve niza edersem hakimler katında dinlenmeye." Adı geçen *Abdi* dahi şöyle ikrar ve itiraf etti; "zikrolunan cenin hususunda bundan sonra davam ve nizam kalmadı. Eger dava ve niza edersem hakimler katında dinlenmesin." Taraflardan ibraya hükmolunub sicile yazıldı.

23 Safer 938/1531

G1/16 (52)

Kavga Yüzünden Çocuk Düşmesi -1-

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Ferhâd* subaşı, meclis-i şer'e, merkûmân *Muhammed* ve *Nebikulı* ihzâr idüb didi ki; "karye-i *Tümb*'den *Fâtımâ*'nun oğlanın düşürdünüz" didikde, mezbûrân *Muhammed* ve *Nebikulı* bi't-tav' ve'r-rızâ şöyle ikrâr ve i'tirâf idüb didiler ki; "biz *Fâtımâ*'nun evi üzerine varub savaş itdük, *Fâtımâ*'nun oğlı düşmeğe biz sebeb olduk" deyü ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/16 (52)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Subaşı *Ferhad*, davalı *Mehmed* ve *Nebikulu*'nu şerî meclise hazır edip dedi ki; "*Tümp* köyünden *İsmail kızı Fatma*'nın evi üstüne çıkıp, kadının oğlan çocuğunu düşürdünüz." Davalı *Mehmed* ve *Nebikulu*, rızalarıyla isteyerek şöyle ikrar ve itiraf ettiler; "biz *Fatma*' nın evi üzerine varıp savaş ettik, *Fatma*'nın oğlunun düşmesine sebeb olduk" dediler. İkrarları sicile kaydolundu.

18 Safer 938/1531

G1/16 (53)

Çocuk Düşme Meselesinin Tahkiki -2-

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; nâhiye subaşısı *Ferhâd* ve subaşı, meclis-i şer'e, merkûmân *Mahmûd* kethûdâ ve *Muhammed*'i ihzâr idüb didi ki; "karye-i *Tümp*'den *Fâtımâ bint-i İsmâ'îl*'ün evi üzerine varub oğlanın düşürdünüz" didikde, mezbûrân *Mahmûd* kethûdâ ve *Muhammed* bi't-tav' ve'r-rızâ şöyle ikrâr ve i'tirâf idüb, "biz *Fâtımâ*'nun evi üzerine varub savaş itdük. *Fâtımâ* oğlı düşmeğe biz sebeb olduk" deyü mezbûrân *Mahmûd* kethûdâ ve *Muhammed*'ün ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/16 (53)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Nahiye Subaşısı Ferhad ve subaşı, şerî meclise davalı *Mahmud* kethüda ve *Mehmed*'i getirip dedi ki; "*Tümp* köyünden *İsmail kızı Fatma*'nın evi üzerine varıp oğlunu düşürdünüz." Davalı *Mahmud* kethüda ve *Mehmed* isteği ve rızası ile şöyle ikrar ve itiraf etti; "biz *Fatma*' nın evi üzerine varıp savaş ettik. *Fatma*'nın oğlunun düşmesine biz sebeb olduk" dediler. Davalı kethüda *Mahmud* ve *Mehmed*'in ikrarları sicile kaydolundu.

18 Safer 938 /1531.

G1/16 (54)

Çocuk Düşürme Meselesinin Tahkiki -3-

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Nâhiye-i Tılbaşar Subaşısı Ferhâd* ve subaşı, meclis-i şer'e merkûmân ve *İsmâ'îl*'i ihzâr idüb didi ki; "karye-i *Tümp*'den *Fâtım*'a bint-i *İsmâ'îl* evi üzerine varub oğlanın düşürdünüz" didükde, mezbûrân *Muhammed* ve *İsmâ'îl*, bi'l-muvâcehe bi't-tav' ve'r-rızâ şöyle ikrâr ve i'tirâf idüb didiler ki; "biz *Fâtımâ*'nun evi üzerine varub savaş itdük, *Fâtımâ*'nun oğlunun düşmesine biz sebeb olduk" ve mezbûrân *Muhammed* ve *İsmâ'îl*'ün ikrârları sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/16 (54)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Tilbaşar Nahiyesi subaşısı *Ferhad* ve subaşı, şerî meclise *Mehmed* ve *İsmail*'i hazır edip dediler ki; "*Tümp köyünden İsmail kızı Fatma*'nın evi üzerine varıp oğlunu düşürdünüz." Davalı, *Mehmed* ve *İsmail*, istek ve rızalarıyla şöyle ikrar ve itiraf ettiler; "biz *Fatma*'nın evi üzeri-

ne varıp savaş ettik, *Fatma*'nın oğlunun düşmesine biz sebeb olduk" dediler. Davalı *Mehmed* ve *İsmail*'in ikrarları sicile yazıldı.

18 Safer 938/1531.

G1/22 (73)

Çocuk Düşürme Meselesinin Devamı

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Mezîd*, meclis-i şer'e gelüb; "karındaşum *Oğlanşâh* beni vekîl nasbitdi *Bayram Beyi* cenîn kaziyyesinden sulh ve ibrâya" didikde vekâlete beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden *Perî bint-i Muhammed* ve *Muhammed bin Halîl*,edâ-yışahâdet idüb didiler ki; "mezbûr *Oğlanşâh*, karındaşı *Mezîd*'i vekîl nasbitdi, cenîn kaziyyesinden sulh ve ibrâya" deyü şahâdet itdükleri sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 23 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/22 (73)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Mezid*, şerî meclise gelip şöyle dedi; "kardeşim *Bayram Bey*'i *Oğlanşah* cenin meselesinde sulh ve ibraya beni tayin etti." Vekalete delil istendi, şahadeti kabul olan müslümanlardan *Mehmed kızı Peri* ve *Halil oğlu Mehmed*, şahidlik yaparak şöyle dediler; "Davacı *Oğlanşah kardeşi Mezid*'i, cenin meselesinde sulh ve ibraya vekil tayin etti." Mesele ve şahadetleri sicile yazıldı.

23 Safer 938/1531

G1/22 (72)

Çocuk Anasının Dava Vekili Tayini

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *'Abdi*, meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "mezbûre *Fâtımâ* beni vekîl nasbitdi. Cenîn kaziyyesinün sulh ve ibrâsına" didikde merkûm *'Abdi*'nün vekâletine beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden karye-i *Tümp*'de *Müslüm bin Muhammed* ve *Hasan bin Muhammed*,edâ-yı şahâdet idüb didi ki; "mezbûre *Fâtımâ* merkûm *'Abdi*'yi vekîl nasbitdi, cenîn kaziyyesinün sulhüne ve ibrâsına" didüği şahâdet itdükleri sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 23 Şehr-i Safer fî sene 938.

G1/22 (72)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Ali*, şerî meclise gelip söz alarak şöyle dedi; "davacı *Fatma*, cenin meselesinde (düşürülmesine sebep olan çocuk konusunda) sulh ve ibraya beni vekil tayin etti." Adı geçen *Abdi*'nin vekaletine delil istendiğinde, şahadeti kabul olan müslümanlardan *Tümp* köyünden *Mehmed oğlu Müslüm* ve *Mehmed oğlu Hasan* şahidlik yaparak şöyle dediler; "davacı *Fatma*, adı geçen *Abdi*'yi, cenin meselesinde sulh ve ibraya vekil tayin etti." Şahadetleri sicile kaydolundu.

23 Safer 938/1531

III- VÜCUD BÜTÜNLÜĞÜNE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR VE MÜESSİR FİİLLER

K1 (10)

Müessir Fiil - Diş Tazminatı (Ers)

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki, *Mahmûd bin Mehmed*, meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olub *İsmâ'îl b. 'Abdullah*'ı ihzâr idüb takrîr-i da'vâ eyledi ki; "üç dişüm çıkardı" didi, mezbûr *İsmâ'îl* inkâr itdi, mezbûr *Mahmûd*'dan beyyine taleb olunub ba'de't-tedâ'î ve't-tenâkûr muslihler mulavassıl olub mezbûr *İsmâ'îl*'den mezkûr *Mahmûd*'dan alınmış akçe alub sulh itdirib tarafeyn hüsn-i rızâyla sulhu kabûl itdükleri sebebden deftere sebt olundu.

Cerâ zâlike ve hurrire fî evâsıt-ı şehr-i Muharremi'l-harâm min şuhûri sene sitte ve tis'în ve semâne mi'e.

Şuhûdü'l-hâl

Mevlânâ Muhyiddîn Çelebi b. Mevlânâ Kaya ve

'Ali b. Turgut ve

Hoşkadem b. Sadaka ve

Hasan Kethüdâ ve
Solu Halîl b. Bâyezid ve
Hamza Kethüdâ b. 'Abdullah.

K1 (10)

Yazının yazılış sebebi; *Mehmed oğlu Mahmud, Abdullah oğlu İsmail*'i şer'î yargı meclisine celbederek davanın karar altına alınmasını istemiş ve; "3 dişimi çıkardı" demiştir. *İsmail* bu iddiayı inkar etmiş, *Mahmud*'dan kesin delil istenmiş, karşılıklı iddia ve inkardan sonra sulh ediciler araya girmişler. *İsmail*'den *Mahmud*'a 60 akçe alıp sulh ettirerek iki tarafı karşılıklı rızalarıyla barıştırdıkları için durum deftere kaydedilmiştir.

Bu olay 896 yıl Muharrem Ayı ortalarında cereyan etmiş ve aynı tarihte yazılmıştır.

1490

Şahitler

Mevlana Kaya oğlu Mevlana Muhyiddin Çelebi,
Turgut oğlu Ali,
Sadaka oğlu Hoşkadem,
Hasan Kethüda,
Bayezid oğlu Solu Halil ve
Abdullah oğlu Hamza Kethüda.

G1/53 (166)

Gözü Çıkarılan Kişinin Diyet Talebi

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *'Ali*, meclis-i şer'e, karye-i *Togancı ahâlisini* ihzâr idûb didi ki; "*Sacur kebîresi* yanında tarîk-i âmda bir gözüm çıkdı, karye ehlinden taleb idûrûn" didikde, karye-i *Togancı ahâlisi*, meclis-i şer'e tarîk-i âmda gözü çıkmağla diyeti heder olub üzerine nesne lâzım olmadığı sebebden mâ vaka'a kelb olunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 26 Şehr-i Evveli'l-rebi' fî sene 938.

G1/53 (166)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı Ali, şerî meclise, *Doğancı köyü* halkını hazır ederek şöyle dedi; "*Büyük Sacur Suyu* yanında umumî yolda bir gözüm çıkdı (köylüler benim gözümü çıkardı). Köy halkın, [illegible] diyet isterim." *Doğancı ahalisi* de; "davacının gözünün umumî yolda çıkmasıyla, diyeti heder olmuştur. Kimseye bir şey ödemek lazım gelmez" dediler. İfadeler sicile yazıldı.

26 Rebiülevvel 938/1531

B23-127/57

Yaralama Fiili Keşif Zaptı

Ma'rûz-ı Dâî-i Devlet-i Aliyyeleridûr ki;

Sin'ân Paşa-yı Atîk mahallesinde müste'ciren mütemekkin *Tenaş veled-i Çergi* nâm zımmînûn yarası, menzilinde ba'de'l-keşf ve'l-mu'ayene başından üç yerinden ve sağ ve sol taraflarından iki yerinden kazma yarası ile darb ve mecrûh ve iki kollarından yine kazma darbından mecrûh olduğu ba'de'l-mu'ayene ve'l-müşâhede cerrâh *Sâva*, zımmîye tımâre ve tenbîh olunduğı *Ahmed Çuhadar* mübâşeretiyle huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. Fermân hazret-i men lehû'l-emrindür.

Fî 4 min Rebi'i'l-âhir sene 1169.

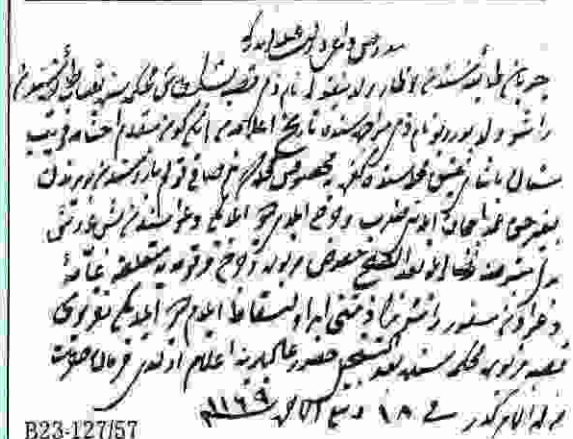
B 23-127/57

Yüce Devletlerine Arzolunur ki,

Sinan Paşa-yı Atik mahallesinde kiracı olarak oturan *Çergi çocuğu Tenaş* isimli zimminin yarası, evinde keşif ve muâyene edildikten sonra başından üç yerinden ve sağ

ve sol taraflarından iki yerinden kazma parçasıyla vurulup yaralandığı ve iki kollarından yine kazma darbından yaralı olduğu muâyene ve müşâhede sonucu, cerrah *Sava* zimmîye tedavisi için tenbih olunduğu *Ahmet Çuhadar* aracılığıyla yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

4 Rebiülâhir 1169/1755

B23-127/57

Yaralama Davası ve Sulh

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyeleridür ki;

Çoban tâifesinden *Lazar veled-i Nikola* nâm zımmî, *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesine *Kasab* tâifesinden *Râşa veled-i Yordiyo* nâm zımmî muvâcehesinde târîh-i i'lâmdan iki gün mukaddem akşama karîb *Sin'ân Paşa-yı Atîk* Mahallesinde, kefereye mahsûs mahallede benüm sağ kolum bâzûsundan bir yerinden bi-gayrı hak âmden bıçak ile beni darb ve cerh eyledi diyü eyledüği da'vâsından beş gurûş bedel-i makbûza rızâlarıyla ba'de's-sulh husûs-ı mezbûre ve cürh-i merkûmeye müte'allika âmme-i da'vâdan, mesfûr *Râşa*'nın zimmetini ibrâ ve iskât eyledüm, diyü eyledüği fakrîri, kasaba-i mezbûre mahkemesinde ba'de't-tescîl huzûr-ı âlîlerine i'lâm oldı. Fermân Hazret-i men lehû'l-emrindir.

Fî 18 Rebi'ü'l-âhir sene 1169.

B 23-127/57

Yüce Devletlerine Arzolunur ki,

Çoban tâifesinden *Nikola* çocuğu *Lazar* isimli zımmî, *Beşiktaş Kasabası mahkemesine* kasaplardan *Yodiyo çocuğu Râşa* adlı zimmîyi gelirerek huzurunda şöyle beyanda bulunmuştur:

İ'lâm tarihinden iki gün önce akşama yakın *Sinan Paşa-yı Atik mahallesinde*, kâfirlere mahsus mahallede benim sağ kolumun pazusundan bir yerinden haksız olarak kasden bıçak ile beni vurup yaraladı.

Bu iddiası karşısında da vadan beş kuruş bedelle karşılıklı rıza ile sulh akdi yapılmış ve sulh akdinden sonra söz konusu yaralama fiiline ait bütün davalardan adı geçen *Râşa*'nın zimmetini ibrâ eylediğini açıklamıştır.

Bu ikrar ve takrir söz konusu kasaba mahkemesince sicile kaydedildikten sonra, durum yüksek huzurlarına i'lâm olunmuştur. Ferman, yetki elinde olan makamındır.

18 Rebiülâhir 1169/1755

B23-127/57

Yaralama Fiili ve Hapis Cezası

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyyeleridür ki;

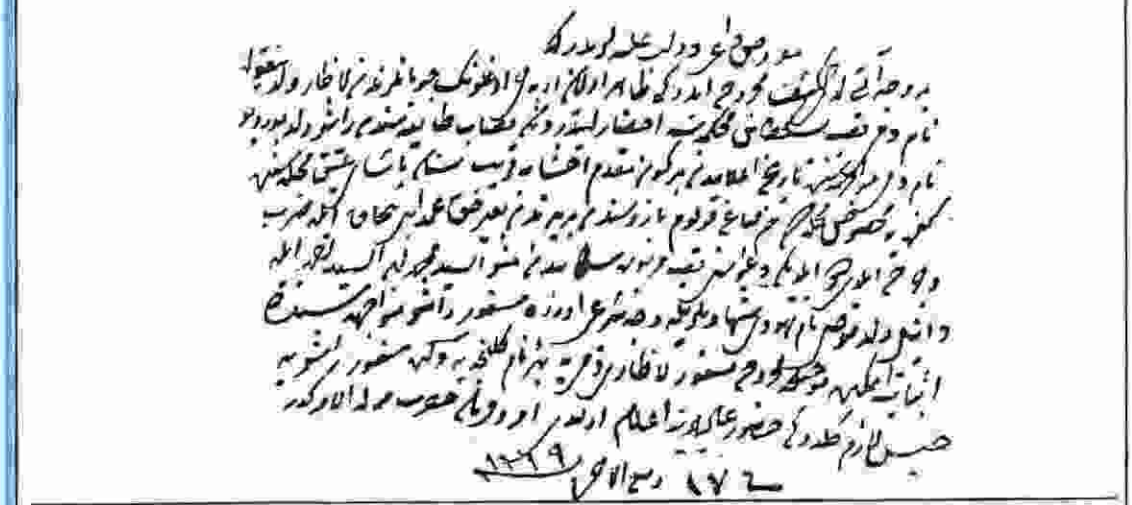
Ber-vech-i âti lede'l-keşf mecrûh itdüği zâhir olan *Arpacı oğlu*'nun çobanlarından *Lazar veled-i Nikola* nâm zımmî *Kasaba-i Beşiktaş* mahallesine ihzâr itdürdüği kasab tâifesinden *Râşa veled-i Yordiyo* nâm zımmî muvâcehesinde târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddeme akşama karîb *Sin'ân Paşa-yı Atîk* mahallesinde, kefereye mahsûs mahallede benüm sağ kolum bâzûsundan bir yerinden bi-gayrı hak âmden beni bıçak ile darb ve cerh eyledi, diyü eyledüği da'vâsının kasaba-i mezbûr sükkânından .... *Es-Seyyid Mehmed ibn-i Es-Seyyid Ahmed* ile *Vanil veled-i Nosi* nâm *Yahûdî* şahâdetleriyle vech-i şer'î üzere mesfûr *Râşa* muvâcehesinde isbât itmeğin mûcebince mecrûh-ı mesfûr *Lazar* zımmîye bü'r-i tam gelinceye değin mesfûr *Râşa*'ya hapis lâzım geldüği huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. Emir ve fermân hazret-i men lehû'l-emrindir.

Fî 17 Rebi'ü'l-âhir sene 1169.

B 23-127/57

Yüce Devletlerine Arzolunur ki;

Aşağıda geleceği üzre keşif sonucu yaralı olduğu görülen *Arpacıoğlu*'nun çobanlarından *Nikola çocuğu Lazar* adlı zimmî, *Beşiktaş kasabası mahallesine* getirttiği ka-

sap tâifesinden *Yordiyo çocuğu Râşa* adlı zimmînin huzurunda; i'lâm tarihinden bir gün önce akşama yakın *Sinan Paşa*-yı *Atik mahallesinde*, kâfirlere mahsus mahallede, benim sağ kolumun pazusundan bir yerinden haksız olarak kasden beni bıçak ile vurarak yaraladı şeklindeki iddiasını, adı geçen kasaba sâkinlerinden *Manu, Seyyid Ahmed oğlu Seyyid Mehmed* ve *Nosi çocuğu Vanil* adlı Yahudi şâhitlikleriyle şer'î usule uygun olarak adı geçen *Râşa* huzurunda isbât eylemiştir. Bu sebeple adı geçen yaralı *Lazar* adlı zimmî tam olarak iyileşinceye kadar *Râşa*'ya hapis lazım geldiği yüksek huzurlarına i'lâm olundu. Emir ve ferman yetki elinde bulunan makamındır.

17 Rebiülâhir 1169/1755

İS1/62 (427)

Müessir Fiil -Yaralama-

Mahmiye-i Kostantıniyye'de *Ohri* mahallesinde sâkin *Dimo veled-i Yani* nâm zımmî mecrûhun zevcesi olan işbu sâhib-i hâze'l-kitâb *Komniru binti-i Yurek* nâm zımmîye işbu târîh-i kitâb Çarşamba günü gicesi ba'de'l-magrib Balat mahkemesinde gice nâibi olan *Mevlânâ Mahmûd Efendi*'ye gelüb takrîr-i kelâm idüb; "zevcüm mezbûr *Dimo* mahalle-i merkûme kurbunda *Balat* çarşısında evine gelür iken tarîk-i 'âm üzerinde seferlü bir sipâhî bıçak ile arkasından urub mecrûh etmişdür" deyüb üzerine varılub keşf olunmasın taleb itmeğin mevlânâ-yı mezbûr zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi olan müslimîn ile varub mecrûh-ı mezbûra nazar eyledüklerinde arkusında bıçak yarası olduğunu müşâhede idüb "seni kim mecrûh eyledi" deyü su'âl eyledüklerinde "ben *Balat* çarşısında eve gelür iken tarîk-i 'âm üzerinde bir celeb sipâhî bıçak ile urub mecrûh eyledi. Eğer bu cerhden helâk olursam şer'î hakkum olan dem ve diyetümü veresem andan taleb eylesinler ahâli-i mahalleden bir ferd ile da'vâ ve nizâ'um yokdur" deyü cevâb itdüğini mevlânâ-yı mezbûr tahrîr idüb ba'dehu meclis-i şer'-i şerîfe gelüb mînvâl-i muharrer üzre haber virmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi'l-taleb ketb ve tahrîr olundı.

Tahrîren el-yevm seb'a min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Es-Seyyid Hızır Efendi bin es-Seyyid,
'Osmân Beğ el-cündî,
Mustafâ Çavuş bin İbrâhim bin Şa'bân,
Bahşî bin Şehriyâr,
Mahmûd bin 'Ömer,
Nasuh bin Yûsuf,
Mustafâ bin 'Ömer,
Mehmed bin 'Abdullah,
'Alî bin 'Abdullah.

İS1/62 (427)

Büyük şehir *İstanbul*'da *Ohri* mahallesinde oturan *Yani oğlu Dimo* adındaki yaralı zımmînin karısı olan işbu dilekçenin sahibi *Yurek kızı Komniru* adındaki zımmî kadın bu dilekçenin tarihi olan Çarşamba gününün gecesi akşamdan sonra *Balat* mahkemesinde gece nöbetçisi olan *Molla Mahmud Efendi*'ye gelerek; "kocam *Dimo*, ma-

hallemiz yakınındaki *Balat* çarşısından evine gelirken ana yol üzerinde seferli bir sipahi bıçakla arkasından vurarak yaralamıştır" demiş ve gidip yerinde keşfolunmasını talep etmiştir. Bunun üzerine *Molla Mahmud Efendi*, yazının altında isimleri yazılı müslümanlarla birlikte varıp yaralıya baktıklarında arkasında bıçak yarası olduğunu gözleriyle görüp "seni kim yaraladı" diye sorduklarında "ben *Balat* çarşısından eve gelirken ana yol üzerinde bir celep sipahi bıçakla vurup yaraladı. Eğer bu yaradan ölürsem şer'î hakkım olan kanımı ve diyetimi mirasçılarım ondan talep etsinler, mahalle halkından hiç kimse ile her hangi bir davam ve şikayetim yoktur" diye cevap vermiş, bunun üzerine *Molla Mahmud Efendi*'nin, olayı tesbit ederek, şer'î yargı meclisine gelip yazıldığı şekilde bilgi vermesi üzerine, olay istek üzerine kayda tescil olunmuştur.

7 Zilkade 1021/1612

Şahitler

Seyyid oğlu Seyyid Hızır Efendi,
Osman Bey asker,
Şaban oğlu İbrahim oğlu Mustafa Çavuş,
Şahdıyar oğlu Bahşi,
Ömer oğlu Mahmud,
Yusuf oğlu Nasuh,
Ömer oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Mehmed
Abdullah oğlu Ali.

İS1/51 (351)

Müessir Fiiller

Mahmiye-i Kostantıniyye'de *Mustafâ Paşa* mahallesinde vâki' *Çavuşbaşı* odalarında sâkine *Hümâ bint-i 'Abdullah* nâm kıbtîye tarafından husûs-ı âlîü'z-zikre vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan karındaşı *Malgoç bin 'Abdullah*, meclis-i şer'-i şerîfde bast-ı kelâm idüb, "târîh-i kitâbdan iki gün mukaddem müvekkilim *Ramazân bin Yaraman* nâm kıbtî bir kaç def'a kaldırub yere çalub taş ile muhkem darb idüb yara beresi olmağın külli za'af üzeredür. Bu darbden vefât itmek ihtimâli vardur" deyüb kıbel-i şer'den üzerine varılub keşf olunmasın taleb itmeğin, mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden Mevlânâ *Mehmed* irsâl olunub zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmî müslimîn ile varılub mezbûre *Hümâ*'ya nazar eyledüklerinde omuzunda ve ba'zı yerinde yara beresi olduğunu müşâhede idüb za'af üzere olmağın; "za'afın nedür" deyü su'âl eyledüklerinde 'işbu hâzırûn fi'l-meclis *Ramazân ibn Yaraman* sâlifü'z-zikr odalarda *Mustafâ bin 'Abdullah*'ın odası önünde bir kaç def'a beni yere çalub taş ile muhkem darb eyledi. Bu darbden vefât idersem dem ve diyetüm merkûm *Ramazân*'dan taleb oluna" deyü cevâb viricek vâkı' hâli merkûm *Ramazân*'dan dahi su'âl eyledüklerinde, "ben darb itmedüm, masandereden düşmüş deyü inkâr ile cevâb virüb ve *Nûrî bin 'Abdullah* hâzır olub, "mezbûr *Ramazân* merkûmeyi yere çalub taş ile darb eyledi" deyü şehâdet itdüğini mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr idüb ba'dehu gelüb meclis-i şer'-i şerîfde i'lâm itmeğin mâvaka'a bi'l-taleb ketb olunub yed-i tâlibe vaz' ve def' olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâni'aşer min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Veli bin Mahmûd,
Memi bin 'Abdullah,
Durmuş bin Mustafâ,
Hüseyin bin 'Ömer,
Hızırlu,
'Osmân bin 'Ali ve
gayruhum.

İS1/51 (351)

Büyük şehir *İstanbul*'da *Mustafa Paşa* mahallesinde bulunan *Çavuş başı* odalarında oturan *Abdullah kızı Hüma* adındaki *Kıptî* kadın tarafından aşağıdaki hususa vekaleti sâbit olan kardeşi *Abdullah oğlu Malgoç*, şer'î meclisde şöyle ifâde vermiştir; "dilekçe tarihinden iki gün önce müvekilemi *Yaraman oğlu Ramazan* isimli *Kıptî* bir kaç defa kaldırıp yere çalarak taşla iyice dövmüş, müvekkilem de yara beresi olduğu için tamamen zayıf düşmüştür. Bu dayaktan ölme ihtimali vardır" diyerek mahkemece keşfini talep etmiş, şer'î mahkeme kâtiplerinden *Molla Mehmed* gönderilerek yazının altında isimleri bulunan müslümanlarla gidip *Hüma*'yı gördüklerinde omuzunda ve diğer bazı yerlerinde yara beresi olduğunu müşahede etmişler ve kendisine niçin zayıf düştün diye sorduklarında; "işbu meclisde hazır bulunan *Yaraman oğlu Ramazan*, adı geçen odalardan *Abdullah oğlu Mustafa*'nın odası önünde bir kaç defa beni yere çalıp taşla iyice dövdü, bu

dayaktan ölürsem kanım ve diyetim o *Ramazan*'dan alınsın" diye cevap vermiştir. Durum *Ramazan*'dan sorulmuş, o da; "ben dövmedim, masandereden düşmüş" diye inkar etmiş, *Abdullah oğlu Nur* orada hazır olup, "bu *Ramazan* onu yere çalarak taşla dövdü" diye şahitlik etmiş. Bütün bunları yukarıda adı geçen Mevlana, yerinde kaydederek gelip yüksek şer'i mahkeme meclisinde ilam edince olay istek üzerine yazılarak davacının eline teslim edildi.

12 Şevval1021/1612

Şahitler

Mahmud oğlu Veli,
Abdullah oğlu Memi,
Mustafa oğlu Durmuş,
Ömer oğlu Hüseyin,
... Hızırlı,
Ali oğlu Osman ve
diğerleri.

H181/14 (4)

Müessir Fiil

Budur ki;

Karye-i Görgüşân sâkinlerinden *Güllü bint-i Şeyhî* nâm hatun, babası mezbûr ile meclis-i ser'e gelüb sâlih kavl-i sâdıkla takrîr-i kelâm idüb didi ki; "*Karye-i Zeyve* sâkinlerinden *Zeynel Kethüdâ bin Yâr 'Ali* nâm *Kürd*'ün cobanı ben davarımı güder iken yolunca gidüb sen davarı niçün benüm davarım örüne gelürürsün diyü bahâne idüb ben dahi köy bizüm ve mer'a ve otlak dahi bizümdür didüğüm içün değnek ile sağ koluma urub beni mecrûh idüb ve sol böğrüme taş ile urub beni ziyâde darb idüb ben dahi feryâd u efgân idüb güç belâ ile elinden halâs oldum, el-hâsıl sağ yerüm yokdur" diyücek mezbûrenün elleri hizâsına nazar olundukda fi'l-vâki' sağ kolunda serâpâ yara ve arkasında serâpâ yara ve böğründe serâpâ yara müşâhede olunub kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî evâil-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir bin Hasan Bâli,
Mustafâ b. Hüsrev,
Piyâle b. 'Abdullah,
Saz 'Ali b. Mehmed,
Seyyid 'Ali b. Cankulu ve
gayruhum.

H181/14 (4)

Budur ki;

Görgüşân Köyü sakinlerinden Şeyhî kızı Güllü, babasıyla yargı meclisine gelip doğru olarak şöyle iddia etti; "*Zeyve Köyü* sakinlerinden *Yar Ali oğlu Zeynel Kethüdâ* isimli *Kürd*'ün çobanı, ben davar güderken beni takip ederek sen davarı niçin benim davarımın önüne getirirsin diye bahane etti, ben de köy bizim, mera ve otlak da bizimdir, dediğim için, değnekle sağ koluma vurup beni yaraladı ve sol böğrüme taşla vurup beni çok dövdü, ben de bağırıp çağırarak güç bela elinden kurtuldum. Netice olarak yarasız beresiz yerim yoktur" dedi; bunun üzerine adı geçenin elleri hizasına bakıldığında gerçekten sağ kolunda derin yara ve arkasında kabuklu yara ve böğründe baştan başa yara müşahede edilmiş, bu durum sicile kaydedilmiştir.

Şevval Ayt Başı 1041/1631

Şahitler

Hasan Bali oğlu Bekir,
Hüsrev oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Piyale,
Mehmed oğlu Saz Ali,
Cankulu oğlu Seyyid Ali ve
diğerleri.

K3 (6)

Müessir Fiil - Bıçak Çekme

Kaziyye-i İsbât-ı Sadrüddîn

Sebeb-i tezkere budur ki, *Sadruddîn Beg* meclisi şer'-i şerife hâzır olub; "bana *'Ali Şeyhî bin Melik Ahmed* bir nice taş atup ve okla iki kere ben atdın" diyücek gıbbe'l-inkâr beyyine taleb olunub ricâl-i müslimînden *'Ali bin Mustafâ* ve *Seydî Mahmûd bin İshâk* edâ-yı şahâdet idüb didiler ki; "ol sırada işbu *Şeyhî* ve *İskender*'i gördük. İşbu kişinün evinün ardında okla yayla gördük" diyüb ve

dahi "bu *Sadruddin*'e bıçak çekdi" diyüb edâ-yı şahâdet idüb deftere sebt olundu.

Hurrire fî evâhiri Cemâziye'l-evvel sene sitte aşera ve lis'a mi'e.

Şuhûdu'l-hâl

Mirze bin Sarum Beğ,
İmirze Kethüdâ bin el-Hâc Seydî Ahmed
ve
'Abdurrahman bin 'Abdülcelîl.

K3 (6)

Sadreddin'in İsbat Hükmü

Tezkere yazılışının sebebi budur ki, *Sadreddin Bey*, şer'î yargı meclisine gelerek; "bana *Melek Ahmed oğlu Ali Şeyhî* bir hayli taş atıp ve iki kere de okla atun" deyince, inkar edilmiş ve kesin delil istenmiştir. Müslüman erkeklerden *Mustafa oğlu Ali* ve *İshak oğlu Seydi Mahmud* şahitlik ederek; "o sırada işbu *Şeyhî* ve *İskender*'i gördük, işbu kişinin evinin ardında okla yayla gördük" demişler "*Sadreddin*'e bıçak çekti" diyerek şahitlik etmişler. Bu durum sicile geçirilmiştir.

Cemâziyelevvel Ayı sonları 916/1510

Şahitler

Sarığ Beğ oglu Mirza,
Hacı Seydi Ahmed oğlu İmirza Kethüda
ve
Abdulcelil oğlu Abdurrahman.

B23-127/33A (1)

Yaralama Fi'li, Şer'î Cezâsı ve Tevkîf

Ma'rûz-ı dâî-i Devlet-i Aliyyeleridir ki

Ber veçh-i âtî mecrûh idükleri lede'l-keşf zâhir olan *Bostâncı* neferâtından *Hasan Beşe ibn-i 'Ömer* ve *Ahmed Beşe ibn-i Mustafâ* nâm kimesneler *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesine ihzâr itdükleri *Es-Seyyid Mustafâ ibn-i Ahmed* muvâcehesinde târîh-i i'lâm günü kasaba-i mezbûrede köprü başı önünde iş bu mu'âyene olunan siyâh kabzalı bıçak ile mezbûr *Bostânî Hasan Beşe*'yi sol kol bâzûsundan bir yerinden ve mezbûr *Bostânî Ahmed Beşe*'yi sol kolundan bilek ta'bîr olunur mahallinden bir yerinden bi gayr-ı hak amden darb ve cerh etmekle mûceb-i şer'îlerini mezbûr *Es-Seyyid Mustafâ*'dan taleb iderüz deyü itdikleri da'vâlarını kasaba-i mezbûre sükkânından ber-ber *Es-Seyyid Ahmed Çelebî b. Hüseyin* ve *Mustafâ Beşe b. Mehmed* şahâdetleriyle mezbûr *Es-Seyyid* muvâcehelerinde vech-i şer'î üzre isbât itmeleriyle mûcebince müddeʻiyân-ı mezbûrân *Bostânî Hasan Beşe* ve *Bostânî Ahmed Beşe*'nin cürh-i mezkûrlarına bü'r-i tam gelinceye değin tevkîf olunduğı huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu.

Ferman Hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 2 min Muharremi'l-Harâm sene 1169

B23-127/33A (1)

Devlet-i Aliyye'ye arz olunur ki;

Yaralandıkları keşif sonucu ortaya çıkan Bostancı neferlerinden *Ömer oğlu Hasan Beşe* ve *Mustafa oğlu Ahmed Beşe* adlı şahıslar *Beşiktaş* mahkemesine getirdikleri *Ahmed oğlu Seyyid Mustafa*'nın huzurunda, ilâm tarihinde *Beşiktaş*'da *Köprübaşı* önünde, muayene olunan siyah kabzalı bıçak ile *Bostancı Hasan Beşe*'yi sol kolunun bazusundan ve *Bostancı Ahmed Beşe*'yi ise sol kolunun bileğinden haksız olarak kasden yaraladığını iddia eylemişler ve şer'î gereğinin yapılmasını isteriz diye talep etmişlerdir. Durum mahalle sakinlerinden *Hüseyin oğlu Seyyid Ahmed Çelebi* ve *Muhammed oğlu Mustafa Beşe*'nin şahitlik yapmalarıyla şer'an isbat olunmuş ve adı geçen mağdurların tam olarak iyileşmelerine kadar sanık Mustafa tevkif olunmuştur. Durum yüksek huzurlarınıza arz olunur. Ferman yetki elinde olan makamındır.

2. Muharrem 1169/1755

K4 (3)

Darb Suçunun Tesbiti

Veçh-i tezkere budur ki;

Cemâ'at-i Dânişmend'den *Veli bin Uğurlu*, meclisi şer'e *Mehmed bin Hasan'ı Pîr Beg* mahzarında ihzâr eyleyüb dedi ki; "mezbûr beni döğdü" deyücek mezbûr *Mehmed*'e bi'l-muvâceha su'âl olundukda, "bir değnekle bir kere urdum" deyücek ikrârı gıbbe't-taleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Deniz bin İshâk ve
Sülmân bin Muzaffer ve
Hamza bin Mehmed ve
İsfendiyâr bin Halîl.

K4 (3)

Tezkerenin yazılış sebebi;

Danişmend Cemaatinden Uğurlu oğlu Veli, Hasan oğlu Mehmed'i, Pîrî Bey nezâretinde, yargı meclisine getirerek *Mehmed*'in kendisini dövdüğünü ifade etmiş. Bunun üzerine *Mehmed*'e şifâhen sorulmuş, *Mehmed* de "bir defa değnekle vurdum" demiştir. Bu ikrarı ısrâr üzerine sicile kaydedilmiştir.

30 Cemaziyelevvel 953/1546

Şahitler

İshak oğlu Deniz,
Muzaffer oğlu Süleyman ve
Mehmed oğlu Hamza ve
Halil oğlu İsfendiyar.

K4 (6)

Müessir Fiil ve Neticelerinin Tesbiti

Veçh-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-i Dânişmendli'den *Şeref bin Mahmûd*, ba'de's-sübûti'l-vekâle ân *kabel oğlu Mustafâ*, meclis-i şer'e *İne Begi bin Mehmed*'i hâriç *Kayseriye zâim subaşısı İbrâhim* subaşı mahzarında ihzâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *İne Begi* benüm oğlum *Mustafâ* sâbıkan döğdüm başın yardum deyü ikrâr eyledüği husûstan oğlum döşeğe düşüb nice gün yatub beş gün güttüği koyuna çoban yevmi ikişer akçeye güden tutub koyun güttürdüm" deyücek mezbûr *İne Begi* inkârla cevâb virdükden sonra u'dûl-i müslimînden *Derviş Fakih bin Mehmed Fakih* şahâdet eyleyüb didiler ki; "biz şâhidiz şahâdet dahi iderüz ki mezbûr *İne Begi*'nün darbından beş gündür döşeğe düşüb yatdı" deyü şahâdet eyledüklerinde ba'de't-tezkiye hayyız-i kabûlde vâki' olunub gıbbe't-talep sebt-i sicil olundı.

Cerâ zâlike fî evâil-i Cemâziye'l-evvel min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Kulu bin İbrâhim ve
Veli bin Tüntar ve
Döne Mehmed bin İshâk ve
Mahmûd bin Mehmed ve
gayruhum mine'l-hâzırîn.

K4 (6)

Tezkerenin yazılış sebebi;

Danişmend Cemaati'nden *Mahmud oğlu Şeref, oğlu Mustafa* tarafından vekâleti sabit olduktan sonra *Kayseri* hâricî *Zaim* subaşısı *İbrahim Subaşı* nezâretinde yargı meclisine, *Mehmed oğlu İne Beyi* getirerek;

"*İne Beyi* benim oğlum *Mustafa*'yı daha önce dövdüm başını yaraladım diye ikrar etmiş, bu yüzden oğlum döşeğe düşüp günlerce yatmıştır. Beş gün güttüğü koyuna çoban günlüğü ikişer akçeye güdücü tutup güttürdüm" demiş, *İne Bey* inkar etmiş, bunun üzerine, müslümanların güvenilir simalarından *Mehmed Fakih oğlu Derviş Fakih*, şahitlik ederek, "*İne Bey*'in dayağından beş gündür döşeğe düşüp yattı" demişler. bu şahitlik tezkiyeden sonra kabul edilerek ısrâr üzerine sicile kaydolundu.

Cemaziyelevvel 953/1546

Şahitler

İbrahim oğlu Kulu,
Tüntar oğlu Veli,
İshak oğlu Döne Mehmed,
Mehmed oğlu Mahmud ve
diğer hazır bulunanlar.

K4 (198)

Müessir Fiil Davası

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Erbâb-ı timardan *Hüseyin bin Yûnus*, meclis-i şer'e, erbâb-ı timardan *Ahmed bin İskenderi oğlu İskender* cânibden *Hasan bin İskender* ve *Temir bin Hızır* şahâdetleri ile vekâleti sâbit oldukda ihzâr eyleyüb üzerine takrîr-i da'vâ kılub didi ki; "işbu mezbûr *Ahmed*'ün mü-

vekkili olan oğlu *İskender* ve *Hemdem* ve *Sendel* nâm kimesneler ile alât-ı harb ile üzerüme gelüb bana kasd eyleyüb mezbûr *Ahmed*'ün müvekkili beni bıçagla çaldı. Taleb idürüm" deyücek mezbûr *Ahmed*'e bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ikrâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *Hüseyin*, oğlum *İskender*'e kılıç çıkardı, oğlum dahi bıçak çekdi, lâkin urmadı" deyücek, mezbûr *Ahmed*'ün, "oğlum bıçak çıkarub çalmak kasd ile" didiği ikrârı gıbbe't-taleb sicil olundu. Cerâ zâlike

fî evâ'il-i Ramazân min şuhûr-ı sene erba'a ve hamsîn ve tis'a miete.

Şuhûdü'l-hâl

Şahkulu bin Bâyezid ve
İlyâs Fakîh bin Hüseyin ve
Mehmed bin İlyâs Fakîh ve
Hüseyin bin Çakır ve
Hüseyin bin İlyâs ve
Ümmet bin İlyâs Fakîh.

K4 (198)

Sicilin yazılış sebebi şudur;

Timar sahiplerinden *Yunus oğlu Hüseyin*, yine timar sahiplerinden *İskender oğlu Ahmed*'i, *İskender oğlu Hasan* ve *Hızır oğlu Temir*'in şahitlikleriyle oğlu *İskender*'in vekili olarak, yargı meclisine gelip davacı olduğunu söylemiş ve adı geçen *Ahmed*'in müvekkili bana bıçak çekti, hakkını isterim demiş, bunun üzerine, adı geçen *Ahmed*'e şifahen sorulmuş, ikrar ederek adı geçen *Hüseyin*, oğlum *İskender*'e kılıç çıkarmış, oğlum da bıçak çekmiş, fakat vurmamıştır, deyince, adı geçen *Ahmed*'in "oğlum bıçak çıkarıp çalmak kasdiyle" dediği ikrarı, istek üzerine sicile kaydedildi.

Bu hadise 954 yılı Ramazan Ayı başlarında olmuştur /1547

Şahitler

Bayezid oğlu Şahkulu,
Hüseyin oğlu İlyas Fakih,
İlyas Fakih oğlu Mehmed,
Çakır oğlu Hüseyin,
İlyas oğlu Hüseyin,
İlyas Fakih oğlu Ümmet.

K4 (116)

Bıçak Çekme ve Cerîmesi

Vech-i tezkere oldur ki;

Hâric-i Kayseriye subaşısı *Tâhir Beg*, cemâ'at-ı *Helas*'dan *Hâcı Hüdâvirdi bin İsmâ'îl* meclis-i şer'e cemâ'atı mezbûreden *Hâcı Mahmûd bin Hasan*'ı ihzâr eyleyüb "mezbûr *Hâcı Mahmûd*'un oğlu *'Abdî* bana bıçak çıkarub benümle çağışdı" deyücek mezbûr *Mahmûd*'a bi'l-muvâcehe su'âl olundukda "oğlum *'Abdî*, mezbûr *Hâcı Hüdâvirdi*'ye bıçak çıkarub kânûn üzere cerîmesin virdi" deyücek mezbûrun ikrârı gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren lî evâ'il-i Zi'l-ka'de.

Şuhûd-ı muhzır

Hüdâvirdi bin Hamza Fakîh ve
İbrâhîm bin İshâk ve
Hızır Fakîh bin 'Ali.

K4 (116)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur;

Kayseri harici subaşısı *Tahir Bey* nezaretinde, *Helas* cemaatinden *İsmail oğlu Hacı Hüdaverdi*, adı geçen cemaatden *Hasan oğlu Hacı Mahmud*'u, yargı meclisine getirerek, "bu *Hacı Mahmud*'un oğlu *Abdi* bana bıçak çıkarıp benimle çıkıştı" demiş, *Hacı Mahmud*'a şifahen sorulmuş, "oğlum *Abdi*, *Hacı Hüdaverdi*'ye bıçak çıkarmıştır ama, kanuna göre cezasını ödemiştir" demiş, bunun üzerine adı geçenin ikrarı istek üzerine sicile yazılmıştır.

Zilkade'nin ilk günleri (954/1547)

Şahitler

Hamza Fakih oğlu Hüdaverdi,
İshak oğlu İbrahim,
Ali oğlu Hızır Fakih.

G1/2 (6)

Bıçak Çekme, Şikâyet ve İtiraf

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; subaşı adamı *Veli*, meclis-i şer'-i şerîfe *Şahkulu bin Mahmûd* ve *Hüseyin bin Eslem*'i ihzâr idüb, "bıçak çekmişler" deyücek, mezkûr *Hüseyin* merkûm *Şahkulu* bıçak çekdüğini ikrâr ve i'tirâf

idûb bi'l-taleb sebt-i sicil olundı.

Fî 10 Muharrem sene 936.

G1/2 (6)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Subaşının adamı *Veli*, şer'î meclise, *Mahmud oğlu Şahkulu* ve *Eslem oğlu Hüseyin*'i hazır edip, " bıçak çekmişler" deyince, adı geçen *Hüseyin*, adı geçen *Şahkulu*'na bıçak çektiğini ikrar ve itiraf etti. İstek üzerine sicile kaydolundu.

10 Muharrem 936/1529

G1/5 (15)

Sarhoş İken Bıçak Çekme ve Şikâyet

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *'Ali*, meclis-i şer'e merkûm *Muhammed*'i ihzâr idüb didi ki; "Akşâm vaktinde mezkûr *Muhammed* bana bıçak çekdi" didikde merkûm *Muhammed* bi'l-muvâcehe inkâr ile cevâb viricek müdde'i-i mezbûrdan da'vâsına beyyine taleb olundukda, udûl-ı müslimînden *Kürt Halîl bin Mûsâ* ve *Murâd bin 'Abdullah* edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb didiler ki;"merkûm *Muhammed* sarhoş mezbûr *'Ali*'ye bıçak çıkarub elinden aldık" didikleri sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 21 Şehr-i Muharremi'l-harâm 938.

G1/5 (15)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Davacı *Ali*, şerî meclise, davalı *Mehmed*'i hazır edip dedi ki; "akşam vaktinde adı geçen *Mehmed* bana bıçak çekti." Davalı *Mehmed* yüzüne karşı inkar ile cevap verince, adı geçen iddia sahibinden delil istendi. Şahadeti kabul edilen müslümanlardan *Musa oğlu Kürd Halil* ve *Abdullah oğlu Murad* şahitlik yaparak dediler ki; "sözü edilen *Mehmed*, sarhoş iken, adı geçen *Ali*'ye bıçak çıkardı. Elinden aldık" dedikleri sebebten sicile kaydolundu.

21 Muharrem 938/1531

B23-127/46

Bıçakla Yaralama Fiili ve Sonuçları

İ'lâmı mûcebince amel olunmak üzere buyuruldu.

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyyeleridür ki;

Kasaba-i Beşiktaş'da *Sin'ân Paşa-yı Cedîd Mahallesi* kurbünde kelereye mahsûs mahalle mütemekkinlerinden sâhib-i arzûhâl zıdde'l-hayr *Nikola veled-i Anidis* nâm zımmî kasaba-i mezbûre mahkemesine ihzâr itdürdüği *Sin'ân Paşa-yı Atîk Mahallesi* mütemekkinlerinden derûn-ı arzûhâlde mezkûr şerbetçi tâifesinden *Yorgi veled-i Todori* nâm zımmîden da'vâ ve iki ay mukaddem mesfûr şerbetçi *Yorgi*'nün meyhânesinde beni gaib-iani'l-meclis *Emir 'Ali oğlu Seyyid Mehmed* bıçak ile darb ve cerh ve sağ gözüm dahi illet kalmışdır, diyü mesfûr *Yorgi* zımmîyi meccânen sebeb-i da'vâsından ibrâ ve iskât ve *Yorgi*'nün zımmetini ibrâya dahi i'lâm virmişdüm, diyü yine mesfûrdan sebeb da'vâsı taleb iderüm diyü da'vâsı mesrû'a olmayub müdde'i-i mesfûr zıdde'l-hayr *Nikola* bi-vech mu'arazadan men' olunmuşdur. Fermân Hazret-i men lehü'l-emrindür.

Fî Saferi'l-hayr sene 1169.

B 23-127/46

İ'lâm gereğince amel olunmak üzere buyuruldu.

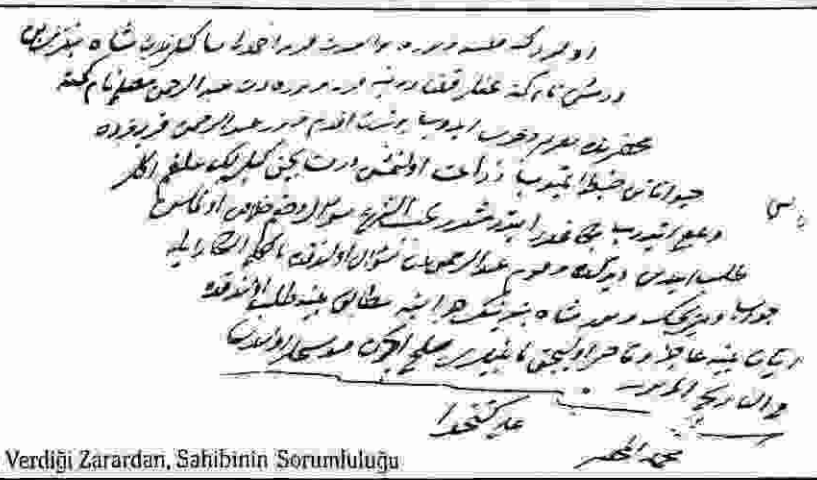
Yüce Devletlerine arzolundu ki;

Beşiktaş kasabasında Sinan Paşa-yı Atik mahallesi yakınlarında gayr-i müslimlere has mahalle sâkinlerinden arzuhal sâhibi *Anidis oğlu Nikola* adlı zimmî, zikri geçen kasaba mahkemesine getirttiği *Sinan Paşa-yı Atik mahallesi* sâkinlerinden arzuhalin içinde ismi zikredilen şerbetçi *Todori oğlu Yorgi* adı, zimmîden şöyle da'va eyledi:

İki ay önce adı geçen şerbetçi *Yorgi*'nin meyhânesinde beni şu anda yargılama meclisinde bulunmayan *Emir Ali oğlu Seyyid Mehmed* bıçak ile vurup yaraladı ve sağ gönümü de hastalandırdı. Adı geçen *Yorgi*'yi da'va sebebi olan şeyden ibrâ ederek *Yorgi*'nin zimmetini dahi her şeyden ibra olunmak üzere i'lâm vermişdim. Ancak aynı davayı yeniden talcb ederim. Davacının bu şekildeki davası geçerli olmadığından davacı Nikola sebepsiz olarak davaya teşebbüsden men' edilmiştir.

Ferman yetki elinde bulunan makamındır.

Safer 1169/1755

Ü6-147/13
Hayvanların Verdiği Zarardan, Sahibinin Sorumluluğu

Oldur ki, kasaba-i mezbûre tevâbi'inden *Karye-i Ahmedli* sâkinlerinden *Şahbendi bin Derviş* nâm kimesne mahfel-i kazâdan yine karye-i mezbûreden *'Abdurrahman Muslı* nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idûb bundan akdem mezbûr *'Abdurrahman* karyemizde hayvânâtı zabt itmeyûb zirâ'at olunmuş dört buçuk kilelik 'alelîm ekl ve bel' itdürûb bana gadr itdürmûşdûr. Bi-hasbi'ş-şer'i su'al ve hakkım halâs olmasın taleb iderin didikde merkûm *'Abdurrahman*'a suâl olundukda bi'l-külliye inkâr ile cevâb viricek mezbûr *Şahbendi*'nin cevâbına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyineden 'âciz ve kâsır olıcak mâ-beynleri sulh içün kayd-ı sicil olundı.

Fî'l-târîh el-mezbûr.

Şuhûd

Mehmed el-muhzır.

Ü6-147/13

Oldur ki;

Adı geçen kasabaya bağlı *Ahmetli köyü* sâkinlerinden *Derviş oğlu Şahbendi* adlı şahıs, yargı meclisinde yine aynı köyden *Abdurrahman Muslı* adlı kimse huzurunda şöyle dava eylemiştir:

Bundan böyle adı geçen *Abdurrahman*, köyümüzde hayvanları zabtedemediğinden ekilmiş bulunan dört buçuk kilelik ekinim yenmiş ve bana zarar gelmiştir. Şer'î hükümlere göre, sorgusu yapılarak hakkımın alınmasını taleb ederim.

Davacının bu iddiasını davalı *Abdurrahman* tamamen inkâr edince adı geçen davacı *Şahbendi*'den iddiasına uygun delil *(beyyine)* taleb olunmuş ve delil getirmekten âciz kalınca araları sulh edilerek durum sicile kaydolunmuştur.

Zikredilen târihde.

Şahitler

Muhzır Mehmet.

IV- KAVGA SUÇU VE NETİCELERİ

İS1/65 (455)

Kavga ve Müessir Fiil

Mahmiye-i Kostantiniyye'de *Refeli* mahallesinde sâkin olub Dergâh-ı âli sipâhîleri çavuşlarından olan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân *Yûsuf Çavuş bin 'Abdullah* nâm mecrûh tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbite olan fahrü's-sâdât *es-Seyyid Mehmed bin Seyyid 'Ali* mahall-i şer'-i şerîfe takrîr-i kelâm idüb; "isbu târîh-i kitâb günü gicesi akşama karîb *Receb Beg* nâm sipâhî müvekkilimün evi önünde gavga ve hengâme eyledükde müvekkilüm dahi hidmetkârı *Mustafâ bin 'Ömer*'i men' içün gönderdükde mezbûr *Receb Beg* bürdüm dimekle ma'rûf suğluk ile sol memesi üzerinden urub mecrûh ba'dehu müvekkilüm dahi odasından çıkub def' murâd eyledükde anı dahi sol memesi üzerinden urub mecrûh eylemişdür" deyüb kıbel-i şer'-i şerîfden üzerlerine varılub keşf olunmasın taleb itmeğin mahkeme-i şerîfe kâtiblerinden *Mevlânâ Mehmed Efendi* irsâl olunub

zeyl-i kitâbda mestûrü'l-esâmi olan müslimîn ile varub mecrûhân-ı mezbûrâna nazar eyledüklerinde, mesfûr *Yûsuf Çavuş* hidmetkârı *Mustafâ* ile sol memeleri üzerinde mecrûh olub suğluk yarası olduğunu müşâhede ve mu'âyene eyledüklerinde "sizi kim mecrûh eyledi" deyü su'âl eyledüklerinde, "minvâl-i muharrer üzere merkûm *Receb Beg* mezbûr *Yûsuf Çavuş* kapısı önünde gavga ve hengâme eyledüğinde men' içün merkûm *Mustafâ* taşra çıkdığında bürdüm bıçak ile urub mecrûh eyleyüb ba'dehu *Yûsuf Çavuş* çıkduğında anı dahi urub mecrûh eyledi" deyü cevâb virüb "eğer bu cerâhatden vefât eylersek cârihimüz ve kâtilimüz merkûm *Receb Beg*'dür. Veresemüz dem ve diyetimüzü andan da'vâ ve taleb idün" didiklerinde, Mevlânâ-yı mezbûr tahrîr idüb gelüb meclis-i şer'-i şerîfe i'lâm itmeğin mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî'l-yevm el-hadi ve'l-'işrîn min Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe sene 1021.

Şuhûdü'l-hâl

Nûh Halîfe bin Murâd el-imâm,
Mehmed Çelebi el-müezzin,
Süleymân Çavuş el-cündî,
Mûsâ Beğ el-cündî,
Hüseyin Beğ el-cündî,
Mehmed Çelebi el-kâtib,
'Osmân bin 'Ali,
Mehmed bin Receb,
Zülfikâr bin Binal,
Hasan bin Mustafâ ve
gayruhum.

İS1/65 (455)

İstanbul şehri *Kefeli* mahallesinde sakin Dergâh-ı âli sipahileri çavuşlarından olan *Abdullah oğlu Yusuf Çavuş* adlı yaralı tarafından aşağıda beyan edilecek hususa şer'î usule uygun olarak vekil olan ululanı iftihar eltiği *Seyyid Ali oğlu Seyyid Mehmed*, şer'î meclisde ifade vererek şunları söylemiştir; "işbu belgenin yazılış günü gecesi aksama yakın *Receb Bey* adındaki sipahi, müvekkilimin evi önünde kavga etmiş, sarlatanlık yapmış, müvekkilim de hizmetçisi *Ömer oğlu Mustafa*'yı gönderip men edince, *Receb Bey* -bürdüm- diye bilinen büyük ekmek bıçağı(suğluk) ile sol memesinin yukarısından vurarak yaralamıştır" diyerek mahkeme yoluyla üzerlerine gidilerek keşif yapılmasını istemesi üzerine şer'î mahkeme katiplerinden *Molla Mehmed Efendi* gönderilmiştir. Yazının altında isimleri bulunan müslümanlarla beraber adı geçen yaralıları gördüklerinde *Yusuf Çavuş* ve hizmetçisi *Mustafa*'nın sol memeleri üzerinden suğluk yarası ile yaralanmış olduklarını müşahede ve muayene etmişler; "sizi kim yaraladı" diye sorulduğunda "yukarıdaki yazılı olduğu sekilde adı geçen *Receb Bey*'in, *Yusuf Çavuş*'un kapısı önünde kavga ve kargaşa çıkardığını, menetmek için adı geçen Mustafa dışarı çıkınca bürdüm bıçakla vurarak yaralamış, sonra da *Yusuf Çavuş* çıkınca onu da bıçak vurarak yaralamıştır" diye cevap vermiş, "eğer bu yaradan ölürsek katilimiz adı geçen *Receb Bey*'dir, mirasçılarımız kanımızı ve diyetimizi ondan dava ve talep etsin" dediklerinde *Molla Mehmed* durumu yazılı olarak şer'î mahkemeye arz etmekle olay istek üzerine yazıya geçirilmiştir.

21 Zilkade 1021/1612

Şahitler

İmam Murad oğlu Nuh Halife,
Müezzin Mehmed Çelebi,
Asker Süleyman Çavuş,
Asker Musa Bey,
Asker Hüseyin Bey,
Katip Mehmed Çelebi,
Ali oğlu Osman,
Receb oğlu Mehmed,
Binal oğlu Zülfikar,
Mustafa oğlu Hasan ve
diğerleri.

K4 (20)

Kavga Suçu

Veçh-i tahrîr-i kalem oldur ki;

Karye-i Endürlük'den *Uğurlu bin Göbeli* nâm zımmî, meclis-i şer'e *Ahmed bin 'Osmân*'ı ve mezkûr *'Osmân bin Mehmed*'i ve karye-i mezbûre zımmîlerinden *Devletkâr bin Seyfî* ve *Köstendil bin Urum Beğ*'i ve *Kirâk bin Yağmur*'u ve *Köstendil bin Kayalı*'yı ve *Sıddık bin Emir*'i *hâric-i Kayseriye* zâ'im subaşısı *İbrâhim Subaşı* mahzarında ihzâr eyleyüb üzerlerine takrîr-i da'vâ kılub didi ki; "mezbûrlar *Kürek Suyu* üzerinde birbirleriyle kavga eyleyüb döğüştüler. Döğüşün arasında giceleyin mezbûr *Ahmed*

beni iki yerden belümden bıçakladu, bana muhkem darb eyledi" deyücek mezbûrlara ala hayrihi ala hayrih su'âl olundukda mezbûr *Ahmed* bıçakla urduğunu inkâr eyleyüb mezbûrlara giceleyin su üzerinde kavga eyleyüb birbirleriyle döğüş eyledüklerini ikrâr eyledüklerinde mezbûrlardan birbirleriyle döğüş eyledüklerini ikrârlarını mezbûr *İbrâhim Subaşı* taleb ile sebt-i sicil olundu.

Cerâ zâlike fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-evvel min suhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Seyyid Yusûf bin Seyyîd Ca'fer ve
Hâcı Mehmed bin Sûfî Ya'kûb ve
İskender bin Süleymân ve
Hayreddîn bin Hasan Fakîh ve
gayruhum mine'l-hâzırîn.

K4 (20)

Yazılış sebebi şudur:

Endürlük köyünden *Göbeli oğlu Uğurlu* adındaki zımmî, yargı meclisine, *Osman oğlu Ahmed*'i adı geçen *Mehmed oğlu Osman*'ı, aynı köy halkı zımmîlerinden *Seyfî oğlu Devletkâr*'ı, *Urun oğlu Köstendil Bey*'i, *Yağmur oğlu Kirak*'ı, *Kayalı oğlu Köstendil*'i ve *Emir oğlu Sıddık*'ı, *Kayseri* harici zâim subaşısı *İbrahim Subaşı* nezaretinde hazır ederek, haklarında dava açılmasını istemiş, şöyle demiştir; "bu şahıslar *Kürek suyu* üzerinde birbirleriyle kavga ederek dövüşürlerken, dövüş arasında *Ahmed* beni belimden iki yerden bıçak atarak şiddetli dövdü". Bunun üzerine oradakilere sorulduğunda adı geçen *Ahmed* bıçakla vurduğunu inkar etmiş, ama adı geçenlerin su üzerinde geceleyin kavga edip birbirleriyle dövüştüklerini itiraf etmiş, bunun üzerine adı geçenlerin birbirleriyle kavga ettikleri ikrarları *İbrahim Subaşı*'nın talebi ile sicile kaydedilmiştir.

15 Cemaziyelevvel 953/1546

Şahitler

Seyyid Cafer oğlu Seyyid Yusuf,
Sufi Süleyman oğlu İskender,
Yakub oğlu Hacı Mehmed,
Hasan Fakih oğlu Hayreddin ve
diğer hazır bulunanlar.

G2/130 (424)

Kavga Suçu ve Durumun Tesbiti

Veçh-i tahrîr-i sicil budur ki; nefs-i *Ayntâb*'dan *El-Hâc 'Ali bin El-Hâc Kâsım* ve *Ca'fer bin Bekir*, meclis-i şer'e hâzır olduklarında, mezkûr *Hâcı 'Ali* ikrâr idüb, "mezbûr *Ca'fer* ile kavga itdük, beni kürek ile darb idüb *Ca'fer*'ün başını yardum" deyücek, mezbûr *Ca'fer* dahi ikrâr idüb, "ben dahi asâ ile darb idüb mezbûr *Hâcı 'Ali*'nün başını yardum" deyüb iki cânibün ikrârları vuku' üzere ases başı *Arap* talebi ile sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm 29 Rebî'ü'l-evvel sene 948.

G2/130 (424)

Sicilin yazılış sebebi şöyledir;

Antep'ten *Hacı Kasım oğlu Hacı Ali* ve *Bekir oğlu Cafer*, şerî meclise geldiler. *Hacı Ali* söz alarak şöyle ikrar ve itiraf etti; "*Cafer* ile kavga ettik, bana kürek ile vurdu. Ben de *Cafer*'in başını yardım" dedi. *Cafer* de ikrar ederek, "ben de baston ile vurdum, *Hacı Ali*'nin başını yardım" dedi. İki tarafın ikrarı asesbaşı *Arap* isteği ile sicile kaydolundu.

29 Rebiülevvel 948/1541

B23-127/42

Kavga Suçu ve Durumun Tesbiti

Ma'rûz-ı şer'iyle keşf ve i'lâm olunmak üzere buyuruldı;

Devletlû, Sa'âdetlû Sultânum Sağolsun,

Arzuhâl-i kulları budur ki *Medîne-i Beşiktaş*'da *Çınarbaşı* nâm mahallede berber dükkânında işbu gice sa'at dörtde dükkân-ı mezbûrun derûnunda üç karındaş zımmîler birbirleriyle gavga idüb içlerinden birini bıçak ile sol yarından darb ve mürd olub katîl-i mesfûrun kâtillerün *Beşiktaş* ustası kulları ahz ve mürd-i mesfûrı ma'rifet-i şer'ile keşf ve hufre ilkâya emr-i âlîleri buyrulmak bâbında emr ve fermân, Devletlû Sa'âdetlû Sultânum Hazretlerinindür.

Bende 1169.

B 23-127/42

Şer'î ma'rûz ile keşif ve i'lâm olunmak üzere

buyruldu,

Devletli, Saâdetli Sultanım Sağolsun, kullarının arzuhali budur ki;

Beşiktaş şehrinde Çınarbaşı adlı mahallede berber dükkânında işbu gece saat dörtte söz konusu dükkânın içinde üç kardeş zimmîler birbirleriyle kavga edip içlerinden biri bıçak ile sol yanından vurularak öldü, söz konusu öldürülen kardeşin kâtillerini *Beşiktaş Ustası Kulları* yakalamış ve ölüyü şer'î usule uygun olarak keşfedip kabre atmak için yüce emirleri buyurulmak bâbında emir ve ferman, *Devletli, Saâdetli Sultânım Hazretlerinindir.*

Bende1169/1755

B23-127/42

Müessir Fiil Sonucu Ölüm ve Durumun Keşfi

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyelerindir ki;

Sâdır olan fermân-ı Alilerine imtisâlen bu fakîru'n-nefs,*Kasaba-i Beşiktaş*'da *Sin'ân Paşa-yı Atîk Mahallesi*'nde *Çınar dibi* kurbünde berber dükkânı derûn-ı dükkân mezbûreye zâbitân ile varılıb derûn-ı arzuhâlde mezkûrü'l-ism *Avadik veled-i Ziyâc Halik* nâm zımmînin lâşesi keşf ve'l-mu'ayene târîh-i i'lâm gîcesi ba'de'l-isâ' sağ tarafından kabaretinden bir yerinden siyâh kabzalı bıçak ile bi-gayrı hak âmden darb u cerh olduğı ba'de'l-mu'ayene ve'l-müşâhede hâlik-i mesfûrun ilkâ-ı hufre izn virildükden sonra hâlik-i mesfûrun li-ebeveyn er karındaşı *Saruh* nâm zımmî kasaba-i mezbûre mahkemesinde huzûr-ı şer'îde ben er karındaşım hâlik-i mesfûrı işbu mu'ayenede bıçak ile ben darb ve cerheyledûm diyû ikrâr ve i'tirâf eylediği *Hüseyin Çukadâr* mübâşeretiyle huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. Fermân men lehü'l-emrindür.

Fî 15 safü'l-hayr sene 1169.

B23-127/42

Yüce Devletlerine arzolunur ki;

Sâdır olan yüce fermanın emrine uyarak *Beşiktaş kasabasında Sinan Paşa-yı Atik mahallesinde Çınardibi* yakınında berber dükkânının içine zâbitler ile varılmış; arzuhalde ismi zikredilen *Ziyâc Hâlik oğlu Avadik* adlı zımmînin cesedi keşif ve muayene edildikten sonra i'lâm tarihi gecesi yatsı namazından sonra sağ tarafından kaba etinden bir yerinden siyah kabzalı bir bıçak ile haksız bir şekilde kasden vurularak yaralandığı görülmüş; keşif ve muâyeneden sonra cesedin kabrekonulmasına izin verilmiştir. Bütün bunlardan sonra ölen zımmînin ana-baba bir erkek kardeşi *Saruh* adlı zımmî Beşiktaş kasabası mahkemesinde şer'î meclisde "ben erkek kardeşimi muâyene olunan bu bıçak ile vurup yaraladım" diye ikrar ve i'tiraf eylediği *Hüseyin Çuhadar* aracılığıyla yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

Ferman yetki elinde olanındır.

15 Safer 1169/1755

§.3. Ta'zir Suçları ve Cezaları

I- GENEL OLARAK TA'ZİR SUÇLARI

Ü6-466/6

Tazir Cezası İle İlgili İki Maruz

Üsküdâr'a tâbi' *Bulgurlu Karyesi*'nde sâkin *Sâlih bin Eyyûb* nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîfte hasmı *Halîl bin 'Abdullah* mahzarında mezbûr *Halîl*, târîh-i i'lâm günü bi gayr-i hakkın sille ve yumruk ile darb ve yakamı yırtub ırzımı hetk itmekle mûcebini taleb iderüm, deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr mezbûr *Sâlih* müdde'asını beyândan izhâr-ı acz itmekle istihlâf olunmağın mezbûr *Halîl*'e yemîn teklîf olundukda yemînden nükûl itmeğin mûcebiyle mezbûr *Halîl*'e şer'an ta'zîr lâzım geldüği ba'de'l-tescîl bi'l-iltimâs huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundı.

Fî Cemâziye'l-âhire 1178.

Ü6-466/6

Üsküdar'a bağlı *Bulgurlu köyünde* oturan *Eyyub oğlu Sâlih* adlı şahıs serefli şer'î yargı meclisinde hasmı olan *Abdullah oğlu Halil* huzurunda şöyle ikrarda bulunmuştur:

Adı geçen *Halil*, i'lâm tarihi günü haksız olarak sille ve yumruk ile bana vurarak yakamı yırtıp ırzıma söymüştür. Gereğinin yapılmasını taleb ederim.

Davacının iddiasını ileri sürmesi inkârından sonra davacı *Sâlih* iddiasını isbatta âciz düşünce hasmına yemin teklif edilmesini istemiş ve *Halil*'e yemin teklif edildiğinde o da yeminden kaçınmış *(nükûl)* eylemiştir. Bu sebeple *Halil*'e şer'an *(hukuken)* ta'zir lâzım geldiği sicile kaydedildikten sonra yüksek huzurlarına i'lâm olunmuştur.

8 Cemaziyelâhire1178/1764

Ü6-466/6

Ta'zîr Cezâsı İle İlgili İki Maruz

Üsküdâr'a tâbi' *Bulgurlu* nâm karyede sâkin *Halîl bin 'Ömer*, mahfel-i bâbda hasmı *Sâlih bin Eyyûb* mahzarında mezbûr *Sâlih* bir gün mukaddem medîne-i mezbûrede *Sabuncular Sûku*'nda muvâcehemde bana

ar lâhik olur elfâz-ı kabîhe ile şetm ve ırzımı hetk itmekle mûcebini mezbûr *Sâlih*'ten taleb iderüm deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ve'l-inkâr müddeî-yi mezbûr her vech-i muharrer müdde'asını udûlden *Süleymân bin Muhammed* ve *Hasan bin Nûri* nâm kimesneler şahâdetleriyle vech-i şer' üzre muvâcehesinde isbât itmeğin mûcebiyle mezbûr *Sâlih*'e şer'an ta'zîr lâzım geldüği bi'l-iltimâs huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm kılındı.

8 min Cemâziye'l-âhire 1178.

Ü6-466/6

Üsküdar'a bağlı *Bulgurlu* adlı köyde oturan *Ömer oğlu Halil, Bab mahkemesinde* hasmı *Eyyub oğlu Sâlih* huzurunda şöyle iddiada bulundu:

Adı geçen *Sâlih* bir gün önce mezkûr şehirde *Sabuncular çarşısında* benim karşımda bana ar getirecek çirkin sözlerle sövmüş ve namusuma dil uzatmıştır. Cezasının verilmesini talep ederim.

Davacının iddiası, davalının sorgulaması ve iddiayı inkâr etmesi üzerine, davacı, yazıldığı şekilde iddiasını dürüst kişilerden *Mehmet oğlu Süleyman* ve *Nuri oğlu Hasan*' ın şahitlikleriyle şer'î usule uygun olarak hasmının karşısında isbat edince,söz konusu kesin delil gereği *Sâlih*'e şer'an tazir lazım geldiği yüksek huzurlarına i'lâm kılındı.

8 Cemaziyelahire 1178/1764

II- SÖVME-HAKARET SUÇLARI

B23-127/146

Sövme ve Hakaret Suçlarının Ta'zir Cezasıyla Cezalandırılması

Ma'rûz-ı dâî-i devlet-i âliyyelerindir ki

Kasaba-i Beşiktaş'da *Sinân Paşa-yı Atik* imâmı *Hâfız Mustafâ Efendi*, kasaba-i mezbûr mahkemesinde *Hâskeni Süleymân* nâm kimesne mezbûr *Süleymân*'a, "kendi hâlinde olmadığından nâşi dâimâ ehl-i irza ta'arruz ve lisânından bir kimesne emin olmayub hattâ târîh-i i'lâm günü kable'z-zuhr Câmi'-i şerîf havlusunda cemâ'at-ı müslimîn huzûrlarında bi-gayr-ı hakk bana şütûm-ı galiz ile şetm eyledi. Mûcib-i şer'îsi icrâ olunmak matlûbumdur" deyü eyledüği şetm da'vâsı mezbûr *Süleymân*'un ikrârıyla şer'an sâbit oldukdan sonra kasaba-i mezbûre ahâlisinden olup adamdan mütecâviz meclis-i şer'e gelüb her birerleri mezbûr *Süleymân*'dan gün â gün teşekki etmeleriyle mûcibince mezbûr *Süleymân*'a ta'zîr ve te'dîb lâzım geldüği bi'l-iltimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. El-emr limen lehû'l-emr.

Fî Saferi'l-hayr 6 sene 1170.

İhbârcılar

İmâm Halîl ibn-i 'Abdullah Efendi,
kardeşi İbrâhim Ağa ibn-i 'Abdullah Efendi,
Mehmed Ağa ibn-i El-Hâc Murtezâ,
Mehmed Ağa ibn-i Eyyûb Ağa,
Hâfız MustafâEfendi ibn-i İbrâhim,
Hâfız Ahmed Efendi ibn-i Halîl Efendi,
Hâfız Mehmed Efendi ibn-i 'Osmân,
El-Hâc Hâfız Halîl Efendi ibn-i El-Hâc Ahmed Ağa,
El-Hâc Numân ibn-i 'Ali,
El-Hâc Mustafâ ibn-i El-Hâc Halîl,
'Attâr El-Hâc Mehmed,
Yorgancı El-Hâc 'Ömer ibn-i El-Hâc Süleymân,
Sûnullah Efendi 'Ömer ibn-i 'Osmân Efendi,
Mehmed Ağa ibn-i 'Ali
Ahmed Ağa ibn-i 'Abdullah,
'Ömer Efendi El-mü'ezzin
El-mü'ezzin Bekir Efendi,
El-mü'ezzin Hüseyin Efendi,
El-mü'ezzin Mollâ Ahmed,
Hüseyin Efendi,
El-mü'ezzin Hâşim Ağa ibn-i 'Ömer Ağa,
Mustafâ Ağa ibn-i 'Ömer Ağa ve gayruhum.

B23-127/146

Yüce Devlete arzolunur;

Beşiktaş Kasabası'nda *Sinan Paşa-yı Atik* imamı *Hafız Mustafa Efendi*, adı geçen kasaba mahkemesinde *Haskeni Süleyman* adlı şahıs huzurunda "kendi halinde olmadığı için devamlı ırz ehline taarruz ve diliyle de herkesi rahatsız etmektedir. Hatta ilam tarihi günü öğleden evvel Cami-i şerif havlusunda cemaatin huzurunda hak-

sız yere ağır bir şekilde sövüp saydı. Şer'an gereğinin yapılmasını istiyorum" dedi ve bu hususa *Süleyman*'ın ikrarıyla hukuken sabit oldukdan sonra adı geçen kasaba ahalisinden otuz adamdan fazla kişiler şerî mahkemeye gelip ayrı ayrı adı geçen *Süleyman*'dan şikâyetçi olmalarıyla, *Süleyman*'a tâzir ve tedip icab ettiği bil-iltimas yüksek huzurlarınıza ilam olundu. Emir; yetki elinde bulunan makamındır.

6 Sefer 1170/1756

İ h b a r c ı l a r

Abdullah Efendi oğlu Halil(imam),
Kardeşi Abdullah Efendi oğlu İbrahim Ağa,
Hacı Murtaza oğlu Mehmed Ağa,
Eyyub Ağa oğlu Mehmed Ağa,
İbrahim oğlu Hafız Mustafa Efendi,
Halil Efendi oğlu Hafız Ahmed Efendi,
Osman oğlu Hafız Mehmed Efendi,
Hacı Ahmed Ağa oğlu Hacı Hafız Halil Efendi,
Ali oğlu Hacı Numan,
Hacı Halil oğlu Hacı Mustafa,
Attar Hacı Mehmed,
Hacı Süleyman oğlu Yorgancı Hacı Ömer,
Osman Efendi oğlu Ömer Sunullah Efendi,
Ali oğlu Mehmed Ağa,
Abdullah oğlu Ahmed Ağa,
Müezzin Ömer Efendi,
Hüseyin Efendi,
Müezzin Bekir Efendi,
Müezzin Molla Ahmed,
Ömer Ağa oğlu Müezzin Haşim Ağa,
Ömer Ağa oğlu Mustafa Ağa ve diğerleri.

G1/38 (120)

Sözlü Hakaret Şikayeti

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Muhammed bin Hüseyin* kızkardaşı *Siddî Aişe* kabelinden vekâleti sâbit oldukdan sonra şöyle takrîr-i merâm kılub didi ki; "işbu *'Ali* kethüdâ vekîl olduğum kız karındaşum *Siddî Aişe*'ye kahbe ve orospu didi, *Hâliyâ* hakkını taleb iderün" deyücek ba'de's-su'âl inkâr ile cevâb virdükde mezbûr *Muhammed* beyyine taleb olundukda udûl-i müslimînden *Ahmed bin Fakîh* ve *Mahmûd bin Ahmed*edâ-yı şahâdet-i şer'iyye eyledüklerinden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 Şehr-i Evveli'r-rebi' 938.

G1/38 (120)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Hüseyin oğlu Mehmed kız kardeşi Siddî Ayşe'den vekaleti sabit oldukdan sonra söz alarak şöyle dedi; "işbu *Ali* kethüda, vekili olduğum kız kardeşim *Siddî Ayşe*'ye kahpe ve orospu dedi. Şimdi hakkını isterim." *Ali* kethüdadan soruldu. İnkar ile cevap verdi. Davacı *Mehmed*'den delil istendi. Şahadeti kabul olan müslümanlardan *Ahmed oğlu Fakih Ali* ve *Mahmud oğlu Ahmed* şahitlik yaptılar. Sicile kaydolundu.

18 Rebiûl-evvel 938/1531

III- ÇEŞİTLİ TA'ZİR CEZALARI

K1 (273)

Kal'abendlik ve Hapis Cezası

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kilâl ve bâ'is-i tasţîr-i sutur-ı hitâb oldur ki; *Hâcı İbrâhîm b. el- Hâc Mahmûd*, meclis-i şerîfe sâbıka hâzır olub: "*Hâcı Emir oğlu Görpeçi*de çekdük diyü himmet idüb taleb itdükde, mezbûr *Hâcı İbrâhim* inkâr itdi. Hâkimü'l-vakt dâme izzuhu *Kemderes*'e vardunsa üzerine isbât olsun" diyücek, "hoş olmasun" didükden sonra, *Mehmed b. Ahmed* ve *'Ali b. Yahyâ* şahâdet itdiler. Min ba'd bend olub bir kaç gün habs oldukdan sonra çıkarub teftîş itdükde meclis-i şer'de ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh itdi ki; "bi'l-tav' ve'r-rağbe ve gayr-ı icbâr ve ikrâh ben *Kemderes*'e vardum bu oğlanı çekdüm ve Ramazân günü ve Cum'a günü cebren ve kasden" diyü, "bağ evine çekdüm" diyü, "bundan esbâk min ba'd *Mehmed* ve *'Ali* biz de varduk" didiklerinden sonra;

H 897.

B i - m a h z a r - ı

Mevlânâ Ya'kûb b. İshâk el-müderris fî medrese ve

Ümmet b. el-Hâc İlyâs el-müderris fî medrese ve

Mevlânâ Mehmed Çelebi b. Mevlânâ Kaya ve

Mevlânâ 'Abdullah b. Sâkıb el-müderris fî medrese ve

Mevlânâ Muhyiddîn b. Şeyh Hüsâm ve

Mevlânâ Şeyh Ahmed b. Zekeriyyâ.

K1 (273)

Yazı metninin yazılış ve söz sıralarının diziliş sebebi oldur ki;

Hacı Mahmud oğlu Hacı İbrahim, şer'î meclisde, daha önce hazır olmuş, "*Hacı Emiroğlu Görpeci*'de çektik" diye himmet etmiş, talep edince adı geçen *Hacı İbrahim* inkar etmiş, zamanın hakimi -izzeti daim olsun- "*Kemderes*'e vardınsa üzerine isbat olsun(mu)" deyince "hoş olmasın" demiş, bundan sonra *Ahmed oğlu Mehmed* ve *Yahya oğlu Ali* şahitlik etmişler. Bunun üzerine bağlanarak bir kaç gün hapsedilmiş, sonra da hapisten çıkarılarak teftiş edince, şer'î yargı meclisinde şahitleri ikrar ve açık itiraf ederek kendi isteğiyle ve isteyerek, zorlanmaksızın, "ben *Kenderes*'e vardım, bu oğları çektim ve Ramazan günü Cuma günü cebren ve kasden" diyerek, "bağ evine çektim" diyerek bundan önce ve daha sonra *Mehmed* ve *Ali* "biz el ele beraberdik demişlerdir.

H 897/1491

Şahitler

Medresede müderris İshak oğlu Mevlana Yakub,

Medresede müderris Hacı İlyas oğlu Ümmet,

Mevlana Kaya oğlu Molla Mehmed Çelebi,

Medresede müderris Sakıp oğlu Mevlana Abdullah,

Şeyh Hüsam oğlu Mevlana Muhyiddin,

Zekeriya oğlu Mevlana Şeyh Ahmed.

K4 (23)

Hapis Cezası ve Kefaletle Salıverme

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Hâric-i Kayseriye subaşısı *Pîrî Beğ*, meclis-i şer'e kara vazîfesinden *Mezîd bin Kâsım*'ı ve *Şeyh 'Ali bin Karagöz*'ü ve *Şâhin bin İbrâhim*'i ihzâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *Pîrî* sâbıkan subaşı olan *İbrâhim Subaşı*'yı tutub kırk altı gün mikdârı habs eylemiş bana virdi, ben dahi kırk altı gün mikdâr vardum ki habsedürem. Kimesne buralardan hakk-ı da'vâ eylemedi, nefislerine kefil virsenüz salıviriyom" diyücek mezbûr *Şeyh 'Ali*'nün ve *Şâhin*'ün nefislerine mezbûr *Mezîd* kefil olub, mezbûr *Mezîd*'ün dahi nefsine *Cinni bin Mirze* kefil olub ve mezbûr *Cinni*'nün nefsine dahi *'Ali bin Kâsım* kefil oldukda mezbûrların kefâleti gıbbe't-talep sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i Cemâzi'e'l-âhir min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Yûsuf bin Şâd ve

Cihânşeh bin Pîr Ahmed ve

Nasûh bin Seyyid Ahmed ve

Muharrem bin Yörük.

K4 (23)

Sicile yazılmasının sebebi şudur;

Kayseri harici Emniyet görevlisi *Pirî Bey*, yargı meclisine *Kasım oğlu Mezid*'i, *Karagöz oğlu Şeyh Ali*'yi ve *İbrahim oğlu Şahin*'i getirerek şöyle demiştir; "Adı geçen *Pîrî*, daha önce emniyet görevlisi olan *İbrahim Şubaşı*'yı tutup 46 gün kadar hapsetmiş, bana teslim etti. Ben de 46 gün vardım ki hapsederim. Kimse buralardan dava hakkını kullanmadı. Şahıslarına kefil verseniz salıveririm" deyince, adı geçen *Şeyh Ali* ile *Şahin*'in şahıslarına, adı geçen *Mezid* kefil olmuş, *Mezid*'in şahsına da *Mirza oğlu Cinni* kefil olmuş, *Cinni*'nin şahsına *Kasım oğlu Ali* kefil olmuş, bunun üzerine adı geçenlerin kefaletleri istek üzerine sicile tesbit edilmiştir.

1 Cemaziyelahir 953/1546

Şahitler

Şad oğlu Yusuf,

Pir Ahmed oğlu Cihanşah,

Seyyid Ahmed oğlu Nasuh,

Yörük oğlu Muharrem.

İS1-25/2

Galata Mahkemesi Yakınındaki Ekmekçi'nin Kaleden Salıverilmesi

Mahmiye-i Galata'da mahkeme kurbûnde ekmekçi olan sâhib-i arz-ı hâl *'Ali bin Hüseyin* hâmiş-i arz-ı hâlde derkenâr olduğu vech üzre Cemâdi'l-uhrâ'nın 8. gününden berü *Boğazkesen Kalesi*nde ta'zîr için mahbûs olup müddet-i mezkûrda salâhı zâhir olup ve fima bâd hilâf-ı nizâm nân-ı aziz tabhetmemek üzere nefsine şerîki *Murtazâ bin Mehmed* ve ekmekçiler kethüdâsı vekîli *El-Hac Mehmed bin 'Ömer* ve ekmekçi ustalarından *Hasan* ve *Molla 'Osmân* nâm kimesneler meclis-i şer'-i hâlirde kefîl ve kefâletleri tescîl olunub mezbûr *'Ali*'nin af ve itlâkını istidâ ve istirhâm eylediklerinde derûn-ı arz-ı hâlde sâdır olan fermân-ı 'âlişâna imtisâlen huzûr-ı 'âlilerine i'lâm olundı.

Fî 6 min Receb 1179.

İS1-25/2

Arzolunur;

Galata dahilinde mahkeme yakınında ekmekçi olan dilekçe sahibi *Hüseyin oğlu Ali* dilekçenin kenarında kaydedildiği gibi hicrî 6. ayın 8. gününden beri *Boğazkesen Kalası*'nda tazir için hapsedilmiştir. Bu müddet içerisinde iyi hali görülmüş bundan sonra nizama aykırı ekmek çıkarmamak üzere bizatihi ortağı *Mehmed oğlu Murtaza* ve ekmekçiler ustalarından *Hasan* ve *Molla Osman* isimli şahıslar yüce mahkeme meclisinde kefil ve kefaletleri tescil olunup adı geçen *Ali*'nin affedilip serbest bırakılmasını arz ve istirham eyledikleri dilekçelerinin muhtevasında yer aldığı yüce makamımıza bildirmiştir.

6 Receb 1179/1765

IV- ÇEŞİTLİ TA'ZİR SUÇLARI

B 23-127/20

Çevreyi Rahatsız Etme Sebebiyle Mahalleden İhraç Kararı

Ma'rûz-ı dâi-i *Devlet-i Âliyyeleri*dir ki, *Kasaba-i Beşiktaş*'da da *Abbas Ağa Mahallesi* imâmı Es-Seyyîd 'Abdurrahman Efendi İbn-i Es-Seyyîd Muhammed ve mü'ezzini 'Abdullâh Çelebî İbn-i Süleymân ve Muhammed İbn-i 'Osmân ve Bayraktar El-Hac Ahmed İbn-i İbrâhim ve gayrihim on nefer kimesne meclis-i şer'de yine mahalle-i mezbûrede müste'cireni sâkin *Alemdâr Mehmed Ağa İbn-i Mustafâ*'ya müvâçehesinde mezbûr *Alemdâr Mehmed Ağa* mahallemizde sâkin olmakla lâkin zevcesi dil-âzar olup her birimize ve ehl-i iyâlimize şütûm-ı galîze ve zevci mezbûr *Mehmed Ağa* dahi zabtına kâdir olmayıp velhâsıl mezbûrenin ef'âl ve akvâlinden bir vechile râzı ve hoşnud değilleriz deyû teşekkî eylediklerinde mezbûr *Mehmed Ağa* dahi târîh-i i'lâmdan ay başına değin âher mahalleye nakleylemek üzere taahhüd eylediği Kasaba-i mezbûre mahkemesinde ba'de't-tescîl huzûr-ı âlilerine i'lâm olundu. Fermân hazret-i men lehû'l-emrindir.

Fî sene 9 Zilka'deti'ş- Şerîfe 1168.

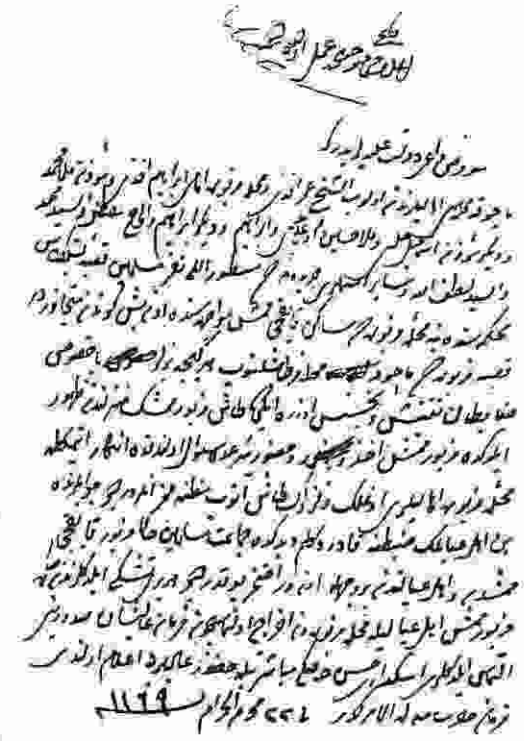
B23-127/20

Devlet-i Aliyye'ye arzımız şudur ki,

Beşiktaş Kasabası'nda *Abbas Ağa mahallesi* imamı Seyyid Muhammed oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi,

müezzin Süleyman oğlu Abdullah Çelebî, Osman oğlu Muhammed, Bayraktar İbrahim oğlu Hacı Ahmed ve diğerlerinden on kişi şerî mahkeme huzurunda adı geçen mahallede kiracı olarak oturan *Mustafa oğlu Alemdar Mehmed Ağa*'nın karısının dili çok uzun olup, hem bize hem de ailemize galiz küfürler etmekte ve kocası *Mehmed Ağa* ise buna engel olamamaktadır. Her ikisinin de hem söz, hem fiillerinden memnun değiliz, diye şikâyet ettiklerinde, adı geçen *Mehmed Ağa*'nın ilam tarihinden ay başına kadar başka bir mahalleye gitme sözü verdiği ve bunun mahkemede tescil edildiği, yüksek huzurlarınıza arz olunur. Ferman, yetki,elinde olanındır.

9 Zilkâde 1168/1754.

B23-127/38

Çevreyi Rahatsız Eden Ailenin, Mahalleden Çıkarılması Hakkında İ'lâm

İ'lâmı mu'cebince amel olunmak üzere buyuruldu

Ma'rûz-ı dâî-i Devlet-i Aliyyeleri'dir ki ,

Maçoka Mahallesi ahâlilerinden olub *Es-Seyh 'Ömer Efendi* ve mahalle-i mezbûr imâmı *İbrâhim Efendi* ve mü'ezzin *Mollâ Muhammed* ve diğer mü'ezzin *'İsmâîl Çelebî* ve *Mollâ Hüseyin oğlu Hilmî* ve *İbrâhim* ve diğer *İbrâhim* ve *El-Hâc Mustalâ* ve *Es-Seyyid Muhammed* ve *Es-Seyyid Lütfullah* ve sa'ir isimleri cerîdemizde mestûr elli nefer müslimîn *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesinde yine mahalle-i mezbûrede sâkin *Kayıkçı Memiş* muvâcehesinde on beş günden mütecâvizdir Kasaba-i mezbûrede *Maçoka* mahallemiz taşlanub her gice bizler bâ-husûs zâbitân teftîş ve tecsîs üzere iken taş mezbûr Memiş'in menzilinden zuhûr eyledikte mezbûr Memiş ahz ve huzûr-ı şer'de su'âl olundukta inkâr itmekle mahalle-i mezbûre ahâlileri oğlan ve kızların taş atub mazarratımız anlardır deyü cevâblarında ben ehl-i 'iyâlimin zabtına kâdir değilim didikde cemâ'at-ı müslimîn hâlen mezbûr *Kayıkçı Memiş*'den ve ehl-i 'iyâlinden bir vechile izin ve râzımız yokdur deyü her biri teşekkü eylediklerinden sonra mezbûr Memiş ehl-i 'iyâliyle mahalle-i mezbûreden ihrâç olunmasıyçun fermân-ı âlîşân sudûrını iltimâs eyledikleri *Üsküdarlı Hasan Haseki* mübâşereetiyle huzûr-ı âlilerine i'lâm olundı.

Ferman Hazret-i men lehu'l-emrindir.

27 Muharrem El-Harâm sene 1169

B23-127/38

Kararın Gereğinin Uygulanması İçin Buyuruldu

Yüce Devlet'e Arz olunur ki;

Maçoka mahallesi sâkinlerinden olan *Seyh Ömer Efendi, mahalle imamı İbrahim Efendi, müezzinler Molla Mehmed ve İsmail Çelebi, Molla Hüseyin oğlu Hilmi, İbrahim, bir başka İbrahim, Hacı Mustafa, Seyyid Mehmed, Seyyid Lütfullah* ve isimleri resmî belgede yer alan elli müslüman, *Beşiktaş* mahkemesinde, yine adı geçen mahallede oturan *Kayıkçı Memiş*'in huzurunda,15 günden fazladır *Maçoka* mahallemiz taşlanmaktadır. Her gece bizler ve özellikle de iki zâbit inceleme yaparken iki taş, adı geçen *Memiş*'in evinden çıkmışdır. *Memiş*, şer'î meclise getirilip sorulduğunda inkâr edince, mahalle sâkinleri, oğlun ve kızın taş atmaktadır, bizim kanaatimiz odur diye iddia etmişlerdir. O da, ben ailemi zabtedemiyorum deyince, müslümanların hepsi "Biz *Kayıkcı Memiş* ve ailesinden memnun değiliz" diye şikâyet eylemişlerdir. Bunun üzerine adı geçen *Memiş*'in, ailesiyle birlikte mahalleden çıkarılması için ferman istemişler ve durum, *Üsküdarlı Hasan Haseki* mübâşereetiyle huzûr-ı âlilerine i'lâm olundı.

Ferman Hazret-i men lehu'l-emrindir.

27 Muharrem El-Harâm sene 1169

darlı Haseki vâsıtasıyla yüksek huzurlarına ilam olunmuştur. Ferman yetki elinde olan yüksek makamındır.

22 Muharrem 1169/1755

K1 (48)

Kız Kaçırma

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki; *Bayram Hâce b. Sevindik*, meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olub ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh itdi ki "*Demür 'Ali kızı Devlet*'i geceyle uyutdurdum aldum kaçdum varub *Akdağ*'da kâtibi kandırdım" diyü bilâ-icbârve ikrâh defitere sebt olundu.

Şuhûdü'l-hâl

Hâcı Seydî Ahmed b. İshâk ve
Yûsuf b. Fermân ve
Seydî Mahmûd b. Pîr Ahmed ve
Hâcı Sâbit b. Şeyh Nusret ve
Selmân b. Süleymân ve
Enes Ahî.

K1 (48)

Yazının yazılış sebebi odur ki;

Sevindik oğlu Bayram Hoca, şer'î yargı meclisine gelerek, sahih ikrar ve açıkça itiraf ederek; "*Demir Ali*'nin kızı Devlet'*i, geceleyin uyutturdum, aldım, kaçtım, varıp Akdağ*'da kâtipi kandırdım" diye her hangi bir tehdit ve icbar söz konusu olmaksızın suçunu ikrar etmiş ve durum deftere kaydedilmiştir.

Şahitler

İshak oğlu Hacı Seydi Ahmet,
Ferman oğlu Yusuf,
Pir Ahmed oğlu Seydi Mahmud,
Şeyh Nusret oğlu Hacı Sabit,
Süleyman oğlu Selman ve
Ahi Meskene Enes.

K1 (327)

Meskene Tecâvüz Suçu

Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki; *Zekeriyyâ b. Terzî* nâm bir kimesne, envâ'-ı şirret idüb bir kâfirün geceyle bacasına varub ol ev issi olan kimesne çıkub kovalayub tutub mahkeme nâibi olan *Pîr 'Ömer* alub, meclis-i şer'e geldi. Yüzüne *Hudâbahş* ve *Ağın* nâm zımmîler şahâdet idüb hükm olundı. Ba'dehû mezkûr Zekeriyyâ'dan nâib olan heştâd akçesin alub deftere kayd olundı.

Cerâ zâlike fî selh Muharremi'l-harâm min şuhûri sene semâne ve tis'în ve semâne mi'e.

Şuhûd

Mevlânâ Seyyid Ahmed b. Pîr Hasan ve
'Osmân b. 'Abdullah ve
Mevlânâ Selmân b. Süleymân.

K1 (328)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Terzi oğlu Zekeriya isimli bir kimse, çeşitli şirretlikler ederek, bir kâfirin bacasına gece varıp ev sahibi olan kimse, çıkarıp kovalayarak tutup, mahkeme naibi olan *Pîr Ömer* almış, yargı meclisine geldi. *Hudabahş* ve *Ağın* isimli gayrı müslim, yüzüne şâhitlik ederek karar verilmiştir. *Naib*, adı geçen *Zekeriya*'dan,70 akçesini almış sicile kaydolunmuştur.

30 Muharrem 898/1492

Şahitler

Pir Hasan oğlu Mevlana Seyyid Ahmed,
Abdullah oğlu Osman,
Süleyman oğlu Mevlana Selman.

K4 (80)

Meskene Tecâvüz Suçu

Veçh-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-ı Binal'dan *Yûsuf bin 'Abdülkerim*, meclis-i şer'e *Ya'kûb bin Yûsuf* ve oğlu Pîr'i ve *Pîr 'Ali hânc-i Kayseriye* subaşısı *Pîrî Beg* ma'rifetiyle ihzâr eyleyüb didi ki; "mezbûr *Pîr* benüm yapadurduğum evümün üzerine gelüb ince toprak toldurub yakdılar" deyücek mezbûr bi'l-muvâcehe su'âl olundukda inkârla cevâb virdiklerinde mezbûr *Yûsuf* sıddık-ı da'vâsına muvâfık beyyineden

'aciz ve kâsir oldukdan sonra mezbûrlara ala hayrihi ala hayrih *Kelâmullah* üzere elin kodurub yemîn eyledükden sonra mezbûrların halâsına hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundi.

Tahrîren fî evâhir-i Şa'bân min şuhûr-ı sene 953.

Şuhûd-ı muhzır

Kılıç Ağa bin Fîrûz ve
İdris bin Hüseyin ve
Dönmez bin Hüseyin ve
Beyderek bin Hüseyin.

K4 (80)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur:

Binal cemaatinden Abdulkerim oğlu Yusuf, Yusuf oğlu Yakub'u ve oğlu *Pîr'i* ve *Pîr Ali*'yi, *Kayserî* harici zabıta amiri *Pîrî Bey* marifetiyle, yargı meclisine celbederek, "bu *Pîr* benim yaptırdığım evimin üzerine gelip ince toprak doldurup yaktı" demiş, adı geçene şifahen sorulunca inkar etmiş, bu durumda şikayetci *Yusuf* iddiasının doğruluğunu belgeleyememiş, bunun üzerine adı geçenler *Allah Kelamı* üzerine el koyup yemin etmişler, bundan sonra adı geçenlerin serbest bırakılmasına karar verilip, istek üzerine sicile kaydedilmiştir.

30 Şaban 953/1546

Şahitler

Firuz oğlu Kılıç Ağa,
Hüseyin oğlu İdris,
Hüseyin oğlu Dönmez,
Hüseyin oğlu Beyderek.

G1/147 (501)

Rüşvet İtirafı

Veçh-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Hâcı Muhammed bin Hâcı Muhammed, Budak bin 'Ali*'yi ihzâr idüb, şöyle takrîr eyledi ki; "mezkûr *Budak* onuz ok ile vuruldukda bizden 25 para akçe rüşvet tarîkıyle alındı" deyücek mezkûr *Budak*'dan su'âl olundukda veçh-i meşrûh üzere ikrâr idüb bi't-taleb tesbît olundı.

Evâhîr-i Safer 945.

G1/147 (501)

Yazının yazılış sebebi şudur;

Hacı Mehmed oğlu Hacı Mehmed, şerî meclise, *Ali oğlu Budak*'ı getirip şöyle ikrar eyledi; "Adı geçen *Budak*,... ok ile vurulduğu zaman, bizden rüşvet yoluyla 25 akçe aldı" dedi. Adı geçen *Budak*'dan sorulduğunda, yukarıda açıklandığı üzere ikrar etti. Talep üzerine sicile kaydolundu.

Safer Ayı sonu945/1538

İKİNCİ BÖLÜM

ANAYASA, İDÂRE VE VERGİ HUKUKU İLE İLGİLİ ŞER'İYE SİCİLLERİ

§.1. Anayasa ve İdâre Hukukuyla İlgili Tanzimî Tasarruflar

I- PADİŞAHLARIN YAZILI EMİR VE FERMANLARI

İS1/98 (722)

Üsküdar'daki Vâlide Sultan Evkafı Reâyâsının Gayr-ı Meşrû' Vergilerle Rahatsız Edilmemeleri Hususunda Ferman

Elâdilû kudâti'l-müslimîn eâdilü vülâti'l-muvahhidîn ma'âdinü 'l-fazâil ve'l-yakîn hüccetü'l-halki 'ale-halki ecma'în vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhtassu bi mezîd-i inâyeti'l- Melik'il- *Mu'în Mevlânâ İstanbul* ve *Galata* ve *Üsküdar* ve *Haslar* kadıları zîdet fedâilühüm-tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki sâbıka *Dârü's-sa'âde Ağası* 'Osman mukaddemâ Dersa'âdetime 'arz gönderüb merhûme Vâlide-i kübrâ tâbet serâhânın *Üsküdar*'da olan câmi'i şerif ve 'imâreti evkâfı re'âyâsından olub taht-ı kazânızda sâkin olanların a'şâr-ı şer'iyye ve rüsûm-u 'örfiyyeleri ve cizye ve ispence ve bâd-ı hava ve cürm-ü cinâyet ve cürm-i galiz ve beytü'l-mâl ve mâl-i gâib ve mâl-i meflkûd ve yave ve kaçkun ve kul ve câriye ve bi'l-cümle mefrûzü'l-kalem ve maktûü'l-kadem müsârûn-ileyhâya hâs ta'yin olunub mukaddemâ hâtt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnla ahkâm-ı şerîfe verilmiş iken masdariyye deyü ümenâ ve 'ummâl ve muhtesib ve subaşılar ve voyvoda ve beytü'l-mâl eminleri ve hamr eminleri ve kul ve câriye ve kasâb ve kazma ve kürek akçesi ve tersâne içün fuçı ve arpa ve saman ve olluk ve araba ve ispence ve çiftbozan resmi ve ordu akçesi deyü rencîde ve remîde idüb ve balık ve hamr eminleri dahi re'âyânın saydlarından sebeb-i ma'îşetleri içün sayd eyledikleri mâhiden ölgelmesine muhâlif rüsûm taleb idüb ve şıra götürmüşlerdir deyü evlerin basub 'ıyâllerin çağırdub nice akçelerin alub zulm ve ta'addîden hâlî değillerdir ve bundan mâ'adâ nice tekâlif-i muhdese cem' idenlerin cevr ve zulmlerinden re'âyâ ta'addî üzeredir. Hatt-ı Hümâyûn mûcibince ve ellerinde olan ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca 'amel olunub bunlara dahl olunmamak bâbında emr-i şerîf ricâsına i'lâm eylemeğin siz ki kadılarsız husûs-u mezbûre mukayyed olub göresiz müsârûn-ileyhânın re'âyâsının hatt-ı hümâyûnu sa'âdet-makrûn mûcibince ellerinde olan ahkâm-ı şerîfeye muhâlif vech-i meşrûh üzere ümenâ ve 'ummâl ve muhtesib ve subaşılar ve voyvodalar ve beytü'l-mâl ve hamr ve masdariyye ve balık eminleri ve ispence ve çift bozan mültezimleri rencîde ve remîde idüb kul ve câriye ve kasab ve kazma ve kürek akçesi ve tersâne içün fuçı taleb idüb ve arpa ve saman ve olluk ve araba ve ordu akçesi içün re'âyâyı rencîde ve remîde eyledikleri vâki' ise men' ve def' idüb min ba'd müsârûn-ileyhânın re'âyâsına cidden bir ferdi dahl ve ta'arruz eldirmiyesiz dahl etmek isteyenleri men' idüb memnû' olmayanları yazub kapumâ 'arz eyliyesiz deyü bin yedi rebiü'levvelinin on yedinci gününde hükm-i şerîf verildüğünü yazub hâlen cülûs-ı hümâyûnum vâki' olmağla ol hükmi getürüb tecdîdin ricâ eyledikleri ecilden buyurdum ki mukaddemâ mazmûn-ı mesfûr üzere verilüb gelmek sonra hilâfına emr-i âhar sâdır olmuş değilse min ba'ad mûcibiyle 'amel eyleyüb hilâfına rızâ ve cevâz göstermiyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız ve ba'de'n-nazar ellerinde ibkâ eyliyesiz.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâmin ve'l-şrîn şehr-i rebiü'l-âhır min şühûr sene erba'a'aşar ve elf.

Be-makâm-ı *mahrûsa-i Kostantıniyye*.

Kuyyide fi'l-yevm el-tâsi' min Cemâziye'l-âhire sene-ihdâ ve 'işrîn ve elf.

İS1/98 (722)

Müslüman kadılarının faziletlileri, *Allah*'a bir bilenlerin hâkimlerin en âdilleri, faziletlerin ve ilmin ma'denleri, Hakk olan *Allah*'ın halka karşı hüccetî, peygamberlere verilen ilimlerin mirasçıları *İstanbul, Galata, Üsküdar* ve *Haslar Kadıları* -Faziletleri artırılsın-.

Yüce fermanım size ulaşınca bilesiniz ki; eski *Dârüssaâde Ağası* önceden Dersaadetime arz yazısı göndererek şöyle beyanda bulunmuştur:

Merhûme *Vâlide Sultanın* Toprağı şen olsun-*Üsküdar*'da bulunan cami ve imâretine ait vakıf arazi üzerinde yaşayan vatandaşlardan olup, sizin yargı çevrenizde oturanların verdikleri şer'î ve örfî vergiler, cizye, ispençe, bâd-ı hevâ vergisi, cezâî vergiler, beytülmala ait gelirler, gâib kişinin devlete kalan mal varlığı, kaçkun köleler, kul ve cariyeler ve benzeri bütün gelirler kesin olarak adı geçen *Vâlide Sultan*'a has tayin edilmiştir. Daha önce bu konuyla ilgili fermanımla hükümler verilmişken, masdariye adı altında eminlerin, vergi memurlarının, muhtesiblerin, suhaşılların, voyvodaların, beytülmal eminlerinin, şarâp eminlerinin, kul, câriye, kasap, kazma ve kürek akçesi veya tersâne için lâçı, arpa, saman, otluk, araba, ispençe, çift bozan resmi ve ordu akçesi diye reâyâyı rahatsız ettikleri, balık ve şarap eminlerinin de reâyânın avlarından, bu zamana kadar alınagelenin üstünde vergiler istedikleri, şura

götürmüslerdir diye evlerini basıp ailelerini çağırtıp nice akçelerin alarak halka zulmetmekten hâli kalmadıkları tarafıma bildirilmiştir. Bundan başka nice sonradan icad edilen vergileri toplayanların zulüm ve tecâvüzlerinden dolayı reâyâ isyan etmek üzeredir.

Fermanın gereğince ve ellerindeki hükümler muktezâsınca amel olunarak halka gayr-ı mesrû yollarla müdâhele etmemek hususunda yine yazılı emir ricası tarafıma i'lâm edildiğinden ben de şu emri verdim ki;

Siz ki kadılarsınız. Sözü edilen meseleye ihtimam gösterip halkı gözetesiniz. *Vâlide Sultan* hâssı reâyâsının fermanım gereğince ellerinde bulunan hükümlere aykırı yukarıda açıklandığı şekilde, eminler, vergi memurları, muhtesibler, subaşılar, voyvodalar, beytülmal, şarap, masdariye ve balık eminlerinin ispence ve çift bozan mültezimlerinin, halkı rencide ederek onlardan, kul, câriye, kasap, kazma, kürek akçesi, tersâne için fiçı talep ettikleri; arpa, saman, otluk, araba ve ordu akçesi için reâyâyı rahatsız eyledikleri doğru ise, bütün bunları engelleyin ve def'ediniz. Bundan sonra adı geçen Vâlide Sultan Evkafı reâyâsına hiç bir ferdi müdâhele ettirmeyesiniz. Müdâhale etmek isteyenleri engelleyip, yasaklanmamış vergilerin durumunu kapıma arzedesiniz diye 17 Rebiülevvel 1007 tarihinde hüküm verilmiştir. Cülûsunu müteallik söz konusu reâyâ, adı geçen fermanın yenilenmesini istediklerinden dolayı buyurdum ki;

Daha önce mazmunu ve muhtevâsı belirtilen fermanımı nakzeden bir başka emir sâdır olmadıysa, bundan sonra aynı fermanın gereği amel edesiniz. Hilâfına rızâ ve cevâz göstermeyesiniz. Şöyle bilesiniz; alâmet-i şerîfeme i'timad kılasız fermanımı inceledikten sonra reâyânın ellerinde bırakasınız.

28 Rebiülâhir 1014/1605.

İSTANBUL

Bu ferman şer'iye siciline 9 Cemâziyelâhir 1021 tarihinde kaydedildi.

İS1/97 (714)

Gayr-i Müslimlerden haksız Yere Vergi Toplanmasını Yasaklayan Ferman

Efâdılu kudâti'il-müslimîn, eâdilü vülâti'l-muvahhidîn, ma'âdin'ül- fedâili ve'l-yakîn, vârisû ulûm'il-enbiyâi vel-mürselîn, hüccet'ül-Hakk alel-halk, ecma'în el-muhtassu bi mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în bi kaza-i *İstanbul* ve *Galata* ve *Haslar* ve *Üsküdar* zîdet-fezâilühüm-tevkî'i refî'i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki hâlen cenâb-ı celâlet-kâim tarafından *mahmiye-i İstanbul*'da binâsı fermânım olan câmi'i şerîfin evkâfı re'âyasından zikr olunan kadılıklarda sâkin nefs-i keferesinin cizyesi ve ispenceleri defter-i cedîd-i hâkânîde vakla hâsıl kayd olunmak ile olsa rencberlik için zikr olunan kadılıklara geldiklerinde ciddeti kimesne dahl ve ta'arruz eylemiye deyü mukaddema hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum sâdır olmuş iken ümenâ ve'ümmâl ve muhtesib ve su başıları ve yeveciler ve hamr eminleri ve beytü'l-mâl sayyâd ve gayriler bî-vech yelâ sebeb hilâf-ı defter-i vilâyet dahl ve ta'arruz eyleyüb ve bu makûle re'âyâ meyhâneci değil iken *Hızır ilyas* akçesi deyü şimdiye değin rencide olmamağın tekâlif-i 'örfiyyenin küllisinden mu'âf ve müsellem iken ve ellerinde müte'addid mu'âf-nâmeleri var iken ve vâki' olan hukûk-ı rüsûmların evkâf-ı mezbûre voyvodalarına edâ idüb ellerine ma'mûl bih temessük alub kusurları yoğiken hâlen olageImiş muhâlif kasâb ve ibrişim akçesi ve kazma ve kürek ve masdâriyye ve ordu-yı hümâyûn dellâliyye ve arpa ve saman ve otluk ve hisar hidmeti ve fuçi ve câriye akçesi teklif idüb ve koyun eminleri bî-vech ve bilâ sebeb rencide idüb ve'avarız-ı divâniyye taleb idüb ve hamr ve balık eminleri olageIene muhâlif istimâre vesâir bunun emsâli tekâlif-i 'örfiyyeden ba'zı nesne teklif idüb rencide ve remide eyledikleri ecilden men' ve def' olunmak bâbında iftihârü'l-havâs ve'l-mukarrebîn muhtârü'l-izzî ve't-temkîn Dârü's-sa'âde Ağası dâme 'uluvvühû cânibinden mukaddemâ i'lâm olundukda hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter-i vilâyet ve emr-i hümâyûn rencide olunmayalar deyü emr-i şerîf verilmişken rencide iderler imiş. İmdi hilâf-ı şer' ve kanûn ve mugâyir-i defter emr-i hümâyûn rencide ettirilmemek emr idüb buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda husûs-ı mezbûra mukayyed olub göresin hâl bu minvâl üzere ise bu makûleler defter-i hâkânîde mukayyed cizye ve ispençelerin ve sâir hukûk-ı rüsûmların evkâf-ı mezbûre voyvodalarına virüb kusûrları yoğise ol takdîrce bunlar mukaddemâ ellerine verilen emr-i şerîfim mûcibince 'amel eyleyüb hilâf-ı emr-i şerîf ve hilâf-ı defter-i vilâyet

re'âyâ-yı evkâf-ı rencide ve remide ettirmiyesiz ve kendü bağlarından nefsleri içün mikdâr-ı kifâye sıkdukları hamrdan resm-i hamr taleb ettirmiyesiz deyü sâbit mukaddemâ verilen hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet maknûnuma muhâlif bunların bâlâda zikr olunan tekâlif-i mütea'ddide ile ta'cîz ve tazyîk ettirmiyesiz ve hamr eminleri ve subaşılar sâir ehl-i 'örf tâifesi hilâf-ı vâki' irhâları ile emr-i şerîf ibrâz idüb isimleri defter-i hâkânîde mukayyed olan re'âyâ-yı evkâfı rencide ve remide eylemek isterler ise ol-makûle ser' ve kanûna muhâlif evâmiri te'hîre koyup işbu hükm-i hümâyûnum mûcibince 'amel eyliyesiz anları hilâf-ı şer'i mutahhar ve mugâyir-i kânûn ve emr-i defter ol veche bir ferde rencide ve remîde etdirmiyesiz ve şimdiye değin dahl idüb hilâf-ı şer' ve kânûn mugâyir-i defter-i vilâyet emr-i hümâyûn akçelerin almışlarsa ba'de'l-isbât şer'ile mûteveccih olanlardan hükm edüb bi-kusûr alıveresiz husûs-ı mezbûr içün tekrâr şikâyet olunmalu eylemiyesiz ve şer'i şerîle muhâlif vaz' idenleri 'ale'l-esâmî yazub 'atabe-i 'ulyâma 'arz eyliyesin ki sonra hakkında fermân-ı şerîfim ne vechle sâdır olursa mûcibiyle 'amel oluna şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu ellerinde ibkâ idüb 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Taḥrîren fî'l-yevm es-sâlis'aşer min şehr-i muharremi'l-harâm min şühûr sene'işrîn ve elf.

Bê-Makâm-ı *Mahrûse-i Kostantıniyye*.

İS1/97(714)

Müslümanlar'ın kadılarının en faziletlileri, *Allah*'ı bir bilen mü'minlerin hâkimlerinin en âdilleri, faziletlerin ve yakînî ilimlerin ma'denleri, Hakkın halka karşı hüccetı ve bütün peygamberlere verilen ilimlerin mirasçıları *İstanbul*, *Galata*, *Haslar* ve *Üsküdar Kadıları* -Faziletleri artırılsın-.

Yüce fermanım size ulaşınca bilesiniz ki, şu anda şanlı ve şerefli saltanatım tarafından *İstanbul*'da inşası emredilen caminin evkafı ceâyâsından, adı geçen kadılıklarda oturan gayr-i müslimlerin cizye ispençe vergileri yeni defterde vakfa gelir olarak kaydedilmiştir. Rencberlik için adı geçen kadılıklara gidildiklerinde, cidden hiç kimse buna müdâhale etmeye diye daha önce yüce fermanım sâdır olmuş idi. Ancak fermanıma rağmen, eminler, vergi memurları, muhtesiblер, subaşıları, yaveciler, şarap eminleri, beytülmal görevlileri ve diğerleri, sebepsiz olarak ve vilâyet defterinde yazılı olanın hilâfına, yerli

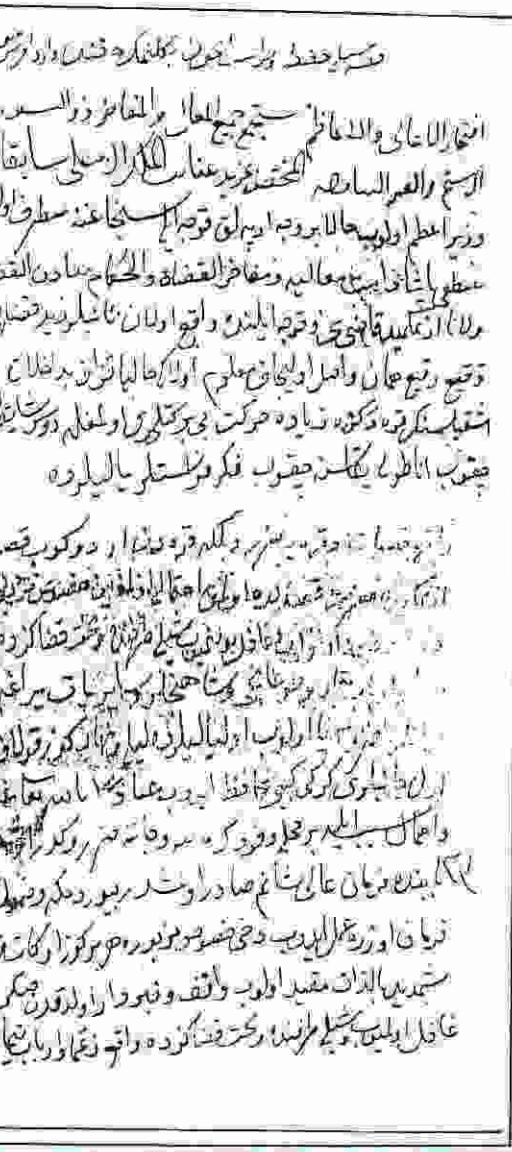
halka müdâhale eylemiş ve bu çevre reâyâsı meyhaneci değil iken *Hızır İlyas* akçesi diye şimdiye kadar mâ'rûz kalmadıkları ve zaten muaf oldukları örfî vergilerden, ellerinde birden çok muaf-nâme belgesi bulunmasına rağmen ve tahakkuk eden bütün vergilerini adı geçen evkaf voyvodalarına edâ etmelerine, ellerinde temessük de bulunmasına ve asla kusurları olmamasına rağmen, şu anda eskiden beri câri olan usule aykırı olarak kendilerinden ba'zı yeni vergiler istenmiştir. Eski usule aykırı olarak kasap ve ibrişim akçesi, kazma, kürek, saman, otluk, hisar hizmeti, fıcı ve câriye akçesi ile mükellef tutulmuşlar; koyun eminleri kendilerini sebepsiz yere rencide eylemiş; sarap ve balık eminleri eski usule aykırı olan istimâre ve benzeri yeni örfî vergiler koyarak halkı rahatsız etmişlerdir. Bu gibi zulümlerin men' ve def' olunması hususunda *Darüssaâde Ağası* -sereli devam etsin- tarafından daha önce durum bana i'lâm olunduğunda "şerîat ve kanuna aykırı ve vilâyet defterine muğâyir bir şekilde kimse rencide olunmasun" diye emr-i şerîf verilmiştir. Buna rağmen rencide edildiklerini duydum ve bu şerîat ve kanuna aykırı, deftere ve yüce emrime muğâyir tarzda rencide edilmemelerini emrederek buyurdum ki:

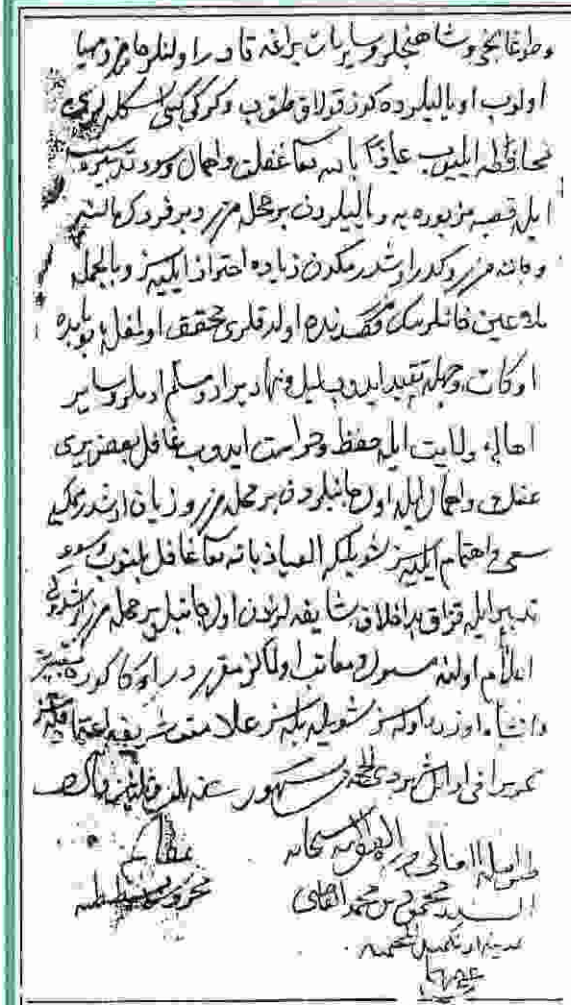
Bu yüce hükûm vardığında yukarıda zikredilen hususa ihtimam gösteresiniz ve gözetesiniz. Durum zikredildiği gibi ise yani bu gibi gayri müslimler, defter-i hâkânîde kayıtlı bulunan cizye, ispençe ve diğer vergilerini, adı geçen evkaf voyvodalarına eksiksiz veriyorlarsa ve kusurları yok ise, bu durumda, bunlar daha önce ellerine verilen emrim gereğince amel edeler. Emre ve vilâyet defterindeki kayıtlara aykırı olarak, reâyâ rencide edilmeye ve ettirmeyesiniz. Kendi bağlarından kendileri için yeter derecede sıkıkları şarapdan şarap vergisi istetmeyesiniz. Daha önce verilen yüce fermanıma aykırı olarak, bunları, yukarıda zikredilen bir çok vergilerle ta'cîz ve tazyik ettirmeyesiniz. Hamr eminleri, subaşılar ve diğer idarî görevliler, gerçeğe aykırı olarak ihbârlarda bulunarak emir ibrâz ederlerse ve defterde kayıtlı olmayan şeylerle evkaf re'âyâsını rencide etmek isterlerse, bu gibi şerîat ve kanuna aykırı emirleri uygulatmayıp işbu hükmüm ile amel eyleyesiniz. Adı geçenleri, şerîata ve kanuna aykırı ve emrime ve vilâyet defterine muğâyir bir şekilde hiç bir ferde zulm ettirmeyesiniz. Şimdiye kadar müdâhalede bulunarak şerîat, kanun vilâyet defteri ve emrime aykırı bir tarzda, akçelerin almışlarsa, ser'an ibtal ettikten sonra, gereken şer'î hükümle haklarını alasınız. Zikredilen husus için, bir daha şikâyete kapı açmayasınız. Şerîata aykırı hareket edenleri; kapıma arzeyleyesiniz ki sonra haklarında fermanım nasıl sâdır olursa gereği ile amel olunsun. Şöyle bilesiz. İncelendikten sonra fermanımı ellerinde bırakasınız. Alâmet-i şerîfe güvenesiniz.

13 Muharrem 1020/1611.
İSTANBUL.

Ü6-147/22-23

Şile Kazasının Eşkıyadan Korunması İçin Gönderilen Fermân

Kasaba-ı Şile hıfz ve hırâseti için beklenmek hakkında vârid emr-i şerîfdir.

İftihârü'l-'eâlî ve'l-e'âzım mücteme'-i cemî'i'l-ma'âlî ve'l-melâhir zü'l-.....el-muhtass bi-mezîd-i'inâyeti'l-Meliki'l-A'lâ sâbıka vezir-i a'zam olub hâlen ber-vech-i arpalık *Kocaili* sancağına mutasarrıf olan *Mustafâ Paşa* -dâmet ma'âlihi-ve melâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdînü'l-fazâil *Mevlânâ İznik* kadısı ve *Kocaili*'nde vâki' olan nâibler-zidet-fazâilühüm-tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olan ki hâliyâ *Kazak-ı* bed ahlâk eşkıyâsının *Karadeniz*'de, ziyâde hareket-i bî-bereketleri olmağla *Rus* şaykaları çıkub *Anadolu* yakasına çıkub fıkr-i ferâselleri yalılarda vâki' kasabâ ve karyeye zarâr ve belki karadan er döküb *Kasaba-i İznikmid*'e makrûniyyet kasdinde olmak ihtimâli olmağın husûs-ı mezbûrdan vâkıf ve haberdar olub ve gâfil bulunmayub *Şile* tarafından ve taht-ı kazânızda vâki' zuamâ erbâb-ı timar ve doğancı ve şahinciler vesâir yâd ve yarağa kâdir olanlar hâzır ve müheyyâ olub ol yalılarda leyl ü nehâr göz kulak durub ol yalıları gereği gibi muhâfaza idüb 'iyâzen-billah-ı te'âlâ gaflet ve ihmâl sebebi ile bir mahalle ve ferdin malına ve cânına zarâr ve keder erişdirmemek bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda fermân üzere 'amel idüb dahi husûs-ı mezbûra her bir gün onat vechile şimdiden bi'z-zât mukayyed olub vâkıf ve haberdâr oldukdan sonra gâfil olmayub ve *Şile* tarafında ve taht-ı kazânızda vâki' zu'emâ ve erbâb-ı timar ve doğancı ve şahinciler vesâir yâd ve yarağa kâdir olanlar hâzır ve müheyyâ olub o yalılarda göz kulak tutub ve gereği gibi iskeleleri muhâfaza eyleyüb 'iyâzen billah-ı te'âlâ gaflet ve ihmâl ve sû'-i tedbîre sebeb ile kasaba-i mezbûreye ve yalılardan bir mahalle zarâr ve bir ferdin mâlına ve cânına zarâr ve keder erişdirmekden ziyâde ihtirâz eyleyesiz ve bi'l-cümle melâ'în-i hâirlerin zarâr kasdinde oldukları muhakkak olmağla bu bâbda onat vechle takayyud idüb leyl ü nehâr yarar ve müsellem adamlar vesâir ahâli-i vilâyet ile hıfz ve hırâset idüb gâfil ba'zı yeri gaflet ve ihmâl ile ol cânıblerden bir mahalle zarâr ve ziyân erişdirmemeğe sa'y ve ihtimâm eyleyesiz şöyle ki el-'iyâzen-billah-ı te'âlâ gâfil bulunub sû'-i tedbîr ile *Kazak-ı bed* ahlâk şaykalarından ol cânibler ve bir mahalle zarâr irüşdiği i'lâm oluna mes'ûl ve mu'âtab olmanız mukarrerdir ana göre basîret ve intibâh üzere olasız söyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâil-i şehr-i Zilhicce şuhûr sene selâse ve selâsîn ve elf.

Bi-makâm-ı mahrûse-i *Kostantıniyye*.

Tabbeka aslah-el-âli el-fakîr ileyhi sübhâneh, *Es-Seyyid Mahmûd bin Mehmed* el-kâdî, bi-medîne-i *İznikmid* el-mahmiyye

Ü6-147/22-23

***Şile Kasabası*'nın korunması ve gözetilmesi için beklenmesi** hakkında fermandır.

Devlet büyüklerinin övünç vesilesi, bütün güzel vasıfları ve sıfatları kendinde toplayan, şevket ve izzet sâhibi, Yüce Melik Allah'ın inâyetine mazhar olan eski vezir-i a'zam ve şimdi arpalık yoluyla *Kocaili* sancağına tasarruf eden *Mustafa Paşa* -yücelikleri devam etsin-; kadıların ve hâkimlerin övünç vesileleri, faziletlerin ma'denleri *Mevlânâ İznik Kadısı* ve *Kocaili*'nde bulunan nâibler -faziletleri artırılsın-;

Yüce fermanım size ulaşınca bilesiniz ki; şu anda kötü ahlâklı *Kazak* eşkıyâsının *Karadeniz*'de, fazlaca bereketsiz hareketleri söz konusu olmakla, *Rus* şaykaları bunu fırsat bilerek *Anadolu* yakasına çıkmışlar ve parçalayıcı vahşî fikirleri gereği yalılarda bulunan kasaba ve köylere zarar ve belki de karadan asker çıkararak *İznik Kasabasına* yaklaşmak niyetleri bulunması da muhtemeldir. Bu sebeple zikredilen durumdan haberdar olarak gâfil bulunmayıp *Şile* tarafından ve yargı çevrenizde bulunan zaîmler, timar sâhipleri, doğancılar, şahinciler ve diğer işe yarar ve güçlü olanlar hazır ve tetikte bulunsunlar. Yalılarda gece ve gündüz göz kulak durup, söz konusu yalıları, gereği gibi koruyup Allah korusun gaflet ve ihmal sebebi ile bir yere veya bir ferde, malına veya canına zarar ve keder erişdirmemek hususunda yüce fermanım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki;

Bu ferman size ulaştığında fermana göre amel ederek söz konusu durumla her an titizlikle bizzat ilgilenesiniz. Meseleden haberdar oldukdan sonra gaflet içinde bulunmayıp, *Şile* tarafından ve yargı çevrenizde bulunan zeâmet ve timar sâhipleri, doğancılar, şahinciler ve diğer işe yarayacak güçlü şahıslar hazır ve tetikde olsunlar. Yalılara göz kulak olup gereği gibi iskeleleri muhâfaza ederek *Allah korusun* gaflet, ihmal ve kötü tedbire sebeb vermekle adı geçen kasabaya ve yalılardan bir yere zarar ve bir ferdin malına veya canına zarar ve keder erişmekten şiddetle kaçınasınız. Bütün mel'ûn hâinlerin zarar kasdında oldukları kesin olduğundan, bu konuda gereken ihtimamı göstererek, gece ve gündüz yarar ve müsellem (atlı) adamlar ve diğer vilâyet ahalisi ile beraber görüp gözetesiniz. Gaflet ederek ba'zı yerlere zarar ve ziyan erîştirmemeğe dikkat göstereseniz. Şöyle ki *Allah* korusun- gâfil bulunup kötü tedbir neticesi ahlâkı kötü *Kazak* eşkıyâlarından o taraflar ve her hangi bir yer zarar gördüğü taraflarınca i'lâm olunursa, sorumlu tutulup cezalandırılmanız kesindir. Ona göre basiret ve uyanıklık içinde olasınız. Şöyle bilesiniz. Alâmet-i şerîfe güvenesiniz.

1-10 Zilhicce 1033/1623.

İSTANBUL

Bu fermanın aslını olduğu gibi sicile, *İznik Kadısı Seyyid Mehmed Oğlu Seyyid Mahmud* geçirmiş ve kaydetmiştir.

Ü6-147/22

Yalıların Muhafazası İçin Sahil Kadılarına Gönderilen Ferman

Mefâhirü'l-kuzât i'l-kirâm ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazli ve'l-fazâil ve'l-ahkâm *Anadolu Hisârı*'ndan *Samsun*'a varınca deryâ kenârında vâki' olan kadılar-zîdet fazâilühüm- ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân yol üzerinde vâki' olan kal'a'ın dizdârları ve neferâtı ve ağaları-zîde kadrühüm-tevkî'i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki hâliyâ *Kazak bed-ahlâk* eşkıyâsı ve şakîleri deryâ yüzüne çıkmak üzre

olduklan istimâ' olunub ve yalıların hıfz ve hırâseti mühimmât-ı 'umûrdan olmağla her biriniz basîret üzere olub leyl ü nehâr nazâr eyleyüb sevâir mühimmât dahi yoklayub vukû'u üzere 'arz ve i'lâm eylemenüz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân *Mustafâ Çavuş* vusûl buldukda sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrım üzere 'amel idüb dahi her biriniz gereği gibi mukayyed olub leyl ü nehâr ol yalıları hıfz ve hırâset idüb *Kazak* eşkıyâsından bir mahalle zarâr ve keder irişdirmeyesiz ve bi'l-cümle zikr olunan mahallerin ve yalıların muhâfazası mühimmât-ı 'umûrdan olmağın ve *Kazak* eşkıyâsının hareketi muhakkak olmağla gice ve gündüz her ne tarîk ile olur ise yalıları muhâfaza idüb 'iyâzen-billâh-ı te'âlâ melâ'în-i mezbûrînden bir mahalle zarâr ve keder irişmek ihtimâli olmaması şöyle ki, ihmâl ve müsâhele olunmağla veya gaflet ile bir mahalle zarâr erişse sizün 'adem-i takayyüdünüzden fehm olunub mes'ûl ve mu'âteb olmanuz mukarrerdür ana göre her birinüz basiret ve intibâh üzere olub leyl ü nehâr hıfz bâbında dakîka fevt eylemeyesiz ve'l-hâsıl bu hususa her birinüz mukayyed olub zikr olunan kila'ın neferât ve sâir mühimmât dahi merkûm *Çavuş* ma'rifetiyle yoklayub vukû'u ve sıhhati üzere Sûdde-i sa'âdetime 'arz ve i'lâm eyleyesiz ve siz ki kadılarsız kal'a neferâtına hilâf-ı şer' ve kânûn ta'addi ve tecâvüz etdirmekden hazer eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâsıt-ı Recebi'l-mücerreb sene selâse ve selâsin ve elf.

Makâm-ı *Konstantıniyye*.

durum vâki olursa hemen tarafımıza arz ve i'lâm edesiniz. Bu hususla yüce fermanım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki;

Dergâh-ı muallam çavuşlarından emsâl ve akrânının biriciği *Mustafa Çavuş* size ulaştığında sâdır olan yüce emrime göre amel edesiniz. Her biriniz gereği gibi meselenin üzerine eğilip gece ve gunduz söz konusu yalıları koruyup gözetesiniz. *Kazak* eşkıyâsından bir yere zarar ve keder eristirmeyesiniz. Tamamen zikredilen yerlerin ve yalıların korunması, önemli hususlardan olduğundan ve *Kazak* eşkıyâsının hareketi de muhakkak bulunduğundan dolayı, gece ve gündüz her ne yol ile olursa olsun yalıları muhâfaza edip, *Allah* korusun- söz konusu mel'ûnlardan bir yere zarar ve keder erişmek ihtimali sözkonusu olmasın. Şöyle ki,ihmal vurdum duymazlık ve gaflet ile bir yere zarar gelirse, sizin ilgisizliğinizden olduğu anlaşılarak sorumlu olmanız ve cezalandırılmanız kesin dir. Ona göre her biriniz basiret ve uyanıklık üzere olunuz. Gece ve gündüz, koruma hususunda dakika geçirmeden dikkat gösteriniz. Kısaca bu husus her biriniz dikkat ediniz ve zikredilen kalelerin neferleri ve diğer mühimmât da size gönderilen *Ali Çavuş* vasıtasıyla kontrol edilsin. Durumu olduğu gibi tarafıma arz ve i'lam edesiniz. Siz ki kadılarsınız, kale neferlerine şeriat ve kanuna aykırı olarak zulüm ve tecâvüz etmekten çekinesiniz. Şöyle bilesiniz, alâmet-i şerife itimat kılasınız.

10-20 Receb 1033/1623.

İSTANBUL

Ü6-147/22

Kadılar ve hâkimlerin övünç vesileleri, fazîletleri ve hükümlerin ma'denleri, *Anadolu Hisarı*'ndan *Samsun*'a varıncaya kadar deniz kenarında bulunan kadılar -Fazîletleri artırılsın-; akran ve emsalinin biricikleri yol üzerinde bulunan kaleler dizdârları, neferleri ve ağaları -Şerefleri artırılsın-;

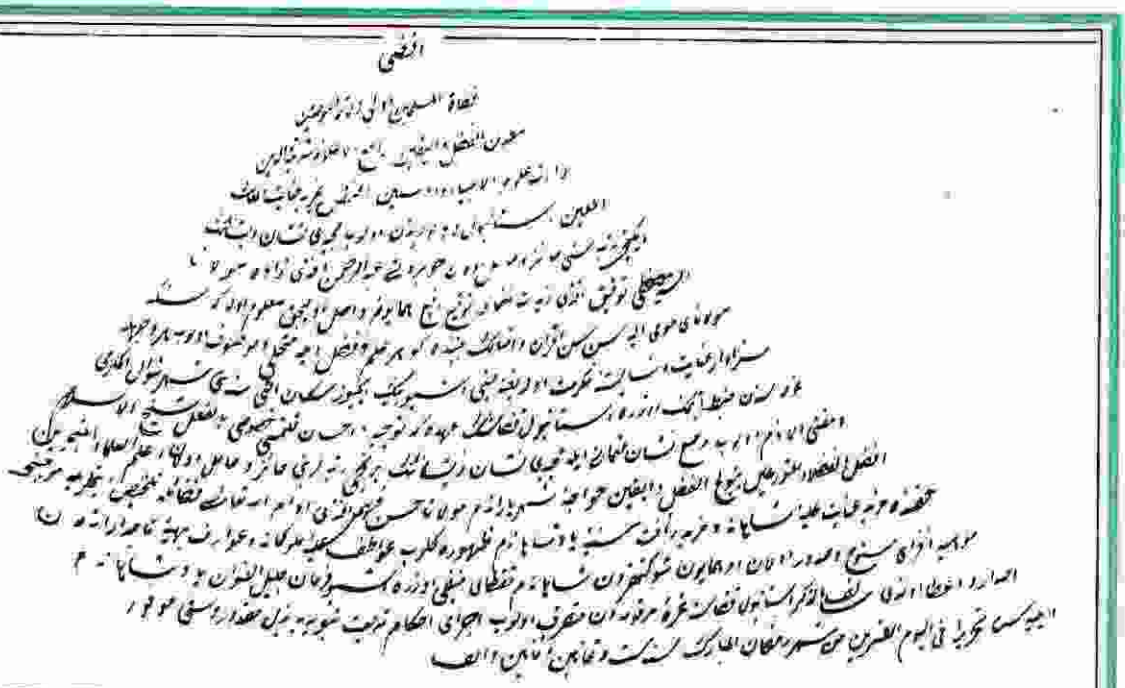
Yüce fermanım size ulaşınca bilesiniz ki;

Şu anda kötü ahlâklı *Kazak* eşkıyâsı ve şakîleri, deniz yüzüne çıkmak üzere oldukları duyulmuştur. Yalıların korunması ve gözetilmesi en önemli işlerden olmakla, her biriniz basîret üzere olup, gece ve gündüzün göz gezdirip ve diğer mühimmâtı da yoklayıp dikkat edesiniz. Bir

İSİ/229

İstanbul Kadısının Tayin Fermanı İnayeti

Akdâ kudâti'l- müslimîn evlâ vülâti'l müvahhidîn ma'denü'l-fadli ve'l-yakîn râfi'u a'lâmi'ş-şer'i ve'd-dîn vârisü 'ulûmi'l-enbiyâi ve'l mürselîn el-muhtass bi mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în *İstanbul* pâyelülerinden olup Mecîdî Nişân-ı zî şânımın ikinci rütbesini hâiz ve hâmil olan *Hubrolî Abdurrahman Efendizâde mevlânâ es-Seyyid Mustafa Tevfik Efendi* zîdet fedâiluh tevkî'-i relî'-i humâyûnum vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Sen ki, Mevlânâ-yı mûmâileyhsin, Sen, akran ve emsâlin beyninde gevher-i ilim ve fadl ile mütehallî ve mevsûf olup her vechile sezâvâr-ı 'inâyet ve şâyeste-i mekremet olduğuna mebnî işbu bin

iki yüz seksen altı senesi şehrî şevvâli'l-mükerremi gurresinde zabtetmek üzre *İstanbul Kazası*'nın uhdene tevcîh ve ihsân kılınması husûsu bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm ve mülki'l-enâm olup murassâ' Nişân-ı Osmânî ile Mecîdî Nişân-ı zîşânımın birinci rütbelerini hâiz ve hâmil olan a'lemu'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdâlü'l-fudalâi'l-mütevarri'în yenbu'ü'l-fadl ve'l-yakîn hace-i şehriyârânem mevlânâ *Hasan Fehmi Efendi* edâme'llahü Te'alâ fedâilehu telhîs itmeleriyle mu'cebince hakkında mezîd-i 'inâyet-i 'aliyye-i şâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i pâdişâhânem zuhûra gelip 'avâtıf-ı 'aliyye-i mülûkâne ve'avârif-i behiy -ye-i tâcdârânemden mevhibe efzâ- yı sünûh ve sûdûr olan emr-i hümâyûn-ı şevketmakrûn-ı şâhânem muktezâ-yı mûcibince üzre işbu fermân-ı celîlü'l-unvân-ı pâdişâhânem ısdâr ve i'lâ olundu. Sâlifü'z-zikr *İstanbul Kazası*'na gurre-i merkûmeden mutasarrıf olup icrâ-yı âhkâm-ı şeri'âl-ı nebeviyyeye bezl-i makdûr ve sa'y-i mevfûr eyleyesin.

Tahrîren fî'l-yevmi'l-'işrîn min şehr-i Ramazân el-mübârek sene sittin ve semâniîne ve mieteyn ve elf.

İS1/229

"Müslümanların kadılarının en âdili, Allah'ın birliğine inananların velâyetine sahip bulunanların en iyisi, fazilet ve gerçeğin madeni, şeriat ve dinin direklerinin yükselticisi, peygamberlerin ilimlerinin mirasçısı ve yüce Allah'ın inayetine mazhar *İstanbul* payelilerinden olup, şanlı Mecidiye Nişanının ikinci rütbesini taşıyan *Hubrôti Abdurrahman Efendi zade Mevlana Seyyid Mustafa Tevfik Efendi*; -fazileteri artsın-fermanım sana ulaşınca bilesin ki, Sen ki, adı geçen mevlâsın. Sen, akranların arasında ilim ve faziletin cevheri ile bezenmissin. Her vechile taltife ve sereîe lâyıksın. Bu sebeple işbu 1286/1869 senesi Şevvâl ayının başında başlamak üzere *İstanbul* kadılığının sana tevcih edilmesini Şehülislâm ve Osmanlı Nişanı ve Mecidiye Nişanının birinci rütbesini taşıyan derin âlimlerin en âlimi, fazilet ve gerçeğin menbaı olan *Mevlânâ Hasan Fehmi Efendi*'ye telhis eyledim. Telhis gereği hakkında taltifi emreden irâdem icâbı bu fermanım sadır olmuştur. Adı geçen *İstanbul Kadılığı*'na Şevvâl başından itibaren başlayıp *Hz. Peygamber*'in şeriatının hükümlerini icra için elinden geleni yapasın.

20 Ramazan 1286/1869.

G2/18 (56)

Cihet Tevcihi Hakkında Ferman

Oldur ki; Hükm-i garra-i tuğra-i münif ve fermân-ı şerîf-i âlişân;

Nefs-i Aymtâb'da vâki' olan *Kâfir Tahrası*'na yevmî bir akçe ile mütevelli olan *İbrâhim*'e âhar cihet virilüb işbu darende-i fermân-ı şerîf üzerine bâli mahal ve münâsibdür deyü mahrûse-i mezbûr kadısı arzitdi ki andan sadaka idüb ve bu berât-ı âlişânı virdüm ve buyurdum ki ba'de'l-yevm varub mezbûr *İbrâhim* yerine mütevelli olub vezâif zamandır bi'l-tamâm mer'î ve mü'eddî kıldukdan sonra yevmî bir akçe sarf olub vâkıfun rûhu içün ve benüm devâm-ı devletüm içün du'âya iştigâl göstere. Ama kânûn-ı avârizden .... ile beraber aldum dimeyüb gerü avârızını vire şöyle bileler alâmet-i şerîfe itimat kılalar.

Tahrîren fî evsât-ı Muharremi'l-harâm sene sittîn erbâ'în ve tis'a mieteı.

Bi makam-ı *Kostantiniye* el-mahmiye.

G2/18 (56)

Yüce şanlı, şerefli fermanın ve büyük, parlak tuğranın hükmü odur ki;

Antep şehri içinde bulunan *Kafir Tahrası*'na bir günde bir akçe ile mütevelli olan *İbrahim*'e başka vazife verilip, işbu şerefli fermanı taşıyanın üzerine eski mahal münasiptir diye adı geçen şehrin kadısı arzetti ki, o yüzden sadaka ettim ve bu yüce şanlı beratı verdim ve buyurdum ki, bu günden sonra varıp adı geçen *İbrahim* yerine mütevelli olup zamanın vazifelerini yürüttükten ve meydana getirdikten sonra, günde bir akçe sarfedilsin ve vakfedenin ruhu için ve benim devletimin devamı için dua etmekle meşgûl olsun. Ama vergi kanunundan...ile beraber aldım demeyip, vergisini geri versin. Şöyle bilsinler ve bu şerefli vesikaya itimat etsinler.

946 senesinin haram Muharrem Ayı'nın ortasında (miladî 2 Haziran 1539 Pazartesi günü) yazıldı.

İSTANBUL

II- SADRAZAM, VEZİR, BEYLERBEYİ VE BENZERİ MAKAMLARIN BUYURULDULARI

B23-127/55

Gıda Maddelerinin Sevk ve Kontrolü Hakkında Emr-i Ali ve Buyrultu, Zahîre Hususu İçün Emr-i Alidir;

Galata Kadısı Fazîletli Efendi ve *Galata* Voyvodası Ağa,

Galata ve tevâbi'inde vâki' iskelelere amed-şud iden müste men sefîneleri *Galata* ve havâlisinde olan değirmenlerden dakîk ve kumanyalarından fazla fırıncala fırınlarından beksimet alub taşra mahallere götürüb fürûht eylemege pişe ve kâr ittihâz eyledükleri sahîhen ma'lûm olub bu keyfiyyet *Âsitâne*-i saâdet ve havâlisinde olan ibâdu'l-lahın taklîl-i esbâb-ı maâşlarına bâ'is olmak hasebiyle men' ve def'i mühim ve muktezi olmağla imdi bu emr-i mühimme bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkât ve tenbîh ve te'kîdi lâzım gelenlere tenbîh ve te'kîde müsâra'at ve ale'd-devâm tecessüs ve nezâret iderek fimâ ba'd zikr olunan müstemen sefîneleri tarafına bir okiyye dakîk ve kumanyalarından fazla bir kıt'a beksimet bey' ve fürûht ve sefînelerine nakl ve tahmîl olunmamak hususlarına bezl-i vüs' u kudret birle mazmûn emr-i âlînün ale'd-devâm ri'âyet ve icrâsına sarf-ı lâb ve ta'kat ve rehâvet ve taksîrden begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz deyü buyuruldu.

24 Fî Ra sene 1169.

Galata Voyvodası tarafından vârid olmuşdur. Hükûm.

B23-127/55

Galata Kadısı Faziletli Efendi ve *Galata* Voyvadası Ağa,

Galata ve nâhiyelerinde bulunan iskelelere gelen yabancı gemiler, *Galata* ve çevresinde bulunan değirmenlerden, un, kumanyalarından fazla fırıncala ve fırınlardan peksimet alıp taşra yerlere götürerek sattıkları ve bunu kâr vesilesi eyledikleri doğru olarak haber alınmıştır. Bu durum *İstanbul* ve çevresinde bulun insanların (*Allah*'ın kullarının) geçim vasıtası olan gıda maddelerinin azalmasına sebep olmaktadır. Şu anda bu önemli mes'eleye, ittifakla ihtimâm gösterilerek men'i ve def'i gerekmektedir.

Bu konuda uyarıda bulunulması lâzım gelenlere, mes'elenin hemen hatırlatılması ve tenbih edilmesinde acele edeniz. Devamlı olarak da meseleyi kontrol ve soruşturmaya tâbi tutunuz. Bundan sonra zikredilen yabancı gemileri tarafına bir okka un, kumanyalarından fazla bir parça peksimet satıp gemilerine nakledilerek yüklenmemesine elinizden geldiğince ihtimâm gösteriniz. Bu hususları ihtiva eden yüce emrime devamlı riâyet, icrası için elden geleni sarfetmek ve gevşeklik ile taksiden olabildiğine kaçınmak ve uzak durmak görevinizdir deyü buyruldu.

24 Rebiülevvel 1169/1755.

Galata voyvodası tarafından vârid olmuştur. Hüküm.

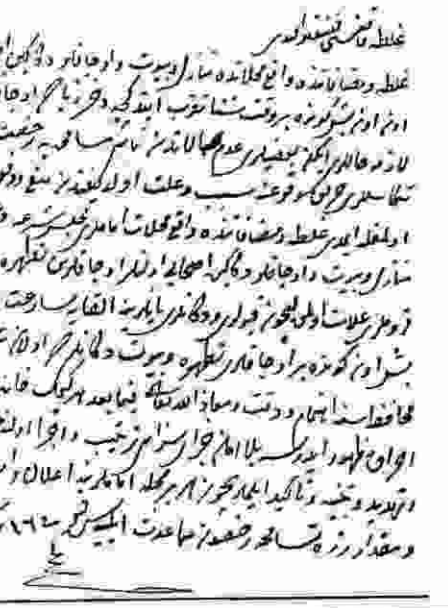
B23-127/54

Yangınların Önlenmesi İçin Mahalle İmamlarına Dağıtılmak Üzere Gönderilen Alınacak Tedbirlere Dair Buyruldu

Galata Kadısı Fazîletli Efendi;

Galata ve muzâfâtında vâki' mahallâtda menâzil ve büyût ve ocaklı dekâkîn ashâbı olanlar on,on beş günde bir, vakt-i şitâ' takarrüb itdükce dahi ziyâde ocakları tathîr eylemeleri lâzıme-i hâlleri iken ba'zıları adem-i mübâlâtdan nâşi müsâmahaya ruhsat ve bir gün tekâsülleri harîk vuku'una sebeb ve illet olduğundan men'i ve def'i lâzıme-i hâlden olmağla, imdi *Galata* ve muzâfâtından vâki' mahallât imâmları meclis-i şer'e da'vet ve mahallelerinde menâzil ve büyût ve ocaklı dekâkîn ashâbı olanlar ocakların tathîre ve hâsıl olan kurumları 'alâmet olmak içün kapuları ve dükkânları yanlarına ilkâya müsâra'at ve bundan böyle beş on günde bir ocakları tathîre ve büyût ve dükkânlarda olan tennûrlarının muhâfazasına ihtimâm ve dikkât ve ma'âzâ'l-lâhu te'âlâ fîmâ ba'd her kimin hâne ve dükkânından ihrâk zuhûr iderse bilâ amân cezâ-yı sezâsı tertîb ve icrâ olunacağı ifhâm ve tehdîd ve tenbîh ve te'kîd eylemeleri içün her bir mahalle imâmlarına i'lân ve işa'at ve mikdâr üzre tesâmuha ruhsatdan mübâ'adet eyleyesiz deyü buyuruldu.

Fî 16 Rebi'ü'l-evvel sene 1169.

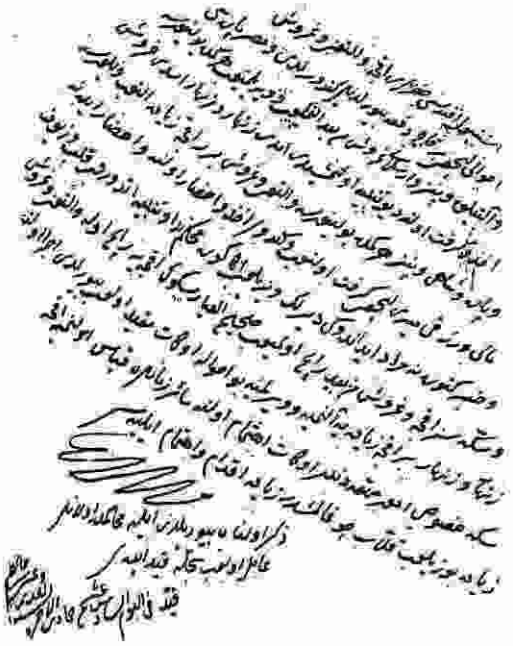

B23-127/54

Galata Kadısı Fazîletli Efendi,

Galata ve nâhiyelerinde bulunan mahallelerde ev sâhipleri ve ocaklı dükkân sâhipleri 10-15 günde bir, kış mevsimi yaklaşıkça daha sık olarak ocaklarını temizlemeleri durumları gereği iken, bazıları aldırılmadığından dolayı müsamahaya ruhsat gördüklerinden ve bir gün bunların tembelliği yangın meydanına gelmesine sebep olabileceğinden, bu gibi durumların engellenmesi kamu yararı açısından zaruridir. Bu sebeple şu anda *Galata* ve bağlı nâhiyelerinde mahalle imamları şer'i yargı meclisine davet edilsin ve mahallelerindeki ev ve ocaklı dükkân sahiplerinin ocaklarını temizlemeleri ve ortaya çıkan kurumları temizlik belirtisi olarak kapılarının ve dükkânlarının yanlarına komaları ve bundan böyle beş on günde bir ocakları temizlemeye, ev ve dükkânlarda bulunan tandırların korunmasına ihtimam ve dikkat göstermeleri için ikazda bulunsunlar. Yoksa *Allah* korusun bundan sonra her birinin ev ve dükkânında yangın meydana gelirse, hiç emân verilmeyerek layık olacağı cezaya çarptırılacağı halka anlatılsın, korkutulsun ve halk uyarılsın. Bunun için de her mahalle imamına gerekli i'lân ve duyuru yeterince yapılsın ve vurdum duymazlıktan şiddetle uzak durulsun diye buyruldu.

16 Rebiülevvel 1169/1755.

İS1/99 (725)

Nakit Paraların Tedâvülü Hakkında uyruldu

İstanbul Efendisi hazre' akçe ve altun ve guruş ahvâli içün bir kaç def'a buyuruldular gönderildi ve *Mısır* parası ve altılık ve penez ve arslânî guruş min ba'd alınmayub ve verilmeyûb her kimde bulunursa ahz u girift oluna deyü tenbih olunmuşdu. İmdi zinhâr ve zinhâr esedî guruş ve pâre ve şâhî ve penez her kimde bulunursa ve altun ve guruş birer akçe ziyâde alınub verilürse mâli ve rızkı mîrî içün girift olunub ve kendüleri ahz ve ihzâr oluna ve ihzâr edene ve haber getürene murâd itdüğü dirlik virilûb ânâ göre muhkem nidâ ve tenbih etdirûb kalb ve züyûf ve sikkesiz akçe ve guruş min ba'd-râyic olmayub sahîhü'l-âyâr meskûk akçeye râyiç ola ve altun ve guruş zinhâr ve zinhâr bir akçe ziyâdeye alınmaya ve verilmeye bu ahvâle onat mukayyed olub buyuruldu içrâ oluna sikke husûsu umûr-ı mühimmedendir evkât ihtimâm oluna sâir zamânlara kıyâs olunmaya akçe ziyâde bozulub kullâb çoğalmışdır ziyâde ikdâm ve ihtimâm eyliyesiz buyuruldı.

Zikr olunan buyuruldı ile muhâkeme olanlar 'âmil olub sicillâta kayd idesiz.

Kuyyide fi'l-yevm es-sâdis 'aşer min cemâziye'l-âhire sene ihdâ' ve 'işrîn ve elf.

İS1/99 (725)

İstanbul Efendisi Hazretleri,

Akçe, altın ve kuruş hakkında bir kaç def'a buyruldular gönderildi. *Mısır* parası, altılık, penez ve arslânî kuruş, bundan sonra artık alınıp verilmeyecek ve her kimde bulunursa müsâdere edilecek diye uyarıda bulunulmuşdu. Şimdi kesinlikle arslânî kuruş, para, şahî altın ve penez, her kimde bulunursa ve altın ile kuruş birer akçe fazlaya alınıp verilirse, bu muâmelede bulunanların mal varlıkları müsâdere olunsun. Bu konuda haber getirene istediği dirlik verilsin. Bu konuda gereği gibi duyuru ve uyarıda bulunulsun. Kalp, züyûf ve sikkesiz akçe ve kuruş bundan sonra tedâvülden kalkmıştır. Sağlam ayarlı sikkeli akçe tedâvüldedir. Altın ve kuruş bir akçe fazlasına alınıp verilmeyecektir. Duruma her zaman dikkat gösterilecek ve buyruldu icrâ olunacaktır. Sikke konusu önemli mes'elelerdendir. Her zaman dikkat ve ihtimâm gösterilmesi gerekir. Diğer zamanlara kıyas edilmemelidir. Akçe fazlaca bozulmuş ve kalpazanlar çoğalmıştır. Bu sebeple gereken ihtimamı göstermek üzere buyruldu yazılmıştır.

Zikredilen buyruldu ile ilgili yargılamaya tâbi olanlar buna uyacaklardır ve bu buyruldu şer'iye sicillerine kaydedilecektir.

16 Cemâziyelâhir 1021'de sicile kaydedildi 1612.

İS1-25/86

Nizama Aykırı Hareket Eden Kasabın Cezalandırılması

Çaryekçilerden Seddü'l-bahr Kal'ası'na

Hâlâ kasabbaşı *Ali Ağa* ve kasablar kethüdası *Mehmed* kulları ve kasab ustalarından *el-Hâc Mehmed* ve *Osmân Çelebi* ve diğer *El-Hâc Mehmed* ve *El-Hâc 'Abdî* ve çaryekçi ustalarından *es-Seyyid Mustafa* ve *İsmail* ve *Hasan Yeni Câmi'i Şerîf* çaryekçilerinden *Mustafa bin Sâlih* nâm kimesneyi meclis-i şer'i şerîfe ihzâr ve muvâcehesinde, bâ ferman-ı 'âlî nizâmımız Âsitane'ye gelen koyunların her sürüsünden mahallinde cümle ihtiyâr ustalar ve kasabbaşılar ma'rifetiyle çaşnı tutulub kimesneye gadr ve himâye olmaksızın her tarafın hisseleri virilegelûb düstûrü'l-'amel iken mezbûr *Mustafa* kendi hâlinde olmayub nizâm-ı

mezkûr bozmak ve kendi celb-i menfa'ati irâdesiyle üç gün mukaddem ikiyüz re's *Rumeli* tarafından gelûb ve tevzi'e idhâl olunacak koyunları başlı başına müstakillen sâhibinden iştirâ ve kendi zu'muyla çaryeçilere tevzi' eylediğini bu gün ikrar itmişiken işbu meclis-i şer'de inkâr eylediğinden ma'ada cümle ustalara ve fermân-ı 'âlîşân'a bir vechile ita'ati yokdur, deyü sû-i hâlini ihbâr ve te'dîb ve inkıyâd için mezbûr *Mustafa* izzetlü Yeniçeriağası ma'rifetiyle Seddü'l-bahr Kal'ası'na vaz' olunmak bâbında fermân-ı 'âlîlerine sudûrunu ibkir'a eyledikleri ilâmaslarıyla huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundı bâkî emr-i fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Muharrem, 1180.

vacılar *Mustafa*'nın te'dip edilmesini istemişler ve adı geçenin te'dibi için Yeniçeriağası vâsıtasıyla *Seddülbahr kalesine* konulmak hususunda ferman talep etmektedir. Durum yüksek huzurlarınıza arzolunur. Ferman yetki sâhibi makamındır.

23 Muharrem 1180/1766.

İS1/25-86

Arzolunur.

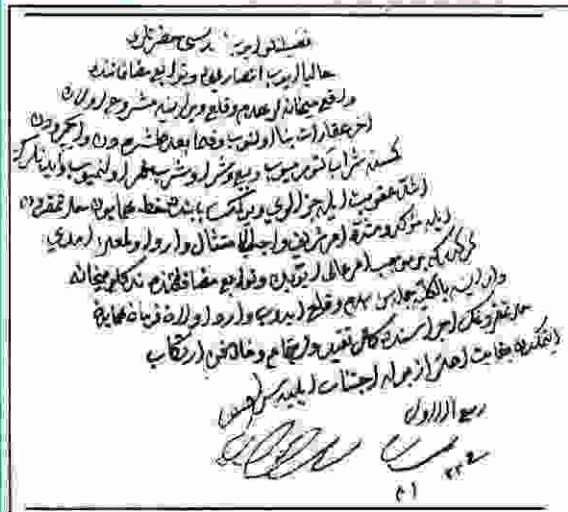
Kasapbaşı *Ali Ağa*, kasaplar kethüdâsı, *Mehmet* ustaları Hacı Mehmet *Osmanı Çelebi*, Hacı Mehmet *İsmail* ve *Hasan*, *Yeni Cami* çaryekçilerinden *Sâlih oğlu Mustafa*'yı şer'î meclise getirerek huzurunda şu iddiada bulundular: Ferman-ı âli ile nizamımız şudur: *İstanbul*'a gelen koyunların her sürüsünden yerinde seçme ustalar ve kasabbaşılar vâsıtasıyla çeşni tutulup kimseye zulmedilmeksizin herkesin payı verilmekte iken, adı geçen *Mustafa* kendi hâlinde kalmayıp nizamı bozmak ve kendi menfaatini düşürmek gayesiyle üç gün önce 200 baş *Rumeli* tarafından gelmiş, tevzi edilecek yerde hepsini kendisi sâhibinden satınalmış ve iddiasına göre çaryekçilere tevzi ettiğini söylemiştir. Şu anda olanları daha önce ikrar ettiği ustalara, nizamımıza ve fermana aykırı hareket etmektedir. Da-

HAS19-9/39

Eyüp'teki Meyhanelerin Kapatılmasıyla İlgili Bir Buyruldu

Faziletlü *Efendisi* Hazretleri

Hâliyen *Eyyub Ensârî*'de ve tevâbi'i muzafatında vaki' meyhaneler hedm ve kal' ve yerlerine meşrû olan âher akârât binâ olunub ve lîmâba'd taşradan ve içerüden kimesne şarab getirmeyüb ve bey' ve şirâ ve şürb-i hamr olunmayub ve idenlerin eşedd-i ukûbet ile cezâları virilmek bâbında *Hatt-ı Hümâyûn-ı* sa'adet-makrûn ile mükked ve müşedded emr-i şerîf-i vâcibü'l-imtisâl vârid olmağın imdi gerekdir ki, ber mûceb-i emr-i 'âlî *Eyyub*'da ve tevâbi'i muzâfatında ne denlü meyhâne var ise bi'l-külliye cümlesin hedm ve kal' idüb vârid olan fermân-ı Hümâyûn-ı sa'adet-makrûnumun icrâsında kemâl-i tekayyüd ve ihtimâm ve hilâfın irtikâb itmekden beğâyet ihtirâz birle ici-

nâb eyleyesiz deyü emrimdir (veya buyuruldu).

Fî 23 Rebiülevvel, 81 (1081 h.).

HAS 19-9/39

Fazıletli *Eyüp Kadısı*

Şu anda *Eyüp* ve çevresinde bulunan meyhaneler yıkılıp yerlerine meşru' dâirede başka gayrı menkuller yapılıp, artık dışarıdan ve içeriden kimse şarap getirmeyip, şarap alınıp satılmayıp ve bu fiili işleyenler en şiddetli cezalara çarptırılıp gereğinin yapılması hususunda *Hatt-ı Hümâyûn* sâdır olmuştur. Bu emir gereğince *Eyüp* ve çevresinde ne kadar meyhane varsa hepsi yıkılmalı ve fermanın icrası hususunda ihmal gösterilmemeli, emre aykırı hareket etmekten son derece kaçınasınız diye bu belge size yazılı emrimdir.

23 Rebiülevvel 1081/1670.

B23-127/28

Yangına Karşı Alınacak Tedbirler

İzzetlü Bostancı Başı Ağa;

Asitâne-i saâdetde ve havâlisinde vakit vakit şerr-i ez kazâ isâbetlerinden vuku' bulan hariklerin itfâsına vesîle ittihâzıyla semtlü semtlerinden bulunan sakalar mâ ile memlû' kırbalarıyla i'ânet idegeldikleri ecilden bir vechile rehâvet üzre harekетleri iktizâ etmez iken bu hilalda bi-kazâi'l-lâhi ta'âla *Üsküdâr*'da vâki' *Kuzguncuk* nâm mahalde vâki' olan ihrâk ol havâlide ber vech-i mu'tad su nakline me'mûr sakalar mahall-i harika gelmeyüb yedlerümüzde fermânımız vardır deyü taannüd ve bu lakfîr ile adem-i intifâsına sebeb ve illet olduklarına binâ'en te'dîb ve tenkîrleri lâzım gelmiştir. İmdi mezbûrların yedlerine o makvele emr-i âli verildiği zâhir ve gah gah vuku' bulan ateşin ne tarikle ve ne vechile olursa intifâsı matlûb olduğu bâhir olmağla ma'aza'l-lâhu te'âla bu mekvele kazâ isâbetiyle yedlerimizde ferman vardır deyü semtlü semtlerinde bulunan sakalar su nakline rehâvet üzre harekетlere cesâret ve mâ ile memlû' kırbalarıyla su nakline dikkât ve hulûf-ı hareket idenlerün cezâları lâyıkları tertîb olunmak mukarrer idüği *Kadıköy* ve *Üsküdâr*'dan *Anadolu Hisârı* ve *Rumeli Hisârları*'ndan, *Yeniköy*, *Beşiktaş* ve *Galata* ve *Haskö*y'e varıncaya değin vâki' olan mahallerde sakalar yine kethüdâların ma'rifetiyle gerekli tenbîh ve te'kîd ve ihtimâm ve dikkât ve bundan sonra da rehâvetleri zuhûr idenlerün îzâr-ı nâhiyesine itibâr olunmayub cezâları tertîb olunacağı her birlerine ve sâ'ir tenbîh lâzım gelenlere tenbîh ve te'dîbe mübâderet eylersiniz.

Fî 17 Zi'l-hicce sene 1168.

B23-127/28

İzzetli Bostancı Başı Ağa,

İstanbul'da ve çevresinde zaman zaman kazara musibet olarak meydana gelen yangınların söndürülmesi yollar aranılarak ve çeşitli tedbirler alınarak, her semtte bulunan sokacılar (itfâiyeciler) su ile dolu kırbalarıyla yardım edegeldiklerinden dolayı,bunların hiç bir şekilde gevşek davranmamaları lâzım gelirken, bu ay ilâhî kazâ ile *Üsküdar*'da bulunan *Kuzguncuk* isimli yerde meydana gelen yangın, o havalide bulunan ve mu'tad şekilde su nakli ve görevli olan sakaların yangın yerine gelmedikleri ve elimizde fermânımız vardır diye irâd ettikleri ve bu ihmâlleri ile yangının söndürülmemesine sebep oldukları tarafımıza i'lâm edilmiş ve bunların cezalandırılmaları gerekmiştir. Şimdi adı geçenlerin ellerine görevleri ile ilgili yazılı emir verildiği açıktır ve arada sırada meydana gelen yangınların hangi yol ve nasıl olursa olsun söndürülmesi kendilerinden istendiği ortadadır. Bu böyle olmakla beraber *Allah* korusun- bu gibi kaza isabetiyle meydana gelen yangınlarda, ellerimizde ferman vardır diye her semtte bulunan sakaların su naklinde tembellik göstermeleriye buna cesâret etmelerine cezâ olarak, su ile dolu kırbalarıyla su nakline dikkat etmemeleri ve kanuna aykırı hareket etmeleri sebebiyle gereken cezaları verilecektir. Durum *Kadı-*

köy ve Üsküdar'dan, *Anadolu Hisarı* ve *Rumeli Hisarı*'ndan, *Yeniköy*, *Beşiktaş*, *Galata* ve *Haskōy*'e varıncaya kadar mevcut olan yerlerdeki sakalara, kethüdalar vasıtasıyla tekrar te'yit ve tenbih edilsin. Bundan sonra tenbellik ve gevşeklik edenlerin kimliğine bakılmaksızın cezalarının verileceğini bütün görevlilere ve uyarılması gerekenlere tenbih edesiniz.

17 Zilhicce 1168/1755.

B23-127/158

İçki Yapılmak Üzere Üzüm Verilmemesi İçin Emir

Galata kadısı fazîletlü voyvodası ağa *Galata* ve *Beşiktaş* ve *Hisar*'dan *Boğaza* varınca ol havâlîlerde olan bağlardan sıra içün *Kefere* ve *Yahudi* tâifesine bir vukiyye üzüm verilmeyüb İbadullah'a bey' ve fürûht olunmak üzere manav ve dükkân erbâbına verilmesi beher sene eshâb-ı bâğâta tenbih ve te'kîd oluna gelmekle imdi ber vech-i muharrer emâkinde mezkûrede olan bağlardan sıra içün *Ke-*

kere ve *Yahudi* tâifesine bir vukiyye üzüm verilmeyüb İbadullah'a bey' olunmak üzere manav ve dekâkin eshâbına füruht eylemek üzere eshâb-ı bâğâta ve kezâlik manav tâifesine dahi şıra için *Kefere* ve *Yahudi*'ye sirâ etmeyüp tenavül için İbadullaha bey' etmelerini gereği gibi cümlesine tenbîh ve te'kîd ve tahzîr ve tehdîd eyleyesin, şöyleki; şıra eylememek üzere sırran ve alenen tâife-i mesfûreye üzüm verildiği haber alınmak lâzım gelürse o makûle harekâta cesâret eyleyen bağ eshâbı ve sâirleri bilâ eman ahz ve cezaları mâ yelîku icrâ kılınacağı muhakkak ir. Ona göre amel ve hareket ve tenbihi muktezî olanlara tenbih ve te'kîde mübâderet ve dâimâ husûs-ı merkûma nezâret ve dikkât ve hilâfından tevekki ve mücânebet eyleyesin, deyü;

Fî Zi'l-ka'de 24 sene 1169.

B23-127/158

Galata kadısı ve fazîletli voyvodası ağa;

Galata Beşiktaş ve *Hisar*'dan *Boğaz*'a kadar o havalide olan bağlardan şıra *için Kefere* ve *Yahudi* tâifesine bir okka bile üzüm verilmeyip *Müslümanlar*'a satabilmek için manav ve dükkân sahiplerine verilmesi her sene bağ sahiplerine tenbih edile gelmekte. Yine yazıldığı gibi adı geçen yerlerde olan bağlardan şıra *için Kefere* ve *Yahudi* tâifesine satılmamak üzere, hem bağ sahiplerine hem de manavlara tenbih edip şıra *için kefereye ve Yahudiler*'e üzüm satmayıp *Müslümanlar*'a yemek satmalarını gereği gibi tenbih ve korkutma hususunda ihtimam gösteresin. Şöyleki; adı geçen tâifelere üzüm verildiği haber alındığında o cesîl harekete cesaret eden bağ sahibi ve diğerlerini amansız bir şekilde tutulup cezaları layıkı vechiyle verileceği muhakkaktır. Ona göre hareket edip ihtarı icap edenlere ihtar ve dâima bu hususa nezaret ve dikkat ve aksini yapmaktan sakınasın.

Zilkade 24 sene 1169/1755.

III- KADILARIN ÇEŞİTLİ KAMU GÖREVLİLERİNE GÖNDERDİKLERİ MÜRÂSELELER

İS1/1 (4)

Hayvan Vergisinde Adaletin Te'mini Hakkında Mürâsele

*Nüvvâb-ı mehâkim-i mahmiye-i İstanbul el-*mükerremûn;

Ba'de's-selâm hülâsa budur ki; yâveciler bin yüz yirmi üç senesi için yâve cizyesi ferman olunmuşdur deyü kefere-i fukârâyı rencîde idüb ba'z(sı)nun akçelerin alub zulm ve ta'addî iderler imiş. İmdi bin yirmi üç senesi için emr-i şerîf vârid olmamışdur. Yâvecileri men' ve def' ve muhkem te'kîd ve tenbîh idesiz ki fukârâyı rencîde eylemeyeler. Ta'allül ve muhâlefet iderlerse bu tarafa havâle idesiz. Husûs-ı mezbûre tamâm mukayyed olub inkıyâd ve basiret üzere olasız ve's-selâm.

Kayd şüd fi Sa'fer sene 1022.

İS1/1 (4)

Büyük İstanbul Şehri mahkemelerinin saygı değer naipleri;

Selâmdan sonra kısaca anlatılır ki, yaveciler (hayvan vergisi toplayanlar); "1023 (milâdî 1614) senesi için yâve (sahipsiz hayvan) vergisi ferman olunmuştur," diyerek fakir gayri müslimleri rencide edip bazılarının paralarını alıp zulüm ve adaletsizlik ederlermiş. Şimdi 1023 senesi için emir gelmemiştir. Yavecileri önleyip ve defedip ve kuvvetle tekrar tekrar tenbihleyiniz ki, fakirleri rencide etmesinler. Bahane arayarak ağır davranıp muhalefet ederlerse, bu tarafa havale ediniz. Yukarıdaki husus eksiksiz kaydedilmiş olup, gereken yapınız ve basiretli olu-

nuz vesselâm.

10 Safer 1022 senesinde (milâdî 1 Nisan 1613 Pazartesi günü) kayda geçti.

Ü6-147/20

Vergi Tahsili Hakkında Üsküdar Kadısının Naiplere Yazdığı Mürâsele

'İzzetlü ve fazîletlü

Kazâ-yı Üsküdâr nevâhisinde olan nüvvâb el-mükerremûn

Ve's-selâm hülâsa-i kelâm budur ki hâlen *Üsküdâr*'da vâki' olan kefereden Ermeni ve Rum ve Arnavud tâifesinin bin otuz beş senesine mahsûb olmak üzere üzerlerine lâzım gelen otuz beş akçe cizye ve otuz beş akçe ispençe ve otuz beş akçe çift bozan resmi ve 'âdet-i ağnâm ve beytü'l-mâl ve resm-i 'arusân ve cürm ve cinâyet ve sâir bâd-ı havaları cem' ve tahsîl olmak lâzım olmağın işbu müsil-i mürâsele fahrü'l-akrân *İsmâ'îl Beg* nâm kimesneye der-'uhde olunub yedine divân tezkeresi verilmeğin mûcebince 'amel olunmasıyçün mürâsele taleb olundukda tahrîr ve irsâl olundı vusûl buldukda mezbûrun yedinde olan divân tezkeresine nazar idüb mûcibince 'amel ve rüsûm u cem' ve tahsîl idesiz ve's-selâm.

Tahrîren fî 23 Ramazâni'l-mübârek sene 1034.

Ü6-147/20

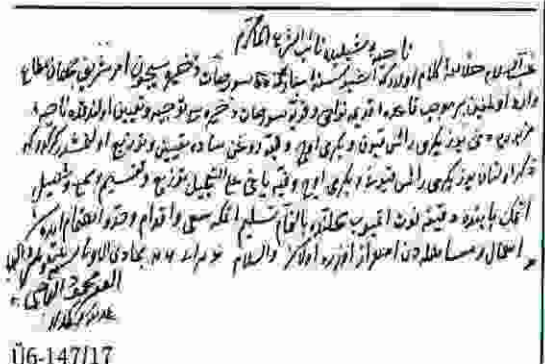
İzzetli, faziletli

Üsküdar nahiyelerinde bulunan değerli naibler,

Selamdan sonra. Sözün özü şudur ki:

Şu anda *Üsküdar*'da bulunan gayrı müslimlerden *Ermeni*, *Rum* ve *Arnavud* tâifesinin 1035 senesine mahsub olmak üzere, mükellef oldukları 35 akçe cizye vergisi, 35 akçe ispençe vergisi, 35 akçe çift bozan resmi, koyun vergisi, beytülmal vergisi, gerdek vergisi, cezâî vergiler ve diğer bâd-ı hevâ vergilerinin toplanıp tahsil edilmesi gerekmektedir. Size bu şer'î müraseleyi getirecek olan *İsmail Bey* adlı şahısa, vergi tahsil işi deruhte olunmuş ve eline divan tezkeresi verilmiştir. Gereğince amel olunması için mürâsele istediğinde yazılıp size gönderildi. Size ulaşınca, adı geçenin elinde bulunan divan tezkeresine bakarak gereğince amel edesiniz ve zikredilen vergilerin toplayıp tahsil edesiniz. Vesselâm.

23 Ramazan 1034/1624

Ü6-147/17

Sürsat Zahiresi Tahsili İçin Şile Naibine Yazılan Mürâsele

Nâhiye-i Şile'de nâibü's-ser' el-mükerrem

Gıbbe's-selâm hülâsa-i kelâm oldur ki işbu sene-i

mübârekede sürsât zahiresiyçün emr-i şerîf-i cihân-mutâ' vârid olmağın ber-mûceb-i ka'ide-i kadîme nevâhi ve kar-ye sürsât zahiresi tevcîh ve ta'yîn olundukda nâhiye-i mezbûreye dahi yüz yirmi re's koyun ve yirmi üç vukiyye yağı 'ale't-ta'cîl tevzî' ve taksîm ve cem' ve tahsîl etmek bâbında dakika fevt etmeyûb mahallinde bi't-tamâm teslîm etmeğe sa'y ve ikdâm ve cidd ü ihtimâm idesin ve ihmâl ve müsâhaleden ihtirâz üzere olasız ve's-selâm

Tahrîren fî 26 Cemâziye'l-evvel sene selâse ve selâsîn ve elf.

El-fakîr Mahmûd el-kadi-i be-*Medine-i Üsküdâr*.

Ü6-147/17

Şile Nahiyesindeki Değerli Şeriat Naibi,

Selamdan sonra sözün özü şudur ki;

Bu mübarek senede sürsat zahiresi için yüce emir sadır olduğundan dolayı, eski usul üzerine, nahiye ve köylere sürsat zahiresi tevcih ve tayin olunduğunda, adı geçen nâhiyeye dahi 120 baş koyun ve 23 okka yağı alelacele tevzi ve taksim ettikten sonra, toplanıp tahsil edilmesi için dakika geçirmeyesin. Yerinde tam olarak teslim etmeye gayret ve ihtimam gösteresin. İhmal ve vurdumduymazlıktan şiddetle kaçınasın. Vesselâm.

26 Cemâziyelevvel 1033/1623

Üsküdar Kadısı Mahmud

Ü6-147/9

Cizye Tahsili Hakkında Üsküdar Kadısının Şile Nâibine Gönderdiği Mürâsele

Nâhiye-i Şile nâibi Mevlânâ el-mufahham bâ'de's-selâm hülâsa-i kelâm oldur ki, *Mahmiye-i Burusa*'da vâki' merhûm ve mağfûrunleh *Ebû İshâk* evkâfının re'âyâsından işbu sene ihdâ ve selâsîn ve elfde vâki' olan cizyelerin cem'ine me'mûr *'Osmân Çelebi* nâm bevvâb-ı sultânî tarafından *Hayrullah* nâm kimesneyi ta'yîn ve irsâl idüb tâgıb-ı mürâsele olmağın tahrîr ve irsâl olundı lede'l-vusûl gerekdir ki kazıyye minvâl-i meşrûh üzere mukarrer ise nâhiye-i mezbûrede olan re'âyâdan olageldüği üzere cizyelerini mübâşir-i mezkûre cem' ve tahsîl ittürüb re'âyâdan bir ferde zulm ve ta'addi itdürmeden gâyet ihtirâz idüb husûs-ı mezbûreden bu cânibe şikâyet itdürmeyüb basîret üzere olasız ve's-selâm.

Hurrire fi'l-yevm es-sâdis 'aşer min Şa'bâni'l-mu'azzam sene işneteyn ve selâsîn ve elf.

Mine'l-fakîr *Sin'ân* el-kadı be-*Medine-i Üsküdâr*.

Bu husûsda kemâl mertebe 'acele ve sa'y idesiz Ramazân-ı şerîfde masrafına keder gelmiye üzerimize tahsîl lâzımdır, ihtimâm idesiz.

Ü6-147/9

Cizye Tahsili

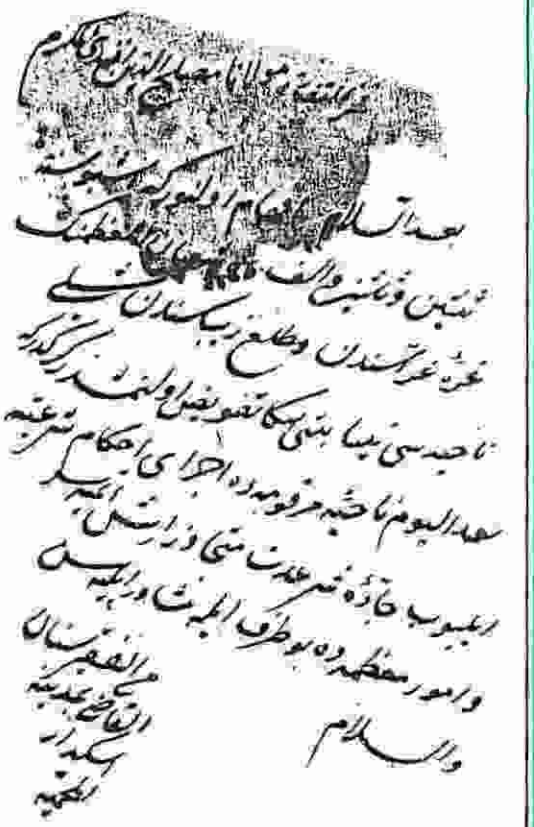
Şile Nâhiyesi nâibi değerli kadı, selamdan sonra sözün özü şudur ki;

Bursa şehrinde bulunan merhum *Ebû İshak Evkafı*'nın reâyâsından işbu 1031 senesinde tahakkuk eder cizye vergilerinin tahsiline memur olan *Osman Çelebi* isimli sultanın kapıcısı tarafından *Hayrullah* adlı şahıs tayin edilerek gönderilmiş ve benden şer'î mürâsele yazmamı istemiştir. İstediği mürâsele yazılarak gönderildi. Size ulaşınca gerekdir ki mes'ele açıklandığı şekilde sâbit ise adı geçen nâhiyede bulunan reâyâdan eski usul üzerine cizye vergilerini adı geçen mübâşir toplayarak tahsil ettirsin. Ancak reâyâdan bir ferde dâhi zulüm ve tecâvüz ettirmeden, bu konuda gâyet itinalı davranarak, konu ile ilgili bu tarafa şikâyet ettirmeyiniz. Basiret üzere olasınız. Vesselâm.

16 Şaban 1032/1622

Üsküdar Kadısı Sinan

Bu hususda tam anlamıyla acele edesiniz ve gayret gösteresiniz. Ramazan giderlerine bir zarar gelmeye. Vergi tahsili şarttır. Gerekeni yapınız.

Ü6-147/9

Üsküdar Kadısının Yerine Nâib Tayin Mürâselesi ve Defterin Dibacesi

Fahrü'l-kuzzât *Mevlânâ Muslihiddîn Efendi*,

Ba'de's-selâm ilhâm olunur ki işbu sene isneteyn ve selâsesîn ve elf mâh-ı Şa'bânü'l-mu'azzamın gurre-i garrâsından ve tulu'-ı zibâsından *Şile* nâhiyesi niyâbeti sana tefviz olunmuşdur. Gerekdir ki ba'de'l-yevm nâhiye-i merkûmede icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye eyleyüb cadde-i şer'den mütecâviz iş etmiyesin ve umûr-ı mu'azzamada bu taraf ile müşâvere eyleyesin ve's-selâm.

Mine'l-fakir el-kadı bi-medine-i *Üsküdâr* el-mahmiye.

Ü6-147/9

Kadıların övünç vesilesi *Mevlânâ Muslihiddin Efendi*,

Selamdan sonra tarafınıza bildirilir ki;

1032 senesinin Şaban ayının başından itibaren *Şile Nâhiyesi* nâibliği sana tefviz olunmuştur. Gerekdir ki bugünden sonra adı geçen nâhiyede şer'î hükümleri icrâ edip *şeriat caddesinde* aykırı giden bir iş yapmayasın ve önemli büyük meselelerde bu taraf ile müşâvere edesin. Vesselâm.

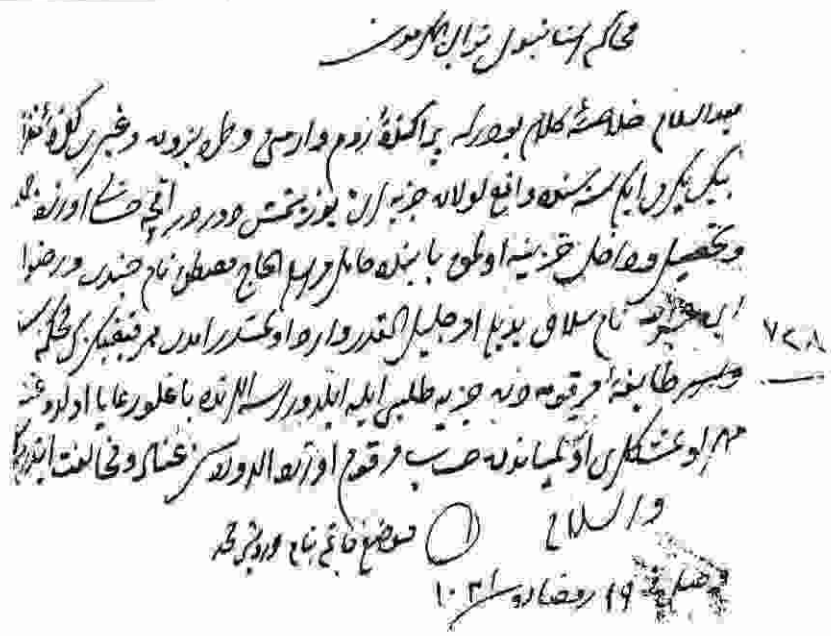
Üsküdâr Kadısı

İS1/99 (728)

Cizye Tahsili İle İlgili Mürâsele

Mehâkim-i İstanbul nüvvâbı el-mükerremûn

Ba'de's-selâm hülâsa-i kelâm budur ki perâkende-i *Rum* ve *Ermeni* ve *Trabzon* ve gayri kefere-i mütelerrika bin yirmi iki senesinde vâki' olan cizyeleri yüz yetmiş dörder akçe hesâbı üzere cem' ve tahsîl ve dâhil-i hazîne olmak bâbında hâmil-i mürâsele *el-Hâc Mustafa* nâm cündî ve *Rıdvân ibn 'Abdullah* nâm silâhî yediyle emr-i celîlü'l-kadr vârid olmuşdur imdi her kangınızın mahkemesinde tâife-i merkûmeden cizye talebi ile eyledürlerse ellerinde bağlu re'âyâ olduğuna mühürlü temessükleri olmayandan

hesâb-ı merkûm üzere aldurasız 'inâd ve muhâlefet etdirmiyesiz ve's-selâm vusûl.

Fî 19 Ramazân sene 1021.

Mevzi'i hâtem be-nâm-ı *Derviş Mehmed.*

İS1/99 (728)

Değerli *İstanbul Mahkemeleri Nâibleri*,

Selamdan sonra sözün özü şudur ki:

Rum, Ermeni, Trabzon'daki gayrı müslimler ve diğer dağınık kâfirler, 1022 senesinde mükellef oldukları cizyelerini, 174' er akçe hesabı üzerine toplamak, tahsil etmek ve hazineye yollanmak hususunda, elinde bu resmî mürâseleyi bulunduran *Hacı Mustafa* isimli askerî sahıs ve *Abdullah oğlu Rıdvan* isimli sipahi eliyle gönderilen yazılı emir vârit olmuştur. Şimdi siz, kendinize bağlı olan yargı çevresinde bulunan reâyâdan ellerinde mühürlü temessükü bulunmayanlardan zikredilen meblağ üzerine cizyeleri tahsil edesiniz. İnad ve hükme muhâlefet ettirmeyesiniz. Selâm.

Ulaşma tarihi, 19 Ramazan 1021/1612.

Mühür yeri *Derviş Mehmed.*

İS1/98 (718-719)

İspençe ve Çift Bozan Vergisinin Tahsili İçin Yazılan Mürâsele

Mahkeme-i İstanbul nüvvâbı el-mükerremûn

Ba'de's-selâm inhâ olunur ki mahrûsa-i *İstanbul*'da olan kelerenin ispençesi ve çift bozanlarının cem'ine me'mûr olan *Mehmed Çavuş* yedinde olan emr-i şerîfde evkâf-ı selâtîn re'âyâsı ve mi'mârlan ve dizdâr re'âyâsı olan kelerenin mütevellî ve mi'mâr ve dizdâr kethüdalarında ellerinde olan tezkereye ve vilâyetimizde edâ eyledik didiklerine altı ay mürûrundan sonra 'amel olunmaya deyü buyurulmuşdur binâen'alâzâlik mürâseleye talib olduklarında tahrîr ve yedlerine def' olundu ki kelere cizyesiyle merkûm *Mehmed Çavuş*'un adamları kangınızın kazâlarına varırlar ise hilâfına emr-i şerîf ibrâz olunmadıkça zikr olunan emr-i şerîf mûcibince ispençe ve çift bozanların alıveresiz ve'd-du'â.

Subaşı göre deyü buyuruldu.

Ahmed Çavuş el-mübâşir.

Sa'âdetlü Sultanım 'arz-ı fakir budur ki hâlen mahallemizde sâkin bir kafir kendü hâlinde olmayıp gice ile eşkıyâdan olmağla evim üzerine şerîr eder gönder sultanım huzûr-ı şerîfinize ihzâr olunub şer'le hakkından gelinmesi içün mübâşir kulları ile buyruldu. Bâkî emr sultanımındır

Kuyyide

fî 2 muharremü'l-haram sene 1032.

Bende

der mahalle-i *Karabaş*

İS1/98 (718-719)

Değerli *İstanbul Mahkemesi* Nâibleri,

Selamdan sonra inhâ olunur ki;

İstanbul'da bulunan gayrı müslimlerin ispençe ve çift bozan vergilerinin tahsiline memur olan *Mehmet Çavuş* elinde olan emr-i şerîfde, selâtîn vakıfları reâyâsı, mi'marları; dizdâr reâyâsı olan gayrı müslimlerin mütevellî, mi'mar ve dizdâr kethüdâlarından aldıkları, tezkereye dayanarak biz vergimizi kendi vilâyetimizde verdik diye itiraz ederlerse, bu itirazları altı ay sonra nazar-ı itibara almaya diye buyrulmuşdur. Bu sebeple mürâsele istedikleriniz yazılarak ilgililerin ellerine verildi. Bundan sonra *Mehmed Çavuş*'un adamları, hanginizin yargı çevresine gelirler ise, aksine emir ibrâz edilmedikçe, zikredilen emir gereğince ispençe ve çift bozan vergilerini alıveresiniz. Dualarınızla.

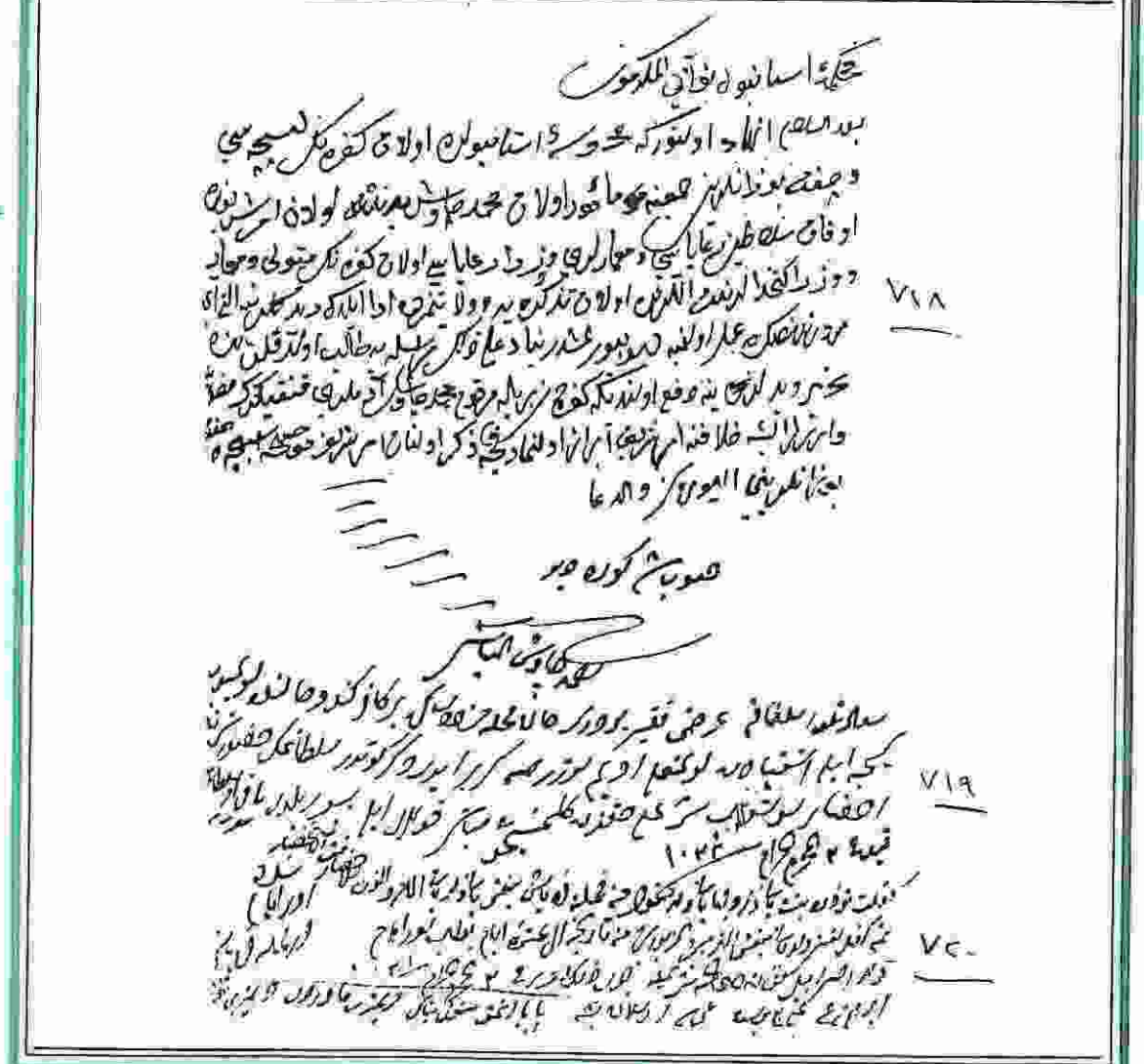
Subası görsün diye buyruldu.

Mübâşir *Ahmed Çavuş*

Saâdetlü Sultânım,

Fakirlerinin arzı budur ki;

Şu anda mahallemizde oturan bir gayrı müslim, kendi hâlinde değildir ve gece eşkıya ile birlikte evimizi basarak bizi rahatsız etmektedir. Sultânımdan, bu şahsın

huzura celbolunarak şer' ile hakkından gelinmesi için mübâşir kullarını görevlendirmesini istiyorum. Yetki sultânımındır.

Sicile kayıt târihi:

2 Muharrem 1032/1622.

İS1/98 (716)

Vergi Kaçakçısı Gayrı-ı Müslimlerin Tesbiti Ve Cezalandırılması İçin Yazılan Mürâsele

Nüvvâb-ı mehâkim-i *İstanbul* el-mükerremûn

Ba'de's-selâm i'lâm olunan budur ki düstûr-ı mükerrem müşir-i muhtaşam bi'l-fi'l 'atabe-i' ulya-i sultâniyede vezâretle *Defterdâr olan Ahmed Paşa* hazretlerinin imzâsı ile mümzâ ve hatmi ile mahtûm ve işbu sene ihdâ ve 'işrîn ve elf cemâziye'l-âhire'sinin altıncı gününe müverrah Dîvân-ı eyvân-ı keyvân tarafından tezkere vârid olub mazmûn-u münîfi yave keferesi cizyesin ve ispençe ve resm-i bennâklerin virmemek içün hâlen binâsına şürû' olunan câmi-i şerîf ve evkâf-ı selâtîn ve sultânlar başmaklığı voyvodalarından ellerine birer tarîk ile tezkereler alub isimleri defterlerinde mastûr değil iken mühürlü temessük almağla cizye ve ispençe ve resm-i bennâk mukâ'taalarına zarar mûterettib olduğun mukâ'taât-ı merkûme emini *Hasan* bildirmeğin isimleri voyvodaları defterlerinde var ise febihâ ve illâ defterlerinde isimleri mastûr olmayanlardan emîn-i mezbûrun berâtı mûcibince yave keleresi cizyesin ve ispençe ve resm-i bennâklerin mirî içün emîn-i merkûma tahsîl ve kabz etdiresiz deyü mukayyed olduğundan gayri düstûr-u muhtaşam müşir-i ekrem bi'l-fi'l kâimmakâm-ı sadr-ı â'zam hazretlerinin taraf-ı 'âlîlerinden bu husûs içün fermân-ı 'âlî dahi sâdır olmadığın işbu mürâsele tahrîr olunub irsâl olundı. Lede'l-vusûl ol makûle isimleri defterden (ve) voyvodalarından taleb idesiz defterde olmayan yave keferesinin cizye ve ispençe ve resm-i bennâklerine emîn-i mezbûre kabz etdirüb kimesneye bî-vech-i ta'addi ve dahl ettirmiyesiz ve bu mürâseleyi sicill-i mahfûza kayd idesiz.

İS1/98 (716)

Değerli *İstanbul Mahkemelerin Nâibleri*,

Selâmdan sonra hemen i'lâm olunur ki;

Bilfiil vezirlik rütbesine sâhip bulunan *Defterdar Ahmed Paşa Hazretlerinin* imzâsı ile imzâlı ve mührü ile mühürlü ve işbu 1021 senesinin Cemâziyelâhir ayının onaltıncı günü tarihini taşıyan *Divan* tarafından verilen tez-

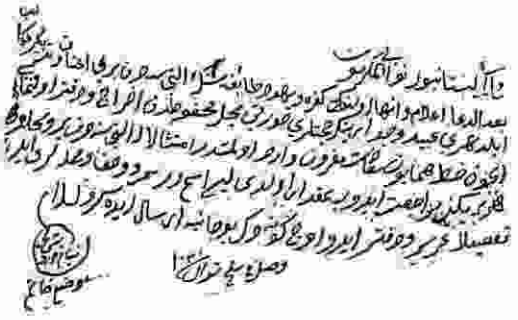
kerede şöyle denilmektedir.

Kaçkın gayr-ı müslimler, cizyelerini, İspençelerini ve bennâk vergilerini vermemek için, şu anda inşâsına başlanan cami, selâtin vakıfları ve sultan başmaklığı voyvodalarından, ellerine türlü yollarla tezkereler almışlar ve isimleri defterde yazılı olmadığı halde mühürlü temessük elde etmişlerdir. Böylece cizye, ispence ve bennâk vergisi mukataaları büyük zarara ma'rûz kalmış olduğunu, adı geçen mukataalar emini *Hasan* tarafımıza bildirdiğinden durum şu şekilde düzenlenmiştir.

Ellerinde temessük bulunanların isimleri voyvodaları defterlerinde varsa ne a'lâ; yoksa defterlerinde isimleri yazılı olmayanlardan, adı geçen emin, elindeki berât gereğince, cizyelerini ispencelerini ve bennâk resimlerini miri için tahsil edip teslim almasına yardım edesiniz.

Gelen tezkerede durum bu şekilde kayıtlı olduğu gibi şu anda sadrazam kaymakam hazretleri tarafından da bu konu için ferman sâdır olduğundan, işbu mürâsele yazılıp sizlere gönderilmiştir. Size ulaşınca, o gibi isimleri defterden ve voyvodalarından isteyiniz. Defterde olmayan gayrı müslimlerin cizye, ispence ve bennâk vergilerini, adı geçen emine teslim ettirin. Hiçbir şekilde kimseyi müdâhale ettirmeyin. Ve bu mürâseleyi sicilinize kaydediniz.

1021/1612.

İS1/1 (1)

İstanbul Mahkemeleri Naiplerine Mürâsele

Mehâkim-i İstanbul nüvvâbı el-mükerremûn;

Ba'de'd-du'â i'lâm ve inhâ olunur ki; kefere ve yehûd tâifesinün altı seneden beri i'lâk ve tedbîr ve mekâtib eyledükleri 'ubeyd ve civârının hüccetleri süreti sicile-i mahfûzdan ihrâç ve defter olunması için hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn vârid olmuşdur. İmtisâlen-leh altı seneden berü mücelledden her birine mürâca'at idüb ne mikdar oldı ise ism ve resim ve vasf ve mahalleri ile tafsîlen tahrîr ve defter idüb üç güne dek bu cânibe irsâl idesüz ve's-selâm.

Vasl fî selh-i Şevvâl sene 1021.

Berâm *Dört Beş Mehmed* mevzi'-i hatem.

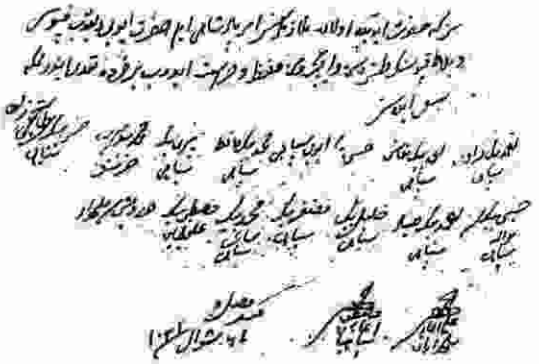
İS1/1 (1)

İstanbul Mahkemeleri'nin saygı değer naipleri;

Duadan sonra bildirilir ve yazılır ki, *Hıristiyan* ve *Musevî* ahalisinin altı yıldan beri azat ettikleri, şartlı olarak bıraktıkları ve kayıt ettirdikleri erkek kölelerin ve câriyelerin hüccetleri suretlerinin, saklı bulunan sicilden çıkartılması ve defter hâline getirilmesi için, yüce hatt-ı hümayun gelmiştir. Buna uyularak, altı yıldan bu yana olan ciltlerin her birine müracaat edip, ne miktar oldu ise isimleri ve alâmetleri ve vasıfları ve yerleri ile tafsilatlı olarak yazıp ve defter haline getirip, üç güne kadar tarafımıza gönderiniz vesselam.

1021 senesi Şevvâl Ayı'nın son gününde (miladî 23 Aralık 1612 Pazar günü) ulaştı.

İsim *Dört Beş (Torbaş) Mehmet* Mühür yeri

İS1/1 (3)

Eyüb Mahkemesi Mülâzımlarına Mürâsele

Sir 'i *Hazret-i Eyyûb*'da olan mülâzimlersiz,emr-i *Pâdişâhî* ile *Hazret-i Eyyûb* ve *Topkapusı* ve *Balat Kapu*-

si'nun tasrasını ve içerüsini hıfz ve hurâset idüb bir ferde ta'addî ittirmemeğe sa'y idesiz.

Ahmed Beg .....sipâhî,
Ahmed Beg nakkâş sipâhî,
Hasan Beg Eyyûb sipâhî,
Pîrî Beg sipâhî,
Mehmed Beg bin Sin'ân,
Hasan Beg bin Tasçızâde sipâhî,
Hüseyin Beg bin.....,
Ahmed Beg sayyâd sipâhî,
Halîl Beg sipâhî .....,
.....Beg sipâhî,
Mehmed Beg .....sipâhî,
.....Beg ulûmî,
Dervîş bin silâhdâr,
'Ali Aga-yı silâhdârân,
Mustafâ Aga-yı sipâhîyân,

vasl ve kayd fî 6 Şevvâl sene 1021.

İS1/1 (3)

Siz ki, *Hazret-i Eyûb* semtinde vazifeli mülâzımlarsınız, padişah emri ile, *Hazret-i Eyûb* ve *Topkapısı* ve *Balat Kapısı*'nın dışarısını ve içerisini koruyup ve beldeyüp, hiç bir kimseye adaletsizlik ettirmemeğe çalışınız.

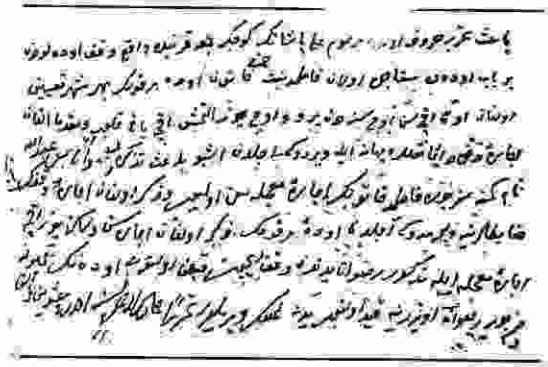
Ahmet Bey .....sipahi,
Ahmet Bey nakkaş sipahi,
Hasan Bey Eyüb sipahi,
Pirî Bey sipahi,
Sinan oğlu, Mehmet Bey
Taşçızâde sipahî oğlu Hasan Bey
.....oğlu, Hüseyin Bey
Ahmet Bey sayyad sipahi,
Halil Bey sipahi.....,
.....Bey sipahi,
Mehmet Bey sipahi,
.....Bey ulumî,
Silahtaroğlu Derviş,
Silahtarlardan Ali Ağa,
Sipahiler ağası Mustafa,

6 Şevval 1021 senesinde (miladî 30 Kasım 1612 Cuma günü) ulaştı ve kaydedildi.

IV- ÇEŞİTLİ MAKAMLARDAN YAZILAN TEMESSÜKLER

İS1/98 (721)

Vakıf Odasının Kira Bedelini Tahsil[illegible]ına Yazılan Temessük

Bâis-i tahrîr-i hurûf oldur ki merhûm *'Ali Paşa'nın Küçük Cum'a* kurbünde vâki' vakıf odalarından bir bâb odada müste'cir olan *Fatma binti Hamza* (nâm) hatun oda-yı merkûmun beher şehr ta'yin olunan oda akçesin üç seneden berü ve üç yüz altmış akçe bâkî kalub ve mukaddemâ alınan icâreyi dahi dâimâ te'allül ve bahâne ile virdüğü ecilden işbu bâis-i tezkere *Rıdvân bin 'Abdullah* nâm kimesne mezbûre *Fatma Hatûn*'un icâre-i mu'accelesi olmayub ve zikr olunan icâre-i vakfın zâbitlerine virmedüğü ecilden oda-yı merkûmun zikr olunan icâresin sekiz yüz akçe icâre-i mu'accele ile mezkûr *Rıdvân* yedinden vakf içün kabz olunub odanın ta'mirini mezbûr *Rıdvân* üzerine kayd olunub yedine temessük verildi.

Tahriren Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

İS1/98 (721)

Bu belgenin düzenleniş sebebi şudur ki;

Merhum *Ali Paşa*'nın *Küçük Cum'a* yakınında bulunan vakıf odalarından birisinde kiracı darak oturan *Hamza* kızı *Fatma* adlı kadın,söz konusu odanın her ayı için belirlenen oda akçesini üç senedir ödememiştir ve 360 akçe vakfın alacağı vardır. Daha önce alınan kira bedellerini de hep zorla ve türlü bahanelerle ödediğinden dolayı, işbu tezkerenin tanzimine sebep olan *Abdullah oğlu Rıdvan* adlı şahıs, *Fatma Hatun*'un peşin kira bedeli bulunmadığından ve vakfın kira bedelini vakıf zâbitlerine ver-

medeğinden, zikredilen odanın kira bedeli olarak peşin 800 akçe adı geçen *Rıdvan*' dan vakıf için teslim alınmıştır. Odanın tamiri de *Rıdvan*'a ait olmak üzere eline işbu temessük verilmiştir.

Cemâziyelâhir 1021/1612.

V- TEZKİRELER VE DİĞER YAZILI EMİRLER

G2 (944)

Sûret-i tezkire-i Defterdâr Efendi;

Fahrü'l-kuzât ve'l-hükkâm mâden-ül fazli ve'l-yakîn *Mevlânâ Ayntâb*ve *Rumkale* kadıları zidet fazlu humâ tezkire varıcak ma'lûm ola ki; bundan akdem *Rumkale* haslarından erbâb-ı timardan dârende-i tezkire *Pîr Hasan* nâm sipâhî emin olmak üzere iltizâm idüb bir mikdar zaman mutasarrıf oldukdan sonra mezbûr hasları *Mehmed Merzûk* nâm kimesne ibtidâ-yı târîhden ziyâde ile iltizâm itmeyin icâra verilmiş idi. Hâliyâ mezkûr *Pîr Hasan*'un zamân-ı mübâşeretün hisâbı görüldükde makbûzâtından zimmetinde on bin altı yüz seksen sekiz akça zâhir olub taleb olundukda edâsına kâdir değilüm ama *kazâ-yı Ayntâb*'da *Turalu* nâm karyenün on altı kıratı hass-ı şâhî ve sekiz kıratı mülküm olmağın hisse-i hassı eminden içâre alınış idüm. Eyle olub ber-mûcib-i defter hakkumdan ve hisse-i hasdan icâre mûcebince karye-i mezbûr halkından rüsûmdan ve mahsûlden hayli akçem kalmışdur ve *kazâ-yı Rumkale*'de timarum olan *Karye-i Akçaburç* re'âyâ ahâlisi üzerlerinde dahi rüsûm cihetinden mahsûlünden hayli hakkum kalmışdur. Zikrolan hakkum tahsîl olunub ve benüm için zabtolunub diye bildirdiğinden mezkûr *Pîr Hasan* dârende-i tezkire *Hâcı 'Ali*'ye koşulub ol cânibe irsâl olundı gerekdür ki her biriniz ihzâr-ı husemâ kılub erkân vechile hak üzere teftîş idüb gönderesiz. Kaziyyedeki gibi olub mezbûrun zikrolunan karyeler ahâlisi üzerlerinde rüsûm-ı cifdden ve gayridan ber-vechi şer' ve kânûn her ne mikdâr hak olduğu sâbit ve zâhir olursa bedel kayden havâle-i mezbûre mezkûrun deyni için tahsîlâtdan zâhir olacağından kimesneye bir akçe virmeye hâkî kodurmayasız ve bi'l-cümle bu bâbda idüb virüb hazer ve hilâf-ı kânûn olmakdan hazer hakk-ı sarîhe tâbi' olasız ve hâsıl olan bir havâlemüz adamlarla bu cânibe gönderesiz ve yine *Haleb*'e teslîm itdüresiz.

Tahrîren fî'l-yevm-il 'işrîn Rebî'ü'l-âhir semân ve erbâ'în ve tis'a miete.

İmzâ:
bi-medîne-i Haleb

G2 (944)

Defterdar Efendi'nin tezkeresinin sureti;

Kadıların ve hâkimlerin iftiharı, fazilet ve kelâm madeni, efendimiz Anteb ve Rumkale kadıları, fazîletleri çok olsun, tezkere varınca malum olsun ki, bundan önce Rumkale haslarından, timar sahiplerinden, tezkereyi getiren *Pir Hasan* adlı sipâhi, emânetini almak üzere iltizam edip bir miktar zaman mutasarrıf olduktan sonra, sözü geçen hasları, başladığı tarihten itibaren fazla iltizam etmeyip, *Mehmed Merzuk* adlı kimseye kiraya vermişti. Şimdiki halde, adı geçen *Pir Hasan*'ın işe başladığı zamanın hesabı görüldüğünde, topladığı paralardan zimmetinde on bin altı yüz seksen sekiz akçe görünüp istendiğinde, "ödemeğe muktedir değilim, ama *Antep* kazasında *Turalu* adlı köyün on altı parçası padişah hassı ve sekiz parçası kendi mülküm olduğu için, has hissesini, eminden (vazifeli memurdan) kiralamıştım. Öyle olup, deftere göre, hakkımdan ve has hissesinden kira gereğince, adı geçen köy halkının vergilerinden ve mahsulden hayli akçem kalmıştır ve *Rumkale* kazasında timarım olan *Akçaburç* köyünün reaya (gayrı müslim) ahalisi üzerlerinde dahi vergi yönünden, mahsulden hayli hakkım kalmıştır. Zikredilen hakkım tahsil olunsun ve benim için zaptolunsun," diye bildirdi ki, adı geçen ve tezkireyi getiren *Pir Hasan, Hacı Ali*'ye yollanıp o tarafa gönderildi. Gerekir ki, her biriniz karşı tarafları huzura getirip, usule göre ve doğrulukla tahkik edip gönderiniz. Kanun maddesindeki gibi olup, adı geçen şahsın zikrolunan köyler ahalisi üzerlerindeki çift vergisinden ve diğerlerinden, şeriata uygun olarak her ne miktar hakkı bulunduğu sabit olup ortaya çıkarsa, kaybedildikten sonra verilmesi gereken havale, adı geçenin borcu için tahsil edilmesi belli olacağından, hiç kimseye bir akçe vermeyiniz ve geriye hiç bir şey bırakmayınız. Tamamen bu şekilde hareket edip, kanuna aykırı düşmekten sakınınız ve sarih olarak doğruluğa bağlı bulununuz ve hasıl olan havalemizi, adı geçen adamlarla bu tarafa gönderiniz ve yine *Haleb*'e, teslim ettiriniz.

948 senesi Rebiülahir Ayı'nın yirminci gününde (miladî 13 Ağustos 1541 Cumartesi günü) yazıldı.

İmza:
Haleb Şehri İçin.

G2/76 (253)

Uygunsuz Vaaz Veren Kişinin Sürülmesi

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Nefs-i Ayntâb*'dan *İbrâhim bin Nâtûç* nâm kimesne meclis-i ser'e gelüb ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "ben vâiz kimesneyim, dâimâ iki nefer şâkirdüm ile mahalle aralarında gezüb tenhâ olarak başuma 'avret ve kız ve gelin cem' idüb va'az ve nasîhat iderüm. Meclisimde benden, şakirdlerimden gayrı ricâlden kimesne olmaz ancak, hemen ben ve iki şakirdim olur. Ben bu va'azı dâima iderüm. Bi'l-fi'il gene *Haciye Sabah* nâm karının evinde va'az ve nasîhat iderüm, " deyü i'tirâf itdükde müslümânlardan ba'zı kimesneler şahâdet idüb mezbûr *İbrahim* bu asıl va'azı dâima ider idi, bundan sâbık *Ayntâb* kadısı olan fahrü'l-'ulemâ mevlânâ*Hâbil Efendi* mezbûr *İbrâhim*'i şehirden sürmüştür, deyü şahâdet idüb mezbûr *İbrâhim* dahi şahâdeti kabûl idüb bu asıl tenhâ evlerde 'avret ve kız ve gelin cem'idüb va'az etmeğe münhâ olmağın red olunub şehirden sürüldüğü sebebden mâ vakaa vukûu üzere sebt-i sicill-i kayd ve defter olundı.

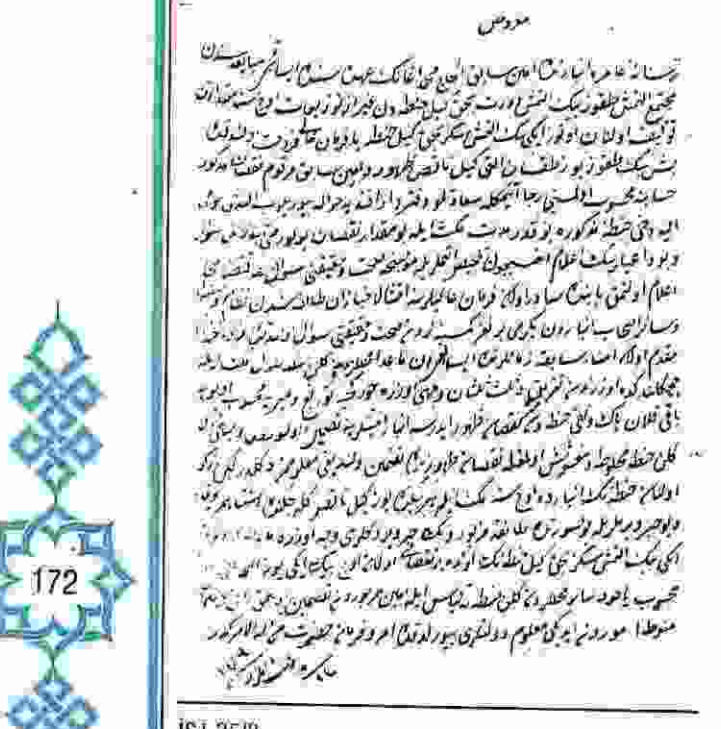
Tahrîren fî yevm-i 12 şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene 948.

G2/76 (253)

Antep'den *Nanıç oğlu İbrahim* adındaki kimse şer'i meclise gelip şöyle ikrâr ve itiraf eyledi; "ben vaiz kimseyim. İki kişi şakirdim ile mahalle aralarında gezip, tenha olarak başıma kadın ve kız ve gelin toplayıp vaaz ve nasihat ederim. Meclisimde benden ve şakirdlerimden başka erkeklerden kimse bulunmaz. Sadece ben ve şakirdlerim bulunur. Ben bu vaazı daima ederim. Gene *Haciye Sabah* adındaki karının evinde bil-fiil bir ay vaaz etmeğe sözleştim. Her gün kadın, gelin ve kızlar adı geçen karının evinde toplanırlar ben de vaaz ederim," dedi. Müslümanlardan bazı kimseler şahadet edip adı geçen *İbrahim* bu türlü vaazı her zaman yapar idi. Bundan önce *Antep* kadısı olan fahri'l-ulema mevlânâ *Hâbil Efendi* kendisini şehirden sürmüşdür, dediler. Adı geçen *İbrahim* dahi bu şahadetleri kabûl eyledi.Tenha evlerde kadınlar,kız ve gelinleri toplayıp vaaz etmek yasak olduğundan adı geçen *İbrahim* şehirden sürüldü. İkrar ve ifadeler sicile kaydolundu.

12 Rebiülevvel 948/1541.

§.2. Çeşitli Kamu Görevlileri, Tayin ve Sorumlulukları

İS1-25/2

Tersane Eminirin Sorumluluğu

Ma'rûz

Tersâne-i 'âmire anbârında emîn-i sâbık *El-hac Muhammed Ağa*'nın uhdesinde isakçı mübâya'asından mûctemi' altmış dokuz bin altmış dört buçuk keyl hıntadan gayr-ı ez tevziat üç sene mikdârı tevkîf olunan otuz iki bin altmış sekiz buçuk keyl hınta bâ fermân-ı 'âli furuht olundukta beş bin dokuz yüz doksan altı keyl nâkıs zuhûr ve emîn-i sâbık merkûm, noksan-ı mezkûrun hesâbına mahsûb olmasını ricâ etmekle sa'âdetlü defterdâr efendiye havâle buyurulup efendi-i mûmâ-ileyh dahi hınta-i mezkûra bu kadar müddet meks ile bu mikdâr noksan bulur mu Habbâzandan suâl ve bu dâ'îlerinin i'lâm etmesi içün telhîs etmeleriyle mûcebince sıhhat ve hakîkati suâl ve ikizâsı i'lâm olunmak bâhında sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen habbâzan tâifesinden *Nizâm* uslalar ve sâir ashâb-ı anbârdan yirmi bir nefer kimesnelerden sıhhat ve hakîkati suâl olundukda mezbûr *Mehmed Ağa*'dan mukaddem olan ümenâ-i sâbıka zamânlarında isakçıdan ma'ada mahallerden gelen hınta tûl-ı meks ile çiçeklendikte üzerinden tefrik ve sülûs-i sülûsân vechi üzere çarıkçıya tevzî' ve miriye mahsûb olub bâkî kalan pâk ve nakiyye hıntadan noksan zuhûr ederse anbar eminlerine tazmin olunur ve elyafçıdan gelen hınta mahlût ve magşûş olmakla noksan zuhûrunda tazmin olunduğu ma'lûmumuz değildir lâkin zikr olunan hıntanın anbarda üç sene meks ile her binde yüz keyl nâkıs geleceğinde iştibâhımız yoktur deyü haber vermeleriyle bu sûretde tâife-i mezbûrun haber verdikleri vech üzere ma'rûz-zikr otuz iki bin altmış sekiz buçuk keyl hıntanın onda bir noksanı olan üç bin iki yüz altı ..... mahsûb yâhûd sâir mahallerden gelen hıntaya kıyas ile emîn-i mezbûrdan tazmîn olunmak dahi emr-i âlîlerine bağlı manût umurdan idüği ma'lûm-ı devletleri buyruldukda emir ve ferman hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 14 Recebi'l-Ferd 1179.

İS1-25/2

Arzolunur;

Tersane-i amire anbarında sabık *Emin el-Hac Mehmed Ağa*'nın emri altında isakçı mübâyaasından toplanmış olan altmış dokuz bin altmış dört buçuk kile buğdaydan tevziat dışı olup üç sene bekletilen otuz iki bin altmış sekiz buçuk kile buğday ferman ile satılmıştır. Ancak bu satışla beş bin dokuz yüz doksan altı kile eksik ortaya çıkmış adı geçen sabık *Emin Mehmed Ağa* bu noksanlığın normal bir eksilme olarak kabul edilmesini defterdardan rica etmiştir Defterdar efendi de zikredilen buğdayın bu kadar beklemekle bu ölçüde eksilmesi mümkün mü? diye ekmekçilerden sorulmasını ve kendisine özetle bilgi verilmesini istemiş bu emir gereği olarak bu eksilmenin gerçek durumunu ortaya çıkarmak ve sonucu bildirmek üzere ekmekçiler esnafından *Nizam* ustaları ve anbarda çalışanlardan Yirmi bir kişiden bu eksilmenin doğruluğu sorulmuştur.

Mezkûr *Mehmed Ağa*'nın geçmiş olan emirler zamanında isakçılar haricinde mahallerine gelen buğdayı uzun müddet beklemekle çiçeklendiği zaman sülûs-i sülûsân (2/3) miktarınca çörekçiye dağıtılır ve hazine hesabına yazılırdı. Geriye kalan temiz buğdaydan eksiklik

zuhur ederse anbar eminlerine tazmin olunur ancak el-yafçıdan gelen buğdayın karışması halinde eksiklik görülürse noksanlığın tazmin edildiğini bilmiyoruz. Bununla beraber mezkûr buğdayın anbarda üç sene bekletilmesiyle her binde yüz kile eksik geleceğinden süphemiz yoktur. diye mezkur inceleme heyetinin verdiği bilgiler ışığı altında zikri geçen otuz iki bin altmış sekiz buçuk kile buğdayın onda bir noksanı olan üç bin iki yüz altı kilesi hazineye sayılması yahut diğer bölgelerden gelen buğdaya kıyas edilerek bahsi geçen emine noksaniyeti tazmin ettirilmesi de yüce makamınızın emir ve takdirlerine bağlı olduğunu ve durumun sizin takdirlerinize havale edildiğini saygılarımızla arzederiz.

14 Receb 1179/1765.

G2/101 (339)

Sancak Vekilinden Hesap Sorma

Sancak beyi *Hüseyin Bey* yerine vekil bıraktığı kâtibden hisâb isteği;

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki fahrü'l-ümerâi'l-kirâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm hâliyâ *Anteb* sancağı beyi olan *Hüseyin Bey* dâme mecdühû hazretleri huzûr-ı serîflerinde kâtib el-hâc *Mehmed bin el-hâc 'Ömer*'i meclis-i şer'e dâvet idüb getürüb takrîr-i merâm kılub didi ki; "bundan akdem ben der-i devlete gitdüğümde sancağı zabtidüb bana ait olan hükuku alub kalzitmek için işbu el-hâc *Mehmed*'i vekîl-i mutlak nasbidüb gitmiş idüm. İki yıl sancağum zabtidü. Muhasebesini virsün," deyücek mezbûr kâtibden su'âl olundukda bi'l-inkâr cevâb virüb muşârunileyh beg hazretlerinden beyyine taleb olundukda *Ahmed kethüdâ bin Halîl* ve *Ahmed bin Halîl* ve mevlânâ *Sabâh bin Emin* hâzırlar olub edâ-yı şahâdet-i şer'iyye kılub didiler ki;" muşârunileyh beg hazretleri bundan akdem der-i devlet ile bâb-ı saâdete gitdüğinde sancağı zabtitmek için mezbûr kâtib *Mehmed*'i vekîl-i mutlak nasbitdi. Mezbûr kâtib *Mehmed* dahi vekâlet-i mezbûru hâli kabûl idüb bey hazretlerine âid olan mâldan her na hâsıl olursa, hesâbın benden bilsün demişdür," diyü şahâdet eyledüklerinden şahâdetleri bâde rîâyete şerâ'iti hayyız-ı kabûlde vâki olub bi't-taleb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 21 şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene 948.

G2/101 (339)

Fahrü'l-ümerâi'l-kirâm zü'l-kadrî ve'l-ihtiram hâlen *Anteb* sancağı beyi olan *Hüseyin Bey* -sereflî devamlı olsun- hazretleri huzuru şeriflerinde katip *Hacı Mehmed*'i şer'î meclise getirip şöyle beyan eyledi; "bundan önce ben devlet kapısına -*İstanbul*'a- gittiğimde sancağı alıp bana ait olan hukuku muhafaza etmek üzere bu *Hacı Mehmed*'i mutlak vekil tayin etmiş idim. İki yıl sancağımı zabtetdi, muhasebesini versin," dedi. Katip *Hacı Mehmet* 'len sorulduğunda inkar ile cevab verdi. İddiayı kabul etmedi. Adı geçen bey hazretlerinden delil istendi. *Halil oğlu Ahmet Kethüda* ve *Emin oğlu mevlana Sabah* şer'î meclise geldiler. Şöyle şahadet eylediler; "adı geçen bey hazretleri bundan önce devlet kapısına yani *İstanbul*'a gittiğinde sancağı zabtetmek için -korumak- adı geçen *Mehmed*'i mutlak vekil tayin etmişti. Katip *Mehmet* dahi vekaleti kabûl edip, bey hazretlerine ait olan maldan her ne hasıl olursa hesabını benden bilsin, demiştir," dediler. Adı geçenlerin şahadetleri şartlarına uygun olduğundan kabûl edildi. Taleb üzerine sicile kaydolundu.

21 Rebiülevvel 948/1541.

K1 (2)

Kethüdâlıktan İhraç Kararı

Kaziyye-i ihrâc-ı mine'l-kethüdâlık-ı vartan der karye-i *Esbli*.

Sebeb-i tezkere budur ki; cemâ'at-i *Esbli ibrâhim* meclis-i şer'e gelüb neşr-i sekvâ idüb didi ki bizim işbu kethüdâmız *Varan*'dan canımıza yetdi, bize bunun kethüdâlığı gerekmez diyüb karye-i mezbûre sipâhîleri dahi ittifâkıyla kethüdâlıkdan ihrâc olunub hiç bir nesneye karışmaya ve sâir ra'iyyet gibi cem'î harâcın ve avârızın bî-kusûr vire dinilüb ve hem kendü dahi ı'tirâf kılub didi ki o yir kethüdâlığı bana gerekmez diyüb hiç bir nesneye karışmayam diyücek talebleri ile kethüdâlıkdan ihrâc olunduğı defiere sebi olundı ve eğer bir dahi kazâya karışırsa beğ emriyle muhkem siyâset olına.

Bi-mahzar-ı
Mevlânâ Hasan el-hatîb ve
'Abdüllatîf bin 'Ali.

K1/(2)

Esbili Köyü'nde *Vartan*'ın kethüdâlıktan ihraç kararı

Tezkere'nin yazılış sebebi

Şudur ki; *Esbili* cemaatinden İbrahim şer'î yargı meclisine gelerek şikâyetini dile getirip şöyle dedi:

Bizim işbu kethüdâmız *Vardan*'dan canımıza yetti. Bize bunun kethüdâlığı gerekmez.

Bu iddia üzerine adı geçen köyün sipâhîlerinin ittifakıyla dahi adı geçen *Vardan*, kethüdâlıkdan ihraç olundu. Hiç bir şeye artık karışmasın, diğer ra'iyyet gibi bütün haraç ve avârız vergilerini eksiksiz versin diye karar verildi. Kendisi de itiraf ederek şöyle dedi:

O yer kethüdâlığı bana gerekmez, hiç bir şeye karışmayacağım.

Kısaca tarafların talepleri ile kethüdalıktan ihrâç olunduğu defiere kaydedildi. Ve eğer bir daha karışırsa bey emriyle siyâset olunsun yani cezâlandırılsın.

Şahitler
Hatip Mevlana Hasan
Ali oğlu Abdüllâtif

İS1-25/2
Kethüda Tayin İ'lâmı

Ma'rûz

Derûn-ı arz-ı hâl ile mezkûr *Asitâne-i Aliyye*'ye *Efrenc* tarafından gelen billûr makûlesi eşyâyı bey' ede gelen tâifenin kethüdâlığı husûsu eslâf-ı dâ'îleri *İstanbul* kadıları efendiler huzûrunda içlerinden birini mutemed ve emin ittihâz ve ihtiyâren nasb ve hüccet ile zabt ettire gelmelerinden sâhib-i arz-ı hâl *Ahmed*'i 74 senesinde mutemed ittihâz ve nasb ettirdiklerinin hüccet târîhi mezkûr siciline mukayyed bulunduğu ma'lûm-ı devletleri buyurduklarda fermân men lehü'l-emrindir.

Fî 12 min Receb 1179.

İS1-25/2

Arzolunur;

Dilekçede adı geçen, *İstanbul*'a *Avrupa*'dan gelen cam türü eşyayı satın alagelen esnafın kethüdalığı konusu geçmişte *İstanbul* kadıefendileri huzurunda içlerinden birini mutemed ve emin edinmek ve seçmek suretiyle yapılıyordu. Bu bir belge ile tescil edilmekde idi. Dilekçe sahibi *Ahmed*'i 74 senesinde mutemed tayin ettirdiklerinin belge tarihi mezkur siciline işlenmiş bulunduğu makamınızın bilgisine sunulmuştur. Emirlerinize arzederim

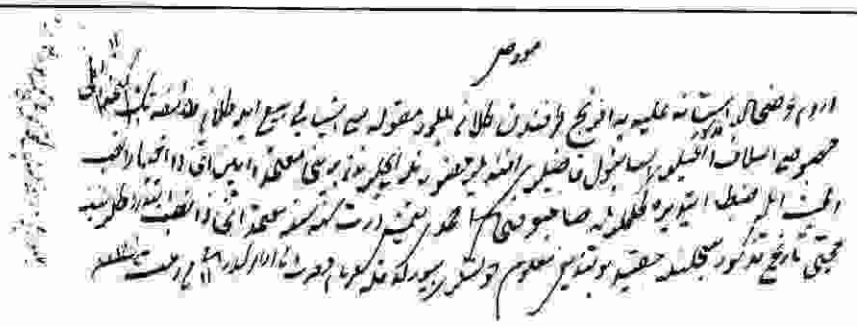
12 Receb 1179/1765.

K4 (196)

Subaşı Aleyhine Yetkiye Tecavüz Davası

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Erbâb-ı timardan *Budak Beg ibn-i Ferhâd Beg* hazret-i emirü'l-ümerâi'l-kirâm zahîrü'l-küberai'l-fihâm *Karaman Beğlerbeğisi Mehmed Paşa* -yessarallahu mâyeşâdan kitâb-ı müstetabların irâd eyleyüb kazâ-yı *Kayseri*'den karye-i *Yenice* nâm-ı diğer *Seydi Sâlim* nâm karyenin mâlikânesi vakf ve dîvânîsi beratla benüm timarum olub öşrünü tasarruf ider iken hâliyâ müşârünileyh cânibden şehir za'îmi fahrü'z-zümâ *Sin'ân* subaşı dahi idüb tasarrufuma mâni' olur şer'ile görülmesini taleb iderüm didi öyle olsa şer'ile teftiş idüb göresiz deyü ferman olunub imtisâl-i emr olunub mezbûr *Sin'ân* subaşı ile mahall-i niza'un üze-

rine varılub akd-i meclis olunub teftiş olundukda mezbûr *Budak Beg* müşârünileyh *Sin'ân* subaşı mukâbelesinde takrîr-i kelâm kılub didi ki karye-i mezbûrenin hudûd-ı da'vasına taraf-ı şarkîsi *Ya'kûb* değirmeni arkından çıkan ılıcanun yol ki *Ramazan* tarlasından çıkub karye-i mezbûre bendine varur ve taraf-ı garbîsi *Sarımsaklu* suyuna varur bu hudûd-ı muayyenenin içinde olan yerler karye-i mezbûre yerlerinden olub tasarruf idûb giderüm şimdi dahl idersün deyücek mezbûr *Sin'ân* subaşıdan su'âl olundukda hudûd-ı mezbûreye inkâr ile cevâb virûb ba'de'l-inkâr *Budak Beg*'den sıdk-ı mukâbelesinde beyyine taleb olunub udûl-ı müslimînden *Yûsuf bin 'Ömer* ve *'İsâ bin Mûsâ* ve *Ramazân bin Mehmed* şahâdet-i şer'iyye kılub didiler ki; "zikrolan hudûd-ı mu'ayyene karye-i mezbûrenin mâbeynlerinde olan arâzî karye-i mezbûrenin yerlerindendür," deyü şahâdet eylediklerinde şâhidân-ı mezbûrânun şahâdetleri ba'de'l-ta'dîl ve'l-tahlîf hayyiz-ı kabûlde vâki' olunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-Râbi'aşer şehr-i âhirü'l-Cemâzi min şuhûr-ı sene erba'a ve hamsin ve tis'a miete.

Şuhûd-ı muhzır
Yûnus bin Seydi ve
Mûsâ bin Taşdemür ve
Halîl bin Hızır ve
Sarrâç Halîl bin mevlânâ Cemâl ve
gayruhum.

K4 (196)

Sicilin yazılma sebebi budur ki:

Timar sâhiplerinden, *Ferhad Bey oğlu Budak Bey*; değerli beylerin beyi ve büyük devlet adamı *Karaman Beylerbeyi Mehmet Paşa*'dan -Allah dilediğini kendisine kolaylaştırsın- yazılı emir alarak, şöyle iddiada bulundu: *Kayseri* kazasına bağlı *Yenice* veya bir diğer adıyla *Seydi sâlim* adlı köyün mâlikânesi vakıf ve divânisi de berâtla sâbit benim uhdemdir. Öşrünü ben tasarruf ederken şu anda zeâmet sâhiplerinin övünç vesilesi *Sinan Subaşı* müdâhele etmekte ve tasarrufuma mâni olmaktadır. Aramızdaki çekişmenin şeriat ile görülmesini talep ediyorum.

Davacının bu beyanı üzerine "iddia edildiği gibi ise şeriat ile meseleyi halledesiniz" diye ferman sâdır oldu. Yüce emre uyularak adı geçen *Sinan Subaşı* ile çekişme konusu yere varıldı. Şer'î yargı meclisi kuruldu. Durum araştırıldığında, *Budak Bey* adı geçen *Sinan Subaşı*'nın huzurunda şöyle beyanda bulundu:

Adı geçen köyün dört sınırı şöyledir: Doğu tarafı, *Yakub değirmeni* arkasından çıkan ılıcanın yoludur. *Ramazan*'ın tarlasından çıkar ve mezkûr köyün su bendine varır. Batı tarafı, *Sarımsaklı suyuna* varır. Bu belirli sınırların içinde bulunan yerler, söz konusu köye ait yerlerdir. Şu anda ben tasarruf ediyorum. Şimdi sen müdâhele ediyorsun.

Davacının bu iddiası üzerine durum davalı *Sinan Subaşı*'dan soruldu. Zikredilen sınırları inkâr eyledi. İnkâr beyânından sonra *Budak Bey*'den iddiasının doğruluğunu isbat ederek kesin delil istenildi. Bunun üzerine, dürüst Müslümanlar'dan *Ömer oğlu Yusuf*, *Musa oğlu İsa* ve *Mehmed oğlu Ramazan* şer'î bir şahitlik beyânı ile şöyle dediler:

Zikredilen belirli sınırları, adı geçen köyün aralarında bulunan köye ait yerlerdir. Bu şahadet beyânı üzerine şahitlerin şahitlikleri soruşturulduğu ve kendilerine yemin ettirildi. Sonra da kabûl edildi ve sicile durum talep üzerine kaydedildi.

14 Cemâziyelâhir 954/1547.

Şahitler
Seydi oğlu Yunus,
Taşdemür oğlu Musa,
Hızır oğlu Halil,
Mevlânâ Cemal oğlu Sarrâç Halil
Ve diğerleri.

H181/12 (1)

Halkın Sipahiden Şikayeti

Budur ki;

Kasaba-i *Harput*'da vâkı' nefs-i şehr ve kur'a re'âyâları 'umûmen meclis-i şer'e gelûb takrîr-i kelâm idûb didiler ki, kasaba-i *Harput* sâkinlerinden olub sipâhi tâifesinden olan *Halîl Bey ibn-i Küçük el-Hâc Mustafâ Beşe* nâm cundî bize daha ziyâde zulm ü te'addî idûb bu ana gelince vâki' olmamış bid'atler peydâ idûb kuyûb akçesi diyü nefs-i şehirden kuyûb başına birer gurûş ve kur'alardan kuyûb başına ikişer gurûş alub ve der-anbar-ı men' olunmuş iken tekrâr fukarâdan ferd başına bir buçuk kile le-

reke alub mezbûrun zulmü cevrinden ekseri perâkende ve perîşan olduğundan mâ'adâ evler basub ve oğlan çekûb ve nice 'avretler erlerinden redd itdürmüşdür ve gelen haracîlere ortak olub zahîr olub harâca mahal olmayan ortaklardan harâc alınuşdur dahi zulm u te'addîden hâlî değüldür mezbûrun keyfiyeti ahvâli a'yân ve eşrâf-ı vilâyetden su'al olunub sicil olunması matlûbumdur diyücek *Mollâ İsmâ'îl* el-hatîb ve *Mollâ Ebu Bekir* el-hatîb ve *Mollâ 'Ayas* el-hatîb ve sâdatdan *Hasan Çelebi* nakîbü'l-eşrâf ve *Seyyid Ebu Bekir Çelebi*ve es-*Seyyid Ferruh* ve zü'emâ ve *Çavuş* ve erbâb-ı timar 'umûmen ve sipâhi tâifesinden *Kâtib Mehmed Bey* ve *Mustafâ Ağa* ve sâir sipâh tâifesi 'umûmen ve yeniçeri tâifesinden serdâr *Mustafâ Beşe* ve *'Ömer Beşe* ve *'Ali Beşe* ve *İbrâhim Beşe* ve sâirleri 'umûmen cevâb virûb didiler ki, sipâh tâifesinden merkûm *Halîl Bey* vilâyetimizde bu ana dek nâ-hâk yere dört beş kan idûb ve ev basub ve oğlan çekûb ve nice 'avretleri zulûmle erlerinden çekûb redd itdürmüşdür el-hâsıl mezbûrun zulmünden râhatlığımız yokdur fukâraya zulm ü te'addîsi hadden ziyâde oldu diyü her biri 'ale'l-tarîki'ş-şahâde haber virmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan Çelebi el-cundî,
Mehmed Bey elcundî,
Hâlid Bey el-cundî,
'Ömer Bey el-cundî,
Zülfî Bey el-cundî,
Bekir Bey el-cundî,
'Osmân Bey el-cundî ve
gayruhum.

H181/12 (1)

Harput kasabası içinde ve köylerinde bulunan bütün reâyalar ser'î meclise geldiler, söz alarak şöyle şikâyet eylediler, "*Harput* kasabası sâkinlerinden olan sipahi tâifesinden *Küçük Hacı Mustafa oğlu Halil Bey* adındaki asker bize fazlasıyla zulüm ve tecavüz eyledi. Bu güne gelinceye kadar olmamış bid'atler -vergiler- icad eyledi. Kuyub akçesi diye şehirden kuyub başına ikişer kuruş aldı ve anbardan alınmak yasak edilmiş iken tekrar fakirlerden fert başına bir buçuk kile tereke aldı. Adı geçenin zulüm ve tecavüzünden herkes mağdur ve perişan oldu. Ayrıca evleri bastı ve oğlan götürdü ve nice kadınları kocalarından red ettirdi ve toplanan haraçlara ortak oldu. Küçük olup haraç vermemesi gereken ortaklardan haraç aldı ve halen de zulüm ve tecavüze devam ediyor. Adı geçenin bu halleri ahalinin ileri gelenlerinden ve vilâyet eşrafından su'âl olunup sicil olunmasını talep ederiz," dediler. Bundan sonra, *hatip Molla İsmail, hatip Molla Ebu Bekir, hatip Molla Ayaz* ve seyyidlerden *nakibü'l-eşraf Hasan Çelebi* ve *Seyyid Ebu Bekir Çelebi* ve *Seyyid Ferruh* kumandanlar ve Çavuş, timar erbabı ve bütün sipahi taifesinden *katip Mehmed Bey* ve *Mustafa Ağa* vesair sipahi taifesi ve bütün yeniçeri taifesinden serdar, *Mustafa Beşe, Ömer Beşe, Ali Beşe* ve *İbrahim Beşe* ve sairleri hepsi birden cevap verip dediler ki; "Sipahi taifesinden adı geçen *Halil Bey* vilayetimizde bu güne kadar haksız yere dört beş adam öldürdü, ev bastı, oğlan kaçırdı ve nice kadınları zulümle erlerinden alıp reddettirdi. Hulasa adı geçenin zulmünden, rahatlığımız yoktur. Fakirlere zulüm ve tecavüzü, haddini aştı," diye her biri ayrı ayrı şahadet eylediler. Şikayetler ve şahadetler sicile kaydolundu.

Ramazan Ayı ortası 1041.

Şahitler

Hasan Çelebi,
Mehmet Bey,
Halil Bey,
Ömer Bey,
Zülfi Bey,
Bekir Bey,
Osman Bey ve
diğerleri.

§.3. Belediye Teşkilâtı (İhtisab Müessesesi) Ve Narh Kâideleri

G2/100 (337)

İhtisab Vergisinin Tahsili

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki; kâtib el-hâc *Mehmed bin 'Ömer* cenâb-ı izzet-meâb saâdet nisâb *Hüseyin Bey* dâme ikbâlühû hazretleri huzûr-ı serîflerinde meclis-i şer'e gelüb ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; müşârunileyh bey hazretleri tahvîlinden ihtisâb resminden mâh-ı Safer Ayı'nın altı günlük yevmi'l-kısti muhtesib *'Abdullah* ve *Şarabdar* ellerinden iki bin yüz altmış sekiz *'Osmânî* akçe alub kabzitdüm didi ki ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 21 şehr-i Rebi'ü'l-evvel sene 948.

G2/100 (337)

Ömer oğlu katip Hacı Mehmet cenab-ı izzet-meab ve saadet nisab *Hüseyin Bey* -bahtı uzun olsun- hazretleri huzur-ı şeriflerinde şer'î meclise gelip şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "adı geçen bey hazretleri tahvilinden ihtisap resmi olarak -vergisi olarak- Safer Ayı'nın altı günlük vergisi muhtesip *Abdullah* ve *Şarabdar* ellerinden iki bin yüz altmış sekiz *Osmanî* akçe olarak aldım, kabzettim," dedi. Adı geçenin ikrarı sicile kaydolundu.

21 Rebiül-evvel 948/1541

B23-12/33

Zabıtanın Tartı Aletlerini Kontrolü

Oldur ki; *Beşiktaş* kasablarından *Aleksi* nâm kasabın lahmı vezn olundukda yedi akçelik iki yüz altmış altı dirhem eksik bulunmağın mâ-hüve'l-vâki' muhtesib celbile kaydı olundı.

Tahrîren fi'l-mezbûr.

Şuhûd

El-Hâc Hürrem 'Abdullah,
'Ali Beşe Yeniçeri,
Mehmed bin Mustafâ,
Mustafâ bin Da'vûd ve
gayruhum.

B23-12/33

Beşiktaş kasablarından *Aleksi*'nin eti ölçüldüğünde yedi akçelik, altmış altı dirhem etin eksik olduğu görüldü ve durum belediye başkanı (muhtesib) tarafından kayda geçildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahitler

Hacı Hürrem Abdullah,
Yeniçeri Ali Beşe,
Mustafa oğlu Mehmet ,
Davut oğlu Mustafa ve
diğerleri.

G2/56 (183)

Ekmek Kontrolü

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki *Nefs-i Ayıntâb*'dan habbâz *Hüdâverdi*'nin bir batman etmeği meclis-i şer'îde vezn olunub otuz beş dirhem noksan bilinüb muhtesib şarâbdar talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 4 Rebi'ü''l-evvel 948.

G2/56 (183)

Antep'ten ekmekçi *Hüdaverdi*'nin bir batman ekmeği şer'î meclisde tartıldı. Otuz beş dirhem eksik olduğu anlaşıldı. Muhtesip şarabdar talebiyle sicile kaydolundu.

4 Rebiülevvel 948/1541.

G2/55 (177)

Ekmekçilerin Beyanı

Defter oldur ki etmekçiyan beyân ider ki;

El-Hâc *Mehmed bin'Ömer* şeyhü'l-habbâzîn ûs-

üstâd *Yûnus bin Ahmed* üstâd *Mehmed bin 'Ali* üstâd *el-Hâc Oruç bin Hasan* üstâd *Muhsin bin Ahmed, İsmâ'îl bin Köylü Mahmud, Derviş Maksûd bin Mehmed, Kara Ahmed bin 'Ali, Baba Kalender bin 'Abdullah,* üstâd *Hıdır bin Kûpelû* üstâd *'Ali* ve *Beşir bin İbrâhim* üstad*bin İbrâhim* üstâd *Yûsuf bin 'Abdullah* üstâd *'Ali bin 'Ömer, İvez bin Hamza Fakîh.* Bu zikrolan eşhâs birbirlerine mütezâmînîn ve mütekâfilîn olmuşlardır ki, dâimâ etmekçilik idûb abes etmeye her vakıtda dükkânlarından etmek eksik olmaya bu minval üzere mültezim olmuşlardır.

Tahrîren fî yevm -i 3 Rebi'ü'l-evvel 948.

G2/55 (177)

Defter oldur ki, ekmekçiler beyan ederler ki;

Ekmekçiler şeyhi -başkanı- *Ömer oğlu Hâcı Mehmet* ve on dört ekmekçi ustası birbirlerine zimmeten kefil olmuşlardır. Şöyle ki, bunlar daima ekmekçilik yapacaklar, başka şeyle meşgul olmayacaklar, her vakit dükkanlarında ekmek bulunduracaklar, bu husus üzere mültezim olmuşlardır. Sicile kaydolundu.

3 Rebiül-evvel 948/1541.

G2/161 (513)

Çiğ Ekmek

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Habbâz Oruç Bey* nâm kimesnenün ekmegi meclis-i şer'ide vezn olunduk-da vezni tamâm bulunup ve emma çiğlüğine şeyhü'l-habbâzîn *Hâcı Mehmed* ve üstâd *Yûsuf* şahâdet itdükleri sebebden muhtesib şarabdâr talebi ile sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i Rebi'ü'l-sânî 948.

G1/161 (513)

Ekmekçi *Oruç Bey* adındaki kimsenin ekmeği şer'î meclisde tartıldı. Tartısı tamam bulundu. Fakat ekmeğin çiğ olduğuna ekmekçiler şeyhi *Hacı Mehmet* ve üstad *Yusuf* şahadet ettiler. Muhtesip şarapdar talebiyle sicile kaydolundu.

Rebiülahir Başı 948/1541.

G2/161 (512)

Çiğ ve Yanık Ekmek

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki;habbâz *Kara Ahmed'in* bir *'Osmânî*lik etmegi meclis-i şer'îde vezn olunub tamâm bulunub ve emma yanık olub ve çiğ olduğına etmekciler şeyhi olan üstâd *Hâcı Mehmed* ve üstâd *Yûsuf* şahâdet itdükleri sebebden muhtesib şarabdar talebi ile sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il-Rebi'ü'l-sânî 948.

G2/161 (512)

Ekmekçi *Kara Ahmed'in* bir *Osmanlı* akçelik ekmeği şer'î meclisde tartıldı. Tartısı tamam olduğu anlaşıldı. Ancak ekmeğin yanık ve çiğ olduğuna ekmekçiler şeyhi olan üstad *Hacı Mehmed* ve üstad *Yusuf* şahadet ettiler. Muhtesip şaraptarın talebi ile sicile kaydolundu.

Rebiülahir Başı 948/1541.

G2/18 (59)

Kâhgeye -Pastaya- Konulacak Yağ Miktarı

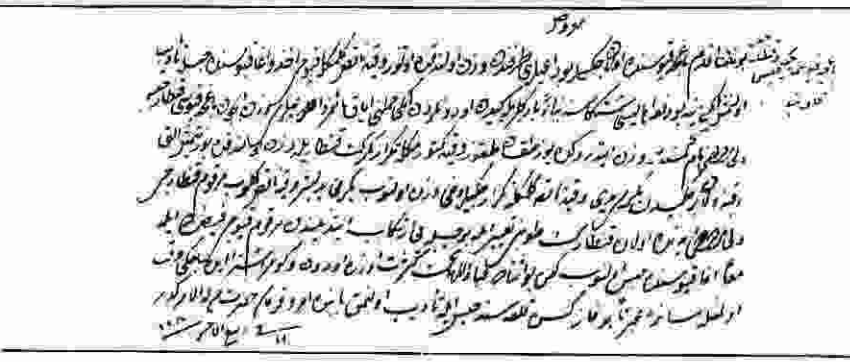
Vech-i tahrîr oldur ki; bundan akdem kâhkeciyân kâhgenin her bir batmanına bir kıyye sarı yağ koymasına izin virilmiş idi. Hâliyâ kâhkeci *Hâcı Mehmed* bir batmanda kırk dirhem sarı yağ kodum deyü i'tir'af idûb bu takdîrde yirmi dirhem noksân bilinûb muhtesib *'Abdullah* talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 6 şehr-i Saferi'l-muzaffer sene 948.

G2/18 (59)

Bundan önce kahkecilerin kahkenin her bir batmanına bir kıyye (altmış dirhem) sâde yağ (tere yağı) koymalarına izin verilmiş idi. Şimdi kahkeci *Hacı Mehmet*; "bir batman kahgeye kırk dirhem sâde yağ kodum," diye itiraf eyledi. Bu durumda yirmi dirhem eksik koyduğu anlaşıldı. Muhtesip *Abdullah*'ın isteğiyle sicile kaydolundu.

6 Safer 948 1541.

İS1-25/155.

Tartıda Noksanlık Yapan Bahçekapı Çekici ve Kantarcısına Kapıcı İle Birlikte Ceza Verilmesi Hakkında Bir Ma'rûz

Bağçekapusı çekicisi ve kantarcısı Kal'a-bend

Bundan akdem *Bağçekapusu*'nda olan çekiler bu dâ'îleri tarafından vezn olundukda otuz vukiyye nâkıs gelmekle kapucı ahz ve *Ağakapusu*'nda habsle te'dîb olunmuş iken yine bu defa ahâlisi iştikâsına binâen bargîrler ile giden odunlardan iki hamlini ayak nâibimiz dâ'îleri vezn içün *Bağçekapusı kantarcısı Veli Mustafa* nâm kimesneye vezn itdirdikde yüz doksan dokuz vukiyye getürmekle tekrar gümrük kantarıyla vezn olundukda yüz yetmiş altı vukiyye olan bir çekiden yigirmi yedi vukiyye nâkısı gelmekle tekrar çekiler dahî vezn olunub yigirmi yedişer vukiyye nâkıs gelûb merkum kandarcı *Veli Mustafa* yedinde olan kantarın topunu tagyîr ile bu hîleyi irtikâb itdiğinden merkûm kapucu *Feyzullah* ile ma'an *Ağakapusu*'nda habs olunub lâkin bu esnâda 'ibâdullahın kesret üzre odun ve kömür istirâ edeceği vakit olmağla sâire ibreten *Boğazkesen Kal'ası*'na habs ile te'dîb olunmak bâbında emr ü ferman hazret-i men lehû'l-emrindir.

Fi 11 Rebîû'l-âhir 1180.

İS1-25/155

Bahçekapısı çekicisi ve kantarcısına Kal'a-bend cezası verilmesi

Bundan önce *Bahçekapısı*'nda bulunan çekiler tarafımdan kontrol edildiğinde 30 okka eksik g..diğinden kapıcı yakalanmış ve *Ağakapısı*'nda hapisle te'dip edilmişti. Yine bu defa ahalinin şikâyeti üzerine beygirlerle giden odunlardan ikisinin yükünü ayak nâibimiz tartmak için *Bahçekapısı kantarcısı Veli Mustafa*'ya tarttırıldığında 199 vukiyye bir çeki olarak gösterilen yük gümrük kantarıyla tartılınca 27 okkiye eksik gelmiştir. Adı geçen kantarcı *Veli Mustafa*'nın elindeki kantarın topunu değiştirerek hile yaptığından yine adı geçen kapıcı *Feyzullah* ile beraber *Ağakapısı*'nda hapsedilmiştir. Ancak bu dönem insanların çokça odun ve kömür satın alacakları bir dönem olduğundan sanığın başkalarına ibret olsun diye Boğazkesen kal'asında hapis ile te'dip edilmesi hususunda emir ve ferman yetki elinde olan makamdır.

11 Rebiülâhir 1180/17.66.

G2/19 (61)

Et Narhı

Âyân-ı *Ayntâb* cem'olub meclis-i ser'e gelûb şimdiki mevsimde koyun etinin batmanı dokuz *Halebî* akçeye ve lahm-ı maazın batmanı yedi *Halebî* akçe olmak evvelden ola gelmişdir," deyü şahâdet itdükleri sebebden vuku'u üzere narh virildi.

Tahriren fi gurre-i Rebi'ü'l-evvel sene 948.

G2/19 (61)

Antep ileri gelenleri toplanıp şer'î meclise geldiler; "bu mevsimde koyun etinin batmanı dokuz *Halebî* akçeye ve keçi etinin batmanı ise yedi *Halebî* akçeye satılması evvelden beri olagelmiştir," diye şahâdet ettiler. Bunun üzerine ete narh verildi. Sicile kaydolundu.

Rebiülevvel Ayı Başı 948 1541.

G2/183 (590)

İzinsiz Şeftali Satışı

Vech-i tahrîr-i hurût budur ki; "*Seman Mahmûd bin Mahmûd*" meclis-i şer'e gelüb ikrâr ve i'tirâf idüb üç gündür şeftali sattum. İzn-i şer'î almadum ve muhtesiben narh dahi almadum deyü ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 17 şehr-i Rebi'ü'l-âhir 948

G2/183 (590)

Mahmud oğlu Seman Mahmud şe'î meclise gelip şöyle ikrâr ve itiraf eyledi; "üç gündür şeftali sattım. Şer'î meclisden izin almadım.Muhtesipden fiyat narhı dahi almadım," dedi. Adı geçenin isteğiyle sicile kaydolundu.

17 Rebiülahir 948 /1541

G1/129 (440)

Cemâziye'l-âhir târihli (945 tarihli) narh cetvelinde yazılı nesnelerin kimileri okunamadığından, okunabilenlerin adları ve fiatları aşağıya alınmıştır:

Leblebi	3.50	kıyye
Tüffah'alâ	6	kıyye
Tüffah Ednâ	2	kıyye
Sarıca armud	4	kıyye
Dımışki armud	6	kıyye
Nar eyü	2	kıyye
Kulanar soğan	1	kıyye
Zeytin	1	kıyye
İncir	20	kıyye
Sabun	20	kıyye
Yaş Sabun	17	
Tuz	16	kile
Bal	30	kile
Gerger üzümü	3	kile
Kara Antep Üzümü	2	kile
Rumkale üzümü	3	kile
Yaş üzüm	1.50	kile
Pirinç	8	kıyye
Maraş Pirinç	7	kıyye
Bal	23	kıyye
Kuru üzüm pekmezi	2.50	kıyye
Helva	27	kıyye
Acemî helva	18	kıyye
Akhelva	5	kıyye
Helva	14	kıyye
Pismânî ve kozlu alâ Bal helvası	36	kıyye
Helva	30	kıyye
Kabak ve minbarı karpuz	1	kıyye
Lahm-ı ganem	10	kıyye
Lahm-ı maaz(keçi)	8	kıyye
Künefe	4	kıyye
Tüffah	7	kıyye
Armut Dımışkî	10	kıyye
Sarıca armud	10	kıyye
Pasimet (peksimet)	7	kıyye
Yağ mumu	85	kıyye
Saff penbe yağ	16	kıyye
Yaş üzüm	2	kıyye
Küşt-i ganem	11	kıyye
Küşt-i maaz	9	kıyye
Maraş pirinç	8	
pirinç	8	

Fî Şa'bâni'l-muazzam 945.

G1/117 (370)

Harı-ı has	1	kıyye
Leblebi	3	kıyye
Sabun	22	kıyye
Armud Dımışkı	6	kıyye
Üzüm	1	kıyye
Maraş Pirinci	9	kıyye
Tuz	14	kıyye
Sarı Armut	4	kıyye
İncir	3	kıyye
Kızıl üzüm	27	kile
Bekmez	5	kıyye
Zeyt	24	kıyye
Nakışlı sema	7	kıyye
Yağ şeması	22	kıyye
Helva	22	kıyye
Helva	12	kıyye
Acemî Ak helva	5	kıyye
Bal helva	35	kıyye
Bekmez kuru	22	kıyye
Şirik	18/20	kıyye
Yaş üzüm	1:50	kıyye
Elma	6	kıyye
Soğan	2	kıyye

K3 (14)

Narh

Tafsîl-i Narh-ı Bakkâlân-ı *Kayseriyye*

Narh-ı kutn vukiyyesi üçer akçeye cemî'-i ehl-i sûkun rızâsıyla.

İncir-i	*'Azez* men:	*10*
İncir-i ...	men:	*8*
Üzûm-i Razıkî	men:	*12*
Üzûm-i Beğlerkaya	men:	*8*
Üzûm-i Bor	men:	*8*
Üzûm-i Kayserî	men:	*8*
Leblebi	men:	*10*
Koziçi	men:	*18*
Bâdem	vukiyye:	*4*
Sabun	vukiyye:	*3,5*
Sâde yağ	vukiyye:	*4*
Kuyruk yağı	vukiyye:	*2,5*
Çerak yağı	vukiyye:	*2*
Bağ mumu	vukiyye:	*2,5*
Kaysı dadlu	vukiyye:	*6*
ve acı kaysı	vukiyye:	*4*
Kuru et	vukiyye:	*2*
Bal	vukiyye:	*2,5*
Şıravgan	vukiyye:	*3*
Bezir	vukiyye:	*1,5*
Pelver	men:	*1*
Sûsen	vukiyye:	*2*
Soğan	vukiyye:	*2*
Penbe	men:	*10*
Kesdâne	men:	*10*
Hurma	vukiyye:	*4*
Sucuk	vukiyye:	*1,5*
Bekmez-i Aynıtâb	vukiyye:	*5*
Kara bekmez	men:	*10*
Lop incir	men:	*10*
Pirinç	men:	*18*

Top içün cem' olan akçeden *Arslan ibn-i Bedros* ağaç bahâsıyla seksen akçe virildi.

§.4. Kamu Düzenini İlgilendiren Çeşitli İdârî Tedbir ve Kararlar

B23-127/141

Bazı Serkeşlerin Kahvede Toplanarak Mahalleyi Rahatsız Etmelerini Yasaklayan Karar

Ma'rûz;

Kasaba-i *Beşiktaş* mahallâtından *Serenci Bey* mahallesi ahâlisinden *el-Hâc Ahmed* ve *Mustafâ Ağa* ve bostancı *el-Hâc Süleymân* ve *Mûsâ Beşe* ve *Mustafâ Beşe* ve *es-Seyyid Mehmed* ve *el-Hâc Mehmed* ve *'Osmân Beşe* ve *el-Hâc İsmâ'îl* ve *el-Hâc İbrâhîm* ve ketenci *İbrâhîm Ağa* ve saka *İbrâhîm* ve kahveci *'Ali* nâm kimesneler, kasaba-i mezbûr mahkemesine ihzâr itdürdükleri mahalle-i mezbûr sâkinlerinden *Emir İsmâ'îl oğlu Bekir* nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr *Emir İsmâ'îl* mahallemiz kurbûnde kura karib olmağla ba'zı erâzil-i battalîn cem' ve mahalle-i mezbûrenin karşısında kahve tabh bahânesiyle tecemmû' ve fesada mü'eddî olub bu misillû hareketden hoşnûd ve râzı olmaduğumuzdan mâa'da ehl-i ırz olanlar mutazarrır olmağla mezbûrun men've def'i içün fermân-ı âlîleri ricâ ve niyâz eyledüklerinden bi'l-illtimâs huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı.

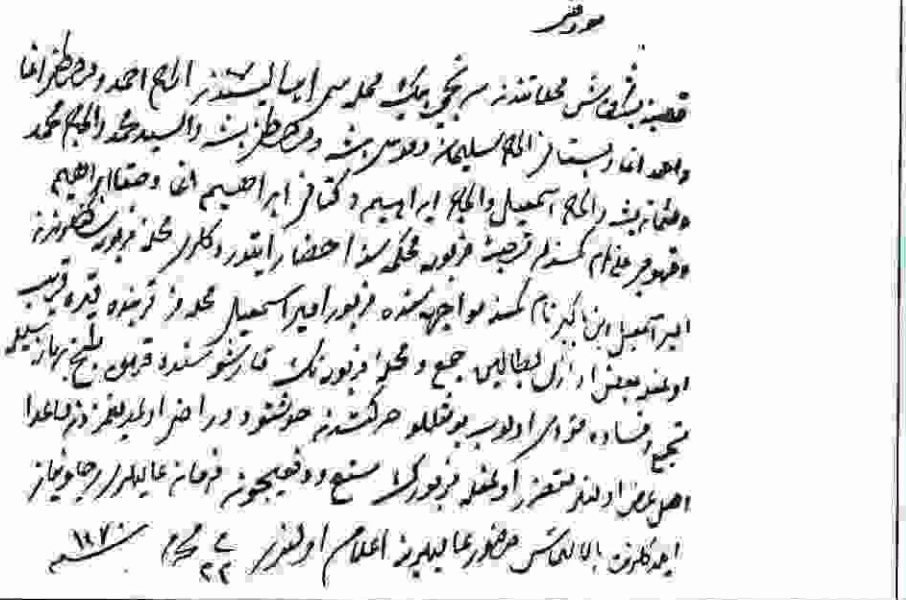
Fî Muharremü'l-haram 22 sene 1170.

B23-127/141

Arz olunur;

İşbu i'lâmın yazılmasına sebep *Beşiktaş* kasabası mahallelerinden *Serenci Bey* mahallesi sâkinlerinden *Hacı Ahmet*, *Mustafa Ağa*, *Ahmet Ağa*, bostancı *Hacı Süleyman*, *Musa Beşe*, *Mustafa Beşe*, *Seyyid Mehmet*, *Osman Beşe*, ketenci *İbrahim Ağa*, saka *İbrahim* ve kahveci *Ali* adlı kimseler adı geçen kasabanın mahkemesine getirdikleri aynı mahalle sakinlerinden *Emir İsmail oğlu Bekir* adlı kimsenin huzurunda adı geçen *Emir İsmail* mahallemiz kura yakın olduğu için bazı rezil insanlar mahallenin karşısında kahve sohbeti ediyoruz bahanesiyle toplanıp fesad çıkarıyorlar, bu gibi hareketlerden hoşlanmadığımız gibi namus sahipleri bundan zarar gördükleri için anılan vaziyetin men'i ve def'i için yüksek fermanlarınızı rica ve niyaz eyledilerinden bu surette yüksek huzurlarınıza ilam olundu.

Muharemülharam 22 sene 1170/1756.

İS1-25/1

Minare Kandillerinin Regâib Gecesi Yakdırılması İçin Mahkeme İ'lâmı

Ma'rûz

Sultân-ı Enbiyâ Resûl-i Kibriyâ *Muhammed'ü'l-Mustafâ* Aleyhi ve Ûlâ 'Âlihi ve Ashâbihi Afdalü't-tehâyâ Hazretleri'nin târîh-i hicret-i 'aliyyeleri olan 1179 senesinde vâki' ve yevmü's-sebten mazbût Recebi'l-müreccebin Cuma'-yı 'ûlasının leyle-i mergûbe-i mübârekesi olan Regâib gecesinde tefrîh-i kulûb-ı mü'minîn ve mü'minât için minârât-ı cevâmi'-i şerîfe kanâdil ile tezyîn olunmak de'b-i dirîn olmakla cevâmi'-i selâtîn kayyımlarına işbu leyle-i mübârekede vech-i meşrûh üzere minârât-ı neyyirâtü kanâdil-i nûr-efşân ile müzeyyen ve münevver etmeleri tenbîh olunacağı huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundı. Emir ve fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî Recebi'l-müreccebi 6 sene 1179.

İS1-25/1

Arz olunur;

En yüce salat ve selâm O'nun ve âile efrâdının ve ashâbının üzerine olsun. *Muhammed Mustafa Hazretleri*'nin hicret tarihi olan 1179 senesinde meydana gelen ve cumartesi gününden tesbit olunan Receb Ayı'nın birinci Cuma gecesinde -ki mübârek Regâib gecesidir- mûminlerin gönüllerini hoşnut etmek için cami-i şerîf minareleri kandillerle süslenmesinin usul ve adet olması sebebiyle selatin camileri kayyımlarına bu mübarek gecede açıklandığı şekilde minareleri parlak kandillerle süslemeleri ve ışıklandırmaları tenbih olunacağı yüce makamınıza bildirildi. Emir ve ferman sizlerindir.

6 Receb 1179/1765.

G2/175 (561)

Müslüman Olma Belgesi

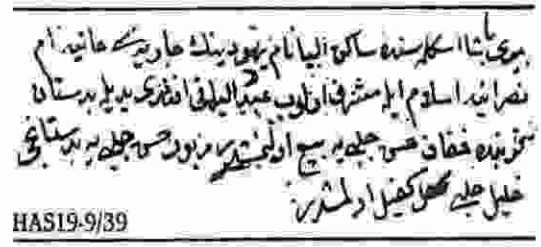
Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki; *Murâd bin Serkis* nâm zımmî meclis-i şer'e gelûb; "ben müslümân oldum, İslâm dîni ile müşerref oldum. Bâtıl dînden berâgat itdüm," deyûb kelime-i şahâdet getürûb imâna gelûb, adı *Mustafâ* konulub İslâm ile müşerref olduğı sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 14 Rebî'ü's-sânî 948.

G2/175 (561)

Serkis oğlu Murad adındaki gayrı müslim, şer'î meclise gelip, "ben müslüman oldum. İslâm dini ile şereflendim. Batıl dinden feragat ettim," deyip, şahadet getirip imana geldi. Adı *Mustafa* konulup İslâm ile müşerref olduğu sebepten sicile kaydolundu.

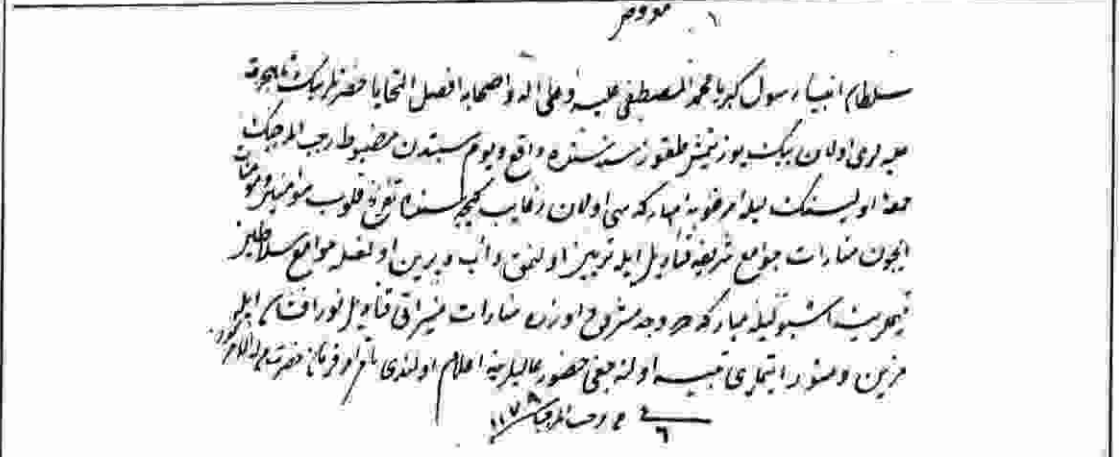
14 Rebiüssani 948/1541.

HAS19-9/39

Hıristiyan Bir Cariyenin Mahkemeye Başvurarak Müslüman Oluşuna Dair Zabıt Kaydı

Biri *Bâşâ İskelesi*'nde sakin *İlyâ* nam yahudinin

cârîyesi *Haniye* nâm nasrâniye İslâm ile müşerref olub *Abdülbaki Efendi* yediyle Bedestân kurbunda *Haffâf Hasan Çelebi*'ye bey' olunmuşdur. Mezbûr *Hasan Çelebi*'ye *Bedestancı Halil Çelebi* kefil olmuşdur.

HAS19-9/39

Pirî Paşa İskelesinde oturan *İlya* adlı Yahudi'nin cârîyesi *Haniye* adlı Hıristiyan kadın Müslüman olmuş ve *Abdülbaki Efendi* eliyle *Bedestan* yakınında *Haffaf Hasan Çelebi*'ye satılmıştır. Adı geçen *Hasan Çelebi*'ye *Bedesten*'ci *Halil Çelebi* kefil olmuştur.

§.5. Çeşitli Tanzîmî Tasarruf Örnekleri

I- FERMANLAR

K199/9(21)

Düstûr-ı mükerrem ve mu'azzam, müşîr-i müfehham ve muhterem, nizâmü'l-âlem, mûdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb,mütemmim-imehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhid-i bünyâni'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sa'âdet ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûf-ı avâtıfi'l-melik'l-â'lâ: ber vech-i muhassıllık *Ankara* ve *Çankırı* ve *Karahisâr-ı Sâhib* Sancakları mutasarrıfı olup kemâkân 'uhde-i istîhâlinde ibkâ u takrîr kılınan sadr-ı esbak vezîrim *İzzet Mehmed Paşa*-edâmallahu te'âlâ iclâlehu-tevkî'-i refî'-i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; sen ki vezîr-i müşâru'n-ileyhsin, sen vüzerâ-yı izâm ve vükelâ-yı fihâm merziü'l-eşrem (?) beyninde kemâl-i umûr-ı âşinâyı rû'yet ve mezîd-i mehâm ez mâyi ve hamiyyetle şöhret-şi'âr olarak şimdiye değin muhavvel-i'uhde-i hamiyyetin kılınan hıdemât-ı devlet-i'aliyye ve mesâlih-i saltanât-ı seniyyemin tab'i dilhâh-ı feyz-iktinâh-ı şehriyârânem vechile tesviye ve temşiyelinde cilveger-i mücellâ-perver olan ikdâm u ihtimâm nezd-i me'âli-vefir-i mülûkânemde ma'lûm u azhâr ve bundan böyle dahi zât-ı semâtından dîn-i mübîn ve meyâmin-imüzâc-ı şehriyârâneme muvâfık olmaktan nâşi bu def'a vâkı' olan tevcîhât-ı mülûkânemde 'avâtıf-ı'aliyye-i sâhâne ve 'avârıf-ı behiyye-i pâdişâhânemden şeref-efzâ-yı sahîfe sudûr olan hatt-ı humâyûn-ı'inâyet-makrûn-ı tâcdârânem mûcibince zikrolunan *Ankara* ve *Çankırı* ve *Karahisâr-ı Sâhib* Sancakları muhassıllık vechiyle'uhde-i ehliyetinize ibkâ u takrîr kılınmakla mecbûl ve me'mûr olduğun muktezâsı üzeresin, kemâ-kân *Ankara*'da ikâmet ve *Çankırı* ve *Karahisâr-ı Sâhib* Sancakları, tarafından munsıf ve fukarâ-perver mütesellimler ile zabt u rabt-ı memleket ve def'û refî'-i erbâb-ı sürûr-ı müfsedet hususlarına dikkat ve her halde şerî'at-ı mutahhara-yı Cenâb-ı Peygamberîye tevessül ve temessük ederek ve cümle üzerine bast-ı cenâh-ı re'fet ve 'adâlet eyleyerek zâl-ı hilâfetmeâb-ı mülûkâneme vedî'a-yı cenâb-ı 'izzet olan ahâlî-i memleket ve 'aceze-i ra'iyyetin bi'l-vücûh himâyet u sıyânet ve sâye-i merâhim-vâye-i şehriyârânemde istihsâl ve istirâhatlarıyle taraf-ı müstecmi'l-mecd ve'l-eşref-i mülûkânem için herkesten da'vât-ı hayriyye isticlâbına bezl-i cell-i miknet ve be-tevfîk-ı te'âlâ tanzîmine muvaffak olduğum redîf-i 'asâkir-i mansûre-i şâhânem taburları neferâtının nizâmnâme-i humâyûn muktezâ-yı münîfine tevfîkan istikmâl-i ahvâl-i hüsn zâbitlerine ikdâm u gayret ve elviye-i mezbûre muhassıllık emvâlinin dahi vakt u zamâniyle te'diye u teslîmine sarf u rû'yet eylemek fermânım olmağın i'lânen ve te'kîden me'mûriyetini hâvî efhâmen dîvân-ı humâyûnumdan işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr ve ibkâ hükmü münîfine matviyyen ile tisyâr olunmuştur. Ma'lûm-ı hamiyyet lûzûmun oldukta ber minvâl-i muharrer 'amel u hareket ve sa'y u iktidâr ve lâzımü'l-infâ olan ahvâl u âsârı şevket-karâr-ı mülûkâneme tahrîr ve iş'âr eylemen bâbında fermân-ı 'âli-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki: vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l-itibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûniyle 'âmil olasız, şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene hamsîn ve mi'eteyn ve elf(1250).

K.199/9(22)

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim dergâh-ı 'âlî kapucıbaşılarından *Çankırı* Sancağı mütesellimimiz 'izzetli ağadâme mecdehu-ve şerî'at-meâb nâ'ibi fazîletli efendizîde'ülmuhu ve vûcûh-ı memleket ve sâ'ir iş erleri-zîdet mekâdiruhum-inhâ olunur ki; hâlisânemize matviyyen irsâl olunan fermân-ı cihân-muta'i şâhâne sûret-i mergûbesini mâl-ı münîfinden ma'lûmunuz olacağı vechile işbu Şevvâli'l-Mükerrem'in beşinci günü vukû' bulan tevcîhât-ı humâyûn-ı mülûkânede *Karahisâr-ı Sâhib* Sancağı'na ilhâken *Ankara* ve *Çankırı* Sancakları'uhde-i hâlisânemize ibkâ u takrîr buyrulmuş ve bu cihetle i'lân-ı me'mûriyetimiz lâzım gelmiş idiği siz ki mütesellim ve nâ'ib ve sâir mûmâileyhimsiz ma'lûm ve meczûmunuz oldukta bundan böyle dahi şer'i şerîften ser-i mû inhirâf tecvîz etmeyerek sancak-ı mezkûr sekenesi olan fukarâ ve zu'afânın her hâlde emn u asâyiş ve istirahallerini mûcib olur mesâ'î-yi meşkûreye sarf-ı makderet ve cümleden taraf-ı eşref-i şâhâneye ve tarafımıza da'vât-ı hayriyye isticlâb ve tevfîrine mübâderetle mehâm-ı saltanat-ı seniyyenin vakt u zamâniyle tanzîm ve tesviyesine bezl ve hâsıl-ı kudret ve gayret eylemeniz bâbında i'lân ve işâ'ati hâvî dîvân-ı *Livâ-yı Karahisâr-*

ı *Sâhib* ve ilhâken *Livâeyn-i Ankara* ve *Çankırı* 'dan işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve eyle ba's u îsyâr olunmuştur, bi-mennihi te'âlâ vusûlünde gerektir ki: her mûceb-i buyruldu'amel u hareket ve hilâfından tehâşî u mûcânebet eyleyesiz diye.

Fî, 22 Şevvâl, sene, 1251.

K199/10(26)

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în *Kalecik* Kazâsı nâibi mevlânâ-zîde 'ilmuhu- ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûd-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri- zîde kadruhum-tevkî'i refî'i humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki: mukaddemen sâdır olan fermân-ı 'âlî-şânım mûcibince bu def'a *Kalecik* Kazâsı'nın kırk dokuz senesi rûz-ı Kasım'ı i'tibâriyle vukû'bulan masârifâtın *Dersa'âdet* 'ime vürûd eden mumzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu yüz on altı bin yedi yüz iki gurûşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr bi't-tedkîk üç bin gurûşunu tenzîl ile ma' harc-ı fermân sahhü'l-bâkî yüz on dört bin sekiz yüz otuz dokuz gurûşun tevzî'i irâde-i 'aliyyeme mûteveffik idiğini bu tarafta tedkîk-i defâtîr-i me'mûr olan ricâl-i devlet-i 'aliyyemden şükkr-ı sâbûnin inzimâmiyle hâlen harameyn-i şerefeyn muhâsebecisi iftihârü'l-e kâbir ve'l-ekârim*Ali Raif* -zîde 'uluvvuhu-zîr -i deftere tahrîr u temhîr olunmuş ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh-ı keşîde olunarak i'âde u irsâl kılınmış olmakla sen ki nâ'ib ve a'yân ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsin vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr yüz on dört bin sekiz yüz otuz dokuz gurûşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kazâ-yı mezbûr ahâlîsine ta'dîl u tesviye şurûtuna ri'âyet olunarak tevzî'u taksîm ve yerli yerinden cem'u tahsîl ile mahallerine te'diye u teslîmine dikkat ve meblag-ı mezkûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûra bir akçe zamm u ilâve olunmak ve yâhût tahsîldâriye nâmiyle ziyâde akçe ahz u tahsîl kılınmak lâzım gelir ise bi'l-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ'en ona göre 'amel u harekete mezîd-i ihtimâm u dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i celîli'l-kadrim ısdâr u îsyâr olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukta her minvâl-i muharrer 'amel u harekete ziyâde ikdâm u gayret ve meblag-ı mezbûrun sûret-i tevzî'i ve tahsîli bu tarafta dahi ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın *Dersa'âdet* 'ime irsâl u takdîmine musâra'at ve mugâyir vaz' u irâet ve ruhsat ile nefsinizi mehlekeye ilkâdan tevakkî u mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki: vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere serel-yâfe-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûniyle'amel u hareket eyleyesiz, şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i saferi'l-hayr, sene hamsîn ve mi'eteyn ve elf(1250).

K 199/11(27)

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-mûteşerri'în *Kalecik* nâ'ibi mevlânâ-zîde 'ilmuhu-ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri-zîde kadruhum-tevkî'i refî'i humâyun vâsil olıcak ma'lûm ola ki; mukaddemen sâdır olan fermân-ı 'âlî-şânım mûcibince bu def'a *Kalecik* Kazâsı'nın kırk dokuz senesi rûz-ı Hızır'ndan elli senesi rûz-ı Kasım'ına gelince vukû' bulan masârifâtın *Dersa'âdet* 'ime vürûd eden mumzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu altmış yedi bin yüz yetmiş sekiz gurûşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr ba'de'l-mûtâla'a ma' harc-ı fermân altmış yedi bin sekiz yüz kırk dokuz gurûşun tevzî'i irâde-i 'aliyyeme mûteveffik idiğini bu tarafta tedkîk-i defâtîr-i me'mûr olan ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlen harameyn-i şerefeyn muhâsebecisi iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim *Ali Raif*-zîde 'uluvvuhu-zîr-i deftere tahrîr ve temhîr etmiş ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh-ı keşîde olunarak i'âde u irsâl kılınmış olmakla sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin ve a'yân-ı mûmâ-ileyhsin vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr altmış yedi bin sekiz yüz kırk dokuz gurûşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kazâ-yı mezbûr ahâlîsine ta'dîl u tesviye şurûtuna ri'âyet olunarak tevzî'u taksîm ve yerli yerinden cem'u tahsîl ile mahallerine te'diye u teslîmine dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûra bir akçe zamm u ilâve olunmak ve yâhût tahsîldâriye nâmiyle ziyâde akçe ahz u tahsîl kılınmak lâzım gelir ise bi'l-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ'en ona göre 'amel u harekete mezîd-i ihtimâm u dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsen işbu emr-i velîli'l-kadrim ısdâr u îsyâr olunmuştur. İmdi keyfiyyet ma'lûmunuz oldukta her minvâl-i muharrer 'amel u harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî' u tahsîli bu tarafta dahi ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın *Dersâdet* 'ime irsâl u takdîmine musâra'at ve muğâyir vaz' u irâ'ete ruhsat ile nefsinizi mehle-

keye ilkâdan tevakkî u mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki; vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı ita'at-makrûniyle 'âmil olasız, şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i şa'bani'l-mu'azzam, sene hamsîn ve mi'eteyn ve elf (1250)

K199/25(61)

Düstûr-ı mükerrem ve mu'azzam, müşîr-i mûfehham ve muhterem, nizâmü'l-'âlem, müdebbiri'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhid-i bünyâni'd-devlet ve'l-ikbâl, müşeyyid-i erkâni's-sa'âdet ve'l-iclâl, el-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtıfi'l-meliki'l-âlâ: *Karahisâr-ı Sâhib* ve ilhâken *Ankara* ve *Çankırı* Sancakları mutasarrıfı sadr-ı esbak vezîrim *Mehmed İzzet Paşa*- edâmallahu te'âlâ iclâluhu- ve kıdvetü'n-nüvvâb-ı müteşerri'în *Çankırı* Sancağı'nın hâvî olduğu kazâlarından *Kalecik* Kazâsı nâ'ibi mevlânâ -zîde 'ilmuhu- ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân *Çankırı* Sancağı defter nâzırı *Müdemmis-zâde Es-Seyyid Abdullah Şâkir*- zîde mecduhu- ve melâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri-zîde kadruhum- tevkî'i refî'i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; sen ki vüzerâ-yı müşârun-ileyhsin *Çankırı* Sancağı'nın hâvî olduğu kazâlarından *Kalecik* Kazâsı'na bundan akdem cânib-i vilâyetten kırk gurûş şehriyye ile mukayyid ta'yîn olunmuş olan *Hüseyin* 'azîl olup mukayyidliği idâreye muktedîr olmadığından 'azlolunarak yerine yine mezkûrü'l-mikdâr şehriyye ile *Es-Seyyid Ahmed* -zîde kadruhu'nun mukayyid, iktizâ eden me'mûriyet sûretinin i'tâsı hususunu kazâ-yı mezbûr nâ'ibi bâ-i'lâm inhâ etmeğin başkuyûd lâzımesi ba'de'l-ihrâc iktizâsını ricâl-i devlet i 'aliyyemden hâlen cerîde nâzırı iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim *Süleyman Faik*-mecduhu'dan lede'l-isti'lâm mukayyid-i merkûmun mezkûrü'l-mikdâr şehiyye ile me'mûriyyetini hâvî sûret verilmiş olup ve bu makûle mukayyidlerin hasbe'l-icâb kılınanların yerine nasb olunan mukayyidlerden ism u şöhretleri inhâ olundukta me'mûriyyetlerini hâvî sûret verilmesi nizâmından idiği derkenâr olunmakla bu sûrette ber mûcib-i inhâ tanzîmi husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk idiği halde mukayyid-i sâbık-ı merkûmun me'mûriyyeti için verilen sûret-i mezkûr kaydı bi'l-terkîn mukayyid-i lâ-hakk-ı mûmâ-ileyhin mezkûrü'l-mikdâr şehriyye ile me'mûriyyetini hâvî şurûtu derciyle sûret i'tâsı ifâde-i hâl-i mutazammın emr-i şerîfim isdârı husûsu memhûren i'lâm eylediği bâ-takrîr lede'l-arz mûcibince tanzîmi husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk ederek ol vechile mukayyid-i sâbık-ı merkûmun me'mûriyyeti için verilen sûret kaydı terkîn olunup mukayyid-i lâ-hakk-ı mûmâ-ileyhin me'mûriyeti için şurûtu derciyle sûret-i tahrîr ve derûn-ı emr-i şerîfim mevzû'en irsâl ve teşyîr olunmakla ifâde-i hâli mutazammın işbu emr-i 'âlî-şânım isdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi vusûlünde keyfiyet-i mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukta sûret-i mezkûru mukayyid-i lâ-hakk-ı mûmâileyh *Seyyid Ahmed*- zîde kadruhu-yedine teslîm ile me'mûriyetini ber mûcib-i şurûl idâre ve rû'yet eylemesini ifâde u telhîm ve mu'ayyen olan mu'âenesini dâhi cânib-i memleketten te'diye u i'tâya bezl-i cell-i himmet eyleyesin ve sen ki nâ'ib-i defter nâzırı ve a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket-i mûmâ-ileyhim ve sâ'irlersiz siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından gâyetü'l-gâye tehâşî u mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlî-şânım sâdır olmuştur, buyurdum ki; hükm-i şerîfim vardıkta bu bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan iş bu emr-i şerîf-i celîli'ş-şân-ı vâcibi'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi birle 'âmil olasız, şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız.

Hurrire fî'l-yevmi'l-tâsi'i'aşere, şehr-i zi'l-ka'de, sene hamsîn ve mi'eteyn ve elf.(1251)

K199/33(82)

Sûret-i emr-i 'âlî

Tevkî'i refî'i humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki; darbhâne-i 'âmiremde kat' u darb olunmakta olan meskûkât-ı hasene-i şâhânemde Memdûhiyye altınının nisfiyye ve rub'iyyesine teşbîh olunarak ba'zı hilekârlar tenekeden kablı şeyler i'mâliyle alıcı u i'tâda hâlis altın arasına idhâl ederek 'ibâdallahı ahrâra cür'etleri bundan akdem bi'l-tahkîk darbhâne-i 'âmirem cânibinden hafîce memûrlar ta'yîniyle işbu kâr-ı mekrûhların *Dersa'âdeti* 'me küllîyen men'i esbâb-ı istihsâl ve o makûle habâsetkârların işbu kâr-ı mekrûhları bu tarafta iptâl kılınmış olduğundan simdi kalb şeyleri burada sürmeyip birer takrîb *Anadolu* ve *Rûmeli* câniblerine nesretmekte ve tüccâr ve ahâlîden ba'zıları bilmeyerek hâlis altın zan ile alıp verip bu cihetle

nâsı ifsâd etmekte oldukları bu hûsus istihbâr olunmuş olduğundan bahisle ol bâbda tenbîhât-ı hakîkası hâvî *Anadolu* ve *Rûmeli*' nin üçer kollarına evâmir-i 'aliyyem ısdân o makûle tenekeden masnû' kalb şeyleri me'mûr-ı mübâya'acılar olarak onlara temyîz ettirmek mümkün iken zuyûf-ı mezkûrenin ol vechile alınıp verilmesine dikkat olunmaması bir nev'i irtikâb olacağından bu sûret rızâ-yı hazret-i bârîinin de hilâf-ı müzekkeli'l-vücûh irâde-i seniyyeme mugâyir ve münâfî bir keyfiyyet olmaktan nâşî sen ki vüzerâ-yı müşâr, mîr-i mîrân ve mevâlî ve kûzât ve nüvvâb ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vusûl-i fermân-ı celîlü'ş-şân husûs-ı mezbûru dikkat olunduğu hâlde beher kimesnenin yedinde bulunduğunda zâbitânı ma'rifetiyle celbolunarak gerek kendiliğinden ve gerek i'lâ ederin hâli ve keyfiyyetini gereği gibi bi't-tahrîr kalpazan oldukları ledè'l-tahkîk derhâl habs u te'dîbe icrâsı için isim ve şöhretleri *Dersa'âdet*' ime i'lâm olunmasının ve bi'l-ittifâk mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemeniz için işbu emr-i 'aliyyem ısdâr ve sadr-ı 'azam tatarlarından *Osman* tatar ile irsâl olunmuştur. Emr-i sûret-i 'âlî-şânım sicillât-ı muhâkime kaydolunarak 'ale'd devâm tenfîz ve icrâ olunmak ve eğer o makûle kalb şeyleri alınız u i'lâ olunduğu haber alınır ise mütecâsir olan ve ruhsat verenlerin lâyıkâları icrâ olunacağı ve vesâyâ-yı meşdûdâtı şâmil Anadolu'nun ve Rûmeli'nin üç koluna başka başka evâmir-i 'aliyyem tesyîr kılındığı ma'lûmunuz olduktа ona göre 'amel ve hareket ve gâyeti'l-gâye lehâşî u mücânebet ve bu mâdde için beher kazâdan yirbi beşer gurûş hıdmet verilip bir akçe ziyâde i'tâsından mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki vusûlünde vech-i meşrûh üzere sâdır olan fermân-ı vâcibi'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı (itâ'at-makrûniyle) 'amel ve hilâfından be-gâyet hazer u mücânebet eyleyesiz, şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Fî, 15 Şa'bân, sene 1251.

K 199/43 (107)

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfehham ve muhterem, nizâmü'l-âlem, müdebbiri'l-umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmim-i mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhid-i bünyâni'd-devlet ve'l-ikbâl, müşeyyid-i erkâni's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûf bi-sunûf-ı 'avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ: *Ankara* ve *Çankırı* Sancakları mutasarrıfı sadr-ı eshak vezîrim *Mehmed İzzet Paşa*-edâmallahu te'âlâ iclâlehu-ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm, me'âdinü'l-fezâ'il ve'l-kelâm *Ankara Sancağı* 'nda vâki' *kazâların kuzât* ve nüvvâbı-zîde fazlıhum-ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri-zîde kadruhum-tevkî'-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, muktezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkâne vechiyle âsitâne-i şevket âşiyâne ve memâlik-i mahrûseti'l-mesâlik-i pâdişâhânemde eyâdi-yi nâsda bulunan ecnâs meskûkât-ı hasene ve *İfrenciyye*' nin ve sâ'ir zer u sîmin cânib-i darbhâne-i 'âmirem için mübâya'ası sûreti iki yüz kırk dokuz senesinde nizâma rabt ile ol bâbda muhâlif-pîrâ-yı sudûr olan evâmir-i şerîfem mûcibince lâzım gelen mahallere mahsûs mübâya'acılar ta'yin olunmuş ve bunların fi'atı ol vakit *Dersa'âdet*' im fi'atından onar yirmişer para noksan îcâb ederek şimdiye kadar ol vechile mübâya'a kılınmış olup ancak el-hâletu hazihi ba'zı ahâlî yedlerinde bulunan ecnâs ve sâ'ir zer u sîmi mübâya'acılara vermeyerek ihtilâline bâdî bir keyfiyyet olduğu vâzıhâttan ve memâlik-i mahrûsem ahâlîsi bu misilli mevâdda siyyân tutularak sâye-i mekârim-vâye-i mülûkânemde istikmâl-i refâh hâlleri şeyme-i lâhûme-i merâhim-kâr-ı ma'delet-i pâdişâhânem muktezâsından olmaktan nâşî ba'd- ezîn taşra fiyatının dahi *Dersa'âdet*'im fi'atıyla siyyân tutularak öylece mübâya'a olunmasına müşâ'ade-i merâhim-âde-i mülûkânem teşvîkiyle ol bâbda merhamet-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı 'inâyet-makrûn-ı pâdişâhânem mûcibince iktizâ eden mahallere evâmir-i 'aliyyem ısdâr ve darbhâne-i 'âmireme 'ilm u haberi tesîr u tesyâr olunması husûsu müşîrlik rütbe-i celîlesiyle hâlen darbhâne-i 'âmirem defterdârı düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfehham, nizâmü'l-âlem *Seyyid Ali Rıza Efendi* -edâmallahu te'âlâ iclâlehu- cânibinden bâ-takrîr ifâde olunmuş ve ol vechile sâ'ir mahallere başka başka evâmir-i şerîfem gönderilmiş olmakla siz ki vezîr-i hamiyyet-mîr-i müşâr ve kuzât ve nüvvâb ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz vusûl-i emr-i şerîfimde siz dahi keyfiyyeti ol tarafta lâzım gelenlere ifâde ve tebeyyün birle fî-mâ-ba'd *Ankara* Sancağı ve havâlîsinde eyâdi-yi nâsda bulunan o makûle ecnâs ve sâ'irden Yaldız ve Macar Altını'nın yüz 'adedi yüz sekiz dirhem olmak üzere beher 'adedi âsitâne-i sa'âdetim fi'atı vechiyle kırk beş ve 'Atîk tâm Rûmî Altını'nın bir tânesi altmış ve cedîdinin elli ve Fındık Altını'nın beher dirhemi otuz sekiz ve 'Atîk 'Adlî Altın'nın beher 'adedi on yedi gurûş on para ve cedîd 'Adlî Altını'nın bir tânesi on beş buçuk gurûş ve rub'iyyesinin beher dirhemi otuz bir gurûş ve Hayriyye Altını'nın beher 'adedi yirmi buçuk ve Direkli Riyâl'in bir tânesi yirmi buçuk ve *İstanbul* lâmı ve rub'iyyesinin beher dirhemi otuz

üç buçuk gurûş ve *İspanya* Altını'nın beher dirhemi otuz yedi gurûş ve ecnâs *Mısır* Altını ve Yarpuz'un beher dirhemi yirmi sekiz buçuk ve *'Atîk Sultan Mahmud* ve *Sultan Mustafa* altınlarıyla envâ'i cins Hafrîn altınının beher dirhemi otuz sekiz ve 'Atîk 'Adlî Altını'nın beher 'adedi on yedi gurûş on para ve Cedîd 'Adlî Altını'nın bir tânesi on beş buçuk gurûş ve rub'iyyesinin beher dirhemi otuz bir gurûş ve Hayriyye Altını'nın beher 'adedi yirmi buçuk ve Direkli riyâlin bir tânesi yirmi buçuk ve Kuşlu'sunun ve Arslanlı ve 'avârız ta'bir olunur envâ'i cins riyâlin beher 'adedi yirmi ve bunlardan başka beheri iki buçuk dirhem leyd-i *Napolyon* altınları dört dirhem on iki kırat Dörpücü ta'bîr olunur altın ile dört dirhem yedi kırat *Portekiz* Altını'nın beher dirhemi otuz sekiz ve yirmi dört 'ayârında Hâlis Kum Altını ile evânî altınlarının beher dirhemi hâlis kırk bir buçuk gurûş beheri yedi dirhem veyâ altı dirhem sekiz kırat Karyonis ve yâhût Mand ve Hacılı ta'bîr olunur envâ'i düvel sikkelerinin beher 'adedi on dört gurûş otuz para ve beheri yedi dirhem *Mora* Riyâli'nin bir tânesi on yedi gurûş on para ve beheri yedi dirhem on iki kırat Frank ta'bîr olunur Fransız Riyâli'nin beher 'adedi on sekiz gurûş on para ve beher dirhemi on iki kırat Kayzer ta'bîr olunur *İspanya* Riyâli'nin çâr-ı yekinin bir 'adedi üç buçuk gurûş on para ve yüz 'ayârında Sırma Gümüşü ta'bîr olunur külçe sîm ile sâ'ir evânî-i sîmin beher dirhemi hâlis iki gurûş yirmi altı para 'atîk ve cedîd yüzlük ve ikilik ve tek gurûş ve yarımlık ve çarhlı ikilik ve altmışlık ve Zolata ile Ağır *İstanbul* Parası'nın beher dirhemi bir gurûş yedi para ve Ağır *Mısır* Parası'nın beher dirhemi yirmi sekiz para ve 'Atîk Cihâdiyye'nin bir dirhemi bir gurûş otuz para ve yirmi rakamında Savansik ta'bîr olunur sikkenin beher dirhemi bir gurûş yirmi para ve on rakamında Çarık ta'bîr olunur diğer Savansik Sikkesi'nin beher dirhemi bir gurûş on para ve 'Atîk *Bağdad* Gurûşu ve yarımlığının bir dirhemi bir gurûş yedi para ve Cedîd*Bağdad* Gurûşu ve ikiliğinin beher dirhemi otuz dört para fi'atıyla livâ-yı mezbûrun mübâya'acısı ma'rifetiyle mübâya'a ettirilmesi işbu müsâ'ade-i 'aliyyemin gadr u şükrünü bilmeyip de yedlerinde bulunan ecnâs ve sâ'ir zer u sîmi yine mübâya'acıya vermeyerek mugâyir-i rızâ-yı şâhânem ahz u i'tâya cesâret eden olur ise o makûleler derhâl keyfiyyeti *Dersa'âdet*'ime bâ-i'lâm inhâ olunması esbâbını istihsâle mübâderet eylemeniz fermânım olmakla tenbîhen ve ihtimâmen ve dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve tasyâr olunmuştur. İmdi livâ-yı mezbûr havâlîsinde eyâdi-yi nâsda bulunan o misilli ecnâs ve sâ'irenin bâlâda beyân olunan fi'ata tatbîkan mübâya'acı ma'rifetiyle cânib-i darbhâne-i 'âmirem için mübâya'a olunması husûsuna bi'l-ittifâk ihtimâm u dikkat eylemeniz irâde-i kat'i mülûkânem muktezâsından olduğu ve bundan sonra dahi ığmaz ve rehâvetiyle mugâyir-i emr ve irâde-i şâhânem hareket vukû'a gelmek ihtimâli olur ise cesâret eden ve ruhsat verenler bi'l-tahkîk o makûlelerin te'dîbât-ı lâyıkaları icrâ kılınacağı muhakkak ve mukarrer idiği ma'lûmunuz oldukta ona göre ittikâ u mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur, buyurdum ki; vusûl bulduktа bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibi'l ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel u hareket eyleyesiz, söyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahriren fî evâhir-i şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîf sene, ihdâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.(1251)

II- BUYRULDULAR

K199/8(19)

Şeri'at-meâb *Kalecik* Kazâsı nâ'ibi fazîletli efendizîde 'ilmuhu- ve kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân a'yânı 'izzetli ağa ve vücûh-ı ahâlî ve bi'l-cümle iş erleri-zîdet mekâdiruhum inhâ olunur: *Kalecik* mahallâtından *Yenice* mahallesi sâkinlerinden *Karacakayalı oğlu Ali* fevt olup sabî kalarak emvâl ve eşyâsı ma'rifet-i şer' ile tahrîr ve kassâm olunmuş ve 'amcası *Kör Hüseyin* vasî nasbolunmuş ise de merkûm â'mâ olup' adem-i iktidârı bedîhîden başka hıyâneti *Çankırı* mahkemesinde zâhir olduğundan azlile bir mütedeyyin vasînin nasbı ve yetîm-i merkûmun emvâlinin rü'yet ve zâhire ihrâcı lâzım gelerek tarafeyn ol tarafa gönderilmiş ve husus-ı mezkûrun mahallinde şer' ile icrâ olunması i'câb eylemiş idiği sizki muhâbûr-ı mümâ-ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukta imdi sabî-i merkûmun pederinden müntakil emvâl u eşyâsının muhâsebesi ber müceb-i defter-i kassâm bi-ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve ma'rifetinizle rü'yet ve icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmasına gayret ve mütedeyyin bir vasî nasb u ta'yîn olunarak sabî-i merkûmun emvâl u eşyâsının himâyet ve sıyânet birle telef olunmaması husûsuna dikkat ve maddenin 'alâ vech-i ehemm-i i'lâmını tarafımıza irsâle mübâderet eylemeniz bâbında işbu buyuruldu tahrîr ve eyle ba's

u tesyîr olunmuştur, bi-mennih-i te'âlâ vusûlünde gerektir ki: ber vech-i meşrûh mûceb-i buyrultu 'amel u hareket ve hilâfından mübâ'adet eyleyesiz.

Fî, 27 Şevvâl, sene, 1250.

K199/13 (35)

Şerâyi-şi'âr *Keskin* ve *Kalecik* ve *Şabanözü ve Kuru* ve *Nallı* Kazâları'nın nâ'ibleri fazîletli efendiler- zîde' ilmuhum ve kudveti'l-emâsil ve'l-akrân a'yânları izzetli ağalar -zî-det mekâdiruhum- ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri-zîdet mekâdiret- inhâ olunur (ki): hazret-i mülûkâneye izâfetle el-hâletu hazihi darbhâne-i 'âmirede kat' olunmakta olan Memdûhiyye ve kat'-ı memnû' Hayriyye altınlarının etrâfını ba'zı mürtekib ve tema'kâr makûleleri kat' ederek vezirlerine halel-kârî olmakta olup işbu sikke-i hasene mâddesi ise darbhâne-i 'âmiremin umûr-ı mu'tenâ bahâsından olduğundan bu hûsusun men' ve def'i ve o makûlelerin icrâ-yı te'dîbeleri lâzım gelmiş olmaktan nâşî fimâ-ba'd herkes eline geçen Memdûhiyye ve Hayriyye ve sâ'ir ecnâs altının etrâf ve deliklerine ziyâde dikkat ederek alıp-vermesi ve o makûle noksânü'l-vezn altın her kimin eline geçer ise mübâya'acılara gösterip her kimden almış ise haber verilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olduğu siz kim muhâtabûn-ı mümâ-ileyhimsiz keyfiyyet ma'lûmunuz oldukta imdi bundan sonra ahz u i'tâ ve ticâret zımnında herkes eline geçen altının etrâf ve deliklerine güzelce dikkat ve ahz u i'tâsı memnû' olan ecnâs 'atîk altın ve nukûd-ı sâ'irenin fi'at-ı mukarreresi üzere me'mûr-ı mübâya'acılara verilmesi husûsuna bi'l-vücûh gayret ve o makule nâkısü'l-vezn altın her kimin eline geçer ise mübâya'acıya gösterip kimden aldığını taraflarınıza haber verilmesi ve'l-hâsıl bu husûsa 'ale'd-devâm i'tinâ u ihtimâm olunması husûsuna sarf-ı makderet ve bâbda tığmaz ve tekâsûl u rehâvet misilli hâlât vukû'ı ile mazhar-ı mes'ûliyyet olmaktan levkü'l-gâye ittikâ u mübâ'adet eylemeniz bâbında tenbîhi hâvî işbu buyrultu tahrîr ve eyle ba's u tesyîr olunmuştur, bi-mennih-i te'âlâ vusûlünde gerektir ki: ber vech-i meşrûh mûceb-i buyrultu 'amel u hareket ve hilâfından tehâşî u mücânebet eyleyesiz.

Fî 3 Zi'l-hicce sene 1250

Zuhr-ı buyrultu hidmet-i mübâşiriyye doksan gurûştur. 90

K199/14(36)

Şerî'at-meâb *Kalecik* Kazâsı Nâ'ibi fazîletli efendi -zîde 'ilmuhu-ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîkr-i âlî nefâsetin zâhire ihrâcı zımnında me'mûr-ı mübâşirimiz *İsmail Efendi* ve a'yân vekili *Hacıbaşı* ve vücûh-ı ahâlî ve sâ'ir iş erleri-zîdet mekâdiruhum-inhâ olunur ki: *Kalecik* Kazâsı muhtârı mütevellâ *Hacı Ahmed Beg'* in akdemce gâret olunmuş olan emvâl-i magsûbesinin bedel-i sulhu olan mebâlig kesân-ı ma'lûmeden tahsîlen vârislerine i'tâsı bâbında tarafımıza hitâben sâdır olan fermân-ı 'âlî mantûk-ı münîfi üzere husûs-ı mezkûrun tanzîmine mübâderetle hidmet-i karîb olmuş ve mütevellâ-yı mûr-i mümâ-ileyhimin zevcesi hanıma ecdâdından müntakil bi'l-cümle mâlik olduğu mücevherât ve eşyâ-yı nefîsesi bir 'aded çekmece ve derûnunda medfû' olarak emvâl-i mağsûbe-i mezkûr ile berâber yağma ve gâret olunmuş olduğundan çekmece-i mezkûre her kimlerin yed ve zimmetlerine geçmiş ise hafî ve celî tahrîr-i tecessüs olunarak zâhire ihrâcı husûsu dahi emr-i şerîf-i mezkûrda irâde ve tasrîh buyrulmuş olduğu derkâr olduğundan vusûl-i buyrultumuzda ser'an ve 'alenen ber vech-i tedkîk-i taharrî ile zâhire ihrâcı husûsuna dikkat-i tâm ile çekmece-i mezkûru elbette ve elbette 'ala eyyi hâl her kimin yed ve zimmetinde ve ne mahalde ise buldurulup gerek mücevherât ve gerek sâ'ir 'aliyye müte'allik derûnunda her ne ki çıkar ise ma'rifet-i şer' ile tahrîr ve bir kıt'a defter-i mufassalının tarafımıza takdîmine mübâderet ve bu husûsta müsâmaha ve ihmâl ve 'adem-i dikkat cümlenizin haklarında mûcib-i 'itâb ve su'âl-i müstevcib-i mu'âheze ve nikâl olacağı âşikâr bulunmuş nefâset-i mezkûrelerin 'alâ eyyi hâl ve bi-eyyi vechgân buyrulması muktezâ-yı irâde-i şâhâne ve matlûb-ı kat'-i hâlisânemiz olduğu ma'lûmunuz oldukta cümleniz ittifâk u ittihâd edip elbette şu mücevherâtın zâhire ihrâcı husûsuna i'tinâ u dikkat eylemeniz bâbında dîvân-ı livâ-yı *Karahisâr-ı Sâhib* ve ilhâken *Ankara* ve *Çankırı*'dan (iş bu) buyrultu ısdâr ve izzetli *İsmail Hakkı Efendi* ile tesyîr olunmuştur, bi-mennih-i te'âlâ vusûlünde ber mûceb-i buyrultu 'amel u hareket ve hilâfından hazer u mücânebet eyleyesiz.

Fî, 13 Zi'l-hicce, sene 1250.

K199/26(65)

Şerî'at-meâb *Çankırı* nâ'ibi fazîletli efendi ve hâvî olduğu kazâların kuzât ve nüvvâbı efendiler -zîde fazluhum-

...lümü l-emâsil ve'l-akrân ve voyvodagân ve a'yânân ...vücûh-ı memleket ve iş erleri -zîde mekâdiruhum- inhâ olunur ki; elviyye-i selâseden müretteb redîf-i 'asâkir-i mansûrenin ber muktezâ-yı irâde-i seniyye ta'lîm ü ta'allümleri mu'âyesinin vakti gelmiş olduğundan be-tevfîkallahu Te'âlâ*Ankara* Kazâlarıyle*Karahisâr-ı Sâhib* Sancağı'ndan redîf-i mansûrenin ta'lîm u ta'allümlerini müşâhede etmek ve ba'dehu kezâlik*Çankırı* Sancağı'na 'azîmet eylemek tasmîm-kerde-i hâlisânemiz olarak bu günlerde bu taraftan hareketimiz musammem bulunduğuna ve elviyye-i merkûmeye ol vechile 'azîmet ve 'avdetimiz bir iki mâhı mütevakkıf olduğuna mebnî*Çankırı* mütesellimimiz*Salih Ağa 'avdetimize kadar tarafımızdan kâ'im-i makâm olmak üzere bu tarafa meks u tevkîf kılınmış ve Çankırı* Sancağı'na iftihârü'l-m-emâcid ve'l-a'yân hazînedârımız sa'adetli Abdurrahman Ağa- dâme mecduhu- mütesellim vekîli nasb u ta'yîn olunarak bu def'a ol tarafa i'zâm olunmuş olmakla ağa-yı mûmâ-ı seniyye ve mallûbât-ı 'aliyyenin mihver-i lâyıkında rû'yet ve tevsiyyesine bi'l-ittifâk sa'y u gayret eyleyesiz ve sen ki hazînedârımız ağa-yı mûmâileyhsin sen dahi mecbûl ve meftûr olduğun dirâyet-i zâtiyye ve rüşd ve fetânet ve haysiyyetin muktezâsı ve tenbîh ve irâdemiz iktizâsı üzere rû'yet mehâm-ı vâcibi'l-ihtimâm-ı 'aliyyeye sarf ve rû'yet-i tâm ve bir def'a me'mûl sıyânet-i ahâlî ve fukarâ kaziyyesine 'atf-ı dikkat ve ihtimâm ve cümleden cânib-i şevket-cevânib-i şehinşâhâneye ve tarafımıza da'avât-ı hayriyyeye istihsâl ve isticlâbına gayretle her hâlde îfâ-yı kâr güzârı ve cümleden sarf-ı makderet ve bi-mennih-i te'âlâ ol tarafa vürûdumuza kadar livâ-yı mezkûr redîf-i mansûresinin mahallerinde ta'lîm u ta'allümlerine dikkat kılınmasının lâzım gelenlere tenbîhe mübâderet ve ol vechile dikkat eylemeniz bâbında me'mûriyetini hâvî dîvân-ı*Livâ-yı Karahisâr-ı Sâhib* ve*Livâeyn-i Ankara ve Çankırı* 'dan işbu buyrultu tahrîr ve i'tâ olunmuştur, vusûlünde (gerektir ki:) ber minvâl-i muharrer mûcib-i buyrultumuzla 'amel u hareket ve hilâfından tehâşî u mücânebet eyleyeseiz diye.

Fî, 7 Cemâziye'l-âhir, sene 1251.

K199/31 (77)

Şerî'at-nisâb*Kalecik* Kazâsı nâ'ibi efendi - zîde 'ilmuhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ağa ve bi'l-cümle iş erleri -zîdet mekâdiruhum-inhâ olunur ki: elli senesine mahsûben ma' ondalık*Çankırı* Sancağı'ndan bâ-ferman-ı 'âlî hazret-i cihândârî buyrulan mîrî hınta mübâya'asının nakli husûsu ve masârifât-ı keşîdesi mûcib olduğundan Müste'men sefâ'ininden bi'l-mübâya'a anbar-ı 'amireye te'diye u teslîmine erzân buyrulan müsâ'ade-i seniyye sancak tarafından mu'temed 'âdemler irsâliyle mübâya'a-yı mezkûr sefâ'in-i mezbûrdan mübâya'an birle anbar-ı 'âmireye teslîm olunmuş ve îcâb eden îl'at ve hıdmet-i mübâşiriyye ve masârifât-ı sâ'iresi ma'rifet-i şer'-i şerîf ve cümle ma'rifetiyle tevzî'u taksîm olunarak hissenize isâbet eden mebâliğin pusula-yı şer'îsi buyrultumuza leffan tarafınıza ba's u tesyîr kılınmıştır ve mübâya'a-yı mezkûrun iktizâ eden akçesi sarraf-ı hazret-i veliyyi'n-ni'am tarafından 'an nakdîn verilmiş olduğu ma'lûmunuz oldukta imdi buyrultumuz vusûlünde ber mûcib-i pusula-yı şer'î musîb hisseniz olan mebâliği bi-ma'rifet-i şer'tevzî 'u taksîm ve yerli yerinden cem' e tahsîl bir an akdem bu cânibe irsâl u tavsîli hususuna bi'l-vücûh gayret ve bâbda ığmaz u rehâvet ve yâhût (okunamıyor) bir akçe sahh ve a'lâka misilli hareket vukû'a gelmemesi ve derhâl cem' ve tahsîl birle sarraf-ı hazret-i ve-liyyi'n-ni'am tarafına gönderilmesi def'a bu cânibe irsâli emr-i ehemmine vufûr i'tınâ u dikkat etmeniz bâbında işbu buyrultu tahrîr ve *Abdullah Efendi* âdemlerinden*Mehmed Sa'id* ile ba's u tesyîr olunmuştur, bi-mennih-i te'âlâ vusûlünde gerektir ki: ber vech-i meşrûh mûcib-i buyrultumuza 'amel u hareket eyleyesiz.

Fî, 5 Şa'ban, sene 1251.

III- TEZKİRELER

K199/31(78)

Yâ Rezzâk Yâ Fettâh Yâ Settâr Yâ Gaffâr Yâ'Alîm

Yâ Hakîm Yâ Rahman Yâ Rahîm Yâ Kadîr Yâ Basîr

Allahümmestur 'avrâteneâ ve emnin rev'âtenâ

Bismillahirrahmanirrahim

'İzzet-meâb şerî'at-nisâb mevlânâ-yı müderrisîn-i kirâm zevi'l-ihtirâmdan *Es-Seyyid Halil Efendi* kâm-yâb ba'de'l-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: ber vech-i mansıb mutasarrıf olduğum *Kalecik* Kazâsı'nın umûr-ı şer'iyyesi işbu sene ihdâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf Şa'ban-ı Şerîf gurresinden tarafımızdan savb-ı 'âlîlerine ibkâ olunmuştur gerektir ki; kazâyı mezbûru gurre-i merkûmdan zabtedip beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyyede sa'y ve vâkı'

olan muhallefât-ı mevtâ-yı 'askeriyyenin mûcib-i tahrîr olanları tahrîr u terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer'iyye tevzî' u taksîm eyleyip câdde-i şer'-i şerîften ser-i mû inhirâf cevâz göstermeyesiz.

El-fâkîr-i mezbûr rûhi'l-kâzî be-kazâ-yı el-mezbûr.

K199/31/(79)

Dârende-i tezkire

'Asâkir-i Hâssâ-i Şâhâne sûvârî birinci livâsı ikinci alayı birinci bölüğünde sekizinci onbaşının üçüncü neferi *Kalecikli Oavud bin Ahmed* ba'zı 'illet 'ârızâsına mebnî ta'allûm ve ta'allûm-i 'adem-i iktidârı olduğundan fünûn-ı 'askeriyye elvermeyeceğinden 'asâkir-i muntazama-yı şâhâneden ihrâc olduğunu müş'ir taraf-ı taraf-ı müş'irânemizden işbu memhûr tezkire tahrîr ve yed-i merkûma i'tâ olundu.

Fî, 21 Rebî'ü'l-âhir, sene 1252.

K199/4(9)

Dârende-i tezkire:

Tophâne-i 'âmirenin ikinci alayın(ın) üçüncü taburunun dördüncü bölüğünde altıncı topta *Kalecikli İbrahim veled-i Musa* bu def'a li-ecli's-sıla allı mâh zarfında 'avdet etmek üzere vilâyetine 'azîm olmakla cümleye ma'lûm olduğu vechile 'asâkir-i şâhâne haklarında derkâr olan hürmet ve ri'âyet merkûm hakkında dahi ibkâ kılınarak esnâ-yı râhda (ve) vilâyetinde kimesne tarafından ser-i mû rencîde olunmayıp himâyet ve sıyânet olunmak ve umûr-ı vâkı'asına mu'âvenet ve muzâheret birle müddeti hitâmında tezkiresi taraf-ı şer'den bi'l-temhîr i'âdesi husûsuna musâra'at olunmak irâde-i seniyye-i şâhâne iktizâsından olduğunu mübeyyin işbu tezkire tahrîr ve i'tâ olundu.

Fî, 11 Receb, sene 1250.

K199/4(10)

Dârende-i tezkire:

Topçu 'asâkir-i mahsûresinden ikinci alay vâlâsının dördüncü bölüğünde beşinci top neferi *Kalecikli Abdullah veled-i Halil* bu def'a li-ecli's-sıla vilâyeti cânibine allı mâh zarfında gidip gelmek üzere 'azîm ve râhî olmakla cümleye ma'lûm olduğu vechile 'asâkir-i şâhâne haklarında derkâr olan hürmet ve ri'âyet merkûm hakkında dahi ibkâ kılınarak esnâ-yı râhda vilâyetinde ve 'avdetinde kimesne tarafından beyhûde rencîde ve remîde olunmayıp himâyet u sıyânet ve umûr-ı vâkı'asına mu'âvenet ve muzâheret verilen müddeti hitâmında tezkiresi taraf-ı şer'den temhîr ettirerek i'âdesi husûsuna musâra'at olunmakda irâde-i seniyye-i şâhâne iktizâsından olduğunu müş'ir işbu tezkire tahrîr ve yedine i'tâ olundu.

Fî, 8 Cemâziye'l-âhir, sene 1250.

IV- MÜRÂSELELER

K199/10(24)

Bâ'is-i mürâsele-i şer'iyye oldur ki:

Debbağ esnâfından *Şeyh'in oğlu Ali* debbağhânede *Esirci Mustafa*'nın dükkânının kapısını ber takrîb güşâd ve içine girip iki parça camus gönünü ahz ve âhara bey'le istihlâl eylediğini meclis-i şer'de bi'd-defa'at ikrâr etmekle öteden beri esnâf-ı mezkûrda bu misilli hilâf-ı şer'-i şerîf hareket-i nâhemvâresi zuhûr eden âdem esnâf-ı mezkûreden tard u ib'âd olunmak mu'tâd-ı esnâftan olduğunu ustabaşılarından on neferden mütecâviz ustaları huzûr-ı şer'de ihtâr ve taraf-ı şer'de tenbîh olunub merkûm *Ali* dahi esnâf-ı mezkûr içine gelmeyip san'at işleme hasene-i mu'tâdları vecz-i istid'a etmelerine nâyiben tenbîh ve sicilli-i mahfûza ba'de'l-kayd fî-mâ-ba'd merkûm debbağlık san'atını işletmeyip tard u ib'âd için taraf-ı şer'den işbu mürâsele-i şer'iyye tahrîr ve esnâf-ı mezkûre ustabaşısı yedine i'tâ olundu, gerektir ki; fî-mâ-ba'd merkûm *Ali* harekât-ı nâ-maraziyesine binâ'en san'at-ı mezkure(yi) işlemeyip esnâf-ı mezkûrdan tard u ib'âd oluna ve ber mûcib-i mürâsele-i şer'iyye 'amel oluna ve's-selâm.

Fî, 15 Rebî'ü'l-evvel, sene 1250.

§.6. Vergi Hukuku İle Alâkalı Hükümler

I- VERGİ ÇEŞİTLERİ

G1/54 (169)

Meyhâne Vergisi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Haçuk*, meclis-i şer'e meyhâne, Rebi'ü'l-evvel Ayı'nun yigirmi yedinci gününde merkûm *Haçuk* ilâ sene-i kâmile otuz bir bin *'Osmânî* akçe yevmi'l-kıst mâh be mâh virmeye mültezim olduğu sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 27 şehr-i evveli'l-Rebi' fî sene 938.

G1/54 (169)

Hacuk şer'î meclise gelip şöyle ikrar ve iltizam eyledi; "Rebiûl-evvel Ayı'nın yirmi yedisi gününden tam bir sene boyunca bir yıllık meyhane vergisi olarak otuz bir bin *Osmanlı* akçesi vermeye mültezim oldum. Ben ödeyeceğim," dedi. İltizam ve ikrarı sicile kaydolundu.

27 Rebiülevvel 938/1531.

G1/279 (1069)

Tabakhane Vergisi

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Sin'ân* subaşı, meclis-i şer'e gelûb bilesince *Muhammed bin Hüseyin*'i ihzâr idûb mezkûr *Sin'ân* subaşı takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub didi ki; "*Nefs-i Ayıntâb* debbâğhânesinde vâki' olan fî kadîm-i eyyâmdan evveli gelen 'âdet üzere mezkûr *Muhammed* her ayda beş yüz *'Osmânî* akçeye ber vech-i mukâta'a verdüği târîh-i kitâbdan ilâ sene-i kâmile deyü ikrâr ve i'tirâf idûb mezkûr *Muhammed* dahi vech-i meşrûh üzere debbâğhâne mâlın târîh-i kitâbdan bir yıla değin her ayda beş yüz *'Osmânî* akçe alub kabzidûb bi'l-taleb sebt-i sicil olundı.

14 Rebi'ü's-sânî 946.

G1/279 (1069)

Subaşı *Sinan*, şer'î meclise gelip ve beraberinde *Hüseyin oğlu Mehmed*'i getirdi. Subaşı *Sinan* söz alarak maksadını şöyle beyan eyledi; "*Antep* tabakhanesinde eski günlerden beri âdet olduğu üzre, adı geçen *Mehmet*, bu sicil tarihinden itibaren tam bir yıl boyunca her ay beş yüz *Osmanlı* akçesi vermek üzere mukataaya verildi," dedi. Adı geçen *Mehmet* dahi açıklandığı üzere, sicil tarihinden itibaren bir yıl boyunca her ay beş yüz *Osmanlı* akçesi ödemek üzere, tabakhane malını mukataaya aldım, kabûl ettim, dedi.

14 Rebiüssani 946/1539

G2/99 (332)

Kireçhane Vergisi

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; cenâb-ı izzet-meâb *Ca'fer Bey* hazretleri vekîli olan kâtib el-hâc *Mehmed bin 'Ömer Hüseyin Bey* dâme uluvvühû huzûr-ı şerîflerinde meclis-i şer'e gelûb ikrâr ve i'tirâf idûb didi ki; "mâh-ı Safer'in gurresinden ilâ gâyet-i şehr-i mezbûr kireçhâne resminden her gün beş yüz *'Osmânî* akçe yevmi'l-kasr bi'l-temâm alub kabzidûm," deyûb ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 21 Rebi'ü'l-evvel 948.

G2/99 (332)

Cenâb-ı izzet-meâb *Câfer Bey* hazretlerinin vekîli olan *Ömer oğlu kâtip Hacı Mehmet Hüseyin Bey* - yüceliği devamlı olsun- hazretlerinin huzur-ı şeriflerinde meclisi şer'e gelip şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "Safer Ayı'nın başından sonuna kadar kireçhane resminden her gün beş yüz *Osmanî* akçe olmak üzere vergiyi tamamen alıp kabzettim, " dedi. Adı geçenin ikrarı sicile kaydolundu.

21 Rebiülevvel 948/1541.

H181/28 (2)

İspençe ve Haraç Vergisi

Budur ki; Kasaba-i *Harput*'da vâki' *Nurses* mahallesinde *Ülebik veled-i Keşiş* nâm zimmî, meclis-i şer'de *Muzaffer veled-i Palici* nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr u takrîr-i kelâm idûb dîdi ki; " bundan akdem işbu mezkûr *Muzaffer*, bizüm mahallemizde olub otuz seneden mütecâvizdür ki, varub havass-ı hümâyûn karyelerine tâbi' *Mornik* nâm karyede sâkin oldı. Bundan böyle mezbûru biz ispençe ve haraç defterlerine yazdurub sizde sâkin olursa anda virilsin. Aslâ ve kat'â mezbûrdan ispençe ve haraç talep itmeyecek olduk, " didükde mukırr-ı mezbûrun vech-i mesrûh üzre vâki' olan ikrârını mukarrun-lehü'l-mezbûr *Muzaffer* dahi tasdîk idûb kayd olundı.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

H181/28 (2)

Budur ki;

Harput kasabasında bulunan *Nurses mahallesinde Keşiş çocuğu Ülebik* adlı gayri müslim, şer'î yargı meclisinde yine bir gayri müslim olan *Palici çocuğu Muzaffer* huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Bundan önce işbu adı zikredilen *Muzaffer*, bizim mahallemizdeydi. Otuz seneden fazladır, mahallemizden ayrılıp hâs köylerine bağlı *Morrik* adlı köyde oturdu ve yerleşti. Bundan böyle adı geçeni biz ispençe ve haraç vergisi defterlerine yazdırıp sizde otura ve oturduğu yerde vergilerini vere. Asla ve kesinlikle adı geçenden ispençe ve haraç vergisi talep etmedik.

Bu ikrar beyanını zikredildiği şekilde lehine ikrar yapılan şahıs yanı *Muzaffer* de tasdik edince durum sicile kaydedildi.

20-30 Şevveal 1041/1631.

G1/119 (376)

Çift Akçesi Vergisinin Tahsili ve İadesi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; karye-i *Aylacuk* kethüdâsı *Sıddık kethüdâ bin Ahmed Fakîh* ve *Mehmed bin Hüseyin Fakîh* meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr eylediler ki; "sene selâs ve erbâ'în ve tis'a miete yılında vâki' olan çift akçeleri tekrâr alınmakla bi-emr-i pâdişâh-ı âlem penâh hükm-i şerîfleri mûcebiyle tekrâr çift akçeleri red olunmak emrolunmakla *Fâik Paşa* -yüssire mâyeşâ- hazretlerinin kıbelinden vekâleti sâbit olan fahrü'l-fevâris *Veli Bey* hazretleri elinden zikrolan tekrâren çift akçesinin kusuru alub kabûl ve kabzitdüm. Min ba'd husûs-ı mezbûrdan paşa hazretleriyle dâ'vâ ve nizâ'imiz kalmadı deyü bi'l-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idûb sebt-i sicil olundı.

G1/119 (376)

Sicilin yazılış sebebi şudur ki:

Aylacuk Köyü kethüdâsı *Ahmet Fakih oğlu Sıddık Kethüdâ* ve *Hüseyin Fakih oğlu Mehmet*, şer'î yargı meclisine gelerek şöyle beyanda bulundular:

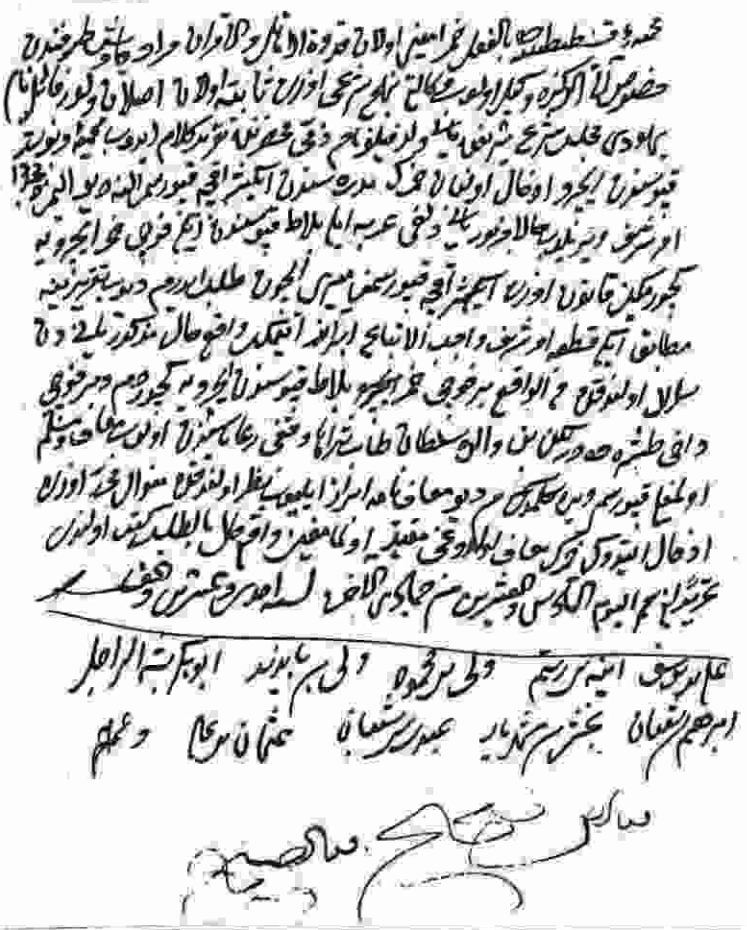
943 yılında tahakkuk eden çift akçeleri tekrar alınmakla, âlem pâdişahının emri ile verilen hüküm gereğince tekrar çift akçeleri iâde olunması emrolunmuştur. Bu sebeple *Fâik Paşa* -Dilediğini *Allah* kolaylaştırsın- Hazretleri tarafından vekâleti sâbit olan değerli süvâri *Veli Bey Hazretleri* elinden zikredilen tekrarlı çift akçesi vergisini eksiksiz olarak kabz ettim ve teslim aldım. Bundan sonra, bu hususdan dolayı Paşa Hazretleriyle dava ve nizâmız kalmamıştır.

Kendi rızasıyla ikrar ve itirâf edince durum sicile kaydedildi.

İS1/18 (113)

Resm-i Hamr

Mahmiye-i *Kostantiniyye*'de bi'l-fi'il hamr eminî olan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân *Murâd Çavuş* tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekîl olub vekâleti nehc-i şer'î üzere sâbit olan *Aslan veled-i Refâ'il* nâm *Yahûdî* mahzarında takrîr-i kelâm idûb mahmiye-i mezbûre kapusından içerü idhâl olunan hamrun medresinden ikişer akçe kapu resmi deyü elimüze müceddeden emr-i şerîf virilüb hâlen mezbûr *Yanı* dahi araba ile *Balat* kapusından iki fuçı hamr içerüye geçürmekden kânûn üzere ikişer akçe kapu resminin mîrî içün taleb iderüm deyüb takrîrine mutâbık iki kıt'a emr-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ' ibrâz itmeğin vâki' hâl mezbûr *Yanı*'den su'âl olundukda fi'l-vâki' bir fuçı hamr *Balat* kapusından içerüye geçürdüm ve bir fuçı dahi taşradadur, lâkin ben *Valde Sultân* tâbe serâhâ vakfı re'âyâsından olub

mu'âf ve müsellem olmağla kapu resmi viregelmedûm deyü mu'âfnâme ibrâz eyleyüb nazar olundukda minvâl-i muharrer üzere idhâl itdüği hamrun mu'âf olduğı mukayyed olmağın vâki' hâl bi'l-taleb kelb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâdis ve'l-'işrîn min cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali bin Yûsuf,
İne bin Rüstem,
Veli bin Mahmûd,
Veli bin Bâyezid,
Ebu Bekir Beşe er-râcil,
İbrahim bin Şa'ban,
Bahşî bin Şehriyâr,
Abdi bin Şa'ban,
Osmân bin Ali ve
gayruhum. oğlu ve

İS/18 (113)

Şarap Vergisi

İstanbul'da bilfiil şarap emini olan emsâl ve akranının önderi *Murad Çavuş* tarafından,aşağıda zikredilecek hususa vekil olup vekâleti şer'î usule uygun olarak sâbit olan *Refâil oğlu Aslan* isimli Yahudi huzurunda şöyle beyanda bulundu:

İstanbul'un kapısından içeri sokulan şarabın medresinden ikişer akçe kapı resmi diye elimize yeniden emir verilmiş ve şu anda adı geçen *Yani* dahi araba ile *Balat Kapısından* iki fıçı şarap içeriye geçirmiştir. Kanun gereği ikişer akçe kapı resminin devlet adına ödenmesini talep ediyorum.

Bu sözlü beyanına uygun olarak iki parça uyulması zarurî olan yazılı emir ibrâz edince, durum davalı *Yani-*

den sorulmuştur. Davalı verdiği cevapta şöyle demiştir:

Gerçekten bir fıçı şarabı *Balat kapısından* içeriye geçirdim ve bir fıçı daha taşradadır. Ancak ben *Valide Sultan* -toprağı bol olsun- vakfı reâyâsındanım ve bu vergiden muâf tutulmuşum. Bu sebeple kapı resmini bu zamana kadar veregelmedim. Bütün bu beyanlarının yanında bir de muâfnâmesini ibrâz edince, durum ve belge incelenmiş, yukarıda açıklandığı şekilde içeriye sokduğu şarabın vergiden muâf olduğu neticesine varılmıştır. Durum talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

26 Cemâziyelahire 1021/1611

Şahitler

Yusuf oğlu Ali,
Rüstem oğlu İne,
Mahmud oğlu Veli,
Bâyezid oğlu Veli,
Ebubekir Beşe,
Şa'ban oğlu İbrahim,
Şehriyâr oğlu Bahşi
Şaban oğlu Abdi
Ali oğlu Osman Ve'e
diğerleri.

G1/21 (70)

Meyhâne Vergisine Mültezim Tayini

Vech-i tahrîr hurûf oldur ki; mezbûrûn *Bahşî* ve *Da'vûd* ve *Hacik* ve *Bahşî* meclis-i şer'e hâzırûn olub *Nefs-i Ayntâb* meyhânesin sene 938 Rebi'ü'l-evvel gurresinden ilâ sene-i kâmile yirmi beş bin dört yüz *'Osmânî* akce kıstini vermeğe mültezim oldılar. Şu şartla ki bu zikrolunan meyhâneyi her kim ki ziyân idüb mezbûrlar elinden alacâk olursa *Receb* ve *Şa'bân* ve *Ramazân* bu üç ayun kesrün ol ziyân eden kimesne çeke ve mezbûrûn dahi birbirlerine mâlen kefîl olub mütezâminûn ve mütekâfilûn oldukları sebebden sebt-i sicil olundu.

Tahrîren fî 22 şehr-i Safer fî 938.

GI/21 (70)

Bâhşî, Davud, Hacik ve *Bahşî* şer'î meclisde hazır olub, *Antep* meyhanesinin 938 senesi Rebiülevveli'nün ilk günlerinden, bir yıl boyunca, yirmi beş bin dört yüz Osmanlı akçesi kıstını meyhane vergisi vermeye mültezim oldular.Şu şartla ki, adı geçen meyhaneyi her kim ki ziyân edip adı geçenler elinden alacak olursa, *Recep Şaban* ve *Ramazan* bu üç ayın gelirini o ziyan eden -zarar veren- çekecek. Adı geçenler dahi birbirlerine mâlen kefil olup karşılıklı zimmetlerini aldılar ve tekelfûl ettiler. Bu sebepten sicile kaydolundu.

22 Safer 938/1531.

II- ÖŞÜR VERGİSİ VE TAHSİLİ

G2/107 (358)

Öşür Vergisinin Tahsili

İkrâr-ı karye-i *Hacar maa İbrâhim subaşı* adamı *Sin'ân Çavuş. Hacar Köyü* öşrünün tahsîli H.

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *'Ali Paşa* -yesserallahü mâ yeşâ- hazretleri subaşısı olan *İbrâhim* subaşı cânibinden *Sin'ân Çavuş* karye-i *Hacar* ahalisinden el-hâc *Tanrıverdi bin Hıdır* el-hâc *Mehmed bin İlyâs* ve gayrileri meclis-i şer'e hâzırlar olduklarında mezkûr *Sin'ân Çavuş* ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; karye-i mezbûrdan mişmiş ve kara erik ve elma ve armud mahsûlünden cem'an sekiz yüz kırk para hâsıl olmuş idi. Zikrolan meblâğın nısfı ki dört yüz yirmi paradır, zikrolan ahâli-i *Hacar* elinden alub kabzitdüm ve nısf-ı âharı ahâli-i mezbûr zimmetlerindedir, deyücek mukırr-ı mezbûrun ikrârın ahâli-i mezbûr tasdîk ve tahkîk itdükden sonra mâ vaka'a tahrîr olunub ahâli-i mezbûr talebleriyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 23 Rebi'ü'l-evvel sene 948.

G2/107 (358)

Ali Paşa -yesserallahü mâ yeşâ-(Allah arzularını kolaylaştırsın)subaşısı olan *İbrahim* subaşı tarafından gönderilen *Sinan Çavuş, Hacar* köyü halkından *Hıdır oğlu Hacı Tanrıverdi* ve *İlyas oğlu Mehmet* ve diğerleri şer'î meclisde hazır oldular. *Sinan Çavuş* söz alarak şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "*Hacar* köyünden mişmiş, kara erik, elma ve armut mahsulünden toplam olarak sekiz yüz kırk para hasıl olmuş idi. Bu miktarın yarısı olan dört yüz yirmi parayı *Hacar* köyü halkından aldım, kabzettim ve diğer yarısı köy

halkının zimmetinde kaldı, " dedi. *Sinan Çavuş*'un bu ikrarını köy halkı dahî tasdik ve tahkik ettikden sonra köy halkının talebiyle sicile kaydolundu.

23 Rebiülevvel 948/1541.

G1/91 (283)

Öşür Vergisinin Tahsili

Emin Bey Ma Hamza bin Derviş Ahmed.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Emin İbrâhim Bey* arz-ı mîrî deyü meclis-i şer'îde *Hamza* vesâyeten an kıbel-i *Kûfcû 'Abdi* kırk sekiz *'Osmânî Mezraa-i Kilisecik* yerinde bir kıt'a yer öşründen ötürü alıb kabzetti. Şöyle vâki' hâldir kelbolundı. Sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 5 evveli'l-Cemâzi 938.

G1/91 (283)

Derviş Ahmet oğlu Hamza Bey ile *Emin Bey* Meselesi

Sicilin yazılış sebebi şudur:

Adı geçen *Emin İbrahim Bey*, mîrî arazi diye şer'î yargı meclisinde, *Kûfcı Abdi*'nin vasisi olan *Hamza Bey*'den, 48 Osmanî akçesini, *Kilisecik mezraası* yerinde bir parça arazinin öşür vergisi yerine aldı. Durum olduğu gibi yazıldı ve sicile kaydedildi.

5 Cemâziyelevvel 938/1531.

G1/92 (284)

Öşür Vergisinin Tahsili

Emin İbrâhim Bey Ma' Cuma bin Hâcı Garîb.

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *İbrâhim Bey* meclis-i şer'îde arz-ı mîrî deyü *Cuma*'dan kırk sekiz *'Osmânî* akçe aldı. *Mezraa-i Kilisecik* yerinde bir kıt'a yer satın alub öşrüdür deyü aldığı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 5 şehr-i Evveli'l-cemâzi fî sene 938.

G1/92 (284)

Hacı Garib oğlu Cuma ile *Emin İbrahim Bey* Meselesi,

Sicilin yazılış sebebi şudur ki;

Adı geçen *İbrahim Bey*, şer'î meclisde mîrî arazi diye, *Cuma*'dan 48 Osmanlı akçesi aldı. *Kilisecik Mezraası* yerinde bir parça arazinin öşrü yerine aldığı sicile kaydedildi.

5 Cemâziyelevvel 938/1531.

K1 (71)

Öşür Tahsili

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki, *Nâ'ib Hâcı bin Nusret* meclis-i şer'e hâzır olub emîrü'l-ümerâ *Mustafâ Beg* tarafından vekîl olub öşr-i *Kurbî Yabanî* ve nısf öşr-i *Kurbî Bâzerûn* üç yüz otuz müd galleye işbu tafsîl üzre kim yüz doksan müd buğday ve yüz arpa ve yigirmi müd taru ve yigirmi müd cirbet ve çavdar ola mecmû' üç yüz müd otuz galle olur, amma şol şart üzre kim harmanda kileyle alınursa ol kileyle begler hazretlerine teslîm eleye, mezkûr *Hoşkadem* ve *Pîr Mehmed* dahi tafsîl-i mezkûr üzre kabûl itdükleri cihetden mezkûr *Hâcı*'nun iltimâsıyla deftere sebt olundı.

Bi-mahzar-ı

Hamza bin Hâcı ve
Şeyhî bin Saltuk.

K1(71)

Bu yazılı belgenin düzenleniş sebebi şudur ki;

Nusret oğlu Nâib *Hacı*, şer'î yargı meclisine gelerek, *Beylerbeyi Mustafa Bey*'in vekili olarak, *Kurbî Yamanî*'nin bütün öşür vergisini ve *Kurbî Bâzerûn*'ün yarı öşür vergisini, 330 müd gelir ve ürün olarak tahsil etti. Ayrıntılı hesap şöyledir:

190 müd buğday, 100 müd arpa, 20 müd daru, 20 müd çirbet ve çavdar. Tamamı 330 müd ürün olur. Ama şu şartla ki; harmanda kileyle alınırsa aynı kileyle beğlerbeyi hazretlerine teslim edile. Adı geçen *Hoşkadem* ve *Pir Mehmed* de bu ayrıntılı hesabı kabûl ettiklerinden dolayı durum *Hacı*'nın talebiyle sicile kaydedildi.

Şahitler

Hacı oğlu Hamza,
Saltuk oğlu Şeyhîbin

K1 (121)

Öşür İhâlesi

Sebeb-i tahrîr budur ki; *Kurbî ve Nekek* sipâhîlerinden *Topçu Ahmed* ve *Mustafâ* ve *Hamza*'dır. Bu üçü meclis-i şer'e hâzırûn olub şöyle ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh eylediler ki köyümüzün öşrünü *Türk bin Kerek*'e dört yüz yiğirmi akçeye satdık didiler, mezkûr *Türk* dahi bunları tasdîk idûb iltimâslarıyla deftere sebt olundı.

Cerâ zâlike fî evâhiri Şevvâl min şuhûri sene sitte ve tis'în ve semâne mi'e.

Şuhûd

Mevlânâ Mu'arrif bin Mu'arrif ve *Mevlânâ Seydî Ahmed bin Pîr Hasan* ve *Mevlânâ Hasan bin İlyâs*

K1 (121)

Sicilin yazılış sebebi şudur ki;

Kurbî ve *Nekek* sipâhîlerinden *Topçu Ahmet*, *Mustafa* ve *Hamza*, üçü beraber şer'î yargı meclisine geldiler ve şöyle ikrar ve i'tirafda bulundular:

Köyümüz öşür (ondalık) vergisini, *Kerek oğlu Türk*'e 420 akçeye satık.

Bunların bu ikrar ve beyânını adı geçen *Türk* dahi tasdik edince durum bunların aracılığı ile deftere kaydedildi.

20-30 Şevval 896/1490.

Şahitler

Muarrif oğlu Mevlânâ Muarrif,
Pir Hasan oğlu Mevlânâ Seydî Ahmed,
İlyas oğlu Mevlânâ Hasan.

III- VERGİ TARH VE TAHSİLİYLE ALÂKALI ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

G2/186 (601)

Vergi Tahsili

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Emîn-i Havass-ı Ayntâb Mustafâ Çelebi* cânibinden *Mir Subaşı* ile karye-i *Tümb* kethüdâları *Nebi Kulu* ve *Yûsuf* kethüdâlar nâm kimesneler meclis-i şer'e hâzır olub emîn-i mezbûrun ve kâtib elinden mûhürlü sahîh tezkire ibrâz idûb mefhûm-ı tezkirede karye-i *Tümp*'de vâki olan mahsûlünden bin otuz dokuz kile hınta ve iki yüz kile şaîr ve on bir kile kişne ve otuz üç kile hörüle ve on yedi kile üzüm ve buçuk kile penbe bahâları ve beş yüz on beş pare resm paralar ve otuz üç çift ve on bir bennâk ve yedi mücerred akçe alınıp mûmâ için kabz olunub bu takdîrde *Sekkâk oğlu 'Ali Çelebi* öşür mahsûlünden ve resm-i çiftden gayrı mezbûr karye ahâlilerin zimmetlerinden bir akçe bir habbe kalmadığına bu ellerine emîn-i mezbûr tezkire verdiği sebebden tezkire muccebi sene-i mezbûr mahsûlünden zimmetlerinden bir akçe ve bir habbe kalmayıp talebleriyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî'l-yevmi 18 Rebî'ü'l-âhir sene 948.

G2/186 (601)

Antep Hasları emini olan *Mustafâ Çelebi* tarafından *Mir Subaşı* ile *Tümp* köyü kethüdası *Nebi Kulu* ve *Yusuf Kethüda* adındaki kimseler şerî meclisde hazır oldular. Adı geçen emin ve katip elinden mühürlü sahih tezkere gösterip *Tümp* köyünde olan mahsulden bin otuz dokuz kile buğday, iki yüz kile arpa, on bir kile küşne, otuz üç kile hörüle, on yedi kile üzüm, buçuk kile pamuk ve beş yüz on beş para vergi ve otuz üç çift ve on bir bennak ve yedi mücerred akçe alındı. Mîrî için kabzolundu. Bu durumda *Sekkak oğlu Ali Çelebi* öşür mahsülünden ve çift resminden başka adı geçen köy halkı zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadığına, adı geçen emin ellerine tezkere verdi. Tezkere gereğince anılan sene mahsulünden üzerlerinde hiç bir alacağı kalmadığı sebepten talepleri ile sicile kaydolundu.

18 Rebiül-ahir 948/1541.

G1/17 (57)

Vergi Tahsildarının Zimmetindeki Vergileri Teslimi

Nefs-i ihtisâb ve bâc-ı pazar ve meyhâne ve gayruhum deruhde eden şarâbdâr *bin Hâcı Mehmed* mah be mah sekiz bin yedi yüz *'Osmânî* akçe taksîdin vere ilâ sene-i kâmile yüz dört bin beş yüz *'Osmânî* akçe olur bu meblağ-ı mezbûru virmeğe mültezim olub kefîl-i bi'l-mâl taleb olundukda *Habîb bin Karabet* dahi mâlen kefîl olduğı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 19 sene Safer 938.

G1/17 (57)

İhtisab vergisi, pazar bacı vergisi, meyhâne vergisi ve benzeri vergileri zimmetine geçiren *Hacı Mehmet oğlu Şarabdâr*, aybe ay 8700 Osmanlı akçe taksidini vere. Bir sene tamamına kadar 104.500 Osmanlı akçesi olur. Bu zikredilen meblağı vermeği iltizam etti ve kendisinden kefil istendiğinde *Karabet oğlu Habib*'i kefil gösterdi. Durum sicile kaydedildi.

19 Safer 938/1531.

G1/18 (58)

Vergi Tahsildarının Zimmetindeki Vergileri Teslimi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *Nefs-i Ayntâb*'da alâ vech-i istirâk *Şarabdar* ve *Habîb* meyhâneyi mah be mah iki bin iki yüz *'Osmânî* akçe kasr virmesine mülezim olub âhare mâlen kefil oldukları sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 19 şehr-i Safer fî sene 938.

G1/18 (58)

Sicilin yazılış sebebi şudur:

Anteb'in içinde müşterek olarak *Şarabdâr* ve *Habib*, meyhâne vergisini ay be ay 2200 Osmanlı akçesi taksit halinde vermeyi iltizam ettiler. Sonra kefil gösterdiler ve durum sicile kaydedildi.

19 Safer 938/1531.

G1/135 (462)

Vech-i Tahrîr-i hurûf budur ki; *'Ali Çelebi bin Sekkâk* meclis-i şer'e gelüb ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; "945 yılının karye-i *Kemnun* ahâlisinden *Hâbil bin Hacı İshâk* elinden resm-i çift ve bennâk ve mücerred akçesin bi't-tamâm alub kabzitdüm. Da'vâm ve nizâ'ın yokdur didüği *Hâbil* talebiyle sebt-i sicil olundı.

Evâsıt-ı Ramazân 946.

G1/135 (462)

Sekkâk oğlu Ali Çelebi, şer'î meclise gelip şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "*Kemnun* köyü halkından 945 yılına ait, *Hacı İshâk oğlu Hâbil*'in elinden çift ve bennak ve mücerred vergilerini tamamen alıp kabzettim. Davam ve nizâm yokdur," dedi. *Hâbil*'ın talebiyle sicile kaydolundu.

Ramazan Ayı'nın ortaları 946/1539.

G1/292 (1127)

Vergiye Kefil

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Hacı Muhammed bin Kamer* meclis-i şer'e *Mûsâ bin Sevindik*'i ihzâr idüb şöyle takrîr-i da'vâ eyledi; "karye-i *Kızılhisâr-ı Tahtânî* mukâta'asında mezkûr *Mûsâ* zimmetinde iki bin altı yüz elli *'Osmânî* akçe bâkî kalmışdı. Hâliyâ mezkûr *Mûsâ*'nın karındaşı *'Ali* meblâg-ı mezbûra kefil oldu. Bir ay vâde verildi," deyücek mezkûr *'Ali* meblâg-ı mezkûra kefil olub sebt-i sicil olundı.

15 Rebiü'l-âhir 946.

G1/292 (1127)

Kamer oğlu Hacı Mehmet şer'-i meclise *Sevindik oğlu Musa*'yı getirip şöyle dava eyledi; "*Kızılcahisar* köyünde *Tahtanî* mukataasında -vergiye bağlı bölgesinde- olan *Musa*'nın zimmetinde iki bin sekiz yüz elli *Osmanlı* akçesi geri kalmıştı. Şimdi adı geçen *Musa*'nın karındaşı *Ali* anılan miktar akçeye kefil oldu. Bir ay vade verildi," dedi. Adı geçen *Ali* de: "anılan meblâga kefil olmayı kabul ettim," dedi. İkrarı sicile kaydolundu.

15 Rebiülahir 946/1539.

G2/31 (104)

Vergiye Zararı Önleme

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; kasaplar kethüdâsı olan *Muhsin* ve *Âmil Maluk, Yahûdî* meclis-i şer'-i şerîfe hâzırlar olub bilelerince *Nefs-i Ayntâb* kasablarından *Kubat* ve *el-Hâc Mehmed* ve *Sağır Yûsuf* ve *Mehmed Canve Maraşlı Muhsin Alu Baba* ve *dahi oğlu* ve *Türkmancık oğlu* ve *Minaş 'Ali* ve *Hayreddîn* ve *Gaffâr oğlu* ve *el-Hâc Yûnus* ve *Ramazân* ve *el-Hâc Mehmed* ve *Canbâz Hasan* nâm kimesneleri ihzâr idüb didiler ki; "zikrolan kimesneler cevânibden gelen eclâbı karşılayıp hana gelmezden evvel tavar alırlar bu sebeble bâzı kimseler tavar alamaz ve baca zarâr dahi gelür. Bu vaz'ı etmeyeceklerini sarı etsünler ve dâimâ dükkânlarından et eksük etmeyeler," deyücek zikrolan kasaplar didiler ki; "eğer mezkûr celeb karşulayub ve bac haklayacak olur söz her birümüzden biner akçe terk olsun dedikleri sebebden mezbûr maluk talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 şehr-i Saferi'l-muzaffer 948.

G2/31 (104)

Kasaplar kethüdası olan*Muhsin* ve *Amil* -vergi toplayıcı- *Yahûdî Matuk* şer'î meclise geldiler, beraberlerinde *Antep* kasaplarından *Kubat, Hacı Mehmet, Sağır Yusuf, Mehmet Can, Maraşlı Muhsin Ahi Baba* ve oğlu, *Türkmancık oğlu, Minaş Ali, Hayrettin Gaffaroğlu, Hacı Yunus, Ramazan, Hacı Mehmet*ve *Canbaz Hasan* adındaki kimseleri hazır bulundurdular. Bundan sonra söz olarak; "zikrolan bu kimseler çevreden gelen celepleri karşılayıp hana gelmezden önce davar alırlar. Bu sebeple bazı kimseler davar alamazlar, ayrıca bu durumda vergiye zarar getirirler. Bu hareketi bir daha yapmayacaklarına şart etsinler ve daima dükkânlarından et eksik eylemesinler, "dediler. Zikrolunan kasaplar, "eğer bundan sonra celepleri karşılarsak ve han dışında alarak vergiye zarar getirecek olursak herbirimizden biner akçe alınmasına söz, veririz, "dediler. Adı geçen *Matuk* talebiyle sicile kaydolundu.

18 Safer 948/1541.

G1/124 (376)

Tekrar Alınan Verginin İadesi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; karye-i *Aylacuk* kethüdâsı *Sıddık Kethüdâ bin Ahmed Fakîh* ve *Hüseyin Fakîh* meclis-i şer'e gelip şöyle takrîr eyledi ki; "sene selâse ve erbâ'în ve tis'a miete yılında vâki' olan çift akçeleri tekrâr alınmakla pâdişâh-ı 'âlem penâh hükm-i şerîfleri mûcebiyle tekrâr çift akçeleri red olunmak emrolunmakla *Fâik Paşa* yüssira mâyeşa hazretlerinin kıbelinden vekâleti sâbit olan fahrü'l-ferâris *Veli Bey* hazretleri elinden zikrolan tekrâren ... çift akçesinin küsuru alıp kabûl ve kabzitdüm. Min ba'd husûs-ı mezbûrdan paşa hazretleriyle da'vâ ve nizâ'ımız kalmadı deyü bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî ... 946.

G1/124 (376)

Aylacuk köyü kethüdası *Fakih Ahmet oğlu kethüda Sıddık* ve *Fakih Hüseyin oğlu Mehmed* şer'î meclise gelip şöyle beyânda bulundular; "943 yılına ait olan çift akçeleri -vergileri- tekrâr alındığından, padişah-ı alem penah hükm-i şerîfleri mucibiyle tekrar çift akçeleri iade -red- olunmak emrolundu. Dolayısıyla *Faik Paşa* -dilediği şeyler kolay olsun- hazretlerinin tarafından vekâleti sâbit olan fahri'l-ferâris *Veli Bey* hazretleri elinden zikrolunan ... çift akçelerini tekraran alıp kabûl ve kabzettim. Bundan sonra zikrolunan hususdan dolayı *Faik Paşa* hazretleriyle dava ve nizamız kalmadı," diye isteyerek ve rızalarıyla ikrar ve itiraf eylediler. Sicile kaydolundu.

Ramazan Ayı'nın evveli 946/1539.

G1/24 (76)

Köy Ağasının Köylülerden Üç Yıllık Mahsul Aldığı İtirafı

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Lütfî Ağa* meclis-i şer'e gelüb mezbûr *Pehlivân* çukuru ahâlisinden üç yıllık mahsûlûmden sekiz yüz *Halebî* akçelerin aldım kabzettim bu zikr olan üç yıllık mahsûlün minbâd mezbûrun karye-i *Pehlivân* çukuru ahâlisinden da'vâm ve nizâ'ım kalmadı eğer da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm mesmû olmaya didükde mâ vaka'a keth olunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî şehri Safer fî sene 938.

G1/24 (76)

Lütfî Ağa şer'î meclise gelip şöyle dedi; "*Pehlivan* çukuru ahalisinden üç yıllık mahsulümden sekiz yüz *Halebî* akçelerini aldım, kabzettim. Bu üç yıllık mahsulden, bundan sonra *Pehlivan* çukuru köyü ahalisinden davam ve nizam kalmadı. Eğer dava ve niza edersem, hakimler katında dinlenmesin." Adı geçenin ikrarı yazılıp sicile kaydolundu.

23 Safer 938/1531.

G1/271 (1031)

Vergi İltizamı

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; karye-i *Tûm*'de *Nebî Kulı bin 'Osmân* ve *İbrâhim bin Tırıklı*, şer'-i şerîf-i nebevî, meclisine hâzırlar olub, *Nebî Kulı* ikrâr ve i'tirâf idüb didi ki; sene selâse ve erbâ'în ve tis'a miete mahsûlûnden karye-i *Orul*'da mesbûk hâsılı ben mukâta'aya almış idüm. Fayda ve ziyân benüm uhdemdedür. Kâl ve cüzûn ben zabt itdüm ve kabz itdüm. Mezkûr *İbrâhim*'in mel-hali ve ta'alluku yokdur. Mîrîye ise verürüm deyücek

mezbûr *Nebî Kulu*'nun kelâmını tasdîk idûb bi'l-talep sebt-i sicil olundı.

8 Rebî'ü's-sânî 946.

G1/271 (1031).

Tûm köyünden *Osman* oğlu *Nebi Kulu* ve *Tırıklı oğlu İbrahim* , şer-işerîf-i nebeviyye meclisinde hazır oldular. Adı geçen *Nebi Kulu* şöyle ikrar ve itiraf eyledi; "*Onul* köyünün geçen 943 yılı vergisini îltizam etmiş, üzerime almış idim. Kâr veya zarar bana aittir. Kûl ve cüzünü- çok veya azını- ben aldım. Adı geçen *İbrahim* 'in bir ilgisi ve alâkası yoktur," dedi. Adı geçen *İbrahim* dahi anılan *Nebi Kulu* 'nun sözünü tasdik eyledi. Talep üzerine sicile kaydolundu.

8 Rebiüssani 946/1539.

K1 (28)

Mukataa Akdi

Sebeb-i takrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki; *Hâcı Sâbit bin Şeyh Mansûr* emirü'l-ümerâ sancak begi *Mustafâ Beg* -dâme izzuhû- kıbelinden il niyâbeti *Şu'ayb bin Sevindik*'e sitte ve tis'în yılının Cemâziye'l-evvel'inin on altıncı gününden yıl tamâm oluncaya yigirmi yedi bin akçe mukâta'aya virildi. İşbu minvâl üzre ki cürm ü cinâyet ve yava ve beylü'l-mâlı fi'l-cümle siyâseiden gayrıyı tasarruf ide. Mesfûr *Şu'ayb* dahi kabûl idûb ay be ay kusta *e'ş-Şeyh Ahmed bin Yûnus* ve andan sonra *Evliyâ* ve *Enbiyâ* ve *Ümmî Velî Şeyh Dede* kefîl-i bi'l-mâl oldular, defterе sebt olundı.

B i - m a h z a r - ı

Mevlânâ Muhyiddîn Çelebi bin Mevlânâ Kayâ ve

Solu Zekeriyyâ bin Ya'kûb ve

Selmân bin Süleymân.

K1 (28)

Bu yazılı belgenin düzenleniş sebebi şudur:

Şeyh Mansûr oğlu Hacı Sâbit, beylerbeyi rütbesinde Sancak beyi olan *Mustafa Bey*'in -izzet ve serefi devam etsin- vekili olarak, il niyâbetini *Sevindik oğlu Şuayb*'a 896 yılının Cemâziyelevvel ayının 16. gününden yıl tamam oluncaya kadar 27 bin akçeye mukâtaaya verdi. Şu şartla ki, cezâî para tazminatları (cürmü cinâyet) kaçkun vergisi, beytülmala intikal eden mal varlıkları, tamamen siyâsei cezaları dışında tasarruf edebilecektir. Adı geçen *Şuayb* da kabûl etti ve ay be ay taksitle borcunu ödeyeceğine *Yunus oğlu Şeyh Ahmed*, sonra *Evliya*, *Enbiya*, *Ümmî Veli* ve *Şeyh Dede* kefil oldular.

Durum talep üzerine defterе kaydedildi.

Ş a h i t l e r

Mevlânâ Kaya oğlu Mevlânâ Muhyiddin Çelebi

Ya'kub oğlu Solu Zekeriya,

Süleyman oğlu Selman.

III- TIMAR SİSTEMİ İLE İLGİLİ HÜKÜMLER

H181/60 (2)

Tımar Ferağı

Budur ki;

Kasaba-i *Harput* muzâfâtından karye-i *Tilenzid* sâkinlerinden olub *Kuzabad* nâhiyesinde vâki' *Gûdayik* nâm karye ve gayrıdan iki bin akçe tımara mutasarrıf olan *Resûl bin Hasan*, meclis-i şer'de yine karye-i mezbûreden *Kara Mehmed Tarak* mahzarında ikrâr ü takrîr-i kelâm idûb didi ki; "*Kuzabad* nâhiyesinde vâki' karye-i *Gûdayik*'de ve gayrıda mutasarrıf olduğum zikr olunan iki bin akça tımarımı işbu mezbûr *Mehmed*'e berâtum virûb kendûye ferag eyledûm, mukâbelesinde bana yirmi sekiz riyâlî gurûş virûb kabz eyledûm, dahi ba'de'l-yevm tımar-ı mezbûrda mi-ba'd 'alâkam kalmadı," dedükde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere vâki' olan ikrârını mukırrunlehü'l-mezbûr *Mehmed* tasdîk ve tımar-ı mezkûru alub kabûl idûb kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Ş u h û d û ' l - h â l

İsmâ'îl bin Halîl,

Resûl bin Seyyid Ahmed,

İné Bey bin Bâlîk,

'Ömer bin Mikâ'il,

Ebu Bekir bin Halîfe 'Osmân,

Yûsuf bin Mansûr,
'Ali bin İsmâ'îl ve
gayruhum.

H181/60 (2)

Harput Kasabası'na bağlı *Tilenzid* köyü halkından olub *Kuzabad* nahiyesinde bulunan *Gûdayik* adındaki köy ve diğerden iki bin akçe tımara mutasarrıf olan *Hasan oğlu Resul*, şer'î meclisde, yine adı geçen köyden *Kara Mehmet Tarak* huzurunda söz alarak şöyle ikrar eyledi; "*Kuzabad* nahiyesinde bulunan *Gûdayik* köyünde ve başka yerde mutasarrıf olduğum zikrolunan iki bin akçe tımarımı, işbu *Mehmed*'e berâtımı- tapu, vesîka kendisine verip ferağ eyledim. Karşılığında bana yirmi sekiz riyal kuruş verdi. Kabz eyledim. Bundan sonra adı geçen tımarda bir alakam kalmadı," dedi. Adı geçen *Resul*'ün işbu ikrarı, anılan *Mehmet* taraflından kabûl ve tasdik edildi. Sicile kaydolundu.

Zilkade Ayı sonu 1041/1631.

Şahitler

Halil oğlu İsmail,
Seyyid Ahme oğlu Resul,
Balik oğlu İne Bey,
Mikail oğlu Ömer,
Halife Osman oğlu Ebubekir,
Mansur oğlu Yusuf,
İsmail oğlu Ali ve
diğerleri.

Bi-mahzar-ı

Hâcı Seydî Ahmed bin İshâk ve
Mevlânâ Şeyh Ahmed bin Zekeriyyâ ve
Mevlânâ Ya'kûb bin el-Hâc Mûsâ ve
'Ali bin İvâz ve
Hamza bin Halîl ve
Selmân bin Süleymân ve
Hoşkadem bin Sadaka.

K1 (81)

Bu yazılı belgenin tanzimine sebep şudur ki;

Ahi kethüdâsı şer'î yargı meclisine gelerek şöyle beyanda bulundu:

Alçak isimli mezrâ ki *Âhi* imâmının tımarıdır. *Yusuf oğlu Seydî*'ye 30 müd (bir ağırlık ölçüsü) gelir karşılığında verdik. Ama şu şartla ki; 27 müd buğday, 2 müd arpa ve bir müd darı ola. Adı geçen *Seydî* dahi bu şartları kabûl etti. Sonra da söz konusu gelirin verileceğine, *Mevlânâ Hasan oğlu İshak* kefil oldu ve "bu gelirin ve ürününün tamamını ben vereyim" dedi. Bu sebeple tarafların talebi ile durum sicile kaydedildi.

Şahitler

İshak oğlu Hacı Seydî Ahmet,
Zekeriya oğlu Mevlânâ Şeyh Ahmet,
Hacı Musa oğlu Mevlânâ Yakub,
İvaz oğlu Ali,
Halil oğlu Hamza,
Süleyman oğlu Selman,
Sadaka oğlu Hoşkadem.

K1 (81)

Tımarın Müzâyedesi

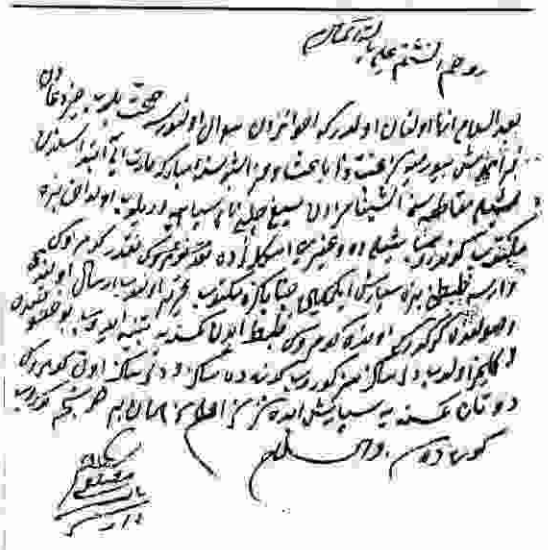
Sebeb-i tahrîr-i kitâb oldur ki; *Ahi* kethüdâsı meclis-i şer'e hâzır gelüb şöyle takrîr-i kelâm eyledi ki *Alçak* nâm mezra'ayı ki *Âhî* imâmının tımarıdır, *Seydî bin Yûsuf*'a otuz müd galleye virdük, amma şol şarı üzre kim yigirmi yedi müd buğday ve iki müd arpa ve bir müd tarı ola. Mezkûr *Seydî* dahi bu tafsîl üzre kabûl itdi. Ba'dehu mezkûr galleye *İshâk bin Mevlânâ Hasan* kefîl oldu ki bu mecmû-ı galleyi ben edâ ideyim didüği ecilden mezbûrînin ilmâslarıyla deftere sebt olundı.

Ü6-147/19

Şile Mukataasının Sipahiye Mali Tefvizi

Ruhum enîstem *'Ali Beşe* el-mükerrem

Ba'de's-selâm inhâ olunan oldur ki ahvâlimizden suâl olunursa sıhhate bilüb hîn-i du'âdan ferâmuş buyurmayasuz gıbbe-za ve bâ'is-i varaka işbu sene-i mübâreke mart ayı ibtidâsından *Şile* mukâta'asını âşinâmızdan *Seyfî Çelebi* nâm sipâhiye verilüb ol dahi bize mektûb gönderib *Şile*'de ve gayri iskelelerde ne kadar gümrük vâr ise

zabtını bize sipâriş eylemeğin cenâbınıza mektûb tahrîr olunub irsâl olundı. Vusûlünde gerekdir ki evinde gümrük zabt iden kimesneye tenbîh idûb bu husûsda vekîlimiz olub yalnız siz görûb gözedesiniz ve dilerseniz evvel gümrük dutan kimesneye sipâriş idesiz siz a'lemsiz hemân bir hoşca görûb gözedesiz ve's-selâm

el-fakîr *Mustafâ Serdâr.*

Ü6 -147/19

Ruhum Enistem Değerli *Ali Beşe,*

Selâmdan sonra inhâ olunur ki;

Durumumuzdan sorulursa, bizi sağlık içinde bilesiniz ve dua esnasında bizi de unutmayasınız. Bundan sonra işbu yazılı belgenin tanzimine sebep şudur:

Bu mutlu yılın Mart ayı başından itibaren *Şile* mukâtaası tanıdıklarımızdan *Seyfi Çelebi* adlı sipahiye verilmiş olup, o da bize mektup gönderip, *Şile*'de ve diğer iskelelerde ne kadar gümrük varsa zabtını bize sipariş eylemiştir. Bu konuda taralınıza mektup yazarak size gönderildi. Elinize ulaştığında gerekdir ki evinde gümrük zabteden şahsa tenbih edesin, bu hususda vekilimiz olup sadece sen görüp gözetesin ve dutasın. Önce gümrükçü şahsa sipariş edesin. Siz daha iyi bilirsiniz. Durumu en güzel şekilde halledesiniz.

Serdâr Mustafa

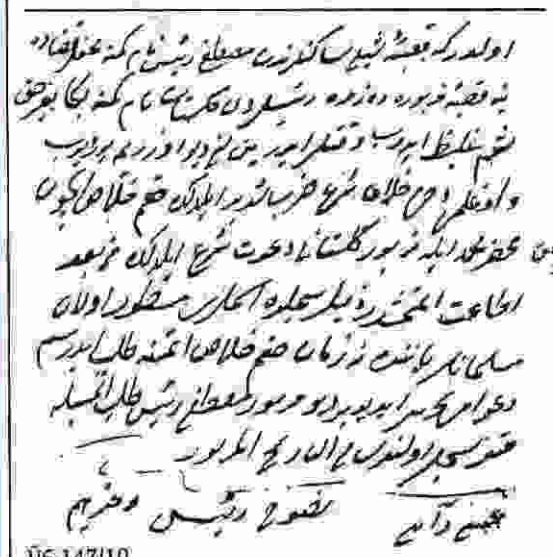

ÜÇÜNÇÜ BÖLÜM

USUL VE İCRÂ HUKUKU İLE İLGİLİ ŞERİYE SİCİLLERİ

§.1. Dava Hakkı Ve Kullanılması

Ü6-147/10

Sanığın Mahkemeye Getirilememesi Sebebiyle Davacının Dava Hakkının Devamı

Oldur ki, *"Kasaba-i Şile sâkinlerinden Mustafâ Reis* nâm kimesne mahfel-i kazâda yine kasaba-i mezbûrede zümre-i reislerden *Gülistân* nâm kimesne bana bi-gayr-ı hak şütûm-i galîze idüb ve katl iderin seni deyü üzerie yürüyüb ve oğlum dahi hilâf-ı şer' darb-ı şedîd eyledikte hakkum halâs için muhzır *Mehmed ile mezbûr Gülistân'ı da'vet-i şer' eyledikde min ba'd itâ'at etmemişdir. Zeyl-i sicilde isimleri mestûr olan müslümânlar yanında ne zamân hakkum halas etmesine taleb idersem da'vâyı tecdîd ediver deyü mezbûr Mustafâ Reis* taleb etmesiyle kayd-ı sicil olundı.

Fî't-târîh el-mezbûr.

Şuhûd
'İsâ Dayı,
Nasuh Reis ve
gayruhum.

Ü6-147/10

Oldur ki;

Şile kasabası sâkinlerinden *Mustafa Reis* isimli bir şahıs, şer'î yargı meclisinde, yine aynı kasabanın zümre reislerinden *Gülistan* adlı şahıs huzurunda şöyle iddiada bulundu.

Gülistan adlı şahıs, bana haksız olarak galîz küfürler eyledi. Seni öldürürüm diye üzerime yürüdü ve oğlumu da kanunsız olarak şiddetli bir şekilde dövdü. Hakkımın alınması için muhzır *Mehmed* ile adı geçen *Gülistan'ı şer'î yargı meclisine dâ'vet ettik kesinlikle itaat eylemedi. Sicilin altında isimleri yazılı olan müslümanların yanında ne zaman hakkımın alınması imkânı doğarsa, o zaman davayı yenile* diye adı geçen *Mustafa Reis* söyleyince, onun talebiyle sicile kaydedildi.

Zikredilen târihde.

Şahitler
İsa Dayı,
Nasuh Reis ve
diğerleri .

H181/10 (1)

Efendi'nin Hizmetçisini Şikâyeti

Budur ki;

Kasaba-i Harput sâkinlerinden olub kuzât tâifesinden faziletlü *Sin'ân Efendi* meclis-i şer'de karye-i *Pekinik* sâkinlerinden olub hizmetkân olan *Yûsuf bin Mustafâ* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb didi ki;"isbu mezbûr *Yûsuf* bir kılıç ve gümüşlü hançer ve bir ferâce ve iki kaftan ve iki dülbend ve bir çakşır ve iki makreme ve bir iki çift don gömlek benüm iznüm yoğiken alub kendü gitdükden ma'adâ on altı kile buğday karz-ı hasen ve meşih su'âl olunub sicil olunmasın taleb iderüm, diyücek gıbbe's su'âl mezbûr *Yûsuf* ikrâr idüb didi ki;"zikr olunan esbâb ve kılıç ve hançer mûmâ-ileyh Efendi hazretleri bana giymeye virüb kimini giydüm köhne olub ve kimi dahi zâyi' olmuşdur ve on altı kile buğday dahi bana dulluk virmüşdür," didükde mâ-vaka'a kayd-ı sicil olundı.

Tahrîren fî evâsıl-ı şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl
Halil Ağa bin 'Abid,
'Ömer Çelebi bin Fazlullah,

Piyâle bin 'Abdullah,
Mustafâ bin Hasan ve
gayruhum.

H181/10 (1)

Harput Kasabası halkından kadılar taifesinden faziletli *Sinan Efendi* şer'î meclisde *Pekinik* Köyü sakinlerinden hizmetçisi olan *Mustafa oğlu Yusuf* huzurunda söz alarak şöyle dava eyledi; "işbu *Yusuf* bir kılıç, bir gümüşlü hançer, bir ferace, iki kaftan, iki tülbend, bir çakşır, iki makreme ve bir iki çift don gömleği benim iznim yok iken alıp gitmiş, ayrıca on altı kile buğdayı dahi götürmüştür. Kendisine sorulmasını ve sicile kaydolunmasını taleb ederim," dedi. Adı geçen *Yusuf*'tan soruldu. Cevap olarak; "zikrolunan elbiseler, kılıç ve hançeri, anılan Efendi hazretleri bana giymek için verdi. Kimini giydim, eskidi ve kimi dahi zayi oldu ve on altı kile buğdayı dahi bana dutluk (geçim) için vermiştir," dedi. İfadeler sicile kaydolundu.

Şevval Ayı ortaları 1041/1631

Şahitler

Abid oğlu Halil Ağa,
Fazlullah oğlu Ömer Çelebi,
Abdullah oğlu Piyale,
Hasan oğlu Mustafa ve
diğerleri.

H181/18 (2)

Vekâlet ve Dava Açma Yetkisi Verme

Budur ki; *Kasaba-i Harput* sâkinlerinden olub bundan akdem vefât iden *Çağlıcı Mustafâ Bey oğlu 'Ali* nâm *Emred* kendü asâleten ve hemşiresi 'Aişe tarafından *Mustafâ Beşe bin Hüseyin* ve *Mehmed Beşe* nâm râcillerin şahâdetleriyle vekâleti sâbite olan *Kiğılı Hasan Beşe*'yi vekîl eyledüği *Deliktaş* nâhiyesinde vâki' olub hudûdu ma'lûm bağımızı da'vâ eyleye didüği bi'l-taleb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Kâsım Çelebi bin Mehmed Ağa,
Mustafâ bin Hasan ve
gayruhum.

H181/18 (2)

Harput Kasabası sakinlerinden olup bundan önce vefat eden *Çağlıcı Mustafa Bey oğlu Ali Emred* kendisi asaleten ve hemşiresi *Ayşe* tarafından vekaleten *Kiğılı Hasan Beşe*'yi kendilerine vekil eylediği ve *Dikilitaş* nahiyesinde bulunan hududu malûm olan bağlarını dava etmeye yetki verdiği talebi üzerine sicile kaydolundu.

Şevval 1041/1631

Şahitler

Mehmed Ağa oğlu Kasım Çelebi,
Hasan oğlu Mustafa ve
diğerleri.

§.2- Da'vanın Çeşitli Safhaları

İS/95 (698)

Tarafların Talebi Üzerine Kendilerine Mahkemece Mehil Verilmesi

Sâhibetü' hâze'l-kitâb Safiye binti Turgudca nâm kıbtiye meclis-i şer'i hatîr-i lâzımü'l-tevkîrde mukaddema vefat eden zevci *Seydî bin Mustafa* nâm kahhânın anası ve vârisesi olub muhallefâtına vaz'-i yed iden *Altun binti Hüsrev* subaşı mahzarında üzerine da'vâ idüb mütevellî-yi mezbûr zimmetinde olan üç bin akçe mehr-i mü'ecellimi ve mezkûrdan mütevellid sadrî oğlum *Mehmed*'e irsle intikal eden muhallefâtı merkûm *Mehmed* dahi vefât idüb hisse-i şer'iyyesi bana intikâl itmeğin muhallefâtından taleb iderim didikde gıbbe's-suâl merkûme *Altun* cevâbında fi'l-vâki' merkûme *Safiye*, oğlum *Seydî*'den hâmil iken zevci mezkûr *Seydî* ile hâl-i sıhhatinde üç bin akçe nikahı ve nafaka-i 'iddeti üzerine muhâla'a eylediler ve oğlum vefât eyledikten sonra vaz'-ı haml eyleyüb bir erkek veled tevellüd eyledi. *Mehmed* ismi ile müsemmâ olub ba'dehu vefat eyledi idi, lâkin muhallefâtından ancak bir kıt'a uzun beyenli mor çuka ferâcesi kalub altı yüz akçeye bey'eyledim deyücek ikrarı mûcibince ferâce behâsı olan altıyüz akçeden mezkûr Seydî'den mütevellid olan sagîr merkum *Mehmed*'in hissesini mezbûre *Safiye*'ye teslîm ile tenbîh olunub ve minvâl-i muharrer üzere olan hul'u merkûme *Safiye münkir olmağın Altun* dahi ihzâr-ı beyyine içün istimhâl itmeğin kabel-i şer'den imhâl olunub vâki' hâl bi't-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i saferü'l-hayr sene isneteyn ve 'işrin ve elf.

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şa'bân
Keyvân bin 'Abdullah
Zülfikâr bin Bünyâd
Bekir Beşe bin 'Osman er-recûl
Mustafa bin 'Abdullah ve
gayruhum

İS/95 (698)

Bu yazılı belgenin sâhibi *Türgudca kızı Sâfiye* adlı kıbtî kadın, saygı değer şer'î yargı meclisinde, daha önce vefat eden kocası *Mustafa oğlu Seydî* isimli kıbtînin anası ve mirasçısı olduğundan terekesine el koyan *Hüsrev kızı Altun* huzurunda da'vasını şöyle açıkladı:

Adı geçen mütevelîlerin zimmetinde bulunan 3000 akçelik müeccel mehrimi ve mezkûr kocamdan doğma öz oğlum *Mehmet*'e miras yoluyla intikal eden miras payını -adı geçen oğlum *Mehmet* de vefât ederek şer'î miras payı bana intikâl ettiğinden dolayı- terekesinden talep ediyorum.

Davacının bu iddiasından sonra durum davalıya soruldu. Davalı *Altun* cevabında şöyle dedi:

Gerçekten adı geçen *Sâfiye* oğlum *Seydî*'den gebe iken kocası mezkûr *Seydî* ile sağlığında üç bin akçe müeccel mehri ve iddet nafakası karşılığında karşılıklı rızâ ile boşanmaya (mübâlâ'aya) karar vermişlerdir. Oğlum vefat ettikten sonra doğum yapmış ve bir erkek çocuk dünyaya gelmiştir. Adı ise *Mehmet* konmuştur. Daha sonra vefat eylemişdi. Ancak terekesinden sadece bir parça uzun beneklî mor cuha ferâcesi kalmış, onu da 600 akçeye satmışımdır. Karar gereği ferâce bedeli olan 600 akçeden oğlum *Seydî*'den doğma küçük oğlan *Mehmed*'in miras payını adı geçen *Sâfiye*'ye vermeğe mahkeme karar vermiş ve bana tenbîhde bulunmuştur.

Bu zikredildiği şekilde olan muhâlâ'ayı (karşılıklı rıza ile ayrılmayı) davacı *Sâfiye* inkâr edince davalı *Altun* da kesin delil getirebilmesi için mahkemeden mehil talep etmiştir. Şer'î mahkeme tarafından kendisine mühlet verilmiş ve durum talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

20-30 Safer 1022/1613

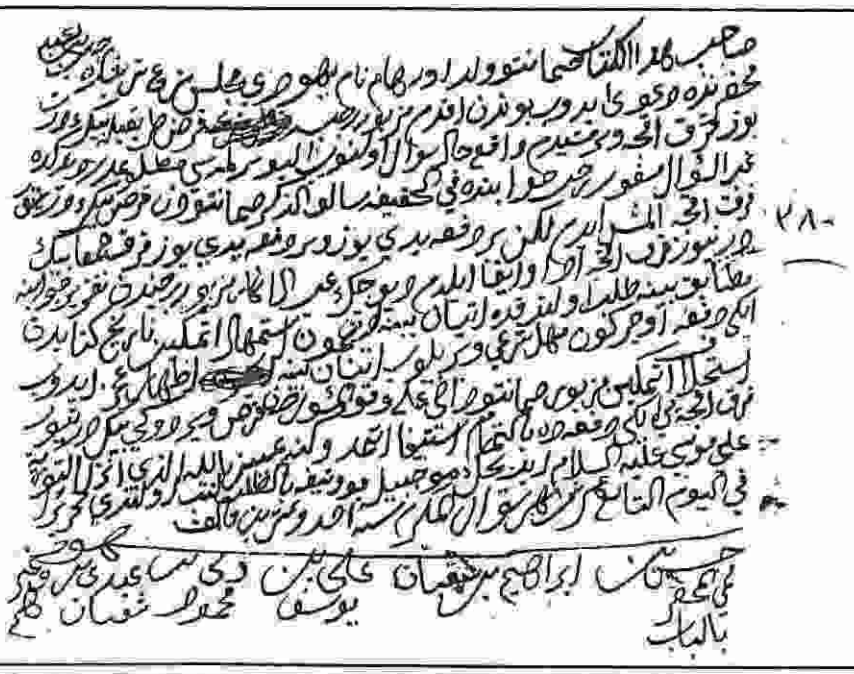
Şahitler

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Abdullah oğlu Keyvan,
Bünyad oğlu Zülfikâr,
Osman oğlu Bekir Beşe,
Abdullah oğlu Mustafa ve
diğerleri.

İS1/55 (380)

Defî

Sâhib-i hâze'l-kitâb *Samanto veled-i Avraham* nâm *Yahudi* meclis-i şer'-i şerîfde *Receb bin 'Abdullah* mahzarında da'vâ idüb, "bundan akdem mezbûr *Receb*'e karz tarîkiyle bin dört yüz kırk akçe vermişdüm vâki' hâl su'âl olunub alınmak matlûbumdur," didükde gıbbe's-su'âl mesfûr *Receb* cevâbında "li'l-hakîka sâlifü'z-zikr *Saman-*

to'dan karz bin dörī yüz kırk akçe almış idüm lâkin bir def'a yedi yüz ve bir def'a yedi yüz kırk cem'an bin dörī yüz kırk akçe eda ve ifâ eyledüm'' diyücek gıbbe'l-inkâr mezbûr *Receb*'den takrîr-i cevâbına mutâbık beyyine taleb olundukda ityân-ı beyyine içün istimhâl itmeğin târîh-i kitâbdan ilī def'a üçer gün mahl-i şer'î virülüb ityân-ı beyyine izhâr-ı 'acz idüb istihlâf itmeğin mezbûr *Samanto* dahi 'alâ vefkü'l-mes'ûl deyn-i karz virdüğī bin dörī yüz kırk akçeyi iki def'ada bi'l-tamâm istîfâ itmedüğine yemîn-i billahi'l-lezî enzel'at-Tevrât'e *'alâ Mûsâ 'aleyhi's-selâm* idicek mûcibiyle bu vesîka bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm el-târî'aşer min şehr-i şevvâlü'l-mükerrem sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hasan bin Memi el-muhzır-ı bi'l-bâb,
İbrâhim bin Şa'bân,
'Ali bin Yûsuf,
Veli bin Mahmûd,
'Abdi bin Şa'bân ve
gayruhum.

İSİ/55 (380)

Bu yazılı belgenin sâhibi *Avraham* çocuğu *Samanto* adlı *Yahudi*, yüce şer'î yargı meclisinde *Abdullah oğlu Recep* huzurunda şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Bundan önce adı geçen *Receb*'e ödünç akdi yoluyla 1440 akçe vermişdim. Durumun soruşturularak kendisinden alınmasını talep ediyorum.

Davacının bu beyanı üzerine durum davalıdan sorulduğunda davalı *Recep* cevabında (defi' olarak) şöyle demiştir:

Gerçekten adı geçen *Samanto*'dan ödünç olarak 1440 akçe almış idim. Ancak bir defasında 700, bir def'asında da 740 olmak üzere toplam 1440 akçeyi edâ ve ifâ eyledim.

Davalının bu def'ini davacı inkâr edince adı geçen *Receb*'den cevabını (def'ini) isbat edecek kesin delil talep olundu. O da kesin delil ibrâz edebilmek için mahkemeden mehil talep edince, bu yazılı belge tarihinden itibaren iki def'a üçer gün şer'î mehil verildi. Kesin delil getirmekden âciz kalınca davacıya yemin ettirilmesini talep etti. Davacı *Samanto* da "iddiam doğrultusunda ödünç olarak verdüğüm 1400 akçeyi iki def'ada tam olarak teslim almadığıma Tevrat'ı Hz. Musa'ya indiren Allah'a" yemin edince, soruşturma neticesinde taleb üzerine durum sicile kaydedildi.

19 Şevval 1021/1612

Şahitler

Muhzır Memi oğlu Hasan,
Şaban oğlu İbrahim,
Yusuf oğlu Ali,
Mahmut oğlu Veli,
Şaban oğlu Abdi ve
diğerleri.

B23-127/29

Kuyu Nizâ'ı İ'lâmıdır

Ma'rûz-ı Dâî-i Devlet-i Aliyyeleridûr ki;

Sâdır olan fermân-ı 'âlîlerine imtisâlen bu fakîr bi'n-nefs ve su yolcuları kethüdâsı *Hasan Ağa bin Hüseyin* ve *Helîs bin Yûsuf* ve *Es-Seyyid Idris* ve *el-Hâc Mehmed* nâm kimesneler derûn-ı arz-ı halde mezkûr kuyu nizâ'ının üzerine varılub akd-i meclis-i şer'-i nebevî olundukda sâhib-i arz-ı hâl mengebüci *el-Hâc Süleymân* meclis-i ma'kûd-ı mezbûrdan câr-ı mülâsıkı *Haseki 'Abdullah* mü-

vâcehesinde mezbûr *'Abdullah*'un kendü menziline müceddeden bir kuyu hafr idüb hâlâ kadîm olan su kuyum ulyâda olub mezbûr *'Abdullah*'un su kuyusu süflâda olduğı ecilden kuyunun suyunu kat' ve mezbûr *'Abdullah*'un kuyusu neşf itmekle nâzırûn-ı merkûmunı ba'de'l-mu'ayene ve'l-mesâhe zarârın men' olunması murâdımdur didükde nâzırûn-ı merkûmun ba'de'l-mesâhe ve'l-mu'ayene *el-Hâc Süleymân* ile *'Abdullah Çelebi*'nün su kuyularının mâbeyni on zirâ' olmağla kadîm olan *el-Hâc Süleymân*'un su kuyusunun suyunu kat' ve neşf itmekle zikr olunan mücedded kuyu kapanıb altı zirâ' mürûrunda kuyu hafr olundukda on altı zirâ'a bâliğ olub zarâr-ı şer'îsi men' olur deyü haber virmeleriyle merkûm *el-Hâc Süleymân* kel-evvel hafr olunan on zira''amele ücretlerini virmek üzere ta'ahhüd ve bu vechile beynlerinde musâvât olunduğı huzûr-ı âlilerine i'lâm olundı. Fermân men lehü'l-emrindür.

Fî 2 Zi'l-ka'de sene 1168.

B 23-127/29

Yüce Devletlerine arzolunur ki;

Sâdır olan yüce fermanlarına uyarak bu fakir, biz zat ve su yolcuları kethüdâsı *Hüseyin oğlu Hasan Ağa*, halifesi *Yusuf*, *Seyyid İdris* ve *Hacı Mehmet* isimli şahıslar, arzuhalin içinde zikri geçen kuyu anlaşmazlığının üzerine varmışlar ve şer'î yargı meclisi kurduktan sonra mes'eleyi şöyle çözümlemişlerdir.

Arzuhal sâhibi mengebeci *Hacı Süleyman*, kurulan şer'î yargı meclisinde, bitişik komşusu *Haseki Abdullahi* huzurunda şöyle iddiada bulundu:

Adı geçen *Abdullah*, kendi evine yeniden bir kuyu kazmış. Şu anda eski olan su kuyum yukarıda kaldı. Adı geçen davalı *Abdullah*'ın su kuyusu aşağıda kaldı. Bu sebeple kuyunun suyu kesildi. *Abdullah*'ın kuyusunun keşfedilmesini ve durumun araştırılmasını istiyorum. Mesele keşfedilip ölçüldükden sonra zararın def'edilmesini talep ediyorum.

Bu iddia üzerine keşif heyeti, söz konusu yeri inceleyip ölçmüşler ve *Hacı Süleyman* ile *Abdullah Çelebi*'nin su kuyularının arası on zirâ' olduğundan, eski olan *Hacı Süleyman*'ın su kuyusunun suyunu kesmesi ve emmesi sebebiyle, çekişme konusu yeni su kuyusunun kapanarak altı zirâ' daha uzağında tekrar kazıldığında aradaki uzaklık 16 zirâ'a ulaşır ve şer'î zarar def' edilmiş olur diye karar vermişlerdir. Bu bilirkişi raporu üzerine, adı geçen *Süleyman* eskisi gibi kazılan on zirâlık işçi ücretlerini vermeğe taahhüt etmiş bu şekilde aralarında eşitlik sağlanmış ve durum yüksek huzurlarına ilâm olunmuştur. Ferman, yetki elinde olan makamındır.

2 Zilkade 1168/1754

G1 (1007)

Hırsızlık İthamı

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; "subaşı vekîli *Süleymân* meclis-i şer'e karye-i *Rumevlek*'den *Ümmet bin Ahmed*'i ihzâr idüb takrîr-i da'vâ kılub didi ki; "mezkûr *Ümmet* merkeb uğruladı deyü hakkında söz söylediler" deyücek beyyine taleb olundukda beyyineden âciz olub yemîn müteveccih olundukda mezkûr *Ümmet*'e yemîn virilüb tal'ak olundı.

Fî 4 Rebi'ü's-sâni 946.

G1 (1007)

Subaşı vekili *Süleyman* şer'î meclise *Rumevlek* köyünden *Ahmet oğlu Ümmet*'i getirdi ve söz alarak şöyle dava eyledi; "adı geçen ümmet hakkında merkep hırsızladı diye söz söylediler," dedi. Subaşı vekilinden delil istendi, delil getirmekden âciz oldu. Durun üzerine *Ümmet*'e yemin teklif olundu. Yemin eyledi ve serbest bırakıldı.

4 Rebiülsani 946/1539.

H181/19 (2)

Bahçe İhtilafı Ve Anlaşmazlığın Çözümü

Budur ki;

Mehmed bin Hekim meclis-i şer'de *Bekir bin Ebubekir* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "*Servili* 'akârında vâki' hudûdu ma'lûme olan bağçemi dokuz senedir tasarruf iderüm. Mezbûr *Bekir* mâni' olur, su'âl olunub men' olunmasın taleb iderüm," diyücek mezbûr *Bekir* zikr olunan kırk seneden mütecâvizdür ki babam zabt idüb ve yedimizde hüccetüm vardur, babam fevt olub bize intikâl itmişdür. Mezbûr 'alâkası yokdur mülkümdür," didükde merkûm *Mehmed* inkâr idücek *Hasan bin Mehmed Balı*

ve *Hâcı Bayram bin cündî başı* nâm kimesneler hâzirân olduklarında didüler ki, "zikr olunan merkûm *Hâcı Süleymân Ahmed*'ün mülküdür" diyü şahâdet-i şer'iyye itdüklerinden sonra mezkûr *Mehmed* merkûm *Bekir*'e zikr olunan bağçeyi satmaduğuna ve kendünün haberi olmaduğına yemîn eylesin didükde merkûm *Bekir*; "vâlidem satduğını bilmem haberüm dahi yokdur ve *Hekim*'ün dahi hissesi olduğun bilmem," diyü yemîn-i billah itdüb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Hâcı Ca'fer,
'Ali bin Hâcı Baba,
Piyâle bin 'Abdullah,
Mustafâ bin Hasan.

H181/19 (2)

Hekim oğlu Mehmet, şer'î meclisde *Ebubekir oğlu Bekir* huzurunda söz alarak şöyle dava eyledi; "*Servili* akarında bulunan ve sınırları belli olan bahçemi dokuz senedir tasarruf ederim. Adı geçen *Bekir* engel oluyor. Kendisine sual olunmasını ve örlenmesini istiyorum," dedi. *Bekir*'den sorulduğunda; "kırk seneden fazla bir zamandan beri o bahçeyi babam zabtetmişti. Elimizde hüccetimiz var. Babam öldü. Bahçe bize intikal etmiştir. Adı geçen *Mehmed*'in ilgisi yokdur, bahçe bizim mülkümüzdür," dedi. Davacı *Mehmet* bu sözleri kabûl etmedi. Bunun üzerine *Mehmet Bali oğlu Hasan ve Cündi başı oğlu Hacı Bayram* adındaki kimseler mahkemede hazır oldular ve "zikrolunan bahçe *Hacı Süleyman Ahmed*'in mülküdür," diye şahadet eylediler. Bunun üzerine adı geçen *Mehmet*; "*Bekir*'e zikrolunan bahçeyi satmadığına ve kendisinin haberi olmadığına dair yemin ettirilsin," dedi. Anılan *Bekir*; "validemin sattığını bilmem, haberim dahi yokdur ve *Hekim*'in hissesi olduğunu dahi bilmem," diye yemin billah eyledi. Sicil kaydolundu.

Şevval 1041/1631

Şahitler

Hacı Câfer,
Hacı Baba oğlu Ali,
Abdullah oğlu Piyale,
Hasan oğlu Mustafa.

§.3- Adlî Organlar Ve Görevleri

I- NÂİBLER

KAR 10-40/251
Zabıt Kâtibinin Yargıya Yetkili Nâib Olarak Görevlendirilmesi Hakkında Karar

Tahakkuk-ı özr-i şer'iye binâen husûs-ı âtî'l-beyânın mahallinde kelb ve tahrîri içün savb-ı şer-i enverden bi't-taleb me'zûnen bi'l-hükm irsâl olunan zabıt kâtibi *Ali Efendi* ibni'l-merhûm *el-Hâc Râkım Efendi Kartal Kazası*'na tâbi' *Büyükada*'da *Bağcevânoğlu Sokağı*'nda kâin elli beş nûmrolu hâneye varub akd-i meclis-i şer-i 'âlî itdikde *Afyonkarahisarı* fırka kumandanı iken bin üç yüz otuz sekiz senesi Teşrîn-i sânînin yigirmi dokuzuncu günü mahall-i mezkûrda şehiden vefât iden *Miralay Reşad Beg* ibni *Süleymaniye Mutasarrıflığından mütekâid Ziya Paşa ibn-i İbrahim Sırrı Beg*'in verâseti peder-i müşârünileyh *Ziya Paşa*'ya mühhasır olduğu zâhir *Müftî Sırrı Efendi ibn-i Mürteza Efendi* ve *Abdullah Beg ibn-i Ahmed Sâib Beg*'in tarîfleriyle mu'arref Eb-i müşârünileyh *Ziya Paşa* meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda iddi'a ve mahdûmu mütevellâ-yı mûmâileyhin Hilâl-i Ahmer'de olan muhallefâtını ahzetmek üzre bir kıt'a verâset hüccetli taleb itdiğini takrîr ve eda-i mezkûr *İmamı Hâfız Ali Efendî ibn-i Mehmed* ve *Muhtârı Hâfız Kâzım Efendi ibn-i Mehmed* ve Hey'et-i İhtiyâriyye'sinin mühr-i zâlî ve resmiyyeleriyle mahtûm ibrâz eylediğinden iki Şubat üç yüz otuz dokuz tarihli bir kıt'a 'ilm ü haber münderecâtı takrîr-i mezkûru te'yîd eylemiş ve verâset-i mezkûre vech-i meşrûh idüği her biri *Büyükada*'da mukîmân mûmâileyhimâ *Müftî Sırrî Efendi ibn-i Mürtezâ Efendi* ve *Abdullah Beg ibn-i Ahmed Sâib Beg*'in 'alâ tarîki'ş-şehâde vuku'bulan ihbâr ve imzâlarıyla inde'ş-şer'i'l enver zahir ve nümâyân olmağla bu sûretle mütevellâ-yı mûmâileyhin muhallefâtı pederleri mûmâileyhe isâbeti iktiza eylediği mahallinde kelb ve bi'l-tescîl müşârünileyh *Ziya Paşa*'ya îtâ kılındı.

Hurrire fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Cümâdi'l-âhire li-sene ihda ve erba'în ve selâse mietin ve elf (1341).

Şühûdü'l-hâl
Abdullah Beg İbn-i Ahmed Şâib.

Müftî Sırrî Efendi İbn-i Mürteżâ ve gayruhum,

Başkâtib İbrahim Hâlid (mühür).
Kadı Mustafa 'Âsım (mühür).

KAR 10-40/251

Haklı sebeplerden dolayı aşağıdaki durumun yerinde tesbit ve tescili için şer'î mahkeme tarafından yargılamaya yetkili kılınan zabıt katibi *Hacı Râkım Efendi oğlu Ali Efendi*, *Kartal Kazasına* tâbi *Büyükada'da Bahçıvanoğlu sokağında* mevcut 55 nolu eve varmış ve şer'î meclisi kurmuştur: *Afyonkarahisar'* lı olup fırka kumandanı iken 29 Teşrinievvel 1338/1922 tarihinde sözkonusu yerde şehit olan *İbrahim Sırrı Bey oğlu Süleymaniye* mutasarrıflığından emekli *Ziya Paşa oğlu Miralay Reşat Bey*'in verâseti babası *Ziya Paşa*'ya münhasır olduğunu, şahsı *Murtaza Efendi oğlu Müfti Sırrı Efendi* ve *Ahmet Sâip Bey oğlu Abdullah Bey*'in ta'rifleriyle tanınan *Ziya Paşa* şer'î mecliste iddia etmiş ve müteveffânın Hilâl-i Ahmer'de olan terekesini almak üzere mirasçılık hüccetî talep eylemiştir. Ada imamı *Mehmet oğlu Hâfız Ali Efendi*, muhtar *Mehmet oğlu Hâfız Kâzım Efendi* ve heyetin imzâları ve mühürlerini taşıyan 12 Şubat 1339/1922 tarihli ilmühaberi de durumu teyit için ibraz edince, verâset durumunun açıklandığı şekilde olduğu, *Murteza Efendi oğlu Müfti Sırrı Efendi* ve *Ahmet Sâip Bey oğlu Abdullah Bey*'in de şehâdetleriyle hukûken kesinleşmiş ve müteveffânın terekesinin babası *Ziya Paşa*'ya verilmesi hususundaki yazılı hüccet tescil edildikten sonra adı geçene verilmiştir.

27 Cemâziyelâhire 1341/1922.

Şahitler.

Ahmet Sâip oğlu Abdullah Bey,
Murtaza oğlu Müftü Sırrı Efendi ve diğerleri.

Baş Kâtip: İbrahim Hâlid (mühür)
Kadı: Mustafa Âsım (mühür)

KI (14)

Naiblik Görevi ve Fonksiyonları

Sebeb-i tahrîr budur ki; *Bâyezid bin Mehmed Hâcı Kayseriyya* sancağının vilâyet niyâbetini Rebi'ü'l-evvel Ayı ki sene sitte ve tis'în ve semâne mi'ete vâki'dür, işbu ayın on yedisi gününden bir yıla değin yigirmi dört bin akçeye mukâta'aya aldı. Esmir-i mükerrem sancak begi *Mustafâ Beg -dâme 'uluvvihî-* kethüdâsı *Hüsâmeddîn* vermesiyle, işbu şart ile siyâsete müstehâk olan kimesneden zikr olan nâib kimesne elinden siyâset oluna, cürm ü cinâyet ve gerdek resmi ve vave ve beytü'l-mâl şartıyladur, tarafeynden rızasıyla meclis-i şer'den müteferrik oldular.

Bi-mazhar-ı

M. Bahşâyiş el-muhzır ve
Hoşkadem ve
Süleymân bin Hâcı
zikr olan meblağa kefîl-i bi'l-mâl oldı,
Şükri bin Ahmed ve
Hâcı Mehmed bin Yûsuf ve
Mahmûd bin Şeyh Paşa.

KI (14)

Bu belgenin yazılış sebebi şudur:

Hacı Mehmet oğlu Bâyezid, Kayseriye Sancağı'nın vilâyet nâibliğini 896 senesinin Rebiülevvel ayının 17. gününden itibaren bir seneye kadar, 24000 akçeye mukataaya aldı. Değerli *Sancakbeyi Mustafa Bey* -izzeti ve şerefi devam etsin-, kethüdâsı *Hüsâmeddin* vermiştir. Şartları şöyledir: Siyâsete müstahak olan şahıslar zikredilen nâib eli ile siyâset oluna. Para cezaları, gerdek resmi, kaçkun resmi ve beytülmala intikal eden mal varlıkları nâibin ola. Tarafların rızası ile her ikisi de şer'î yargı meclisinden ayrıldılar.

Şahitler.

Muhzır M. Balışâyiş,
Hoşkadem,
Hacı oğlu Süleyman
(bu üçü zikredilen meblağa kefil de oldular)
Ahmet oğlu Şükrü,
Yusuf oğlu Hacı Mehmet,
Şeyh Paşa oğlu Mahmut.

KI (175)

Nâiblik Görevinin Mukataaya Verilmesi

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve bâis-i tasdîr-i sutûr-ı hitâb oldur ki fahrü'l-küberâ'i'l-kirâm ve kıdvetü'l-ümerâ'i'l-'izâm

Mustafâ Beg -dâme'izzuhû-tarafından fahrü'l-ümerâ' *Hasan Kethüdâ* meclis-i şer'e hâzır gelüb şehr niyâbetini *Sadaka bin Tatar*'a seb'a yılının Rebi'ü'l-evvel'in on ikinci gününden kurk alu bin akçe üzerine mukâta'aya virdi, yava ve beytü'l-mâl ve bundan gayrı şol ki siyâsetdür ol begün ol. Vaktâ ki kaziyye bu minvâl üzre câri oldu ki mezkûr *Sadaka* dahi mesfûr meblağı mâh-be mâh iltizâm gösterdiği ecilden mezkûr kethüdânun iltimâsıyla deftere kayd olundı ve dahi meblağ-ı mezkûrdan beş yüz akçeye eşhûr var, yıl tamâm oluncaya bu hil'at bahâsından ötürü ve dahi mezkûr *Sadaka*'nun nefsine *Cerrâh Kerem* kefîl olmuşdur ki her ne vakt taleb olunursa teslîm eyleye.

KI (175).

Bu yazılı belgenin yazılmasının ve bu resmî hitabın tanzim edilmesinin sebebi şudur:

Değerli devlet büyüklerinin övünç vesilesi, büyük beylerin önderi *Mustafa Bey*-izzeti devam etsin- tarafından beylerin övünç vesilesi *Hasan Kethüdâ*, şer'î yargı meclisine gelerek şöyle beyanda bulundu:

Şehir nâibliğini *Tatar oğlu Sadaka*'ya 897 yılının Rebiülevvel ayının 12. gününden itibaren 46000 akçe karşılığında mukataaya verdim. Kaçkun vergisi, beytülmal geliri ve bunun dışında siyâsei yetkisine dayanan vergi cezaları ve vergiler beyin ola. Bu mesele bahsedildiği şekilde halledilince, adı geçen *Sadaka* da söz konusu meblâğı ay be ay iltizâm eyledi. Adı geçen kethüdânın aracılığıyla durum deftere kaydolundu. Ayrıca zikredilen meblâğdan 500 akçeye bir kaç aya kadar ve bu yıl tamam oluncaya kadar hil'at parası ve diğer alacakları için *Sadaka*'ya *Cerrâh Kerem* kefîl oldu. Ne zaman istenirse teslim ede.

K1 (289)

Şehir Nâibliğinin Tefvizi

Sebeb-i tahrîr-i hurûf-ı kitâb oldur ki; fahri'l-ümenâ *Hüseyin Kethüdâ* meclis-i şer'-i şerîfe hâzır olub şehir niyâbetini seb'a yılının Şevvâl Ayı'nın on sekizinci gününden *Bahşî bin Şehnisâ*'ya otuz bin akçeye kısta virildi, tahıl bâzârından gayrı işbu minvâl üzre ki bâd-ı hevâ ve cürm ü cinâyet ve yava ve beytü'l-mâl bunu müte'allik her ne olursa zabt idüb siyâseiden gayrı olanı sâbık âmiller ne vech ile tasarruf ide geldiyse bu dahi ol vech üzre tasarruf idüb şehr-be-şehr cevâb virüb bir ayı bir aya berkidüb iltizâm itdüği sebebden deftere sebt olundı.

Cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi's-sâmin aşera min şehr-i Şevvâl min şuhûr-ı sene seb'a ve tis'în ve semâne mi'e.

B i - m a h z a r - ı

Dede bin Hamza ve
Hâcı Hamza bin el-Hâc Ahmed ve
Mevlânâ 'Abdî bin Esen Hâcı ve
Süleymân Fakîh bin Hamza.

K1 (289)

Bu yazılı belgenin tanzim ediliş sebebi şudur:

Eminlerin övünç vesilesi *Hüseyin Kethüdâ*, yüce şer'î yargı meclisinde hazır bulunup, şehir nâibliğini 897 yılının Şevval ayının 18. gününden itibâren *Şehnisâ oğlu Bahşî*'ye 30000 akçeye mukataaya verdi. Tahıl pazarından başka işbu minvâl üzere ki; bâd-ı hevâ vergisi, para ceza ve tazminatları, kaçkun vergisi, beytülmala intikal eden mal varlıkları ve benzeri bütün yerleri tahsil ede. Siyâset yetkisine dayananlar dışındakiler eski âmiller, nasıl tasarruf etti ise o da öyle tasarruf ede. Ay be ay hesap vere. Yaptığı ve kabul ettiği bu iltizam, olduğu gibi sicil defterine kaydedildi.

18 Şevval 897/1491

Ş a h i t l e r

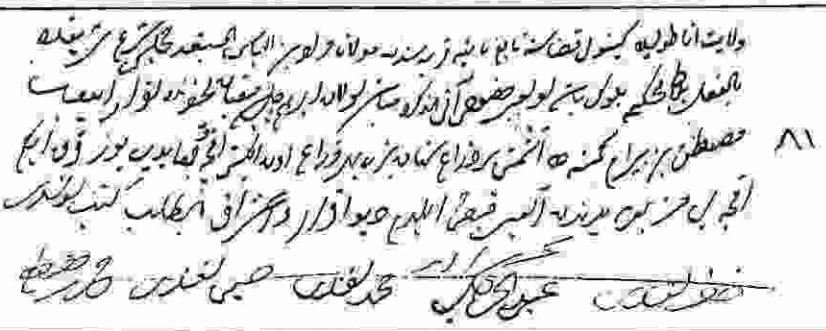
Hamza oğlu Dede,
Hacı Ahmet oğlu Hacı Hamza,
Esen Hacı oğlu Mevlânâ Abdî,
Hamza oğlu Süleyman Fakîh

II. MÜBÂŞİR VE SUBAŞILAR

İS1/13 (81)

Mübâşirin Görevi

Vilâyet-i Anadolu'da Keynolı kazasına tâbi' Marniye karyesinden mevlânâ Murâd bin İlyâs el-müsta'id meclis-i şer'i şerîfde bi'l-fi'il Balat mahkeme bölük başı olub husûs-ı âtitü'z-zikre mübâşir olan İbrâhim Çelebi bin Şa'bân mahzarında ikrâr idüb Mustafâ bin Bayram kimesne

altmış bir zirâ' keten bezi beher zirâ' on ikişer akçeden cem'an yedi yüz kırk iki akçeyi mezbûrun yedinden alub kabûl eyledüm deyü ikrâr ve i'tirâf itmeğin bi'l-taleb ketb olundı.

Şuhûdü'l-hâl

Ca'fer Efendi,
'İsâ er-recül,
Mehmed Efendi,
Subhi Efendi
Mustafa oğlu Mehmed ve
gayruhum

İS1/13 (81)

*Anadolu Vilâyeti*nde *Keynolı Kazası*na bağlı *Mamniye köyünden Mevlânâ İlyas oğlu Murat*, şer'î yargı meclisinde, bilfiil *Balat Mahkeme Bölükbaşı* olup aşağıda zikredilen hususa mübaşir tayin olunan *Şaban oğlu İbrahim Çelebi* huzurunda şöyle ikrarda bulundu:

Bayram oğlu Mustafa adlı şahıs 61 zirâ keten bezini her zirâ 12'şer akçeden toplam 742 akçeye aldım kabûl etüm.

Bu itiraf ve ikrar, talep üzerine sicile kaydedildi.

Şahitler

Ca'fer Efendi,
İsa Efendi,
Mehmet Efendi,
Subhi Efendi,
Mustafa oğlu Mehmet Ve
diğerleri.

G1/11 (35)

Subaşının Terekeyi Mütevaffânın Kardeşine Teslimi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Hürrem* subaşı ve *Maksûd*, meclis-i şer'îde hâzır olduklarında merkûm *Hurrem* subaşı şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki; "*Malatya*'lu merhûm mevlânâ *'Ali*'nün cem'i metrûkâtın karındaşı *Maksûd*'a tamâmen teslîm itdüm" didükde mezbûr *Maksûd* dahi mezbûr *Hurrem* subaşının kelâmın tasdîk idüb didi ki; "merhûm karındaşum mevlânâ *'Ali*'nün metrûkâtın mezbûr subaşıdan aldum. Bâde bu zikrolunan metrûkât husûsunda *Hurrem* subaşı ile da'vâm ve nizâ'ım yokdur. Eğer da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm mesmû olmaya deyü merhûm *Maksûd*'un ikrârı sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 11 şehr-i Safer fî sene 938.

G1/11 (35)

Davacı *Hurrem* subaşı, şer'î meclisde hazır olduklarından, adı geçen subaşı, söz alarak şöyle dedi; "ölen *Malatyalı Ali*'nin bütün terekelerini kardeşi *Maksud*'a tamamen teslim ettim." Adı geçen *Maksud* dahi anılan *Hürrem* subaşının sözünü tasdik edip dedi ki; "merhum kardeşim mevlana *Ali*'nin terekelerini adı geçenden aldım. Bundan sonra terekeler hususunda *Hurrem* subaşı ile davam ve çekişmem yoktur. Eğer dava ve niza edersem, hakimler katında dinlenmesin." Böyle diyen *Maksud*'un ikrarı sicile kaydolundu.

11 Safer 938/1531

K4 (1)

Subaşının Suçluları Mahkemeye Teslimi

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

İslâm oğlu Pîrî Beg meclis-i şer'e bundan akdem

hâric-i *Kayseriye* subaşısı *İbrâhim* subaşıyla mürâfa'a olunub zikr olan subaşılığı târîh-i kitâbdan yevm-i Cum'a günü *Hazret-i Mehmed Paşa -yesserallahu mâ yeşâ*- cânibinden mektûb-ı şerîflerini ibrâz eyleyüb buyurulmuş ki sen ki *İbrâhim* subasısın elinde olan suçluları mezbûr *Pîrî Beg*'e teslîm eyleyesiz, deyü fermân olunmağın imtisâlen li-emr *Karyad* tâifesinden *Mezid bin Kâsım*'ı *Şâhîn bin İbrâhim*'i ve *Şeyh 'Ali bin Karagöz*'ü fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-evvel fî yevm-i ısneyn teslîm eyledükde mesfûr *Pîrî Beg* dahi mezbûrdan mahsûbları alub zabt eyledükde mesfûr *Pîrî Beg*'i gıbbe't-taleb sebt-i sicil olundu.

Cerâ zâlike fî evâsıt-ı şehr-i Cemâziye'l-evvel min şuhûr-ı sene.

Şuhûd-ı muhzır

Kâsım Çelebi bin Zeynî Şeyh ve
Hüseyin Fakîh bin Atâm Fakîh ve
Pîr Hamîd Fakîh bin 'Osmân ve
'Abdullah bin 'Abdullah ve
gayruhum.

K4 (1)

Sicilin yazılış sebebi şudur ki:

İslâm oğlu Pîrî Bey, şer'î yargı meclisinde, bundan önce *Kayseri* hârici subaşısı *İbrâhim Subaşı* ile yargılandı. Şöyle ki:

Zikrolunan subaşı, bu yazılı belge tarihinde olan Cuma günü, *Hazreti Mehmet Paşa -Allah* dilediğini kendisine kolaylaştırsın- tarafından gönderilen değerli mektubunu ibrâz eyledi. *Paşa* mektubunda şöyle buyrulmuş:

Sen ki *İbrahim Subasısın*. Elinde olan suçluları *Pîrî Bey*'e teslim edesiniz.

Bu fermana uymak için *Karyâd* tâifesinden *Kasım oğlu Mezid*'i, *İbrahim oğlu Şahin*'i ve *Karagöz oğlu Şeyh Ali*'yi, Cemâzileyevvel ayının ortalarında *Pîrî Bey*'e teslim etti. *Pîrî Bey* de bunları teslim alıp zabta geçti ve durum talebi üzerine sicile kaydedildi.

10-20 Cemâziyelevvel.

Şahitler

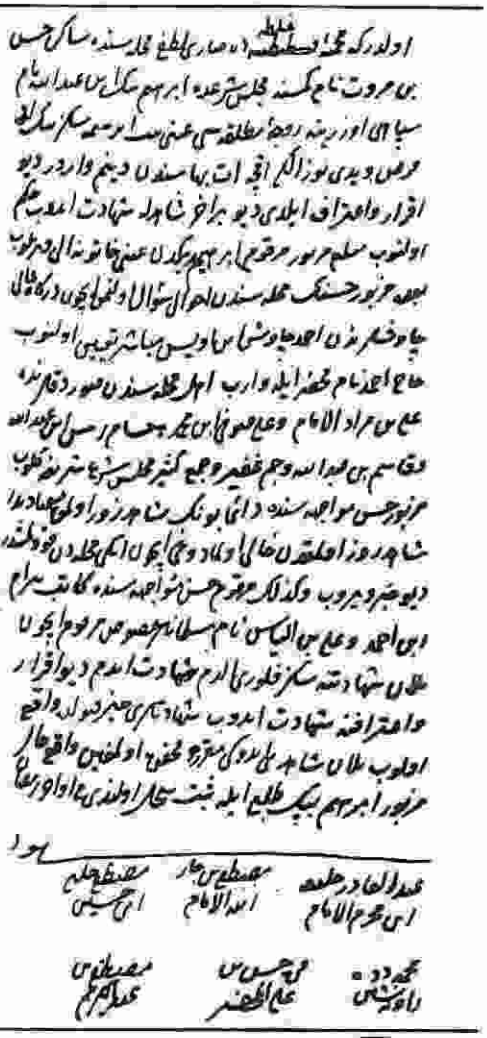
Zeynî Şeyh oğlu Kâsım Çelebi,
Atam Fakih oğlu Hüseyin Fakih,
Osman oğlu Pir Hamid Fakih,
Abdullah oğlu Abdullâh ve
diğerleri.

§.4-Yargılama Hukukunda Deliller

I- ŞAHİTLER VE TEZKİYELERİ

RS 20-6/15

Yalancı Şâhitlik Ve Durumun Tesbiti

Oldur ki, *mahmiye-i Galata*'da *Sarı Lûtfî Mahallesi*'nde sâkin *Hasan bin Mürüvvet* nâm kimesne meclis-i şer'de *İbrahim Beg İbn-i 'Abdullah* nam sipahî üzerine zevce-i mutallakası *'Aynî bint-i İbrahim*'e sekiz bin akçe kârz ve yedi yüz elli akçe at bahasından deynim vardır deyü ikrar ve i'tirâf eyledi deyü bir âher şâhidle, şehâdet idüb hükmolunub meblağ-ı mezbûr merkum *İbrahim Beg*'den *'Aynî* hâtûna alınırlüb ba'dehû mezbûr *Hasan*'ın mahallesinde ahvâli suâl olunmak içün Dergâh-ı âlî çavuşlarından *Ahmed Çavuş ibn-i Üveys* mübâşir ta'yîn olunub el-*Hâc Ahmed* nâm muhzır ile varub ehl-i mahallesinden sorduklarında *Ali bin Murad el-İmâm* ve *Ali Sofî İbn-i Mehmed* ve *Hüsam Reîs ibn-i Abdullah* ve *Kasım bin Abdullah* ve cem-'i gafîr ve cem'-i kesîr meclis-i şer-'i şerîfe gelüb mezbûr *Hasan* müvâcehesinde daima bunun şâhid-i zûr olmak mûlâdıdır şâhid-i zûr olmakdan hâli olmadugı içün iki mahalleden kovulmuşdur deyü haber virüb ve kezâlik merkûm *Hasan* muvâcehesinde kâtib *Bayram İbn-i Ahmed* ve *Ali bin İlyas* nâm müslimanlar husûs-ı merkûm içün yalan şehâdetine sekiz filori aldım şehâdet idim deyü ikrar ve i'tirâfına şehâdet idüb şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olub yalan şâhidi idüği mukarrar ve muhakkak olmağın vâki-i hâl mezbûr *İbrahim Beg* talebi ile sebt-i sicil olundu.

Fî evâhir-i Ramazan.

Şühûd

Abdülkadir Halife İbn-i Muharrem el-İmam

Mustafâ b. Cârullah el-İmam
Mustafa Çelebi İbn-i Hüseyin
Mehmed Dede, revânnişîn
Kara Hasan b. Ali el-muhzır
Mustafa b. Abdülkerîm.

RS 20-6/15

Oldur ki,

Galata'da *Sarı Lûtfî Mahallesi*'nde oturan *Mürüvvet oğlu Hasan* adlı şahıs şer'î meclisde *Abdullah oğlu İbrahim Bey* adlı sipahinin, boşadığı karısı *İbrahim kızı Ayni*'ye ödünç akdinden dolayı 8000 akçe ve at bedelinden dolayı da 750 akçe borcu olduğunu ikrâr ettiğini şahitle isbat etmiş ve söz konusu meblağ da *İbrahim Bey*'den alınarak *Aynî Hatun*'a teslim edilmiştir. Daha sonra *Hasan*'ın durumu mahallesinde soruşturulmak üzere *Dergah-ı Âli çavuşlarından Üveys oğlu Ahmet Çavuş* mübâşir tayin edilmiş; mübâşir efendi muhzır *Hacı Ahmet* ile durumu mahalle halkından sorduklarında; *İmamı Murat oğlu Ali, Mehmet oğlu Ali Sofi, Abdullah oğlu Hüsâm Reis, Abdullah oğlu Kâsım* ve çok şahıs şer'î meclise gelerek, adı geçen *Hasan*'ın huzurunda, bu şahsın yalancı şâhitliği âdet hâli-

ne getirdiğini ve bu yüzden iki mahalleden kovulduğunu haber vermişlerdir. Yine mezkûr *Hasan*'ın huzurunda kâtip *Ahmed oğlu Bayram* ile *İlyas oğlu Ali* adlı Müslümanlar, söz konusu durum için "yalan şâhitlik etmek üzere sekiz filori aldım ve şahitlik ettim" diye ikrar ve itirafda bulunduğuna şâhitlik etmişler ve şahitlik beyânları kabûl edilebilir olarak tesbit edilince, davalının yalancı şahit olduğu kesin bir şekilde tahakkuk etmiştir. Durum adı geçen *İbrahim Bey*'in talebi ile sicile kaydedilmiştir.

Ramazan sonlarında.

Şahitler

İmam Muharrem oğlu Abdülkadir Halife
İmam Cârullah oğlu Mustafa,
Hüseyin oğlu Mustafa Çelebi,
Mehmet Dede,
Muhzır Ali oğlu Kara Hasan,
Abdülkerim oğlu Mustafa

İS1-334/11-12

Şahitlerin Gizli Olarak Tezkiye Edilmeleri ile Alakalı Sultan Abdülaziz'in Şeyhülislam'a Gönderdiği Ferman

"A'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn, efdalü'l-fudalâi'l-müteverri'în, yenbû'ü'l-fadli ve'l-yakîn, keşşâfü'l-müşkilâti'd-dîniyye, hallâ'l-mu'dilâti'l-yakîniyye, müftâhü kunûzi'l-hakâyık, misbâhü rümûzi'd-dekâyik, el-mahsûs bi sunûf-i 'avâtıfi'l-Meliki'l-a'lâ bi'l-fi'il Şeyhü'l-İslâm ve Müfti'l-enâm olub murassa Nişân-ı 'Osmânî ile, birinci mertebe-i Mecîdî Nişân-ı zîşânını hâiz ve hâmil olan, Muhammed Refik Efendi, edâmellahü Teâlâ İedâileh, Tevki'-i Refi'-i Hümâyûn'um vâsıl olacak ma'lûm ola ki;

Cülûs-ı Hümâyûn-ı mes'adet makrûn-ı sâhânem rûz-ı fîrûzundan berû efkâr-ı ma'delet disâr-ı mülûkânem, yed-i müeyyed-i hilâfetime vedi'a-yı Cenâb-ı Kibriyâ olan kâffe-i sunûf-ı teba'a-i Devlet-i 'Aliyye'min her halde istihsal ve istikmâl-i asâyiş ve istirahatleriyle berâber hukûk-ı meşrû'alarının kustâs-ı adâlet ve mi'yâr-ı hakkâniyet olan Şeri'at-i Mutahhara-i Ahmediyye'ye tevfîkan hüsn-i ru'yet ve muhâfazasına ma'tûf ve bu dahi esnâ-yı terâfû'de lede'l-i'câb ikâme olunan şühûdun keyfiyet-i şahâdetlerine ve şahâdetlerinin menât-ı kabûl ve 'adem-i kabûlleri olan adâletin vücûd ve fikdânına medâr-ı vukûf ve ittilâ' olan tezkiyeye kemâl-i dikkat ve i'tinâya vabeste ve menût olduğu halde, bir müddetten berû şuhûdun sırren tezkiyesi emrinde ığmaz ve müsâmaha olunarak yalnız alenen tezkiye ile iktifa kılınmakta ve çünkü aleniyye, tarafeyn hâzır oldukları halde muvâcehe-i şühûdda icrâ olunan tezkiyeden ibâret olub tezkiye olunanlar her ne kadar fâsık ve mu'lin ve gayr-ı mevsûk olsalar bile yüzlerine karşı cerh ve tezyîfleri müşkil bulunmak hasebiyle 'âdil, gayr-ı 'âdilden fark ve temyîz ve sâdık ve kazib te'ârrûf ve teşhîs olunamamakta idüğünden, ahvâl-i ehl-i zemâna nazâran ba'zı hukûk-ı 'ibâdın zâyi' olması ihtimâlâtdan görülmeğin, hâl-i mezkûrun islâhı zımnında ba'demâ esnâ-yı mürâfa'a ve istimâ'-i şuhûdda, hükkâm-ı şer' taraflarından tedkîkât-ı lâzıme bi-lâ kusûr icrâ olunarak tezkiye-i aleniyye ile iktifâ olunmayub evvel emirde kütûb-i fikhiyyede best ve beyân olunduğu veçhile 'örf-i fukahada mestûre ta'bîr olunan varakaya müdde'î ve müdde'â aleyhin isimleri ve iddi'â olunan şey ile şuhûdun isim ve şöhret ve san'atları ve sekil ve mahalleri ve babaları ve dedeleri isimleri tahrîr, varaka-i mezkûreyi zarf derûnuna vaz' ile üzeri temhîr olundukdan sonra müzekkî intihâb olunan kimselere hâkim tarafından ba'de'l-irsâl, müzekkîler mestûreyi beyinlerinde feth ve kırâ'at idüb içinde isimleri tahtına "adl ve makbûlü'ş-şahâde" diye tahrîr ve 'âdil değiller ise "gayr-ı 'adl" deyü terkîm ve imzâ eyleyerek, mestûreyi îsal eden âdemi ve âher kimesneyi mazmûnuna vâkıf etmeksizin üzerini bi'l-temhîr hâkime iâde idüb, 'adl ve makbûlü'ş-şahâde oldukları muharrer ise mertebe-i sâniyede müterâfi'ân berâber oldukları halde şâhidler tezkiye nâibine terfîkân, mahallerinde alenen tezkiye olunmaları ve gayr-ı 'adl murakkam bulunanların şahâdetleri kabûl olunmayıb müde'iden âher taleb olunması ve fîmâ ba'd huzûr-ı hâkimi'ş-şer'de şahâdet edenler, mensûb oldukları cânibden, yani talebe-i 'ulûmden ise sâkin oldukları medresesinin müderrisiyle mu'temed ahâlisinden ve 'askerîden ise bulunduğu tabur zâbitânından ve ketebeden ise kalem zâbıtı ve hulefâsından ve tüccârdan ise mu'teber ve mevsûk ehl-i tüccârdan ve esnâf ise, kethüdâsıyla lonca ustalarından ve sunûf-ı mezkûre hâricinde bulunanlar, sâkin oldukları mahalle ve karyeleri imâm ve muhtarlarıyla mu'temed kimesnelerden ber minvâl-i meşrûh sırren ve ba'dehu alenen tezkiyelerinin icrâsı ve senedât-ı şer'iyyede müzekkîlerin isim ve şöhretlerinin tasrîh olunması ve sırren ve aleneri tezkiye olunmayan şühûdun şahâdetlerini kabûl ve hükümden hükkâmın men' olunmaları ve tezkiye icrâ olunacak mahallere i'tâsı bi'l-tesebbüb kararlaştırılmış olduğundan, ol bâbda lâzım gelen emr-i serîfimin tasdîri, tarafından ifâde

ve inbâ olunmuş olmakdan nâşî keyfiyyeî cânib-i müşerrefî pâdişâhînâme arz ile lede'l-istî'zan ol vechile icrâsı husûsuna irâde-i ma'delet'âve-i mülûkânem ta'allukuyla emr-i humâyûn-ı şâhânem südûr eylemiş olmağın muktezâ-yı mûnîfî üzre tenbîhenr ve îlânen ve Divân-ı Hümâyûnumdan işbu emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve îtâ olundı. Keyfiyyeti emr û irâde-i seniyye-i mülûkânem, Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânem de bulunan bi'l-cümle hükkâm ve nüvâbba i'lân ve işa'etle, ba'd ez-în, esnâ-yı terâfü'de tahkîkât-ı lâzıme ve tedkîkât-ı mukteziye icrâsıyla berâber sırren ve 'alenen tezkiye olunmayan şühûdun şehâdetleri kabûlle hükmedilmemesi içün tenbîhât-ı lâzıme ve kaviyye icrâsı ve tezkiye-i sırrın keyfiyeti evrâk-ı mahsûseye tab' itdürülerek bir kıt'asının îcâbeden mahallere i'tâsı husûslarına mezîd-i i'tina ve sarf-ı himmet ve işbu emr-i 'âlîşânımı sicille kaydile hükm-i mûnîfinin dâimâ ve müstemirren mer'iyyü'l-icrâ tutulması emrine bezl-i cell-i meknet eyleyesin.

Fî Cemâziye'l-âhir 1283.

İS1/334/11-12

Derin âlimlerin en âlimi, takva ve *Allah*'dan korkan fazîletli insanların en fazîletlisi, fazilet ve ilmin mâdeni, dinî müşkillerin keşfedicisi, zor meselelerin çözücüsü, *Yüce Melik Allah*'ın çeşitli ihsân ve nimetlerine mazhar olup yıldızı Osmanlı Nişam sâhibi, birinci derece Mecîdî Nişanını elde etmiş bulunan *Muhammed Refik Efendi -Allah* fazîletlerini devam ettirsin- yüce fermanım sana ulaşınca bilesin ki;

Padişahlık tahtına oturduğumdan beri, adâletli ve idâreye ait en önemli fikirlerim, *Allah* tarafından teyit olunmuş olan hilâfet elime verilen *Allah*'ın bir emâneti bulunan *Osmanlı Devleti*'nin toprakları üzerinde yaşayan insanların bütün sınıflarının tam bir refah, emniyet, istirâhat içinde yaşamaları ve meşru haklarının adâlet kıstası ve hakkâniyet ölçüsü demek olan *Hz. Muhammed*'in getirdiği şerîata uygun olarak muhâfaza edilmesidir. Yüce Devletin tebasının meşru haklarını korumak amacıyla yapılacak yargılamalar esnasında, icab ettiğinde delil olarak gösterilen şâhitlerin, nasıl şâhitlik edecekleri ve şâhitlik beyanlarının kabûl veya reddedilir sebebinin tesbiti, adâlet yani dürüstlük şartının varlığı veya yokluğunu araştırma ve soruşturma demek olan tezkiye ameliyesine önemle dikkat göstermeye bağlıdır. Tezkiye işlemine fazlaca dikkat gösterilmesi gerektiği halde, bir süreden beri şâhitlerin gizli tezkiyesi hususunda göz yumulduğu ve müsâmaha gösterilmiş ve sadece alenî tezkiye ile yetinilmeye başlanmıştır. Çünkü alenî tezkiye davanın tarafları hazırken şâhitlerin huzurunda yapılan tezkiyedir. Bu şekilde tezkiye olunanlar, her ne kadar fâsık, alenen kötülükleri işleyen ve güvenilir olmayan insanlar da olsa, yüzlerine karşı aleyhde konuşmak zordur. Bu sebeple dürüst ve âdil olan, olmayandan ayrılmaz; yalancı ile doğru söyleyen tam tesbit ve teşhis olunamaz. Bu sebeple zamanımızdaki insanların durumları göz önünde bulundurularak, bazı kul haklarının zâyi' olması muhtemel görüldüğünden söz konusu durumun ıslâhı zımnında bundan sonra şu işlemler yapılacaktır:

Yargılama esnasında ve şâhitlerin dinlenmesi arında, şerîat hâkimleri tarafından gerekli soruşturmalar eksiksiz olarak icrâ edilecek. Alenî teskiye ile yetinilmeyecek. Evvel emirde İslâm hukuku (fıkıh) kitaplarında uzun uzadıya açıklandığı şekilde İslâm hukukçularının terminolojisinde "mestûre" denilen resmî kâğıda davacı ve davalının isimleri, dava konusu şey ile şâhitlerin isimleri, şöhretleri, sanâtları, şekilleri, oturdukları yerler, babaları ve dedelerinin isimleri yazılacak. Zikredilen resmî evrak zarf içine konacak, üzeri mühürlenecek, sonra da soruşturmacı (müzekkî) seçilen şahıslara hâkim tarafından bu zarflar gönderildikten sonra, soruşturmacılar, mestûre varakasını aralarında açacaklar ve okuyarak içindeki isimlerin altına "dürüst ve şâhitliği makbûldür" diye yazıp imzâ edeceklerdir. Mestûre varakasını-götüren şahıs bile, muhtevasından haberdar etmeyecekler. Üzerini mühürledikten sonra hâkime iâde edecekler. Eğer varakada dürüst ve şâhitlikleri makbûl oldukları yazılı ise, ikinci derecede davanın tarafları, beraber oldukları halde şâhiller tezkiye nâibiyle birlikte olarak oturdukları yerde bir de alenî tezkiyeye tâbi tutulacaktır. Mestûre varakasında dürüst olmadığı yazılanların şehâdetleri kabûl edilmeyecek ve davacıdan varsa bir başka şâhit talep olunacaktır.

Bundan sonra şerîat hâkiminin huzurunda şâhitlik yapanların, mensup oldukları meslek kuruluşundan yani öğrenci ise okudukları medresenin hocası ile güvenilir ahâlisinden, askerî şahıs ise bulunduğu taburun subaylarından, kâtiplerden ise kalem zâbıtından ve halîfelerinden, tüccârdan ise güvenilir ve mu'teber ticâret erbabından, esnaf ise kethüdâsından, loncâ ustalarından, bunun dışında kalan meslek sâhipleri ise, oturdukları mahalleler ve köylerin imam ve muhtarları ile güvenilir şahıslardan, yukarıda açıklandığı şekilde, önce gizli olarak sonra da alenî bir şekilde tezkiyeleri yapılacaktır. Şer'î i'lâm ve hüccetlerden soruşturmacıların (müzekkilerin) isim ve şöhretleri açık-

ça zikredilecektir. Gizli ve alenî olarak tezkiye edilmeyen şâhitlerin şâhitliklerini kabûlden ve karar vermekten hâkimler men' edilmişlerdir. Tezkiye yapılacak yerlere durum bildirilecektir.

Bu konuda gereken yazılı emrimin çıkarılması için ilgili yerlere talimat verilmiştir. Keyfiyet taraflara arzolunmuş ve yetki alındığında yukarıda anlatıldığı şekilde icrâya başlanması tenbih olunmuştur. Sâdır olan bu emrim tenbih ve ilân yoluyla *Dîvân-ı Hümâyûn*'dan verilmiştir. Konu ile ilgili irâde ve emrim, Memâlik-i Şâhânemde bulunan bütün hâkim ve nâiblere ilân edilecektir. Bundan sonra, yargılama esnasında gerekli tahkikat ve lüzumlu incelemeler yapılarak gizli ve açık tezkiye olunmayan şâhitlerin şâhitlikleri kabûl edilmemesi ve onlara göre karar verilmemesi için gerekli uyarılar ve ikazlar yapılacaktır. Gizli tezkiye için hususî resmî evrak, tab' ettirilerek bir örneği gerekli yerlere verilecektir. Bütün bu sayılan hususlarda gerekli dikkat ve ihtimamın gösterilmesi, işbu yüce emrim sicile kaydedilerek ihtiva ettiği hükmün daima ve devamı olarak yürürlükte tutulması emrine riâyet edilmesi hususunda elinden geleni yapasın.

Cemâziyelâhir 1283/1866

II. YEMİN VE YEMİNDEN KAÇINMA (NÜKÛL)

H181/ (1)
Yemin Teklifi

Budur ki;

Pertek Kazası'na tâbi' *Havişker* nâm karyeden olub bundan akdem mürd olan *Derviş* nâm zımmînin karındaşı oğlu *Peyik veled-i Devletşâh* nâm zımmî meclis-i şer'de *Körkil veled-i Kirakos* nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idûb didi ki; "bundan akdem işbu mezbûr *Körkil* mürd-i mezbûr *Derviş*'e sekiz kile buğday bey' idûb akçesin almışdır" didükde mezbûr ben mürd-i mezbûra buğday satmadum ve akçesin almadum diyû inkâr idücek mezkûr *Payik* şâhidüm yokdur yemîn eylesin diyücek mezkûr yemîn-i billah idûb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr 1041.

Şuhûdü'l-hâl

Hâcı 'Osmân,
Hasan Bazarbaşı,
'Ömer Çelebi Sebarkâra,
Milkon veled-i Murâd ve
gayruhum.

H181/ (1)

Budur ki;

Pertek Kazası'na bağlı *Havişker* adlı köyden olup bundan önce ölmüş bulunan gayrı müslimin kardeşinin oğlu *Devletşâh* çocuğu *Payik* adlı gayrı müslim, şer'î yargı meclisinde, *Kirakos* çocuğu *Körkil* adlı gayrı müslim huzurunda şöyle iddia ve beyanlarda bulundu:

Bundan önce işbu adı geçen *Körkil*, daha önce ölen *Derviş*'e sekiz kile buğday satıp bedelini almıştır.

Davacının bu iddiası üzerine davalı *Körkil "ben adı geçen mütevefîya buğday satmadım ve akçesini de almadım" diye inkar edince, Davacı Payik* "şahidim yoktur, yemin etsin" deyince davalı da *Allah*'a yemin etti ve durum sicile kaydedildi.

Zikredilen târihde 1041/1631

Şahitler

Hacı Osman
Hasan Bazarbaşı,
Ömer Çelebi Sebarkara,
Murat çocuğu Milkon ve
diğerleri.

H181/19 (3)
Tarla İhtilafı ve Yemin

Budur ki;

Hâlâ nişân olan *Murâd* meclis-i şer'de *Şükûr bin Karlı* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idûb didi ki; "mezbûr bana karye-i mezbûrede yoldan yukarısın satmışdur. Hâlâ mâni' olur," didükde mezkûr *Şükûr didi ki; "ileme* taşdan yukarı satmışum yoldan yukarı satmadum," diyû inkâr idücek mezkûr "şâhidüm yokdur yemin eylesin" didükde mezkûr *Şükûr* yoldan yukarısını satmadum diyû yemîn-i billah idûb kayd olundı.

Tahrîren fî târihü'l-mezbûr.

Şuhûdû'l-hâl

Hâcı Ca'fer,
Mehmed bin Hâcı Mustafâ,
'Osmân Gülâbî,
Piyâle bin 'Abdullah,
Hâcı bin Pîr Hüseyin ve
gayruhum.

H181/19 (3)

Murat, *şer'î meclisde Karhoğlu Şükûr* huzurunda söz alarak şöyle dava eyledi; "*Şükûr bana adı geçen köyde yoldan yukarısını satmıştır. Şimdi ise engel oluyor,*" dedi. *Şükûr ise cevaben; "ileme* taşlan yukarı kısmını satmıştım. Yoldan yukarısını satmadım," diye inkar eyledi. *Murat*; "şahidim yoktur, yemin eylesin," dedi. *Şükûr*, "yoldan yukarı satmadım" diye yemini billah eyledi, Allah'a and içti, sicile kaydolundu.

Şevvâl Ayı 1041/1631

Şahitler

Hacı Câfer
Hacı Mustafa oğlu... ahmet
Osman Gülâbi
Abdullah oğ... yâle
Pir Hüseyin oğlu Hacı ve
diğerleri

Ü6-147/13

Yeminden Kaçınma Sebebiyle Aleyhde Karar Verilmesi

Yevmü'l-Cum'a, lî gurre-i Ramazânî'l-Mübârek sene 1032.

Oldur ki *Karye-i Karaman Deresi* sâkinlerinden *Mûstecâb bin Evhâd* nâm kimesne meclis-i şer'de bi'l-vekâle *Ahmed bin Abek* muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb bundan akdem vefât iden zevcenin babası müteveffâdan zevceme beynimizde ma'lûm karye karşu(sun)da üç ağaç kiraz mevrûsı olub lâkin mezbûr *Ahmed* tasarrufumuza mâni' olur men' olunmasın taleb iderin suâl olunsun didikde mezbûr *Ahmed* merkûm *Mûstecâb*'ın cevâbına muvâfık beyyine taleb eyledikde ityân-ı beyyineden kâsır olıcak mezbûr *Mûstecâb dahi merkûm Ahmed*'e zikr olunan kiraz ağaçları zevceme mevrûs idüğin bilmediğine yemîn eylesün deyü yemîn teklîf eyledikde *Ahmed* dahi yemînden nükûl idicek zikr olunan ağaçları mezbûreye ba'de'l-hükm tasarrufuna kayd-ı sicil olundı.

Fî'l-târih el- mezbûr.

Şuhûdû'l-hâl

Ahmed bin Üveyği Dede
İsa- bin Şah

Ü6-147/13

Cuma Günü, 1 Ramazan 1032/1623

Oldur ki;

Karaman Deresi Köyü sâkinlerinden *Eyhad oğlu Müstecâb* isimli şahıs, şer'î yargı meclisinde vekâleten *Abek oğlu Ahmet* huzurunda şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Bundan önce vefat eden karımın babası mütevellâdan eşime aramızda yeni ve sınırları bilinen köy karşısında üç ağaç kiraz miras kalmıştır. Ancak adı geçen *Ahmet* tasarrufumuza mâni olmaktadır. Mahkemece men olursun. Talep ediyorum. Durum soruşturulsun.

Davacının bu iddiasına karşılık davalı *Ahmet*, davacı *Müstecâb*'ın iddiasını isbat eden kesin delil isteyince, *Müstecâb* delil getirmekden âciz kalmış ve *Müstecab* da davalı *Ahmed*'e "zikredilen kiraz ağaçları eşime miras kaldığını bilmediğine dâir yemin etsin" diye yemin teklifinde bulunmuştur. *Ahmet* de yeminden kaçınınca (nükûl edince), zikredilen ağaçları davacının eşine vermek üzere karar verilmiştir.

Zikredilen tarihde 1032/1622

Şahitler

Üveygi Dede oğlu Ahmet

Şah oğlu İsa.

K4 (176)

Yeminden Nükûl (Kaçınma)

Vech-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-i Dadegi'den *Mehmed bin'Ali Pîr* meclis-i şer'e *'Âişe bint-i Hüseyin*'i ihzâr eyleyüb üzerine takrîr-i da'vâ kulub didi ki; "mezbûr *'Âişe* beni muhkem let eyleyüb döğdü deyücek mezbûre *'Âişe*'ye su'âl olundukda ba'de'l- inkâr mezbûr *Mehmed beyyineden 'aciz ve kasır oldukda mezbûre 'Âişe yemininde nükûl eyledükde nükûl ile hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundu.*

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân min şuhûr-ı sene 897.

Şuhûd-ı muhzır

Pîr Mehmed bin Nebi ve

Hâcı Hızır Bâli bin 'Osmân.

K4 (176)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur ki;

Dadegî cemaatinden *Ali Pir oğlu Mehmet*, şer'î yargı meclisine *Hüseyin kızı Ayşe*'yi ihzâr eyleyüb aleyhinde şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Adı geçen *Ayşe*, beni çok fena bir şekilde dövdü.

Durum davalı *Ayşe*'ye sorulunca inkâr eyledi. Sonra davacı *Mehmet* iddiasını isbat edecek kesin delil getirmekten âciz kalınca, davalı *Ayşe*'ye yemin teklif olundu. Davalı *Ayşe* yeminden kaçınınca (nükûl edince), aleyhine karar verildi ve durum sicile talep üzerine kaydedildi.

10-20 Ramazan 897/1491

Şahitler

Nebi oğlu Pîr Mehmet,

Osmân oğlu Hâcı Hızır Bâli.

K4 (67)

Yeminden Nükûl (Kaçınma)

Vech-i tezkere oldur ki;

Cemâ'at-ı Kozgıgez'den *Ümmet bin Sevündük* meclis-i şer'e *Ahmed bin Kara Himmet*'i ihzâr eyleyüb didi ki; "sen beni döğdün ve hem 'avretüm seni..." didi, taleb iderüm, deyücek mezbûr *Ahmed*'e bi'l-muvâcehe su'âl olundukda ba'de'l-inkâr mezbûr *Ümmet* da'vâsına muvâfık beyyineden âciz oldukdan sonra mezbûr *Ahmed*'e yemîn tevcîh olundukda yemînden nükûl eyledükde nükûle hükm olunub bi'l-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâhîr-i Safer min şuhûr-ı sene 956.

Muhzır

İbrâhim bin Karaman ve

'Ali bin Haydar ve

Hasan bin Mûsâ ve

Mustafâ bin Mehmed ve

gayruhum.

K4 (67)

Tezkerenin yazılış sebebi şudur:

Kozgıgez cemâatinden *Sevündük oğlu Ümmet*, şer'î yargı meclisine *Kara Himmet Oğlu Ahmed*'i ihzâr ederek

şöyle beyanda bulundu:

Sen beni döğdün ve hem eşim seni... talep ederim.

Davacının bu beyânı üzerine durum davalı Ahmed'e soruldu. O bunu inkâr edince, Ümmet de iddiasına uygun kesin delil getirmekten âciz kaldı. Sonra *Ahmed*'e yemin teklîf olundu, o da yeminden kaçındı (nükûl eyledi). Ve yeminden kaçınması esas alınarak aleyhine karar verildi. Sicile de kaydedildi.

20-30 Safer 956/541

Şahitler

Karaman oğlu İbrahim,
Haydar oğlu Ali,
Musa oğlu Hasan,
Mehmet oğlu Mustafa ve
diğerleri.

III- İKRAR DELİLİ

İS1/95 (699)

Merhûm ve mağfûr leh *Sinan Paşa* vakfına bi'l-fi'l mütevellî olan mûfahharü'l-emâcid ve'l 'âyân *Hürrem Ağa*'nın kâim-makamı olan *Yusuf Beg bin Köçek* meclis-i şer'i hatîr-i lâzımü'l-tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb *Ali Beg bin 'Abdullah* el-bevvâbü's-sultânî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb didi ki vakf-ı merkûmdan *Mihaliççik* kazâsında *Güllük* mukâta'asını merkûm *'Ali Beg* 'işrin ve elf senesinde on sekiz bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt akçeye der'uhde idüb meblağ-ı merkûmdan dokuz bin akçesini mütevellî-i sâbık *Hasan Elendi* ile *İbrahim Ağa*'ya teslim idüb ve dört bin akçesin *Yenişehir* câbilerinden *Hâcı Davud*'a teslim idüb anlar dahi alub istîfâ etdiklerinde yedine mahtûm tezkere verdiklerinden sonra deftere dahi kayd eyleyüb zimmetinde beş bin akçesi bâkî kalmışdı. Hâlâ meblağ-ı bâkî beş bin ak-

çemi dahi ben alub kabz eyledim meblag-ı merkûm on sekiz bin akçeden mezkûr *Ali Beg*'in zimmetinde bir akçe bâkî kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun el-mukarru leh'il-merkûm bi'l-muvâcehe tahkîk ve tasdîk idicek mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fî el-yevm es-sâdis ve'l-işrîn min-saferi'l-hayr sene isneteyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Mustafa Halife bin Hasan el-imâm
Ahmed Beg bin Seydî el-cündî
Hüseyin Beşe bin Hasan er-recûl
Mustafa bin Mehmed
İbrahim Ağa el-müteferrika ve gayruhum.

İS1/95 (699)

Rahmetli ve mağfiret edilmiş *Sinan Paşa* vakfının bilfiil mütevellîsi olan değerli ve seçkin insanların övünç vesilesi *Hürrem Ağa*'nın kaymakamı olan *Köçek Oğlu Yusuf Bey*, saygı değer şer'î yargı meclisinde, işbu yazılı belgenin tanzimine sebep olan sultanın kapıcısı *Abdullah Oğlu Ali Bey* huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu!

Söz konusu vakfa âit *Mihalıççık kazasında bulunan Güllük* mukâtaasını, adı geçen *Ali Bey*, 1020 senesinde 18000 o zamanda geçerli ve tedâvülde bulunan akçeye taahhüt ederek almıştır. Zikredilen meblagdan 9000 akçesini ve eski mütevelli *Hasan Efendi* ile *İbrahim Ağa*'ya teslim etmiş; 4000 akçesini *Yenişehir* vergi tahsildarlarından *Hacı Davud*'a teslim etmiştir. Onlar dahi alıp kabzettiklerinde, eline mühürlü tezkere verdikten sonra deftere de kaydetmişlerdir. Böylece zimmetinde 5000 akçe kalmıştır. Şu anda geriye kalan beş akçemi bin dâhi ben alıp kabzeyledim. Zikredilen 18000 akçelik meblagdan adı geçen *Ali Bey*'in zimmetinde bir akçe dahi kalmamıştır.

Bu ikrar beyanından sonra, zikredilen ikrar beyanın lehine ikrar yapılan satış da ikrarcının huzurunda tasdik edince, durum olduğu gibi talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

26 Safer 1022/1613

Şahitler

İmam Hasan oğlu Mustafa Halife,
Asker Seydî oğlu Ahmet Bey,
Hasan oğlu Hüseyin Beşe,
Mehmet oğlu Mustafa,
Müteferrika İbrahim Ağa ve diğerleri.

G1/14 (46)

Cinayet İtirafı Zabtı

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki; " *Yûsuf bin Hâcı Resûl* meclis-i şer'-i şerîfe gelüb şöyle ikrâr ve i'tirâf idüb dedi ki; "halam olan 'Âlem Hatun bint-i Hâcı Muhammed'i kasden katlitdüm. Dediği sebt-i sicil olundı.

Safer 938

G1/14 (46)

Hacı Resul oğlu Yusuf, şer'î meclise gelip şöyle ikrar ve itiraf edip dedi ki; "halam olan *Hacı Mahmut kızı Âlem Hatun'u* kasden öldürdüm." Dediği sicile kayd olundu.

Safer 938/1531

IV- BİLİRKİŞİ RAPORU VE KEŞİF

Ü6-466/38

Yaralama Filinin Kadınların Bilirkişiliğine Dayanılarak Tesbiti

Üsküdâr'da *Kefçe* mahallesinde sâkine *Ümmü Gülsüm bint-i Hüseyin* nâm hatun, meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb gâib 'ani'l-meclis *Başıbüyüklü* karyesinden *Süleymân, Doğancılar* meydânında menzilhâne karşısında tarîk-i 'âmmda iki memem ortasına bıçak ile 'amden darb ve cerh idüb firâr itmekle keşf ve mu'ayene ve yedime i'lâm itâ olunmak matlûbumdur, didikde mezbûre *Ümmü Gülsüm*'ün âzâsı nisâ tâifesine irâde olundukda fi'l-vâki' iki memesi ortasından bıçak yâresiyle mecrûhe olduğu mü-te'ayyene olmağın bi'l-iltimâs huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundı. El-emrü'l-limen lehü'l-emr.

Fî 21 Zi'l-hicce 1178.

Ü6-466/38

Üsküdar'da *Kefçe Mahallesinde* oturan *Hüseyin Kızı Ümmü Gülsüm* adlı kadın, şer'î yargı meclisinde şöyle beyanda bulundu:

Şu anda yargı meclisinde bulunmayan *Başıbüyüklü Köyünden Süleyman, Doğancılar Meydanında* menzilhâne karşısındaki umumî yolda, iki memem ortasına bıçak ile kasden vurup yaralamış ve sonra da kaçmıştır. Durumun keşif ve muâyene edilerek elime i'lâm verilmesini istiyorum.

Davacının bu beyânı üzerine *Ümmü Gülsüm*'ün a'zası kadınlara gösterilmiş ve gerçekten iki memesi ortasından bıçak yarasıyla yaralı olduğu görülmüştür. Durum yüksek huzurlarınıza arz ve i'lâm olundu. Ferman yetki elinde olan makamındır.

21 Zilhicce 1178/1764

B23-12/22

Zina Suçunun Tahkiki

Mehmed Subaşı nısfi'l-leylde meclis-i şer' *Kosta veled-i Kini* nâm zımmî *Mihribân bint-i Veli* nâm müslime 'avret ile götürüp ikisi beraber *Ortaköy*'de bir oda içinde otururlar iken buldum su'âl olunsunlar deyüb *Kosta*'dan su'âl olundukda mezbûreyi *'Ali* nâm 'acemî oğlanı getürdi anındur benüm değüldür deyü cevâb virüb 'avretden su'âl olundukda ben bilmedüm *Ortaköy* hamamına geldüm idi *'Aişe* nâm bir 'avret benüm bunda karındaşum evi vardur gel gidelüm deyüb beni mahallm-i mezbûra götürüb mezbûr zımmî içün 'acemî oğlanıdur sen bununla yat ben 'Ali ile yatarum deyüb beni mezbür ile bir evde içine koyub kendiler âhar yere gittiler didükde mâ-vaka'a kayd olundı.

Şuhūdü'l-hāl

Mustafâ Da'ûd el-muhzır,
'Ali 'Abdullah er-recûl,
Mehmed bin 'Abdullah er-recûl,
Yani Anderya,
Papa Yorgi ve
gayruhum.

B23-12/22

Mehmet Subaşı gece yarısı şer'î meclise *Kini oğlu Kosta* adlı zımmî ile *Veli kızı Mihribân adlı müslüman kadını birlikte getirdi. İkisi beraber Ortaköy*'de bir oda içinde oturuyorlardı. Sorguya çekilsinler, dedi. *Kosta*'ya sorulduğunda adı geçen kadının *Ali* adlı acemi oğlan tarafından eve getirildiğini, kadının ona ait olduğunu söyledi. Kadına sorulduğunda ise, farkında değildim, *Ortaköy* hamamına gelmiştim. *Aişe* adlı kadın, benim burada kardeşimin evi var, gel gidelim diyerek beni söz konusu eve getirdi. Adı geçen zımmî için acemi oğlanıdır. Sen bununla yat. Ben Ali ile yatarım diyerek beni adı geçen şahısla bir odaya koyup, kendileri başka yere gittiler, deyince duruşma tutanaklara geçildi.

Şahitler

El-muhzır Mustafa Davud,
Er-recûl Ali Abdullah,
Er-recûl Abdullah oğlu Mehmed,
Yani Anderya,
Papa Yorgi ve
diğerleri.

G1 (109)

Anlaşmazlığın Tesbiti ve Keşif Bedeli

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *Sıddık* meclis-i şer'îde ikrâr idüb didi ki; "dergâh-ı 'Âlem penâhdan hüküm getürdüm ki benüm *Ya'kûb* ile ve ba'zı kimesne ile nizâ'ım olub ol nizâ'ı tefti̇ş içün *Zü'l-kadirli Beylerbeyi*'sin kavl-i *Ayıntab* efendisinin kadı olub ol husûsun tefti̇şine *Muharrem Çelebi* ta'yîn olmağın mezbûr *Muharrem Çelebi*'ye ecr-i kadem hizmet için iki bin *'Osmânî* akçe virem bu mezbûr *Sıddık*'ın iltizâm ve ikrâr sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 12 şehr-i Evveli'r-rebi' lî sene 938.

G1 (109)

Davacı *Sıddık*, şer'î meclise gelip söz alıp şöyle dedi; "dergâh-ı âlem penâhdan hüküm getirdim ki, benüm, *Yakub* ve bazı kimseler ile davam vardır. Bu davamı incelemek üzere *Zülkadirli Beylerbeyi* emri ile *Anteb* efendisi kadı, *Muharrem Çelebi* tayin edildi. Adı geçen *Mu-*

harrem Çelebi'ye yolluk ve hizmet için iki bin *Osmanlı* akçesi vereceğim.' Anılan *Siddik*'in ikrârı ve iltizamı sicile kaydolundu.

12 Rebiülevvel 938/1531

G1 (11)

Adam Dövme Olayının Tahkiki

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki, mezbûr *Muhsin* Kethûdâ meclis-i şer'e merkûm *İbrâhim*'i ihzâr idüb didi ki; "mezbûr *İbrâhim* beni dükkânın önünde başıma vurub dülbendüm başumdan yere düşdi." Merkûm *İbrâhim*'den bi'l-mukâbele su'âl olundukda inkâr ile cevâb virücek müddeî-i mezbûrdan beyyine taleb olundı. 'Udûl-ı müslimînden *Hamza bin Muhammed* ve *İbrâhim bin Halîl* edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb didiler ki; "mezbûr *İbrâhim* Kethûdâ'nun dükkân önünde başına vurub başından dülbendin (sarık) yire düşürdi," diyü şahâdet itdükleri sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî şehr-i Zi'l-hicce 937.

G1 (11)

Davacı Kethüda *Muhsin*, şer'î meclise davalı *İbrahim*'i getirip dedi ki; "adı geçen *İbrahim* benim dükkânımın önünde başıma vurdu, başlığım yere düştü," karşılık olarak *İbrahim*'den soruldu. İnkâr ile cevap verince iddia sahibinden delil istendi. Şahadeti kabûl edilen müslümanlardan *Mehmet oğlu Hamza* ve *Halil oğlu İbrahim*, şer'e göre şahadet edip dediler ki; "adı geçen *İbrahim* Kethüda'nın dükkân önünde vurup başından başlığı yere düşürdü," diye şahadet etikleri sebebiyle sicile kaydolundu.

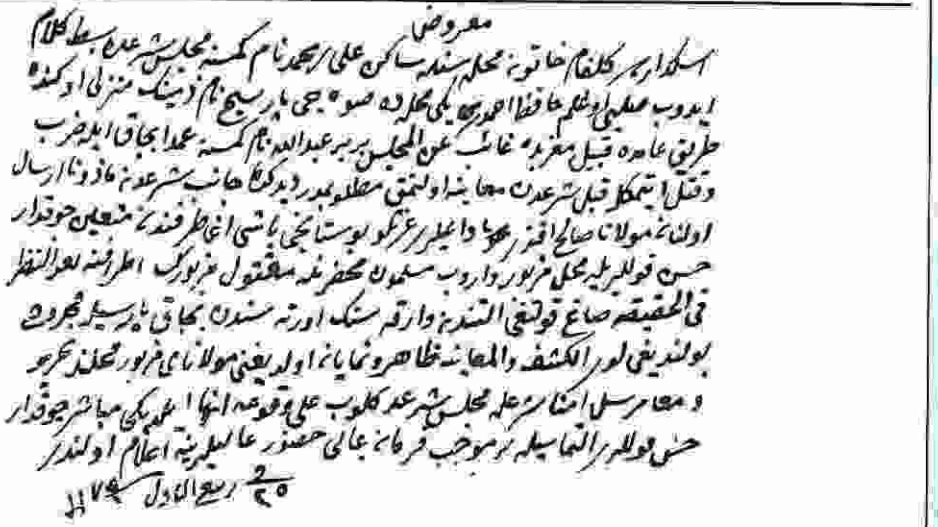
Zilhicce 937/1530

Ü6-466/53

Cinâyet Keşfî

Üsküdâr'da *Gülfem Hatun* mahallesinde sâkin *'Ali bin Mehmed* nâm kimesne meclis-i şer'de bast-ı kelâm idüb sulbî oğlu *Hâfız Ahmed*'i *Yenîmahalle*'de sıvacı *Farsih* nâm zimmînin menzili önünde, tarîk-i âmda, kubeyl-i mağribde gâib ani'l-meclis berber *'Abdullah* nâm kimesne'âmmden bıçak ile darb ve katl itmekle kıbel-i şer'den mu'ayene olunmak matlûbumdur, didükde cânib-i şer'den me'zûnen irsâl olunan mevlânâ *Sâlih Efendi* dâileri izzetlû *Boştancıbaşı Ağa* tarafından mûta'ayyen *Çukadar Hasan* kullarıyla mahall-i mezbûra varub müslimûn mahzarlarında maktûl mezbûrun etrâfına ba'de'n-nazar fi'l-hakîka sağ kolluğu altından ve arkasının ortasından bıçak yarasıyla mecrûhen bulunduğu lede'l-keşf ve'l-mu'ayene zâhir ve nümâyan olduğunu mevlânâ-yı mezbûr mahallinde tahrîr ve maan mürsel ümenâ-i şer'le meclis-i şer'e gelüb alâ vuku'ihi inhâ eyledüği mübâşir *Çukadar Hasan* kulları ilîmâsıyla ber müceb-i fermân-ı âli huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı.

Fî 25 Rebi'ü'l-evvel 1179.

Ü6-466/53

Üsküdar'da Gülfem Halun mahallesinde oturan Mehmet oğlu Ali adlı şahıs, şer'î yargı meclisinde şöyle beyanda bulundu:

Öz oğlu Hâfız Ahmed'i Yenimahalle'de Sıvacı Farsih adlı gayrı müslimin evinin önünde, umumî yolda, akşam namazından az önce, şu anda yargı meclisinde bulunmayan Berber Abdullah adlı şahıs, kasden bıçak ile vurmuş ve katlesmiştir. Durumun şer'î mahkeme tarafından keşif muâyene edilmesini talep ediyorum.

Bu resmî istek üzerine şer'î mahkeme tarafından yetkili kılınarak gönderilen Mevlânâ Sâlih Efendi, İzzetlü Bostacıbaşı tarafından tayin edilen Çukadar Hasan kullarıyla beraber, zikredilen mahalle varmışlar, Müslümanlar huzurunda adı geçen maktûlün etrafına iyice nazar gezdirdikten sonra, gerçekten sağ koltuğu altından ve arkasının ortasından bıçak yarasıyla yaralı bulunduğu, keşif ve muâyene edildiğinde ortaya çıkmıştır. Durumu görevli nâib yerinde yazmış ve beraber gönderilen şerîat eminleriyle birlikte şer'î yargı meclisine gelerek, hâdiseyi olduğu gibi inhâ eylediği mübâşir Çukadar Hasan kulları aracılığı ile yüce ferman gereği yüksek huzurlarına i'lâm olundu.

25 Rebiülevvel 1179/1176.

G1/6 (21)

Mahkemede Sarhoşluk Muayenesi

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki, mezbûr *'Abdullah* sarhoş meclis-i şer'e geldükde *Hâcı 'Ömer bin Bahâeddîn* ve *Hasan bin Hâcı Halîl* ağzın koklayub "sarhoşdur" deyü şahâdet itdükleri sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî Safer fî sene 93?

G1/6 (21)

Davalı *Abdullah* sarhoş iken şer'î meclise geldiğinde *Bahaeddin oğlu Hacı Ömer* ve *Hacı Halil oğlu Hasan* ağzını koklayıp "sarhoştur" diye şahadet ettikleri sicile kaydolundu.

Safer 938/1531.

§.5- Yargılama Hukuku İle İlgili Çeşitli Meseleler

B23-127/21

Müessir Fiil İddiası ve Delilsizlikden Davanın Reddi

Ma'rûz-ı Da'î-i Devlet-i 'Aliyyeleridür ki;

Ber vech-i âtî lede'l-keşf zâhir olan orta yazıcılarından *Lutfullah Efendi Mehmed Haseki* mübâşeretiyle *Kasaba-i Beşiktaş* mahkemesine ihzâr itdürdüği *Damad Mehmed Saîd* muvâcehesinde merkûm *Mehmed Saîd* târîh-i i'lâmdan sekiz gün mukaddem benüm sol kolumdan bir yerinden bi-gayr-ı hak ağaç ta'bîr olunur âlet ile beni âmmden darb ve kolumu kat'etmekle mûcib-i şer'îsini merkûm *Mehmed Saîd*'den taleb iderüm deyû da'vâ eyledi. Da'vâsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm *Mehmed Saîd* tahlîf olunmağın mûcebince mürdde'i-i mezbûr *Lutfullah Efendi* bilâ-beyyine bî-vech mu'arazadan men' olunduğı huzûr-ı 'âlîlerine i'lâm olundı. Fermân hazret-i men lehû'l-emrindür.

Fî min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene 1168.

B23-127/21

Yüce Devletlerine arzolunur ki;

Aşağıda zikredileceği şekilde keşif sonucu ortaya çıkan orta yazıcılarından *Lütfullah Efendi, Mehmet Haseki* aracılığıyla *Beşiktaş Kasabası* mahkemesine ihzâr ettirdiği *Damat Mehmet Sait* huzurunda şöyle iddiada bulunmuştur:

Davalı *Mehmet Sait*, bu i'lâm tarihinden sekiz gün önce, benim sol kolumdan bir yerden haksız olarak ağaç denilen bir âlet ile bana kasdan vurmuş ve kolumu kesmiştir. Şer'î cezasını ve tazminatını, davalı *Mehmet Saîd*'den talep ederim.

Davacı iddiasını isbat edemeyince talebi üzerine davalı *Mehmet Said*'e yemin teklîf olundu. Bu yemin gereğince, davacı *Lütfullah Efendi*, delilsiz ve sebepsiz olarak, başkasına satışmaktan men olunduğu yüksek huzurlarına i'lâm kılındı. Ferman yetki elinde bulunan makamındır.

Zilkade 1168/1765

K4 (75)

Gasp Davası ve Deliller

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Kaza-yı Gülnâr'dan erbâb-ı timardan *Tavut Ağa bin Hamza* erbâb-ı timardan *Mehmed* ve *Sabbâh ibn-i Mûsâ Hazret-i Mehmed Paşa -yesserallahu mâyeşâ-* cânibinden mübâşir ta'yîn olan *'Ali Çavuş* mübâşeretiyle meclis-i şer'e ihzâr eyleyüb üzerlerine takrîr-i da'vâ kılub didi ki; "mezbûrân *Mehmed Ağa* ve *Sabbâh Ağa* bana berât-ı pâdişâhiyle ve defter-i hâkânîyle timar mukayyed olan kâfir köyünden an *cemâ'at-ı Çiçelu*'dan *Hasan Ağa*'nun ve karındaşunun hâsılın cebren aldılar benüm hâsılımı yerler bana virmezler" deyücek mezbûrân *Mehmed Ağa* ve *Sabbah Ağa*'ya su'âl olundukda *cemâ'at-ı Çiçelu*'dan *Hasan Ağa*'nun ve gayrılarının biz hâsılın almaduk deyü inkârla cevâb virdüklerinde mezbûr *Tavut*'un sıdk-ı da'vâsına muvâfık beyyineden âciz ve kâsır oldukda mezbûrân *Mehmed*'e ve *Sabbâh*'a yemîn mûteveccih olunub yemînden nükûl eyledüklerinde mezbûrların nükûl ile mezbûr *Hasan Ağa*'dan ve karındaşlarından aldıkları hâsıl hükm olunub gıbbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî gurre-i Recebi'l-mürecceb mîn şuhûr-ı sene selâse hamsîn ve tis'a miete.

Şuhûd-ı muhzır

Seydi bin Elbegim ve
Süleymân bin Hamza ve
Çelebi bin İbrâhim ve
Mirze bin Elbegim ve
Bahadır bin Veli ve
Hâcı Çavuş bin Sablu.

K4 (75)

Sicilin yazılış sebebi şudur ki;

Gülnâr Kazâsından timar sâhiplerinden *Mehmet* ve *Musa oğlu Sabbâh, Mehmet Paşa Hazretleri -Allah* dilediklerini kendisine kolaylaştırsın- tarafından mübâşir ta'yin olunan *Ali Çavuş* aracılığı ile şer'î yargı meclisine getirilip aleyhlerinde şöyle iddialarda bulunuldu ki,

Adları zikredilen *Mehmet Ağa* ve *Sabbah Ağa*, bana padişah berâtı ile ve tapu tahrir defteri ile timar kayıtlı bulunan gayrı müslimler köyünden yani Çiçelu cemaatinden *Hasan Ağa*'nın ve kardeşinin gelirini zorla aldılar. Benim gelirimi yerler, bana vermezler.

Bu aleyhde beyân üzerine durum davâlı *Mehmet Ağa* ve *Sabbâh Ağa*'ya sorulduğunda şöyle cevap verdiler:

Çiçelu cemaatinden Hasan Ağa'nın ve diğerlerinin biz gelirini almadık.

Bu inkârları neticesinde, adı geçen *Çavuş*'un iddiasının doğruluğuna uygun kesin delil getirmekten âciz kaldı. Bunun üzerine davalı *Mehmet* ve *Sabbâh*'a yemin teklif olundu. Yeminden kaçınınca (nükûl edince), *Hasan Ağa* ve kardeşlerinden aldıkları gelir hususunda aleyhlerinde karar verildi. Durum tarafların talebiyle sicile kaydedildi.

1 Recep 953/1546.

Şahitler

Elbeğim oğlu Seydî,
Hamza oğlu Süleyman,
İbrahim oğlu Çelebi,
Ebbeğim oğlu Mirza,
Veli oğlu Bahâdır
Sabiu oğlu Hacı Çavuş.

G1/15 (48)

Şahsa Kefalet

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki; *Hüseyin bin Şemseddîn, Şeyh Saîd bin Hâcı 'Ali*'ye kefîl-i bi'n-nefs oldı. *Şeyh Saîd bin Hâcı 'Ali, Kâsım bin İbrâhim*'i getürmeyecek olursa *Kâsım*'a *Şeyh Saîd*'e olıcak siyâset-i mezkûr *Hüseyin*'e ola.

Hurrire fî evâsıt-ı Saferi'l-mübârek fî sene 938.

G1/15 (48)

Sicilin *Şemseddin oğlu Hüseyin, Hacı Ali oğlu Şeyh Said*'in şahsına kefil oldu. *Hacı Ali oğlu Şeyh Said*'i ve *İbrahim oğlu Kasım*'ı gelirmeyecek olursa, *Kasım*'a ve *Şeyh Said*'e yapılacak muamele *Hüseyin*'e yapılacaktır.

Saferin ortalarında yazıldı 938/1531

K1(117)

Mahkeme Gelirleri

Sûret-i defter oldur ki sitte yılının Şevvâl ayının on dokuzuncu gününden mahkemeye hâsıl olanı beyân ider.

Yevm-i penç- şenbe: Resm-i nakl-i şahâdet-i *'Ali b. Mahmûd*, yigirmi.

Resm-i nakl-i şahâdet-i *Pîr 'Ömer b. Hâcı Ahmed* fî yevmi'l-Cum'a, on sekiz.

Resm-i nikâh der rikabe-i *Pîr Mehmed*, on sekiz.

Yevmi's-sebt: Resm-i defter-i *Kethûdâ Emîr*, 4

Yevmi'l-'isneyn: Resm-i hüccet-i *Hâcı Hamza*, 10

Yevm'i's-sâlis: Resm-i mektûb-ı *Seydî b. 'Eyyûb*, yigirmi.

Resm-i defter-i *'Amîl Pîrî*, 4

Resm-i mektûb-ı *Aişe*, yigirmi

Yevmi'l-erba'â: Resm-i mektûb-ı nafaka-i *Mevlânâ Selmân*, sekiz akçe.

Resm-i defter-i *Nasrullah*, 4

Resm-i defter-i *Topçu*, dört

Resm-i nikâh-ı *Hâcı Ahmed*, yigirmi iki.

Yevmi'l-hamîs: Resm-i defter-i *Derzî Hızır*,4

Resm-i nikâh-ı *İbrâhim Çelebî*, yigirmi.

Yahyalu:

Yevmü'l-ahad: Resm-i nikâh-ı *Mansûr*, yigirmi.

Resm-i mektûb-ı *Selâmet*, 10

Yevmü'l-'isneyn: Resm-i nakl-i şahâdet-i *Emîn*, yigirmi bir.

Resm-i defter-i *Yûsuf*,4

Yevmü's-sebt: Resm-i nikâh-ı *'Osmân*, on

Yevmü'l-Cum'a: Resm-i mektûb-ı *Aytemir*, 10

Resm-i kısmet-i *Karagöz*, altmış.

Yevmü's-sebt: Resm-i defter. 4.

K1(117)

Şevval ayının 19. gününe kadar mahkemenin gelirlerini gösterir defterdir:

Perşembe: *Mahmud oğlu Ali*'nin şahitlik beyanını nakil resmi: 20

Cuma: *Hacı Ahmed oğlu Pir Ömer*'in şahitlik beyanını nakil resmi 18

Pir Mehmed'e ait evlenme akdi resmi 18

Cumartesi: *Kethüda Emir* Defteri vergisi 4

Pazartesi: *Hacı Hamza*'nın Hüccet resmi 10

Salı: *Eyyub oğlu Seydi*'nin mektup resmi 20

Amil Piri Defteri resmi 4

Ayşe'nin mektup resmi, 20

Çarşamba: *Mevlana Selman*'ın nafaka yazım resmi 8 akçe

Nasrullah'ın defter resmi 4

Topçu'nun defter resmi 4

Hacı Ahmed'in evlenme resmi 22

Perşembe: *Derzi Hızır*'ın defter resmi 4

§.6- Suçluların Ta'kib Ve Tahliyesi

G2 (296)

Kale Hendeğine Düşen İhtiyarın Durumunu Tahkik ve Tesbit

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki; *Anteb Kalesi*hendeğine bir adam düşüb fevt oldı, deyü dizdâr *Hasan Ağa* adam gönderip haber itdükde şehir subaşısı olan *'Ali Subaşı* ile mütevelîâ-yı mezbûrun vâki' olduğu mevziye varılub mezkûr *Ağa* hazretleri huzûrunda müslümânlar cem' olunub meyt-i mezbûr düştüğü mevziden çıkarulub ahvâlinden su'âl olundukda didiler ki;"mütevelîâ-yı mezbûr bir âmâ bir köhne ve seyh-i fânî kimesne idi. Dâimâ gitdüği yirde düşer gezer idi. Kimesne ile garez ve buğzu yokdı didüklerinde mütevelîâ-yı mezbûrun sulbî kız karındaşı olan *Fatma bint-i Muhsin* nâm hatun kişi dâvet olunub su'âl olundukda cevâb virüb didi ki; "benüm karındaşum bir âmâ pîr-i fânî kimse idi. Kimesne ile bir garaz ve buğzu yok idi. İrâde-i hakdur ecel... ile mukadder idi. Ol bu babda kimesne ile da'vâm ve nizâ'ım yokdur," didüği sebebden mütevelîâ-yı mezbûrun defnolunmasına izin virilüb mâ-vaka'a sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 18 şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene 948.

G2 (296)

Antep Kalesi hendeğine bir adam düşüp öldü diye dizdar *Hasan Ağa* adam gönderip haber verdi. Bunun üzerine şehir subaşısı olan *Ali Subaşı* ile adı geçen yere varıldı. Mezkûr *Ağa* hazretleri huzurunda müslümanlar toplandı. Ceset hendekden çıkarıldı. Ahaliden sorulduğunda şöyle cevap verdiler; "ölen kişi bir kör, köhne ve şeyhü'l-fânî -ihtiyar- kimse idi. Daima gittiği yerde düşer gezer idi. Kimse ile bir garaz ve davası yoktu," dediler. Mütevelîanın öz kızkardeşi olan *Muhsin kızı Fatma* adlı hatun kişi davet olundu. Kendisine sorulduğunda cevap verip; "benim karındaşım bir âmâ ihtiyar kimse idi. Kimse ile garaz ve düşmanlığı yok idi. İrade-i ilâhî geldi. Takdir böyle imiş, öldü. Bu meselede kimse ile davam ve nizâm yokdur," dedi. Bunun üzerine ölen kişinin defnolunmasına izin verildi. İfadeler sicile geçildi.

18 Rebiülevvel 948/1541.

G1 (577)

Zindandan Kaçışın Tahkiki

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Kal'â-i Ayntâb* dizdârı *Sin'ân Ağa* ve kethüdâsı ve bölük başılar ve hisâr erenleri külliyen cem' olub şehir kethüdâsı *Sin'ân* subaşı ile meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr eylediler ki; "kal'â-i mezbûr zindânında beş nefer kimesneler sicn ve mahbûs olunmuşlar idi. Gice içinde zindân kapısun altından lağım urub çıkub kal'anun iki kapusun kilitlerin bozup ve bir kapunun alındaî lağım urub yanlarında olan zenciri hendek üzerine berkidüb inüb kaçub gitdiler. Etrâfa sâlınub kârye-i *Elmalu* kurbunda tutulan işbu iki nefer kimesneler ki *Muhammed bin Câmus* ve *Hasan bin Hüseyin* nâm kimesneleri buldurtub getürdiler," deyücek mezkûr *Muhammed* ve *Hasan* nâm mahpûslardan su'âl olundukda; gice içinde bir kazma ve bir demür sikke getürdiler. Getüreni bilmeyiz. zikrolunan zindânı kapu altında lağım urub çıkub iki kapusunun kilidin bozub ve bir kapunun altından lağım urub çıkıb hapisde olan zenciri getürüb hendeğe berkitüb, inüb kaçduk. Bulub bizi tutub getürdiler," deyü cevâb viricek kal'a-i mezbûr zindâncısı olan *Kara 'Ali bin Hıdır* ihzâr olunub hapis ahvâlü su'âl olundukda *Kara Hamza bin Kara 'Ali*'den gayrı kimesne gümân etmezem mezkûr *Hamza* benüm ile husûmeti vardur, ama gümân ederüm deyücek mezkûr kal'a mustahfazlarından ve bölük başılarından ve dizdârlarından su'âl olundukda şu vechile cevâb virüb didiler ki; "mezkûr *Kara Hamza*'dan aslâ bu fi'ili gümâna itmezüz, günâh, zindâncı *Kara 'Ali*'nündür. Her zamân kendüye hapisden gâfil olma dindikde, siz durun ne meslihatdur var aleyhe gelür ise bana gelür diyü cevâb virür," didüklerinde vuku' üzere sebt-i sicil olundu.

Zilka'de 945

G1 (577)

Anteb Kalesi dizdarı ve *Sinan Ağa* ve kale kethüdası ve bölük başılar ve kale erenleri hepsi birden toplanıp şehir kethüdası ile birlikte mahkemeye geldiler ve söz alarak şöyle dediler; "kale zindanında beş kişi hapsedilmişlerdi. Gece içinde zindan kapısını, altından kazıp çıkmışlar, kalenin iki kapısının kilitlerini bozmuşlar ve bir kapının altından lağım kazmışlar yanlarında olan zinciri

bağlayıp hendek üzerine inip kaçmışlar, gitmişler. Etrafa adamlar -zaptiyeler-salındı. *Elmalı* köyünde yakınında kaçaklardan *Camus oğlu Mehmet* ile *Hüseyin oğlu Hasan*, su iki kişi yakalanıp getirildiler," adı geçen mahkûm *Mehmet* ve *Hasan*'dan sorulduğunda şöyle ikrâr eylediler; "gece içinde bir kazma ve bir de demir zikke -delici, kesici demir alet-getirdiler. Getirenleri bilmeyiz. Zikrolunan zindanın kapısı altından lağım kazdık, kalenin iki kapısının kilidini bozduk, bir kapının da altından lağım kazdık. Hapiste olan zinciri getirdik, bağlayarak hendeğe inip kaçtık. Bizi buldular, tutup getirdiler," dedi. Bunun üzerine mezkûr kale zindancısı *Hıdır oğlu Kara Ali* mahkemeye getirildi. Kendisine hapishanenin durumu soruldu, (hapisten kaçma hadisesi) şöyle cevap verdi; "*Kara Ali oğlu Kara Hamza*'dan başka kimseden şüphem yoktur. Adı geçen *Hamza*'nın bana düşmanlığı bana düşmanlığı vardır. Ondan şüphelenirim," dedi. Adı geçen kale muhafızlarından ve bölükbaşılarından ve dizdarlarından sorulduğunda şöyle cevap verdiler; "adı geçen *Hamza*'dan bu iş için asla şüphelenmeyiz. Suç, zindancı *Kara Ali*'nindir. Her zaman kendisine, "hapisten gafil olma!" denildiğinde, "siz karışmayın ne iş gelirse benim başıma gelir, zarar bana gelir" diye cevap verirdi," derdiler. İfadeler sicile kaydolundu.

Zilkade Sonu 945/1538.

G1 (568)

Zindandan Kaçış

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki, *Sûrân* Subası meclis-i şer'e *Muhammed bin Camus* ve *Hasan bin Hüseyin* nâm kimesneleri ihzâr idüb şöyle takrîr eyledi ki: "mezkûrân *Muhammed* ve *Hasan* kimesne ve üç nefer mahbûslar ile gece kal'ada zindân kapusını burub kaçmuşlar. Artlarınca etrâfa adam gönderüb Karye-i *Elmalu* kurbunda bulub getürdiler," deyücek mezkûrân *Muhammed* ve *Hüseyin*'den su'âl olundukda vech-i meşrûh üzere ikrâr ve i'tirâf idüb didiler ki; "gice içinde bir demür sikke ve bir kazma getürdiler ammâ getirenün yüzin görmedük, kim idüğin bilmezüz. Zikrolunan zindân kapusını bozub kal'a kapusının kilitlerin burduk, çıkduk, kaçduk deyü ikrâr ve i'tirâf idüb sebt-i sicil olundı.

Zilka'de 945

G1 (568)

Subası *Sinan Camus, oğlu Mehmet* ile *Hüseyin oğlu Hasan* mahkemeye getirip söz alarak şöyle dedi; "bu *Mehmet* ile *Hasan* üç mahpus kişi ile birlikte gece kalede zindan kapısını burup kaçmışlardır. Arkalarından etrafa adamlar gönderdik, *Elmalı* yakınında bulup getirdiler." Anılan *Mehmet* ve *Hüseyin*'den sorulduğunda, açıklanan biçimde ikrâr ve itiraf ettiler; "gece içinde bir demir zikke kesici ve delici ve kazma getirdiler, ama getirenlerin yüzünü görmedik, bilmeyiz. Zikrolunan zindan kapısını bozduk, kale kapısının kilitlerini burduk, -eğerek burarak açtık-, çıktık, kaçtık," dediler. İfade ve itirafları sicile kaydolundu.

Zilkade Sonu 945/1538.

H181/52 (1)

Kefâlet ile Tahliye

Budur ki;

Göçer Barâzî tâifesinden *Resûl Halîfe bin Derviş İlyâs* nâm kimesne meclis-i şer'de Mîr-i livâ tarafından *Derviş Bey* muvâcehesinde ve sipâh tâifesinden *Veli Bey bin 'Abdurrahman* mahzarında takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "*Bahadır* nâm karındaşum ve karındaşum oğlu *Hüseyin* nâm kimesneler şehre bazârluğa gelmiş iken hâlâ *Harput Sancağı*'na mutasarrıf olub kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm *Haydar Beg Hazretleri* bilâ sebeb dulub habs eylemişdür, da'vâcumuz var ise ve yâhûd kimesneye vireceğümüz var ise taleb olunsun ve günâhumuz var ise ba'de's-sübût hakkumuzdan gelsün deyücek mezbûrân *Derviş Beg* ve *Veli Beg* cevâb virüb didiler ki, mezbûrân *Barâzî*'nün obası içinde *Karye-i Pürçekân*'dan *Hırsız* nâmında adamlar olub taleb eyledüğümüzde *Remo* nâm *Kürd Pürçekânlu*'dur gösterdiler getürüb habs eyledük da'vâcısı vardur mezbûrân *Bahadır* ve *Hüseyin* nâm kimesnelere mezbûr *Resûl Halîfe* kefîl olursa itlâk idelüm didüklerinde mezbûr *Resûl Halîfe* merkûmân *Bahadır* ve *Hüseyin*'e kefîl-i bi'n-nefs oldum ki, her zamân da'vâcısı zuhûr idüb taleb olunursa gelüb cevâb virecek olduk didükde mâ-hüve'l-vâki' bi'l-taleb kayd olundı.

Tahrîren fî târîhü'l-mezbûr.

Şuhûdü'l-hâl

Bekir Bey el-cündî

Ahmed Çelebi bin 'Aişe Hatun,
'Ali Beşe bin 'Abdullah,
İbrâhim Çelebi bin Küçük el-Hâc Beg ve gayruhum.

H181/52 (1)

Budur ki;

Göçer Barâzî tâifesinden *Derviş İlyas oğlu Resûl* adlı şahıs, şer'î yargı meclisinde, *Sancak beyi* tarafından vekil kılınan *Derviş Bey* huzurunda ve sipahilerden *Abdurrahman oğlu Veli Bey* huzurunda şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Bahâdır adlı kardeşim ve kardeşimin oğlu *Hüseyin* adlı şahıslar, şehre alışveriş etmeğe gelmişlerdir. Bu sırada *Harput Sancağı* mutasarrıfı olan değerli beylerin önderi *Haydar Bey Hazretleri*, sebepsiz yere kendilerini tutup habsetmiştir. Davamız varsa veya her hangi bir kimseye borcumuz varsa istesin ve günâhımız varsa, hukuken isbat edildikten sonra, gereken cezamızı versin.

Davacıların bu beyanı üzerine adları geçen *Derviş* ve *Veli Bey* cevâben şöyle dediler:

Adı geçen davacılar *Barâzî Obası* içinde bulunan *Pürçekân Köyü*nden hırsız diye bilinen adamlardır. İstediğimizde *Remeo* adındaki *Kürt Pürçekânlu* olduğunu gösterirler. Bu sebeple getirip habsettik. Davacıları vardır. Adları geçen *Bahâdır* ve *Hüseyin* adlı şahıslara, *Resûl Halife* kefil olursa serbest bırakalım.

Bu beyan üzerine adı geçen *Resûl Halife*, davacı *Bahâdır* ve *Hüseyin*'in şahsına kefil oldu ve şöyle dedi:

Ne zaman bunlar aleyhinde davacı ortaya çıkar da bunlar mahkemece isterlerse, gelip hazır bulunacağız.

Kefilin bu beyanı neticesinde, durum olduğu gibi talep üzerine sicile kaydedildi.

Zikredilen tarihde 1041/1631

Şahitler:

Askerî şahıs Bekir Bey,
Ayşe Hatun oğlu Ahmet Çelebi,
Abdullah oğlu Ali Beşe,
Küçük Hacı Bey oğlu İbrahim Çelebi ve diğerleri.

§.7. İcrâ Hukukuna İlişkin Bazı Şer'iye Sicilleri

İS1/2 (13)

Sulh Akdi

Bundan akdem *Mahmiyye-i Kostantiniyye*'de *Kinise Câmi'i* mahallesinde mürd olan *Marule bint-i Mihal* nâm zımmiyyenin sadrî oğlu *Toma*'nın sulbî oğlu *Mustalâ* nâm mühtedî meclis-i şer'-i şerîfde mezkûr *Marule*'nin âhar oğlu *Yani*'nin oğulları sâhibü'l-kitâb *Manul* ve *Duka* mahzarlarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb ceddem merkûme *Marule*'nin mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı mezbûrân mülkleri ve bir tarafı *Üstâniü'l-bâni* mülki ve bir tarafı tarîk-i 'amm ve bir tarafı merkûm *Keykîzâde* vakfı ile mahlûl menzili irsle babam *Toma*'ya ve merkûmân *Manul* ve *Duka*'nın babaları meslûr *Yani*'ye intikâl idüb nısf-ı sâyi'i babam *Toma*'nın ve nısf-ı âharı mezbûr *Yani*'nin olub babam *Toma* mürd olmağla nısf hissesi kable'l-İslâm bana intikâl itmeğin mezbûrân ile da'vâ ü nizâ' üzere idüm. El-hâletü-hâzihî beynimizde muslihûn tavassut idüb sekiz yüz nakd-i râyic-i li'l-vakt kabz-ı akçeye sulh itdüklerinde ben dahi sulh-i mezbûru kabûl idüb ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm sekiz yüz akçeyi bi't-tamâm ve'l-kem-

alub kabz idüb husûs-ı merkûma müte'allik da'vâdan mezbûrân *Manul* ve *Duka*'nın zimmetlerini ibrâ-i 'âmm ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledüm. Ba'de'l-yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten bir da'vâ sâdıra olursa lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'â olmaya didükde mukırr-ı merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda mezbûrân *Manul* ve *Duka* vechen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk vâki' hâl bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Cemâziye'l-ûlâ sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mehmed Efendi ibn 'Abdullah el-imâm,
Yûsuf bin...,
Mehmed bin Mustafâ,
'Osmân bin 'Ali,
'Abdullah bin Şa'bân,
Kurd bin 'Abdullah er-râcil,
Arslan bin er-râcil,
'Ali bin Yûsuf.

İS1/2 (13)

Bundan önce *İslan[illegible]dilise Câmü mahallesin*de vefat eden *Mihal kızı* [illegible] isimli gayrı müslim kadının öz oğlu *Toma*'nın [illegible]uğu oğlu *Mustafa* adlı İslam'a giren bir şahıs, y[illegible] şer'î yargı meclisinde, adı geçen *Marule*'nin diğer oğlu *Yani*'nin oğulları bu yazılı belge sâhipleri *Manul* ve *Dûka* huzurlarında, şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Gerçekten adı *Marule*'nin söz konusu mahallede bulunan ve bir tarafı adı geçen iki şahsın mülkleri, bir tarafı *Üstanülbâri* mülkü, bir tarafı umumî yol ve bir tarafı da *Keykîzâde* vakfı ile sınırlı ev, miras yolu ile babam *Toma*'ya ve adları yukarıda zikredilen *Manul* ve *Dûka*'nın babaları, *Yani*'ye intikal etmiştir. Yarım şâyi' hissesi babam *Toma*'nın ve diğer yarısı da *Yani*'nindir. Babam vefat ettiğinden mezkûr yarım hissesi ben Müslüman olmadan önce bana intikal etmiştir. Bu sebeple adı geçen iki şahısla dava ve çekişme içindeydim. Şu anda aramıza uzlaştırıcılar girerek 800 geçerli nakit akçe karşılığında bizi sulh yapmak istediler. Ben de söz konusu bu sulh akdini kabûl ettim ve sulh bedeli olan 800 akçelik meblâğı tam olarak teslim aldım. Bu konuyla ilgili bütün davalardan davalılar *Manul* ve *Dûka*'nın zimmetlerini umumî ibrâ ile ibrâ ettim. Bu günden sonra, hiç bir şekilde asâleten ve vekâleten bir dava açılırsa, değerli hâkimler katında kabûl edilmeye.

Davacının bu ikrarını davalılar *Manul* ve *Dûka* sözlü olarak aynı meclisde tasdik edince, durum olduğu gibi talep üzerine sicile kaydedildi.

20-30 Cemâziyelâlâ 1021/1612

Şahitler

İmam Abdullah oğlu Mehmet Efendi,
...oğlu Yusuf,
Mustafa oğlu Mehmet,
Ali oğlu Osman,
Şaban oğlu Abdullah,
Abdullah oğlu Kurd,
Arslan,
Yusuf oğlu Ali.

KI (177)

Müzâyedeli Satış

Sebeb-i tahrîr budur ki; *Zeki bin Evcud* meclis-i şer'e hâzır olub *Meyhâne Mahallesi*'nde bir sufle ve bir meyhâne ve bir gurfe ve bir muhavvita müştağnidir tahdîdinden gurre-i Safer'den ki sene seb'a yıldır, *Esed*'den iki yüz akçeye icâreye aldı bir yıla değin, ba'dehu mezkûr *Zeki* şöyle ikrâr-ı sahîh ve i'tirâf-ı sarîh eyledi ki mezkûr *Esed* hizmetlerinden bey'-i men yezîd tarîkiyle satın almışdır, benüm ol evlerde hakkım yokdur diyü ikrâr-ı eshâhen şer'iyyen vakîâ ki kaziyye bu minvâl üzre cârî olduyısa mezkûr *Esed*'ün iltimâsıyla defdere sebt olundı.

Bi-mahzâr-ı

Mevlânâ Mehmed Çelebi bin mevlânâ Kaşya ve
Mevlânâ Şeyh Ahmed bin Zekeriyâ ve
Mevlânâ İlyâs bin Emirşâh ve
Mevlânâ İshâk bin Hüseyin ve
Mevlânâ Selmân bin Karaca.

KI (177)

Bu belgenin yazılış sebebi şudur:

Evcud oğlu *Zeki*, şer'î yargı meclisinde hazır bulunup, *Meyhâne Mahallesi*nde, bir sofa, bir meyhâne, bir oda, bir bahçe şeklinde sınırlandırılabilecek olan yeri, Safer ayının başından (897 yılının) *Esed*'den yüz akçeye ica-

reye aldı. Bir yıla kadar sonra da adı geçen *Zeki* şöyle ikrar ve itirâfda bulundu:

Adı geçen *Esed* bu malı açık arttırma yoluyla satın almıştır. Benim evlerde hakkım yoktur.

Bu ikrar kabûl edilip meselenin açıklandığı şekilde cereyan ettiği gerçekleşince, durum adı geçen *Esed*'in talebiyle sicil defterine kaydedildi.

Şahitler

Mevlânâ Kaya oğlu Mevlânâ Mehmet Çelebi,

Zekeriyâ oğlu Mevlânâ Şeyh Ahmet,
Emirşâh oğlu Mevlânâ İlyâs,
Hüseyin oğlu Mevlânâ İshak,
Karaca oğlu Mevlânâ Selman.

H181/2 (3)

Müzâyede İle Bahçe Satışı

Budur ki;

Karye-i Pekinik'den zımmîlerinden olub bundan akdeme mürd olan *Serkis* nâm zımmînin sagîr yetîmi *Margusik* müsle'men ve ceddi olan *Kirakos veled-i Yohis* nâm zımmî meclis-i şer'de *Hüsrev veled-i Erakil* nâm zımmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idûb didi ki; "mûrd-i mezkûr *Serkis*'in âhara deyni olub ve mezbûr yetîmin dâhi nafaka ve kisveye deyni olub edâsı lâzım gelmekle bu mûrd-i mezbûrun karye-i mezbûrede vâki' *Çeşme Başı*'nda olan bir tarafı *Timur* ve bir tarafı köy ve bir tarafı yol ve bir tarafı zibillik bu hudûd ile mahdûd olan bir kıt'a bagçesin mezâda virilûb *Sûk-ı Sultânî*'de üç günden ziyâde men-yezîd olunub âhirü'l-emr işbu mezkûr *Hüsrev* üzerinde on çürük gurûşa karâr bulub ziyâde ile tâlibi zuhûr itmemekle zikr olunan bagçeyi deyni ve nafaka ecli içün on çürük gurûşa ve sânih-i sayılı çay suyundan bir gün *Timur* ile *Mehmed Bey* ve bir gün suyla bi'l-cümle mezkûr *Hüsrev*'e on dört riyâl gurûşa bey'-i bâtt-ı sahîh ile bey' idûb kabz-ı semen ve teslîm-i mebî' eyledüm didükde mezbûr *Hüsrev* dahi mezbûr *Kirakos*'un ikrârını tasdîk u kabûl idûb kayd olundı.

Tahrîren fî evâhir-i şehr-i Şa'bâni'l-mu'azzam, sene ihdâ ve erbâ'în ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bevvâb Mustafâ,
Yûsuf Berber,
Mehmed Bey bin 'Abdullah,
Seyyid 'Ömer bin Piyâle,
Bagob Ahik,
'Ali bin 'Abdullah ve
gayruhum.

H181/2 (3)

Budur ki;

Pekinik Köyü gayrı müslimlerinden olup bundan önce ölen *Serkis* adlı gayrı müslimin küçük yetim çocuğu *Margusik* adlı yabancı gayrı müslim ve dedesi olan *Yohis çocuğu Kirakos* adlı gayrı müslim, şer'î yargı meclisinde, *Erakil çocuğu Hüsrev* adlı gayrı müslim huzurunda, şöyle ikrar ve beyanda bulundu.

Adı geçen ölü gayrı müslim *Serkis*'in başkasına borcu vardır. Onun yetim çocuğunun da nafaka ve giyim borcu bulunmaktadır. Bu borçların ödenmesi gerekmektedir. Bu sebeple, adı geçen *Serkis*'in söz konusu köyde bulunan *Çeşmebaşı* semtinde bir tarafı *Timur*, bir tarafı köy, bir tarafı yol ve bir tarafı zibilik olmak üzere sınırları belli olan bir parça bahçesi vardır. Bu bahçesi açık arttırma yoluyla satışa çıkarılmıştır. Suk-ı Sultânî'de üç günden fazla arttıran var mı diye satışa arzedildiği halde, sonunda işbu adı geçen *Hüsrev* üzerinde 10 çürük kuruşa karar kılınmıştır. Daha fazla arttıranı bulunmayınca zikrolunan bahçeyi, borcu ve nafaka masrafı için 10 çürük kuruşu, *Sânih-i Sayılı Çay* suyundan bir gün *Timur* ile *Mehmet Bey* ve bir gün de tamamen *Hüsrev* yararlanmak şartıyla *Hüsrev*'e tamamı 14 riyal kuruşu, kesin ve mu'teber bir satım akdi ile satılmış, semen kabzedilmiş ve satım akdi konusu mebî' de teslim edilmiştir.

İkrarcının bu beyanını yani adı geçen *Kirakos*'un bu ikrarını *Hüsrev* de tasdik ve kabûl edince, durum sicile kaydolunmuştur.

20-30 Şaban 1041/1631

Şahitler

Kapıcı Mustafa,
Berber Yusuf,
Abdullah oğlu Mehmet Bey,
Piyâle oğlu Seyyid Ömer
Bagop Ahik,
Abdullah oğlu Ali ve diğerleri.

İS1/64 (445)

Aciz Belgesi

Vilâyet-i Anadolu'da *Harput Kazası*'na tâbi' *Argu-van* karyesinden *Kâsım bin 'Abdullah* nâm mühtedi, meclis-i şer'-i şerîfde sâhibü'l-kitâb *Bogodsar veled-i Ova-saf* nâm zımmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "bundan akdem şeref-i İslâm ile müşerref olmadan *Bogodsar*'dan beynimizde adedi ma'lûm gurûş istikrâz ve tes-lîm itmişdüm edâsından âciz olmağla aramızda muslihûn tavassut idüb otuz 'aded gurûşa sulh etmisler idi. Elân bedel-i sulh otuz 'aded tâmmü'l-vezn gurûş zimmetimde lâzımü'l-edâ deynümdür," didükde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mesfûr *Bogodsar* vicâhen ve şifâhen tas-dik ve tahkîk idicek vâki' hâl bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fî evâsıl-ı Zi'l-ka'detü'ş-şerîfe sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali Beşe bin 'Abdullah er-recül,
Murâd Beşe bin 'Abdullah er-recül,
Ebubekir Beşe bin 'Osmân er-recül,
İbrâhim bin Şa'bân ve
gayruhum.

İS1/64 (445)

Anadolu Vilâyeti'nde *Harput* Kazâsı'na *bağlı Argu-van Köyü*nden *Abdullah oğlu Kâsım* adlı yeni müslüman olmuş bir şahıs, yüce şer'î yargı meclisinde, bu yazılı bel-ge sâhibi Duasaf çocuğu *Bogodsar* adlı gayr-i müslim hu-zurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Bundan önce İslâm şerefi ile müşerref olmadan *Bogodsar*'dan sayısı aramızda malûm gümüş ödünç almış ve teslim etmişdim. Borcumu edâdan âciz olmakla arami-za uzlaştırıcılar girerek 30 adet kuruş karşılığında ikimizi uzlaştırdılar. Şu anda sulh bedeli olan otuz adet tam ayar-lı kuruş zimmetimde ödenmesi gereken borcumdur.

İkrarcının bu beyanını, zikredildiği şekilde adı ge-çen *Bogodsar* sözlü olarak huzurunda tasdik edince du-rum talep üzerine sicile kaydedildi.

10-20 Zilkade 1021/1611.

Şahitler

Abdullah oğlu Ali Beşe
Abdullah oğlu Murad Beşe,
Osman oğlu Ebubekir Beşe,
Şaban oğlu İbrahim ve diğerleri.

G1 (844)

Dananın Sahibine Teslimi

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; *Sevindik bin Korkmaz* ile *'Ali* nâm kimesnenin bir kara öküz rızâ'ı olub zik-rolunan öküz emânet konulub mezkûr *'Ali*'den şâhid taleb olunmuş idi. Hâliyâ şart olunan günde tecâvüz idüb şâhit getürmege aczi olmağın zikrolunan öküz mezkûr *Sevin-dik*'e teslîm olundı.

17 Safer 946.

G1 (844)

Korkmaz oğlu Sevindik ve *Ali* adındaki kimsele-rin bir kara öküz rızası -çekişmesi- vardı. Zikrolunan öküz -dana- emânete alınıp *Ali*'den şahit istenmişti. Şimdi ise şart olunan gün geçti, şahit getirmekten aciz olduğundan, anılan öküz adı geçen *Sevindik*'e teslim olundu.

17 Safer 946/1539.

G1/15 (50)

İnkâr Edilen Borcun Tesbiti Hükmü

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; mezbûr *İbrâhim* meclis-i şer'e *Muhammed*'i ihzâr idüb didi ki; "merkûm *Muhammed*'de kına bahâsından bin beş yüz elli *Halebî ak-çem var idi. Yüz altmış Halebî* akçem kaldı didükde, *Mu-hammed* bu zikrolunan meblağı teslîm itdüm didükde, teslîmine beyyine taleb olundukda beyyineden aciz ve kâ-sır olub merkûm *İbrâhim*'e yemîn mütevecciih olub yemîn-i billah idüb merkûm *Muhammed*'den yüz altmış *Halebî* ak-çe hükmolunub sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 18 şehr-i Safer fî sene 938.

G1/15 (50)

Davacı *İbrahim* şer'î meclise davalı *Mehmed*'i ge-tirip dedi ki; "davalı *Mehmed*' de kına bedelinden bin beş yüz elli *Halebî* akçem vardı. Yüz altmış *Halebî* akçem kal-dı." Davalı *Mehmet* bu zikrolunan meblâğı teslim ettim dedi. Teslimine delil talep olunduğunda delil getirmekten aciz ve kasır kaldı. *İbrahim*'e yemin teklîf edildi. Yemin-i billah etti. Davalı *Mehmed*'in yüz altmış *Halebî* akçe öde-mesine hükmolundu. Sicile yazıldı.

18 Safer 938/1531

G1/25 (79)

İnkâr Edilen Borcu Şahitlerle İsbat

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki; *'Abdulkâdir* bilesince *Mahmûd bin Muhammed* hazır olduklarında mezkûr *'Abdulkadir* da'vâ eyledi ki; "sende sucuk bahâsından ve bir altun bahâsından dörd yüz akçem var, taleb iderün." didükde mezkûr *Mahmûd* bi'l-mukâbele inkâr itdükde müdde'i-i mezbûrdan beyyine taleb olucak 'udûl-ı müslimînden emmisi *Muhammed* ve *Mehmed bin Mûsâ* edâ-yı şahâdet idüb şahâdetleri hayyızı kabûlde vâki' olub merkûm *Mahmûd*'dan dörd yüz akçe hükmolunduğu sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî evâhir-i Saferi'l-mübârek 938.

G1/25 (79)

Abdulkadir beraberinde *Mehmet oğlu Mahmut* ile birlikte meclisde hazır oldular. *Abdulkadir* dava ederek şöyle dedi; "sende sucuk bedelinden ve bir altın bedelinden dörd yüz akçem vardır, talep ederim." Davalı *Mahmut* inkar ettiğinden, davacıdan delil istendi. Şahadeti kabûl olunan müslümanlardan amcası *Mehmet* ve *Musa oğlu Mehmet* şahadet ettiler. Şahadetleri kabûl makamında görüldü. Adı geçen *Mahmud*'un dörd yüz akçe ödemesine hükmolundu. Sicile yazıldı.

Safer'in sonları 938 /1531

G1/9 (31)

Borç Ödenmesini İnkâr ve Şahidler

Vech-i tahrîr-i sicil oldur ki; mezbûr *Muhammed* meclis-i şer'e merkûm *Murâd*'ı ihzâr idüb didi ki; "mezbûr *Murâd*'da koyun bahâsından 20 bin *Halebî* akçem var idi. Bâkisin alub yedi yüz yetmiş *Halebî* akçem mezbûr *Murâd*'un zimmetinde bâkî kaldı," didükde mezbûr *Murâd* dahi bu zikrolunan meblagı bi'l-tamâm virdüm ve bir habbe üzerimde bâkî kalmadı didükde mezbûr *Murâd*'dan verüb edâ ittüğine beyyine taleb olundukda, 'Udûl-ı müslimînden *Tanrıvirdi bin Köse* ve *Satılmış bin Hüseyin* edâ-yı şahâdet idüb didiler ki;" mezbûr *Murâd* merkûm *Muhammed*'e yirmi bin *Halebî* akçe, koyun bahasından virüb edâ itdi, bir akçe ve bir habbe kalmadı. Mezbûrânun şahâdetleri ba'de'l-tezkiye ve't-tahlîf hayyiz-i kabûlde vâki' olduğı sebebden sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî 9 şehr-i Safer fî sene 938.

G1/9 (31)

Davacı *Mehmet* şer'î meclise davalı *Murad*'ı getirip dedi ki; "davalı *Murad*'da koyun bedelinden 20 bin *Halebî* akçem var idi. Kalanını alıp yedi yüz yetmiş *Halebî* akçem davalı *Murad*'ın zimmetinde bâkî kaldı." Davalı *Murat* dahi, "bu zikrolunan meblâğı tamamen verdim ve bir akçe borcum kalmadı" dedi. Davalı *Murad*'ın verip ödediğine dair delil istendi. Şahadeti kabûl olunan müslümanlardan *Köse oğlu Tanrıverdi* ve *Hüseyin oğlu Satılmış*, şahitlik yaparak dediler ki; "davalı *Murat* davacı *Mehmed*'e yirmi bin *Halebî* akçe, koyun bedeli olarak verip ödedi. Bir akçe bir habbe kalmadı." Adı geçenleri şahadetleri âdet üzere tezkiye ve yeminden sonra kabûl olundu. Bu sebepten sicile kaydolundu.

9 Safer 938 /1531

B23-12/39

Alacağa Mahsuben Evin Zaptedilmesi

Oldur ki *Beşiktaş* zımmîlerinden *Yaser Hami* meclis-i şer'-i şerîfe hâzırûn olub *Tuyune bint-i Turanoz* nâm zımmiyye mahzarında ikrâr ve i'tirâf kılub mezbûre zımmiyye zevci *Kosta Nikola* nâm zımmînin husûsunda îrâr etmeğin on beş bin akçe virûb merkûm beg ile mâbeynlerini islâh eyledüği ile ola(?)mezbûre zımmiyyeden kendû tasarrufunda olan levkânî ve tahtânî evlerini ve üç kıt'a bağlarını zikr olunan on beş bin akçeye bize bey' idüb ba'de'l-yevm zikr olunan on beş bin husûsu içün mezbûre zımmiyye ve zevci *Kosta Nikola* ve *Dimo Yani* nâm zımmîler ile vechen-mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ'ımız yokdur, eger bizden veyâhûd vekillerimizden da'vâ ve nizâ' sâdır olursa 'inde'l-hükkâm mesmû' ve makbûl olmasun didüklerinde mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kayd olundı.

Tahrîren fi'l-mezbûr.

Ş u h û d

Sâbikîn,

B23-12/39

Beşiktaş zımmîlerinden *Yaser Hami* şer'î meclise gelerek *Tranos kızı Tuyune* adlı zımmiye hazır bulunduğu sırada ikrâr ve itirafta bulundu. Dedi ki; "adı geçen zımmiyenin kocası *Kosta Nikola* adlı zımmî on beş bin akçemi alarak kaçmıştır. Buna karşılık adı geçen kadının elinde bulunan üst ve alt kat evler üç parça bağ tarafımıza satılmıştır. Bundan böyle on beş bin akçe konusunda adı geçen zımmîye, eşi *Kosta Nikola* ve *Dimo Yani* adlı zımmîlerle her hangi bir şekilde davâ ve kavgamız kalmamıştır. Şayet biz veya vekillerimiz tarafından davâ edilir tartışma çıkarılırsa mahkeme tarafından dikkate alınmasın. Duruşma istek üzerine kayıtlara geçildi.

Yukarıda geçen tarih.

Şahitler:

Yukarıda adı geçen şahıslar.

H181/54 (2)

İstihkak İddiası

Budur ki;

Kasaba-i Tokat'da vâki' *Çay Mahallesi* sâkinlerinden *Ahmed Beşe bin Öruç* nâm râcil meclis-i şer'de *Kasaba-i Harput* muzâfâtından *Etminik* nâm karyeden *Ohenk veled-i İgob* nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb didi ki; "bundan akdem *Mahrûse-i Mûsul*'da işbu mezbûr *Ohenk*'den bir kır bârgîri on sekiz gurûşa iştirâ idüb *Bağdâd* seferinde sipâh tâifesinden *Receb Bey* zikr olunan bârgir içün benümdür ve mülkümdür gayib olmuşdur diyü *Ordu-yı Hümâyûn* kadısına isbât idüb benden aldı su'âl olunub meblag-ı mezbûr olan on sekiz gurûşu taleb iderüm diyücek gıbbe's-su'âl mezbûr *Ohenk* cevâbında fi'l-vâki' *mahrûse-i Mûsul* 'dan bir Re's atımı dellâla virüb *Sûk-ı Sultânî*'de bey'-i dellâl eyledi lâkin mezbûr *Ahmed Beşe*'ye bey' eyledüğün bilmezem diyü inkâr idücek *Harput* sâkinlerinden olub yeniçeri tâifesinden *Mustafâ Beşe* ve *Ca'fer* ve *'Ali Beşe* huzûrumuzda ikrâr idüb didi ki; "zikr olunan kır bârgîri *Mahrûse-i Mûsul*'dan mezbûr *Ahmed Beşe*'ye ben on sekiz gurûşa bey' eyledüm diyü ikrâr idüb bizler mezbûrun ikrârına şâhidüz şahâdet dahi iderüz diyü şahâdet-i şer'iyye eyledüklerinde şahâdetleri hayyıza-ı kabûlde vâki' olub kayd olundı.

Tahrîren fî târîhi'l-mezbûr(1041).

Şühûdü'l-hâl:

Ahmed bin İsmâ'îl,
Mustafâ bin Hasan,
Sultân Ahmed Batmazzâde,
Mehmed merdûm-ı Elendi ve
gayruhum.

H181/54 (2)

Tokat Kasabası'nda bulunan *Çay Mahallesi* sakinlerinden *Oruç oğlu Ahmet Beşe* adındaki kişi şer'î meclisde *Harput Kasabası*'na bağlı *Etminik Köyü*'nden *İgob oğlu Ohenk* adındaki gayri müslim huzurunda söz alarak şöyle dava eyledi; "bundan önce *Mahruse-i Musul*'da *(Musul Kalesi'nde)* işbu *Ohenk*'den on sekiz kuruşa bir kır beygir satın almışım. *Bağdad* seferinde sipahi taifesinden *Recep Bey* zikrolunan beygir için "benimdir ve mülkümdür, kaybolmuşdur" diye *Ordu-yu Hümayun* kadısına isbat edip benden aldı. Kendisine sorulsun ve adı geçen on sekiz kuruşu isterim" dedi. Adı geçen *Ohenk*'den sual olunduğunda cevaben; "gerçekten *Musul*'dan bir baş atımı dellala verip *Sulianî Çarşısı*'nda sattırdım. Lâkin *Ahmed Beşe*'ye satıldığını bilmem," diye inkar eyledi. Bunun üzerine *Harput sakinlerinden yeniçeri taifesinden Mustafa Beşe* ve *Câfer* ve *Ali Beşe* huzurumuzda ikrar ederek şöyle şahadet eylediler; "*Ohenk* zikrolunan kır beygiri *Mahruse-i Musul*'da *Ahmed Beşe*'ye on sekiz kuruşa ben sattım, diye ikrar eyledi. Bizler adı geçenin ikrarına şahidiz, şahadet dahi ederiz," dediler. Şahadetleri kabûle uygun görüldü. Sicile kaydolundu.

Zilkâde Ayı Başı(1041/1631).

Şahitler:

İsmail oğlu Ahmet,
Hasan oğlu Mustafa,
Seltan Ahmet Batmazzâde
Mehmet merdûm-ı Elendi ve
diğerleri.

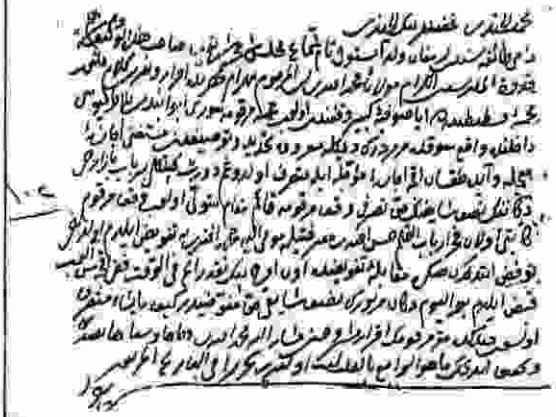
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AZINLIKLAR HUKUKU İLE ALÂKALI ŞER'İYE SİCİLLERİ

(Hukukun Diğer Dallarında da Gayrı Müslimlerle Alâkalı Karar ve Hüccetler Bulunduğundan Burada Sadece Bazı Misâller Zikretmekle Yetindik)

§.1. Şahsın Hukuku İle İlgili Siciller

İS1/16 (102)

Zımmînin İcareteyn Akdi

Zımmî tâifesinden *Armağan veled-i Apostol* nâm *Şemmâ'* meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-vesîka kıdvetü'l-müderrisîni'l-kirâm mevlânâ *Mehmed Efendi bin al-merhûm Behrâm* mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm kılub mahmiyye-i *Kostantiniyye*'de *Ayasofya-yı kebîr* vakfından olup mahmiyye-i merkûme sur ebvâbından *Balat* kapusı dâhilinde vâki' sûkda *Mermer Direk* dimekle ma'rûf tahdîd ve tavsîfinden müstagnî icâre-i mu'accele ve ayda doksan akçe icâre-i mü'eccele ile mutasarrıf olduğum dört kepenkli bir bâb bazarcı dükkânının nısf-ı şâyi'inin hakk-ı tasarrufu vakf-ı merkûma kâim-makam-ı mütevelli olub vakf-ı merkûm kâtibi olan fahr-i erbâbi'l-kalem *Hasan Efendi* ma'rifetiyle mumâ-ileyh *Mehmed Efendiye*'ye tefvîz eyledim. Ol dahi tefevvüz itdikden sonra mukâbele-i tefvîzden on üç bin nakd-i râyic-i fi'l-vakt karz akçesin alub kabz eyledim. Ba'de'l-yevm dükkân-ı mezbûrun nısf-ı şâyi'i hakk-ı müfevvezidir keyfe mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı meşrûhun müşârün-ileyh *Mehmed Efendi* vicâhen ve şifâhen tasdîk idicek mâ hüve'l-vâki' bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr.

Şuhûd_____

bi-aynihî.

İS1/16 (102)

Gayri müslim ahaliden *Apostol* çocuğu *Armağan* adlı mumcu, şerefli şeriat meclisinde, yüce müderrislerin önünde boyun eğdikleri, sağlam delil sahibi, merhum *Behram oğlu mevlâna Mehmet Efendi*'nin huzurunda konuşup; "*İstanbul Şehri*'nde *Büyük Ayasofya* vakfından olup adı geçen şehrin sur kapılarından *Balat* kapısı dahilinde bulunan çarşıda *Mermer Direk* denilmekle tanınan, tafsilatlı biçimde anlatılması gerekli olmayan, peşin olarak ve ayda doksan akçe kira vererek kullanma hakkına sahip olduğum dört kepenkli bir kapılık pazarcı dükkânının müşterek hissesinin yarısının tasarruf hakkını, adı geçen vakfa mütevelli kaymakam olup bu vakfın katibi bulunan, kalem erbabının iftiharı *Hasan Efendi* vasıtasıyla, *yukarıda anılan Mehmet Efendi*'ye, bilinen bedeli karşılığında bıraktım. O da bu gayrı menkulün tasarruf hakkını satın aldıktan sonra, alım bedeli olup vakfın rayici bulunan ve borç olan on üç bin akçeyi nakit olarak teslim aldım. Bu günden sonra, bahsedilen dükkânın yarı hissesi, bedel karşılığında alınmış olan haklıdır. İstediği gibi kullansın," dediğinde, adı geçen ve konuşmakta olanın uzun uzadıya anlattığını, bahsedilen *Mehmet Efendi* yüzüne karşı ve ağzı ile tasdik edince, olageldiği üzere talebe binaen kaydedildi.

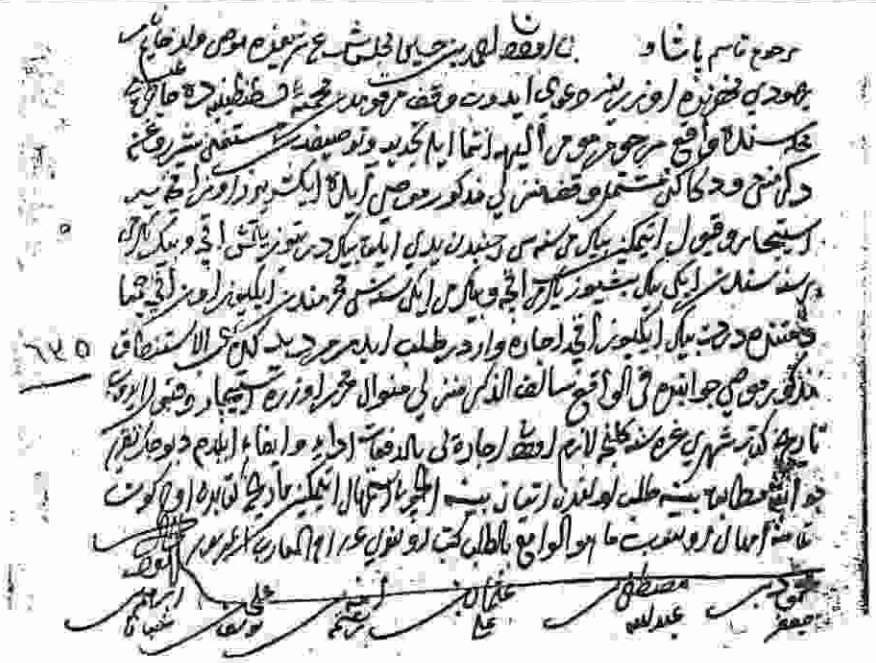
Yukarıdaki tarihte yazıldı.

Şahitler_____

Aynıdır.

İS1/87 (635)

Merhûm Kasım Paşa vakfına câbî olan *Ahmed bin Hüseyin* meclis-i şer'-i şerîfde *Musa veled-i Hayim* nâm Yehudi mahzarında üzerine da'vâ idûb vakf-ı merkûmdan *mahmiyye-i Kostantiniyye*'de *Hâcı 'İsa* mahallesinde vâki' merhûm muma-ileyhe intimâ' ile tahdîd ve tavsîfden müstagni şîr-i revgan değirmeni ve dekâkini müştemil vakf menzili mezkûr *Musa* ile ikişer yüz on akçeye isticâr ve kabûl itmeğin yirmi senesi recebinden yedi aylık bin dörtyüz yetmiş akçe ve bin yirmi senesinde iki bin beşyüz yirmi akçe ve yirmi iki senesi muharreminden iki yüz on akçe cem'ân zimmetinde dört bin iki yüz akçe icâre vardır taleb iderim didikde gıbbe'l-istintâk mezkûr *Musa* cevâbında fi'l-vâki' sâlifü'z-zikr menzili münvâl-i muharrer üzere

istîcâr ve kabûl idüb târîh-i kitâb şehri gurresine gelince lâzım olan icâreyi bi'd-defe'ât edâ ve ifâ eyledim deyücek takrîr-i cevâbına mutâbık beyyine taleb olundı ityârı-ı beyyine için istimhâl itmeğin târîh-i kitâbdan on gün tamamına imhâl olunub mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb kelb olundı.

Tahriren fi't-târîh el mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Mahmud bin Ca'fer
Mustafa bin 'Abdullah
'Osman bin 'Ali
İne? bin Rüstem
'Ali bin Yusuf
İbrahim bin Şa'bân ve
gayruhüm.

İS1/87 (635)

Rahmetli Kasım Paşa Vakfının tahsildarı olan *Hüseyin oğlu Ahmet*, yüce şer'î yargı meclisinde, *Hâyim* çocuğu *Musa* adlı Yahudi huzurunda aleyhine şöyle iddia ve beyânda bulundu:

Adı geçen vakfın *İstanbul* şehrinde *Hacı İsa Mahallesi*'nde bulunan ve vakfedene ait olduğu meşhur ve ma'rûf olduğundan sınırlarını ve özelliklerini belirtmeye gerek olmayan şura değirmeni ve dükkânları ihtiva eden vakıf binâyı, adı geçen *Musa*'ya 210'ar akçeye kiraya vermiştik ve kabûl etmişti. 1020 senesi Receb'inden i'tibâren yedi aylık 1470 akçelik, 1021 senesinde 2500 akçelik ve 1022 senesi Muharrem'inden itibaren ise, 210 akçelik yani toplam 4200 akçe kira bedeli borcu birikmiştir. Talep ederim.

Davacının bu iddiası üzerine davalı sorgulamaya çekildiğinde adı geçen *Musa* şöyle cevabî bir iddiada bulunmuştur:

Gerçekten zikri geçen vakıf binâyı yukarıda açıklandığı şekilde kiraladım ve kabûl ettim. Ancak bu yazılı belgenin tarihini teşkil eden ayın başına kadar üzerime borç olan kira bedelini, defalarca ifa eyledim.

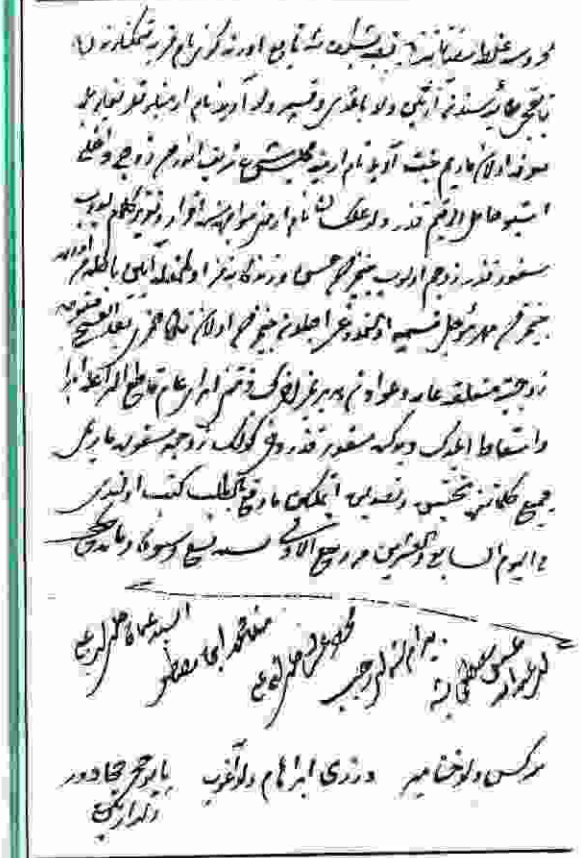
Bu cevabî iddiasını isbat için davalıdan kesin delil talep edildi. O da kesin delil getirebilmek amacıyla mahkemeden mehil istedi. Bu yazılı belge tarihinden itibaren 10 gün mehil verildi ve durum olduğu gibi tarafların talebiyle sicile kaydedildi.

Zikredilen tarihde.

Şahitler

Ca'fer oğlu Mahmut,
Abdullah oğlu Mustafa,
Ali oğlu Osman,
Rüstem oğlu İne
Yusuf oğlu Ali
Şaban oğlu İbrahim ve
diğerleri.

§.2. Aile Ve Miras Hukuku İle İlgili Siciller (Örnek Olarak)

B23-127/56

Zımmîler Arasında Karşılıklı Rızâ İle Boşanma

Mahrûse-i Galata muzâfâtından *Kasaba-i Beşiktaş*'a tâbi' *Ortaköy* nâm karye mülemekkinlerinden kayıkçı tâifesinden *Artin veled-i Başdi* ve *Kaspir veled-i Adid* nâm *Ermeniler*, ta'rîfleriyle muarrefe olan *Marim bint-i Arid* nâm *Ermeni*'ye, meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevc-i dâhili işbu hâmilü'r-rakîm *Kazar veled-i Aleksan* nâm *Ermeni* muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mesfûr *Kazar*, zevcim olub beynimizde hüsn-i zindegânemiz olmamağla âyîn-i bâtılamız üzere beynimizde mehr-i müeccel tesmiye olunmadığı ecilden beynimizde olan nikâhımızı ba'de'l-fesh hukûk-ı zevciyete müte'allika 'amme-i da'vâdan her birimiz âherîn zimmetini ibrâ-yı 'âmm kâti'u'n-nizâ'la ibrâ ve iskât eyledük didikde mesfûr *Kazar* dahi kezâlik zevce-i mesfûre *Marim cemi'-i kelimâtında tahkîk ve tasdîk itmediği mâ-vaka'a bi'l-taleb ketb olundı.*

Fi'l-yevmi's-sabî'i ve'l-işrîne min Rebi'ü'l-Ûlâ, Seneti tis'in ve sittîne ve mieteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl

Hasan Mustafâ Beşe ibn-i 'Abdullah,
Bayram Beşe ibn-i Receb,
Muhzır 'Abdullah Çelebi ibn-i 'Ali,
Molla Mehmed ibn-i Mustafâ,
Es-Seyyid'Osmân Çelebi ibn-i 'Ali,
Serkis veled-i Hınamir,
Derzi Abraham veled-i Agob,
Papuççu Haçadur veled-i Artin.

B23-127/56

Galata'ya bağlı *Beşiktaş Kasabası*'nın köylerinden *Ortaköy* adlı köy sâkinlerinden ve kayıkçılardan *Başdi oğlu Artin* ve *Adid oğlu Kaspir* adlı Ermeniler'in tarifleriyle şahsı bilinen *Arid kızı Marim* adlı Ermeni kadın, yüce şer'î yargı meclisinde, kocası ve bu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Aleksan oğlu Kazar* adlı Ermeni huzurunda şöyle ikrar ve beyânda bulundu:

Kazar kocam olup aramızda şiddetli geçimsizlik bulunmakla kendi inançlarımız ve âyinimize göre, aramızda müeccel mehir tesbit edilmediğinden, ikimiz arasındaki evlenme akdini feshettik. Evlenme akdine ilişkin hak ve görevlere ait bütün davalardan birbirimizin zimmetini her çeşit anlaşmazlığı kesip atacak şekilde umumî ibrâ ile ibrâ eyledik.

Bu ikrar beyânı üzerine koca *Kazar* dahi aynı şekilde karısı *Marim*'i bütün beyânlarında tasdik edince, durum tarafların talebi ile sicille kaydedildi.

27 Rebiülevvel 1169/1755.

Şahitler

Abdullah oğlu Hasan Mustafa Beşe,
Recep oğlu Bayram Beşe,
Ali oğlu Muhzır Abdullah Çelebi,
Mustafa oğlu Molla Mehmet ,
Ali oğlu Seyyid Osman Çelebi,
Hınamir oğlu Serkis,
Agob oğlu Terzi Abraham,
Artin oğlu Papuççı Haçadur

B23-127/105

Akıl Hastalığı Sebebiyle Evlenme Akdinin Feshi (Zımmîler)

Ma'rûz;

Kasaba-i Beşiktaş'a tâbi' *Ortaköy* nâm karye mütemekkinâllarından tercümân *Bendiyar veled-i Karhanat* nâm *Ermeni* kasaba-i mezbûr mahkemesine ihzâr etdürdiği *Bagos veled-i Hacadır* nâm *Ermeni* muvâcehesinde mezbûr *Bagos* sulbiyye kızım *Üskopi* nâm *Nasrâniyye*'nin zevc-i dâhili olub taht-ı nikâhında iken cünûn-ı mutbık ile mecnûne olmasıyla vesâyetim hasebiyle mecnûne mezbûr muhâfazası için benim sâkin olduğum menzile iskân ve zevci mezbûr *Bagos*'un üzerine taraf-ı şer'den işbu nafaka hücceti nânka olduğu üzere beher yevm sekizer para nafaka farz ve takdîr olunup elân nafaka-i mefrûza-i mezbûrdan müctemi' olan otuz yedi aylık ki cem'an iki yüz yirmi iki kuruş mezbûr *Bagos* zımmînin zimmetinde kalmağla meblağ-ı mezbûr iki yüz yirmi iki kuruş mezbûr *Bagos zımmîden bil-velâye ve bil-vesâye taleb ederim* deyü da'vâ eyledükde mezbûr *Bagos* cevâbında zikr olunan nafaka hücceti tarihinden kırk yedi günden sonra karye-i mezbûrda bâde'z-zuhr berber dükkânında huzûr-ı müslimînde mecnûne-i mezbûr *Üskopi Nasrânîyye*'yi âyîn-i hânlamız üzere beynimizde olan nikâhı fesh ve tal'ak ile tatlîk eyledim, mezbûr *Üskopi* târîh-i merkûmdan berü benden mutallakadır deyü eylediği def'ine lede'l-tezkiye makbûlu'ş-şahâde idükleri ihbâr olunan imâm *Mehmed Efendi ibn-i 'Osmân* ve *Hüseyin Efendi ibn-i Nasûh* ve *Murtazâ ibn-i 'Ali* ve diğer berber *Zafer ibn-i Bâkir* nâm kimesneler ile terzi *Alaksane* ve sarrâf *Yagos* ve sarrâf *Agop* nâm kimesneler şahâdetleriyle vech-i meşrûh üzere bi'l-muvâcehe isbât itmeğin mûcebince müddeî-i mezbûr tercümân *Bendiyar* mu'arazadan men' olunduğu mübâşir *Hüseyin Çavuş* kulları iltimâsıyla huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı. El-emr li men lehü'l-emr.

Ramazânü'l-mübârek 25 sene 1169.

B23-127/105

Arz olunur;

Beşiktaş Kasabası'na bağlı Ortaköy adlı köyde oturan tercümân *Karhanat oğlu Bendiyar* adlı *Ermeni* adı geçen kasaba mahkemesine getirtdiği *Hacadır oğlu Bagos* adlı *Ermeni karşısında adı geçen Bagos* sulbiyye kızım *Üskopi* adlı *Nasraniye*'nin karısıyken cinnet getirdiği için vasisi olmam sebebiyle muhafazası için benim oturduğum evde oturup kocası *Bagos*'un üzerine şer'î mahkeme tarafından işbu nafaka hüccetî tesbît olunduğu üzere her gün sekizer para nafaka farz ve takdir olunup şimdiye kadar toplam otuz yedi aylık ki yekûn iki yüz yirmi iki kuruş adı geçen *Bagos* zımmînin zimmetinde olduğu kesindir; vesâyet ve velâyet yoluyla isterim deyip dava eldiğinde adı geçen *Bagos* cevabında anlan nafaka hüccetinin ibrazı tarihinden kırk yedi günden sonra adı geçen köyde öğleden sonra berber dükkânında müslümanların huzurunda karım *Üskopi*'yi bâtıl âyînimiz üzere aramızdaki nikâhı feshedip boşadım. O zamandan beri benden boşdur, diyü verdiği cevap, tezkiye edilip şahitlikleri makbul olan imam *Osman oğlu Mehmet Efendi* ve *Nasuh oğlu Hüseyin Efendi* ve *Ali oğlu Murtaza* ve diğer berber *Bakir oğlu Zafer* adlı kimseler ile *Terzi Alaksana* ve sarraf *Yagos* ve sarraf *Agop* adlı şahıslar şahâdetiyle açıklandığı gibi yüz yüze isbat etti. Ve bu şahadet gereğince adı geçen müddet için takdir olunan nafaka hususunda tercüman *Bendiyar* mu'arazadan men olunduğu mübaşir *Hüseyin Çavuş* kulları iltimâsıyla yüksek huzûrlarına ilam olundu. Emir yetki, elinde bulunan makamındır.

Ramazan 25 sene 1169/1755

B23-127/39

İsbat-ı Vesâyet

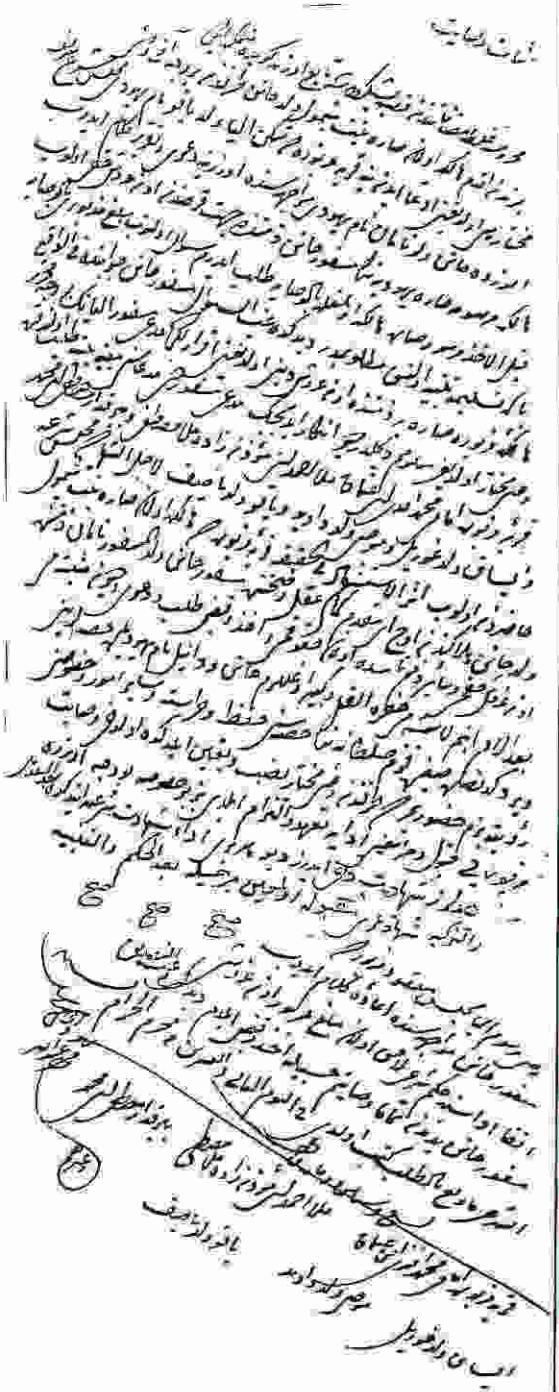
Mahrûse-i Galata muzâfâtından *Kasaba-i Beşiktaş*'a tâbi' *Uzunköy*'de mütemekkin iken bundan akdem helike olan *Sara bint-i Şimal veled-i Hanin* tarafından ber-vech-i âti vasî-yi muhtâresi olduğum iddia iden yine karye-i mezbûrede mütemekkin *İlyâ veled-i Yako* nâm *Yahudî*, meclis-i şer'-i şerîf-i enverde *Hanin veled-i Nâmân* nâm *Yahudî* muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb helike mersûme *Sara Yahudiye*'nün mesfûr *Hanin* zimmetinde cihet-i karzdan on gurûş hakkı olub kabzü'l-ahz mersûme *Sara* hâlike olmağla bi'l-vesâye taleb iderüm. Su'âl olunub meblağ-ı mezbûr bi'l-vesâye bana teslîme tenbîh olunmak mailûbumdur didükde gıbbe's-su'âl mesfûr *Hanin* cevâbında fi'l-vâki' hâlike-i mezbûre *Sara*'ya zimmetinde on gurûş deyni olduğını ikrâr iden müdde'i-i mesfûr *İlya*'nın ber-vech-i muharrer vasî'-i muhtâr olduğı ma'lûmum değildür, diyü inkâr id[illegible] müdde'i-i

mesfûrdan müdde'âsun mûbeyyine beyyine taleb olunduk-da karye-i mezbûre imâmı *Mehmed Efendi ibn-i 'Osmân Molla Ahmed ibn-i Mü'ezzinzâde Molla Mustafâ* ve *Bayrakdâr Mustafa ibn-i Muhammed* ve *İsak veled-i Goril* ve *Masi veled-i David* ve *Yako veled-i Yasef* li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzırûn olub isrel-istişhâd fi'l-hakîka karye-i mezbûrede hâlike olan *Şara bint-i Şimal veled-i Hanin* helâkinden üç ay mukaddem kemâl-i 'akl ve sıhhatinde mesfûr *Hanin veledi'l-mesfûr Naman* zimmetinde on gurûş hakkım ve sâir zimemi nâsda olan hukûkuma ve ahz u kabz taleb ü da'vâ ve duyûn-ı müsebbetemi ba'de'l-edâ benim lâşemi hufre ilka ve kebîr oğullarım *Hanin* ve *Danil* nâm *Yahudiler* hisselerini verdikden sonra sagîr kızım *Saltane*'nin hissesini hıfz ve hırâsete ve sâir 'umûr ve hususıru ru'yete bizim huzûrumuzda tarafından vasi'-i muhtâr nasb ve ta'yîn eyledükde ol dahi vesâyet-i merkûmeyi kabûl ve merâsimini edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi. Biz bir husûsa bu vecih üzere şâhidleriz. Şahâdet dahi ideriz diyü herbiri edâ-yı şahâdet-i şer'iyye itdükde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri makbûle olmağın mu'cebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh ve vasi'-i mersûm *İlyâ* meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda mesfûr *Hanin* muvâcehesinde îâde-i kelâm idüb îfâ-yı edâsına hükm-i şer'î lâhık olan meblag-ı mezbûr on gurûşı mesfûr *Hanin* yedinden tamâmen vesâyetim hasebiyle ahz ve kabz iyledüm didükde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundı.

Fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîne min Muharrem el-harâm li-senet-i sebîn ve sitîne ve mieîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Karye-i mezbûre imâmı Muhammed Efendi ibn-i 'Osmân,
Molla Ahmed ibn-i Müezzinzâde Molla Mustafâ,
Muhzır 'Abdullah,
İsak veled-i Goril,
Mosi veled-i David,
Yako veled-i Yasef ve
gayruhum.

B23-127/39

Vesâyetin İsbatı

Galata şehrine bağlı *Beşiktaş Kasabası*'na tâbi *Uzuncaköy*'de oturmakta iken bundan önce ölen *Hanin oğlu Şimal kızı Sara* tarafından, aşağıda zikredilen şartlar müvâcehesinde seçilen vasisi olduğunu iddia eden yine aynı köyde oturan *Yako oğlu İlyâ* adlı Yahudi, yüce ve şerefli şer'î yargı meclisinde, *Nâman oğlu Hanin* adlı Yahudi huzurunda, şöyle iddia ve beyânda bulundu:

Mütevellâ *Sara* adlı Yahudi kadının, adı geçen *Hanin* zimmetinde; ödünç akdinden dolayı, 10 kuruş alacağı vardır. Almadan kendisi vefat ettiği için ben vasisi olarak talep ediyorum. Durumun soruşturularak, zikri geçen meblâğın bana teslim olunması için borçluya tenbih olunmasını istiyorum.

Davacının bu iddiası üzerine durum davalıdan soruldu ve o da cevabında şöyle dedi:

Gerçekten zikri geçen mütevellâ *Sara*'ya zimmetinde 10 kuruş alacağı olduğunu beyân eden davacı *İlya*'nın, yukarıda açıklandığı şekilde vasiyetçi tarafından vasi olarak tayin edildiğini bilmiyorum.

Davalının bu inkârı neticesinde adı geçen davacıdan iddiasını açıklayacak kesin delil talep edilince, aynı köyün imamı, *Osman oğlu Mehmet Efendi*, *Müezzinzâde Molla Mustafa oğlu Molla Ahmet*, *Muhammet oğlu Bayrakdar Mustafa*, *Goril çocuğu İsak*, *David çocuğu Masi* ve *Yasef* çocuğu *Yako*, bu konuda şahitlik etmek üzere şer'î yargı meclisine geldiler. Şahitlik etmeleri istenince şöyle beyânda bulundular:

Gerçekten adı geçen köyde ölen *Harun oğlu Şimal kızı Sara*, ölümünden üç ay önce, aklı ve sıhhati yerinde iken, mezkûr *Naman oğlu Hanin* zimmetinde on kuruş alacağım vardır, ayrıca diğer insanların zimmetinde bulunan haklarımı almaya, teslime, davaya talep etmeye, isbat edilen borçlarımı ödedikten sonra cenâzemi defnetmeye, büyük oğullarım *Hanin* ve *Danil* adlı Yahudiler'in paylarını verdikten sonra küçük kızım *Saltane*'nin payını korumaya ve gözetmeye, kısaca diğer işleri yürütmeye, bizim huzurumuzda kendi rızası ile vasî olarak tayin etti. *Hanin* de yapılan bu tayini yani vesâyet görevini kabûl eyledi ve gereğini yapmaya söz verdi. Biz söz konusu duruma bu şekilde şahitleriz. Şahadet de ederiz.

Şâhitler'in bu beyânlarından sonra soruşturmaları yapıldı. Sonuçta şahâdetleri kabûl edilince gereği ile karar verildi ve karşı hasma tenbihde bulunuldu. Adı geçen *Vasil İlya* da, kurulan şer'î yargı meclisinde borçlu *Hanin*'in huzurunda tekrar söz alarak, ödenmesi için şer'î mahkeme karârı verilen zikri geçen on kuruşu, borçlu *Hanin*'in elinden tam olarak ve vesâyet görevi gereği teslim aldım dedi. Bütün bu yargılama safhaları mahkemece tasdik edildikten sonra, durum talep üzerine sicile kaydedildi.

22 Muharrem 1168/1754.

Şâhitler

Osman oğlu Köy İmamı Muhammet Efendi,
Müezzinzâde Molla Mustafa oğlu Molla Ahmet,
Muhzır Abdullah,
Goril oğlu İsak,
David oğlu Mosi,
Yasef oğlu Yako ve
diğerleri.

§.3. Borçlar Ve Eşya Hukuku İle Alâkalı Siciller

İS1/89 (649)

Satım Akdinden Doğan Borcun İnkârı Ve Borçlunun İfâya Zorlanması

Sâhib-i hâze-l-kitâb *Lambo veled-i Az'udi* nâm kassâb meclis-i şer'î şerîfde, *Şa'bân bin 'Abdullah* mahzarında üzerine da'vâ idûb bundan akdem mezkûr *Şa'bân*'a basdırmalık iki re's sığır altışar yüz akçeden bin ikiyüz akçeye bey' ve teslîm idûb ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellûm etdikden sonra yetmiş akçesin alub kabz itdim zimmetinde bin yüz otuz akçe bâkî kalmışdı vâkî hâl suâl olunub alverilmesi mutlûbumdur didikde gıbbe's-suâl merkûm *Şa'bân* husûs-ı merkûmu inkâr idicek müdde'î-i mezbûr *Lambo*'dan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ikâmet-i beyyine sadedinde iken mezbûr *Şa'bân* i'âde-i kelâm idûb fi'l-hakîka mezbûr *Lambo*'dan zikr olunan iki re's sığır mînvâl-i muharrer üzere bin ikiyüz akçeye iştirâ idûb semenleri olan meblağ-ı merkûmu bi'l-tamâm mezbûr *Lambo*'ya edâ ve ifâ eyledim idi deyûb gıbbe'l-inkâr mezbûr *Şa'bân*'dan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda ikâme-i beyyineden 'âciz olub husûs-ı merkûma mukır ve mu'terif oldukdan sonra semen-i merkûmu içün mezbûr *Lambo*'yu bi'l-tamâm istîfâ ve kabz itmediğine istihlâf itdikde ol dahi 'âlâveş-i mes'ûle yemîn-i billahi ellezi enzele'l-İncil 'alâ 'İsa 'aleyhisselâm idicek meblağ-ı mezbûrun teslimi ile mezkûr *Şa'bân*'a kabel-i şer'den tenbih olunub vâki' hâl bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâlis min saferü'l-hayr sene isneyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şa'bân,
Mehmed bin Mustafa,
Ahmed bin 'Abdi el-mübâşir,
Zülfikâr bin Bünyâd,
Arslan Beşe er-recül,
'Ali bin Mansûr ve
gayruhüm.

İS1/89 (649)

Bu yazılı belge sâhibi *Azûdi oğlu Lambo* adlı kasap, yüce şer'î yargı meclisinde, *Abdullah oğlu Şaban* huzurunda, bu şahsın aleyhinde şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Bundan önce davalı *Şaban*'a pastırmalık iki baş

sığın 600'er akçeden 1200 akçeye sattım ve teslim ettim. O da kabûl ederek teslim aldı. Sonra bedelin 70 akçesini peşin aldım. Zimmetinde 1130 akçe alacağım kalmış idi. Durumun soruşturularak, borçludan alacağımın alıverilmesini istiyorum.

Davacının bu iddiası üzerine durum soruşturuldu. Davalı *Şaban* iddiayı inkâr edince, davacı *Lambo*'dan iddiasını isbat ederek kesin delil taleb olundu. Ancak davacı delil getirmek üzereyken davalı yeniden söze başlayarak şöyle bir defi'de bulundu:

Gerçekten davacı *Lambo*'dan yukarıda zikri geçen iki baş sığın iddia edildiği şekilde 1200 akçeye satın aldım.Semenleri olan söz konusu meblâğı tam olarak alacaklıya edâ ve ifâ eyledim idi.

Davalının iddiayı inkâr etmesinden sonra davalı *Şaban*'dan cevabî iddiasını isbat edecek kesin delil talep olundu. Kesin delil getiremeyince,söz konusu iddiayı ikrâr ve i'tirâf ettiğinden, zikredilen meblağı davacı *Lambo* tam olarak teslim alamadığına dair davacıya yemin teklif olunmasını istedi. Davacı da istenilen tarzda " *İncil*'i *Hz. İsa*'ya indiren *Allah*'a" yemin edince, yemin gereği, söz konusu meblağı davacıya teslim etmesi için şer'î mahkeme tarafından davalı *Şaban*'a tenbih olundu. Ve durum talep üzerine sicile kaydedildi.

3 Safer 1022/1613.

Şahitler

Şa'ban oğlu İbrahim Çelebi,
Mustafa oğlu Mehmet,
Mübâşir Abdî oğlu Ahmet,
Bünyad oğlu Zülfikar,
Arslan Beşe
Mansur oğlu Ali ve
diğerleri.

İS1/88 (641)

Gayr-i Müslim Borçlunun İfâdan Kaçınması

Reis tâifesinden *Yokomi veled-i Todori* nâm zimmî meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü'l-tevkîrde meyhâneci tâifesinden *Yorgi veled-i Mihal* nâm zımmî mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idûb bundan akdem mezbûr *Yorgi*'ye beher medre yirmi beş akçe hesâbı üzere yüz altmış dört medre şarab dört bin yüz akçeye bey've teslim idûb ol dahi iştirâ ve kabz ve tesellüm etdikde semen-i mezkî bin altı yüz akçe bâkî kaldı vâki'hâl suâl olunub hakkın alıverilmesini taleb ederim didikde gıbbe's-suâl mez-

bûrdan bin beşyüz akçesin alub kabz etdim zimmetinde bûr *Yorgi* inkâr ile cevâb viricek müdde'î-i merkûm *Yokomi*'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda beyyinem hazır değildir deyüb istihlâf eyledikde mezkûr *Yorgi* 'âlâ veſki'l-mes'ûl yemininden nükûl idicek mûcibiyle meblağ-ı bâkî ikibin altıyüz akçenin edâsına tenbih olunub mâ-hüve'l-vâki' ketb olundı.

Tahrîren fî'l-yevm el-tâsi' ve'l-'işrîn min muharremü'l-harâm sene isneyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Mehmed Çelebi bin el-Hâmî,
İbrahim Çelebi bin Şa'bân,
'Osman bin 'Abdullah,
Arslan Beşe bin 'Abdullah ve
gayruhüm.

İS1/88 (641)

Reis tâifesinden *Todori oğlu Yakomi* adlı gayrı müslim, saygıdeğer yüce şer'î yargı meclisinde, meyhâneci gurubundan *Mihal oğlu Yorgi* adlı gayrı müslim huzurundan şöyle iddia ve beyânda bulundu:

Bundan önce *Yorgi*'ye her medresi (bir hacim ölçüsü) 25 akçeye olmak üzere 164 medre şarabı, 4100 akçeye satıp teslim eyledim. O da satın almayı kabûl ederek teslim aldıktan sonra zikri geçen bedelden 1500 akçesini aldım; kabzettim. Zimmetinde 2600 akçe alacağım kaldı. Durumun soruşturularak alacağımın alıverilmesini talep ediyorum.

Davacının bu iddiası üzerine durum soruşturulunca davalı *Yorgi* inkâr ederek defi'de bulundu. Davacı *Yakomi* 'den ise iddiasını isbat ederek kesin delil isterince, kesin delil ve şâhidin hazır değildir dedi. Davalı *Yorgi*'ye yemin teklif olundu. Yemin etmekten de kaçınınca (nükûl edince), yeminden kaçınması sebebiyle davalıya geriye kalan 2600 akçelik borcunu ifa etmek üzere tenbih olundu. Durum talep üzerine sicile kaydedildi.

29 Muharrem 1022/1613.

Şahitler

Hâmi oğlu Mehmed Çelebi,
Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Abdullah oğlu Osman,
Abdullah oğlu Arslan Beşe ve
diğerleri.

İS1/88 (641 mük.)

Gayr-i Müslim Da'valının Mahkemeye Hakâreti

Sâhib-i hâze'l-kitâb *Todori veled-i İstimad* meclis-i şer'i-hatîr-i lâzımü't-tevkîrde *Pavlo veled-i Dimitri* nâm zımmî mahzarında üzerine takrîr-i da'vâ idüb zağfirancı Yehudi'den yüz dirhem zağfiran kendü dükkânımda iştirâ idüb kabz eyledüğünde mezkûr *Pavlo* gelüb beni darb eyleyüb ve elimde olan zağfiranı dağıdub telef ve zâyi' eyledi vâki' hâl suâl olunub mûcibi icrâ olunmak mallûbumdur didikde istintâk sadedinde iken mesfûr *Pavlo* bu zamanın şeri'ati bu mudur deyü meclis-i şer'-i şerîfi istihzâ itmeğin vâki' hâl tubken li'l-makal ketb ve tahrîr olundı.

Der fî'l-târih el-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl

Arslan Beşe ibn 'Abdullah,
İbrahim Çelebi bin Şa'bân,
Baba 'Ali bin Yusuf ve
gayruhüm.

İS1/88 (641 mük.)

Bu yazılı belge sâhibi *İstimad oğlu Todori*, yüce şer'î yargı meclisinde, *Dimitri oğlu Pavlo* adlı gayrı müslimin huzurunda şöyle iddia ve beyânda bulundu:

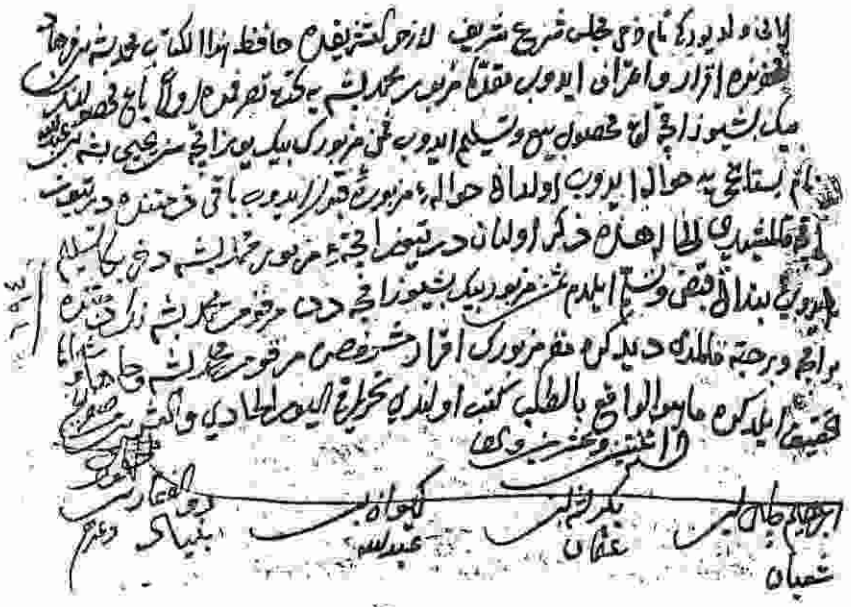
Zağfirancı Yahudi'den 100 dirhem zağfiran kendi dükkânımda satın aldım ve kabz ettim. Bu esnâda davalı *Pavlo* geldi, bana vurdu, elimdeki zağfiranı dağıtarak telef ve zâyi eyledi. Durumun soruşturularak gereğinin yapılmasını talep ediyorum.

Davacının bu iddiası üzerine sorgulamaya başlanınca, tam sorgulama esnasında davalı *Pavlo* "bu zamanın hukuku bu mudur" diyerek şer'î yargı meclisini alaya aldı. Durum söylediğine uygun olarak yazılı hâle getirildi ve sicile kaydedildi.

Zikredilen tarihde.

Şahitler

Abdullah oğlu Arslan Beşe,
Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Yusuf oğlu Baba Ali ve
diğerleri.

İS1/94 (694)

Gayr-i Müslimler Arasında Satım, Havale ve Ödünç Akitleri

Yani veled-i Yorgi nâm zımmî meclis-i ser'-i şerîf-i lâzımü't-teşrîfde hâlıza-ı hâze'l-kitâb *Mehmed Beşe bin Ferhad* mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb mukaddema mezbûr *Mehmed Beşe*'ye taht-ı tasarrufumda olan bağ mahsûlâtından bin beş yüz akçelik mahsûl bey' ve teslîm idüb semen-i mezbûrun bin yüz akçesin *Yahya Beşe bin 'Abdullah* nâm bostancıya havâle idüb el dahi havâle-i mezbûreyi kabûl idüb bâkî zimmetinde dörd yüz akçe kalmışdı, el-hâletü-hâzihi zikr olunan dörd yüz akçe-i mezbûr *Mehmed Beşe* dahi bana teslim idüb ben dahi kabz ve tesellüm eyledim. Semen-i mezbûr bin beş yüz akçeden merkûm *Mehmed Beşe*'nin zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun merkûm *Mehmed Beşe* vicâhen ve şifâhen tahkîk eyledikde mâhüve'l-vâki' bi'l-taleb kayd olundı.

Tahrîren fî'l-yevm el-hâdi ve'l-'işrîn min safer'ü'l-hayr sene isneteyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

İbrahim Çelebi bin Şa'bân,
Bekir Beşe bin 'Osman,
Keyvân bin 'Abdullah,
Zülfikâr bin Bünyâd ve
gayruhüm.

İS1/94 (694)

Yorgi oğlu Yani adlı gayrı müslim saygıdeğer şer'î meclisde bu yazıyı elinde bulunduran *Ferhat oğlu Mehmet Beşe* huzurunda şöyle ikrâr ve itirafta bulundu:

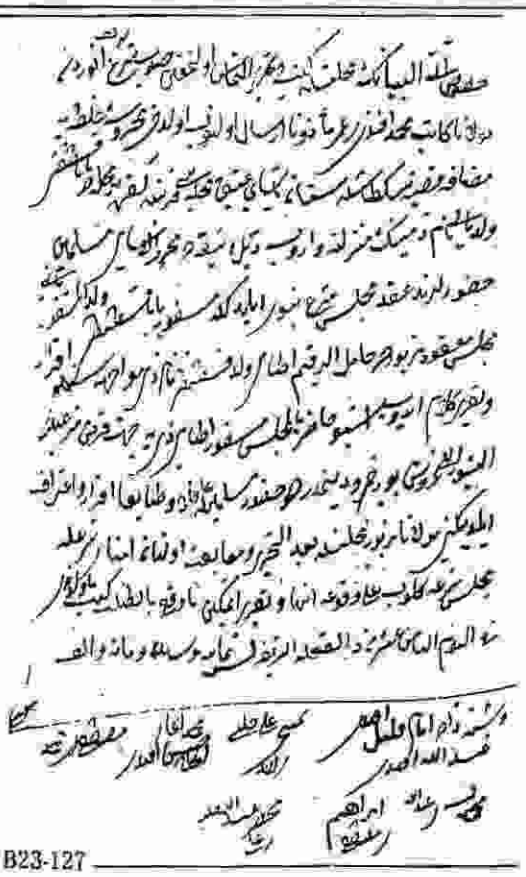
Daha önce, adı geçen *Mehmet Beşe*'ye tasarrufumda bulunan bağ mahsûlâtından bin beş yüz akçelik ürünü satmış ve teslim etmiştim. Sattığım bu ürün bedelinin bin yüz akçesini *Abdullah oğlu Yahya Beşe* adındaki bostancıya havâle etmiştim. O da bu havâleyi kabûl etmiş ve geriye zimmetinde dörd yüz akçe kalmıştı. Bu durumda sözkonusu dörd yüz akçeyi de *Mehmet Beşe* bana teslim etmiş ve ben de almıştım. Ve böylece bu bin beş yüz akçeden *Mehmet Beşe*'nin zimmetinde hiç bir akçe ve hiç bir habbe kalmamış oldu.

Adı geçenin açık ikrâr ve itirafını *Mehmet Beşe* doğruladığında, durum olduğu şekliyle talep üzerine yazıldı...

21 Safer 1022/1613

Şahitler

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Osman oğlu Bekir Beşe,
Abdullah oğlu Keyvân,
Bünyâd oğlu Zülfikâr ve
diğerleri.

B23-127
Karz Akdi

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde kelb ve tahrîr ve iltimâs olunmağın deyüb şer'-i şerîf-i enverden mevlânâ kâtib *Mehmed Efendi bin 'Ömer* me'zûnen irsâl olunub ol dahi mahrûse-i *Galata* muzâfı *Kasaba-i Beşiktaş*'da *Sin'ân Paşa*-yı *Atik Mahallesi* kurbünde kefereden *mahalle Baba Kostantin veled-i Yanî* nâm zımmînin menziline varub zeyl-i vesîle-i muharrerü'l-esâmî müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i nebevî eyledükde mesfûr *Baba Kostantin veledi'l-mesfûr Yanî* meclis-i ma'kûd-ı mezbûrda hâmilü'l-rakîm *Etami veled-i Kostantin* nâm zımmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb işbu hâzır-ı bi'l-meclis mesfûr *Etami* zımmîye cihet-i karz-ı şer'iden altı yüz elli kuruş borcum ve deynimdir. İşbu huzûr-ı müslimînde âkilen ve tâbian ikrâr ve i'tirâf eyledüğün mevlânâ mezbûr meclisinde ba'de't-tehrîr ve mean ba's olunan iştâ-i şer'le meclis-i şer'e gelüb âla vukuihî inha ve takrîr etmeğin mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundı.

Fi'l-yevmi's-samin aşer min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe li-sene-i semâniye ve sitîiyne ve miete ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Bosnazâde İmâm Halil Efendi bin 'Abdullah Efendi,
'Ali Çelebi bin Ahmed,
Mehmed Ağa bin el-Hâc Hasan Efendi,
Mustafâ bin Ahmed,
Mehmed bin 'Abdullah,
İbrâhim bin Mustafâ,
Muhzır 'Abdullah Çelebi bin 'Ali.

B23-127

Aşağıda zikredilerek hususun yerinde tesbit edilerek yazılması ve ilgili makamlara iletilmesi için, yüce şer'î yargı meclisi tarafından *Mevlânâ Kâtip Ömer oğlu Mehmet Efendi* yetkili olarak gönderilmiştir. Adı geçen nâib de *Galata*'ya bağlı *Beşiktaş Kasabasının Sinan Paşa*-yı *Atik Mahallesi* yakınlarındaki gayrı müslimler mahallesinde bulunan *Yani oğlu Baba Kostantin* adlı gayrı müslimin evine varmış ve vesikanın alında isimleri yazılı bulunan Müslümanlar'ın huzurunda, yüce şer'î yargı meclisi kuruldu ve da vaya başlandı:

Adı geçen *Yanî oğlu Baba Kostantin*, kurulan şer'î yargı meclisinde, bu yazılı belgeyi elinde bulunduran *Kostantin oğlu Etami* adlı gayr ı müslimin huzurunda şöyle ikrar ve beyânda bulundu:

Şu anda şer'î yargı meclisinde hazır bulunan adı geçen *Etami* isimli gayr ı müslime, hukuken geçerli olan ödünç akdinden dolayı 650 kuruş borcum vardır. Yargı meclisinde bulunan Müslümanlar'ın huzurunda, borcunu, aklı başında ve kendi rızası ile ikrar ve i'tiraf eylediğini, yargıya yetkili nâib,söz konusu yargı meclisinde yazılı olarak tesbit etmiş ve sonra da kendisiyle beraber gönderilen şer'î mahkeme eminleriyle berâber, şer'î mahkemeye gelerek durumu olduğu gibi imhâ ve takrîr etmiştir. Bütün bunlar, olduğu gibi, talep üzerine sicile kaydedilmiştir.

18 Zilkade 1168/1754.

Şahitler

Abdullah Efendi oğlu Bosnâzâde İmam Halil Efendi,
Ahmet oğlu Ali Çelebi,
Hacı Hasan Efendi oğlu Mehmet Ağa,
Ahmet oğlu Mustafa,
Abdullah oğlu Mehmet,
Mustafa oğlu İbrahim,
Ali oğlu Muhzır Abdullah Çelebi

İS1/32 (216)

Alacağın Teslimi

Mahmiyye-i Konstantiniyye'de Tercümân Yûnus Mahallesi'nde sâkin olub hâlâ Eflâk Vilâyeti'nde olan fahri'l-cüyûş Bâlî Çavuş bin Rüstem tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekil olub vekâleti hasm-ı hâcet mahzarında nehc-i şer'î üzere sâbite olan *Danile veled-i Yani* zımmî meclis-i şer'-i şerîfde *Balban veled-i Rado ve Blak ve Vakça veled-i Betre* nâm çobanlar ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb müvekkil-i mezkûr *Bâlî Çavuş* vilâyet-i merkûmeden mezbûrân *Vukça* ile bana isâl için bin iki yüz on re's ganem irsâl itmişdi. Ba'de küllî hesâb bin yüz seksen re's ganem bâkî kaldı vâki' hâl su'âl olunub alıverilmesi matlûbumdur didikde gıbbe's-suâl mezkûr *Balban Vukça* cevâblarında fi'l-hakîkâ mezbûr *Bâlî Çavuş* merkûm *Danil*'e isâl için vilâyet-i merkûmeden...bin iki yüz on re's ganem teslîm eyledi ben dahi tesellüm idüb seksen üç re's ganem *Mahmiyye-i İstanbul'da merkûm Danil*'e teslîm eyledük ol dahi kabz ve tesellüm eyledi bâkî kırk yedi re's ganem anı dahi dahi teslîm idelüm deyü mukırr olduklarında kırk yedi re's ganemün teslîmi ile mezbûrân tenbîh olunub vâki' hâl bi't-taleb kayd olundı.

Tahriren fî evâ'il-i şehr-i Şa'bâni'l-mu' azzam sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

'Ali bin Yûsuf,
Ahmed bin 'Abdi,
Emrullah bin Mehmet,
'Osmân bin 'Ali,
Da'vûd Beşe bin er-recûl,
Mehmet bin Abdullah,
Bahşî bin Şehriyâr,
Ahmet bin 'Abdi,
Mustafâ bin 'Abdullah.

İS1/32 (216)

Büyük İstanbul Şehri'nde *Tercüman Yunus Mahallesi*'nde oturmakta olup halen *Eflak Vilayeti*'nde bulunan, askerlerin ilîhârı olan *Rüstem oğlu Bâli Çavuş* tarafından aşağıda zikredilen hususa vekil olup, vekaleti karşı taraf önünde ve şer'î usulde sâbıt olan *Yani veledi Danil* adlı gayrı müslim,şerefli şeriat meclisinde, *Rado veledi Balban* ve *Betre veledi Blak* ve *Vukça* adlı çobanların önünde konuşup anlatarak; "zikredilen müvekkil *Bâlî Çavuş*, adı geçen vilayetten, yukarıda söylenen *Vukça* ile, bana ulaştırmak için bin iki yüz on baş koyun göndermişti. Bütün hesaptan sonra, mevcut bin yüz seksen baş koyunu bana teslim etti, lâkin zimmetlerinde kırk yedi baş koyun bakî kaldı. Keyfiyetin sorulup alıverilmesi isteğimdir," dediğinde, sualden sonra adları geçen *Balban* ve *Vukça*, cevaplarında; "*hakikaten adı geçen Bali Çavuş*, bahsedilen *Danil*'e ulaştırmak için o vilayetten ...bin iki yüz on baş koyun teslim etti Ben de teslim alıp, seksen üç baş koyun ölüsüyle birlikte, toplam olarak bin yüz altmış üç baş koyunu, *İstanbul Şehri*'nde adı geçen *Danil*'e teslim ettik. O da teslim aldı ve tesellüm etti. Geriye kalan kırk yedi baş koyunu da teslim edelim," diye ikrar ettikleri zaman kırk yedi baş koyunun teslimi için adı geçenler tenbih olunup, keyfiyet, talep üzerine kaydedildi.

1021 senesi muazzam Şaban Ayı'nın başında (miladî 1612 senesi Eylûl Ayı sonunda) yazıldı.

Şahitler

Yusuf oğlu Ali,
Abdi oğlu Ahmet,
Mehmet oğlu Emrullah,
Ali oğlu Osman,
Er-recûl oğlu Davud Beşe,
Abdullah oğlu Mehmet,
Şehriyar oğlu Bahşî
Abdi oğlu Ahmet,
Abdullah oğlu Mustafa.

İS1/92 (675)

Gayrı Müslimler Arasında Rehin Akdi

Dârü's-saltanati's-seniyye Kostantiniyyetü'l-mahmiyyede vâki' *el-Hâc 'isa* mahallesinde sâkine olan işbu sâhibetü'l-kitâb *Dükene binti Yanko* nâm zımmiyye meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü't-tevkîrde mahalle-i merkûmede hâlike olan *Nihma binti Musa* nâm Yehudiyye'nin zevi'l-erhâm cihetiyle verâseti ve metrûkâtına vâzı'atü'l-yed olduğu nehc-i şer'î üzere sâbite olan *Hurosni binti Hâyim* nâm Yehudiye tarafından husûs-ı âtiü'z-zikre vekil olub vekâleti hasm-ı câhid mahzarında *Avraham veled-i Yame*

ve *Yakoni veled-i Musa* şahâdetleri ile sâbite olan zevci *Bâli veled-i Namir* nâm Yahudi mahzarında üzerine da'vâ idüb bundan akdem hâlike-i merkûmeden hâl-i sıhhatinde iki sikke-i hasene istikrâz idüb mukâbelesinde iki bin akçe kıymetlü sekiz miskal bir dizi incü ve üçyüz doksan akçe kıymetlü üç buçuk miskâl altun hâtem rehn vaz' etmişdim hâlen mezbûre *Nihmâ* hâlike olmağın meblağ-ı merkûmu mezbûre *Huroşni*'ye edâ ve ifâ idüb rehnimi taleb eldüğimde bana vermede ta'allül ider vâki' hâl suâl olunub alıverilmesi mailûburndur didikde gıbbe's-suâl mezkûr *Bâli* merkûmu vekâleti hasebiyle inkâr ile cevâb virmeğin mezbûre *Dökene*'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda *Yani veled-i Dimitri* ve *Yorgi veled-i Yani* nâm zımmîler li-ecli'ş-şahâde meclis-i şer'e hâzırân olub gıbbe'l-istişhâdi'ş-şer'î edâ-yı şahâdet-i şer'iyye idüb merkûm Nihma hâlike olduğu gün müdde'iyye-i merkûme Dökene sâlifü'z-zikr rehni merkûm *Bâli*'den taleb etdikde müvekkilemin yedinde olan metrûkâtı içindedir zâyi' olmaz bir kaç gün sabr eyle verelim deyü bizim huzûrumuzda ikrâr eyledi bu hususa şâhidleriz şahâdet dahi ideriz didiklerinde şahâdetleri ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye hayyiz-i kabûlde vâki' oldukdan sonra mezkûr *Bâli* i'âde-i kelâm edüb fi'l-vâki' hâlike-i merkûmede nice cümesne rehni olub rehn defterin buldum on beş sikke istikrâz etmiş lâkin mezbûre *Dökene*'nin rehni var idi sâir rehinler içinde bulunmayub zâyi' olduğu takdirce kıymetinin edâsiyle mesfûr *Bâli*'ye tenbîh olunub mâ-hüve'l-vâki' bi'l-taleb ketb ve tahrîr olunub yed-i tâlibe vaz' olundı.

Tahrîren fi'l-yevm et-tâsi' 'aşer min saferi'l-hayr sene isneyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Arslan Bese bin 'Abdullah,
İbrahim Çelebi bin Şa'bân,
Mehmed bin Mustafa,
Mehmed bin Receb,

'Ali bin Mansûr ve gayruhum.

İS1/92 (675)

Saltanat merkezi *İstanbul*'da bulunan *Hacı İsa Mahallesi*'nde oturan bu yazılı belge sâhibi *Yanko kızı Dökene* adlı gayrı müslim kadın, saygıdeğer yüce şer'î yargı meclisinde, aynı mahallede daha önce ölen *Musa kızı Nihmâ* adlı Yahudi kadının zeviler ham grubundan mirasçısı ve terekesinin sâhibi olduğu şer'î usule göre sâbit olan *Hâyim kızı Huroşni* adlı Yahudi kadın tarafından aşağıdaki zikredilecek hususa vekil olup vekâleti karşı hasım huzurunda *Yame oğlu Avraham* ve *Musa oğlu Yakomi* isimli gayrı müslimlerin şahitlikleriyle sâbit olmuş bulunan kocası *Namir oğlu Bâlî* adlı Yahudi huzurunda, onun aleyhine olarak şöyle iddia ve beyanda bulundu:

Bundan önce yukarıda adı geçen Moris'in sağlığında kendisinden iki güzel sikke ödünç almış ve karşılığında da 2000 akçe değerinde sekiz miskal ağırlığında bir dizi inci ve 390 akçe değerinde 3,5 miskal ağırlığında altın rehin olarak vermiştim. Şu anda adı geçen *Nihma* ölmüştür. Bu sebeple söz konusu ödünç aldığım meblâğ, mirasçısı *Huroşni*'ye ödedim, ifâ ettim. Karşılığında rehnimi talep ettiğimde bana verme hususunda bahaneler ileri sürer. Durumun soruşturularak rehnimin alınması, şer'î mahkemeden olan arzumdur.

İddiacının bu beyânı üzerine durum soruşturulmuş. Sonra da davalının vekili *Bâlî Efendi* iddiayı inkâr ile cevap vermiştir. Davacı *Dökene*'den iddiasını isbat edecek kesin delil talep olunduğunda, *Dimitri oğlu Yani* ve *Yani oğlu Yorgi* şahitlik etmek amacıyla şer'î yargı meclisine gelmişler ve şöyle şahitlik beyanında bulunmuşlardır:

Adı geçen *Nihma* öldüğü gün davacı *Dökene* zikri geçen rehni davalı *Bâlî*'den talep ettiğinde, davalı, müvekkilimin elinde bulunan tereke malları içindedir, zâyi olmaz. Bir kaç gün sabreyle de verelim diye bizim huzurumuzda ikrar eylemiştir. Biz bu hususa şahidleriz. Şahâdet dahi ederiz.

Şahitlerin bu beyanları üzerine, kardeşlerinin dürüstlükleri hususunda gereken soruşturma yapılmış ve kabûl edilebilir şahıslar oldukları tesbit edildikten sonra da'valı Bâlî tekrar şöyle bir defide bulunmuştur.

Gerçekten müteveffâda çok kimselerin rehni bulunmaktaydı. Rehin defterini buldum. 15 sikke ödünç almış. Ancak davacı *Dökene*'nin rehni de var olmasına rağmen, şu anda diğer rehinler içinde bulunamamıştır. Zâyi olmuştur.

Davalının bu ikinci beyânı üzerine söz konusu rehnin varsa aynısı, yoksa ve zâyi' olmuşsa kıymetini tazmin etmek üzere davalı vekili *Bâlî*'ye tenbih olunarak, durum olduğu gibi talep üzerine yazıldı ve tâlibin eline bu yazılı belge verildi.

19 Safer 1022/1613

Şahitler

Abdullah oğlu Arslan Beşe,
Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Mustafa oğlu Mehmet,
Recep oğlu Mehmet,
Mansûr oğlu Ali ve
diğerleri.

İS1/90 (622)

Gayr-i Müslimler Arasında Ödünç ve Rehin Akdi

Mahmiyye-i Kostantıniyye sun ebvâbından *Samadya* kapusı dâhilinde sâkine olan *İstimad binti Dimitri* nâm zımmiyye meclis-i şer'-i şerîfde mahmiyye-i mezbûrede *'Abdi Subaşı* mahallesinde sâkine sâhibetü hâze'l-kitâb *Kılatervipini binti Tranus* nâm zımmiyye tarafından ikrâr-ı âtiü'z-zikri tasdika vekil olub vekâleti hasm-ı câhid mahzarında *Toma veled-i Azgori* ve *Tologoz veled-i Dimitri* nâm zımmîler şahâdetleri ile sâbite olan zeyci *Dimitri veled-i Aleksi* mahzarında tâi'an ikrâr ve i'tirâf idüb bundan akdem mezbûr *Dimitri*'nin müvekkilesi ve zevcesi olan mesfûre *Kılatervipini*'den dörd bin akçe istikrâz idüb mukâbelesinde dörder bin akçe kıymetlü iki kıt'a istigân rehn vâz' etdim idi hâlen meblağ-ı merkûm dört bin akçeyi mezbûre Kılatervipini'ye edâ ve ifâ idüb ba'de'l-istifa' sâlifü'z-zikr rehnimî alub kabz eyledim zikr olunan husûsa müte'allık da'vâdan biribirimizin zimmetini ibrâ ve iskât eyledik ba'de'l-yevm bir tarik ile tarafeynden asâleten ve vekâleten da'vâ sudûr iderse lede'l-hükkâmi'l-kirâm mesmû'a olmaya didikde mukırra-i merkûmun ikrâr-ı meşrûhun mezkûr *Dimitri* bi'l-vekâle vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek mâ-hüve'l-vâki bi'l-taleb ketb olundı.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâdis min saferü'l-hayr sene isneyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Hüseyin bin Hamza...
'Ali Hoca bin Yusuf el-attâr,
Mehmed bin Mustafa,
'Osmân bin 'Ali,
'Ali bin Yusuf,
Papa Cani Salmo,
Dimitri Mulordi,
Yani İstimad,
Dali Sumyonoz Tranoz,
Sivainoz Nikola,
Papa Mihal Yani,
Yorgi Yani,
Mehil Andor.

IS1/90 (662)

İstanbul suru kapılarından *Samatya Kapısı* içinde oturan *Dimitri kızı İstimad* adlı gayrı müslim kadın, yüce şer'î yargı meclisinde, adı geçen şehirde bulunan *Abdi Subaşı Mahallesi*'nde oturan bu yazılı belgenin sâhibi *Tranus kızı Klatervipini* adlı gayrı müslim kadın tarafından, aşağıda zikredilecek ikrar beyânının tasdikine vekil olan ve vekâleti karşı hasmın huzurunda *Azgori oğlu Toma* ve *Dimitri oğlu Tologoz* adlı gayrı müslimlerin şâhitlikleriyle sâbit olan kocası *Aleksi oğlu Dimitri* huzurunda, kendi rıza ve talebiyle şöyle itiraf ve ikrarda bulundu:

Bundan önce, adı geçen *Dimitri*'nin müvekkilesi ve eşi olan *Klatervipini*'den 4000 akçe ödünç para aldım ve karşılığında 4000'er akçe kıymetinde iki parça istefan (istiğan) rehin olarak vermiştim. Şu anda söz konusu 4000 akçelik borcumu, alacaklı *Klatervipini*'ye ödedim, ifa ettim. Borç ödendikten sonra zikredilen rehin mallarımı geri teslim aldım. Bu konu ile ilgili olarak olmuş ve olacak bütün davalardan birbirimizin zimmetini ibrâ eyledik. Bugünden sonra herhangi bir yol ile taraflardan asâleten ve vekâleten dava söz konusu olursa, değerli hâkimler kalında geçerli sayılmaya.

İkrarcının bu şekildeki beyânını karşı taraf *Dimitri* de, kendi rıza ve isteği ile tasdik edince, durum talep üze-

rine yazılı hâle getirildi.

6 Safer 1022/1613

Şahitler

Hamza oğlu Hüseyin,
Attâr Yusuf oğlu Ali Hoca,
Mustafa oğlu Mehmet,
Ali oğlu Osman,
Yusuf oğlu Ali,
Papa Cani Salmo,
Dimitri Mulordi,
Yani İstimad,
Dali Sunyonoz Tranoz,
Sivainoz Nikola,
Papa Mihal Yani,
Yorgi Yani,
Mehil Andor.

İS1/8 (54)

Alım-Satım Akdi

Bundan akdem *Mahmiyye-i Kostantiniyye* sûru ebvâbından *Ceb-i 'Ali* kapusı hâricinde *Sivri Koz Mahallesi*'nde hâlik olan *Yenaki veled-i Dimitri Kabsal* nâm zımmînin ve sulbî oğulları *Dimitri* ve *Drako* ve *Ralu* nâm zımmîler meclis-i şer'-i şerîfde işbu sâhibü'l-kitâb *Mihail veled-i Manul* mahzarında ikrâr ve i'tirâf idüb emmim *Mihail veled-i Dimitri Kabsal*'dan bize irsle intikâl idüb mahalle-i merkûmede vâki' bir tarafı merhûm ve mağfûrunleh *es-Sultân Süleymân Han* vakfı ve bir tarafı merhûm *Yahya Paşa* vakfı ve bir tarafı sâhil-i bahr ve bir tarafı tarîk-i 'âmm ile mahdûd olub tahtânî iki mahzeni ve limanı ve su kuyusu ve üzerinde iki bâb evleri ve üzerinde altı bâb evleri müştemil mesâg-ı müşterek mutasarrıf olduğumuz mülk-i mevrûsumuzun merhûm-ı müşârünileyh *Sultân Süleymân Han Hazretleri*'nin vakfı tarafından olan nısf-ı şâyi'ini mezkûr *Mihail*'e elli bin nakd-i râyic fi'l-vakt karz akçeye bey'-i bâtıl ile bey' ve teslîm idüb ol dahi iştirâ' ve kabz ve tesellüm etdikden sonra semen-i merkûm elli bin akçeyi bi'i-tamâm merkûm *Mihail* yedinden alub kabz eyledik ve her birimizin âhar hissesinin derkine emr ve kabûlü hâviye kefâletle iki kefil olduk. Ba'de'l-yevm sâlifü'z-zikr nısf-ı şâyi'i keyfe mâ-yeşâ mutasarrıf olsun didüklerinde mukır *Drako Manul*'un ikrâr-ı meşrûhun mesfûr *Mihail* vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi'i-taleb kefb olundı.

Tahrîren el-yevm el-'âşir min Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Şühûdühâ fî tahti hücceti'l-âtiyeti'l-mukayyede.

İS1/8 (54)

Bundan önce Büyük *İstanbul Şehri* sûru kapılarından *Ceb-i Ali(Cibali) kapısı* dışında, *Sivri Koz mahallesinde* ölmüş olan *Dimitri Kabsal veledi Yenaki* adlı gayrı müslimin öz oğulları *Dimitri* ve *Drako* ve *Ralu* namındaki gayrı müslimler, şerefli şeriat meclisinde, kitap sahibi işbu *Manol veledi Mihail*'in önünde ikrar ve itiraf edip; "amcâm *Dimitri Kabsal veledi Mihail*'den bize mirasla intikal edip bahsi geçen mahallede bulunan, bir tarafı rahmetli ve günahları affedilmiş *Sultan Süleyman vakfı* ve bir tarafı merhum *Yahya Paşa vakfı* ve bir tarafı deniz sahili ve bir tarafı umumî yol ile sınırlanmış olup, alttaki iki mahzeni ve limanı ve su kuyusu ve üzerinde iki kapı evleri ve onun üzerinde altı kapı evleri içine alan, ortaklaşa sahip bulunduğumuz ve verasetle elde ettiğimiz mülkümüzün, kendisine yukarıda işaret olunan merhûm *Sultan Süleyman Han Hazretleri*'nin vakfı tarafında olan müşterek hissesinin yarısını, adı geçen *Mihail*'e zamanın rayiç bedeli olan elli bin akçeye karşılık kati satışla satıp ve teslim edip, o da satın ve teslim aldıktan sonra, bahsedilen elli bin akçelik bedelini adı geçen *Mihail*'in elinden tamamen aldık ve her birimizin diğer hissesinin elde tutulmasını kabûl edip, geniş kefâletle iki kefil olduk. Bu günden sonra, evvelce zikredilen müşterek hissenin yarısını istediği gibi kullansın." dediklerinde, konuşan *Drako Manul*'un uzun uzadıya ikrarını sözü geçen *Mihail* de yüzüne karşı ve diliyle tasdik edip doğrulayınca, keyfiyet, talep üzerine kaydedildi.

1021 senesi Cemaziyel-âhir Ayı'nın onuncu günü (miladî 1612 Cumartesi günü) yazıldı.

Şahitler

Şahitler, aşağıdaki vesikanın alında yazılıdır.

K1 (86)

Taşkın İnşaat

Veçh-i tahrîr-i sicil oldur ki;

Karye-i İsile'den *Mığdıs bin Keşiş* nâm zımmî meclis-i şer'e karye-i mezbûrdan *Hûdâverdi bin Heder* nâm zımmî bineleyhi ve vekâletini an kabel-i babası *Heder* ba'de sübûtü'l-vekâle ihzâr eyleyüb dedi ki, "mezbûr *Hûdâverdi* ve babası *Heder* evimin kapusun önünde sonradan oyabu ve baca açdılar, benim evime zararı vardur" dedikde mezbûr *Hûdâverdi*'ye bi'l-muvâcehe su'âl olundukda sonradan yaptığın ikrâr eyleyüb mezkûr *Mığdıs*'a zarârını inkârla cevâb virücek 'udûl-i müslimînden *Daşdemir bin Mehmed* ve *Mûsâ bin Mehmed* ve *Minnet bin Mehmed* ve *Canis bin Keşiş* ve *Tavit bin Karaman* ve *Erkan bin Şaziman* şahâdet eyleyüb dediler ki, "biz şâhidiz şahâdet dahi iderüz ki mezbûr *Hûdâverdi*'nin sonradan yaptığı duvarın ve bacanın mezkûr *Mığdıs*'ın evine zârârdur deyû şahâdet eyledüklerinde şahâdetleri ba'de't-tezkiye kabûl kılınub zikr olan duvarın kal'ına ve bacanın ... hükm olunub gibbe't-taleb sicil olundı.

Tahrîren fî evâ'il Şa'bân min şuhûr-ı sene selâse ve hamsin ve tis'a miete

Şuhûdü'l-muhzır

İskender bin Teberrük ve
Mardik bin Ketson ve
Agob bin Eşhan ve
Mehmed Ağa bin Ahmed.

K1 (86)

Sicilin yazılış sebebi odur ki;

İsile Köyü'nden *Keşiş oğlu Mığdıs* isimli gayrı müslim, adı geçen köyden *Heder oğlu Hüdaverdi* isimli gayrı müslimin kendisini ve babası *Heder* tarafından ona verilen vekâletini, vekâlet sâbit oldukdan sonra, şerîat meclisinin huzuruna getirtip dedi ki; "bahsedilen *Hüdaverdi* ve babası *Heder*, evimin kapısının önünde sonradan duvar ve baca açdılar. Benim evime zararı vardır," dediğinde, sözü edilen *Hüdaverdi*'nin yüzüne karşı sorulduğu zaman, sonradan yaptığını itiraf edip, adı geçen *Mığdıs*'a zararı olduğunu inkar ederek cevap verince, adil müslümanlardan *Mehmet oğlu Daşdemir* ve *Mehmet oğlu Musa* ve *Mehmet oğlu Minnet* ile *Keşiş oğlu Canis* ve *Karaman oğlu Tavit* ve *Şaziman oğlu Erkan* şahidlik edip dediler ki; "biz görgü şahidliği de yaparız ki, bahsedilen *Hüdaverdi*'nin sonradan yaptığı duvarın ve bacanın, adı geçen *Mığdıs*'ın evine zararı vardır," diye şahidlik ettiklerinde, şahidlikleri soruşturulduktan sonra kabûl edilip, bahsedilen duvarın temelinden yıkılmasına ve bacanın ...(kaldırılmasına) hükmolunup, talep üzerine sicile geçirildi.

953 senesi aylarından Şaban Ayı başında (miladî 1546 yılı Eylül sonu) yazıldı.

Şahitler

Teberrük oğlu İskender
Ketson oğlu Mardik
Eşhan oğlu Agop ve
Ahmet oğlu Mehmet Ağa

İS1/95 (702)

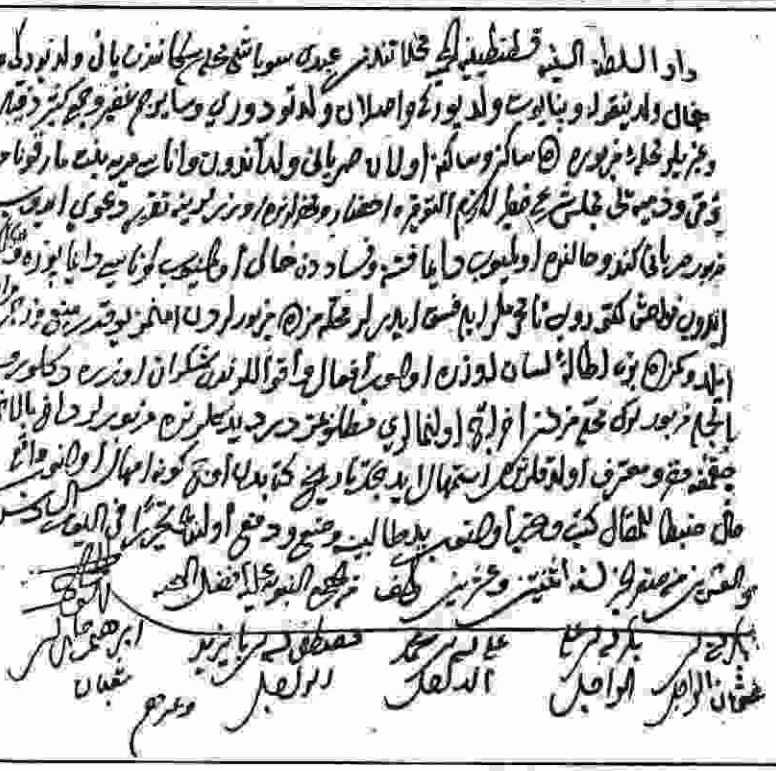
Gayr-i müslimlerin gayr-i meşru' fiillerinin cezâlandırılması

Dârü's-saltanati's-seniyye-i *Kostantıniyye* el-mahmiyye mahallâtından *'Abdi Subaşı* mahallesi sükkânından *Yani veled-i Yorgi* ve *Mihal veled-i Nikola* ve *Panayot veled-i Yorgi* ve *Aslan veled-i Todori* ve sâir cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr zımmîler ve gayriler mahalle-i mezbûrede sâkin ve sâkine olan *Sûryani veled-i Andon* ve anası *Mariye* bintü *Morko* nâm zımmî ve zımmiyye meclis-i şer'-i hatîr-i lâzımü'l-tevkîre ihzâr ve mahzarlarında üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb mezbûr *Sûryani* kendü hâlinde olmayub dâima fitne ve fesâddan hâli olmayub ve anası dâima nezevenklik idüb fevâhuş getürüb nâ-mahremler ile fısk ve şer mahallemizde mezbûrlardan emânımız yokdur men' ve zecr murâd eylediğimizde bize itâle-i lisân üzere olub el'âl ve akvâllarından şükrân üzere değiliz ve bi'l-cümle mezbûrların mahallemizden ihrâç olunmaları matlûbumuzdur didiklerinde mezbûrlar dahi bi'l-âhar çıkmağa mukar ve mu'terif olduklarından istintâk idicek târîh-i kitâbdan üç güne imhâl olunub vâki' hâli zabten fi'l-makâl kelb ve tahrîr olunub yedi tâlibine vaz' ve def' olundı.

Tahrîren fî'l-yevm es-sâdis ve'l-'işrîn min saferü'l-hayr sene isneteyn ve 'işrîn ve elf min hicreti'n-nebeviyye aleyhi efdalü't-tahiyye...

Şühûdü'l-hâl

Bekir Beşe bin 'Osman er-recûl.

Bekir Beşe bin 'Ali er-recül.
'Ali Beşe bin Mehmet er-recül.
Mustafa Beşe bin Bâyezid er-recül.
İbrahim Çelebi bin Şa'bân ve
gayruhüm

İS1/95 (702)

Saltanat merkezi *İstanbul* şehri mahallelerinden *Ahdi Subası* mahallesi sâkinlerinden *Yorgi oğlu Yani, Nikola oğlu Mihal, Yorgi oğlu Panayot, Todori oğlu Aslan* ve sâire bir çok gayri müslim ve başkaları, aynı mahallede oturan *Andon oğlu Sûryânî* ve anası *Marko kızı Mariye* adlı gayri müslimleri, saygıdeğer yüce şer'î yargı meclisine getirip, huzurlarında aleyhlerine olarak şöyle iddiada bulundular:

Bu *Sûryânî* kendinde değildir. Daima fitne ve fesad çıkarmaktadır. Anası da her zaman pezevenklik edip kötü fiiller işlemekte, mahremi olmayan şahıslarla hâşır-neşir olmaktadır. Mahalle sâkinleri olarak bunlardan memnun değiliz. Kendilerine engel olmak istediğimizde bize kötü sözler sarfetmektedirler. Bunların söz ve davranışlarından hoşnut değiliz. Bu şahısların mahallemizden çıkarılmalarını istiyoruz.

Bunun üzerine adı geçenler, suçlarını itiraf ederek, mahkemeden üç gün mühlet istediler.

Durum, söylenenler zaptedilerek yazıldı ve isteyenlere teslim edildi...

26 Safer 1021/1612

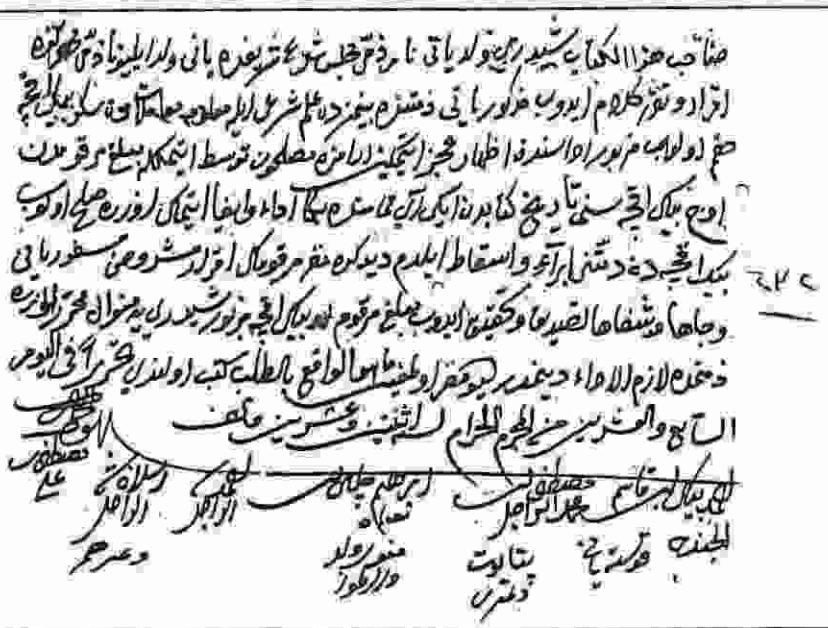
Şahitler

Osman oğlu Bekir Beşe.
Ali oğlu Bekir Beşe.
Mehmet oğlu Ali Beşe.
Bâyezid oğlu Mustafa Beşe
Şaban oğlu İbrahim Çelebi ve
diğerleri.

İS1/87 (632)

Aciz Belgesi Ve Sulh Akdi

Sâhib-i hâze'l-kitâb Şidremi veled-i Yani nâm zimmî meclis-i şer'-i şerîfde *Yani veled-i İlyota* (nâm) zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezkûr *Yani* zimmetinde beynimizde 'ilm-i şer'î ile ma'lûm mu'âmelâtdan sekiz bin akçe hakkım olub mezbûr edâsında izhâr-ı 'acz itmeğin aramıza muslihûn tavassut etmekle meblağ-ı merkûmdan üç bin akçesini târîh-i kitâbdan iki ay tamamın-

da bana edâ ve ifa etmek üzere sulh olub bin akçeden zimmetini ibrâ' ve iskât eyledim didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı mesrûhun mesfûr Yani vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idüb meblağ-ı merkûm bin akçe mezbûr *Şidremi*'ye minvâl-i muharrer üzere zimmetinde lâzımü'l-edâ deynimdir deyü mukır olmağın mâhüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı.

Tahriren fi'l-yevm es-sâbi' ve'l-işrîn min muharremü'l-harâm sene isneyn ve 'işrîn ve elf.

Şühûdü'l-hâl

Ahmed Beg bin Kasım el-cündî
Mustafa bin Mehmed er-recûl
İbrahim Çelebi bin Şa'bân
Ahmed Beşe er-recûl
Arslan Beşe er-recûl
Mustafa bin 'Alî
Kosta Yani
Panayot Dimitri
Menol veled-i Vlatoz.

İS/87 (632)

Bu yazılı belge sâhibi *Yani oğlu Şidremi* adlı gayr-i müslim, yüce şer'î yargı meclisinde, *İlyota oğlu Yani* adlı gayrî müslim huzurunda şöyle ikrar ve beyanda bulundu:

Adı geçen *Yani*'nin zimmetinde, aramızda çeşidi ve mahiyeti hukuken bilinen bazı hukukî muâmelelerden dolayı, 8000 akçe alacağım vardır. Adı geçen borçlum, borcunu ifadan acze düştüğünü beyan etmiştir. Bu sebeple aramıza sulh ediciler girmiş ve bizi şu şartlarla sulh etmişlerdir:

Söz konusu meblâğdan 3000 akçesini bu yazılı belge tarihinden itibaren iki aya kadar borçlu bana ifa edecek, Ben de 1000 akçeden onun zimmetini ibrâ edeceğim.

Bu ikrar beyânını borçlu *Yani* de açıklandığı şekilde mahkeme huzurunda ve vicâhî olarak tasdik eylemiş ve zikredilen 1000 akçelik meblâğ da ödenmesi gereken borcumdur diyerek ikrarda bulunmuştur. Neticede durum tarafların talebiyle sicile kaydedilmiştir.

27 Muharrem 1022/1613

Şahitler

Kasım oğlu Ahmed Bey,
Mehmed oğlu Mustafa,
Şahan oğlu İbrahim Çelebi,
Ahmed Beşe,
Arslan Beşe,
Ali oğlu Mustafa,
Kosta Yani,
Panayot Dimitri,
Vlatoz oğlu Menol.

İS/10 (61)
Alım-Satıma Vekâlet

Bundan akdemMahmiyye-i Galata'ya tâbi'Ortaköy' de hâlike *Sinyorita binti Dimo veled-i Todori Klak'ın amcası olub* vârisi olan üncü tâifesinden *Mano veled-i Todori Klak* nâm zımmî meclis-i şer'-i şerîfe sâhibü'l-hâze'l-kitâb *Yani veled-i Yorgi* mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb karye-i merkûmede vâki' hâlike-i merkûmeden bana irsle intikal iden mülk menzili ve bağçeyi bey'e mezbûr *Yani* 'yi vekil etmiştim. Mezbûr dahi menzil-i mezbûru seksen bin akçeye *el-Amân oğlu* dimekle ma'rûf *Yahudi* 'ye vekâleten bey' idüb ve bağçeyi altmış bir akçeye *Hazînedâr Başı* 'na bey' eyledüğüne vekîl olunan semeni olan seksen bin akçeyi mesfûr *el-Amân* oğlundân ve bahçenün semenü olan altmış bin akçeyi *Hazînedâr Başı* 'ndan alub kabz eyledüm. Ba'del'l-yevm husûs-ı merkûma müte'allik merkûm *Yani* ile da'vâ ve nizâ'um yokdur. Bir tarîkle asâleten ve vekâleten da'vâ sâdır olursa lede'l-hükkâmi'l-ikrâm mesmû'a olmaya didikde mukırr-ı merkûmun ikrâr-ı mesrûhun mezbûr *Yani* vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi'l-taleb kateb olundı.

Tahrîren fî evâ'il-i Cemâziye'l-âhire sene ihdâ ve 'işrîn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl
İbrâhim Çelebi bin Sin'ân,
Emrullah bin Mehmed,
Ali bin Yûsuf,
Mustafâ bin 'Abdullah er-recûl ve gayruhum.

İS1/10 (61)

Bundan önce*Galata Şehri* 'ne bağlı olan *Ortaköy* 'de ölen *Todori veledi Dimo kızı Sinyorita Klak'ın amcası* olup, varisi olan üncü esnafından *Todori Klak veledi Mano* adlı gayrı müslim, şerefli şeriat meclisinde, kitap sahibi *Yorgi veledi Yani* 'nin önünde konuşup anlatarak; "adı geçen köyde bulunan ve bahsedilen ölü kadından bana verasetle intikal eden ev ve bahçe mülkünü satmağa, sözü edilen *Yani* 'yi vekil etmiştim. Sözü edilen de, bahsedilen evi seksen bin akçeye *el-Amanî* oğlu diye tanınan *Yahudi* 'ye vekâleten satıh ve bahçeyi de altmış bin akçeye *Hazinedar Başı* 'na satıı. Vekil olunan, evin bedeli olan seksen bin akçeyi *Hazinedar Başı* 'ndan alıp teslim aldım. Bu günden sonra, bahsedilen hususla ilgili olarak, sözü edilen *Yani* ile davam ve çekişmem yokdur. Her hangi bir sebeple dava ortaya çıkarsa, hâkimler ve büyükler arasında dinlenilmesin, "dediğinde, adı geçenin uzun uzadıya ifade edilen ikrarını, sözü edilen *Yani* de yüzüne karşı ve diliyle tasdik edip doğrulayınca, keyfiyet, talep üzerine kaydedildi.

1021 senesi Cemaziyelahir Ayı'nın başında (milâdî 1612 Yılı Temmuz Ayı sonu- Ağustos Ayı başı) yazıldı.

Şahitler
Sinan oğlu İbrahim Çelebi,
Mehmet oğlu Emrullah,
Yusuf oğlu Ali,
Abdullah er-recül oğlu Mustafa ve diğerleri.

§.4-Ceza, Usûl Ve Vergi Hukuku İle Alâkalı Örnek Siciller

İS1/49 (332)

Cizye Tahsilini Şikâyet

Vilâyet-i Anadolu'da, *Kırşehri Sancağı*'nda, *Hâcı Bektaş Kazası*'na tâbi' *Mecuri* nâm karye papası olan papa *Anton Yani* kethüdâsı *Sinak veled-i Maisve Bali veled-i Dirzek* nâm zımmîler meclis-i şer'-i şerîfde sâhib-i hâze'l-kitâb papa *Damaskano veled-i Yakomi* mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb "mezkûr papa *Damaskano* karındaşı *İbrâhim Beg* liva-yı merkûmeye beg olduğında bizim karyemizin cizyesini cem' eyledüğinde bizden ziyâde cem' idüb bize zulm eyledi" deyü ziyâde-i merkûm papa *Damaskano*'dan da'vâ idüb "beynimizde de'âvî-i kesîre ve münâza'ât-ı sedîde vâki' olmuşdu el-hâletü hâzihi aramıza muslihun tavassut idüb husûs-ı merkûmu sekiz yüz akçeye sulh eyledüklerine biz dahi sulh-i merkûmu kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm alub kabz idüb sâlifü'z-zikr husûsa müte'allik da'vâdan merkûm papa *Damaskano*'nun zimmetini ibrâ-i 'âmmile ibrâ ve iskât-ı tâm ile iskât eyledi. Ba'de'l-yevm bir tarîk ile asâleten ve vekâleten da'vâ sâdır olursa lede'l-hükkâm ve'l-kirâm mesmû'a olmaya" didüklerinde mukırrûn-ı merkûmunun ikrâr-ı meşrûhların mesfûr papa *Damaskano* vicâhen ve şifâhen tasdîk ve tahkîk idicek vâki' hâl bi't-taleb kelb olundı.

Tahrîren fî selh-i Ramazânü'l-mübârek sene 1021.

Şuhûdü'l-hâl

İbrâhim bin Şa'bân,
'Ali bin Yûsuf,
Veli bin Mahmûd,
Mustafâ bin 'Abdullah,
'Abdi bin Ya'kûb,
Yani veled-i Limiton,
Yani veled-i Nikola el-haffâf,
Papa Nikola veled-i Polo,
Papa Gorayil veled-i Nikola.

İS/49 (332)

Anadolu Vilayeti Kırşehri Sancağı'nda *Hacı Bektaş Kazası*'na bağlı *Mecuri* adlı köyün papazı olan papa *Andon Yani* kethüdası *Mais veledi Sinak* ve *Dirzek veledi Bali* adlı gayrı müslimler,şerefli şeriat meclisinde, kitap sahibi *Yakomi veledi papa Damaskano*'nun önünde konuşup anlatarak; "adı geçen *Papa Damaskano*, kardeşi *İbrahim Bey* sözü edilen sancağa bey olduğu zaman, bizim köyümüzün cizyesini topladığı sırada bizden fazla toplayıp, bize zulmetti," diyerek fazlasını adı geçen *Papa Damaskano*'dan dava edip," aramızda birçok davalar ve şiddetli çekişmeler vuku bulmuştu. Şimdi aramıza arabulucular tavassut edip, bahsedilen hususu sekiz yüz akçeye sulh eylediler ve biz de bu sulhu kabûl ediyor ve sulh bedeli olan meblâğı tamam olarak teslim alıyoruz. Yukarıda zikredilen hususla ilgili davadan, adı geçen *Papa Damaskano*' nun zimme'i tam olarak temize çıktı ve tamamen düştü. Bu günden sonra her hangi bir sebeple, asaleten veya vekaleten dava meydana çıkarsa, hakimler ve büyükler arasında dinlenilmesin," dediklerinde yukarıda adı geçenler tarafından uzun uzadıya îfade edilen ikrarı, sözü edilen *Papa Damaskano* da yüzlerine karşı ve ağzı ile tasdik edip doğrulayınca, keyfiyet, taleb üzerine kaydedildi.

1021 senesi mübarek Ramazan Ayı'nın son gününde (miladî 24 Kasım 1612 Cumartesi günü) yazıldı.

Şahitler

Şaban oğlu İbrahim,
Yusuf oğlu Ali,
Mahmut oğlu Veli,
Abdullah oğlu Mustafa,
Yakub oğlu Abdi,
Limiton veledi Yani,
Kavaf Nikola veledi Yani,
Polo veledi Papa Nikola,
Nikola veledi Papa Gorayil.

İS1/17 (108)

Cizye Tahsili

Mahmiyye-i Kostantiniyye'de *el-Hâc'İsâ Mahallesi*'nde sâkin *Yahûdî* tâifesinden *Ohri* cemâ'atine cemâ'at başı olan *Salini veled-i Papule* meclis-i şer'-i şerîfde *Yehuda veled-i Yasef* mahzarında takrîr-i kelâm idüb cemâ'at-i mezbûreden mezkûr *Yehuda*'nın karındaşı *Kalik veled-i Yasef* mukaddema mürd olup yerine cizye defterinde mezbûr *Yehuda* nev-yâfte kayd olunmuşdı. Zimmetinde dörder yüz akçeden iki senede sekiz yüz akçe bâkî kalmışdır hâlâ taleb iderüm diyüb takrîrine muvâfık iki sureti defter ibrâz itmeğin vâki' hâl merkûm *Yehuda*'dan su'âl olundukda cevâbında fi'l-hakikâ ben karındaşım yerine defter-i hâkânîye nev-yâfte kayd olundum lâkin *Portakal* cemâ'atindenim deyüb *Ohri* cemâ'atinden olduğını inkâr idicek mezbûr *Salini*'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda yine *Yehud* tâifesinden *Papule veled-i Mûsâ* ve *David veled-i Yuşa* ve *Selbi veled-i Yâsef* nâm *Yahudiler* li'edâ'ş-şahâdet meclis-i şer'e hâzırun olub fi'l-hakikâ mezkûr *Yehuda* sürgün tâifesinden olmağın karındaşı mürd-i merkûm kalfa ve babaları cizye-yâfte ciz(ye)lerin *Ohri* cemâ'atine edâ eyledükleri ve *Ohri* cemâ'at başısı ola geldiği ma'lûmumuz ve bu husûsa şâhidlerüz şahâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şahâdet-i şer'iyye eyledükleri gibbe'l-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri hayyiz-i kabûlde vâki' olıcak mûcebiyle hükm birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundı.

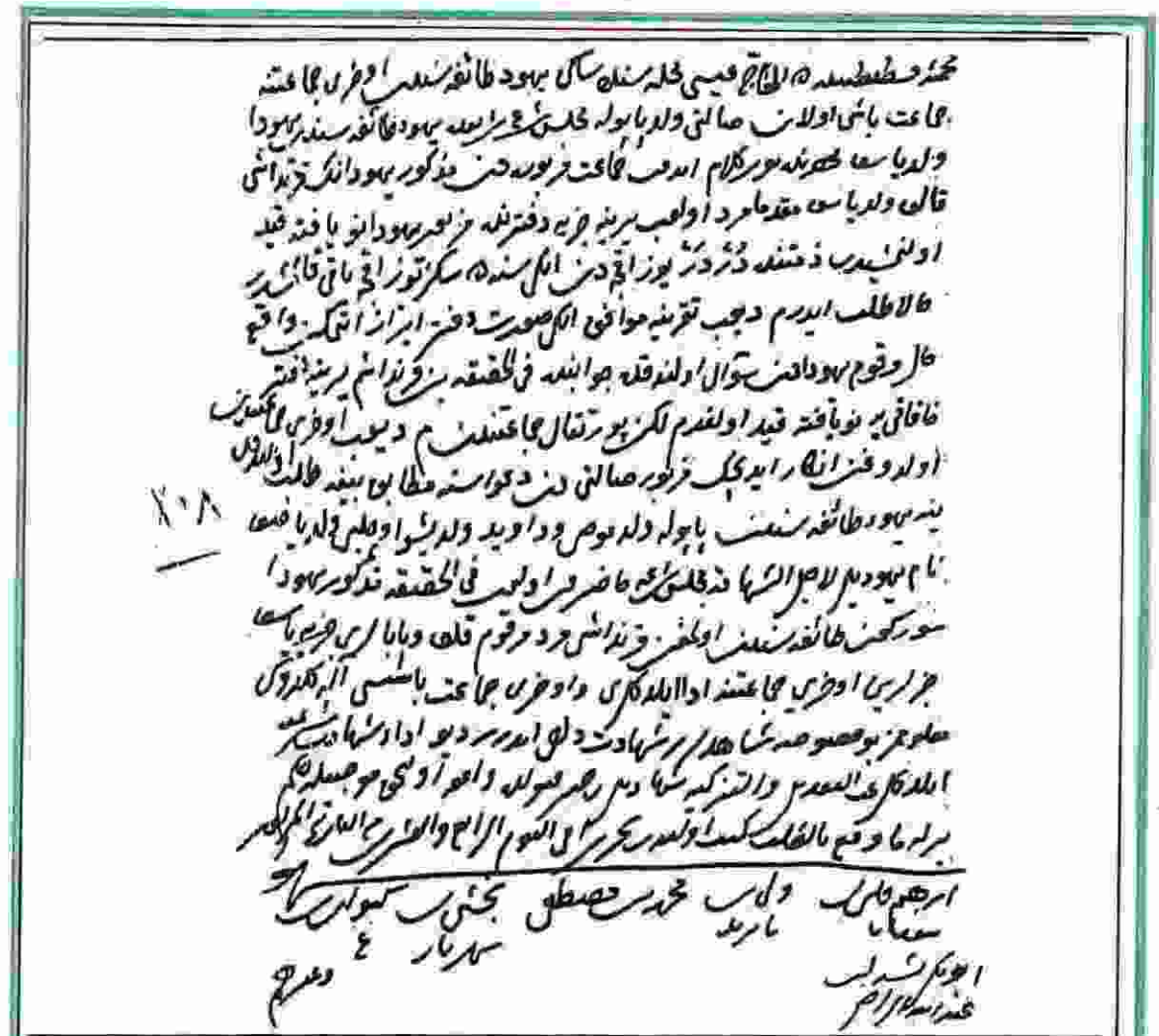
Tahrîren fi'l-yevm er-râbi' ve'l-'işrîn mine't-târih el-mezbûr.

Şuhûdu'l-hâl

İbrâhim Çelebi bin Şa'bân,
Veli bin Bâyezid,
Mehmed bin Mustafâ,
Bahsî bin Şehriyâr,
Ebubekir Beşe bin 'Abdullah er-recûl gayruhum.

İS1/17 (108)

Büyük İstanbul şehrinde *Hacı İsâ Mahallesi*'nde oturan, *Yahudi* ahalisinden *Ohri* cemaatine, cemaat başı olan *Papule veledi Salini*, şerefli şeriat meclisinde, *Yahudi* ahalisinden *Yasef veledi Yehuda* önünde konuşup; "sözü edilen cemaatten adı geçen *Yehuda*'nın kardeşi *Yasef veledi Kalik* daha önce ölmüş olup, yerine bahsedilen *Yehuda* cizye defterine yeni olarak kaydolunmuştu. Zimmetinde, dörder yüz akçeden iki senede sekiz yüz akçe bakî kalmıştır, hâlâ isterim, "deyip, anlaşına uygun olarak iki defter sureti çıkarıp gösterince, keyfiyet, ismi geçen *Yehuda*'dan soruldu. Cevabında; "gerçekten ben, kardeşim yerine *Defter-i Hakani*'ye yeni olarak kaydolundum, lâkin *Portakal* cemaatindenim," deyip *Ohri* cemaatinden oldu-

ğunu inkâr edince, yukarıda bahsedilen *Salini*'den davasına uygun delil ve şahit istendiğinde, yine *Yahudi* ahalisinden *Musa veledi Papule* ve *Yuşa veledi David* ve *Yasef veledi Selbi* adlı *Yahudiler*, şahitlik maksadıyla şeriat meclisinde hazır olup; "hakikaten adı geçen *Yehuda* sürgün güruhundan olduğu için, adı geçen kardeşi ölü *Kalik* ve babaları, borçlu bulundukları cizyelerini *Ohri* cemaatine ödedikleri ve *Ohri* cemaat başının almakta olduğu bizce bilinmektedir ve bu hususa şahidiz, şahitlik de ederiz." diye şeriat şahitliğini yerine getirdikleri, şahadetleri soruşturulup doğrulandıktan sonra kabûl edilince, vuku bulan hadise, mucibiyle karar verilerek talep üzerine kaydedildi.

Yukarıda geçen tarihin yirmi dördüncü günü yazıldı.

Şahitleri

Şaban oğlu İbrahim Çelebi,
Bayezid oğlu Veli,
Mustafa oğlu Mehmet
Şehriyar oğlu Bahşi,
Abdullah er-recûl oğlu Ebubekir Beşe ve diğerleri.

G2 (320)

Yahudi Matuk'un İltizamı

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; cenâb-ı izzetmeab sâbıkā sancak beyi olan *Ca'fer Bey Hazretleri* cânibinden kâtib *El-Hâc Mehmed* ve Satılmış *Yahudi Matuk bin Sâdullah* nâm âmili meclis-i şer'e getirûb *Şucâ* subaşıya teslîm edûb mezbûr *Şucâ* dahi alıb mütesellim oldukdan

sonra mezbûr âmil mahi Rebi'ü'l-evvel Ayı'nın gurresinden *Hüseyin Bey* dame mecdühu hazretleri tahvilinden işe mübâşeret edüb kabûl ettiği sebebden talebleriyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevm-i 20 Rebi'ü'l-evvel 948.

G2 (320)

Cenab-ı izzetmeab eski sancak beyi olan Câfer Bey Hazretleri tarafından kalip *Hacı Mehmed* ve *Satılmış Sadullah oğlu Yahudi Matuk*'u şer'î meclise getirip; *Şuca* subaşıya teslim eyledi. *Şuca* teslim aldıkdan sonra adı geçen *Matuk* amil -vergi toplayıcı- Rebiülevvel Ayı'nın başından itibaren *Hüseyin Bey Hazretleri* tahvilinden işe başladığını kabûl etti. Talepleriyle sicile kaydolundu.

20 Rebiülevvel 948/1541

G2 (319)

Vergi İhtizâmı

Vech-i tahrîr-i sicil budur ki; cenab-ı izzetmeab *Ca'fer Bey Hazretleri* vekili olan kâtib *el-Hâc Mehmed bin 'Ömer* ve *Satılmış Çavuş* ve *Yahudi Matuk bin Sadullah* nâm âmil ile meclis-i şer'e hâzırûn olduklarından mezbûr âmil an' tav'ın ve ihtiyâr ikrâr ve i'tirâf edüb didi ki; "mukâta'am tahvilinden kasâbhâne ve kabbân mahsûlünden mültezim olduğu mâldan bâde küllü hisâb müşârileyh bey hazretlerine yirmi bin *'Osmânî* akçe deynüm vardur. Sene semân ve erbâ'în ve tis'a ve miete mahi Saferinin nihâyetine gelinceye dek" didikde mukırr-ı mezbûrun vech-i meşrûh üzere ikrârın kâtib-i mezbûr tasdîk ve tahkîk etdükden sonra sihhat-i ikrârına hükmolunub bi't-taleb sicil olundu.

Tahrîren fî yevm-i 20 şehr-i Rebi'ü'l-evvel 948.

G2 (319)

Cenab-ı izzetmeab *Câfer Bey Hazretleri*'nin vekili olan *Ömer oğlu katip Hacı Mehmet* ve *Satılmış Çavuş* ve *Sadullah oğlu Yahudi Matuk* adındaki âmil -vergi toplayıcı- ile şer'î meclisde hazır oldular. Adı geçen âmil kendi arzu ve ihtiyarı ile şöyle ikrar ve itiraf etti; "mukataam tahvilinden kasabhane ve kabban mahsulünden mültezim olduğum maldan bütün hesap sonu adı geçen bey hazretlerine 948 senesi Safer Ayı'nın sonuna gelinceye dek, yirmi bin Osmanî akçe borcum vardır" dedi. *Yahudi Matuk*'un işbu ikrarını adı geçen katip dahi tasdik ve tahkik ettikden sonra sihhat-i ikrarına hükmolundu. Taleb üzerine sicile kaydolundu.

20 Rebiülevvel 948/1541

G2 (109)

Şehir Vergisini Zımmîlerin İltizam Etmeleri

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki, fahri'l-ümerâi'l-kirâm zülkadri'l-ihtirâm hâliyâ *Ayıntâb* Sancak Beyi olan *Ca'fer Bey* -dâme mecdehu- hazretlerinin *'Ali* nâm subâşısı cânibinden kâtib *El-Hâc Mehmed bin 'Ömer* meclis-i şer'iate gelüb mahrûse-i mezbûrun zımmîlerinden *Yûsuf* ve *Huçuk bin Ya'kûb Murâd* ve *Mûsa bin Gökçe* ve *Mahşi bin Tarakçı* ve *Kergüs bin Zeytun* ve *Yûsuf bin Dekalu* ve *Temur bin Hindi o* ve *Malkesbet* ve *Ya'kûb bin Derkek* ve *Sefer bin Mezman* ve *Küçük Ya'kûb bin 'Abdi* ve *Kara bin Babık, Tör (Tür) bin Ya'kûb* ve *Bedir bin Karagöz* ve *Köşgar (Köşkâr)* ve *Murâd bin Bedir* ve *Hıdır bin Bedir* ve *Zeytun Tarakçı* ve *Ya'kûb* ve *Horos İvez* ve *İhtiyâr bin Doz (Duz)* ve *Karagöz bin Tumas* ve *Güllü oğlu Hıdır* ve *Maksûd bin Habîb* ve *Devletyâr bin Bedir* ve *Habîb Çerçi* ve *küçük oğlu* ve *Merbit* ve *Zeytun* nâm zımmî dâhi hâzırûn olduklarında mezkûr zımmîler ikrâr ve i'tirâf idüb didiler ki; "nefs-i *Ayıntâb* mukâta'asını işbu sene semân ve erbâ'în ve tis'a miete Safer Ayı'nın on beşinci gününden ilâ sene-i kâmile kırk bin 'Osmânî akçeye mukâta'aya alub kabûl etdük ve meblag-ı mezbûrun edâsında bir birimize mûtezâmîn ve mütekâfilîn dahi olduk" didüklerinde kâtib-i mezbûr mukırr-ı mezbûrun zımmîlerdeki vech-i meşrûh üzere kelimâtların tasdîk ve tahkîk itdükden sonra iki cânibin rızâ ve ihtiyârları ile zikrolan mukâta'a makbûl tutulub kâtib-i mezbûr talebiyle sebt-i sicil olundı.

Tahrîren fî yevmi 17 şehr-i Saferi'l-muzaffer sene 948.

G2 (109)

Fahri'l-ümerâi'l-kirâm zülkadri'l-ihtiram halen *Anteb* sancak beyi olan *Câfer Bey* -şerefi devamlı olsun- Hazretlerinin *'Ali* adındaki subaşısı tarafından katip *Ömer oğlu Hacı Mehmet* şer'î meclise geldi, *Anteb* zımmîlerinden *Yu-*

Sûf ve *oğlu Haçuk* ve bir grup gayrı müslim dahi hazır oldular. Adı geçen zimmîler söz alarak şöyle ikrar eylediler; " *Anteb* vergisini işbu sene dokuz yüz kırk sekiz senesi Safer Ayı'nın on beşinci gününden itibaren tam bir sene için kırk bin *Osmanî* akçeye mukâta'aya alıp kabûl ettik, iltizâm ettik. Bu meblâğın ödenmesinde birbirimize zimmeten kefîl dahî olduk,"dediler. Adı geçen kâtip anılan zimmîlerin bu iltizam ve ikrarlarını tasdik ve tahkik ettikden sonra iki tarafın rıza ve ihtiyarlarıyla zikrolunan mukataa makbûl tutuldu. Adı geçen kâtibin talebiyle sicile kaydolundu.

17 Safer 948/1541

I. VE II. CİLTTE GEÇEN ŞAHIS İSİMLERİ

A

Abbasi , 76
Abbasiler , 79
Abdullah Efendi oğlu Çuhadar Mustafa , 20
Abdullah ibn-i Lühey'a el-Hadrami , 76
Abdullah oğlu Mehmed Bey , II/61
Abdullah oğlu Şeyh Hacı İbrahim Efendi, II/20
Abdullah oğlu Yusuf Çavuş , II/132
Abdurrahman Ağa (Hazinedâr) , II/191
'Abdurrahman bin Şeyh Turak Fakh , II/105
Abdurrahman Efendi bin Hamza (el-müderris) , II/4
Abdurrahman oğlu Şeyh Abdülkadir Efendi , 246
Abdurrahman oğlu Veli Bey , II/235
Abdülhayy oğlu Mustafa , II/66
Abdülmenân oğlu Ali Ağa , II/66
Abdüssamed Efendi , 239,240
Abdüsselâm oğlu Hüseyin Paşa , II/61
Adliye Vekili Şükrü Saraçoğlu , 61
Ahi Balişi , 352
Ahmed Beg nakkâş (Sipâhî) , II/169
Ahmed Beg sayyâd (Sipâhî) , II/169
Ahmed Beg.... (Sipâhî) , II/169
Ahmed Beşe ibn-i Mustafa (Bostancı neferatından) , II/127
Ahmed bin 'Ömer Hassa mi'mârları , II/67
Ahmed Cevdet Paşa , 80
Ahmed Efendi (el-kadı) , II/93
Ahmed Paşa , 50,, 225
Ahmed Paşa (Defterdâr) , II/167
Ahmet Efendi (müderris) , II/20
Ahmet oğlu Hacı Mustafa , II/92
Ahmet Oğlu Mehmet Beşe , II/113
Alâaddin (Müderris) , 246
Alâeddin Bey , 246
'Ali Aga-yı silâhdârân , II/169
'Ali Ağa bin 'Abdülmennân , II/65
Ali Ağa (kasapbaşı) , II/157
Ali Bese Yeniçeri , II/177
Ali Bey İbn-i Turhan (Sipâhîyândan) , II/48
Ali Debbâğlar Şeyhi , II/71
Ali Efendi bin Derviş (Nişancı) , 320
Ali Kethüdâ bin El-Hâc Ahmed , II/77
'Ali Paşa , II/169 ,, II/196
Ali Raifzâde (Haremeyn-i şerefeyn muhasebecisi) , II/186
'Ali Sipâhî , II/96
Ali (subaşı) , II/102 ,, II/104 ,, II/268 ,, II/233
Amr bin Âs , 76
Anadolu Kazaskeri Abdurrahman , 46
Anadolu Kazaskeri Abdurrahman Efendi , 19
Anteb Havas Emini Mehmed , 232
'Atik Sultan Mahmud , II/189
Aydınoğlu el-hac Hüseyin (uncu başı) , II/43

B

Bâli Çavuş bin Rüstem , II/256
Bâli Paşa , II/60,61
Beg (Sipâhî) , II/169
Beg (Ulûmî) , II/169
Bekir Beynâm , II/73
Beşiktaş subaşısı Mehmed , 234
Bostancıbaşı Ağa Hazretleri , 38
Budak Beg ibn-i Ferhâd Beg (Erbâb-ı timardan) , II/174,175
Burdur Kadısı Mehmed Es'ad , 28
Burhan Kethüda , II/107

C

Ca'fer Bey Hazretleri (sancak beyi) , II/267, 268
Ca'fer Paşa ibn Abdüsselâm , 245
Ca'fer Re'is ibn 'Abdullah , 245
Camiü's-Sakk , 18

Ç

Çandarlı Kara Halil Hayreddin Efendi , 67
Çavuşzâde Es-Seyyid El-Hac Zeynelâbidin Ağa , 43,, 48

Çavuşzâde Muhammed Emin bin İsmail , 22
Çelik Mehmed Paşa bin El-Hac Ahmed Paşa,27
Çivizâde Efendi İstanbul müftüsü , II/71

D

David veled-i yaşa , II/266
Debbağzâde Numan Efendi , 18
Derviş bin silâhdâr , II/169
Derviş Mustafâ , 24,25
Derzi Hızır Cirlavuk Sipahisi , II/69
Dr.C.Truhelka , 12
Dürrîzâde Mehmed Ârif Efendi , 18

E

Ebu Musa el-Eş'arî , 76
Ebu Yusuf , 76
Ebu Yûsuf İmâm-ı Sâni , 239
Ebüssuud , 67
El-Bağdâdi , 67
El-Fakir Abdurrahman El-Kâdî Bi Asker-i Anadolu , 46
El-fakî Mustafâ Serdâr , II/203
El-Hâc Abdi , II/157
El-Hac Hüseyin bin Aydın (uncu başı) , II/42
Şeyh İbrâhim b.Mehmed@, II/45
El-hâc İbrâhim Efendi bin 'Abdullah (Eş--Şeyh) , II/19
El-Hâc Mehmed , II/157
El-Hac Mehmed Ağa (Eski anbar emini),II/172
El-Hâc Mehmed (Asesbaşı)Hacı Mehmed,II/104
El-Hâc Mehmed bin Ömer , II/268
Elhâc Mehmed bin 'Ömer (Kâtip) , II/177
El-hâc Mehmed bin 'Ömer (Şeyhü'l-habbâzân) , II/177
El-hac Muhammed Ağa (Tersâne-iâmire anbârında emn-i sâbık) , II/172
El-Hac Mustafâ b.Ahmed (Sipâhî) , II/91
El-müderrisîn-i kirâm bin Ahmed Efendi , II/19
Es-Seyyid 'Abdulkadir Halîfe (İmâm) , II/23
Es-Seyyid Abdullah Şâkir(Müderris-zâde),II/187
Es-Seyyid 'Abdurrahman Efendi , II/91
Es-Seyyîd 'Abdurrahman Efendi İbn-i Es-Seyyîd Muhammed , II/139
Es-Seyyid Ahmed , II/187
Es-Seyyîd Ahmed İlmî bin Es-Seyyîd Muhammed , II/21
Es-Seyyid El-Hac Abdurrahman Efendi , 48
Es-Seyyid Ferruh , II/176
Es-Seyyid Halil Efendi , II/118,119
Es-Seyyid Halîl Efendi (Müderris) , II/191
Es-Seyyid Hasan Çelebi , II/176
Es-Seyyid İdrîs , II/211
Es-Seyyid İnâyetü'llah Halîfe , 43
Es-Seyyid İsmâ'îl Çelebi , II/30
Es-Seyyid Mahmûd bin Mehmed (el-kâdî) , II/151
Es-Seyyid Mehmed bin Mehmed , II/93
Es-Seyyid Mehmed bin Seyyid Ali , II/131
Es-Seyyid Mehmed Çelebî bin Hüseyin Efendi , II/67
Es-Seyyid Mehmed ibn-i Es-Seyyid Ahmed,II/123
Es-Seyyîd Muhammed Çelebi bin el-hâc Muhsin , II/21
Es-Seyyid Muhammed Efendi , II/112
Es-Seyyid Mumi Efendi bin Es-Seyyid İbrâhim Efendi , II/19
Es-Seyyid Mûsâ , II/91
Es-Seyyid Mustafa (çaryekçi) , II/157
Es-Seyyid Mustafâ Efendi , 239
Es-Seyyid Mustafâ ibn-i Ahmed , II/127
Es-Seyyid Mustafa Tevfîk Efendi , II/153
Es-Seyyid Mustafa Tevfik Efendi , II/153
Es-seyyîb Hızır Efendi bin es-Seyyid , II/124
Eş-Şeyh Ahmed bin Yûnus , II/201
Eş-Şeyh Hacı Ali bin Eş-Şeyh İbrahim Efendi , 27
Eş-Şeyh Hasan , II/91
Eş-Şeyh Hasan Efendi , II/91
Eş-Şeyh 'Ömer Efendi , II/140
Eş-Şeyh Seyyid 'Abdüssamed Efendizâde , II/67
Eyyub Ensârî , II/158

F

Fahr'ül-müderrisîn Ahmed Efendi , II/110
Faik Paşa , II/194
Fâik Paşa , II/200
Fakih Ahmed oğlu Kethuda Sıddık , II/200
Fatih , 14
Fâtih , 37,, 65,. 73
Ferhad Bey oğlu Budak Bey(Timar sahibi)II/175
Ferhâd (subaşı) , II/120

G

Gökçek 'Ali Efendi (Ayıntâb kadısı) , II/71

H

Hacı Ahmed Bey (muhtar) , II/190

Hacı Ahmed Paşa oğlu Çelik Mehmed , 28
Hacı Ahmet oğlu Ali Kethüda , II/77
Hacı Ali oğlu Şeyh Said , II/231
Hacıbaşı (a'yan vvekili) , II/190
Hâcı bin Mehmed (Saka yiğit başı) , II/48
Hacı İlyas oğlu Ümmet , II/138
Hacı Mahmud oğlu Seyyid Hacı Halil , II/119
Hacı Mehmed , II/268
Hacı Mehmed Çavuş (subaşı) , II/106
Hacı Muhsin oğlu Seyyit Mehmet Çelebi ,II/21
Hâcı Sâbit bin Şeyh Mansû , II/201
Halife Mansûr , 76
Hall Beg (Sipâhî) , II/169
Hâlil Bey İbn-i Küçük el-Hâv Mustafa Beşe (Sipahî) , II/175
Hall Bey (Sipâhi) , II/176
Hallîzâde Mevlânâ Muhammed Hamid , 42,43
Halil oğlu Ahmet (Kethüda) , II/173
Halil oğlu Mehmed Çavuş ,.II/66
Hamza Beşe Dergâh-ı Âli Yeniçerisi , II/48
Hamza Bey (zaim) , II/61
Hamza bin 'Ali , II/60
Hamza (Sipâhi) , II/198
Harun Reşid , 76
Hasan ağa bin Hüseyin (kethüda) , II/211
Hasan Ağa (dizdar) , II/233
Hasan Beg bin Taşcızâde (Sipâhî) , II/169
Hasan Beg Eyyûb (Sipâhî) , II/169
Hasan Beşe ibn-i 'Ömer (Bostancı neferatından) , II/127
Hasan (çaryekçi) , II/157
Hasan Fehmi Efendi , II/154
Hasan Kethüda , II/107
Hasan Kethüdâ , II/216
Hasan (mukâ'âât-ı merkûne emini) , II/167
Hasan (mukadar emini) , II/168
Hasan Paşa , 243
Hasan Subaşı (Beşiktaş zâbiti) , 332
Haydar Beg (Harput Sancağı mutasarrıfı)II/234
Haydar Paşa , 241,242
Hayyarzâde Ahmed Efendi (baş cerrah) , II/112,113
Hazret-i Şah Sultân İbnete es-Sultan Selîm Han , 253
Hızır İlyas , II/147
Hilâl bin Yahya el-Basrî , 28
Hubrotî Abdurrahman Efendizâde , II/153
Husrev Subaşı , II/104
Hüdaverdî oğlu Yusuf , II/56
Hürrem subaşı , II/217
Hüsameddm kethüdâ , II/215
Hüseyin Bey , II/61
Hüseyin Bey (Sancak beyi) , II/173
Hüseyin bin Yunâ , II/128
Hüseyin Efendi oğlu Seyyid , II/67
Hüseyin Kethüdâ , II/216
Hüseyin (Mukayyid) , II/187
Hüseyin oğlu Hasan Ağa (kethüda) , II/212
Hüseyin Oğlu Recep Efendi , 253
Hüseyin Paşa bin 'Abdüsselâm , (Rumeli Beylerbeyisi), II/60
Hz.Ömer , 76
Hz.Ömer Ebü'd-Derdâ , 76
Hz. Peygamber , II/154 ., 76

I

III.Ahmed , 14
III.Mehmed , 16
II.Mahmud , 66,, 77
II.Mahmut , 79
I.Murad , 67
I.Osman , 76
Isparta Kadısı Ca'fer , 46
Isparta Kadısı Ömer Efendi , 19
IV.Murad , 14

İ

İbnül-Emin Mahmud Kemal , 16
İbrâhim b.Mehmed Kethüdâ , II/78
İbrâhim Efendi (el-müderris) , II/15
İbrahim Halid (Başkatip) , II/215
İbrâhim ibn-i Mollâ Hall (el-müderris) , II/16
İbrahim Sırrı bey oğlu Ziya Paşa , II/215
İbrâhim (subaşı) , II/128
İbrahim Subaşı , II/196 ., II/218
İbrâhim (subaşısı) , II/132
İlyâs Kethüdâ , II/60,61
İmam Ebu Yusuf , 28,, 240
İmam Ebu Yusuf Hazretleri , 28
İmâm-ı Âzam Ebu Hanîfe , 28
İmam-ı Azam Hazretleri , 240
İmâm-ı 'A'zâm-ı Hümâm Elhâm-Ebu Hanîfe el-Kû , 239
İmâm-ı Efdâl-i Tilmiz-i Evvel Ebu Yûsuf Hazretleri , 28
İmam-ı Muhtâr-ı Sirâc-i Vehhâc Ebu Hanîfe El-Kûfî Nu'mân bin Sâbit , 28
İmâm-ı Sâlis Muhammed Hasan eş-Şeybânî , 28
İmâm-ı Sâlis Muhammed Şeybânî , 239
İmâm-ı Şâfiî , 290
İmam Muhammed , 28
İmam Züfer , 28

'İsa , II/251
İsa Efendi (müftü) , II/110
İshak oğlu Mevlâna Yakub , II/138
İsmail (çaryekçi) , II/157
İsmail Efendi (Mübâşir) , II/190
İsmail Hakkı Efendi , II/190
İzzet Mehmed Paşa (Vezir) , II/185

K

Ka'b İbn-i Yesâr , 76
Kâdı Hızır bin İsmâ'il , 343
Kadı Mevlânâ Nu'man , 43
Kadızâde Mustafa Efendi , II/110
Kansu Gavri , 76
Kanunî , 14,64,66
Kanunî Sultan Süleyman , 13,31,64
Karagöz oğlu Şeyh Ali , II/218
Kasım Ağa , 242
Kayseriye Efendisi Mustafâ Çavuş (mübâşir) , 248
Kazak , II/151,152
Kazasker Bosnalı Beyzâde Ahmed Efendi, 18
Kefere , II/160
Kethüdâ bin Ahmed Fakh , II/194
Kethüda Mehmet oğlu İbrahim , II/78
Kılıç Ağa , 242
Kitabü'l-Mehâdır ve's-Sicillât , 17,18
Küçük Hacı Mustafa oğlu Halil Bey (Sipâhi) , II/176

M

Mahmûd bin Şeyh Paşa , II/215
Mahmûd (El-Kadi-i be-Medine-i Üsküdar ,I-II/163
Mahmud (Üsküdar kadısı) , II/163
Mecelle-i Umû-ı Belediyye , 16
Mehmed Ağa , II/28
Mehmed Beg bin 'Abdullah , II/60
Mehmed Beg Miralay , II/60,61
Mehmed Beg....(Sipâhî) , II/169
Mehmed Beğ bin Hasan (Subaşı) , II/94
Mehmed Beşe b. Ahmed (Dergâh-ı Âli yeniçerilerinden) , II/112
Mehmed Bey (Sipâhî) , II/176
Mehmed bin Hüseyin Fakh , II/194
Mehmed bin Şeyh Mehmed (el-kadı) , 246
Mehmed Çavuş bin Halil , II/65
Mehmed Çelebi , II/67
Mehmed Çelebi (Bağlar Kâtibi) , II/10
Mehmed Çelebi b.Mevlânâ Bedrüddîn (el-Kâdi i Ankara) , II/36
Mehmed Efendi (el-Müderris) , 270,, 327
Mehmed Efendi (müderris) , II/6
Mehmed İzzet Paşa (Vezir) , II/187 ,, II/188
Mehmed (kasaplar kethüdası) , II/157
Mehmed oğlu Es-Seyyid Mehmed , II/93
Mehmed Oğlu Molla Mahmud(kadı) , 252
Mehmed Paşa , II/108 ,, II/230 ,, 28
Mehmed Paşa Karaman Beğlerbeğisi , II/174
Mehmed Paşa (Karaman Beğlerbeyi) , II/175
Mehmed (subaşı) , II/227
Mehmet Bey bin Kâsım (el-bevvâbü'l-sulânî , 232
Mehmet Oğlu Hacı , II/48
Mehmet Paşa (Karaman Beğlerbeğisi) , 242
Mehter Mustafa Ağa ibn-i el-hâc Mehmed, 225
Memlûk , 76
Memlüklüler , 73,, 76
Mevlânâ 'Abdi Çelebi (el-müderris) , 245
Mevlânâ 'Abdullah b. Sâkıb(el-müderris),II/138
Mevlânâ 'Abdurrahman bin Mustafâ , II/11
Mevlânâ Abdülvehhâb Efendi , 38
Mevlânâ 'Ali Çelebi ibn Mehmed , 245
Mevlânâ Bedrüddin'in oğlu Mehmed Çelebi (Ankara Kadısı) , II/36
Mevlana Edip İlyas Mustafa bin Bayram ,II/14
Mevlânâ Hâbil Efendi (Ayıntâb kadısı) , II/171
Mevlânâ kâtib Mehmed Efendi İbn-i Ömer,II/1
Mevlânâ Kâtib Mehmed Efendi ibn-i 'Ömer Efendi , II/18
Mevlânâ Kâtip Ömer Efendi oğlu Mehmed Efendi , II/19
Mevlânâ Kaya oğlu Molla Mehmet Çelebi ,II/138
Mevlânâ Mahmûd Efendi , II/124
Mevlânâ Mahmûd Efendi bin Mehmed (el-kadı) , 252
Mevlânâ Mahmûd Efendi (el-kadı) , II/35
Mevlânâ Mehmed , II/125
Mevlâna Mehmed Çelebi b. Mevlânâ Kaya , I-II/138
Mevlânâ Mehmed Çelebi el-ma'rû Şeyhzâde (el-müderris) , 245
Mevlânâ Mehmed Çelebi ibn Hasan-(el kadı) , 245
Mevlânâ Mehmed Çelebi ibn Hızır (el-mülâzım) , 245
Mevlânâ Mehmed Efendi , II/131
Mevlânâ Mehmed Efendi bin el-merhûm Behrâm (müderris) , II/245
Mevlânâ Mehmed Efendi (el-müderris) , 249
Mevlânâ Muhammed Hamîd , 41,42
Mevlânâ Muhyiddîn b.Şeyh Hüsâm , II/68,II/138
Mevlânâ Muslihiddin Efendi (Kadı) , II/164

Mevlânâ Muslihiddîn (Galata kadısı) , 246
Mevlânâ Mustafâ ibn Receb (el-mülâzım) , 245
Mevlânâ Nu'man Efendi , 48
Mevlânâ Nurullah Efendi bin Mehmed Efendi , II/34
Mevlânâ Ömer Efendi , 46
Mevlânâ Seyyid Ahmed b.Pîr Hasan , II/68
Mevlânâ Şeyh Ahmed bin Zekeriyyâ , II/202
Mevlânâ Şeyh Ahmed bin Zekerriyâ , II/237
Mevlânâ Şeyh Ahmed b. Zekeriyyâ , II/138
Mevlânâ Şeyh Mehmed bin Mahmûd Çelebi , 250
Mevlânâ Ya'kûb b. İshâk (el-müderris) , II/137
Miralay Reşad Beg (mutasarrıf) , II/214
Mirmirân-ı Karaman Hazret-i Mehmed Paşa , 248
Mir Subaşı , II/198
Mi'yâr-ı Adâlet , 14
Mollâ 'Ayas el-hatîb , II/176
Mollâ Ebu Bekir el-hatîb , II/176
Molla Halil oğlu Müderris İbrahim , II/17
Molla Hasan oğlu Seyyid Mahmud , II/72
Mollâ İsmâ'îl el-hatîb , II/176
Muaz bin Cebel , 76
Muhammed , 240
Muhammed Darbhâne-i Âmire Nâzırı , 50
Muhammed Es'ad El-Mevlâ , 27
Muhammed Mustafa Hazretleri , II/183
Muhammed Refik Efendi (Şeyhülislam) ,II/220
Mûsâ (aleyhi's-selâm) , II/211
Musa veledi Papule , II/267
Mustafâ Aga-yı (Sipâhî)yân , II/169
Mustafâ Ağa (Sipahi) , II/176
Mustafa 'Âsım (Kadı) , II/215
Mustafâ Beg Emîrü'l-ümerâ , II/197
Mustafâ Beg (Sancak beyi) , II/201 „ II/215
Mustafâ Beg (Ümerâ'l-izâm) , II/216
Mustafâ Beğ , II/107
Mustafâ Beğ bin Abdülmennân , 324
Mustafa Beşe (Dergâh-ı 'âlî Yeniçerileri serdârı) , II/12
Mustafa Bey (Beylerbeyi) , II/197
Mustafâ bin Abdullah Efendi (Çuhadâr) , II/19
Mustafâ bin 'Abdullah Hassa mi'mârlarından , 247
Mustafâ bin 'Abdülhayy (Hassa mi'mârı) , I-I/65
Mustafa bin Sâlih (yeni Cami-i Şerif çaryekçilerinden) , II/157
Mustafâ Çavuş (Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından) , II/153
Mustafa Çelebi (Antep hasları emini) , II/198
Mustafâ Kethüdâ ibn 'Abdullah , II/28
Mustafa oğlu Ahmed Beşe , II/127
Mustafa oğlu Mevlânâ Abdurrahman (Aran Kazası eski kadısı) , II/11
Mustafa Paşa , II/151
Mustafâ (Sipâhî) , II/198
Mutasarrıf Sofu Dede , 253-254
Müctebâ İlgürel , 83
Mürteza Efendi oğlu Sırrı Efendi(müftü),II/215

N

Nebi Kulu kethüda , II/198
Nopolyon , II/189

O

Orhan Bey , 64
Osman b.Kays , 76
Osman Çelebi , II/157
Osman Efendi , II/112
Osman Ersoy , 83
Osmânî , II/268
Osman Nuri Ergin , 16

Ö

Ömer Beşe Kırk altıncı Ağa bölüğünden ,II/12
Ömer Hilmi Efendi , 14
Ömer oğlu Ahmed , II/67
Ömer oğlu Hâcı Mehmed (Ekmekçiler şeyhi-başkanı) , II/178
Ömer oğlu Hasan Beşe , II/127
Ömer oğlu kâtip , II/268
Ömer oğlu Mevlâna Kâtip Mehmed Efendi II/2

P

Papule veled-i Musa , II/266
Papule veledi Salini , II/266
Pîr Hasan bin Mahmûd , II/62
Pir Hasanoğlu Mevlânâ Seyyid Ahmed , II/68
Pîr Hasan (Sipâhî) , II/170
Pîrî Ahmed b.Sarrâf Mustafâ , II/73
Pîrî Beg (Sipâhî) , II/169
Pîrî Beğ (subaşı) , II/100 ,II/106
Pirî Beğ (subaşı) , II/138
Pîrî Bey (subaşı) , II/141

R

Ramazan Çelebi , II/65,66

Ramazân Subaşı bin el-merhûm Süleymân, 324
Receb Bey Sipâhî , II/241
Receb Efendi bin Hüseyin , 253
Receb Efendi ibn Hüseyin (el-müderris) , 245
Rus , II/152

S

Sakıp oğlu Mevlânâ Abdullah , II/138
Salih-Ağa (Müteselim) , II/191
Salini Veledi Papule , II/266
Sancak beyi Hüseyin Bey , II/173
Sarraf Mustafa oğlu Piri Ahmet , II/74
Satılmış oğlu Seyyid Ali , II/27
Selbi veled-i Yasef , II/266
Selçuklular , 62,, 73,, 76,, 79
Serdar Mustafa , II/203
Serdâr Mustafâ Beşe (yeniçeri) , II/176
Seyyid 'Abdurrahim bin Seyyid Ahmed , II/119
Seyyid Abdurrahman oğlu Mustafa Musa ,II/92
Seyyid Ahmed bin Hacı Hüseyin , 259
Seyyid Ahmed bin Kunki , II/108
Seyyid Ahmed oğlu Seyyid Abdurrahim ,II/119
Seyyid Ahmed oğlu Üveys Çelebi , II/116
Seyyid 'Ali b.Satılmış , II/27
Seyyid Alioğlu Seyyid Mehmed , II/132
Seyyid Ali Rıza Efendi (darbhâne-i âmirem defterdârı) , II/188
Seyyid Asdülkadir bin Seyyid Süleyman , 259
Seyyid Cafer oğlu Seyyid Yusuf , II/133
Seyyidd Ahmed oğlu Seyyid Mehmed , II/124
Seyyid Ebu Bekir Çelebi , II/176
Seyyid Hâcı Halil bin Hâcı Mahmûd , II/119
Seyyid Hüseyin bin Seyyid Şa'bân , 221
Seyyid İsmâ'îl bin Hâcı Şemseddîn (Fahrü's-Sadat; Hacı Baba Şeyhi) , 251
Seyyid İsmail Çelebi , II/30
Seyyid İsmâ'îl Hâcı Baba zâviyesi şeyhi , II/71
Seyyid Mahmûd b.Mollâ Hasan , II/72
Seyyid Mahmud (İznik kadısı) , II/152
Seyyid Mehmed oğlu , II/152
Seyyid Muhammed bin Ebubekir , 259
Seyyid Muhammed oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi , II/139
Seyyid Mustafa Efendi , 240
Seyyid oğlu Seyyid Hızır Efendi , II/125
Seyyit İbrahim Efendi oğlu Seyyit mumi Efendi , II/20
Seyyit Mehmet oğlu Seyyit Ahmet Hilmi ,II/21
Sıddık Kethüda bin Ahmed Fakih (Kethuda) , II/200
Sırrı Efendi ibn-i Mürteze Efendi (Müftî) , II/214,215
Silahtarlardan Ali Ağa , II/169
Silahtaroğlu Derviş , II/169
Sin'ân (El-kadi-i be Medine-i Üsküdar) ,II/163
Sinân Subaşı , II/93
Sin'an subaşı , II/174,175
Sin'ân subaşı , II/193
Sinan (subaşı) , II/234
Sinan (Üsküdar kadısı) , II/163
Sipahiler Ağası Mustafa , II/169
Suca (subaşı) , II/267,268
Sultan Abdülaziz , II/220 ,31
Sultan Abdülmecid , 65
Sultân Ahmed Han , 243
Sultan Ahmed oğlu Şeyh Mehmed , II/107
Sultan II.Abdülhamid , 61,, 83
Sultan I.Orhan , 79
Sultan Mustafa , II/189
Sultân Selim Han , II/65
Sultan Selim Han , 253
Sultân Süleymân Han Hazretleri , II/260
Süleyman Ağa , 242
Süleyman Bey El-bevvâbü's-sultânî , 232
Süleyman Faik (Cerde nâzırı) , II/187
Süleyman (subaşı vekili) , II/212

Ş

Şaban Efendi bin El-Hâc Mehmed , 239
Şaesbân Efendi bin El-Hâc Mehmed , 239
Şah Sultan , 253
Şemseddin oğlu Seyyid İsmail , 251
Şeyh 'Abdulkadir Efendi ibn 'Abdurrahman, 245
Şeyh Abdussamed Efendi , II/67
Şeyh 'Ali bin Karagöz , II/218
Şeyh Dede bin Hüseyin Hâcı , II/62
Şeyh Hasan , II/92
Şeyh Hasan Efendi , II/92
Şeyh Hüsamoğlu Mevlânâ Muhiddin , II/68
Şeyh Hüsam oğlu Mevlânâ Muhyiddin , II/138
Şeyh İbrâhim b. Mehmed , II/45
Şeyh İbrahim Efendi oğlu Şeyh Hacı Ali , 28
Şeyh mansur oğlu hacı sabit , II/201
Şeyh Mehmed oğlu Mehmed Rumeli Kazaskeri , 247
Şeyh Sâlî bin Hâcı Ali , II/231
Şeyh Turak Fakihoğlu Abdurrahman , II/106
Şeyhülislâmı Ebüssuud , 66
Şeyhülislâm Mevlânâ Dürrîzâde Mustafa Efendi Hazretleri , 48

T

Tâbe serâhâ vakfı , II/194
Tahir Beğ (subaşısı) , II/99
Tâhir Bey (subaşı) , II/129
Taşcızâde Sipahî oğlu Hasan Bey , II/169
Tavut Ağa , II/230
Topçu Ahmed (Sipâhî) , II/198
Tuhfetü's-Sakk , 18
Turhanoğlu Ali Bey , II/48

Ü

Ümmet b. el-Hâc İlyâs (el-müderris) , II/138
Üveys Çelebî b. Seyyid Ahmed , II/116

V

Vâlide-i kübrâ , II/145
Vâlide Sultân , II/146
Valide Sultan , II/196
Veli Bey bin 'Abdurrahman Sipâhi , II/234

Y

Yahudî , II/160
Yahya Paşa , II/260
Yasef veledi Selbi , II/267
Yavuz , 66
Yavuz Sultan Selim , 16., 52., 67
Yunus oğlu Hüseyin , II/129
Yunusoğlu şeyh Ahmed , II/201
Yûsuf bin Hüdâverdi , II/55
Yûsuf Çavuş bin 'Abdullah , II/131
Yusuf Hallacoğlu , 83
Yûsuf (Hassa mi'mârlarından 'üstâd) , II/35
Yûsuf kethüdâ , II/198
Yusuf Paşa , 316
Yuşa veledi David , II/267

Z

Zekeriya oğlu Mevlânâ Muhyiddin , II/138
Zekeriya oğlu Mevlânâ Şeyh Ahmet , II/202 II/238
Ziya Paşa (fırka kumandanı) , II/214
Ziya Paşa oğlu Miralay Reşat Bey , II/215

I. VE II. CİLTTE GEÇEN YER ADLARI

A

Abbas Ağa mahallesi, II/139, 278
Abdi Subaşı mahallesi, II/4, II/258,259, II/ 262
Acem Kazaskerlikleri, 67
Adana, 63, 69
Afyonkarahisar, II/214,215
Ağakapısı, II/179
Ağa kapusu, II/111,, II/179
Ağrak karyesi, II/34
Ağrak köyü, II/35
Ahiçelebi, II/110, II/112
Ahi Çelebi Kazaskerliği, 77
Ahmed Efendi Câmi'i-Şerîfi, 273
Ahmed Paşa câmii, II/79
Akbörk karyesi, 356
Akçaburç köyü, II/170
Akçakaya köyü, 354
Akdağ, II/141
Ak Ev, 347
Alâeddevle Câmi'i, 294
Alçak mezrası, II/202
Ali Paşa mahallesi, 323
Alişam köyü, II/39
Allahverdi bâğ, 282
Allahverdi Bağı, 282
Alma Ağacı, 230
Amasya, 226
Anadolu Kazaskeri, 77
Anadolu, II/112,, II/152, II/ 187, II/ 188, 17, 19, 27, 43, 46, 48, 67, 72, 75,76
Anadolu Hisârı, II/152, II/159,169
Anadolu Kazaskerliği, 69, 77
Anadolu Kazaskerlikleri, 67
Anadolu Kazaskerlik Mahkemeleri, 68
Anadolu vilâyeti, II/35, II/80, II/85, II/98
Anadolu Vilayeti, II/266
Anadolu Vilâyeti, II/239
Anadolu Vilayeti, II/217,, 25
Ankara, II/36, II/ 190, 63, 357
Ankara Kazâsı, II/ 191
Ankara Sancağı, II/ 185, II/ 187, II/ 188
Antalya, 24,25
Anteb, II/268,269
Anteb Kalesi, II/233
Anteb Sancağı, II/ 173
Antep, II/24, II/71, II/133, II/155, II/170, I-I/171, II/177, II/179, II/180, II/193, II/227,, 69 326
Antep Kazası, II/170
Arabistan, 67
Arablr mahallesi, II/59
Aran kazası, II/11
Arap Kazaskerlikleri, 67
Arapkir, II/12
Araplar mahallesi, II/22,23
Arguvan Karyesi, II/239
Arguvan köyü, II/239
Arnavud karyesi, II/115
Arnavut karyesi, II/56, II/64
Arslaniye Mescîdi mahallesi, 241, 294
Arz-ı Diğarî II/78
Âsitane, II/157
Asitâne-i Aliyye, II/ 174
Asitâne-i Saâdet, II/155
Âsitâne-i Saâdet, II/159
Asitâne-i Sa'adet, 248
Aşağı mahalle, 24, 25
Âşık Paşa mahallesi, II/55
Atabek köyü, II/55
Avcı Beg mahallesi, 284
Avrupa, II/ 174
Avusturya, 17
Ayasofya, 241, 242
Ayasofya-yı kebîr vakfı, II/245
Ayas Paşa mahallesi, 286
Aydınşeyh karyesi, 356
Aydonat kazası, 328
Ayıntâb, II/12, II/24, II/54, II/70, II/71, II/104, II/105, II/155
Ayıntab, II/170
Ayıntâb, II/ 171, II/ 177, II/179, II/ 181, II/ 193, II/ 199, II/268
Ayıntab, II/227
Ayıntâb, 232
Ayıntab, 294, 295, 305, 312, 325
Ayıntâb, 248
Ayıntap, II/133
Ayintab, 290
Aylacuk köyü, II/194, II/200
Ayn karyesi, 293
Ayn köyü, 293

B

Bağç ekapusu, II/179
Bağç evânoğlu Sokağı, II/214
Bağdad, II/ 189, II/241,, 76
Bağdat, 69
Bağlar, II/10, II/71
Bahçekapı sı, II/179
Bahçekapu, 41
Bahçıvanoğlu sokağı, II/215
Bala şçı Dede bağı, II/26
Balat, II/124, II/216,217, 226, 253
Balatçarşısı, II/124
Balatçarşusu, II/6
Balat kapısı, II/169, II/195, II/245
Balat Kapusı, II/ 168
Balat kapusu, II/ 194, II/245
Balat mahallesi, 324
Balat mahkemesi, II/8
Balıkpazarı, II/83
Bal Oğlu bağı, 271
Barâzıbası, II/234
Barna köyü, II/68
Barnik Karyesi, 300
Basra, 61
Başıbüyüklükaryesi, II/226
Başıbüyüklüköyü, II/227
Bâyezid-i Cedîd, II/91,92
Bâyezid-i Cedîd Câmii, II/91,92
Bazarlu karyesi, 317
Bazaryeri karyesi, II/97
Bedesten, II/183
Beğlerkaya, II/ 181
Beğlerli karyesi, 27
Beğlerli köyü, 28
Beğ Oğlu mahallesi, 249
Bekir Paşa mahallesi, 22
Belde-i Şâm, II/24
Berre-i Câmi'i Kebîr Vakf-ı, 358
Beşbaşar (Beşbeşer) hamamı, II/37
Beşiktaş, II/41, II/52,53, II/59, II/112, II/114, I-I/127, II/159, II/160, II/ 161, II/ 177, II/240,, 22, 23, 35, 36, 223, 229, 234, 245,246, 332
BeşiktaşKasabası, II/II/10, 24, II/29, II/58, I-I/123, II/130, II/136, II/139,140, II/139,40, I-I/182, II/230,, II/247,, II/249,, II/255,, 286, 330
Beşiktaş Kazaskerliği, 77
Beşiktaşş ehri, II/134
Beykoz, 41
Beyle nahiyesi, II/68
Beyrut, 69
Bigadır mahallesi, 259
Bigadir mahallesi, 221
Bilâd-ıİlamse Mevleviyeti, 69
Bilecik, 356
Biri Bâş âlskelesi, II/ 183
Birvan köyü, II/40
Boğaz, II/161
Boğaziçi, 41
Boğazkesen kalesi, II/139
Boğoz, II/160
Bolu Mahkemesi, 72
Bor kazası, 62
Bosna, 12, 69
Bozca Cemaati, II/62
Bozot, II/50,51
Bula, II/54,55
Bülgurlu karyesi, II/135
Burdur, 25, 27, 28, 48
Burgaz, II/10
Burhanlı karyesi, 317
Bursa, 17, 52, 63, 64, 69, 235
Bursa Kadılığı, 69
Bursa Müzesi, 83
Büyükada, II/214,215
Büyük Ayasofya Vakfı, II/245
Büyük Göl, II/72
Büyük Sacur Suyu, II/122 Câfer Subaşı mahallesi, II/106

C

Câmi'-i Kebîr, II/27
Câmi'-i Kebîr mahallesi, II/31
Ceb-i Ali (Cibali), II/ 260
Ceb-i 'Ali kapusu, II/ 260
Cemâaat-i Ö bek, II/99
Cemâ'at-ı Bînal, II/141
Cemâ'at-ı Çiçelu, II/230
Cemâ'at-ı Dadeği, II/92
Cemâ'at-ı Kozgı gez, II/224
Cemâ'at-ı Sarı Dânişmendli, II/106
Cemaat-i Bozca, II/61
Cemâ'at-i Dadegi, II/224
Cemâ'at-i Dânişmend, II/127
Cemâ'at-i Dânişmend, II/128
Cemâat-i Hamırkesen, II/101
Cemâat-i Tağar, II/100
Cemâ'at-i Yüregir, II/117
Cemle Hatun vakfı, II/34
Cihân-nümâmahallesi, II/34, 280
Culik tarlası, II/62
Cuma mahallesi, 358

Ç

Çafşak nahiyesi, 351
Çakır bucağı, 254
Çakmak, II/63
Çamurlu dere, II/115
Çankırı, II/186, II/190, 69
Çankırımahkemesi, II/ 189

Çankırı Sancağı, II/ 188
Çankırı Sancağı, II/ 185, II/187, II/ 191
Çanşa Câmi'-i Şerîfi, 360
Çanşa mahallesi, 359,357
Çanşa Pınarı, 360
Çardak kasabası, II/68
Çavuşbaşı odaları, II/125
Çavuşzâde Seyyid Zeynelâbidin Ağa Camii 43
Çay Mahallesi, II/241
Çemişgezek kazası, 300
Çengelköy, II/76, II/84, 319
Çepni mahallesi, 271
Çeşme Başı, II/238
Çınarbaşı mahallesi, II/133
Çınar dibi, II/134
Çinger köyü, II/83
Çırlavuk Derzi Hızır köyü, II/69
Çinad, 69
Çorum, 357
Çöte karyesi, 356
Çukacı el-Hâc Süleyman mahallesi, 317
Çulik tarlası, II/63

D

Danişmend Cemaati, II/128
Dar'ül-Hadis medresesi, 65
Dârü's-sanâyati's-seniyye-i Kostantıniyyeti'l-mahmiyye, 238
Da'vûd Paşa, II/91
Da'vûdpaşa İskelesi, 41
Davut Paşa Kazaskerliği, 77
Debbâğlar mahallesi, II/42
Defterdar İskelesi, 41
Deli Germu, 25
Deli Germü, 26
Deliktaşnâhiyesi, II/ 208
Demirci, II/73,74
Demürcü Pazarı, 254
Depreş, II/45
Derb-i Meydan, 351
Dersa'âdet, II/ 186, II/ 187
Dersâ'âdet, II/ 188, II/ 189
Devrek kazası, II/97
Devriye Mevleviyeti, 69
Dikilitaşnahiyesi, II/208
Divriği kazası, II/98
Diyabakır, 63
Diyarbakır Müzesi, 83
Diyârbekir, II/12
Diyarbekir, 69
Dizen: Selma
Doğancılar meydânı, II/226
Doğancılar meydanı, II/227
Dosya Adı: Yer
Döne 'Ali bâğ, 282
Döne Ali Bağı, 282
Ducadan bağr, II/26
Dursun karyesi, II/115
Dülük köyü, II/104

E

Ebûİ shâk evkâfı, II/163,164
Edirne, II/60, 42, 43, 64, 69, 224
Edirne Kadılığı, 69
Eflak, 17
Eflâk Vilâyeti, II/256
Efrenc, II/ 174
Eğil, 300,330
Eğri, 69, 311
Eker Bucak, 340, 344
El-hâc Ca'fer mahallesi, 316
El-Hâc 'İsa mahallesi, II/69
El-Hâc 'İsâMahallesi, II/ 266, II/256
El-Hâc Muhyiddîn mahallesi, II/79, 275, 300
El-Hâc Murâd Beg mahallesi, II/37
El-Hâc Murâd Bey mahallesi, II/16
Emîne Vakfı, 329
Endülüs, 76
Endürlük köyü, II/133
Ergani Sancağı, II/58
Ermak, II/28
Erzincan, II/45, II/77
Erzurum, II/112, 22, 37, 69
Esbili köyü, II/173
Eşrefiyye, II/36
Etminik karye, II/241
Etminik köyü, II/241
Evliya mahallesi, 33
Eyüb, II/ 168
Eyüp, 69
Eyüp Kazaskerliği, 77
Eyyuboğlu mahallesi, II/37

F

Faraş Paşa bahçesi, 243
Fatih Camii, 64
Fatih Külliyesi, 64
Fatih Medreseleri, 64, 65
Fâtih Tetimmeleri, 65
Fethiye mahallesi, 311
Filibe, 69
Firuzağa mahallesi, II/111
Fitirine Nasrâniyye bağı, II/53
Forsuna köyü, II/59
Fransız, II/ 189
Furkan Dede mahallesi, 259

G

Galata, II/20, II/221,, II/23,24, II/30, II/41, I-I/52, II/53, II/56, II/64, II/110,, II/112, II/139,, II/155,156, II/159, II/160, II/ 161, II/247,, I-I/248,, II/249,, II/255,, II/219, 22, 23, 35, 69, 74, 233, 246, 249, 279, 280, 281, 285, 286, 292, 314, 329,330
Galata bassı, II/145,147
Galata Kazaskerliği, 77
Galata'ya, II/ 264
Gaziantep, 13, 63
Gaziantep Müzesi, 83
Gelbulasın karyesi, 356
Geldük nehri, II/78
Girit, 69
Gizlice Evliyâ, 234
Göçer Barâzî II/234
Göl, 356
Gölcük mahallesi, 360
Görgüş an köyü, II/126
Güdayik köyü, II/202
Gülfem Hatun mahallesi, II/228,, II/229
Gülhâne, 77
Gül köyü, II/28
Güllük mukâta'ası, II/225
Gülnâr kazası, II/230
Gürcükapusu, II/112
Gürcü köprüsü, 242, 248

H

Hacar köyü, II/196
Hâce Kadın mahallesi, 296
Hâceer hatun bağı, II/26
HacıBaba zaviyesi, II/71
HacıBaşBalıkaryesi, II/115
Hacı BekirşKazası, II/ 265,266
Hâci Dursun mescidi, 241
HacıİSa mahallesi, II/69
Hacı İsâ Mahallesi, II/ 266
Hâci 'İsâ Mahallesi, II/245,246
Hacı köy, 356, 357
Hacılı, 236
Hâcılı mahallesi, 312
Hacı Muhyiddin mahallesi, II/79
Hacı Murat Bey mahallesi, II/16 M, II/38
Hâci Tonbul mâseresi, II/37
Hadâik-i Sultâniyye, 243
Haleb, II/36, II/78, II/102,, II/170, II/171
Halebî 37
Halep, 69
Hâli Dere karyesi, II/42,43
Hâlî dere karyesi, II/55
Hatil Nuri Yurdakul Kütüphanesi, 62
Halilpaşa mahallesi, II/97,98
Hamâmcı Muhyiddî n mahallesi, 247
Hamamcı Muhyiddî n mahallesi, 270
Hamı ekesen Cemaati, II/101
Hamid Sancağı, 24, 25
Hâmise-i Süleymâniye,, 65
Hançerli Sultan Sarayı, 240
Haremeyn-i Muhteremeyn, 50
Haremeyn Mevleviyeti, 69
Harput Kasabası, II/II/13, II/31,32, II/39, I-I/60, II/74, II/176, II/194, II/202, II/208, II/241,-, 301, 312
Harput Kazası, II/239,, 320, 323, 338
Harput sançağı, II/234,235
Hasır İskelesi, 41
Hasköy, II/159,160, 38
Havâmâ-i Süleymâniye, 65
Havişker Karyesi, II/222
Havişker köyü, II/222
Hazî nedârbaşı mahallesi, 285
Hazinedarbaşı Mahallesi, 286
Hazret-i Ebu Eyyûbü'l-Ensârî kapusı, II/6,7
Hazret-i Eyyûb, II/ 168,169
Hengirmen köyü, 262
Herke köyü, 295
Hırhî k köyü, II/73
Hızır Çavuş mahallesi, 276
Hilavik, II/62
Hisâr, II/28
Hisar, II/160,, II/ 161
Hoca 'Ali mahallesi, 253
Hoca Kâsıme'l-Künâbîmahallesinde, II/34
Hoca Kası m Künabî II/35
Hoca Paşa, II/9
Horhor, II/96
Hoşalay kazası, II/34, II/35
Hz.Eyyubü'l-Ensarî Şehri, 243

I

Irak, 76
Isparta, 19, 24, 25, 75
Isparta kasabası, 25

I

Istanbul, II/195
İde kilise, 230
İncirlik, 359
İnebahtı, 69
İnepazarı kazası, II/85
İran, 76
İsâKapusı, II/96
İsile köyü, II/ 261
İslâmbol, II/115,, 41
İspanya, II/ 189
İsparta,, 45, 46
İstanbul, II/II/7, II/35, II/44, II/48, II/55, II/66, II/69, II/73, II/75-76, II/83, II/97,98, II/106,, I-I/110, II/112, II/132, II/153, II/154, II/157,, I-

I/159, II/ 161, II/ 164, II/ 165, II/166, II/ 167, II/ 168, II/173, II/ 174, II/ 188, II/ 189, I-I/258,259, II/ 260, II/ 262, II/ 266, II/245, I-I/256,, 13, 22, 24, 25, 33, 37, 41, 42, 43, 44, 45, 70, 74, 77, 239, 242, 243, 252, 271, 296, 300, 311, 325, 328, 358
İstanbul hassı, II/145,147
İstanbul Kadılığı, 67, 69
İstanbul kazası, II/154
İstanbul Mahkemesi, 77
İstanbul Müftülüğü, 63, 83
İstanbul, 246,247,249
İvaz Efendi mahallesi, 243
İzmir, II/28, 63, 69
İzmir Müzesi, 83
İznik, II/151,, 64
İznikmid, II/151

K

Kabasa-i Beşiktaş, II/2
Kadı köy, II/159
Kâfir Tahrası, II/155
Kâhire, II/114
Kahire, 61
Kale, 35, 357
Kalecik, II/186, II/ 192
Kalecik Kazâsı, II/ 186, II/ 187, II/ 189
Kalecik Kazası, II/190
Kalecik Kazâsı, II/ 191
Kalecik mahallâtı, 357, 359
Kalpakçı bağı, II/53
Kalyos karyesi, II/115
Kandiye, 69
Kanunî Medreseleri, 65
Kapan-ı Dakik, 41
Kapudan Pı narı, II/28
Kara Beg bağ, II/54
Karabuş kasteli, 254
Karaca Ayaş, 236
Karacalu, II/104
Karacaoğlan mahallesi, II/22,23
Karaçakaya, II/189
Karadeniz, II/152,, 303
Karadinek köyü, II/104
Karahisâr, 356
Karahisâr-ı Sâhib, II/ 187
Karahisâr-ı Sâhib Sancağı, II/ 191
Karahisâr-ı Sâhib Sancakğı, II/ 185
Karahüyük, 356
Karaman, II/174, II/175, 43, 48
Karaman Deresi köyü, II/224
Karamanlı Çayı rı, II/12
Karamanlı mahallesi, 72
Karamürsel, II/42,43
Karamürsel nâhiyesi, II/55
Kara Ö yük köyü, II/105
Karalaşkazası, II/50,51
Karpe-i Mendeksi, II/28
Kartal Kazası, II/214,215
Karye-i Acar, 237
Karye-i Ağarnola, 355
Karye-i Ahmedli, II/131
Karye-i Akçaburç, II/ 170
Karye-i Akça Kaya, 353
Karye-i 'Alişam, II/38, 315
Karye-i Atabek, II/55
Karye-i Aylacuk, II/ 194, II/ 200
Karye-i Barna, II/68
Karye-i Birvân, II/40
Karye-i Burç, II/63
Karye-i Cırlavuk, 341
Karye-i Çakal, II/28
Karye-i Çenkâr, II/83, 318
Karye-i Çenkâr (Çengel), II/75
Karye-i Çı ngar, II/83
Karye-i Dülük, II/104
Karye-i Elmalu, II/233,234
Karye-i Endürlük, II/132
Karye-i Esbli, II/ 173
Karye-i Forsuna, II/59
Karye-i Göl, 351
Karye-i Görcle, 353
Karye-i Görgüşân, II/126
Karye-i Güdayik, II/ 201
Karye-i Haear, II/ 196
Karye-i Hasan Alp, 341
Karye-i Hengirmen, 262
Karye-i Hıyâm, 326
Karye-i Hisarcık, 339, 340
Karye-i Hisarcuk, 352-353
Karye-i Hübük, 273
Karye-ilsile, II/261
Karye-i İstifne, 353
Karye-i Kanlıcak, 331
Karye-i Karadinek, II/104
Karye-i Karaman Deresi, II/223
Karye-i Kara Öyük, II/105,, 238
Karye-i Kastan, II/63
Karye-i Kemnun, II/ 199
Karye-i Kesi, 282
Karye-i Keykubâd, 343
Karye-i Kızılhisâr-ı Tahtânî II/ 199
Karye-i Kinederiç, II/58
Karye-i Mancusun, II/99, 284
Karye-i Matranî 237
Karye-i Meşhed Alan, 346
Karye-i Minaklı, 296
Karye-i Müridi, II/72
Karye-i Nafah, 237
Karye-i Nâile, 264
Karye-i Ortaköy, II/36

Karye-i Orul, II/115,, II/ 200
Karye-i Pağnik, 351
Karye-i Pehlivân, II/ 200
Karye-i Pekinik, II/ 207, II/238
Karye-i Pekinik nahiyesi, II/74
Karye-i Pekinlik nâhiyesi, II/73
Karye-i Pîrân, 263
Karye-i Pirân, 288
Karye-i Pürçekân, II/234
Karye-i Rumevlek, II/61, 212, 266
Karye-i Salûrî 315
Karye-i Sam, 272
Karye-i Saraycuk, 340
Karye-i Seger, II/63
Karye-i Seli, II/62
Karye-i Seydi Sâlim, II/ 174
Karye-i Ş ahmelik, II/61
Karye-i Talas, 347
Karye-i Tamalı, 335
Karye-i Tılbaşar, 267
Karye-i Tilbaşar, II/24, II/77
Karye-i Tilenzid, II/ 201
Karye-i Tilsevet, 290
Karye-i Togancı, II/122
Karye-i Tüm. II/ 200
Karye-i Tümb, II/120,, II/ 198
Karye-i Tümp, II/121
Karye-i Umurlu, 298
Karye-i Yalnızloros, II/84
Karye-i Yenice, II/ 174
Karye-i Yezâl, 341
Karye-i Zeyve, II/126
Kasaba-ı Harput, 262
Kasaba-i Beşiktaş, II/1, II/9, II/18, II/21, II/23, II/29, II/34, II/47, II/52, II/53, II/56, II/64, I-I/110, II/114, II/123,, II/127,, II/130, II/134, I-I/136, II/139, II/140, II/ 182, II/230,, II/247,, II/248,, II/255,, 34, 278, 279, 280, 281, 285, 286, 292, 314, 329
Kasaba-i Çorum, 271
Kasaba-i Ereğli, 311
Kasaba-i Harput, II/6, II/12, II/24,25,26, II/27, II/31, II/39, II/40, II/60, II/73, II/74, II/ 175, I-I/ 194, II/ 201, II/ 207, II/ 208, II/241,, 241, 261, 291
Kasaba-i Harput, 294
Kasaba-i Harput, 297, 300, 304, 306, 307, 311, 319, 322, 327, 330, 337
Kasaba-iİznikmid, II/151
Kasaba-i Ş ile, II/80,81,83, II/ 207, 227, 228,230
Kasaba-i Tokat, II/241
Kasaba-i Tophâne, II/20, II/30
Kasaba-i Zağra, 320
Kasapİlyâs Câmii, II/91,92
Kasımpaşa, 41
Kasımpaşa Kazaskerliği, 77
Kasım Vakfı Paşa, II/245,246
Kastamonu sancağı, II/14
Kastan köyü, II/63
Kâtip Muslihidd in mahallesi, 251
Kayacık mahallesi, 28
Kaya Pınar, II/63
Kayayolu, 25, 26
Kayseri, II/93,94, II/100,, II/103, II/106, II/128,-129, II/138, II/142, II/219,, 16
Kayseri Kazası, II/175, 248
Kayseri mahallesi, 349
Kayseriye, II/101,, II/102,, II/106,, II/128, I-I/129, II/138, II/141,, II/218, 236
Kayseriyye, II/ 181, 235
Kayseriyye sancağı, II/215
Kazabad nahiyesi, II/202
Kazâ-i Kayseriyye, 248
Kaza-i Sülîke, II/108
Kazâ-i Üsküdâr, 228
Kazasker Mahallesi, II/15, II/48
Kazâ-yı Ayıntâb, II/ 170
Kaza-yı Gülnâr, II/230
Kazâ-yı Kayseri, II/ 174
Kazâ-yı Rumkale, II/ 170
Kazâ-yıÜsküdâr, II/ 162
Kazmaoğlu mescidi, 248
Keçeci mahallesi, 260
Keçeci Pîr mahallesi, 303
Keçili Şarklısı, 360
Kefçe mahallesi, II/226,, II/227
Kefe, 303
Kefeli mahallesi, II/131, II/132
Keflûmahallesi, II/43,44
Kemâlü'n-nefel Vakfı, 251
Kemnun köyü, II/199
Kemülü'n-nefl vakfı, 252
Keskin Kazası, II/ 190
Keynolı kazası, II/216,217
Kıbrıs, 61
Kırşehri Sancağı, II/ 265,266
Kışkacuk, II/62
Kızıl Çukur, II/116
Kızılhisar köyü, II/199
Kiğı, II/ 208
Kilise Camii mahallesi, II/237
Kilisecik mezrası, II/198
Kinise Câmii'i mahallesi, II/236
Kin Ulu kazası, II/II/14
Kocaili, II/151
Kocaİli hassı, II/80
Konya, 23, 63, 221, 280, 298
Konya Müzesi, 83
Korcu karyesi, 231
Korucu köyü, 231
Kostanıyye, II/125
Kostantıniyye, II/4, II/6, II/34, II/43, II/65, I-I/76, II/124,, II/131, II/149, II/153, 260, 284,

311
Kostantiniyye, II/57, II/72, II/ 194, II/ 260, II/ 266, II/236,, II/245,, II/256,, 243, 246, 247, 249, 251, 253, 270, 271, 275, 276, 287, 303, 323, 324
Kostantiniyye kazası, 245
Kömlegen karyesi, 250
Kömlegen köyü, 250
Köş ktemür karyesi, II/85
Kudüs, 69
Kûfe, 76
Kumkapı, 41
Kurb-ı Cedîd mahallesi, II/118
Kurbî II/ 198
KurıÇeşme karyesi, II/52
Kuruçeşme köyü, II/49
Kuru Çeşme karyesi, II/1, II/74, 22, 23, 314
Kuru Kazası, II/190
Kuzabad nâhiyesi, II/ 201
Kuzguncuk, II/159
K üçü k Cum'a, II/ 169
Kürek Suyu, II/132
Kürkçü Kapusı, 233
Kürt Mehmed Çelebi Câmii, 240
Kürtüncüler mahallesi, 326
Kürûm-ıBâyezitoğlu, 270-271

L

Lâlezar mahallesi, 24, 25
Langa Yenikapı, 41
Livâ-yı Karahisâr-ı Sâhib, II/190
Livâeyn-i Ankara, II/186, II/191
Livâeyn-i Karahisâr-ı Sahip, II/191
Livâ-yı Amasya, II/28
Livâ-yı Karahisârı Sâhib, II/185

M

Macar, II/ 188
Macaristan, 16
Maçoka mahallesi, II/140
Mahallât-ı Kayser, 348
Mahalle-i Cedîd, II/29
Mahalle-i Cedîde, II/15, II/42
Mahalle-i Cedide, II/94
Mahalle-i Cedîde, 224, 232, 273
Mahalle-i Cedide, 316, 327
Mahalle-i Çukur, 321
Mahalle-i Eyyûboğlu, II/37
Mahalle-i Haçik, 347,348
Mahalle-i Hasırcıyan, 340
Mahalle-i Hond Hatun, 344
Mahalle-i Karabaş, II/166
Mahalle-i Kayacı k, II/27
Mahalle-i Pazarbaşı, 350
Mahalle-i Sasik, 343
Mahalle-i Sekkâk, 329
Mahalle-i Şehre Küstü, 224
Mahalle-i Yenice, 342
Mahmiye-i Burusa, II/ 163
Mahmiye-i Kostantiniyye, II/55
Mahmiyye-i Kostantiniyye, 241
Mahmut Paşa Kazaskerliği, 77
Mahraç Mevleviyeti, 69
Mahrûse-i Galata, II/255,, 278
Mahrûse-iİzmir, II/28
Mahrûse-i Saray, 317
Makedonya, 61
Malatya, II/217
Malatya Sancağı, 323
Malune kariyesi, 328,329
Mamniye karyesi, II/216
Mamniye köyü, II/217
Mancasun köyü, II/100
Manisa, 63
Manisa Müzesi, 83
Mansûrlu karyesi, II/58
Maraş, II/180,, II/ 199, 69, 356
Mecuri Karyesi, II/ 265
Mecuri köyü, II/266
Medine, 76, 250
Medî ne-i Beşiktaş, II/133
Medîne-i Halep, II/ 170
Medine-i Hazret-i Ebu Eyyûbü'l-Ensârî 243
Medî ne-i İslâmbol, 341
Medine-i Konya, II/22, II/109,, II/118,, 259, 280
Medine-i Lârende, 43, 48
Medine-i Münevvere, 239, 240
Medine-iÜsküdâr, II/ 164
Medine-i Üsküdar, 333
Medine Kadılığı, 69
Medresetül-Kuzat, 70
Mehmed Çelebi bağı, II/26
Mehter Ahmed, II/9
Mekke, 53, 69, 250
Mekke-i Mükerreme, 42, 43
Mekke Kadılığı, 69
Mekteb-i Kuzât, 65
Mekteb-i Nüvvâb, 65
Merhûm 'İvaz Efendi mahallesi, II/67
Mermer Direk Çarşısı, II/245
Meydan mahallesi, 306
Meyhâne Mahallesi, II/237
Mezraa-i alçak mezra, II/ 202
Mezra'a-i Hisarcuk, 340
Mezraa-i Kilisecik, II/ 197
Mısır, II/114,, II/189, 16, 53, 69, 76, 355
Midilli cezîresi, 330
Mihalıççık Kazâsı, II/225
Mihaloğlu evkâfı, II/71

Mihaloğlu medresesi, II/70
Minaklıköyü, 299
Mora, II/ 189
Muhtar mahallesi, 280
Mukâta'a-i Hood Hamâmı, 250
Mûsâ Beg vakfı, II/34
Mûsıla-i Süleymaniye, 65
MustafâPaşa mahallesi, II/6,7,, II/125
Mustafâ Reşît Paşa mahallesi, 287
Mûsul, II/241
Musul, 69
Musul kalesi, II/241
Müridî köyü, II/72
Müridî nâhiyesi, II/60
Mürüdünâhiyesi, II/26

N

Nablus nâhiyesi, 292
Nâhiye-i Gökardı, 343
Nâhiye-i Ş ile, II/ 162, II/ 163
Nâhiye-i Tulbaşnı, II/120
Nâhiyye-i Bel Vfân, 352
Nâ'ilPaşPaa Câmii, II/91,92
Nakkâş Mescidi, 250
NallıKazâşı, II/190
Nefs-i Aymtâb, II/ 196, 238
Nehr-i Ahmer, 359
Nekek, II/ 198
Nesl-i Şâh Sultân mahallesi, II/72
Niğde, 62
Nizip, 62
Nurses mahallesi, II/ 194

O

Oğuz Çayırkaryesi, 236
Ohri cemâ'ati, II/ 266
Ohrî cemaati, II/ 267
Ohri mahallesi, II/124
Ortaköy, II/ 264, II/227,, 245,246
Ortaköy bağları, II/24
Ortaköy hamamı, II/227
Ortaköy karyesi, II/23,24, II/247,, II/248
OruçBey mahallesi, II/57,58
Orul köyü, II/116
Osmân Bölükbaşı mezra'ası, II/28

O

Öbek Cemaati, II/100
Ömer Bey suyu, II/72

P

Paşa mahallesi, 292
Pehlivançukuru, II/200
Pehlivan köyü, II/200
Pekinik köyü, II/208, II/238
Pekinik köyünahiyesi, II/74
Peri evi, 251
Pertek Kazası, II/2..
Pınar mahallesi, 298
Pirî PaşPaa iskelesi, II/183
Piyâle Paşa, II/36
Portakal cemâ'ati, II/266
Portekiz, II/ 189
Pürçekan köyü, II/237

R

Receb bâğ, 282
Receb Bağı, 282
Re'îs mahallesi, II/94
Rum 'Ali Ağa mahallesi, 279
Rûmelî, II/ 187, II/ 188
Rumeli, 46, 67, 75,76
Rûmeli, 246
Rumeli, 254
Rumeli Hisâr, II/159,160
Rumeli Kazaskeri, 77
Rumeli Kazaskerliği, 69, 77
Rumeli Kazaskerlikleri, 67
Rumeli Kazaskerlik Mahkemeleri, 68
Rumevlek-i Fevkâni, 266
Rumevlek köyü, II/61, II/212,, 266
Rumkale, II/170, II/180, 293
Rumkale kazası, II/170
Rusçuk, 69

S

Sabuncular Sûku, II/135
Sacur kebîresi, II/122
Sağman, II/45, II/77
SakızlıDimitri bahçesi, II/56
Saltanat merkezi, 248
Salûr cemaati, II/118
Salûri köyü, 315
Samadya kapusu, II/ 258
Sanatya İskelesi, 41
Samatya kapısı, II/259
Sam köyü, 273
Samsun, II/152
Sancakdar Hayreddin mahallesi, II/96
Sârâllatun mahallesi, II/6, 319, 327
Sarây-ı Hangerli Sultân, 239
Saray şehri, 317
Sarı Danişmendli Cemaati, II/106
Sarı Lûtî Mahallesi, II/219
Sarı msaklı suyu, II/175
Sarı msaklu suyu, II/ 175
Satri bağı, II/23,24

Seddü'l-bahr kal'ası, II/157, II/158
Seger köyü, II/63
Selânik, 61, 69
Selçuk Sultan Camii mahallesi, 352
Selîme Hatun mahallesi, II/30
Sel köyü, II/63
Serenci Bey mahallesi, II/ 182
Servili 'akâr, 212,213
Seydi sâlim köyü, II/175
Silistre Eyâleti, 68
Sin'ân Paşa mahallesi, II/53
Sinanpaşa mahallesi, II/111
Sin'ân Paşa mahallesi, 229
Sin'ân Paşa sarayı, II/36
Sinan Paşa Vakfı, II/225,, II/226
Sinan Paşa-yı Atik, II/112
Sinân Paşa-yı Atik, II/136
Sinan Paşa-yı Atik, 36
Sin'ân Paşa-yı Atik Mahallesi, II/20
Sin'ân Paşa-yı Atk mahallesi, II/34
Sinanpaşa-yı Atik mahallesi, II/110
Sin'ân Paşa-yı Atîk mahallesi, II/122,123
Sin'ân Paşa-yı Atîk mahallesi, II/130, II/134
Sin'ân Paşa-yı Atik Mahallesi, II/255
Sinân Paşa-yı Atîk mahallesi, 281, 329
Sinan Paşa-yı Cedîd, II/18
Sinân Paşa-yı Cedîd mahallesi, II/114, II/130
Sitte-i Mısır, 69
Sivas, 242, 248
Sivas Eyaleti, 68
Sivri Koz mahallesi, II/ 260
Sofya, 61, 69
Sonya kazası, II/85
Sûkda Mermer Direk, II/245
Sûk-ı Sultânî 333
Sûk-i Sultân, II/238
Sûk-i Sultânî II/241
Sultân Bâyezid mahallesi, 225
Sultan çarşısı, 334
Sultan çarşısı, II/241
Sultân Selim Han Câmi'i-şerîfi mahalles, I-I/65,66
Sultân Selim Han Vakfı, II/66
Sultân Süleymân Vakfı, II/ 260
Suriye, 76
Süleymaniye, II/214,215
Sülcymâniye, 65
Süleymaniye medreseleri, 65
Süleymaniye tabhanesi, II/110

S

Şabanözü Kazası, II/190
Şadtepe, 27, 28
Şahmelik köyü, II/61
Şa'ir karyesi, II/115
Şam, 61, 69, 292, 349, 352
Şa'r nâhiyesi, II/31
Şehrekûstümahallesi, II/70
Şehruz mahallesi, 300
Şenca Deresi, II/78
Şerîfzâde Medresesi, 245, 246
Şeyh civarı, 348,349
Şeyh mahallesi, 24, 25
Seyh Muharrem El-hâc Hüseyin Ağa Mahallesi, II/20
Şeyh Muharrem Hacı Hüseyin Ağa Mahallesi, 21
Şeyh Sitâne mahallesi, 27
Şeyh Sitane mahallesi, 28
Şile, II/21,22, II/151,, II/ 202, 39
Şile hâssı, II/80
Şile kasabası, II/81,82,83, II/207, 231
Şile kazası, 333
Şile mukâta'ası, II/ 202
Şile Nahiyesi, II/163
Şile nâhiyesi, II/ 164

T

Tağar Cemaati, II/100
Tahta Minâre mahallesi, 271
Taife-i Nasara, II/II/8
Talas, 353
Tanişmendler nahiyesi, 337
Tarama karyesi, II/85
Taşgun hamâmı, II/68
Taşınmayanlar nahiyesi, 320
Tekfur Dağı, II/86
Tercümân Yûnus Mahallesi, II/256
Terkos nahiyesi, II/115
Tersâne-i 'âmire, II/ 172
Tetimme-i Süleymaniye, 65
Tezkereci Osman Efendi Câmii-i Şerîfi, 314
Tırhala, 38
Tih çölü, 16
Tilbaaşar köyü, II/24
Tilbaşar köyü, II/77
Tilbaşar nahiyesi, II/120
Tilenzid köyü, II/202
Tokat kasabası, II/241
Toklu Dede mahallesi, 238
Tophane, II/111,, 41
Tophane Kasabası, 21, II/30
Tophane Kazaskerliği, 77
Topkapı, 63
Topkapı sı, II/169
Topkapusı, II/ 168
Trablus, 355
Trablusgarp, 69
Trabzon, II/ 164, 69
Turalu karyesi, II/ 170

Turalu köyü, II/170
Tümb köyü, II/120,121
Tümköyü, II/201
Tümp koyu, II/198
Türkmen kürümü, II/63

U

Ufudere, 355
Umurlu köyü, 297
Unkapanı, 41
Uzuncaköy, II/249
Uzunköy, II/248

Ü

Üsküdâr, II/15, II/16, II/21,22, II/37,38
Üsküdar, II/42, II/42,43
Üsküdâr, II/48
Üsküdar, II/55
Üsküdâr, II/80,81
Üsküdar, II/94
Üsküdâr, II/96, II/135, II/159, II/159,169, II/162
Üsküdar, II/ 163, II/164, II/226,, II/227
Üsküdâr, II/228
Üsküdar, II/229, 39, 41, 74, 227, 228, 232, 234, 243
Üsküdâr, 273
Üsküdar, 316, 317, 327,328, 350
Üsküdar hassı, II/145,147
Üsküdar Kazaskerliği, 77
Üsküdar şehri, 244
Üsküp, 61
Üsküplü mahallesi, 241, 242
Üyüklü mahallesi, 351

V

Vakf-ı Sultân Selim Han, II/65
Valde Sultân Vakfı, II/ 194
Vâlide Câmii-i Şerîfi, II/111
Valide Sultan, II/196
Vâlide Sultan Câmi'-i Şerîfi mahallesi, II/37,38
Van, II/60, 69
Veled Karabaşı mahallesi, 33
Vilâyet-i Anadolu, II/34, II/80, II/85, II/97, II/265, II/239,, II/216, 24, 225, 271, 300
Vilayet-i Anadolu, 323
Vilâyet-i Rûm, 328
Vilayet-i Rumeli, 224

Y

Yabanâbad kazası, 358
Yahya Paşa Vakfı, II/260
Yaiça(Jaica), 12
Ya'kûb değirmeni, II/ 175
Yakup Değirmeni, II/175
Yalım karyesi, 356
Yalnıztoros köyü, II/85
Yancılı, II/60
Yanya karyesi, II/14
Yarık bâğ, 282
Yarık Bağı, 282
Yarput, II/189
Yassı Viran karyesi, II/115
Yayla, II/55
Yemen, 76
Yenice köyü, II/175, 356
Yenice mahallesi, II/ 189
Yeni köy, II/28, II/159,160
Yeniköy Kazaskerliği, 77
Yenimahalle, II/15, II/29, II/42, II/94, II/228, 316
Yenişehir, II/225, II/226,, 69
Yenişehir (Tırhala), 69
Yılan adası, 303
Yılanzâde mahallesi, 25
Yunanistan, 61
Yûnus bağ, II/54
Yüreğir cemaati, II/118

Z

Zeyrek mahallesi, 254
Zeyve köyü, II/126
Zincirli Kuyu, II/22
Zorakçı bağı, II/53
Zü'l-kadir, II/227
Zülkadir, II/227

